

PRESONERES DEL MOVIMENT REPUBLICÀ IRLANDÈS. HER MAJESTY'S ARMAGH PRISON 1971-1982

Mireia Ros Domènech

Dipòsit Legal: T 542-2014

ADVERTIMENT. L'accés als continguts d'aquesta tesi doctoral i la seva utilització ha de respectar els drets de la persona autora. Pot ser utilitzada per a consulta o estudi personal, així com en activitats o materials d'investigació i docència en els termes establerts a l'art. 32 del Text Refós de la Llei de Propietat Intel·lectual (RDL 1/1996). Per altres utilitzacions es requereix l'autorització prèvia i expressa de la persona autora. En qualsevol cas, en la utilització dels seus continguts caldrà indicar de forma clara el nom i cognoms de la persona autora i el títol de la tesi doctoral. No s'autoritza la seva reproducció o altres formes d'explotació efectuades amb finalitats de lucre ni la seva comunicació pública des d'un lloc aliè al servei TDX. Tampoc s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant als continguts de la tesi com als seus resums i índexs.

ADVERTENCIA. El acceso a los contenidos de esta tesis doctoral y su utilización debe respetar los derechos de la persona autora. Puede ser utilizada para consulta o estudio personal, así como en actividades o materiales de investigación y docencia en los términos establecidos en el art. 32 del Texto Refundido de la Ley de Propiedad Intelectual (RDL 1/1996). Para otros usos se requiere la autorización previa y expresa de la persona autora. En cualquier caso, en la utilización de sus contenidos se deberá indicar de forma clara el nombre y apellidos de la persona autora y el título de la tesis doctoral. No se autoriza su reproducción u otras formas de explotación efectuadas con fines lucrativos ni su comunicación pública desde un sitio ajeno al servicio TDR. Tampoco se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al contenido de la tesis como a sus resúmenes e índices.

WARNING. Access to the contents of this doctoral thesis and its use must respect the rights of the author. It can be used for reference or private study, as well as research and learning activities or materials in the terms established by the 32nd article of the Spanish Consolidated Copyright Act (RDL 1/1996). Express and previous authorization of the author is required for any other uses. In any case, when using its content, full name of the author and title of the thesis must be clearly indicated. Reproduction or other forms of for profit use or public communication from outside TDX service is not allowed. Presentation of its content in a window or frame external to TDX (framing) is not authorized either. These rights affect both the content of the thesis and its abstracts and indexes.

PRESONERES DEL MOVIMENT REPUBLICÀ IRLANDÈS.

HER MAJESTY'S ARMAGH PRISON 1971 - 1982

TESI DOCTORAL

Mireia Ros Domènech

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Mireia Ros Domènech

PRESONERES DEL MOVIMENT REPUBLICÀ IRLANDÈS.

HER MAJESTY'S ARMAGH PRISON 1971 - 1982

TESI DOCTORAL

Dirigida per la Dra. Montserrat Duch Plana

Departament d'Història i Història Contemporània

Grup de recerca ISOCAC

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Tarragona

2013

AGRAÏMENTS

Un cop finalitzada la recerca, és moment d'agrair a les persones que amb la seva ajuda i suport, han participat de manera directa o indirecta en l'elaboració d'aquesta projecte d'investigació. En primer lloc, vull donar les gràcies a la directora de la tesi, la Dra. Montserrat Duch, per haver confiat en mi i haver-me animat a començar un projecte d'aquestes característiques. Durant tot el procés, les seves aportacions i correccions han estat el suport i la guia necessària per a l'assoliment dels objectius. Els meus agraïments també al Departament d'Història i Història de l'Art de la Universitat Rovira i Virgili, així com al Grup de Recerca ISOCAC i tots els seus membres, per concedir-me la beca predoctoral que ha fet possible aquesta investigació i ajudes econòmiques que m'han permès realitzar estades curtes al Nord d'Irlanda que han millorat de manera substancial la meva investigació.

Per tots els seus ànims, el seu suport i tota la paciència que han demostrat, els meus agraïments a la meva família i als meus amics i amigues. També un agraïment especial per a l'Eudald i la Marina que, per motius diferents però igual d'importants, han estat essencials en el procés d'elaboració de la tesi. A l'Estel, la Banyo, la Pek, la Marta, la Luzia i la Paloma per haver contribuït de manera directa i indirecta en l'elaboració d'aquesta tesi, però sobretot per ser pilars fonamentals de la meva vida.

Una menció també per als treballadors i les treballadores de les biblioteques i els arxius que he visitat, en especial als de Belfast, que, amb la seva professionalitat i interès, m'han facilitat considerablement la tasca d'arxiu.

Per últim, l'agraïment més sincer a les dones entrevistades en aquest treball per compartir amb mi les intimitats de la que és, probablement, una de les etapes més dures de la seva vida.

RESUM

La present investigació analitza la invisibilitat del paper de les dones del moviment republicà irlandès encarcerades a la única presó per a dones del Nord d'Irlanda: *Her Majesty's Armagh Prison* entre 1971 i 1982, moment en que al centre de la lluita republicana es trobaven la resistència, la lluita, les reivindicacions, les campanyes i les protestes que duïen a terme els presoners i les presoneres primer en protesta per la introducció de l'internament sense judici previ i després per a la recuperació de l'estatus polític. L'anàlisi del període es complementa amb una lectura en clau de gènere de la història del nacionalisme irlandès del segle XX i amb l'evolució del feminisme al Nord d'Irlanda.

Resumen

La presente investigación analiza la invisibilidad del papel de las mujeres del movimiento republicano irlandés presas en la única prisión para mujeres del Norte de Irlanda: *Her Majesty's Armagh Prison* entre 1971 i 1982, momento en que en el centro de la lucha republicana se encontraban la resistencia, la lucha, las reivindicaciones, las campañas i las protestas que llevaban a cabo los prisioneros i las prisioneras, primero en protesta por la introducción de el internamiento sin juicio previo y después por la recuperación del estatus político. El análisis del periodo se complementa con una lectura en clave de género de la historia del nacionalismo irlandés del siglo XX i con la evolución del feminismo en el Norte de Irlanda.

Abstract

This study examines how the role of Irish Republican women imprisoned in the north of Ireland was overshadowed. These women were confined at the only female prison of the area, Her Majesty's Armagh Prison, between 1971 and 1982. During this period the Republican struggle focused on the resistance, struggle, campaigns and protested against interment without trial and secondly, they campaigned to recover the status of political prisoners. The analysis is supplemented both by a gender perspective reading of the history of Irish nationalism during the twentieth - century, and by an analysis of the evolution of feminist struggle in the north of Ireland.

ÍNDEX

LLISTA D'ABREVIATURES	17
ÍNDEX DE TAULES	19
PRESENTACIÓ	21
1. INTRODUCCIÓ	23
2. OBJECTIUS I PRECISIONS METODOLÒGIQUES	24
2.1. OBJECTIUS	24
2.2. CONSIDERACIONS PRÈVIES	28
2.3. HIPÒTESIS	32
2.4. PRECISIONS METODOLÒGIQUES, ESTRUCTURA I FONTS EMPRADES	33
Capítol 1. CONTEXT HISTÒRIC	39
1.1. HISTÒRIA DEL NACIONALISME IRLANDÈS AL SEGLE XX	41
1.1.1 ELS ANTECEDENTS DEL REPUBLICANISME I LA DESPOBLACIÓ DE L'ILLA	41
1.1.1.1 La revolta de 1798	41
1.1.1.2. <i>The Great Famine</i>	41
1.1.2. LES ORGANITZACIONS DE LA RENAIXENÇA GAÈLICA	46
1.1.2.1 <i>Inghinidhe Na Héreann</i> (Filles D'Irlanda), l'organització de les dones	48
	12

1.1.3. LLUITA NACIONALISTA VERSUS LLUITA FEMINISTA: L'INICI DEL DEBAT _____	50
1.1.3.1. Organitzacions nacionalistes i Sufragi femení _____	51
1.1.5. EL PACTE DE L' ULSTER I L'EMERGÈNCIA DE LES PRINCIPALS ORGANITZACIONS ARMADES: <i>ULSTER VOLUNTEER FORCE</i> (UNIONISME) I <i>IRISH NATIONAL VOLUNTEER</i> (NACIONALISME) _____	53
1.1.6. L'ORGANITZACIÓ DE LES DONES REPUBLICANES: <i>CUMANN NA MBAN</i> _____	55
1.1.7. <i>THE EASTER RISING</i> _____	56
1.1.7.1. El paper de les dones durant l' <i>Easter Rising</i> _____	59
1.1.8. DE 1917 A 1922: LA GUERRA DE LA INDEPENDÈNCIA I LA FORMACIÓ DE L'ESTAT LLIURE IRLANDÈS _____	62
1.1.9. ESTAT LLIURE IRLANDÈS: PARTIDARIS I DETRACTORS _____	66
1.1.9.1. La Guerra Civil irlandesa _____	67
1.1.10. IRISH FREE STATE _____	69
1.1.11. INDEPENDÈNCIA DEL SUD I PARTICIÓ DE L'ILLA _____	72
1.1.13. L'ESCLAT DEL CONFLICTE MODERN: L' INICI DELS <i>TROUBLES</i> _____	75
1.2. HISTÒRIA DE L' IRISH REPUBLICAN ARMY 1866 - 2005 _____	84
Capítol 2. PRESONERES DEL MOVIMENT REPUBLICÀ IRLANDÈS 1971 - 1982 _____	91
2.1. APROXIMACIÓ A LA CAMPANYA DE PROTESTES I A LA POLÍTICA PENITENCIÀRIA VERS LES DONES _____	93

2.2. <i>HM ARMAGH PRISON</i> _____	101
2.2.1. DESCRIPCIÓ DE L'ESPAI _____	103
2.3. INTERMANENT SENSE JUDICI PREVI_____	106
2.3.1. CONTEXT GENERAL DEL PERÍODE _____	106
2.3.2. L'INICI DE L'INTERNAMENT, 1971 _____	107
2.3.2.1. Denúncies de tortures als presoners per part de les forces de seguretat britàniques durant el primer període de l'internament _____	115
2.3.2.2. Les dones durant primer període d'internament i la situació a la presó _____	118
2.4. <i>SPECIAL CATEGORY STATUS, 1972 - 1976</i> _____	122
2.4.1. CONTEXT GENERAL DEL PERÍODE, 1972 - 1976 _____	123
2.4.2. <i>SPECIAL CATEGORY STATUS A LA PRESÓ DE DONES D'ARMAGH</i> _____	129
2.5. CRIMINALITZACIÓ 1976 - 1981 _____	136
2.5.1. RETIRADA DE L' <i>SPECIAL CATEGORY STATUS</i> _____	138
2.5.2. <i>NO - WORK PROTEST, 1976 - 1980</i> _____	141
2.5.2.1. De la pèrdua dels privilegis a la <i>No - Wash Protest</i> _____	146
2.5.3. <i>NO - WASH PROTEST, 1980</i> _____	150
2.5.3.1. Els fets del 7 de febrer de 1980 _____	150
2.5.3.2. Les noves condicions sota la <i>no - wash protest</i> _____	156
2.5.3.3. El moviment republicà vers la <i>no - wash protest</i> d'Armagh: una qüestió de gènere _____	164
2.5.3.4. Reaccions de les organitzacions feministes vers la <i>no - wash protest</i> _____	172

2.5.3.5. Ressò mediàtic i interpretacions de la <i>no - wash</i> protest d'Armagh	176
2.5.4. LA PRIMERA VAGA DE FAM, OCTUBRE - DESEMBRE DE 1980	179
2.5.4.1. Final confús de la vaga de fam	186
2.5.5. SEGONA VAGA DE FAM, MARÇ - OCTUBRE 1981	188
2.5.5.1. Final de la Segona Vaga de Fam	193
2.6. NORMALITZACIÓ	194
2.6.1. PRESÓ D'ARMAGH DESPRÉS DE LES PROTESTES	195
6.2. TRASLLAT DE LES PRESONERES A MAGHABERRY	198
2.7. EL CANVI DEL MOVIMENT REPUBLICÀ. DE LES PROTESTES A LES PRESONS, AL GOOD FRIDAY AGREEMENT (1998)	201
Capítol 3. NACIONALISME I FEMINISME	216
3.1. GÈNERE I NACIÓ	218
3.2. EVOLUCIÓ DEL FEMINISME AL NORD D'IRLANDA	230
3.2.1. LES MOBILITZACIONS I CAMPANYES DE LES DONES	236
3.2.2. RELACIÓ DE LES PRINCIPALS ORGANITZACIONS DE DONES AL NORD D'IRLANDA	245
Capítol 4. MEMÒRIES DE L'EMPRESONAMENT	250
4.1. ANÀLISI DE LES FONTS ORALS	252
4.2. TAULES DE CONTINGUTS DE LES ENTREVISTES	257
2.1. ANÀLISI DE LES ENTREVISTES	270
BALANÇ FINAL	288

1. CONCLUSIONS	290
2. PERSPECTIVES DE RECERCA	306
BIBLIOGRAFIA I FONTS DOCUMENTALS	308
ANNEXOS	336

LLISTA D'ABREVIATURES

DUP	Democratic Unionist Party
ICA	Irish Citizen Army
INLA	Irish National Liberation Army
IRA	Irish Republican Army
IRSP	Irish Republican Socialist Party
ISRP	Irish Socialist Republican Party
MP	Member of Parliament
NICRA	Northern Ireland Civil Rights Association
NIO	Northern Ireland Office
NIPS	Northern Ireland Prison Service
NIWRM	Northern Ireland Women's Rights Movement
OC	Officer Commander
POW	Prisoner of War
PRONI	Public Record Office of Northern Ireland
RUC	Royal Ulster Constabulary
SDLP	Social Democratic and Labour Party
SF	Sinn Féin
TD	Teachta Dála (membre del Parlament Irlandès)
UDA	Ulster Defence Association
UFF	Ulster Freedom Fighters

UUP Ulster Unionist Party

UVF Ulster Volunteer Force

ÍNDIX DE TAULES

Gràfica 1.

Percentatge de vot a les eleccions al Dáil 1923 _____ 64

Gràfica 2.

Percentatge de vot a les eleccions al Dáil 1927 _____ 65

Gràfica 3.

Percentatge de vot a les eleccions al Dáil 1948 _____ 68

Taula 1.

Entrevista a POW 1 _____ 253

Taula 2.

Entrevista a POW 2 _____ 255

Taula 3.

Entrevista a POW 3 _____ 257

Taula 4.

Entrevista a POW 4 _____ 258

Taula 5.

Entrevista a POW 5 _____ 260

Taula 6.

Entrevista a POW 6 _____ 246

Taula 7.

Entrevista a POW 7 _____ 262

PRESENTACIÓ

1. INTRODUCCIÓ

Des de fa molts anys he sentit interès per l'estudi del conflicte irlandès. Durant la llicenciatura de Ciències Polítiques i de l'Administració, vaig desenvolupar diferents treballs que em van apropar a l'estudi del conflicte en la seva vessant social i política. Un cop finalitzat el màster en Societats Històriques i Formes Polítiques a Europa, vaig dur a terme el Treball de Fi de Màster al voltant dels canvis en la política del *Sinn Féin* entre 1981 i 1998. En aquest defensava com el període que precedia a la dècada de 1980, semblava les llavors de canvi en el moviment republicà que aplanarien el camí vers la signatura dels Acords de Divendres Sant i que posarien fi al conflicte armat al Nord d'Irlanda. El projecte inicial de la tesi pretenia ser un estudi d'aquest període anterior, 1971 - 1982. En una estada prèvia a l'inici de desenvolupament del projecte a Belfast, vaig visitar l' *Irish Republican History Museum*. La construcció del museu havia estat idea d'Eileen Hickey, una dona que havia estat presonera republicana, pel que molts dels objectes que hi conté, estan relacionats amb les dones republicanes. Hi ha una reproducció d'una de les cel·les de la presó per a dones *Her Majesty's Armagh Prison* i, en visitar-la, vaig sorprendre'm a mi mateixa menystenint-la i considerant que hagués estat millor reproduir una cel·la dels *H - Blocks*, la presó dels homes, doncs és la presó sobre la que tantes històries havia llegit. Aquest fet va portar a fer-me una pregunta senzilla: per què, després de fer diversos estudis sobre el conflicte irlandès, no conec la història d'una sola dona? Vaig endinsar-me en un primer període de recerca sobre el paper que havien desenvolupat les dones en la història del nacionalisme irlandès i quin havia estat el seu paper durant aquest període. Ràpidament vaig veure com la majoria dels estudis historiogràfics havien oblidat aquestes dones, pel que vaig

marcar-me el repte d'explicar la seva història i intentar desxifrar els motius de la seva invisibilitat.

2. OBJECTIUS I PRECISIONS METODOLÒGIQUES

2.1. OBJECTIUS

El conflicte al Nord d'Irlanda ha generat nombrosos estudis al voltant del nacionalisme irlandès en totes les seves facetes. La insurrecció de Pasqua el 1916 i les seves conseqüències, l'evolució ideològica i política del nacionalisme i les conseqüents escissions, el seu paper en les converses de pau a finals de la dècada de 1990, la seva defensa de la lluita armada com a eina legítima contra l'ocupació britànica o biografies extenses dels màrtirs del republicanisme són temes recurrents en els estudis historiogràfics sobre el conflicte.

En aquests estudis s'ha obviat el paper que les dones republicanes han desenvolupat com a subjectes socials i polítics de les seves comunitats. Si bé és cert que s'ha destacat el seu paper com a caps de família i la seva capacitat per a sobreposar-se a les adversitats socials i familiars que el conflicte irlandès ha generat, també ho és que s'han menystingut les seves capacitats com a activistes socials i polítiques i com a subjectes actius de les organitzacions armades del republicanisme.

El present treball pretén posar al centre de l'estudi aquestes dones com el que han estat, subjectes actius en totes les facetes del republicanisme en la llarga lluita contra la colonització britànica de l'illa d'Irlanda. Des de les revoltes de principis de segle XX fins a les etapes més cruentes del conflicte en les últimes dècades del mateix, les dones, tot i desenvolupar un rol actiu en les organitzacions, mobilitzacions socials i la lluita armada, han estat relegades als apèndix dels estudis, apareixent només com a éssers

subordinats a biografies masculines, com a companyes, mares, filles, esposes i germanes dels seus companys masculins. Com els homes, les dones patiran la injustícia social, laboral, política i d'habitatge instaurada pel Govern britànic però, a més, hauran de patir la injustícia que genera la desigualtat sexual i de gènere que les relegarà a viure i a desenvolupar-se en l'espai domèstic.

Ja a principis de segle, excloses de la majoria de les organitzacions del nacionalisme – republicanisme irlandès¹, creen les seves pròpies organitzacions per a trobar el seu espai de lluita social i política, trencant amb els dogmes de la feminitat i qüestionant el seu paper en una societat irlandesa fonamentada sobre els valors del catolicisme conservador² com a tret cultural distintiu enfront el protestantisme majoritari de l'Estat britànic. Apareixia ja la doble militància³: la lluita contra l'enemic comú del

¹ CONLON, L. (1969). *Cumann na mBan and the women of Ireland, 1913-25*. Kilkenny: Kilkenny People Limited; MATTHEWS, A. (2012). *Dissidents: Irish republican women, 1923-1941* Cork: Mercier Press, Limited; WARD, M. (1983). *Unmanageable revolutionaries: Women and Irish nationalism*. London: Pluto Press.

² FAHEY, T., HAYES, B. C., & SINNOTT, R. (2005). *Conflict and consensus: A study of the values and attitudes in the Republic of Ireland and Northern Ireland*. Dublin: Institute of public administration; HARRIS, M. (1993). *The Catholic Church and the foundation of the Northern Ireland state*. Cork: Cork University Press; HOGAN, G. W. (1987). Law and religion: Church-state relations in Ireland from independence to the present day. *The American Journal of Comparative Law*, 35(1), 47-96; INGLIS, T. (1998). *Moral monopoly: The rise and fall of the Catholic Church in modern Ireland*. Dublin: University College Dublin Press; LARKIN, E. (1975). Church, state, and nation in modern Ireland. *The American Historical Review*, 80(5), 1244-1276; MCELROY, G. (1991). *The catholic church and the Northern Ireland crisis 1968-86*. Dublin: Gill and Macmillan.

³ BRUNI, A., & GHERARDI, S. (2002). "En-gendering differences, transgressing the boundaries, coping with the dual presence" dins de AALTIO, I. & MILLS, A. J. (Eds.) (2002) *Gender, Identity and the Culture of Organizations*, New York: Routledge, 21-38; CONNOLLY, L. (2002). *The Irish women's movement: From revolution to devolution*. Basingstoke and New York: Palgrave; MÉROLA, G. (1985).

nacionalisme irlandès i la lluita contra els propis companys del moviment respecte quin havia de ser el seu paper com a dones en la lluita republicana. Lluny d'adoptar el paper esperat, les dones es posen al capdavant de la lluita republicana en diverses etapes de la història del nacionalisme irlandès.

Mentre a Europa es desenvolupa i evoluciona la teoria feminista⁴, les dones nacionalistes prioritzen la lluita pel republicanisme assumint que mentre són oprimides com a dones, també ho són com a irlandeses⁵. Entenent que els ideals del republicanisme modern giren entorn els valors tradicionals de l'esquerra com el socialisme i la justícia social, serà en la construcció d'una futura República d'Irlanda on la lluita per la igualtat sexual haurà de prendre rellevància. Així, essent conscients de les desigualtats sexuals que pateixen com a dones membres del moviment, centren els seus esforços com a activistes polítiques i socials en l'assoliment de l'objectiu principal, encara avui per concloure, d'una Irlanda unificada i socialista de 32 comtats.

"Feminismo: Un movimiento social." *Nueva Sociedad*, 78, 112-117; MILLER, R. L., WILFORD, R., & DONOGHUE, F. (1996). *Women and political participation in northern ireland*. Aldershot: Avebury

⁴ AMORÓS, C., & DE MIGUEL, A. (2005). *Teoría feminista: De la ilustración a la globalización*. Madrid: Minerva; ANDERSON, B. S., ZINSSER, J. P., & CAMPRODÓN, T. (1991). *Historia de las mujeres: Una historia propia*. Barcelona: Crítica; BOCK, G. (2001). *La mujer en la historia de europa: De la edad media a nuestros días*. Barcelona: Crítica; CAMPS, V. (1998). *El siglo de las mujeres*. Madrid: Cátedra; ERGAS, Y. (1993). "El sujeto mujer: El feminismo de los años sesenta-ochoenta." *Historia De Las Mujeres En Occidente*, 5, 539-566; KAPLAN, G. (2012). *Contemporary western European feminism*. London: Routledge; NASH, M. (2004). *Mujeres en el mundo: Historia, retos y movimientos*. Madrid: Alianza.; NASH, M., & TAVERA, S. (1994). *Experiencias desiguales: Conflictos sociales y respuestas colectivas (siglo xix)*. Madrid: Síntesis; PÉREZ GARZÓN, J. S. (2011) *Historia del feminismo*. Madrid: Catarata.; SOLÉ, G. (2011) *Historia del feminismo (siglos XIX-XX)*. Pamplona: EUNSA.

⁵ ALISON, M. (2009). *Women and political violence. female combatants in ethno - national conflict*. New York: Routledge.

Amb la independència total de la República d'Irlanda (1948) la guerra perdurà als sis comtats de l' Ulster (Irlanda del Nord), que romandran sota domini britànic. En aquest espai, les dones, en la seva pròpia organització armada vinculada a l'IRA, la *Cumann na mBan*, continuaran fent front a les forces opressores britàniques i a les desigualtats sexuals de les comunitats nord – irlandeses. Amb l'esclat del conflicte modern (1969), aquest paper actiu de les dones perdurà. A més, les dones no vinculades a les organitzacions republicanes faran un pas endavant, posant-se també al capdavant de la lluita duent a terme mobilitzacions socials en favor del benestar de les seves comunitats, proveint cases "segures" per als membres de les organitzacions o protegint els seus barris de registres i detencions massives davant de l'exèrcit britànic. Un cop convertides en subjectes actius, tampoc aquestes dones no respondran més davant dels ideals de feminitat que pretenia relegar-les i restringir-les a termes de sacrifici, passivitat i dedicació familiar⁶. El discurs imperant serà difícil de qüestionar i de canviar però, malgrat això, la participació de les dones en els espais públics ajudarà a redefinir conceptes històrics que les confinava a una vida domèstica.

Entre aquests milers de dones es troben les que van complir condemnes a la única presó per a dones del Nord d'Irlanda: *Her Majesty's Armagh Prison*. El present treball pretén posar aquestes dones al centre de la recerca, com a subjectes d'estudi, per a discernir quin va ser el seu paper en la lluita armada irlandesa entre 1969 i 1998. El període

⁶ CALAMATI, S. (2006). *Hijas del Erin: Voces de mujeres de Irlanda del Norte*. Barcelona: Icaria; FAIRWEATHER, E., MCDONOUGH, R., & MCFADYEAN, M. (1984). *Only the rivers run free: Northern Ireland: The women's war*. London: Pluto Press; McINTOSH, G., & URQUHART, D. (ed.). (2010). *Irish women at war: The twentieth century*. Dublin: Irish Academic Press; McWILLIAMS, M. (1998). "Luchando por la paz y la justicia: Reflexiones sobre el militancia de las mujeres en Irlanda del Norte." *Arenal: Revista De Historia De Mujeres*,5(2), 307-337.

d'estudi seleccionat - 1971 i 1982 - respon al període en que al centre de la lluita republicana es trobaven la resistència, la lluita, les reivindicacions, les campanyes i les protestes que duïen a terme els presoners, però també les presonerres, del moviment republicà irlandès, primer en protesta per la introducció per part del Govern britànic de l'internament sense judici previ i, entre 1976 i 1981 per la recuperació de l'estatus de presoner i presonera política. Es farà una lectura del període des d'una perspectiva de gènere i s'analitzaran les protestes, sovint simultànies, a la presó de dones i a les dels homes.

2.2. CONSIDERACIONS PRÈVIES

Tot i que les inquietuds personals que inspiren aquest projecte de recerca estan condicionades, com en qualsevol recerca, a un posicionament ideològic previ, la investigació s'ha desenvolupat, com és també necessari en qualsevol recerca, des de l'objectivitat. Aquesta consideració podria semblar innecessària en l'estudi d'altres matèries, però cal constatar aquest fet davant l'evident connotació ideològica que suposa l'estudi d'un o altre bàndol d'un conflicte polític i armat.

En l'estudi de qualsevol matèria relacionada amb Irlanda del Nord, s'han de considerar prèviament aspectes i especificitats pròpies del territori així com definir i identificar de manera clara la nomenclatura i la terminologia clau que s'emprarà en el mateix.

L'origen del conflicte d'Irlanda del Nord el trobem en l'ocupació i posterior colonització britànica de l'illa. L'any 1922, amb el Tractat Anglo-irlandès, es divideix Irlanda, composta per trenta-dos comtats, en dos. Els vint - i - sis comtats del Sud constituïran la República d'Irlanda l'any 1948, els sis del Nord, restaran sota jurisdicció britànica sota el nom d'Irlanda del Nord. La resistència de la comunitat nacionalista del

Nord, d'origen irlandès, a romandre sota tutela britànica, marcarà el conflicte irlandès durant la segona meitat del segle XX. De retruc, el conflicte enfronta la comunitat nacionalista, de majoria catòlica, minoria en aquest territori, i la comunitat unionista d'origen britànic, de majoria protestant. Tot i que s'han aplicat polítiques discriminatòries vers la comunitat nacionalista en l'habitatge, en el mercat laboral i en el sistema electoral⁷ que han separat a ambdues comunitats, el conflicte pot reduir-se a problemes clau com l'equilibri de poder, la separació entre les comunitats i qüestions de governació. L'arrel del problema el trobem en la lluita d'una comunitat per una República d'Irlanda unida i independent, i l'hostilitat vers aquesta lluita per part de la població que prefereix seguir formant part del Regne Unit.

Durant segles, les comunitats que viuen al Nord han tingut dificultats per a la coexistència. La desconfiança mútua ha alimentat el conflicte i, a la vegada, ha generat nombrosos episodis de violència que han enfortit les hostilitats. Ambdues comunitats són molt diferents en la seva procedència i en les seves pràctiques religioses i culturals. Han desenvolupat el seu sentit d'identitat enfront els altres, subratllant aquells aspectes de diferenciació impulsats per una por comuna a l'assimilació cultural. La diferència més evident és la religió – protestantisme i catolicisme – però el conflicte no és religiós sinó polític i nacional. Per tant, la distinció de categories polítiques entre "unionista" i

⁷ ADAMS, G. (2001). *La búsqueda de la paz*. Tafalla: Txalaparta; ARBIZU, N. (2011). *Irlanda del Norte: Historia de un conflicto*. Nuria Arbizu; CORMACK, R. J., & OSBORNE, R. D. (1991). *Discrimination and public policy in Northern Ireland*. Oxford: Oxford University Press; NELSON, S. (1984). *Ulster's uncertain defenders: Protestant political, paramilitary, and community groups, and the Northern Ireland conflict*. Belfast: Appletree Press; WHYTE, J. (1983). "How much discrimination was there under the unionist regime, 1921-68." *Contemporary Irish Studies*, , 1-35; WHYTE, J. (1991). *Interpreting Northern Ireland*. Oxford: Oxford University Press

"nacionalista" es considera més adequada, tot i que la majoria de catòlics s'incloguin en la comunitat nacionalista i la majoria de protestants ho facin en l'unionista.

El moviment republicà irlandès s'emmarca dins de les comunitats nacionalistes i aglutina aquells i aquelles que desenvolupen i centren la seva activitat política en l'objectiu de restablir la unitat de la República d'Irlanda. Justifiquen l'ús de la lluita armada com a mitjà per assolir aquest objectiu i la consideren legitimada en tant que les organitzacions armades es reorganitzen sota la necessitat de defensa de la població civil de la comunitat vers els atacs sectaris que pateixen a mans de les organitzacions paramilitars unionistes i de l'exèrcit britànic, desplegat a la zona a partir de 1969. La lluita armada republicana la capitanejarà l' *Irish Republican Army* (IRA). Després de diverses escissions, el *Provisional Irish Republican Army* serà l'organització predominant, vinculada al *Provisional Sinn Féin* com a vessant política d'un mateix moviment. La present investigació no posarà especial atenció a escissions o divergències internes del moviment republicà, pel que l'acrònim "IRA" es referirà a l' *Irish Republican Army* abans de l'escissió (1970) i al *Provisional Irish Republican Army* després de la mateixa. Les mateixes consideracions s'estenen a la branca política del moviment i a la seva organització, essent *Sinn Féin* la nomenclatura utilitzada per a referir-se al partit abans i després de l'escissió.

Dins de la comunitat unionista es troben els que s'identifiquen com a lleialistes. Aquests consideren legítim l'ús de la lluita armada contra la comunitat nacionalista i les seves organitzacions per evitar que compleixin l'objectiu de reunificar l'illa i mantenir el territori sota domini britànic. S'organitzen al voltant d'organitzacions paramilitars, dels

que les més significatives seran l' *Ulster Volunteer Force* (UVF) i l' *Ulster Freedom Fighters* (UFF).

El conflicte modern a Irlanda del Nord (1969 - 1998) s'estructura en tres etapes fortament diferenciades a partir de tres estratègies polítiques definides introduïdes pel Govern britànic⁸:

- Ulsterització (1970s): delegació al territori de les forces de seguretat i estructures burocràtiques. En el sistema penitenciari suposa col·locar la *Northern Ireland Prison Service* (NIPS) sota les estructures administratives de la *Northern Ireland Office* (NIO). Una de les primeres tasques va ser portar persones d'Escòcia, Gal·les i Anglaterra com a treballadors per afrontar la ràpida expansió del sistema penitenciari. També per a reclutar personal local, majoritàriament de la comunitat unionista.
- Criminalització (1976 - 1981): es refereix a la redefinició sistemàtica de la violència política com una activitat fonamentalment criminal⁹.
- Normalització (1980s): tàctiques per a restaurar l'ordre civil utilitzant diversos sectors socials i mecanismes ideològics i governamentals enlloc de la intervenció militar directa. En resum, major coerció com un exercici necessari i legítim per a controlar el "terrorisme". La "normalització" dona suport a l'augment del poder de l'Estat autoritari amb mínima força aparent, permet als governants augmentar en assegurar el consentiment dels grups

⁸ O'DOWD, L., ROLSTON, B., & TOMLINSON, M. (1980). *Northern Ireland: Between civil rights and civil war*. London: CSE books a CORCORAN, M. (2006). *Out of order. The political imprisonment of women in Northern Ireland 1972-1998*. Cullompton: Willan Pub.

⁹ GORMALLY, B., MCEVOY, K. (1995) "Criminal Justice in a divided society: Northern Ireland prisons", dins M. TONRY (ed.) *Crime and Justice: A Review of Research*, 17. Chicago, IL: University of Chicago Press. Pp. 51 - 135 a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

subordinats i condueix a la invasió de l'esfera civil per part del Govern¹⁰.

2.3. HIPÒTESIS

La hipòtesi principal de la investigació gira entorn la invisibilitat de les dones presoneress durant el període comprès entre 1971 i 1982, moment en que la lluita del moviment republicà centrarà els seus esforços contra l'internament sense judici previ instaurat pel govern del Regne Unit entre 1971 i 1975 i per al restabliment de l'estatus de presoner i presonera polític, retirat a partir de l'1 de març de 1976. Vinculades a la invisibilitat de les dones, es relacionen a continuació i de manera esquemàtica, les hipòtesis complementàries:

- Les protestes de les dones seran invisibilitzades durant la seva realització i a posteriori per part del moviment republicà per qüestions directament relacionades amb el gènere. El reconeixement social vers les presoneress durant el període i en el post conflicte és menor al dels homes.
- Les presoneress seran autònomes en les seves decisions de participar activament o no de les protestes endegades, majoritàriament, des de les presons d'homes.
- El moviment republicà, utilitzarà les dones i la seva especificitat de gènere en funció de les seves necessitats en cada període del conflicte. Assignarà uns rols de lluita i resistència concrets per a les dones, en el moment en que elles trenquin aquestes funcions i adoptin rols tradicionalment assignats als homes, seran qüestionades.

¹⁰ CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

- La causa nacionalista ocuparà tots els àmbits de reivindicació social i política neutralitzant les iniciatives desenvolupades des dels moviments feministes.

2.4.PRECISIONS METODOLÒGIQUES, ESTRUCTURA I FONTS EMPRADES

L'estudi de les presoneres republicanes irlandeses vinculades a les organitzacions armades implica, quasi inherentment, problemes i entrebancs específics. Per una banda, la proximitat en el temps suposa una falta d'estudis exhaustius sobre el període que es fa més evident en clau de gènere. Si bé és cert que el conflicte irlandès compta amb nombrosa bibliografia i fonts documentals, també ho és que els presoners i les seves protestes no han estat analitzats exhaustivament. Les presoneres i el seu paper dins i fora de les presons no han estat un tema recurrent en la historiografia relativa al conflicte irlandès. A més, el fet que les organitzacions a les que pertanyien les presoneres en les que se centra la investigació, fossin considerades organitzacions terroristes, sotmet la informació oficial relativa a les mateixes als Acords de Divendres Sant (1998), el que provoca que la seva consulta estigui sotmesa encara a la tutela del funcionariat britànic i que la majoria de documents rellevants encara no puguin ser consultats de manera pública. Considerant això, els recursos utilitzats han estat el material bibliogràfic i hemerogràfic, les entrevistes personals a les presoneres i arxius documentals als que s'ha pogut tenir accés.

La investigació ha estat estructurada de la següent manera:

La primera part de l'estudi (Capítol 1. Context Històric) recull la història del nacionalisme i del republicanisme irlandès des de l'inici del segle XX. El seu desenvolupament s'ha basat en bibliografia específica del període. Per compensar la invisibilitat de les dones durant el mateix, s'han utilitzat estudis historiogràfics

desenvolupats des d'una perspectiva de gènere i s'ha posat a les dones en l'epicentre del mateix.

La segona part de l'estudi (Capítol 2. Presoneres del moviment republicà irlandès 1971 - 1982) recull la història de la presó per a dones *Her Majesty's Armagh Prison* ubicada a la població d'Armagh, Irlanda del Nord, entre 1971 i 1982 i suposa el cos central de la investigació. Tot i que s'han realitzat durant les darreres tres dècades investigacions sobre el càstig i l'encarcerament de les dones al Regne Unit en general¹¹, l'estudi de la història penitenciària a Irlanda del Nord esdevé complex per la manca de bibliografia concreta que analitzi les presons femenines al territori.

Partint d'aquestes premisses, s'ha utilitzat bibliografia específica de les dones en relació a les presons al Nord d'Irlanda, documentació d'arxiu i entrevistes personals a presoneres encarcerades durant el període. La bibliografia sobre la matèria és molt escassa. Entre aquesta, destaca l'obra de Corcoran (2006) que fa un estudi exhaustiu dels períodes d'empresonament de les dones al Nord d'Irlanda entre 1972 i 1998 i la d'Aretxaga que, al llarg de diverses obres i articles científics realitzats a la dècada de 1990, fa un estudi del conflicte irlandès en clau de gènere. La manca d'extenses referències bibliogràfiques s'ha suplert amb l'anàlisi de monografies escrites per les pròpies presoneres que han aportat informació específica rellevant inexistent en altres obres.

¹¹ CARLEN, P. (1983). *Women's imprisonment: A study in social control*. London: Routledge & Kegan Paul; CARLEN, P. (1998). *Sledgehammer :Women's imprisonment at the millennium*. Basingstoke: Macmillan; CARLEN, P.& COOK, D. (1989). *Paying for crime*. Milton Keynes: Open University Press; CARLEN, P. & RAMSBOTHAM, D. (2002). *Women and punishment: The struggle for justice*. Cullompton, UK: Willan; CARLEN, P., & WORRALL, A. (2004). *Analysing women's imprisonment*. Cullompton, UK: Willan

Per al desenvolupament d'aquest capítol s'han utilitzat també fonts primàries, l'origen i les característiques de les mateixes es relacionen a continuació:

Arxius i centres de documentació

- *Public Records Office Northern Ireland (PRONI)*, Belfast: Informes governamentals, actes de reunions governamentals, correspondència entre càrrecs governamentals i representants polítics.
- *Northern Ireland Prison Service (NIPS)*, Belfast: Informes de les forces de seguretat britàniques.
- *Conflict Archive on the Internet* vinculat a la *University of Ulster*: Documentació relacionada amb el conflicte.
- *Irish Republican History Museum Archive*: Documentació relacionada amb el conflicte.
- *Political Collection - Linnen Hall Library Northern Ireland*: Documentació relacionada amb el conflicte.
- *Conflict Archive - Belfast Central Library*: Documentació relacionada amb el conflicte.

Fonts Hemerogràfiques

- *An Poblacht*
- *Belfast Telegraph*
- *La Vanguardia*

- *The Irish Times*

Fonts Orals

Ha estat especialment difícil l'accés a les fonts orals. Cal considerar que, a més de la proximitat temporal amb el conflicte, aquest ha comptat amb altes dosis de conflictivitat social que han marcat la vida i el caràcter de les persones durant i en el post conflicte. Tot i que el conflicte és un tema recurrent al Nord d'Irlanda, accedir a ser entrevistat per un treball d'investigació del que es desconeixen la persona que l'elabora i l'ús i difusió del mateix és d'entrada complicat. El període d'estudi, que va concloure amb la mort de deu presoners en vaga de fam en lluita pel restabliment de l'estatus de presoners polític, és especialment delicat de tractar amb els subjectes directament implicats en aquestes protestes. Cal destacar que les disputes internes del moviment republicà en relació al procés de pau i als Acords que se'n van derivar, que posaran fi al conflicte armat, han generat discrepàncies entre els seus membres, així com acusacions de dissidència i traïdoria¹² que també provocaran reticències a l'hora d'expressar opinions o vivències personals sobre el període en qüestió. En un primer moment, es va fer arribar a algunes de les presoneres un qüestionari que resumia els eixos de l'entrevista, però cap d'elles va accedir a respondre'l. Així, ha estat necessari l'establiment d'una xarxa social propera al republicanisme abans que cap d'elles accedís a concedir una entrevista.

S'han realitzat un total de set entrevistes orals a presoneres del moviment republicà irlandès durant el període. Les persones han estat seleccionades en funció al seu període d'encarcerament: dues presoneres que van gaudir de l'estatus de presonera política, una

¹² TONGE, J. (2012). "'No-one likes us; we don't care': 'Dissident' Irish republicans and mandates." *The Political Quarterly*, 83(2), 219-226

abans de la retirada (1976) i una un cop restablert (1982) i cinc que van ser empresonades durant el període de les protestes (1976 - 1981) i que van participar de les mateixes. Cal considerar especialment l'entrevista realitzada a la única presonera viva de les tres que van participar en la vaga de fam de desembre de 1980. Les presoneress també han estat seleccionades en funció del seu posicionament ideològic abans i després dels Acords (1998). Així, s'ha seleccionat una dona que en el moment d'entrada a la presó formava part de l' *Irish National Liberation Army* (INLA), organització armada vinculada al republicanisme de tendència socialista i dues dones que tot i estar vinculades al republicanisme majoritari i formar part de l'IRA en el moment de la seva detenció, es mostren crítiques amb el paper del republicanisme majoritari avui i estan vinculades a altres organitzacions polítiques del republicanisme crítiques amb la política actual desenvolupada pel *Sinn Féin*. Les quatre restants es posicionen ideològicament al voltant del republicanisme majoritari, del que el *Sinn Féin* és la màxima expressió.

L'entrevista s'ha estructurat en cinc blocs de preguntes diferenciats en relació a les hipòtesis plantejades. A continuació es fa una relació esquemàtica dels mateixos:

1. Vinculació a organitzacions i principals motivacions: es pretén establir una descripció sociològica de les presoneress a partir del seu origen i les motivacions que les porten a vincular-se amb organitzacions armades.
2. Organització interna a la presó i presa de decisions: es valora el grau d'autonomia interna i la relació de les presoneress amb les presons masculines i amb la direcció del moviment republicà.

3. Presoneres i presoneres en relació al moviment republicà irlandès i a les comunitats: es valora el suport i la difusió del moviment republicà en relació a les protestes de les dones i les discrepàncies vers aquestes protestes des del propi moviment i des de les comunitats nacionalistes.

4. Feminisme i republicanisme: es valora la relació de l'entrevistada amb el moviment feminista i les seves organitzacions.

5. Acords de divendres Sant - Lectura retrospectiva: s'estableix la relació entre la seva opinió vers els Acords i el seu posicionament ideològic actual.

La tercera part de la investigació (Capítol 3. Nacionalisme i Feminisme) és un anàlisi al voltant dels conceptes de gènere i nació i l'evolució del feminisme al Nord d'Irlanda realitzat a partir de material bibliogràfic respecte el paper de les dones en nacions sense estat i referències específiques per a l'evolució del feminisme al Nord d'Irlanda.

L'última part del projecte (Capítol 4. Memòries de l'empresonament) és l'anàlisi de les fonts orals a les que s'ha tingut accés. Es descriuen els eixos principals de les entrevistes, relacionats anteriorment, i s'analitza la informació obtinguda de manera exhaustiva.

Capítol 1. CONTEXT HISTÒRIC

"Women are not essentially more peaceable, less dogmatic, uninfected by blood-thirsty political ideologies. Women have been actively involved in every possible variant of both nationalism and unionism. Women have supported and carried out violent actions. They have gained and lost from their involvement. If patriarchal history has portrayed us as bystanders to the political process, it has lied"

Edna Longley

1.1.HISTÒRIA DEL NACIONALISME IRLANDÈS AL SEGLE XX

1.1.1 ELS ANTECEDENTS DEL REPUBLICANISME I LA DESPOBLACIÓ DE L'ILLA

1.1.1.1 La revolta de 1798

L'octubre de 1791 Wolfe Tone¹³, Napper Tandy i Thomas Russell funden l'organització política irlandesa *Society of the United Irishmen*. L'organització és de signe republicà nacionalista, tot i que la componen protestants i catòlics, i defensarà la independència d'Irlanda front el Regne Unit. Aquesta encapçalarà la revolta de 1798 que serà coneguda com *United Irishmen Rebellion* i tindrà com a principal objectiu l'establiment de la República d'Irlanda. Serà sufocada i els seus líders executats. Tot i el fracàs, la revolta inspirarà les insurreccions republicanes futures i el 1798 serà una data assenyalada per al republicanisme irlandès, considerada la data de naixement del mateix¹⁴.

1.1.1.2. The Great Famine

Entre 1845 i 1849 la població irlandesa pateix *The Great Famine*, provocada per una escassetat d'aliments i sobretot per la manca de patata a conseqüència de la ineficient política econòmica del Regne Unit, de mètodes de cultius inadequats i de l'aparició d'un fong que destruirà els cultius de patata amb molta rapidesa¹⁵. La patata suposava

¹³ (1763 – 1798) Important líder de l'organització considerat, encara avui, pare del republicanisme irlandès. Encapçalarà la revolta de 1798. Serà empresonat i sentenciat a mort un cop sufocada. Abans de la seva execució, se suïcidarà a la presó.

¹⁴ ELLIOTT, M. (1989). *Wolfe Tone: Prophet of Irish independence*. New Haven, CT: Yale University Press.

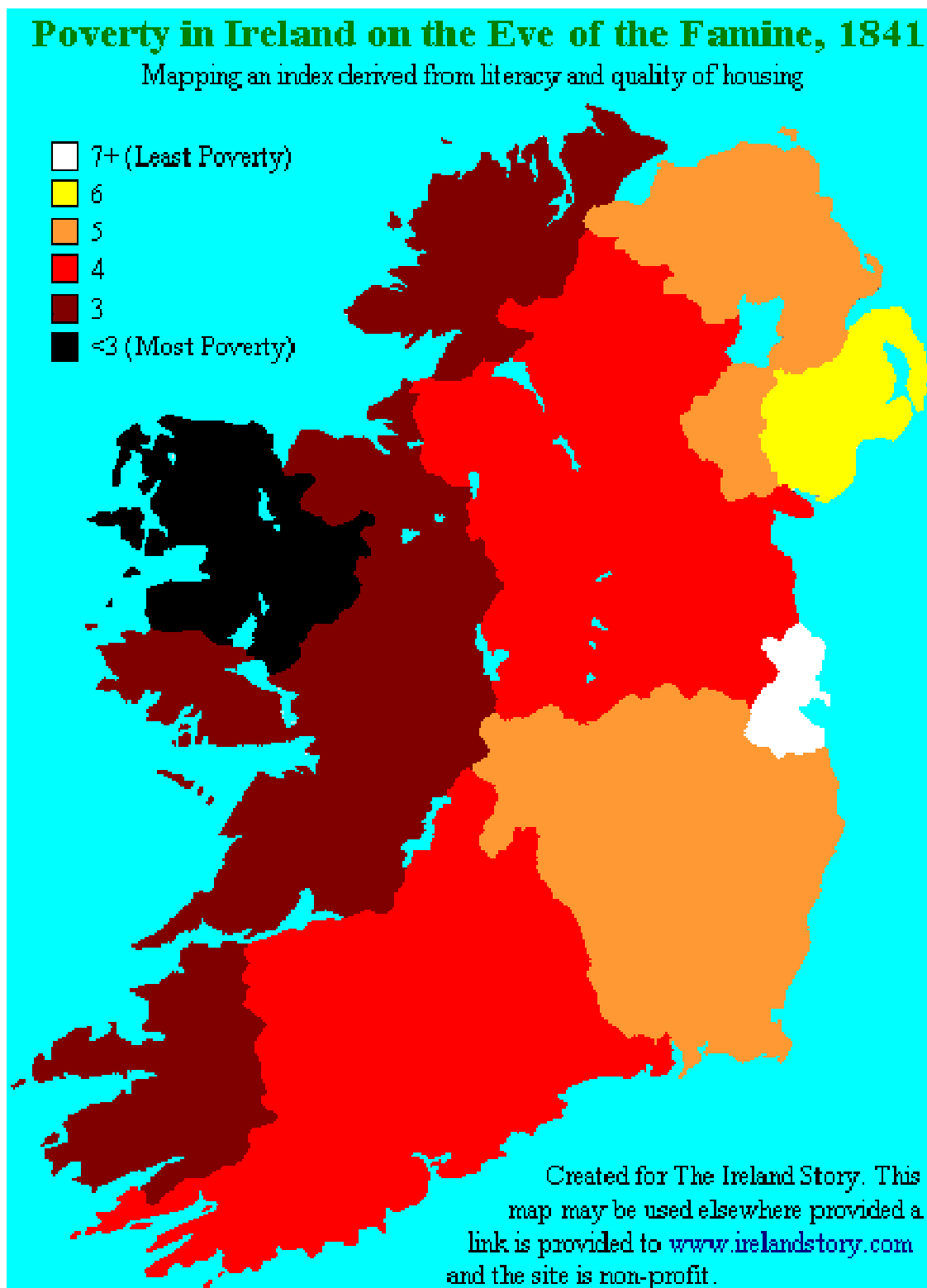
¹⁵ MOODY, T. W., & MARTIN, F. X. (2001). *The course of Irish history*. Cork: Mercier Press.

l'aliment bàsic de la població irlandesa i s'estima que com a conseqüència d'aquest fet van perdre la vida entre 2.000.000 i 2.500.000 irlandesos¹⁶.

Per entendre aquest període, cal constatar que la terra agrícola irlandesa és de propietat britànica. Des de l'ocupació britànica de l'illa d'Irlanda, la terra agrícola pertany a l'aristocràcia britànica i els camperols irlandesos hi treballen com a parcers. El cens de 1841 havia dividit els 8.175.124 habitants d'Irlanda en quatre categories que responien a la riquesa relativa: terratinents i agricultors amb més de vint hectàrees, artesans i agricultors amb entre dos i vint hectàrees, llauradors i petits propietaris amb fins a dos hectàrees, i una quarta, insignificant en nombre, amb mitjans sense especificar. El 70% de la població rural es trobava a la categoria de llauradors i petits propietaris i es dividien per tot el país en tres models diferents: una pròspera classe agrícola i una pobre classe camperola a la regió central i al Sud, una pròspera a l'Est i al Nord, i una classe extremadament pobre i nombrosa formada per petits propietaris empobrits als comptats del litoral Oest i Sud-oest. Els efectes de la gran fam reflectiran aquest model, essent les zones de l'Oest i el Sud-oest les més castigades. Les morts nombroses es reproduiran per tot el país, però respecte a la mort per inanició, la població treballadora serà pràcticament l'única castigada¹⁷. El següent mapa mostra els índex de pobresa a l'illa abans de la gran fam:

¹⁶ PÓIRTÉIR, C., & ÉIREANN, R. T. (1995). *The great Irish famine*. Cork: Mercier Press.

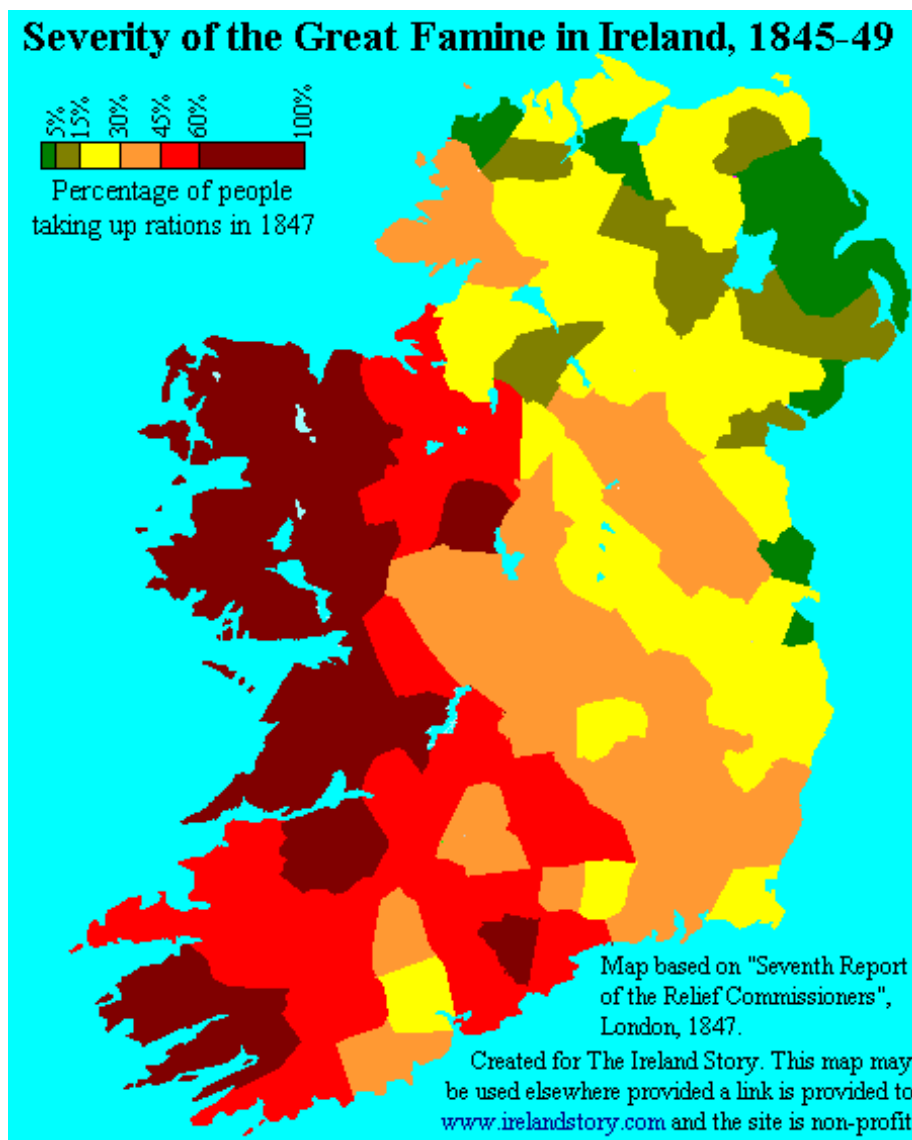
¹⁷ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*. Madrid: Cambridge University Press.

Font: www.irelandstory.com

Entre 1841 i 1851 la població descendirà casi un 20%. Tot i que el total de morts estimades per la comissió del cens del període va ser d'1.383.350, actualment s'estima

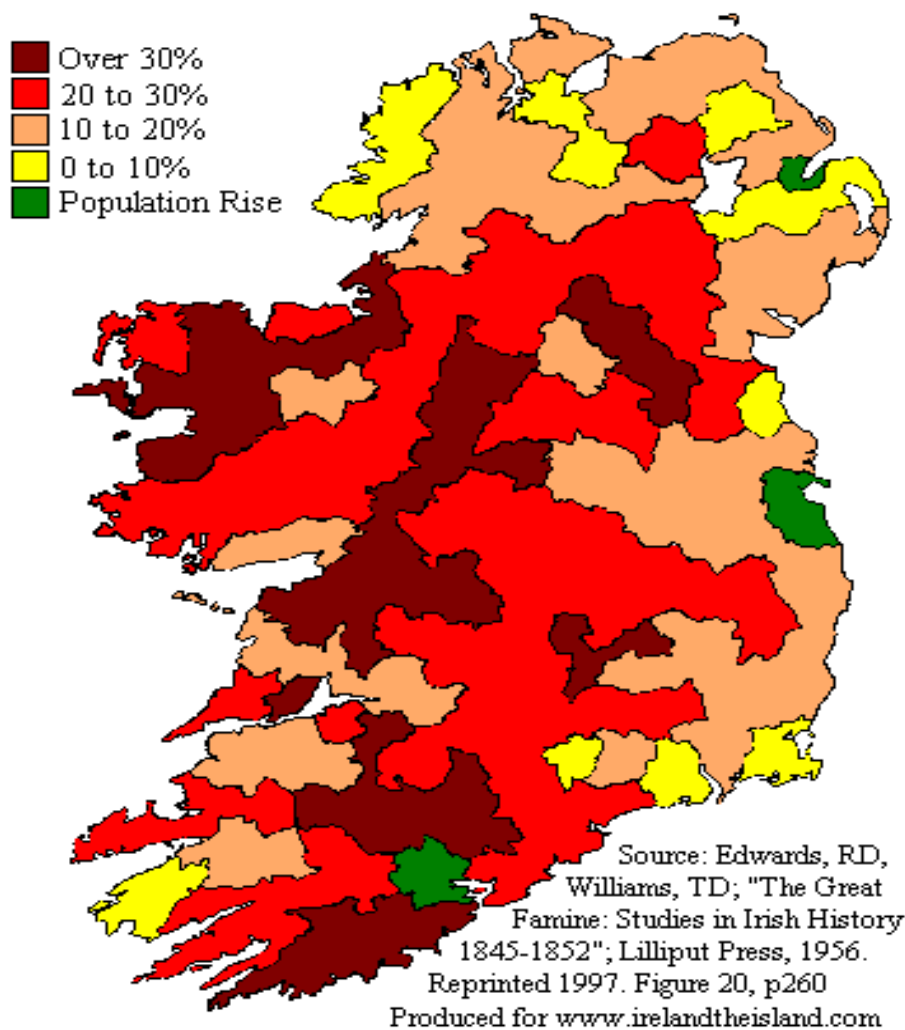
que el nombre de morts van oscil·lar entre els 2.000.000 i els 2.500.000. A més, entre 1.500.000 i 2.000.000 milions d'irlandesos van emigrar, majoritàriament a Estats Units d'Amèrica, durant el mateix període¹⁸. Els següents mapes mostren la gravetat de la Gran Fam a Irlanda entre 1945 i 1949 i la disminució de la població entre 1841 i 1851:

Font: www.irelandstory.com

¹⁸ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*.

Population Fall in Ireland 1841-1851

Unlike the rest of this site, this map is declared to be in the public domain.

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland <<http://cain.ulst.ac.uk/>>

La població d'Irlanda es reduirà a pràcticament la meitat. Aquest fet marcarà una línia divisòria en la història d'Irlanda. Els seus efectes es patiran durant dècades i canviaran de forma permanent el panorama demogràfic, polític i cultural del país¹⁹. Les

¹⁹ BIELENBERG, A. (2000). *The Irish diaspora*. Harlow: Longman; EDWARDS, R. D., & WILLIAMS, T. D. (1994). *The great famine: Studies in Irish history 1845-52*. Dublin: Lilliput Press; KINEALY, C., & MCFARLANE, S. (1995). *This great calamity: The Irish famine 1845-52*. Dublin: Gill & Macmillan; MILLER, D. W. (1975). Irish Catholicism and the great famine. *Journal of Social History*, 9(1), 81-98; MOODY, T. W., & MARTIN, F. X. (2001). *The course of Irish history*. Cork: Mercier Press; O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*; PÓIRTÉIR, C., & ÉIREANN, R. T. (1995). *The great Irish famine*.

conseqüències a llarg termini seran de gran abast, la més notable, la tradició d'emigrar. El 1900, més de quatre milions d'irlandesos havien creuat l'Atlàntic. Així, la població irlandesa resident a l'illa era pràcticament igual que la població irlandesa que havia emigrat. Fins a 1930 es calcula que una de cada dues persones nascudes a Irlanda emigrava²⁰. A partir de 1960 l'emigració anirà disminuint considerablement, tot i que continua essent un element important en la vida irlandesa.

La gran quantitat de morts acabarà també amb l'ús de la llengua irlandesa. El gaèlic, llengua materna per a quatre milions d'irlandesos el 1841, passarà a ser parlat per tan sols 1.700.000 milions el 1851 i només 527.000 l'any 1911²¹.

1.1.2. LES ORGANITZACIONS DE LA RENAIXENÇA GAÈLICA

L'idealisme cultural que envolta al protestantisme i a l'unionisme, al catolicisme i al nacionalisme serà la base de la renaixença gaèlica de finals del segle XIX. En el cas irlandès té un important element polític que evoca l'idealisme de Wolfe Tone, però es focalitza vers els elements culturals concrets del passat irlandès amb la intenció que els irlandesos sentin confiança i orgull vers la pròpia cultura²². El 1884, Michael Cusack i Maurice Davin fundaran la *Gaelic Athletic Association* (GAA) "con el objetivo de preservar i cultivar nuestros pasatiempos nacionales i de proporcionar distracciones a los irlandeses en sus horas de esparcimiento"²³.

La formació d'aquesta organització esportiva havia estat idea dels membres de l' *Irish Republican Brotherhood* (IRB) que, el 1883, havien decidit posar en marxa una

²⁰ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*.

²¹ Ídem.

²² ELLIOTT, M. (1989). *Wolfe Tone*

²³ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*. P.147

organització atlètica com a forma de propagar el nacionalisme i atreure a joves que poguessin ser reclutats per a la causa de la independència nacional. L' IRB havia preferit no fer pública la seva vinculació per a que els membres de la GAA no fossin relacionats directament amb el republicanisme. La GAA es desenvoluparà molt políticament i entre 1913 i 1916 complirà la seva funció de reclutament de republicans i els seus membres seran instruïts militarment per membres de l' IRB²⁴.

L' IRB havia estat fundada el 1858 per James Stephens. Era una organització secreta revolucionària amb un objectiu clarament marcat: la independència d'Irlanda. El mateix dia, John O'Mahony i Michael Doheny van fundar la *Fenian Brotherhood* a Nova York amb el mateix objectiu i característiques. Duran a terme diversos actes revolucionaris sense molt èxit en les dècades posteriors²⁵.

El 1890 comença un moviment amb l'objectiu de realçar la cultura gaèlica. El 1893 es fundarà l'organització més important de la renaixença gaèlica²⁶, *The Gaelic League*. L'objectiu principal de l'organització serà la "desanglicanització" d'Irlanda. Impulsaran campanyes de boicot a l'exèrcit i als productes anglesos i advocarà per a que els membres irlandesos del parlament britànic l'abandonin i formin un parlament irlandès i un sistema judicial propi. La Lliga havia estat impulsada, en gran part, per l' IRB. Amb l'evolució de l'organització, s'arribarà a considerar ser membre de la Lliga com indispensable abans de ser-ho de l' IRB²⁷. En un principi la Lliga havia de ser una organització apolítica i no sectària, però a mesura que avançarà el període es

²⁴ O'BROIN, L. (1976). *Revolutionary underground: The story of the Irish Republican Brotherhood, 1858-1924*. Dublin: Gill and Macmillan

²⁵ CRONIN, M. (2001). *A History of Ireland*. New York: Palgrave.

²⁶ ÓTUAMA, S. (1972). *The Gaelic league idea*. Cork and Dublin: Mercier Press.

²⁷ MOODY, T. W., & MARTIN, F. X. (2001). *The course of irish history*

posicionarà políticament. Serà la primera organització del nacionalisme que acceptarà dones entre els seus membres i, a més, tindran els mateixos drets que els homes. Després del fracàs de l' *Easter Rising* de 1916²⁸, la Lliga serà l'única entre totes les organitzacions nacionalistes que no serà prohibida pel Govern britànic, el que la convertirà en la tapadora perfecta per a la reorganització del nacionalisme revolucionari²⁹.

1.1.2.1 Inghinidhe Na Héreann (*Filles D'Irlanda*), l'organització de les dones

El diumenge de Pasqua de 1900 Maud Gonne, una destacada líder revolucionària nacionalista i feminista, funda *Inghinidhe na hÉreann* (Filles d'Irlanda) amb l'objectiu de lluitar contra l'opressió britànica. L'organització es defineix en les actes fundacionals com "una sociedad de mujeres revolucionarias que organizaban programas de alimentación para los niños pobres de Dublín"³⁰. A més, l'organització té com a objectiu lluitar contra l'exclusió de les dones de totes les organitzacions polítiques nacionalistes existents fins el moment i mobilitzar les dones en lluita per la independència d'Irlanda. Es definiran com les hereves del passat mític celta, on les lleis antigues concedien la igualtat de les dones respecte els homes. Per tant, l'organització defensarà un estat republicà on ambdós sexes tindran les mateixes condicions. Maud Gonne, a la reunió fundacional, destaca:

²⁸ Revolta duta a terme pel republicanisme contra l'ocupació britànica que serà sufocada ràpidament i amb duresa per les forces de l'Estat britànic. Vegeu apartat 1.1.7. Pp. 50 - 53.

²⁹ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*.

³⁰ JAIME, M.E., (2007). *Análisis de género en los estudios irlandeses*. Almería: Universidad de Almería. P. 126

"A meeting of all the girls who, like myself, resented being excluded, as women, from national organisations. [...] Without the participation of her women, Mother Ireland was going into battle with one arm tied behind her back"³¹

L'organització es consolidarà ràpidament i establirà seus a les ciutats irlandeses més importants com Limerick el 1901 i Cork el 1902. El novembre de 1908 promouran la publicació del primer diari de dones irlandès, el *Bean na hEirean* (Dones d'Irlanda). Els objectius del diari seran promoure la independència d'Irlanda i la conscienciació de la població respecte la importància de la militància i el feminisme. L'editora serà Helena Moloney³² que, ja en la primera editorial destacarà com a objectius principals:

"Libertad para nuestra nación y la completa abolición de las desigualdades para nuestro sexo"³³.

El mateix any Hanna i Francis Sheehy – Skeffington funden l' *Irish Women's Franchise League*, per lluitar en favor del sufragi femení³⁴. A l'organització també s'hi uneix també Constance Markievicz³⁵.

³¹ LEVENSON, S. (1977). *Maud Gonne*. London: Cassell&Co. a BOOTH, J. (1999). "Women in the Irish nationalist movement: 1900 - 1916" *Workers' Liberty*, 56. [article en línia] [Data de consulta 15/03/2012] <<http://www.workersliberty.org/node/5204>> P. 1

³² (1888 - 1967) A més de la qüestió nacional i el feminisme, Helena Moloney destacarà per la seva lluita sindical. El 1915 serà una de les fundadores de l' *Irish Women Workers' Union* després d'haver desenvolupat un paper destacat en una important vaga el 1913 a Dublín que paraitzarà la ciutat durant setmanes. Participarà també a l'*Easter Rising* de 1916 (vegeu apartat 1.1.7. Pp. 50 - 53) al batalló que tenia l'objectiu de prendre el castell de Dublín. Estarà presonera durant vuit mesos per la seva participació en la revolta. Serà membre dels organitzacions *Inghinidhe na hÉireann* (Filles d'Irlanda) i *Cumann na mBan* (Lliga de les dones) i lluitarà en la Guerra Civil irlandesa (vegeu apartat 1.1.9.1 Pp. 61 - 63). Durant els anys trenta serà activista de la *Women's Prisoner's Defence League*.

³³ "El norte de Irlanda: personajes" [en línia] [Data de consulta 05/05/2012] <<http://nortedeirlanda.blogspot.com.es/2009/04/personajes-historicos.html>>

1.1.3. LLUITA NACIONALISTA VERSUS LLUITA FEMINISTA: L'INICI DEL DEBAT

En les primeres publicacions del diari *Bean na hEirean* ja començarà el debat entre la importància de la independència nacional o el vot per a les dones. Les republicanes consideraran impossible l'alliberament de les dones en una Irlanda sota domini britànic, per tant, creuran que és imprescindible alliberar-se primer com a irlandeses i després com a dones. Faran una crida a les sufragistes, que consideren que l'alliberament de les dones és prioritari davant de l'alliberament d'Irlanda, per a unir esforços contra l'opressió britànica:

"Do not work for the right to share in the government of that nation that holds Ireland enslaved, but work to procure for our sex the rights of free citizenship in an independent Ireland"³⁶.

Algunes de les dones republicanes, consideraran que l'extrema pobresa que suporten la majoria dels irlandesos, havia de ser un problema que s'havia de tractar des de les

³⁴ OWENS, R. C. (1984). *Smashing times: A history of the Irish women's suffrage movement 1889-1922*. Dublin: Attic Press; WARD, M. (1982). "Suffrage first, above all else! an account of the Irish suffrage movement." *Feminist Review*, (10), 21-36

³⁵ (1868 – 1927) Destacada líder nacionalista, socialista i feminista del republicanisme irlandès. Va participar en nombroses accions d'ajuda a les classes treballadores irlandeses durant Primera Guerra Mundial i l' *Easter Rising*. Va participar en l'alçament de 1916 (vegeu apartat 1.1.7. Pp. 50 - 53) com a segona comandant al batalló del St. Stephen's Green. Després de la insurrecció va ser arrestada i condemnada a mort, tot i que la seva pena va ser condonada per ser dona. Sortirà de la presó el 1917 convertida en una heroïna per a la població irlandesa. El 1918 serà empresonada de nou per protestar contra el reclutament d'irlandesos a l'exèrcit britànic. Serà elegida MP a la Cambra dels Comuns pel *Sinn Féin* però refusarà ocupar el seu escó al parlament britànic. El 1919 serà elegida Ministra de Treball al Govern revolucionari irlandès, convertint-se en la primera dona ministra electa a Europa. Durant la Guerra civil irlandesa (vegeu apartat 1.1.9.1. Pp. 61 - 63) lluitarà del bàndol anti – tractat. Serà una dels membres fundadors del *Fianna Fáil* el 1926 i elegida parlamentària un mes abans de la seva mort, el 1927, a conseqüència d'un càncer.

³⁶ Article de *Bean na bEireann* a HAVERTY, A. (1988). *Constance Markievicz: An independent life*. London: Rivers Oram Press. P. 80

organitzacions polítiques, a més del dret al sufragi i la independència del país. Entre aquestes destacarà Constance Markievicz que, a partir de 1910, començarà a conscienciar la població sobre aquesta problemàtica des d'un discurs proper al socialisme³⁷.

1.1.3.1. Organitzacions nacionalistes i Sufragi femení

El 1908 Arthur Griffith³⁸ havia fundat el *Sinn Féin* (Nosaltres Sols) unint diversos clubs nacionalistes. A diferència de l' *Irish Home Rule Party* que el 1912 limitarà el sufragi femení, el *Sinn Féin* no s'oposa a les demandes fetes per les feministes. Tot i així, el sufragi femení no serà una prioritat per al partit³⁹.

James Connolly, destacat líder sindicalista i nacionalista, que havia fundat l'any 1896 l' *Irish Socialist Republican Party* (ISRP) i James Larkin, que participarà en la fundació de l' *Irish Women Worker's Union* i l' *Irish Transport and General Workers' Union* el 1911, juntament amb Delia Larkin, seran els líders masculins que més importància donaran al sufragi femení. Donaran veu a les dones i les ajudaran en la seva organització⁴⁰.

El 1913 es convocarà una vaga de treballadors important a Dublín que durarà setmanes. La repressió amb la que serà reprimida i el seu manteniment en els anys posteriors, faran que els líders sindicals creguin necessària la creació d'una organització armada

³⁷ HAVERTY, A. (1988). *Constance Markievicz*.

³⁸ (1872 – 1922) Important polític i escriptor irlandès. Va fundar i dirigir el *Sinn Féin*. Serà president del Parlament irlandès entre gener i agost de 1922 i serà el cap de la delegació irlandesa a les negociacions a Londres que culminaran amb el Tractat Anglo – irlandès.

³⁹ FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin: Un siglo de historia irlandesa*. Barcelona: Edhasa.

⁴⁰ WARD, M. (1983). *Unmanageable revolutionaries: Women and Irish nationalism*. London: Pluto Press.

per a la defensa de la classe treballadora⁴¹. Serà l'inici de l' *Irish Citizen Army* (ICA), fundat el 1914, i esdevenint l'única formació armada fins el moment que permetrà la inclusió de les dones, en absoluta igualtat de condicions amb els homes. Constance Markievicz s'unirà als líders sindicals Jim Larkin i James Conolly. La relació amb ells farà que es familiaritzi amb el socialisme i es convertirà en una fervent defensora de la ideologia socialista, afirmant:

"El nacionalismo por sí mismo no es la respuesta (como vía de solución a los problemas de la clase obrera irlandesa), pues las mismas condiciones existen en Inglaterra, aunque mucho menos extendidas. El socialismo, en cambio, al promover la igualdad absoluta, va de la mano tanto con las exigencias del movimiento obrero como con las cuestiones de la liberación femenina"⁴².

Markievicz aprèn de Conolly que la llibertat nacional no tindrà valor sense l'abolició de l'explotació de la classe treballadora⁴³. Durant les setmanes de vaga, les dones tindran un paper molt actiu, organitzant i coordinant piquets i manifestacions. Pel seu paper destacat durant la mateixa, Markievicz serà nomenada Membre d'Honor de l'*Irish Transport and General Worker's Union*.

El moviment obrer serà capaç d'aglutinar feministes que prioritzen el sufragi per les dones i feministes que prioritzen la independència d'Irlanda. Deixant de banda els conflictes, començaran a treballar juntes sobre els tres objectius: independència, sufragi i socialisme.

⁴¹ FOX, R. M. (1944). *The history of the Irish Citizen Army*. Dublin: James Duffy&Co.

⁴² GOLOBOFF, M. (2013) "La condesa roja" [article en línia]. *Página 12* [Data de consulta 10/09/2013]. <<http://www.pagina12.com.ar/diario/contratapa/13-227740-2013-08-28.html>>

⁴³ LEVENSON, S. (1977). *Maud Gonne*. London: Cassell&Co. a BOOTH, J. (1999). "Women in the Irish nationalist movement: 1900 - 1916" *Workers' Liberty*, 56. [article en línia] [Data de consulta 15/03/2012] <<http://www.workersliberty.org/node/5204>>

1.1.5. EL PACTE DE L' ULSTER I L'EMERGÈNCIA DE LES PRINCIPALS ORGANITZACIONS ARMADES: *ULSTER VOLUNTEER FORCE* (UNIONISME) I *IRISH NATIONAL VOLUNTEER* (NACIONALISME)

El gener de 1913, al nord-est del comtat de l' Ulster, s'havia format un cos armat, l' *Ulster Volunteer Force* (UVF), amb l'objectiu d'organitzar la resistència armada contra qualsevol intent d'establir la *Home Rule Bill*⁴⁴ que pretenia atorgar a Irlanda un cert grau d'autonomia sobre decisions que afectessin el seu territori. A finals de 1913 ja comptava amb 50.000 membres. Des de 1912, els unionistes s'havien oposat fermament a l'establiment de la *Home Rule* fet que havia acabat amb la signatura de l' *Ulster Covenant* el 28 de setembre de 1912, després de l'aprovació de la tercera *Home Rule*. El pacte el signaven Edward Carson, el Lord de Londonderry els representants de l'església protestant a Irlanda del Nord i James Craig, Primer Ministre d'Irlanda del Nord i constava de dues parts. La primera, *The Covenant*, la signaven 237.368 homes i destacaven que l'establiment de l'autonomia al Nord d'Irlanda seria desastrós per al territori i per a la viabilitat de l'Imperi britànic en la seva totalitat. A més, preveien que les llibertats civils i religioses els serien abolides pel caràcter subversiu dels irlandesos respecte elles. Declaren finalment que en el cas que es formi un parlament autonòmic irlandès, no en reconeixeran la seva legitimitat. La segona part, *The Declaration*, la

⁴⁴ No era la primera vegada que el *Home Rule Movement*, encapçalat pel *Home Rule Party* presentava la demanda d'autonomia a la Cambra dels Comuns. Concretament ho havia fet el 1886 (no va superar la votació a la Cambra dels Comuns), el 1893 (va ser aprovada per la Cambra dels Comuns però rebutjada per la Cambra dels Lords) i el 1912 (va ser aprovat sota la *Government of Ireland Act* després de ser rebutjada a la Cambra dels Lords però no aplicat primer per l'esclat de la primera Guerra Mundial i després com a represàlia a l' *Easter Rising* (vegeu apartat 1.1.7. Pp. 50 - 53)) i el 1920, únic *Home Rule* que entrarà en vigor sota el nom de *Government of Ireland Act*.

signaran 234.046 dones i expressen la seva voluntat d'associar-se amb els homes en la seva "oposició intransigent" a la *Home Rule*.

Com s'ha dir, el 1914, durant la vaga de Dublín, s'havia fundat l' *Irish citizen Army* (ICA), com a organització armada en defensa dels drets dels treballadors, "a workers' militia to defend the working class against the police"⁴⁵. L'impulsarà James Conolly i serà constituït de manera oficial el 23 de novembre. Constance Markievicz serà la tesorera de l'organització. Dos dies després, el 25 de novembre, es formarà l' *Irish National Volunteer*⁴⁶, en resposta a la creació de l'UVF a l' *Ulster*.

A l' *Irish National Volunteer* hi entraran els membres més moderats del *Sinn Féin* i de la *Gaelic League*. Els *voluntaris* tindran com a principal objectiu la defensa de la *Home Rule Bill* evitant associar-se amb el moviment obrer de l' *Irish Citizen Army*. A la vegada, deixen clar que l'objectiu dels voluntaris és "lograr y mantener los derechos y libertades comunes a todo el pueblo de Irlanda"⁴⁷ Els *voluntaris* pretenen "to unite Irishmen of every creed and of every party and class"⁴⁸. Les dones quedaran excloses de l'organització, pel que formaran el *Cumann na mBan*⁴⁹ (Lliga de les dones), que serà la branca femenina de l' *Irish National Volunteer*.

⁴⁵ MANTGAMNA, S., (1993). "A Workers' Guide to Ireland" *Workers' Liberty Publications* a BOOTH, J. (1999). "Women in the Irish nationalist movement: 1900 - 1916" *Workers' Liberty*, 56. [article en línia] [Data de consulta 15/03/2012] <<http://www.workersliberty.org/node/5204>>

⁴⁶ Als seus membres se'ls anomenarà *Volunteers*, nomenclatura utilitzada encara en l'actualitat per a referir-se a persones vinculades amb les organitzacions armades republicanes.

⁴⁷ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*. P. 163

⁴⁸ EDWARDS, O. D., & PYLE, F. (1968). *1916: The Easter Rising*. London: MacGibbon & Kee.. P. 151

⁴⁹ OWENS, R. C. (1984). *Smashing times: A history of the Irish women's suffrage movement 1889-1922*. Dublin: Attic Press; WARD, M. (1982). "'Suffrage first, above all else!' an account of the Irish suffrage movement." *Feminist Review*, (10), 21-36.

1.1.6. L'ORGANITZACIÓ DE LES DONES REPUBLICANES: CUMANN NA MBAN

El 4 d'abril de 1914, les dones formaran la *Cumann na mBan*. En aquesta organització s'hi integraran algunes de les dones de l'organització *Inghinidhe na hÉireann* i les dones que pretenien entrar a l' *Irish National Volunteer* però que n'eren excloses. La *Cumann na mBan* defensarà la legitimitat de la lluita armada contra l'ocupació britànica de l'illa. Amb aquest objectiu les membres seran allionades en la pràctica de les armes i exercicis militars.

Formant la seva pròpia organització no aconseguiran eliminar les diferències de gènere:

"The Volunteers had a macho ethos. The members of *Cumann na mBan* at this stage tended to be sisters, wives, sweethearts, etc. Of the Volunteers, and the Volunteers stated in no uncertain terms that their role was what they themselves saw it as, by large an auxiliary branch. They could be helpmeets, nurses, messengers, fund-raisers for arms and equipment, but they would have no voice"⁵⁰.

Per contra, a l' *Irish Citizen Army* homes i dones combaten junts contra l'ocupació britànica i en favor de la classe obrera. Les membres de l'organització *Inghinidhe na hÉireann* que no s'uniran a la *Cumann na mBan*, ho faran a l' *Irish Citizen Army*. Si bé és cert que no hi ha el mateix nombre de dones que d'homes, també ho és que les que esdevindran membres ho faran en termes igualitaris. El contrast amb l' *Irish National Volunteer* és evident, la qüestió de l'exclusió simplement no s'aplica.

Els *Voluntaris* justifiquen l'exclusió de les dones al·legant que les pràctiques militars són cosa d'homes tot i que aquesta afirmació es veurà contrarestada per l'activitat armada que duran a terme les dones vinculades a les organitzacions republicanes des de principi de segle fins a la última dècada del mateix.

⁵⁰ HAVERTY, A. (1988). *Constance markievicz*. P. 121

A partir de la fundació del *Cumann na mBan* emergeixen dos escoles de pensament que perduraran al llarg del segle XX. Aquestes tindran el precedent dels debats feministes de principis de segle entre les dones del moviment nacionalista irlandès. Es dividiran entre aquelles que pensen poder combinar la lluita per la llibertat d'Irlanda amb els drets de les dones, els drets socials i els econòmics i les que, per contra, creuen que els drets de les dones, els socials i els econòmics ocupen un segon espai en la globalitat de la lluita per la independència. Pensen que amb una Irlanda independent i unida, les desigualtats socials, econòmiques i sexuals seran resoltes. El segon corrent de pensament serà la que predominarà a l' *Irish Republican Army (IRA)* i al *Cumann na mBan* fins la dècada de 1990⁵¹.

1.1.7. THE EASTER RISING

Poc després de l' inici de la Primer Guerra Mundial el 1914, alguns dels dirigents nacionalistes més radicals, amb James Conolly i Arthur Griffith al capdavant, es concentraran a Dublín. Coincidiran en que les dificultats que afronta Anglaterra amb l'esclat de la Guerra suposen una oportunitat única per Irlanda per alçar-se en armes contra l'ocupació britànica. A finals de l'any 1915, el Consell Militar de l' *Irish Republican Brotherhood*⁵² està preparant un alçament contra el Govern britànic. A principis de 1916 l'organització convida a James Conolly a unir-se als preparatius. Aquest considerava de vital importància un alçament armat i s'uneix al Consell Militar de l'IRB.

⁵¹ MCINTOSH, G., & URQUHART, D. (ed.). (2010). *Irish women at war: The twentieth century*. Dublin: Irish Academic Press; OWENS, R. C. (1984). *Smashing times*; WARD, M. (1982). "Suffrage first, above all else!"

⁵² Organització fundada el 1858. Comptava amb una branca americana coneguda com *Fenian Brotherhood*. Ambdues organitzacions exclouïen les dones.

L'alçament començarà el dilluns de Pasqua de 1916 i serà conegut com *The Easter Rising*⁵³. Consistirà en l'ocupació de punts estratègics de la ciutat, on el centre neuràlgic i principal edifici ocupat serà l'oficina de correus i des d'on es llegirà la Proclamació d'independència de l'illa d'Irlanda. A més de l'IRB, les sis organitzacions involucrades en l'alçament de Pasqua de 1916 seran les següents:

- *The Irish Volunteers*: organització sota la que s'organitzen els voluntaris irlandesos amb l'objectiu de la independència irlandesa primer, i de la unificació d'Irlanda després.
- *Irish Citizen Army*: milícia de treballadors en defensa dels drets de la classe obrera i la independència d'Irlanda.
- *The Hibernian Rifles*: milícia nacionalista irlandesa creada a partir d'una escissió de l'organització armada *Ancient Order of Hibernians*. L'organització acostumava a col·laborar amb *Irish Citizen Army* i l'*Irish Republican Brotherhood*.
- *Fianna Éireann*: organització principalment esportiva que servia per a reclutar voluntaris per l'*Irish Volunteers*.
- *Cumann na mBan*: branca de dones de l'*Irish Volunteers*.
- *Irish National Foresters*: societat irlandesa vinculada amb campanyes de benestar i propera al sindicalisme al voltant de l'*Irish Citizen Army*.

Després de la formació del Govern Provisional, com està descrit en la proclamació de la independència d'Irlanda de 1916, aquestes organitzacions passaran a formar-ne una de sola, l' *Óglaigh na Éireann* (voluntaris irlandesos), també coneguda com *Irish Republican Army* (IRA), sota el comandament de James Conolly.

⁵³ FOY, M. T., & BARTON, B. (2011). *The Easter Rising*. London: Faber & Faber; MARTIN, F. X. (1967). *Leaders and men of the Easter Rising: Dublin 1916*. New York: Cornell University Press; WARD, A. J. (1987). *The Easter Rising: Revolution and Irish nationalism*. Arlington Heights: Harlan Davidson.

A grans trets, la Proclamació, adreçada a "els homes i les dones d'Irlanda" declara la intenció d'establir un Govern nacional de la República d'Irlanda "representativa de tot el conjunt de persones d'Irlanda i elegit pel sufragi de tots els homes i totes les dones". Promet "llibertat religiosa i civil, igualtat de drets i igualtat d'oportunitats per a tots els ciutadans"⁵⁴.

L'Estat britànic respondrà amb molta violència i repressió a l'alçament. La revolta havia començat el dilluns de Pasqua, dia 23 d'abril. Sis dies després els rebels es rendiran. El divendres 29 d'abril, el designat president del Govern provisional de la República Irlandesa i comandant en cap de l'IRA, presentarà la rendició de l'*Irish Republican Army*. L'èxit de la insurrecció no es trobarà en l'alçament en sí mateix, sinó en l'efecte que provocarà la reacció violenta del Govern britànic. Les forces de seguretat britàniques arrestaran 3.430 homes i 79 dones. D'aquests, 1.841 seran enviats a Anglaterra i internats en presons angleses i la resta en presons d'Irlanda. Aproximadament 2.700 seran alliberats a principis d'agost de 1916. Els considerats organitzadors de la revolta seran enviats a Irlanda per al judici: 190 homes i 1 dona, Constance Markievicz. La sentència de mort serà el veredict per a 90 dels acusats, dels quals 16 seran finalment afusellats⁵⁵.

Abans de 1916, el nacionalisme irlandès s'agrupava sobretot al voltant de l'IRB i els simpatitzants del nacionalisme irlandès revolucionari eren una minoria. La repressió a l'alçament provocarà que els simpatitzants augmentin molt en nombre i l'alçament de

⁵⁴ Proclamació completa disponible en línia a <<http://www.nli.ie/1916/pdf/1.intro.pdf>> [Data de consulta 14/2/2013]

⁵⁵ "1916 Easter Rising" [article en línia] *BBC Home*. [Data de consulta 12/02/2012]
<<http://www.bbc.co.uk/history/british/easterrising/aftermath/af01.shtml>>

1916 i els seus màrtirs esdevindran una icona del moviment republicà irlandès fins a l'actualitat⁵⁶. Els líders rebels creien que la rebel·lió era necessària encara que fos només per mantenir viva la flama de la llibertat d'Irlanda i van calcular – de forma encertada- que les seves morts per aquesta causa romàntica inspiraria a una altra generació de rebels⁵⁷.

1.1.7.1. El paper de les dones durant l' Easter Rising

El 1917, Helena Moloney, declara:

"Hasta donde tengo conocimiento, el Levantamiento de Pascua ha sido el único momento en que hombres y mujeres han combatido juntos dentro de un cuerpo militar"⁵⁸

Moltes dones prendran part de l'ocupació de punts estratègics de la ciutat. Constance Markievicz i Kathleen Lynn seran dues de les encarregades per part de l' *Irish Citizen Army* de l'ocupació d'un dels punts estratègics. Nou dones participaran en l'intent d'ocupar el Castell de Dublín. Trenta quatre dones prendran part en l'ocupació de l'Oficina Central de Correus. Una part important del *Cumann na mBan* participaran en l'ocupació de la fàbrica *Jacob's*. Després de l'alçament, setanta-nou dones seran

⁵⁶ BEINER, G. (2007). Between trauma and triumphalism: The Easter Rising, the Somme, and the crux of deep memory in modern Ireland. *Journal of British Studies*,46(2), 366-389; MORAN, S. F. (1997). *Patrick Pearse and the politics of redemption: The mind of the Easter Rising, 1916*. USA: CUA Press.

⁵⁷ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*.

⁵⁸ SANTANDER, S. (2009) *Republicanism y femineidad: las mujeres del levantamiento de pascua (Dublín, 1916)*. [comunicacio en línia] Centro de Investigaciones de Historia Universal. Escuela de Historia. FHE. UCV [Data de consulta 26/5/2012].

<<http://innisfree1916.files.wordpress.com/2009/10/las-mujeres-del-levantamiento-de-pascua-de-1916-de-sol-santander.pdf>>. P. 12

arrestades i cinc empresonades⁵⁹. Les dones que participaran en l'alçament, a més de per la llibertat d'Irlanda, ho faran motivades per la lluita per l'alliberació de les dones.

Un cop sufocada la Insurrecció, les dones empresonades rebran un tracte excepcional a les presons. La inexistència de presoneres entre la llarga història d'encarceraments del republicanisme irlandès n'és una explicació. Com s'ha dit, se'n van arrestar setanta-nou.

Un cop empresonades a la presó *Kilmainham*⁶⁰ ja rebran un tracte similar al dels homes, tot i que les seves sentències seran més "suaus". Només set dones seran condemnades després del judici i només Markiewicz, com a organitzadora de la revolta, serà sentenciada a mort, tot i que finalment la seva condemna serà commutada a cadena perpetua únicament per raó del seu sexe⁶¹. La seva resposta immediata serà "ustedes ni siquiera han tenido la decencia de fusilarme"⁶².

Va ser després de l'alçament, amb la majoria dels líders masculins assassinats o executats i molts altres empresonats, que les dones mantindran viva l'existència de la lluita nacionalista. Seran les organitzacions de dones les encarregades de trobar fons per les vídues i orfes, d'organitzar-se en defensa dels presos, de realitzar mobilitzacions públiques i de capitalitzar l'opinió pública vers els rebels⁶³.

A partir de l'alçament, molts homes i dones defensors d'una Irlanda independent es començaran a plantejar la possibilitat que la nova Irlanda fos lliure de sexisme, de

⁵⁹ MARTIN, F. X. (1967). *Leaders and men of the Easter Rising*.

⁶⁰ Presó ubicada a Dublín utilitzada tradicionalment per a presoners polítics irlandesos

⁶¹ SANTANDER, S. (2009), *Republicanism y femineidad*

⁶² HAVERTY, A. (1988). *Constance markievicz*. P. 169 a SANTANDER, S. (2009). *Republicanism y femineidad*. P. 17.

⁶³ MATTHEWS, A. (2012). *Dissidents: Irish republican women, 1923-1941* Cork: Mercier Press, Limited

pobresa i d'exploració. De la mateixa manera, moltes dones que lluiten pels seus drets com a dones, comencen a pensar en quina societat volen que es desenvolupi la seva equitat com a ciutadanes. Un exemple és el testimoni de Constance Markiewicz quan afirma:

"My first realisation of tyranny came from some chance words spoken in favour of women's suffrage... That was my first bite, you may say, at the apple of freedom, and soon I got on to the other freedoms, freedom to the nation, freedom to the worker."⁶⁴

Anys després, Eamon De Valera⁶⁵, tot i que durant l'alçament es mostrarà contrari a la participació militar de les dones, afirmarà que elles havien estat revolucionàries indomables durant la insurrecció. Durant la setmana de l' *Easter Rising*, s'havia establert la igualtat de drets entre els homes i les dones irlandeses. Hanna Sheehy Skeffington, declarà que havia estat la primera vegada en la història que els homes lluitadors per la llibertat d'Irlanda havien inclòs, de manera voluntària, a les dones. Tot i així, com a conseqüència de la derrota de l'alçament i de la mort de James Conolly, que havia mostrat tot el seu suport i recolzament a les dones irlandeses, les dones republicanes i feministes hauran d'afrontar un futur molt menys igualitari⁶⁶.

⁶⁴ MARTIN, F.X., 1967. *Leaders and men of the Easter Rising*. P. 231

⁶⁵ Líder destacat de l' independentisme irlandès. Serà president del Parlament irlandès en diverses etapes com a membre del *Sinn Féin*. Abandonarà el partit el 1926 per la seva política abstencionista i fundarà el *Fianna Fáil*.

⁶⁶ WARD, M. (1983). *Unmanageable revolutionaries*.

1.1.8. DE 1917 A 1922: LA GUERRA DE LA INDEPENDÈNCIA I LA FORMACIÓ DE L'ESTAT LLIURE IRLANDÈS

Un *Sinn Féin* revitalitzat estava apareixent en aquell moment per a prestar la seva veu als ideals de l'alçament: va guanyar 6 de les 9 eleccions parlamentàries parcials a les que es va presentar entre febrer de 1917 i juny de 1918.

Com estratègia política no violenta, els candidats parlamentaris elegits del *Sinn Féin* que resultessin elegits no ocuparien el seus escons a *Westminster*⁶⁷ i en el seu lloc formarien una “Assemblea Nacional Constituent d'Irlanda” anomenada *Dáil Eireann* (Parlament d'Irlanda)⁶⁸. En les primeres eleccions generals de postguerra mundial, al desembre de 1918, la popularitat del *Sinn Féin* era tan elevada que obtindran 73 dels 105 escons irlandesos. Entre els candidats del SF elegits es trobaven: Michael Collins⁶⁹, Eamon de Valera, Arthur Griffith i Markievicz, que havia estat condemnada a mort el 1916, condemnada a cadena perpetua i més tard indultada. Serà alliberada finalment el juny de 1917. Sent elegida el desembre de 1918 es convertirà en la primera dona en formar part de la Cambra dels Comuns, tot i que no ocuparà l'escó⁷⁰.

Michael Collins es convertirà en l'aglutinador del nacionalisme. Assolirà un lloc rellevant dins dels *Voluntaris*, dins de l'IRB i dins del *Sinn Féin* i començarà a fer reunions secretes per reunir l'exèrcit i començar a preparar una nova revolta. La

⁶⁷ Parlament del Regne Unit de Gran Bretanya i Irlanda del Nord

⁶⁸ COAKLEY, J. (1994). "The election that made the first Dáil." dins FARRELL, B., & LITTLETON, M. (Eds.) (1994). *The creation of the dáil: A volume of essays from the thomas davis lectures*. Dublin: Blackwater Press, 31-37.

⁶⁹ (1890 – 1922) Destacat líder revolucionari irlandès. Ministre de finances en el primer Parlament irlandès. Director d'intel·ligència de l'IRA i membre de la delegació irlandesa que negociarà a Londres el Tractat Anglo – irlandès. Serà assassinat el 1922 durant la Guerra Civil irlandesa.

⁷⁰ HAVERTY, A. (1988). *Constance Markievicz*.

capacitat organitzadora de Collins serà vital en totes les àrees del moviment nacionalista que, a partir de 1918, es va convertirà en una aliança entre nacionalistes revolucionaris i constitucionals incòmoda per als detractors del nacionalisme⁷¹. Aquesta aliança estratègica farà que el *Dáil*, essencialment constitucional, sigui inicialment reticent a reconèixer l'IRA com a exèrcit del poble irlandès o a assumir la responsabilitat de les seves activitats armades. Això canviarà el 1920, ja durant la Guerra per la Independència, moment en que el *Dáil* acceptarà tàcitament l'activitat violenta de l'IRA tot i que no el reconeixerà formalment fins el març de 1921. Eamon De Valera va declarar:

"A partir de los Voluntarios Irlandeses moldeamos al Ejército Republicano Irlandés para que fuese el brazo militar del Gobierno. Por tanto, el ejército es una fuerza estatal regular bajo el control civil de los representantes elegidos"⁷².

De Valera compartirà lideratge amb Collins agrupant els elements més dispars del nacionalisme irlandès. Ell representarà la cara pública, Collins la clandestina.

La creació de manera unilateral del *Dáil Eireann* serà l'origen de la Guerra de la Independència⁷³. Alguns dels parlamentaris irlandesos consideraran necessari endegar una campanya contra la Policia Reial Irlandesa, contra l'exèrcit britànic i contra els *Black and Tans*⁷⁴ per part de l'IRA. L'alt nivell de violència espantarà tant als membres de la línia constitucional del *Dáil* que començaran a produir-se iniciatives de pau que faran palès que existien alguns membres del *Sinn Féin* disposats a acceptar quelcom

⁷¹ HOPKINSON, M. (1988). *Green against green: The Irish Civil War*. Dublin: Gill and Macmillan.

⁷² O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda* P. 183

⁷³ HOPKINSON, M. (2004). *The Irish war of independence*. Montreal: McGill-Queen's Press.

⁷⁴ Organització paramilitar que donava suport a la policia d'Irlanda per suprimir la revolta a Irlanda entre 1920 i 1921.

menys que la República irlandesa⁷⁵. S'obrirà un canal de comunicació per a intentar arribar a una treva entre l'Estat Britànic i els nacionalistes irlandesos a través del *Dáil*.

El *Cumann na mBan* desenvoluparà un lloc important durant la Guerra, principalment en comunicacions i en transport d'armament i algunes de les dones estaran directament involucrades amb el *Sinn Féin*⁷⁶.

A finals de l'any 1920 entrarà en vigor la Llei de Govern d'Irlanda, producte d'un any de discussions i debats al parlament britànic. Aquesta llei legislarà la partició de l'illa d'Irlanda i la creació de dos governs autònoms a Irlanda, un a Dublín per a vint-i-sis comptats del sud i l'altre a Belfast per als sis comptats del nord-est, que rebran el nom d'Irlanda del Nord.

Malgrat que la llei posa en pràctica la partició de l'illa, l'IRA i el *Dáil* mantindran la seva determinació pública de lluitar per una República irlandesa unida, totalment independent de Gran Bretanya, pel que es negaran a acceptar la llei. El *Dáil* decidirà adoptar les eleccions com a pròpies i al sud, el *Sinn Féin* obtindrà 124 dels 128 escons possibles. Al Nord, es celebraran les eleccions sis dies després i els resultats seran 40 escons pels unionistes i 12 per als nacionalistes⁷⁷. Els membres del *Sinn Féin* elegits en ambdues eleccions (130 en total) constituïran el segon *Dáil* que es mantindrà com a Parlament d'una República irlandesa unida.

⁷⁵ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*.

⁷⁶ MATTHEWS, A. (2012). *Dissidents*.

⁷⁷ Elections in Ireland [en línia] Dades disponibles a <<http://electionsireland.org/>> [Data de consulta 10/08/2012]

Després de la constitució del Govern d'Irlanda del Nord, Lloyd George, representant del Govern britànic, envia una invitació a De Valera a una conferència de pau amb James Craig, tot just elegit Primer Ministre d'Irlanda del Nord i líder unionista. Signaran una treva i al migdia del dilluns 11 de juliol de 1921, s'aturarà la lluita entre l'IRA i les forces britàniques.⁷⁸

Començaran aleshores converses entre els nacionalistes i el Govern britànic. Finalment, De Valera enviarà una delegació encapçalada per Arthur Griffith i Michael Collins a negociar un acord. El 6 de desembre, la delegació signarà l'acord, conegut com el Tractat Anglo – irlandès⁷⁹. Amb aquesta signatura, s'acceptava l'Estat Lliure Irlandès, "fidel a Sa Majestat el Rei George V, els seus hereus i successors per llei". Tanmateix, es consolida la partició de l'illa legislada el 1920: els 26 comptats del Sud formaran part de l'Estat Lliure, els 6 comptats del Nord continuaran sota jurisdicció britànica.

De Valera i el seu gabinet havien ordenat a la comissió que acceptés o la partició de l'illa o la lleialtat a la Corona. La comissió, durant les negociacions, havia estat informada per part de l'Estat britànic que el rebuig a la oferta suposaria la guerra immediata contra els nacionalistes irlandesos i tot el seu moviment. Sense temps de reacció, havien signat l'acord sense prèvia consulta al Govern del *Dáil*. La signatura del Tractat serà el preludi de la major divisió del moviment republicà i desembocarà en una Guerra Civil entre partidaris i detractors del mateix.

⁷⁸ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*.

⁷⁹ Tractat complet disponible en línia. ANGLO IRISH TREATY. Conflict and Politics in Northern Ireland (CAIN) <<http://cain.ulst.ac.uk/issues/politics/docs/ait1921.htm>> [Data de consulta 21/07/2010]

1.1.9. ESTAT LLIURE IRLANDÈS: PARTIDARIS I DETRACTORS

Totes les organitzacions nacionalistes patiran escissions entre partidaris i detractors del Tractat i inclús l'IRB desapareixerà durant la Guerra Civil irlandesa a conseqüència de les disputes internes. Al *Dáil*, s'obrirà un llarg i aferrissat debat. Collins hi estarà d'acord per raons pragmàtiques: atorgava llibertats i seguretat en forma d'un Estat Lliure Irlandès i, a més, era un pas important vers l'assoliment de l'ideal republicà. De Valera el rebutjava mantenint que acceptar el Tractat implicaria renunciar a la República i en aquest cas Irlanda només tindria la llibertat que Gran Bretanya li permetés⁸⁰.

El *Dáil* finalment signarà l'acceptació del Tractat el 7 de gener de 1922 per 64 vots a favor i 57 en contra. De Valera dimitirà immediatament i serà substituït per Arthur Griffith. El 14 de gener, sota les disposicions del Tractat, es formarà el nou Govern – el Govern Provisional d'Irlanda – amb Collins com a president. La seva funció serà assumir l'administració d'Irlanda del Sud fins que l'Estat Lliure fos formalment constituït. Els detractors del Tractat, agrupats entorn a l'IRA, seguiran oposant-se ferventment a mantenir la submissió vers Gran Bretanya mitjançant l'Acord. Els líders nacionalistes en favor del Tractat es començarà a qüestionar si aquest, causant de la gran divisió del moviment, mereixia la pena⁸¹.

A la vegada, la situació als sis comptats del Nord de l'illa s'agreujava. Des de 1920, s'havien produït atacs criminals contra els catòlics per part dels orangistes a Belfast que s'agreujaran amb el pas del temps, provocant, durant el primer trimestre de 1922 més de

⁸⁰ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*.

⁸¹ Ídem.

250 morts. Collins començarà a enviar part de l'armament que rebia del Govern britànic per a mantenir l'Estat Lliure a l'IRA del Nord.

Per la gran majoria de l'IRA, el Tractat suposava una traïció a la República per la que havien lluitat durant dècades. L'IRA matarà diversos càrrecs del Govern britànic, el que provocarà que el Govern de Londres pressioni al Govern provisional d'Irlanda per a que faci front a l'IRA i als detractors del Tractat. Finalment, el 28 de juny de 1922, Collins obrirà foc contra els Tribunals Centrals, ocupats pels detractors al Tractat amb canons prestats per l'Exèrcit britànic, començarà en aquest moment la Guerra Civil irlandesa⁸².

1.1.9.1. La Guerra Civil irlandesa

Sis setmanes després de l'inici de la guerra, Arthur Griffith morirà d'una hemorràgia cerebral. Collins el 22 d'agost serà víctima d'una emboscada i morirà d'un tret al cap. Abans, havia intentat contactar amb Liam Lynch cap de l'IRA del bàndol contra el Tractat per aturar la guerra. Lynch havia assumit el càrrec després de la dimissió de De Valera quan aquest havia assumit la seva incapacitat com a comandant en l'intent de reduir l'escalada de violència que havia marcat l'inici de la Guerra Civil. Després de la dimissió, s'allistarà com a soldat ras al tercer batalló, Brigada de Dublín, de l'IRA.

Un cop constituït formalment l'Estat Lliure Irlandès el 6 de desembre de 1922, el Govern irlandès començarà una dura onada de repressió contra els contraris al Tractat. L'Estat Lliure afusellarà els líders i membres de l'IRA capturats. Les execucions, més que qualsevol altre esdeveniment en la guerra, afectaran a la població en tots els nivells.

L'Estat Lliure gaudirà de recolzament popular; la seva intransigència desmoralitzarà l'IRA i farà molt difícil per als seus membres trobar refugis. L'Exèrcit Nacional, format

⁸² HOPKINSON, M. (1988). *Green against green* ; O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*.

per membres de l'exèrcit britànic i per membres de l'IRA a favor del Tractat, de l'Estat Lliure ràpidament dominarà els 26 comtats. Després de la mort de Lynch, De Valera i Frank Aiken, conscients de la derrota, seran els encarregats de presentar la rendició de l'IRA⁸³.

No va existir un final oficial de la Guerra Civil igual que no havia existit un inici oficial. El Govern de l'Estat Lliure aturarà les execucions, però seguirà detenint i empresonant als sospitosos de pertànyer a l'IRA.

Les dones van desaparèixer del procés polític irlandès durant aquest període. Durant els debats respecte el Tractat, moltes dones s'havien involucrat amb el *Sinn Féin* i el *Cumann na mBan* es va dividir en tres seccions: partidàries del Tractat, contràries al Tractat i neutrals. L'organització es formularà de nou al voltant del bàndol contra el Tractat, el que farà que perdi moltes de les seves components, de majoria neutral. Així, mentre que l'any 1921 tenia 838 seccions documentades, el maig de 1922 només en seran 133⁸⁴. El Govern de l'Estat Lliure empresonarà 645 dones per raons polítiques a les presons de *Kilmainham* i *Mountjoy* i a la *North Dublin Union*. N'alliberarà moltes però al voltant de 300 passaran a la presó períodes compresos entre diverses setmanes i un any. Desenvoluparan diverses vagues de fam, entre novembre de 1922 i novembre de 1923 se'n desenvoluparan 24⁸⁵. Hi havia discrepàncies internes entorn el lideratge i entorn les estratègies a seguir. El 1924 l'organització havia perdut la majoria dels seus membres i s'intentava ubicar ideològicament per a salvar-la. Hi havia una profunda divisió entre les dones que es dedicaven a la política, al voltant del *Sinn Féin* i les

⁸³ HOPKINSON, M. (1988). *Green against green* ; O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*

⁸⁴ MATTHEWS, A. (2012). *Dissidents*.

⁸⁵ Ídem.

membres estrictes del *Cumann na mBan*, que desenvolupaven un rol militar que només era possible en completa relació amb l'IRA⁸⁶.

1.1.10. IRISH FREE STATE

Fins a la dècada de 1970, els esdeveniments transcorreguts entre 1916 i 1923 dominaran la vida cultural i política a Irlanda del Sud.

La polarització d'actituds i les energies gastades a la Guerra Civil van evitar qualsevol canvi radical immediat en l'àmbit social o polític de l'Estat Lliure. Al final de la guerra, el Govern de l'Estat Lliure i els seus partidaris (generalment agricultors i homes de negocis més poderosos que havien recolzat al vell Partit Irlandès) optaren clarament pel conservadorisme. Desenvoluparan lleis com la de censura cinematogràfica, censura a la premsa o la prohibició del divorci⁸⁷. Les reformes econòmiques i socials que havien estat propugnades per alguns membres del *Sinn Féin* i de l'IRA durant les dècades anteriors, van ser deixades de banda pels governants del nou Estat, en part degut a que la majoria dels reformadors s'havien oposat al Tractat.

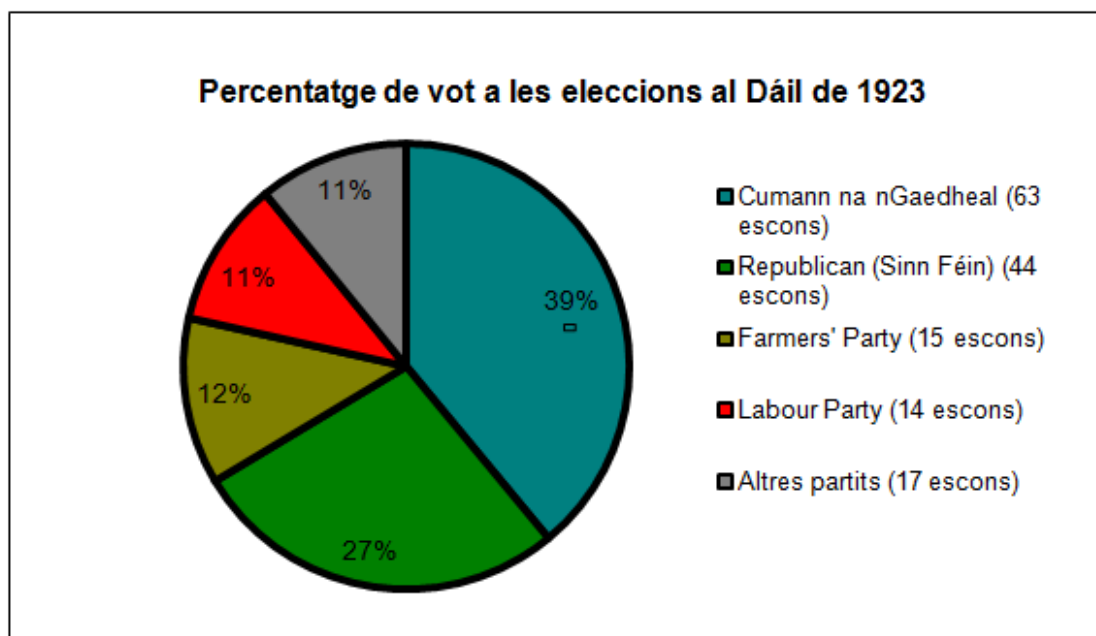
Els seguidors de Collins, un cop finalitzada la guerra, governaran l'Estat Lliure agrupats en el *Cumann na nGaedheal* (Lliga dels Gaèlics), organització fundada després de la Guerra Civil. Aquesta organització, l'any 1933 es tornarà a fundarà sota el nom de *Fine Gael* (El Clan dels Irlandesos) i restarà intacte fins a l'actualitat. Els detractors del Tractat, s'organitzaran de nou sota el *Sinn Féin* a partir de 1923.

Aquell mateix any es celebraran eleccions al Sud, on el *Sinn Féin* obtindrà un bon resultat, el 27% dels vots. Els parlamentaris electes no ocuparan els seus escons al *Dáil*

⁸⁶ MATTHEWS, A. (2012). *Dissidents*.

⁸⁷ KISSANE, B. (2005). *The politics of the Irish civil war*. Oxford: Oxford University Press

considerant-lo il·legítim en no representar la totalitat d'Irlanda només els 26 comptats del Sud. El *Sinn Féin* començarà així una estratègia abstencionista que no abandonarà fins a la dècada de 1980.

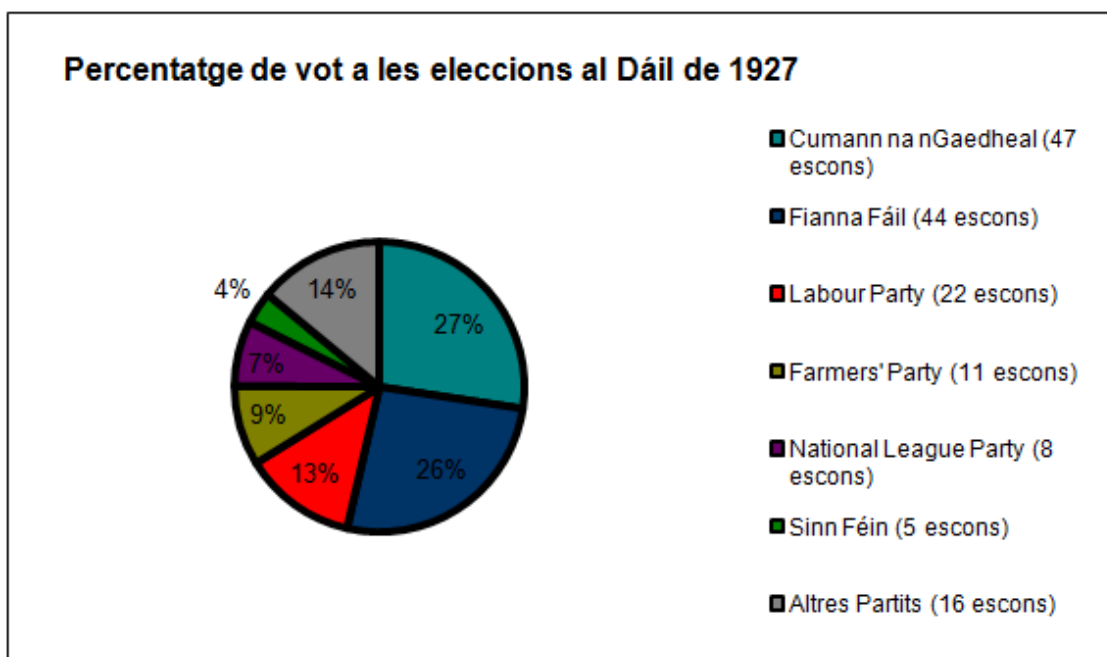

Font: elaboració pròpia. Dades a <<http://www.ark.ac.uk>> i <<http://www.electionsireland.org>>

En els següents comicis, de 1927, el *Sinn Féin* disminuirà el percentatge de vots fins al 3'6%. Éamon De Valera havia proposat trencar amb l'abstencionisme defensant l'ocupació dels escons al Parlament irlandès. Aquest debat suposarà la segona escissió del moviment republicà (la primera havia estat durant la Guerra Civil). A l'*Ard Fheis*⁸⁸ del mateix any, com que no s'acceptarà la proposta de De Valera per tan sols dos vots, aquest i els partidaris de la seva proposta abandonaran el partit i fundaran el *Fianna Fáil* (els Soldats del Destí), que es caracteritzarà per mantenir el discurs republicà però amb un enfocament més pragmàtic i amb el ferm objectiu d'arribar al poder en un període

⁸⁸ Congrés anual del Sinn Féin i l'IRA

breu de temps⁸⁹. El partit de De Valera obtindrà un gran resultat, el 26% dels vots en les primeres eleccions en les que es presentaven.

Font: elaboració pròpia. Dades a <<http://www.ark.ac.uk>> i <<http://www.electionsireland.org>>

Només sis anys després el *Fianna Fáil* assolirà el seu objectiu, i es convertirà en el partit hegemònic al sud d'Irlanda. Els objectius del nou partit eren assolir la independència política d'una Irlanda unida com a República, restablir la llengua irlandesa, emprendre la reforma agrària i fer que Irlanda fos econòmicament autosuficient⁹⁰.

La formació del *Fianna Fail* marcarà la tornada general als procediments constitucionals per a resoldre diferències i discrepàncies. Només un IRA molt debilitat i un *Sinn Féin* molt reduït i electoralment insignificant continuaran amb la tradició revolucionària.

⁸⁹ DUNPHY, R. (1995). *The making of Fianna Fáil power in Ireland, 1923-1948*. Oxford: Oxford University Press.

⁹⁰ Ídem.

1.1.11. INDEPENDÈNCIA DEL SUD I PARTICIÓ DE L'ILLA

Les eleccions generals de 1932 van ser decisives en el desenvolupament de l'Estat Lliure Irlandès. Guanyarà el partit de De Valera, després de la gran depressió econòmica que assolava el país i les polítiques conservadores al respecte que havia desenvolupat l'anterior govern. En un principi, el *Fianna Fáil* es mostrava alineat amb l'IRA i inclús aquest havia fet campanya a les eleccions generals en favor del *Fianna Fáil*⁹¹.

L'IRA anirà evolucionant cap al socialisme entenent-lo com la via més adequada per a construir una Irlanda basada en les tradicions gaèliques. Així, molest pel conservadorisme fonamental del Govern de De Valera en assumptes de política interior, recorrerà de nou a la violència, forçant a De Valera a triar entre el seu idealisme radical i les oportunitats constitucionals que ofería el Govern. En resposta, Éamon De Valera, amb un ampli suport popular, prendrà mesures enèrgiques i declararà l'IRA organització il·legal l'any 1936. El *Fianna Fail* demostrarà així que tot i ser ferventment nacionalista, també és constitucional⁹².

El reforçament de la consciència nacional derivat de les celebracions del 150è aniversari de la revolta de 1798⁹³ i del centenari de la fallida revolució de 1848⁹⁴, rellançarà el debat dins del moviment republicà. Un nou partit, el *Clann na Poblachta* (Fills de la

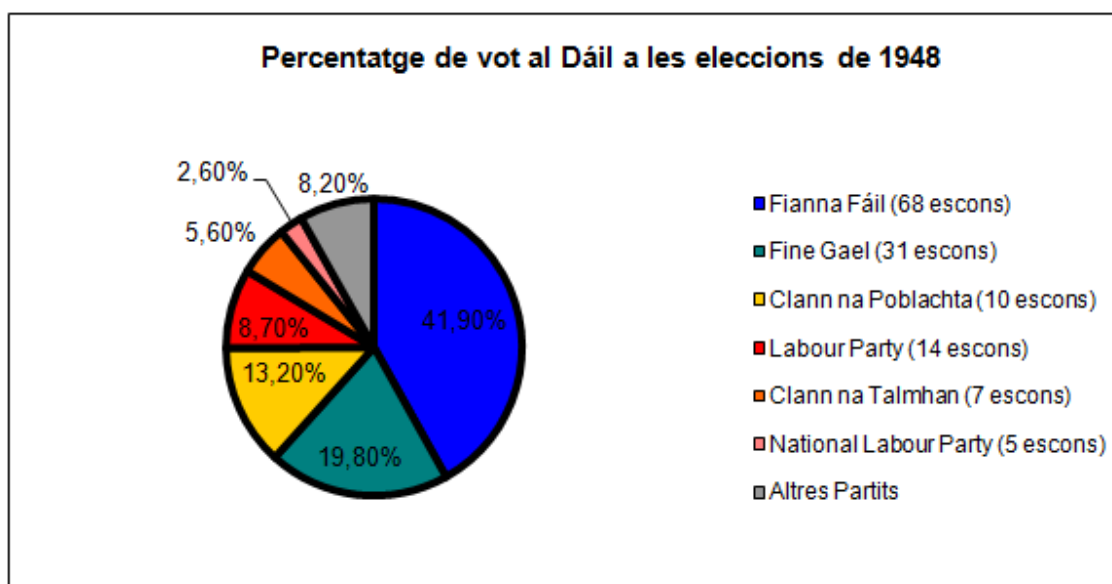
⁹¹ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*.

⁹² DUNPHY, R. (1995). *The making of Fianna Fáil power in Ireland*; O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*.

⁹³ Insurrecció nacionalista irlandesa duta a terme contra el domini britànic. L'organització *Society of the United Irishmen*, una organització revolucionària irlandesa d'orientació republicana, influenciada per les revolucions francesa i americana, van ser els artífexs de la revolta. Després d'estendre's per gran part de l'illa, serà reduïda per les forces britàniques i comportarà una dura repressió vers la població irlandesa.

⁹⁴ Coneguda com *Famine Rebellion* fou una sublevació encapçalada per l'organització *Young Ireland*.

República), liderat pel prestigiós advocat i ex cap de l'Estat Major de l'IRA, Séan McBride⁹⁵, aposta per participar al *Dáil* i, més atractiu que el desgastat *Sinn Féin*, aconseguix irrompre en l'escenari polític l'any 1948. El *Fianna Fáil* perd la majoria absoluta i passa a l'oposició com a conseqüència d'un pacte de govern entre el *Clann na Poblachta*, el *Labour Party* i el *Fine Gael* - partit que, com s'ha dit, es funda a partir del *Cumann na nGaedheal* - i el suport dels parlamentaris independents⁹⁶. Paradoxalment serà aquest Govern, presidit pels hereus de Michael Collins, el que proclami finalment la República d'Irlanda el 1948.

Font: elaboració pròpia. Dades a <<http://www.ark.ac.uk>> i <<http://www.electionsireland.org>>

La nova Constitució, que ja havia estat redactada el 1937, establirà la República d'Irlanda i recollirà en els articles segon i tercer la reivindicació referent als sis comptats

⁹⁵ Primer irlandès al que se li concedirà el Premi Nobel de la Pau l'any 1974, per "mobilitzar la consciència del món contra la injustícia". Després del seu pas pel govern irlandès va ser fundador i president d'Amnistia Internacional, Secretari General de la Comissió Internacional de Juristes i president del Bureauu Internacional de la Pau de Ginebra (IPB).

⁹⁶ SINNOTT, R. (1995). *Irish voters decide: Voting behaviour in elections and referendums since 1918*. Cambridge: Cambridge University Press

de l'Ulster. La província de l'Ulster es va concebre per a assolir el control per part dels unionistes: el fet d'incloure els altres tres comtats de l'Ulster – Cavan, Donegal i Monaghan – hauria significat un major equilibri religiós, social i polític⁹⁷. També intentava satisfer les indubtables objeccions unionistes a ser governats per homes que per a ells eren nacionalistes irlandesos catòlics, ex membres del *Sinn Féin* i de l'IRA quasi en la seva totalitat⁹⁸.

En aquest nou context, l'IRA, que en les dècades anteriors havia obviat al *Sinn Féin* per la seva irrellevància política i social, el rescatarà per a convertir-lo en portaveu legal i imatge pública de la lluita republicana. Els militars passaran a controlar la línia política del moviment, i això serà així fins a la dècada de 1980.

Aquest *Sinn Féin* reaparegut a la dècada de 1950, portarà el segell dels seus nous dirigents, Tony Magan, cap de l'Estat Major de l'IRA i Pádraig MacLogáin, president del *Sinn Féin* i catòlics devots, conservadors i anticomunistes⁹⁹. Seran els anys d'una forta campanya militar al Nord i d'alguns èxits electorals, aconseguint dos parlamentaris per al Parlament de *Westminster* i quatre per al *Dáil*, absentistes en tots dos casos.

El final de la dècada estarà marcat per una nova escissió. La profunda divisió entre la cúpula i els sectors més joves del partit acabarà a la dècada de 1960 amb un gir a l'esquerra de la mà d'un sector d'orientació marxista, que intentarà donar més protagonisme a la política dins el moviment republicà irlandès¹⁰⁰.

⁹⁷ La província de l'Ulster està formada, històricament per 9 comptats: Antrim, Armagh, Cavan, Donegal, Down, Fermanagh, Londonderry, Monaghan i Tyrone. Veure mapa complet Annex X

⁹⁸ O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*.

⁹⁹ FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*.

¹⁰⁰ Per més informació respecte les campanyes i escissions de l'IRA, vegeu apartat 1.2. Pp. 78 - 84.

Quan la Constitució es va redactar i va ser consultada, les veus de les dones ja havien estat silenciades i pràcticament havien desaparegut del panorama polític. Algunes de les dones havien creat l'organització *Easter Lily*, per tal de sobreviure com a organització política de dones, però no tindran èxit i desapareixerà ràpidament. El *Cumann na mBan* seguia estretament vinculat a l'IRA i sense autonomia estratègica. Les veus de les dones, tant potents durant el 1921 i 1922, en els debats sobre la Constitució ja són massa dèbils per a ser considerades. Hi hauran objeccions per part d'algunes dones individuals o petits grups de dones, però ja no comptaven amb una estructura forta ni un lideratge fort com en dècades anteriors pel que van ser inefectives¹⁰¹. Probablement el fet que durant la dècada de 1940 les dones desapareguessin totalment del panorama polític és conseqüència d'aquestes divisions i de no saber combinar, com si havien fet els homes, en una mateixa organització l'estratègia política i la militar com a mitjans per assolir un mateix objectiu. El que quedarà del *Cumann na mBan*, estarà estretament vinculat a l'IRA durant les dècades posteriors i fins a l'esclat del conflicte modern i ja no aconseguirà tenir, mai, la capacitat d'influència de la que havia gaudit entre 1916 i 1923.

1.1.13. L'ESCLAT DEL CONFLICTE MODERN: L' INICI DELS TROUBLES

A Irlanda del Nord, des de la partició de l'illa, la divisió social entre nacionalistes i unionistes, els primers majoritàriament catòlics i els segons majoritàriament protestants, havia provocat grans disturbis, molta violència i nombrosos assassinats sectaris. El Govern del Regne Unit havia aplicat, sobre Irlanda del Nord, mesures discriminatòries vers la població catòlica - nacionalista. Principalment, havien aplicat el que en ciència

¹⁰¹ MATTHEWS, A. (2012). *Dissidents*.

política es coneix com el *gerrymandering*¹⁰², la manipulació de les circumscripcions electorals en un territori, unint-les, separant-les o associant-les per a produir un efecte en els resultats de les eleccions que confinaven a la població de les comunitats nacionalistes a obtenir infrarepresentació. Aquesta qüestió era especialment important a ciutats com la de Derry, on aquest sistema que delimitava les fronteres electorals havia aconseguit convertir una majoria electoral nacionalista en una majoria unionista a l'Ajuntament. A més, s'havia aplicat el sufragi censatari, vinculat al pagament d'impostos, que atorgava un poder electoral desproporcionat a les comunitats protestants, que comptaven amb més percentatge de persones de classes adinerades¹⁰³. S'havien aplicat també mesures discriminatòries en l'accés al treball i l'habitatge. A més, el Parlament d'Irlanda del Nord aprovarà aplicar una Llei de policia de l'any 1922, que culminarà amb la formació de la *Royal Ulster Constabulary* (RUC), que combinarà funcions civils i militars.

Per fer front a totes aquestes mesures, es constituirà el 1967 la *North Ireland Civil Rights Association* (NICRA). L'organització resumirà les seves reivindicacions sota sis demandes¹⁰⁴:

- "One man, one vote" a les eleccions locals.
- Final de les fronteres electorals injustes.

¹⁰² HEWITT, C. (1981). "Catholic grievances, catholic nationalism and violence in Northern Ireland during the civil rights period: A reconsideration." *British Journal of Sociology*, 362-380.

¹⁰³ COAKLEY, J. (2004) "Ethnic Conflict and the Two-state Solution: The Irish Experience of Partition" [article en línia] *Passia Seminars* [Data de consulta 20/10/2012]

<<http://www.passia.org/seminars/2004/John-Coakley-Ireland-Seminar.htm>>

¹⁰⁴ Ídem.

- Final de la discriminació en la política laboral.
- La introducció d'un sistema per punts en l'accés a l'habitatge, no basat en la religió sinó en les necessitats de les persones.
- La derogació de l' *Special Powers Act*, que donava al Ministre de l'Interior competències extraordinàries (dissenyat per sufocar els disturbis que es generaven a les comunitats catòliques).
- El desmantellament de la *Ulster Special Constabulary*, popularment coneguda com a *B - Specials*, una reserva de policia paramilitar completament protestant.

Aquestes demandes, formulades en relació als Drets Humans, seran tan raonables que atrauran un ampli suport fora d'Irlanda del Nord, especialment a la Gran Bretanya. Combinaran la pressió moral de marxes amb manifestacions massives i pacífiques que provocaran desconcert entre el Govern britànic que, a diferència del que passava amb la lluita armada, no estava preparat per a contrarestar aquest tipus d'accions. D'aquesta manera, l'agost de 1969, la NICRA havia aconseguit que el Govern concedís la majoria de les seves demandes¹⁰⁵.

La NICRA marcarà un abans i un després en la lluita per la justícia i la igualtat a Irlanda, organitzarà multitudinàries manifestacions – a imatge del moviment pro drets civils de la comunitat afroamericana dels Estats Units d'Amèrica -, concentracions i una multitud d'accions pacífiques. En aquestes accions serà on, catòlics i protestants,

¹⁰⁵ COAKLEY, J. (2004) "Ethnic Conflict and the Two-state Solution: The Irish Experience of Partition".

clamaran per la justícia i la igualtat, que haurà de portar el final de la violència a Irlanda. Per primera vegada existeix una organització a Irlanda del Nord capaç de congregar multitud de persones per a emprendre accions pacífiques.

"Nacía una nueva era, pero creo que ninguno de nosotros tenía la más remota idea respecto la transcendencia de lo que habíamos creado aquella noche"¹⁰⁶.

La importància d'aquestes manifestacions obligarà, com s'ha dit, a atendre algunes de les reivindicacions de la NICRA. Això provocarà violentes reaccions als sectors extremistes de l'unionisme, liderats pel reverend Ian Paisley¹⁰⁷, que fundarà l'any 1970 el *Democratic Unionist Party* (DUP). L'enduriment de la violència sectària entre comunitats la primavera de 1969 obligarà a 1.505 famílies catòliques i 315 famílies protestants a abandonar Belfast, després de que els seus habitatges fossin destruïts¹⁰⁸. Començarà una onada de violència i enfrontaments entre la població nacionalista i la policia d'Irlanda del Nord que acabarà amb el desplegament de les tropes de l'exèrcit britànic el 14 d'agost de 1969 a les principals ciutats del nord d'Irlanda, Derry i Belfast, que portaven diversos dies submergides en forts enfrontaments entre les comunitats. Inicialment, l'arribada de l'exèrcit provocarà un alleujament entre la població catòlica, que confia que l'autoritat britànica posarà fi a les campanyes d'agressió i assetjament desenvolupades per autèntiques unions de lleialistes, dirigides pels *B-Specials*, unitat de la *Royal Ulster Constabulary*.

¹⁰⁶ ADAMS, G. (1997). *Antes del Amanecer. Autobiografía*. Txalaparta. Tafalla. P. 105

¹⁰⁷ Radical líder polític i religiós de l'unionisme protestant. Membre del Parlament britànic des de 1970 fins al 2008 i de l'Assemblea d'Irlanda del Nord durant el mateix període.

¹⁰⁸ ADAMS, G. (1997). *Antes del Amanecer*.

En aquest context, el moviment republicà patirà una nova escissió marcada per aquests disturbis. La direcció del *Sinn Féin* proposarà abandonar l'estratègia absentista i ocupar els escons tant al Parlament de la República d'Irlanda com al del Regne Unit i això generarà un cru debat intern. Tot i que la proposta no aconseguirà superar l'*Ard Fheis* d'aquell mateix any, aconseguirà un suport majoritari. Això farà que l'11 de gener de 1970, els absentistes, encapçalats per Ruairi Ó Brádaigh¹⁰⁹ abandonin el congrés i triïn la seva pròpia Executiva Provisional¹¹⁰, fundant així el *Provisional Sinn Féin*. El dia anterior, en un Consell Militar Provisional s'havia fundat el *Provisional Irish Republican Army*, amb Seán MacStiofáin com a líder. Aquesta escissió s'ha consumat en ambdues organitzacions del moviment republicà i l'expressió "Provisional" passarà a definir a aquest sector del moviment que, amb el pas dels anys, passaran a convertir-se en les organitzacions amb més rellevància del republicanisme.

Els partidaris d'abandonar l'absentisme, més compromesos amb el desenvolupament d'una política socialista que nacionalista, passaran a anomenar-se *Official Sinn Féin* i *Official Irish Republican Army*. Aquests continuaran amb la seva transformació fins a convertir-se en el *Sinn Féin – Workers Party* l'any 1977 i simplement *Workers Party* el 1982¹¹¹. L'evolució del seu pensament portarà a la majoria de la seva afiliació a

¹⁰⁹ Destacat líder del moviment republicà. President del Sinn Féin del 1970 a 1983.

¹¹⁰ La reunió fundacional del *Sinn Féin* Provisional tindrà lloc al Kevin Barry may, un edifici de Parnell Square a Dublín, que avui continua essent la seu nacional del *Sinn Féin*.

¹¹¹ Al 1974 patiran una altra escissió, de tall socialista revolucionari, que donarà lloc a l'*Irish Republican Socialist Party* (IRSP) i a l'*Irish National Liberation Army* (INLA). Ambdues organitzacions, minoritàries, s'oposen als Acords de Divendres Sant, si bé l'INLA, l'11 d'octubre de 2009, va anunciar el final de la lluita armada.

abandonar-lo l'any 1992 i crear el *Democratic Left*, que convergiria el 1999 amb el *Labour Party*.

Els Provisionals es començaran a reorganitzar, posant l'accent en la lluita armada dins del sis comptats, en uns temps de grans enfrontaments que seran coneguts a Irlanda amb l'eufemisme de *The Troubles*. L'IRA Provisional, dirà que "Los Provisionales surgieron de las cenizas de la calle Bombay"¹¹², en al·lusió a l'incendi d'aquest carrer de població nacionalista, a l'àrea de Clonard, a Belfast Oest, l'agost de 1969 durant un atac dels grups protestants i dels *B-Specials*.

El compromís de no tornar a deixar més les zones nacionalistes indefenses serà el motiu principal del ressorgiment de l'IRA. El 27 de juny de 1970, un petit enclavament nacionalista de Short Strand, a Belfast Est, serà víctima d'un atac unionista que pretén incendiar el barri. Els *voluntaris* de l'IRA Provisional el defensaran amb les armes. Aquest succés, conegut com la batalla de l'església de Saint Matthews, marcarà l'inici d'una nova etapa en la lluita republicana. L'actuació de l'exèrcit britànic ja apuntava a que els seu paper al Nord no seria el de defensar la minoria nacionalista - catòlica, sinó el d'una mera prolongació del domini orangista¹¹³. Així, les comunitats nacionalistes establiran una estreta relació amb l'IRA, concebut com l'exèrcit defensor de la població enfront els atacs britànics.

Sota la *Special Category Act*, la resposta britànica al rearmament de l'IRA serà intensificar la repressió als districtes nacionalistes, introduint polítiques d'internaments

¹¹² YUSTE, C. (2006) "El cambio en Irlanda. Tiempos de paz en el centenario del Sinn Féin (1905 – 2005)". [article en línia] *Ebro: Revista Aragonesa de Pensamiento*. N. 6. [Data de consulta 02/09/2010] <<http://innisfree1916.files.wordpress.com/2007/08/el-cambio-en-irlanda-ch-yuste.pdf>> P. 101

¹¹³ Ídem.

a la presó sense càrrecs ni judici, tocs de queda, successives batudes per part de l'exèrcit, massives detencions de presumptes sospitosos sense necessitat de proves i múltiples registres casa per casa que enviaran a la presó a centenars de persones amb o sense vinculació amb l'IRA. Aquesta repressió indiscriminada, enlloc de reduir el suport popular a l'IRA, l'alimentarà¹¹⁴.

La violència al Nord va tenir efectes considerables al Sud ja que va obligar al *Fianna Fáil* i al *Fine Gael* a reconsiderar el seu enfocament tradicional sobre la unitat irlandesa. El *Fianna Fáil*, en reacció a la violència, a l'agost de 1969 proclama: "Éire ja no pot restar al marge més temps" i va mobilitzar l'exèrcit irlandès a zones frontereres per a proporcionar camps de refugiats als catòlics del Nord que fugien. L'any 1973 hi haurà canvi de Govern a la República i la coalició entre laboristes i *Fine Gael* marcarà una línia clara en relació al conflicte del Nord. Aquesta serà de cooperació total amb Gran Bretanya per fer front a l'IRA.

Amb la connivència dels serveis d'intel·ligència britànics es funda, el 1971, l' *Ulster Defence Association* (UDA), que es convertirà en la major organització armada unionista. Durant els anys posteriors, l'IRA i les bandes lleialistes intercanviaran atemptats, immersos en una espiral de violència que provocaran gran quantitat de víctimes civils. L'any 1972, la Comissió Scarman, creada per a investigar els successos iniciats el 1969, informarà que s'havien ferit 745 persones, s'havien enderrocat 179 cases i havien mort 216 persones fins a 1971. La Comissió especifica que a Belfast, el desplaçament permanent de famílies havia assolit dimensions importants. Es conclou que unes 1.800 famílies havien abandonat les seves llars; d'aquestes, 1.500 eren

¹¹⁴ YUSTE, C. (2006) "El cambio en Irlanda"

catòliques i 300 protestants. El 83% dels establiments damnificats pertanyien a catòlics¹¹⁵.

El 30 de gener de 1972, durant una manifestació pacífica convocada per la NICRA a Derry, que reclamava drets civils per a la població nacionalista, l'exèrcit britànic dispararà sobre els manifestants, matant un total de 14 persones. Aquest episodi, que es coneixerà com el *Bloody Sunday*, mostrarà el fracàs de l'estratègia pacífica del NICRA i justificarà la lluita armada que practica l'IRA, unint tots els nacionalistes d'Irlanda. Diversos estudis han confirmat que va ser el *Bloody Sunday* el que farà créixer l'IRA Provisional a les àrees rurals del Nord¹¹⁶. De la mateixa manera, gent sense vinculacions prèvies amb el republicanisme, decideix unir-se a l'IRA i al *Sinn Féin* els dies posteriors. Els que no ho fan, mostraran a partir d'aquest moment una simpatia tàcita vers el moviment republicà. Gràcies a la política repressiva i a l'estratègia destinada a la supressió de les aspiracions republicanes de l'Administració britànica com les detencions indiscriminades, l'establiment del toc de queda i el *Bloody Sunday*, al 1972 el moviment Provisional es consolidarà a totes les zones nacionalistes importants com a primera organització republicana¹¹⁷.

En aquest context, el moviment republicà provisional es desenvoluparà ràpidament. La devastació provocada per les organitzacions unionistes i les actuacions de l'exèrcit

¹¹⁵ FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*.

¹¹⁶ ENGLISH, R. (2008). *Irish freedom. the history of nationalism in Ireland*. London: Pan Macmillan;
ENGLISH, R. (2004). *Armed struggle: The history of the IRA*. New York: Oxford University Press;
FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*; LLYWELYN, M. (2001). *Pocket history of irish rebels*. Dublin: O'Brien Press;
O'BRIEN, B. (1999). *The long war: The IRA and sinn féin*. New York: Syracuse University Press;
O'BRIEN, B. (2000). *A pocket history of the IRA*. Dublin: O'Brien Press

¹¹⁷ MCKEARNEY, T. (2011). *The provisional IRA. from insurrection to parliament*. New York: Palgrave Macmillan

britànic contra la població civil, pròpies d'un exèrcit d'ocupació, seran a la vegada els factors determinants per al creixement de l'IRA Provisional. Poc espai queda per la política en aquesta situació.

"Todos estos sucesos condujeron a una creciente militarización de lo que no era, en esencia, más que un problema político. [...] Se trataba de un conflicto político que requería una solución política"¹¹⁸.

El *Cumann na mBan*, després de l'escissió, es reorganitzarà amb els Provisionals. Els primers anys dels *Troubles* incrementa molt el nombre de dones que entren a les organitzacions republicanes: L'*Irish Republican Army*, el *Sinn Féin* i el *Cumann na mBan*. A partir d'aquest moment esdevenen plenes activistes que s'entrenen militarment. Com els homes, moltes d'aquestes dones perdran la vida o es passaran llargs anys a la presó on les brutals condicions establertes pel Govern britànic marcaran un punt d'inflexió en la història republicanisme.

¹¹⁸ ADAMS, G. (2005) *Memorias Políticas. El largo camino de Irlanda hacia la paz*. Santillana Ediciones Generales, S. L. Madrid. P. 59.

1.2. HISTÒRIA DE L' IRISH REPUBLICAN ARMY 1866 - 2005

Existeixen diverses organitzacions armades al voltant del republicanisme que han utilitzat el nom d' *Irish Republican Army* o *Óglaigh na hÉireann* (Voluntaris Irlandesos). Tots diuen ser hereus de l'IRA original, l'exèrcit de la República d'Irlanda, proclamada pel parlament irlandès. Les principals organitzacions són¹¹⁹:

- *Provisional IRA* (PIRA): fundat el 1969 i conegut per les seves campanyes armades durant les dècades de 1970, 1980 i 1990.
- *Oficial IRA* (OIRA): format a partir d'una escissió del PIRA el 1969.
- *Real IRA* (RIRA): format a partir d'una escissió del PIRA de la dècada de 1990.
- *IRA de la Continuïtat* (CIRA): format a partir d'una escissió del PIRA a la dècada de 1990.
- *Óglaigh na hÉireann*

La denominació *Irish Republican Army* es documenta per primera vegada el 2 de juny de 1866, moment en que els nacionalistes irlandesos s'organitzaren en "regiments de l'IRA"¹²⁰. A partir de l'IRA antic, el bàndol armat contra el Tractat forma l'IRA "antitractat". Les primeres accions armades de l'IRA es remunten a la Guerra de la Independència irlandesa (1919 – 1921). Després del Tractat anglo – irlandès a partir del que s'instaura l'Estat Lliure d'Irlanda, esclata la Guerra Civil irlandesa (1922 – 1923).

¹¹⁹ O'BRIEN, B. (2000). *A pocket history of the IRA*. Dublin: O'Brien Press.

¹²⁰ ENGLISH, R. (2004). *Armed struggle: The history of the IRA*. New York: Oxford University Press.

El 1923, l'IRA es postularà com la branca militar del *Sinn Féin*, el partit irlandès que s'oposarà sempre a la partició dels sis comptats del Nord de la resta de l'illa¹²¹.

Entre 1942 i 1944 l'IRA endega una campanya contra objectius del Govern britànic i del Govern irlandès. La campanya fracassarà. Amb la independència d'Irlanda el 1948, l'IRA continuarà combatent el domini britànic al Nord. Entre 1956 i 1962, endegarà la campanya de la frontera caracteritzada pels atacs sistemàtics a la frontera que separa els sis comptats del Nord de la República d'Irlanda. També fracassarà i, a més, perdrà molt suport social tant al Nord com al Sud de l'illa.

Des de 1962, el cap de l'estat major de l'IRA era Cathal Goulding, de tendència marxista. Aquest, juntament amb altres militants, assumiran la visió marxista de la lluita de classes al Nord d'Irlanda i es negaran a culpar a la majoria protestant de l'Ulster. Les divisions sectàries entre protestants i catòlics seran, segons Goulding, l'eina des de Gran Bretanya per a mantenir la dominació imperialista de l'illa. L'agost de 1969, quan esclaten els *Troubles*, la direcció es nega a repartir armes entre les comunitats catòliques cosa que fa créixer molt el descontent de la base del moviment.

Hi haurà molta confrontació a l'*Ard Fheis* en matèria política i acabarà provocant l'escissió entre la branca Oficial, la Provisional, alineant-se els primers amb la tendència marxista i els segons al voltant del nacionalisme republicà més radical. Durant els primers anys, les dues faccions creaven molta confusió entre la població i es desconeixia en gran mesura la seva diferència. La ruptura de l'exèrcit tindrà

¹²¹ BELL, J. B. (2000). *The IRA, 1968-2000: Analysis of a secret army*. London: Portland; BELL, J. B. (1990). *IRA: Tactics and targets*. Dublin: Poolbeg; ENGLISH, R. (2004). *Armed struggle*; O'BRIEN, B. (1999). *The long war: The IRA and sinn féin*. New York: Syracuse University Press;

repercussions en tot el moviment. El *Sinn Féin* es dividirà el 1970 pel mateix motiu, diferències polítiques en el reconeixement de les institucions irlandeses i britàniques. El *Sinn Féin* es dividirà també en dues branques, representant els oficials al sector més d'esquerres. El 1982, el *Sinn Féin* Oficial canviarà el seu nom per *Sinn Féin – Workers Party*. Al començament, ambdós sectors comptaven amb similar força repartida per barris.

Durant els primers mesos dels *Troubles*, l' OIRA no participava en la campanya armada i van ser els Provisionals els que van organitzar la batalla armada contra la policia i l'exèrcit britànic. Serà el 1970, durant un toc de queda decretat per les autoritat britàniques als districtes de *Falls Road* (barri nacionalista) que ambdues faccions resistiran els policies i les tropes de l'exèrcit en favor de la comunitat.

Després d'això, lluny de polir diferències, les dues faccions s'embrancharan en una lluita creuada de tirotejos i venjances que durarà anys. El 1974, una escissió a l'OIRA culmina amb la fundació de l'*Irish Nationalist Liberation Army* (INLA) i començarà també una guerra entre ells per la dominació dels sectors d'esquerres de la branca armada. Els Oficials, tant l'OIRA com l' *Official Sinn Féin* aniran perdent poder al Nord i es decantaran cada vegada més cap a un moviment republicà no violent d'idees progressistes.

Per part del PIRA, la seva estratègia des de 1969 fins a 1977 era mantenir una guerra de desgast contra l'exèrcit britànic, esperant que el gran cost de mantenir les forces de seguretat al Nord obligués al Govern britànic a cedir a l'Ulster i finalment renunciar a

Governar sobre la nació irlandesa¹²². Després d'accions dutes contra la població civil (internament sense judici previ, *Bloody Sunday*) els militants de l'IRA augmentaran molt. A més, desenvoluparà campanyes de gran impacte a través de diferents mitjans, des de propagandístics fins a purament militars.

El 1972 comença el primer intent de negociació entre el PIRA i el Govern britànic. No tindrà èxit i s'haurà d'esperar a 1975 per a que es proclami el primer alto el foc per part del PIRA. En pocs mesos l'acord fracassarà per la dilació del Govern d'executar solucions polítiques i els constants atacs a la població civil per part de paramilitars unionistes.

Continuarà així la lluita armada constant fins a la dècada de 1990. Durant aquest període, es desenvoluparan diverses campanyes en territori britànic.

El balanç és que durant els trenta anys de conflicte, al voltant de 1.100 efectius de diverses forces de seguretat britàniques perdran la vida combatent contra el PIRA i altres grups armats republicans. El PIRA perdrà 276 membres i el conjunt d'altres organitzacions republicanes 100 membres. 700 civils van perdre la vida en atemptats atribuïts a grups republicans i 800 més en atacs de paramilitars lleialistes.

El sector més jove del moviment provisional, contraris a l'alto el foc de 1975, argumentant que havia concedit guanyar temps als britànics per recompondre files i infiltrar membres al PIRA que van provocar assassinats sectaris, encapçalats per Gerry Adams i Martin McGuinness, prenen el control del moviment. En aquest moment, la branca armada adopta una estratègia de desgast. El PIRA es reorganitzarà en cèl·lules

¹²² HEARTY, R. (1995). *The evolution of the provisional IRA*. Belfast: Queen's University Belfast; MCKEARNEY, T. (2011). *The provisional IRA*.

petites mentre que el *Sinn Féin* Provisional començarà a fer notar la seva presència a l'opinió pública. En un document oficial de la dècada de 1980, les dues branques desenvolupaven papers diferents però convergents en la guerra d'alliberament nacional: l'IRA desenvolupa la campanya armada i el *Sinn Féin* manté la guerra de propaganda i la veu pública i política del moviment.

El *Green Book*, guia militar per a reclutes de l'IRA, el 1977 estableix l'estratègia de "long war"¹²³:

- Una guerra de desgast contra l'enemic basada en causar tants morts com sigui possible per a crear pressió en l'opinió pública que obligui al Govern de Londres a replantejar la presència de les seves forces armades a Irlanda.
- Una campanya d'atemptats dirigida a fer no rentables els interessos financers de l'enemic a la vegada que frenar la inversió a llarg termini l nostre país.
- Fer ingovernables els sis comptats per a l'administració britànica.
- Defensar la guerra d'alliberament castigant a delinqüents, col·laboradors i informants.

El 1976, amb la retirada de l'estatus polític als presoners, començarà una llarga campanya a les presons que culminarà el 1981. Aquest període enfortirà els provisionals. Les protestes marcaran el pas del PIRA d'una instància purament militar a una altra caracteritzada pel creixement del *Sinn Féin* i la branca política. També

¹²³ O'BRIEN, B. (1999). *The long war*.

provocarà la ruptura amb l'abstencionisme electoral i començarà l'estratègia coneguda com "Armalite i Urna"¹²⁴, caracteritzada per utilitzar i legitimar la lluita armada complementada amb la lluita política. A més, a partir d'aquest moment els republicans intentaran establir ponts de diàleg per arribar a una solució política.

La lluita s'intensificarà durant el final de la dècada de 1980 i principis de 1990, alimentada per la intransigència absoluta del Govern conservador britànic i la violència paramilitar lleialista i el contraban massiu d'armes per part dels republicans amb Llúvia.

Hi haurà una treva el 1994 després que les autoritat britàniques acceptin el *Sinn Féin* a les converses multipartidistes. El 1996 es trenca l'alto el foc per noves dilacions del Govern i finalment, es proclama un alto el foc, que serà ja el definitiu, el 1997 ja sota l'administració de Tony Blair.

L'any següent, el 1998, es signen els denominats Acords de Divendres Sant, on tots els partits es comprometen a acceptar un executiu col·legiat i una "forta influència" política de la República d'Irlanda en els assumptes de l'autonomia nord irlandesa. A més, s'accepta una futura unitat amb la República sempre que la majoria de la població així ho vulgui.

El 2005 el PIRA anuncia el seu desarmament per a facilitar el procés pautat el 1998. Es considerarà oficialment desmantellat el 3 de setembre de 2008, moment en que el seu Consell Armat ja no estava operatiu, segons informava la Comissió independent de Control, afegint que no existia una estructura de líders capaços d'organitzar de nou la lluita armada.

¹²⁴ FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*.

Capítol 2. PRESONERES DEL MOVIMENT REPUBLICÀ IRLANDÈS 1971 - 1982

"In the horrific years in Armagh Gaol which followed the removal of Political Status, never, since the time of Ann Devlin's incarceration in Kilmainham (1803 - 1805), did women suffer so much and for so long"

Eileen Hickey

2.1. APROXIMACIÓ A LA CAMPANYA DE PROTESTES I A LA POLÍTIKA PENITENCIÀRIA VERS LES DONES

L'any 1969 hi ha empresonades vuit dones republicanes a *HM Armagh Prison*. Entre 1972 i 1973 s'incrementarà aquesta xifra a cent vint. Trenta-dues d'aquestes seran internades sense judici previ. L'any 1972, després d'una vaga de fam a *HM Crumlin Road*¹²⁵ i *Armagh* el Govern britànic garanteix l'estatus polític a tots els presoners i presoneres arrestats per delictes polítics. L'estatus serà conegut com *Special Category Status*. L'1 de març de 1976 el govern britànic retirarà aquesta categoria. El republicanisme crida als presoners republicans a la resistència dins la presó. Començaran així una sèrie de protestes, a vegades endegades des del moviment, a vegades per pròpia iniciativa dels presoners i presoneres, que culminaran amb les vagues de fam de 1981 on deu presoners republicans moriran en defensa d'aquest estatus. Després d'aquestes morts, el Regne Unit garantirà algunes de les demandes dels presoners, però no reconeixerà l'estatus polític. No totes les protestes succeiran a la presó per a dones d'*Armagh* i a la presó per a homes de *Long Kesh*¹²⁶ simultàniament. Les protestes organitzades amb més rellevància seran:

- **No – Work Protest:** *HM Prison Armagh* i *Long Kesh Prison* – Des de 1976 fins a 1981. Durant aquesta protesta, els presoners i les presoneres es retiren dels programes de benestar, treball i educació establerts pel sistema penitenciari. Al participar en aquesta protesta, seran tancats/des a les cel·les

¹²⁵ Presó per a homes de Belfast.

¹²⁶ El nom oficial de la presó és *Her Majesty's Prison Maze*. De manera col·loquial se la coneix com *Maze*, *the Maze*, *Long Kesh* o *The H - Blocks*.

dues hores més, perdran un dia de remissió de condemna per cada dia que es mantinguin en la protesta i se'ls retiraran els privilegis que inclouen visites setmanals i paquets de menjar i tabac enviats per familiars. A més, tant les presoneres com els presoners, deixaran d'obeir ordres del personal penitenciari i tota la comunicació entre el sistema penitenciari i els presoners es farà a través de l' *Officer Commander*¹²⁷.

- ***Blanket Protest: Long Kesh Prison*** - Des de 1976 fins l'octubre de 1981. El 12 de maig de 1976 serà arrestat Kieran Nugent, el primer republicà en entrar a la presó després de la retirada de l'estatus polític. Es negarà a posar-se l'uniforme de criminal comú, pel que el deixaran a la cel·la sense res més que una manta per a tapar-se. Esdevindrà així el primer *blanketmen*. Seguint el seu exemple, tots els presoners republicans arrestats es negaran a dur l'uniforme i es taparan només amb una manta. Els presoners en la protesta no tindran accés a material de lectura, material d'esbarjo, bolígrafs ni paper per escriure i restaran tancats a la cel·la les 24 hores del dia. Les cel·les no comptaran amb mobiliari: ni taules, ni cadires, ni somiers. Un matalàs, una manta, un orinal i una Bíblia serà tot el contingut. Aquesta protesta no serà el primer cop que s'utilitza en la història de la lluita republicana vers el sistema penitenciari, s'havia fet abans a la dècada de 1930 i a la de 1940. Les presoneres no hi participaran perquè a les dones se les permetia vestir la pròpia roba.

¹²⁷ Cap de la companyia dels presoners i les presoneres a la presó. A *HM Armagh Prison* la companyia rebrà el nom d' *A' Company*

- **No – Wash Protest:** *Long Kesh Prison* des de 1978 fins el 1981. *HM Prison Armagh* des de febrer de 1980 fins el febrer de 1981. Al sortir de les cel·les els presoners i les presonerres són víctimes de constants assetjaments físics i verbals per part dels funcionaris de presons. Així, decideixen deixar de sortir de les cel·les per a res, ni tan sols per dutxar-se o anar al lavabo. Els presoners i les presonerres conviuran amb els seus propis excrements, orina i sang menstrual durant aquest període.
- **1rst Hunger Strike:** *Long Kesh Prison* des de l'octubre de 1980 fins el desembre de 1980. *HM Armagh Prison* desembre de 1980. El 27 d'octubre set homes internats a *Long Kesh* comencen la vaga de fam. L'1 de desembre tres dones internades a *HM Armagh* s'uneixen a aquesta vaga de fam. El 15 de desembre, vint – i – tres homes més s'uniran a la vaga. La vaga de fam finalitzarà el 18 de desembre a la presó dels homes i un dia després, el 19 de desembre, a la de les dones.
- **2nd Hunger Strike:** *Long Kesh Prison* des de març de 1981 fins l'octubre de 1981. L'1 de març Bobby Sands, *Officer Commander* a *Long Kesh*, inicia la vaga de fam. Cada setmana s'hi uniran presoners. L'estratègia havia estat millorada per pressionar més el Govern britànic: cada vegada que un presoner morirà, serà substituït per un altre presoner. Així, sempre hi haurà presoners en vaga de fam fins el seu final l'octubre del mateix any. Deu

presoners republicans moriran. Després de la vaga, el Govern britànic concedirà la majoria de les demandes dels presoners.

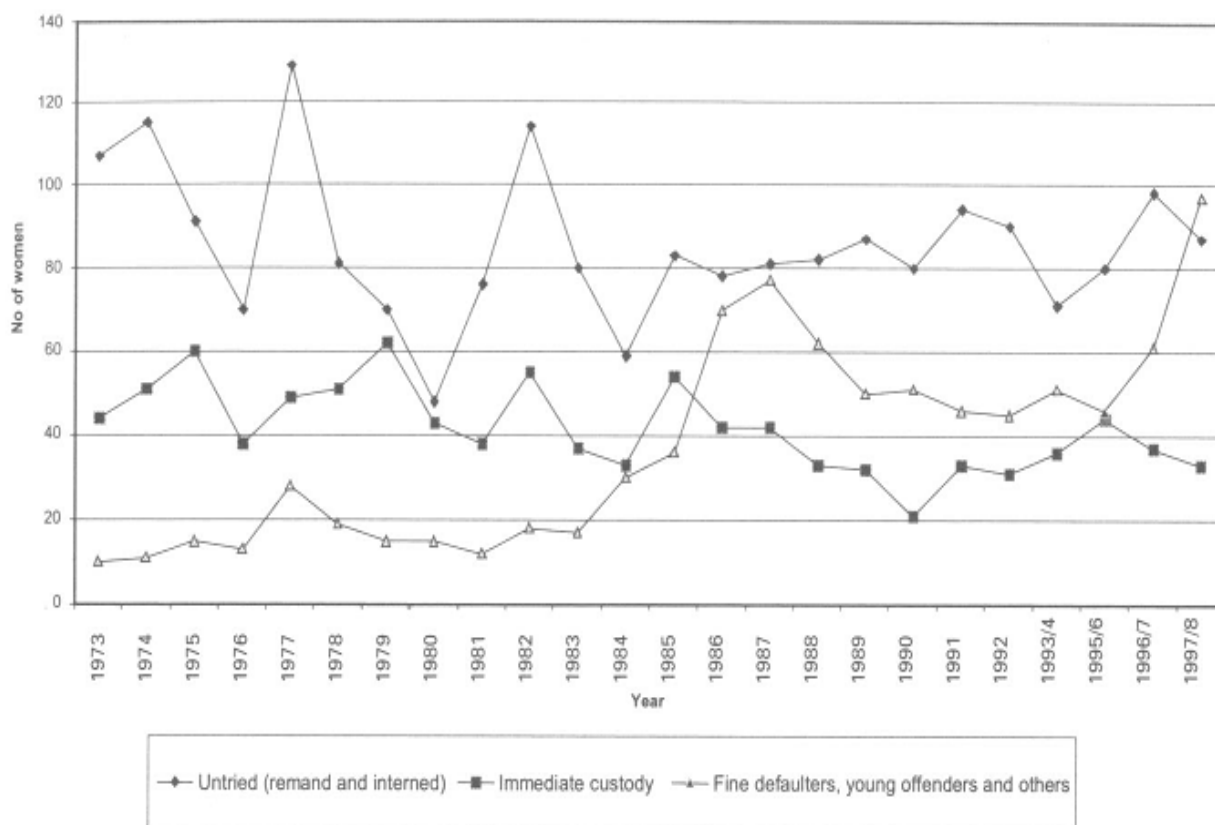
Les protestes a les presons aniran augmentant en nombre i gravetat a mesura que avança el període. El moviment republicà a la presó incrementarà les protestes amb l'objectiu de pressionar el Govern britànic per a que replantegi la retirada de l'estatus. Davant la negativa del Govern britànic, la conflictivitat a les presons anirà en augment fins que esdevindrà insostenible a finals de 1970 i principis de 1980.

Durant les protestes i a través de les mateixes, les dones intentaran desprendre's del gènere com un factor de la seva militància i activisme. La realitat és que elles, a priori, no estan sotmeses a les mateixes normes ni condicions que els presos i que reben un "tracte especial" pel fet de ser dones com és, per exemple, el dret a dur la pròpia roba en totes les presons de dones del Regne Unit. Com els homes, les dones es resisteixen a l'intent del Govern britànic de criminalitzar-les. La seva *No - wash Protest*, que començarà dos anys més tard que la dels homes serà, a més, un intent d'esborrar les diferències per qüestions de gènere introduïdes per la institució penal i per a reafirmar la seva visibilitat política¹²⁸. Dins del moviment republicà no serà diferent, doncs posarà sobre la taula la qüestió de quin és el paper esperat d'una dona *voluntària*.

Les dones republicanes a la presó estaran organitzades en una estructura de comandament militar i estructurades sota les normes de l' *A'Company* amb l' *Officer Commander* (OC) al capdavant de la companyia i com a única persona que establirà contacte directe amb el personal penitenciari.

¹²⁸ O'KEEFE, T. (2006). "Menstrual blood as a weapon of resistance. *International Feminist Journal of Politics*" 8 (4), 535 - 556.

Entre 1972 i 1998 passaran pel sistema penitenciari un total de 3.945 dones¹²⁹. Com es pot observar a la gràfica, aproximadament la meitat van ser internades o van complir presó preventiva, un quart van ser condemnades a presó immediata i un altre quart eren delinqüents civils i amb faltes lleus.

Font: CORCORAN, M. (2006). *Out of Order*. P. 9

Entre 1971 i 1980, van passar per la presó un total de 468 dones. D'aquestes, 45 van ser detingudes per assassinat, homicidi involuntari i violència contra les persones, 112 per possessió d'explosius i armes de foc, 229 per delictes contra la propietat i 82 per altres delictes, entre els que s'inclouen pertinença a organització prohibida com a delicte majoritari. Les presoneres encarcerades per aquests tipus de delictes,

¹²⁹ CORCORAN, M. (2006). *Out of order. The political imprisonment of women in Northern Ireland 1972-1998*. Cullompton: Willan Pub.

incrementaran molt a partir de 1972. A més, les condemnes llargues seran més freqüents durant el període¹³⁰.

L'increment de les presoneres durant el període reflecteix en gran mesura les condemnes per delictes previstos a les seccions de l' *Emergency Provisions Act* en relació a les alteracions de l'ordre públic, l'ús d'uniformes paramilitars, resistència a registres personals o de la propietat i diversos actes d'obstrucció de les forces de seguretat. L'acta, a més, recull que la sentència màxima per pertinença a organització terrorista serà de 10 anys. Entre 1975 i 1979, més de 300 homes i dones seran acusats d'aquest delictes i la meitat seran empresonats. Altres seccions també recullen activitats delictives on les dones hi juguen un paper determinant com és, per exemple, el trasllat d'armament. La *Public Order Act*, de 1970, que complementarà l'anterior, atorgarà poder per arrestar i condemnar per activitats relacionades amb el suport als presoners, la formació de barricades o piquets i altres actes catalogats sota la desobediència civil¹³¹.

Hi ha un altre aspecte a considerar respecte l'empresonament de les dones al Nord d'Irlanda durant aquest període. El 1971, s'aprova la *Payment for Debt (Northern Ireland Act)* que preveu les condemnes a les persones que no paguin les taxes i impostos. Aquesta mesura respon a una campanya endegada per les dones de les comunitats nacionalistes en que es negaven a pagar el lloguer públic en protesta contra la instauració de l'internament sense judici previ. Entre 1972 i 1977, 1.257 homes i 66 dones van ser empresonades per aquest motiu¹³². Aquest fet serà el factor que contribuirà a l'increment de dones presoneres de manera més àmplia. Aquesta forma de criminalització respon a qüestions de gènere en tant que les dones sovint cometen aquest tipus de delictes en l'exercici de les funcions relacionades amb el benestar de les seves famílies, obligacions directament vinculades a les seves obligacions patriarcals¹³³.

¹³⁰ CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

¹³¹ Ídem.

¹³² Northern Ireland Prison Service (1977) *Report on the Administration of the Prison Service for 1972 - 1976* (Cmnd 40). Belfast: HMSO a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

¹³³ CARLEN, P. (1983). *Women's imprisonment: A study in social control*. London: Routledge & Kegan Paul; CARLEN, P. (1998). *Sledgehammer :Women's imprisonment at the millennium*. Basingstoke:

El tractament judicial a les dones serà l'expressió de les relacions sectàries, la pobresa i les qüestions de gènere i intervindran directament en la criminalització de les dones durant el conflicte modern (1969 - 1998).

Aquest fet estarà directament relacionat amb les característiques que històricament han definit els centres penitenciaris femenins:

"Las instituciones de reclusión femeninas han tenido y tienen su propia historia, su propia filosofía, su propia lógica de funcionamiento y su propia fisonomía, porque a lo largo de los siglos ha habido una forma diferente de castigar a los hombres y mujeres que han vulnerado las leyes penales. El tipo de castigo para las mujeres transgresoras de las normas se ha ido desarrollando históricamente a través de elaborar un tipo de tratamiento y control que ha definido el sujeto de "mujer presa" como una mujer transgresora no solamente de las leyes penales -desviación delictiva- sino también de las normas sociales que regulan lo que ha de ser su condición femenina -desviación social"¹³⁴.

Des d'una perspectiva de gènere, les pautes de comportament de les dones presoneres són generalment menys tolerades que les dels homes pel funcionariat de presons ¹³⁵.

"Son menos toleradas porque, por un lado, las concepciones del funcionariado están impregnadas de explicaciones sexistas sobre la mujer presa y, por otro, la ideología y las prácticas sociales discriminatorias en las cárceles de mujeres exigen unos estándares de comportamiento más elevados para las mujeres que para los hombres"¹³⁶.

Macmillan; MANDARAKA, A. (1986). *The dynamics of aggression in women's prisons in England* Aldershot: Gower Publishing a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*

¹³⁴ ALMEDA, E. (2006) "Mujeres y cárceles. Pasado y presente de las cárceles femeninas en España" a Congrés penitenciari internacional: la funció social de la política penitenciària. (Barcelona, 2006) [ponència en línia] [Data de consulta 23/03/2013]

<http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIUS/doc_40694288_1.pdf> P. 1

¹³⁵ DOBASH, R P.; DOBASH, R.E.; GUTTERIDGE, S. (1986) *The imprisonment of Women*, Oxford: Basil Blackwell. a ALMEDA, E. (2006) Mujeres y cárceles.

¹³⁶ ALMEDA, E. (2006). "Mujeres y cárceles." Pp. 19 - 20

Considerant aquestes premisses, es necessària la constatació de que hi ha diversos principis dels Drets Humans que estableixen unes normes mínimes per al tractament de les persones a les presons. Directament relacionades amb el tema de la investigació, es troben la prohibició de la tortura i el tracte inhumà i degradant com a Dret Humà fonamental¹³⁷. Pel que fa als drets específics dels presoners un dels principis fonamentals recollit com la privació de llibertat no ha de complementar-se amb un patiment innecessari o degradant:

"Imprisonment and other measures which result in cutting off an offender from the outside world are afflictive by the very fact of taking from the person the right of self-determination by depriving him of his liberty. Therefore the prison system shall not, except as incidental to justifiable segregation or the maintenance of discipline, aggravate the suffering inherent in such a situation"¹³⁸.

¹³⁷DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS. Art. 5 [en línia] [Data de consulta 03/08/2013] <<http://www.amnesty.org/es/universal-declaration-human-rights-anniversary/declaration-text>>

¹³⁸ UNITED NATIONS STANDARD MINIMUM RULES FOR THE TREATMENT OF PRISONERS. Art. 5 [en línia] [Data de consulta 03/08/2013] <<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TreatmentOfPrisoners.aspx>>

2.2. HM ARMAGH PRISON

La presó d'*Armagh* ha estat utilitzada per l'encarcerament des de mitjans del segle XVIII fins el 1986, moment de la seva clausura. En els primers anys, la presó servia per encarcerar tant homes com dones i, a més, s'hi realitzaven execucions¹³⁹. Presoneres republicanes seran internades en aquesta presó durant la Segona Guerra Mundial i durant la *Border Campaign*¹⁴⁰ entre 1956 i 1961. Durant la dècada de 1970 i principis de 1980 les dones republicanes empresonades a *Armagh* participaran de les protestes per la recuperació de l'estatus polític.

Fins a l'any 1971, mai hi havia hagut més de dotze presoneres encarcerades a la presó d'*Armagh* en un mateix període de temps. A més, aquestes presoneres eren encarcerades sovint per càrrecs relacionats amb l'alcohol, l'assaltament, robatoris, frau, falsificació, prostitució i assassinats. El tracte amb el personal penitenciari era agradable, sovint actuaven més com a cuidadores que com a guardes¹⁴¹. Les presoneres feien treball de bugaderia i feines de neteja en general.

La major part de la presó era utilitzada com a reformatori per a nois joves d'entre 17 i 20 anys que, en funció del seu comportament, passaven entre tres i sis mesos a *Armagh*. Acostumaven a haver-hi al voltant de quaranta nois¹⁴². Quan la presó esdevinguí una presó d'adults i després presó d'alta seguretat, els nois del reformatori seran traslladats a un altre centre. El personal penitenciari estava format per homes, normalment a càrrec dels nois del reformatori, i de dones, normalment a càrrec de les presoneres.

¹³⁹ L'última execució a la presó d'*Armagh* data de l'any 1904.

¹⁴⁰ Campanya de l'IRA contra la frontera que separava Irlanda del Nord de la República d'Irlanda. Vegeu apartat 1.2. Pp. 78 - 84

¹⁴¹ MURRAY, R. (1998). *Hard time: Armagh gaol 1971-1986*. Dublin: Mercier Press.

¹⁴² Ídem.

A partir de 1970, moment en que la situació política començarà a deteriorar-se a marxes forçades, el Govern britànic instaurarà l'internament sense judici previ i el nombre de presoners augmentarà significativament. Quan la presó per a homes de *Crumlin Road*, a Belfast, estarà àmpliament sobresaturada, es començarà a enviar als presoners a la presó per a dones d'*Armagh*, que arribarà a allotjar cent trenta-dos homes.

"These men were among those who had been arrested under Emergency Powers and tortured by Special Branch RUC and British Soldiers in two main interrogation centres, Girdwood Park Barracks, Belfast, and the Palace Barracks, Hollywood, centre of the Parachute Regiments"¹⁴³.

L'agost de 1972, els presoners de sexe masculí internats a *Armagh*, seran traslladats a una nova presó, *HM Maze Prison*, coneguda popularment pels nacionalistes com *Long Kesh*.

¹⁴³ MURRAY, R. (1998). *Hard time*. P. 8

La presó d'*Armagh* es troba en un edifici construït l'any 1780. L'edifici, d'estil victorià a l'interior, havia substituït unes casernes militars construïdes en el mateix emplaçament l'any 1736. Aquestes construccions formen la part frontal de la presó, l'edifici d'entrada. Les ales havien estat construïdes a la part del darrere i els edificis de cel·les de pedra daten de 1846. Dues ales de cel·les principals emanen d'un cercle, una de dues plantes (ala A) i l'altre de tres plantes (ala B). A l'ala A hi ha cent quaranta cel·les de pedra. L'entrada a les ales es feia a través d'una doble porta amb reixa. Un oficial de presó estava constantment al cercle per bloquejar i desbloquejar les portes. L'any 1976 es construirà un petit edifici de dues plantes en un dels patis de la presó, serà conegut com l'ala C i estarà compost de 30 cel·les. Aquest serà construït seguint l'estil utilitzat per a construir els *H - Blocks*¹⁴⁴.

Els nois del reformatori, alguns criminals ordinaris i alguns presoners de sexe masculí de grups republicans o lleialistes estaran allotjats a l'ala B1 fins el 1975. En aquest moment, criminals comunes, presoneres de l'*Ulster Defence Association*¹⁴⁵ (UDA) i presoneres provisionals estaven a l'A1. Les presoneres republicanes sentenciades es trobaven allotjades a l'A2, B2, B3 i més endavant a la B1.

L'any 1976 les presoneres que ja són encarcerades sense l'estatus polític, seran internades a l'ala A. A l'ala B s'hi allotjaran a les presoneres amb estatus polític

¹⁴⁴ Blocs en forma d'H construïts a la presó per a homes de *Long Kesh*. L'arquitectura d'aquests mòduls aïllava les ales i impedia la comunicació entre els presoners. A la galeria central, s'hi trobaven els punts de control, fet que permetia al personal penitenciari controlar tots els moviments dels republicans. "H" esdevindrà un símbol de la lluita i la resistència republicana dels presoners al Nord d'Irlanda.

¹⁴⁵ Grup paramilitar unionista més nombrós. Creat el 1971 a partir de nombrosos grups de vigilància, molts dels quals s'anomenaven "grups de defensa". Des de 1973, alguns dels seus membres utilitzaran el nom d' *Ulster Freedom Fighters (UFF)* per a reivindicar assassinats de catòlics. Tot i la coneguda vinculació entre les dues organitzacions, l'*UDA* no va ser declarat il·legal fins el 10 d'agost de 1992.

encarcerades per crims comesos abans de l'1 de març de 1976. A l'A2 estaran les presoneres preventives i a la planta baixa, l'A1, les presoneres sentenciades. L'any 1977, a mesura que incrementa el nombre de presoneres, com s'ha dit, es construeix l'ala C, al mig del pati. S'hi allotjaran primer les presoneres que gaudeixen de l'estatus i, com que aquestes s'aniran reduint molt en nombre, s'hi allotjaran també les presoneres més joves, entre 16 i 19 anys.

2.3. INTERMANENT SENSE JUDICI PREVI

2.3.1. CONTEXT GENERAL DEL PERÍODE

El 1969, després dels disturbis a les comunitats nacionalistes de les principals ciutats d'Irlanda del Nord, Derry i Belfast, el Govern britànic havia enviat les seves tropes al territori. Els disturbis havien començat a partir dels atacs de les comunitats unionistes a les nacionalistes com a reacció a les concessions que el Regne Unit havia fet a les demandes de la NICRA. La conflictivitat entre comunitats estava en augment. L'IRA s'havia consolidat a les comunitats nacionalistes i es trobava en confrontació directa amb l'exèrcit britànic. Davant d'això, el 9 d'agost de 1971, el Govern britànic instaurarà l'internament sense judici previ a totes aquelles persones relacionades amb activitats "terroristes". Les comunitats nacionalistes endegaran un seguit de campanyes de protesta entre les que destaca la campanya de desobediència civil que, entre altres mesures, comprèn la de no pagar els lloguers dels habitatges públics. En aquesta campanya les dones tindran un paper destacat¹⁴⁶. En aquest context es crea el *Democratic Unionist Party* (DUP), que, encapçalat per Ian Paisley, serà el partit majoritari unionista durant el període. L'octubre del mateix any moriran Maura Meehan i Dorothy Maguire, de 30 i 19 anys respectivament, disparades per membres de l'exèrcit britànic mentre feien senyals d'alerta a la població del barri de *Lower Falls* per prevenir-la d'una imminent entrada de les forces de seguretat britàniques. Seran les dues primeres dones membres del *Cumann na mBan* en morir durant el conflicte modern.

¹⁴⁶ Vegeu apartat 3.2.1. Pp. 231 - 239

2.3.2. L'INICI DE L'INTERNAMENT, 1971

L'internament sense judici previ és una mesura extrajudicial de privació de llibertat utilitzada freqüentment en situacions excepcionals de guerra o d'alta conflictivitat contra persones amb suposada vinculació a la violència política, però sense proves suficients per a demostrar la seva infracció penal¹⁴⁷.

Sota l'*Special Power Act*¹⁴⁸, de 1922, entre l'agost de 1971 i 1975 el Govern britànic instaura l'internament sense judici previ. Com s'ha dit, el període d'internament consistirà en retenir i internar qualsevol sospitós de pertànyer a una organització paramilitar sense necessitat d'un procés judicial. És una pràctica habitual del Govern de la Gran Bretanya en la llarga lluita colonitzadora de l'illa d'Irlanda. Com apunta Raymond Murray, capellà de la presó d'Armagh durant el període:

"Arbitrary imprisonment has been used against Catholics in every decade of the life of the Northern Ireland statelet"¹⁴⁹.

Durant l'internament s'empresonaran 1.981 persones a les presons de *Crumlin Road Gaol*, al vaixell presó *Maidstone*, a *HM Prison Maze*, a *Magilligan* i a *HM Armagh Prison*. D'aquestes, 1.874 seran nacionalistes – republicanes i 107 unionistes – lleialistes¹⁵⁰.

¹⁴⁷ LOWRY, D. R. (1975). "Internment: Detention without trial in Northern Ireland". *Hum.Rts.*, 5, 261.

¹⁴⁸ Aprovada pel Parlament d'Irlanda del Nord en els primers mesos de la seva creació en un context d'alta conflictivitat provocat per la partició d'Irlanda. S'havien ampliat les seves regulacions en diverses ocasions durant la dècada de 1950. Serà derogada el 1975 per la *Northern Ireland (Emergency Provisions) Act 1973* després de l'abolició del Parlament d'Irlanda del Nord el 1972 i l'establiment de la *Direct Rule*. Vegeu annex C.1. Pp. 96 - 109

¹⁴⁹ MURRAY, R. (1998). *Hard time*. P. 37

¹⁵⁰ DDAA (2011) *In the footsteps of Anne. Stories of Republican Women Ex-Prisoners*. Belfast: Shanway Press.

Sota la *Detention of Terrorists (Northern Ireland) Order* de 1972, el Secretari d'Estat – figura a través de la que es governa Irlanda del Nord- tindrà el poder de dur a terme detencions i retenir a les persones sospitoses d'activitats terroristes. Aquest poder es pot estendre indefinidament al cap de la policia del Nord, la *Royal Ulster Constabulary* (RUC).

Les següents organitzacions seran declarades il·legals¹⁵¹:

- *The Irish Republican Brotherhood*: organització republicana revolucionària formada el 1858. Aquesta estava dissolta des de mitjans del segle XX.
- *The Irish Republican Army*.
- *The Irish Volunteers*: organització sota la que s'organitzen els *voluntaris* irlandesos amb l'objectiu de la independència irlandesa primer, i de la unificació d'Irlanda després. L'organització ja no existeix durant el període doncs els *voluntaris* s'apleguen sota l'IRA.
- *The Cumann na m'Ban*: branca de dones de l'IRA.
- *The Fianna na h'Eireann*: organització juvenil amb l'objectiu d'intruir els joves irlandesos en la lluita pel republicanisme irlandès creada el 1909.
- *Saor Eire*: organització armada creada el 1967. Està formada per irlandesos republicans radicals, la majoria dels quals són antics membres de l'IRA.
- *The National Guard*: organització sociopolítica irlandesa activa en la dècada de 1930. L'organització la formaven membres de l'IRA però es desconeixen les seves funcions. Organització profundament religiosa i anticomunista.
- *Cumann Poblachta na hÉireann*: partit polític fundat per membres de l'IRA a la dècada de 1930. Es dissoldrà poc després de la seva formació.

¹⁵¹ Ministry of Home Affairs. (1971). 'Civil Authorities (Special Powers) Acts (Northern Ireland), 1922-43, Internees: Representations Against Internment Orders - Procedure', [PRONI Public Records HA/32/2/54; 3 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.1. Pp. 12 - 16

- *Saor Uladh*: organització armada republicana de mitjans de la dècada de 1950 formada per ex - membres de l'IRA.
- *Sinn Féin*: partit nacionalista republicà format a principis del segle XX i vigent en l'actualitat. És el partit més important del republicanisme irlandès i la seva branca Provisional ha estat el principal actiu polític del moviment republicà irlandès durant els *Troubles*.
- *Fianna Uladh*: branca política de l'organització armada *Saor Uladh* formada la dècada de 1950 per ex - membres de l'IRA.
- *Republican Clubs*: nom utilitzat tant pels Oficials com pels Provisionals per a evitar la prohibició de les seves organitzacions. El nom servia per encobrir les activitats polítiques del partit. Finalment serà la branca oficial que després de la seva evolució emprarà el nom *The Workers Party Republican Clubs* per a la seva branca política.
- *The Ulster Volunteer Force*: organització armada unionista creada el 1913 famosa pels seus atacs sectaris a les comunitats catòliques - nacionalistes.

El Govern britànic, exposa un seguit de raons per a la instauració de l'internament que giren al voltant de la incapacitat de les forces de seguretat per a presentar proves en procediments judicials tradicionals davant l'increment de la conflictivitat social:

"One important reason for the introduction of interment was the difficulty in securing the conviction of persons who, as members of the IRA, were engaged in an armed conspiracy against the State. [...] And in view of the large number of incidents it is obvious that the police cannot always carry out the detailed investigations which the Courts quite properly require before convicting"¹⁵².

El procés per a internar persones sospitoses passarà per les forces de seguretat. En cas de que la policia cregui que la persona ha de ser retinguda durant més de 48 hores, serà

¹⁵² n.a. (1971). 'Notes on Internment', (11 October 1971), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 4 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.2. Pp 16 - 21

el cap de la policia qui farà la demanda sota la *Detention Order*. Aquesta demanda serà considerada per una comissió especial que serà lliure d'aplicar les seves pròpies normes després d'haver revisat un informe prèviament presentat per la policia que inclou els motius de la necessitat d'empresonament. L'intern podrà presentar el seu cas en persona davant d'aquest comitè, i haurà de respondre a qualsevol pregunta que se li formuli. Cap altra persona estarà present durant aquest moment¹⁵³.

Les condicions sota les que s'empresonaran els interns seran les mateixes sota les que es troben els presoners i presonerres preventius: dret a una visita a la setmana de 30 minuts on hi podran assistir 3 adults i 2 nens que en depenguin. Estan permeses visites addicionals en cas de tractar-se de membres del Parlament o de visites dels representants legals de l'intern. Un intern podrà sortir en situacions excepcionals entre les que es recull atendre funerals dels seus familiars directes sempre que el Governador ho aprovi¹⁵⁴.

A partir d'aquestes regulacions, el dia 9 d'agost començarà l'internament a les principals ciutats d'Irlanda del Nord, Belfast i Derry, que comportarà detencions massives des del primer dia a les comunitats nacionalistes. El Govern Britànic portava mesos preparant les operacions i comptava amb un llistat de persones, elaborada a base de fotografies i declaracions testimonials, amb vinculació a organitzacions armades. En diferents documents oficials es constata com l'operació havia estat organitzada i s'havia fet una previsió d'allotjament de presoners, tot i que ràpidament aquestes previsions quedarien superades.

¹⁵³ n.a. (1971). 'Notes on Internment', (11 October 1971), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 4 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.2. Pp 16 - 21

¹⁵⁴ Ídem.

"It was confirmed by the military representatives that a list of between 325 and 375 names had been drawn up by Special Branch and that 20 – 40 per cent of those might be involved in the initial operation. [...] It was agreed that an essential part of the contingency plan would be timing. The initial pick – up would take 48 hours and immediate accommodation for 80 could be found in Crumlin Road prison at a few hours' notice, and others at Armagh prison, possibly within 48 hours"¹⁵⁵.

El mateix 9 d'agost, el Primer Ministre d'Irlanda del Nord, emet un comunicat de premsa on justifica les detencions dutes a terme i la necessitat explícita de l'internament sense judici previ. Després d'exposar que la campanya terrorista de l'IRA ha assolit nivells extraordinaris, defensa com la llei ordinària és ineficient en la lluita contra aquesta organització. Especifica que el territori es troba en estat de guerra contra el terrorisme i que en aquest estat tota la població ha de fer sacrificis i cooperar i es dirigeix a la comunitat nacionalista, la principal afectada per la política d'internament, d'aquesta manera:

"In particular, I want to say a word directly to my Catholic fellow – countrymen. I do not for one moment confuse your community with the IRA or imagine that these acts of terror have been committed in your name or with your approval"¹⁵⁶.

Un altre dels documents recull la informació relativa a l'empresonament dels detinguts. La presó per a homes *Long Kesh* estava en procés de construcció per donar cabuda a la

¹⁵⁵ n.a. (1971). 'Internment - Note of a Meeting held in Room 406, Home Office, Whitehall on Thursday, 15th July 1971', (15 July 1971), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 3 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.3. Pp. 21 - 25

¹⁵⁶ Faulkner, B. (1971). 'Press Release', (9 August 1971), Statement by B. Faulkner, then Northern Ireland Prime Minister, (internment), [PRONI Public Records PM/5/169/14; 4 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.4. Pp. 25 - 30.

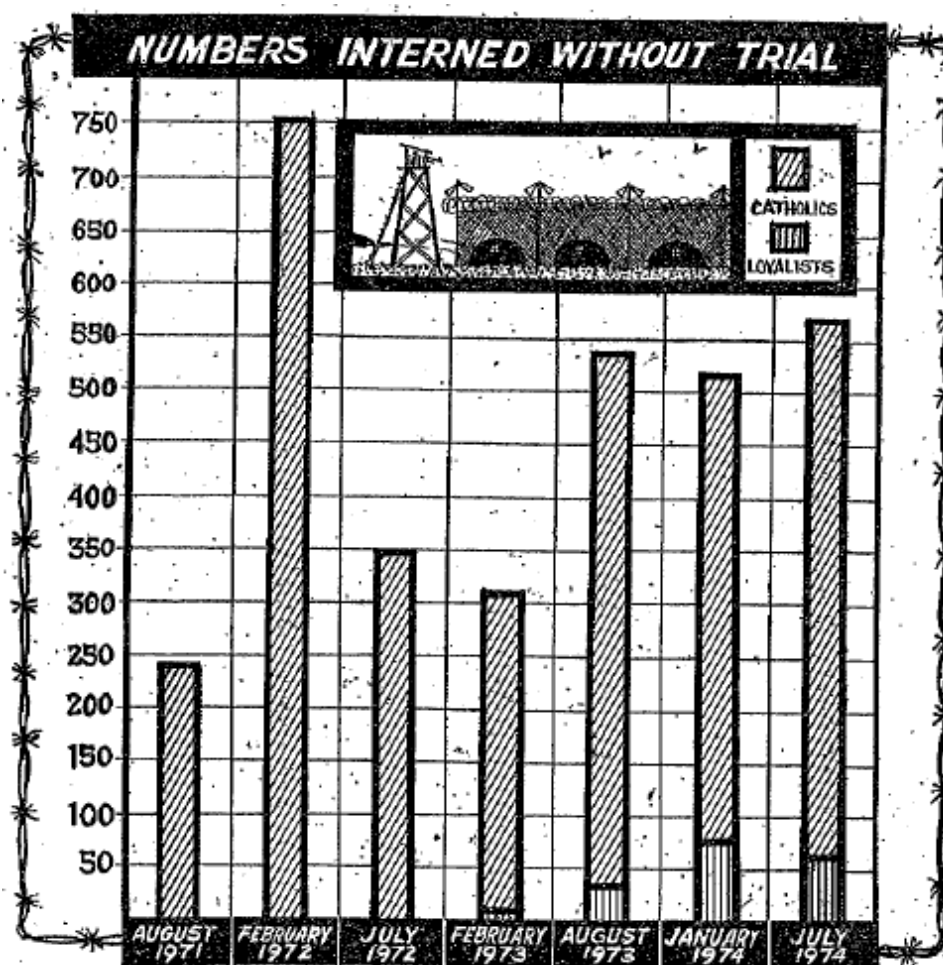
gran quantitat d'interns. En la primera fase podria custodiar 150 interns i en la segona 450. A la presó *HM Prison Crumlin Road* hi havia espai per 100 detinguts i podien estar disponibles amb un avís previ de 4 hores. A la presó per a dones *HM Prison Armagh*, hi havia espai per a 85 detinguts amb un avís previ de 72 hores. De forma addicional, 100 arrestats poden acomodar-se a la comissaria de *Balykelly*, on es disposen de sales d'interrogatoris¹⁵⁷.

L'internament havia estat planificat per a que fos aplicat durant els darrers mesos de 1971, tot i així, s'allargarà fins el 1975. L'agost de 1974 almenys 600 persones havien estat internades al Nord d'Irlanda i els procediments i els períodes exposats pel Govern per dur-lo a terme no s'havien complert. Sota la *Northern Ireland (Detention Terrorist) Act 1972* i sota la *Northern Ireland (Emergency Provisions) Act 1973* les autoritats poden detenir qualsevol ciutadà i retenir-lo durant 28 dies sota l' *Interim Custody Order*. A la pràctica, la mitjana de les detencions es van mantenir entre set i vuit mesos fins que el seu cas no va ser atès per la Comissió. Quan el cas era atès per la Comissió, com s'ha exposat anteriorment, cap altra persona podia ser-hi present. Això va provocar que no es poguessin presentar contradiccions a les proves presentades pels informes de la policia i no ofereix cap garantia jurídica a la persona acusada. A més, la Comissió pot fer ús del dret a no entregar el sumari al representant legal de l'intern i al presoner o presonera. Així, la defensa es postularà com impossible ja que, sovint, s'ignoraven els motius principals de la seva detenció¹⁵⁸.

¹⁵⁷ n.a. (1971). 'Contingency Plan for Internment', (n.d.), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 4 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.5. Pp. 30 - 35

¹⁵⁸ n.a. (1974). "'71 Internment'74", Supplement to *Hibernia*, *Hibernia: Fortnightly Review*, 8 pages.

En la següent gràfica publicada l'agost de 1974, es pot veure l'evolució de l'internament entre 1971 i 1974:

Font: *Hibernia: Fortnightly Review*, Friday 9 August, 1974. P.7

Les dades, extretes del mateix article, descriuen com el 9 d'agost de 1971, 342 homes van ser detinguts i subjectes a diferents variants de maltractaments. Després d'un mes, al voltant de cent d'aquests internats van ser alliberats per falta de proves de la seva vinculació amb el moviment republicà. 12 persones van morir durant els incidents derivats de les detencions i, a finals d'agost de 1971, ja eren 35 persones mortes a conseqüència d'aquesta operació. La *Community Relations Commission* i la *Northern Committee of I.C.T.U.* insten al final de l'internament i 23.000 llars del Nord d'Irlanda ja

havien deixat de pagar els lloguers i les taxes dins de la campanya endegada contra l'internament. El novembre de 1971, el nombre de presoners a *Long Kesh* és de 539. Durant l'hivern el nombre d'interns augmentarà molt, arribant a 796 el Febrer de 1972. El març de 1972 s'arribarà a 915 interns. El 1972 serà l'any amb un índex de violència més elevat al Nord des de l'inici dels *Troubles*, alertats per les conseqüències que estava tenint el *Bloody Sunday*¹⁵⁹, el Govern britànic instaurarà la *Direct Rule*¹⁶⁰, retirant les competències al Parlament d'Irlanda del Nord. El 7 d'abril de 1972, 73 interns seran posats en llibertat i el 6 de juny un total de 470, pel que al setembre de 1972 quedaran 238 internats. A finals de juliol de 1972, s'endega l'operació *Motorman*, destinada a acabar amb les *no - go areas*¹⁶¹. A partir de setembre tornaran a pujar el nombre d'interns, i al novembre del mateix any seran 286. El 19 de desembre de 1972, Liz Mckee serà detinguda, convertint-se en la primera dona detinguda sota l'internament sense judici previ. Els primers dos lleialistes havien estat internats el 5 de febrer del mateix any. El juliol de 1973, de 578 interns, 29 seran lleialistes. Des de l'inici de l'operació *Motorman*, 1.200 persones havien estat detingudes per ser sospitoses de delictes de caràcter terrorista. A l'octubre de 1973, tornaran a augmentar molt les detencions i seran 636. Dels més de 600 presoners internats el gener de 1974, 33 ho

¹⁵⁹ Vegeu apartat 1.1.13. Pp. 70 - 77.

¹⁶⁰ Deliberació del Gabinet i documentació referent a la *Direct Rule* disponible a Margaret Thatcher Foundation Archive [en línia] [Data de consulta 01/08/2013] <<http://www.margaretthatcher.org/document/111133>>.

¹⁶¹ Àrees segures per als membres de l'IRA. Es mantenen amb barricades permanents i l'exèrcit britànic no ha pogut entrar-hi des de 1969. El 31 de juliol de 1972, amb l'Operació *Motorman*, acabarà amb les *no-go areas*. Les *no - go areas* més importants havien estat el barri del *Bogside* a Derry i *Falls Road* i *Ardoyne* a Belfast.

estaven des de 1971 i 16 d'aquests ho estaven des del 9 d'agost de 1971, data en que havia començat l'internament¹⁶².

2.3.2.1. Denúncies de tortures als presoners per part de les forces de seguretat britàniques durant el primer període de l'internament

Durant el 1971, més de l'1% de la població adulta masculina dels barris nacionalistes del Nord d'Irlanda havien estat empresonats o internats i més d'un 2% havien estat arrestats i interrogats¹⁶³. Els interns denunciaven que la gran majoria de nous presoners havien estat torturats i s'havien vist forçats a confessar delictes sota tortura.

"I saw myself the many bruises and injuries on the prisoners' bodies that had been inflicted on them during the police interrogation procedures. The prison became a top security institution, guarded by soldiers with arms at the ready, barbed wire and military observation posts. Brutality and ill – treatment in some police stations and in the two major interrogation centres, Castlereagh, Belfast, and Gough Barracks, Armagh, continued until 1979. In 1976 the European Commission of Human Rights found the government of the United Kingdom guilty of torture against detainees and in 1978 the European Court of Human Rights found it guilty of inhuman and degrading treatment. Two Amnesty International reports on Northern Ireland, 1972 and 1978, also substantiated the facts of ill-treatment in interrogation centre. [...] People were often jailed on the uncorroborated evidence of informers of dubious character."¹⁶⁴

Michael Donnelly, un dels centenars de detinguts sota l'internament i empresonat a *Long Kesh*, descriu les condicions de la seva detenció i les d'empresonament:

¹⁶²n.a. (1974). "71 Internment'74", Supplement to *Hibernia*, *Hibernia: Fortnightly Review*, 8 pages.

¹⁶³DDAA (2011) *In the footsteps of Anne*.

¹⁶⁴MURRAY, R. (1998). *Hard time*. P. 9

"My arrest and internment was a shock to me. A greater shock was the torture which I endured after my arrest. I spent my first four weeks of detention in Crumlin Road Prison. [...] I'm now of the impression that Long Kesh is a "concentration" camp. Everyone is cooped-up together. Pettiness from the authorities is rampant. It's a constant struggle to keep your dignity and prevent physical and mental decay. [...] The whole design of this place seems to be directed towards breaking the spirit – towards enforcing the internee to vegetate. At best one barely exists here. There is no real life as such."¹⁶⁵

Una de les dones internades i empresonada posteriorment a la presó d'*Armagh*, descriu d'aquesta manera el seu cas:

"Vaig ser arrestada al voltant de les 4 del matí, a casa dels meus pares. Em van portar a un campament de l'exèrcit i després em van portar al centre d'interrogatoris de Castleberg on vaig ser torturada per vuit homes dels *B - Specials*. No hi havia cap dona, tots eren homes. Vaig ser torturada durant dos dies i mig i finalment vaig signar una declaració sobre coses que no havia fet. Ho vaig fer per les tortures i perquè estava molt espantada."¹⁶⁶

En un fullet publicat mesos després de l'inici de l'internament, es denunciaven diferents mètodes de tortura denunciats pels presoners:

"The vast majority of the men taken to Girdwood were victims of a systematic and highly organised exercise in brutality. Led out in batches of six, the detainees were forced to run a gauntlet of baton wielding military Red Caps to a helicopter stationed in a field near the barracks building. They were then forced to run back through the gauntlet being kicked, knocked to the ground and batoned once again. [...] Crumlin Road Jail nearby when prisoners, in batches of six once again, were forced to run an obstacle course in stockinged or bare feet over rough shingle and broken glass, being screamed at and beaten all the way. The second category comprises those brought to the Maidstone from the rural parts of the North. A selected number of these men were tortured as distinct

¹⁶⁵ n.a. (1974). "71 Internment'74", Supplement to *Hibernia*, *Hibernia: Fortnightly Review*, 8 pages. P. 5

¹⁶⁶ Entrevista personal realitzada el 02/07/2013. Traducció de l'autora.

from being brutalised. [...] [Prisoners] spent a whole week in an unknown location with bags over their heads being tortured in a scientific manner. British Army medical personnel supervised this operation and ensured that these victims were driven to the limits of physical endurance"¹⁶⁷.

Els interns havien extret de la presó de forma clandestina un comunicat on demanen la intervenció del Tribunal de Drets Humans d'Estrasburg i de la Comissió Europea de Drets Humans. Amnistia Internacional va ser l'únic organisme de reputació internacional que va tractar el cas dels interns al Nord d'Irlanda i va trobar-hi clares evidències de brutalitat i de tortures instant a la investigació de les mateixes¹⁶⁸.

Les respostes governamentals a aquestes denúncies, seran presentades el 16 de novembre de 1971, quan el Governador per Irlanda del Nord presenta un informe al Parlament¹⁶⁹ on es reconeix que hi ha hagut maltractaments a alguns dels interns però refusa les acusacions de brutalitat i tortura. De la totalitat de l'informe, només es pot accedir públicament a tres apartats d'un total de nou. *Introduction, Terms of Reference i Summary*, són els apartats que es poden consultar. El document comença descrivint la situació dels últims anys al Nord d'Irlanda i la quantitat de morts de les forces de seguretat desplaçades al territori, prossegueix exposant la quantitat de persones internades i la situació actual en que es troben aquestes persones. S'exposa la futura creació d'un comitè per tal d'estudiar les denúncies per maltractaments i tortures presentades pels diversos detinguts però argumenta que en les presents circumstàncies d'Irlanda del Nord, és necessari interrogar tots els sospitosos de comptar amb

¹⁶⁷O'TUATHAIL, S., (1971). *They Came in the Morning*; 3 pages. P. 2

¹⁶⁸MURRAY, R. (1998). *Hard time*.

¹⁶⁹ Great Britain Parliament. (1971). 'Report of the enquiry into allegations against the security forces of physical brutality in Northern Ireland arising out of events on the 9th August, 1971', [Compton Report], (Cmnd. 4823), (16 November 1971). London: HMSO.

informació rellevant per salvaguardar les vides de civils i dels membres de les forces de seguretat. Finalment, nega el tracte brutal als detinguts:

"The Government reject any suggestion that the methods currently authorised for interrogation contain any element of cruelty or brutality. The report of the Committee confirms this view"¹⁷⁰.

2.3.2.2. Les dones durant primer període d'internament i la situació a la presó

Durant el primer període de l'internament sense judici previ, les dones no seran considerades membres polítics i socials actives dins de la comunitat nacionalista per part de les forces de seguretat i del Govern britànic i, per tant, no seran internades. Contràriament a aquesta creença, les dones estaven col·laborant activament en la lluita republicana i, aprofitant el fet de ser ignorades per les forces de seguretat, s'estaven posant al capdavant del moviment per aquest motiu. En els documents oficials es constata com el Govern i l'exèrcit britànics, es refereixen als subjectes a detenir en termes masculins com "he" o "the men", obviant qualsevol vinculació de les dones amb les organitzacions considerades terroristes. Malgrat això, les forces de seguretat britàniques havien constatat que moltes de les dones eren actives en les seves comunitats en campanyes i mobilitzacions no relacionades amb la lluita armada. Entre aquestes, destaquen les *Hen Patrols*¹⁷¹, patrulles de dones que perseguien l'exèrcit britànic des de les 10 de la nit fins les 6 del matí, hores en que s'acostumaven a realitzar les detencions i els escorcolls a les cases, fent sonar xiulets i picant amb tapes metàl·liques a terra, per alertar a les persones de la comunitat de l'entrada de l'exèrcit

¹⁷⁰Great Britain. Parliament. (1971). 'Report of the enquiry into allegations against the security forces of physical brutality in Northern Ireland arising out of events on the 9th August, 1971', [Compton Report], (Cmnd. 4823), (16 November 1971). London: HMSO. P. 4

¹⁷¹ Vegeu apartat 3.2.1. Pp. 231 - 239

britànic al barri¹⁷². Davant d'això, aquestes dones van començar a rebre condemnes de sis mesos pel que la policia anomenarà *riots behaviour*¹⁷³, un terme que indubtablement al·ludeix a que la pràctica política de les dones no és un comportament socialment adequat per a elles¹⁷⁴.

El desembre de 1972, Elisabeth Mckee, de 19 anys, serà arrestada per pertinença a l'IRA. Aquesta primera detenció, la primera de moltes, serà el primer indici de canvi en la visió androcèntrica del conflicte. Moltes dones seran arrestades després d'ella i encarcerades a la presó per a dones d'*Armagh*. Fins el moment, les condicions a la presó no havien estat especialment dolentes, però amb la instauració de l'internament, la situació canviarà radicalment.

Les poques presoneres republicanes que havien estat empresonades a *Armagh* abans de 1972, coincideixen en les condicions austeres i en unes normes rígides de comportament, però destaquen en que era un centre penitenciari majoritàriament tranquil. Bernadette Devlin¹⁷⁵, en una entrevista el 1975, descriu el règim penitenciari

¹⁷² ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence: Women, nationalism, and political subjectivity in Northern Ireland*. New Jersey: Princeton University Press.

¹⁷³ PICKERING, S. (2002). *Women, policing and resistance in Northern Ireland*. Belfast: Beyond the Pale.

¹⁷⁴ Ídem.

¹⁷⁵ Destacada activista política, socialista i republicana. Defensa que la lluita republicana l'han de liderar les formacions socialistes per assolir la unificació d'Irlanda i acabar amb el pes de la religió i del clergat, tan responsables, per a Devlin, com els britànics de l'opressió que pateix el poble irlandès en general i les dones en particular. Serà detinguda durant l'anomenada batalla del *Bogside* a Derry, l'agost de 1969. Serà membre del Parlament britànic entre 1969 i 1974 com a independent. Participarà en la formació de l' *Irish Republican Socialist Party* però l'abandonarà quan aquest assumeix l' *Irish National Liberation Army* com a branca armada vinculada al partit. Serà activista destacada en la lluita contra l'internament i en favor de les protestes dels presoners i les presoneres durant el període de retirada de l'estatus polític (1976 - 1982). El 1981 serà víctima, juntament amb el seu marit, d'un atac a casa seva per part de l'*Ulster Freedom*

característic del seu període d'encarcerament el 1970 com una jerarquia militar entre treballadors i presoneres i una sensació de resignació i submissió entre les dones empresonades¹⁷⁶.

A partir de la instauració de l'internament, les condicions es començaran a agreujar a marxes forçades. La incapacitat del sistema penitenciari del Nord d'Irlanda per empresonar la gran quantitat d'internats homes, farà que es decideixi encarcerar-los a la presó per a dones d'*Armagh*. Serà en aquest moment quan les necessitats bàsiques començaran a escassejar. Les ales estaran molt congestionades i la necessitat de separar homes i dones per categories complicarà encara més la situació. Així, les es començaran a ubicar dues dones en una mateixa cel·la. Els nois del reformatori se situaran a planta baixa d'una ala i les dones en presó preventiva ocuparan la planta baixa de l'altra ala. Les presoneres sentenciades s'ubicaran a la primera planta de l'ala A i de l'ala B. Les internes seran allotjades a les segones plantes.

La pèssima qualitat del menjar, la manca de recreació adequada, la de neteja i cuina, van ser els detonants de la primera campanya col·lectiva organitzada per les presoneres d'ençà de l'aplicació de l'internament. El 1972, les dones no tindran accés a la sala de recreació perquè estava assignada als homes. A més, al pati d'exercici quedaven relegades a un petit terreny ja que el gran l'utilitzaven els homes.

Fighters on rebrà set trets. És autora de diferents obres sobre el conflicte nord irlandès, entre les que destaca *The price of my soul* (1969).

¹⁷⁶ CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

La dieta serà fortament qüestionada per les internes. Per una banda per l'insuficient valor nutritiu dels aliments que els serveixen i per l'altra, més simbòlic, per les relacions de poder connectades amb la distribució de comoditats bàsiques dins de la institució¹⁷⁷.

"Badly cooked cabbage three or four times a week, sloppy potatoes and poor quality meat. The food is usually served cold. Milk has been reduced from one half pint per day to one eighth of a pint, this is hardly sufficient"¹⁷⁸.

Diverses autores han assenyalat la relació de gènere existent entre la provisió d'aliments i la construcció penal de la conformitat. Així, l'aliment actua com un catalitzador per a reduir l'autoestima de les presonerres¹⁷⁹.

Fins l'any 1978, el Govern britànic no suspdrà les restriccions aplicades sobre la dieta que dataven des de 1954:

"It has recently been decided to discontinue the use of dietary punishment in Northern Irish prisons. The Prison Rules (Northern Ireland) 1954 will be amended as soon as there is a convenient opportunity"¹⁸⁰.

¹⁷⁷ CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

¹⁷⁸ *Irish News*, 25 September 1972 a CORCORAN, M. (2006). *Out of order* P. 22

¹⁷⁹ CARLEN, P. (1998). *Sledgehammer* a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

¹⁸⁰ Jones, R.G. (1978). 'The Protest in Maze Prison', (9 October 1978), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/68; 4 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.6. Pp. 35 - 40

2.4. SPECIAL CATEGORY STATUS, 1972 - 1976

L' *Special Category Status* es va aplicar el 1972 a tot el sistema penitenciari britànic. El nou règim s'introdueix després d'una vaga de fam de presoners republicans, però les informacions que es disposen sobre aquest fet són contradictòries. D'una banda, en monografies de les presonerres¹⁸¹, s'assegura que les dones participaran d'aquesta vaga de fam en demanda de l'estatus. Per l'altra, en múltiples referències que tracten aquest esdeveniment de 1972, en cap moment es fa al·lusió a una campanya duta a terme per les dones d'*Armagh*, ni a la participació d'aquestes en la vaga de fam¹⁸².

El juliol de 1972, el Secretari d'Estat a Irlanda del Nord garanteix l' *Special Category Status* a tots els presoners condemnats per delictes relacionats amb el conflicte. A la pràctica suposava el reconeixement d'estatus polític dels presoners i presonerres però amb caràcter administratiu i els proporcionava alguns "avantatges" en tant que presoners de guerra. Es caracteritza per tres elements fonamentals descrits pel Govern britànic¹⁸³:

- 1) Els presoners/es no es requereixen per al treball penitenciari.

¹⁸¹ DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*.

¹⁸² ADAMS, G. (1997). *Antes del Amanecer*; ADAMS, G. (2001). *La búsqueda de la paz*; ADAMS, G. (2005) *Memorias Políticas. El largo camino de Irlanda hacia la paz*. Santillana Ediciones Generales, S. L. Madrid; BERESFORD, D. (1997). *Ten men dead: The story of the 1981 Irish hunger strike*. New York: Atlantic Monthly Press; COLLINS, T. (1986). *The Irish hunger strike*. Dublin: White Island Book Company; COOGAN, T. P. (2002). *On the blanket: The inside story of the IRA prisoners' dirty protest*. New York: Palgrave Macmillan; DDAA. (2006). *Nor Meekly serve my time. The H-Block Struggle 1976 - 1981*. Belfast: Beyond the Pale; ENGLISH, R. (2008). *Irish freedom*; FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*; McKEARNEY, T. (2011). *The provisional IRA*; SIERRA, L. A. (1999) *Irlanda del Norte*.

¹⁸³ n.a. (1976). 'Presentation on Prisons: Special Category', (10 March 1976), Report from the Northern Ireland Office (NIO) ... to meeting of the Policy Coordinating Committee, (Hunger Strike), [PRONI Public Records PCC/1/5/7; 7 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.7. Pp. 40 - 48.

- 2) Poden vestir-se amb la seva pròpia roba.
- 3) Se'ls permet una carta setmanal a càrrec de l'Estat; visites setmanals i paquets de menjar i tabac.

*The Prison Officers' Association*¹⁸⁴ s'oposarà a la instauració de l' *Special Category Status* en assegurar que aquest compromet la seguretat dels treballadors de la presó. Per això, entre 1972 i 1976 aniran realitzant actes de protesta. Entre d'altres, es negaran a entregar cartes escrites en gaèlic irlandès perquè consideren que aquestes comprometen la seva seguretat, faran escorcolls exhaustius als presoners i als seus visitants, aturades durant la jornada laboral que comportaran conseqüències com que no es pugui realitzar la visita, entre d'altres mesures¹⁸⁵.

2.4.1. CONTEXT GENERAL DEL PERÍODE, 1972 - 1976

L'any 1972, any de l'aplicació de la categoria de presoners polítics a tots aquells empresonats per motius polítics, serà l'any més convuls del conflicte modern. Hi hauran més morts per assassinats sectaris que en tot el període i també entre les forces de seguretat britàniques¹⁸⁶. A principis de gener de 1972, quedarà prohibida qualsevol manifestació al Nord d'Irlanda. El Govern al·legarà com a motius principals, que l'IRA posa a les dones i als nens al capdavant de les manifestacions per a que actuïn d'escuts

¹⁸⁴ Sindicat dels treballadors penitenciaris del Regne Unit.

¹⁸⁵ CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

¹⁸⁶ ADAMS, G. (2005) *Memorias Políticas*; ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence*; BELL, J. B. (2000). *The IRA, 1968-2000*; COOGAN, T. P. (2002). *On the blanket*; DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*; ENGLISH, R. (2004). *Armed struggle*; ENGLISH, R. (2008). *Irish freedom*; FAIRWEATHER, E., MCDONOUGH, R., & MCFADYEAN, M. (1984). *Only the rivers run free*; FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*; HEARTY, R. (1995). *The evolution of the provisional IRA*; McKEARNEY, T. (2011). *The provisional IRA*; MURRAY, R. (1998). *Hard time*; SIERRA, L. A. (1999) *Irlanda del Norte*; WARD, M. (1983). *Unmanageable revolutionaries*.

humans, negant a les dones l'autonomia de les seves decisions polítiques i considerant-les simples extensions de la vida privada dels homes actius en la lluita armada i al voltant de la campanya pels drets civils.

"Some discretion must however be allowed to officers on the spot, particularly where women and children are put in the front as a shield or processions are confined in the main to difficult and non-flashpoint areas. It may well be at times that a generally firmer line will precipitate violence in what might otherwise be a non-violent situation and anti-riot measures may be required"¹⁸⁷.

Com s'ha exposat amb anterioritat, el 30 de gener del mateix mes, la NICRA havia convocat una manifestació a Derry, que es preveia multitudinària, en favor dels Drets Civils i contra la instauració de l'internament sense judici previ. L'organització, tot i la prohibició decideix tirar endavant amb l'acte. L'exèrcit reaccionarà violentament contra els manifestants, matarà a 13 civils desarmats i en ferirà 14 més. El Govern britànic al·legarà que els soldats havien disparat contra les persones que anaven armades i que, a més, aquestes havien disparat contra l'exèrcit prèviament:

a) That investigation confirm that all Army shooting was at identifies targets, within the terms of the law, i.e. In self – defence or defence of others threatened.

b) That the IRA fired first.

c) That at no time did the Army fire indiscriminately, least of all “into a peaceful crowd” [...]

¹⁸⁷ Faulkner, B. (1972). 'Processions', Extract from Conclusions of a Meeting of the Cabinet', (18 January 1972), (Bloody Sunday), [PRONI Public Records HA/32/2/44; 3 pages], Belfast: PRONI. Pp. 1-3. Vegeu annex B.8. Pp. 48 - 52

f) That we had reliable intelligence prior to the march that the IRA in Derry had plans to use the crowd as cover from behind which they would engage troops"¹⁸⁸

Milers de testimonis negaran que les persones anessin armades i que haguessin disparat contra l'exèrcit. Tot i així, el Govern britànic afirmarà tenir documentades les posicions de les persones mortes i el moment en que havien començat a disparar contra l'exèrcit. Començarà una campanya en defensa de la innocència d'aquestes persones que no acabarà fins a l'any 2010 en que, després d'una investigació oberta arran dels Acord de Divendres Sant de 1998, el Govern britànic reconeixerà que es va mentir i demanarà disculpes a les víctimes pel que es va considerar una matança injustificada¹⁸⁹.

Les reaccions al *Bloody Sunday* seran immediates. S'ha considerat aquesta data com el punt d'inflexió per acabar d'alinejar les comunitats nacionalistes al voltant de l'IRA. Si bé és cert que l'IRA ja comptava amb un suport majoritari, la matança de Derry provocarà que el suport a l'ús de la violència com a arma legítima de defensa sigui totalment recolzada¹⁹⁰. Es convocaran actes de rebuig i manifestacions per tota l'illa d'Irlanda d'entre les que destaca la crema de l'ambaixada anglesa a Dublín el dia del funeral de les víctimes del *Bloody Sunday*¹⁹¹. El protagonisme de l'IRA convertirà al *Sinn Féin*

¹⁸⁸ Ministry of Defence. (1972). 'Events in Londonderry on 30 January 1972', (31 January 1972), (Bloody Sunday), [PRONI Public Records CAB/9/R/238/7; 6 pages], Belfast: PRONI. P. 4. Vegeu annex B.9. Pp. 52 - 59

¹⁸⁹ "Bloody Sunday Report Published" *BBC News Northern Ireland*. [article en línia] 15 June 2010. [Data de consulta 29/09/2011] <<http://www.bbc.co.uk/news/10320609>>

¹⁹⁰ ENGLISH, R. (2008). *Irish freedom. the history of nationalism in Ireland*; ENGLISH, R. (2004). *Armed struggle*; FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*; LLYWELYN, M. (2001). *Pocket history of Irish rebels*; O'BRIEN, B. (1999). *The long war*; O'BRIEN, B. (2000). *A pocket history of the IRA*.

¹⁹¹ Conflict and Politics in Northern Ireland [cronologia en línia] [Data de consulta 12/07/2012] <<http://cain.ulst.ac.uk/othelem/chron/ch72.htm>>

Provisional en un col·lectiu de suport als presos republicans. La seva prohibició, acompanyada del tancament de les seves seus, i l'impossibilitat de participar a les eleccions autonòmiques de 1972, acabaran de supeditar al *Sinn Féin* a l'IRA, fet que reforçarà encara més la via armada dins el moviment¹⁹².

Davant l'escalada de violència, el març del mateix any l'autonomia del Parlament d'Stormont, òrgan a través del qual es governa Irlanda del Nord, serà suspès de les seves competències i s'introduirà la *Direct Rule* a través de la *Northern Ireland (Temporary Provisions) Act*¹⁹³. L'aboliment del Parlament es regularitzarà el 1973 sota la *The Northern Ireland Constitution Act*. Així, els sis comtats passaran a estar governats directament des de Londres, mitjançant el Parlament de Westminster i la creació d'un Ministeri per a Irlanda del Nord. Assumint el Govern directe des de Londres, Gran Bretanya endega una estratègia fallida envers el problema nord irlandès.

"Para Gran Bretaña, la solución más fácil al problema norirlandés hubiera sido la devolución de la provincia a la República de Irlanda"¹⁹⁴.

El 1972 serà el primer cop que el Govern de Gran Bretanya estableix contactes oficials amb la direcció de l'IRA. Al juny l'organització armada anunciarà un alto al foc i mantindrà negociacions amb el Govern britànic per intentar trobar una solució al conflicte armat. A principis de juliol acabarà l'alto el foc després de que l'exèrcit britànic causi nous morts entre la comunitat nacionalista¹⁹⁵. La fallida de les negociacions farà

¹⁹² FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin* ; McKEARNEY, T. (2011). *The provisional IRA*.

¹⁹³ Vegeu annex C.2. Pp. 110 - 117

¹⁹⁴ SIERRA, L. A. (1999) *Irlanda del Norte. Historia del Conflicto*. Sílex. Madrid. P. 128

¹⁹⁵ Conflict and Politics in Northern Ireland [cronologia en línia] [Data de consulta 12/07/2012]

<<http://cain.ulst.ac.uk/othelem/chron/ch72.htm>>

que la violència augmenti encara més al Nord, l'IRA desenvoluparà una campanya més violenta contra l'exèrcit i aquest respondrà amb l'operació *Motorman*, en que desmantellarà les denominades *no - go areas*¹⁹⁶. L'exèrcit enviarà 4.000 tropes extres al Nord d'Irlanda per prendre part en l'operació. 12.000 tropes seran les encarregades d'entrar amb tancs a les zones i destruir les barricades i les línies de seguretat construïdes per la comunitat¹⁹⁷.

El 1974 es declararan il·legals el *Sinn Féin* i l' *Ulster Volunteer Force* (UVF). A les presons d'Anglaterra, diferents presoners i presoneres republicanes es posen en vaga de fam per a ser traslladats a presons del Nord d'Irlanda. Seran alimentats de manera forçada durant mesos. Al juny, Michael Gaughan morirà en vaga de fam i els presoners i presoneres començaran a ser traslladats. Dolours i Marian Price, germanes, havien estat durant vuit mesos en vaga de fam sota alimentació forçada. Seran traslladades a la presó d'Armagh el març de 1975.

El mateix any es formarà l' *Irish Republican Socialist Party* (IRSP) amb l' *Irish National Liberation Army* (INLA) com a branca armada de l'organització. Es formaran a partir d'una escissió de l' *Official Sinn Féin* i es definiran com hereu del republicanisme socialista de James Conolly.

¹⁹⁶ Àrees segures per als membres de l'IRA. Es mantenen amb barricades permanents i l'exèrcit britànic no ha pogut entrar-hi des de 1969. El 31 de juliol de 1972, amb l' Operació *Motorman*, acabarà amb les *no-go areas*. Les *no - go areas* més importants havien estat el barri del *Bogside* a Derry i *Falls Road* i *Ardoyne* a Belfast.

¹⁹⁷ CHARTERS, D. A. (1977). "Intelligence and psychological warfare operations in Northern Ireland." *The RUSI Journal*, 122(3), 22-27; SMITH, M., & NEUMANN, P. R. (2005). "Motorman's long journey: Changing the strategic setting in northern ireland." *Contemporary British History*, 19(4), 413-435.

A finals del mateix any es produiran reunions secretes entre dirigents de l'IRA i el *Sinn Féin* i el Govern britànic que derivaran en un alto el foc de l'IRA que durarà mesos. L'acord arribat consistirà en la instal·lació de centres d'incidència a les zones nacionalistes. Aquests centres tindran la funció d'assegurar la vigència de la treva a través de membres del *Sinn Féin* i l'IRA, i mantenir un contacte permanent amb la Secretaria d'Estat d'Irlanda del Nord. Els lleialistes i unionistes no accepten aquest acord perquè diuen afavoreix el republicanisme i comencen una campanya d'atemptats indiscriminats contra la població nacionalista, davant la passivitat i la inacció de l'exèrcit britànic. Arrel d'això, l'IRA anunciarà el final de l'alto el foc, i començarà un llarg episodi de violència entre les dues comunitats. El final de la treva de l'IRA comporta que, al novembre, el Govern britànic anunciï la retirada de l' *Special Category Status*. En aquest moment finalitzarà l'internament sense judici previ¹⁹⁸.

El 27 de febrer de 1976, escassos dies abans de la retirada de l' *Special Category Status*, en un document oficial el Govern britànic exposa l'alta probabilitat de que els presoners convoquin vagues de fam, possiblement massives, i quin hauria de ser el procediment a seguir en aquests casos¹⁹⁹. Aquest document demostra que el Govern britànic era conscient que la retirada de l'estatus comportaria un augment en la conflictivitat a les presons i a les comunitats nacionalistes, que es mostraran totalment contràries a aquesta retirada. Amb la retirada de l'estatus, el Regne Unit fa explícita la política de

¹⁹⁸ Conflict and Politics in Northern Ireland [cronologia en línia] [Data de consulta 12/07/2012] <<http://cain.ulst.ac.uk/othelem/chron/ch72.htm>>

¹⁹⁹McKeown, R. (1976). 'Management of Mass Hunger / Thirst Strikes', Memorandum by R. McKeown, then Principal Medical Officer at the Department of Health and Social Services, (27 February 1976), [PRONI Public Records HSS/32/1/10/10A; 2 pages]. Belfast: PRONI. P. 2. Vegeu annex B.10. Pp. 59 -

criminalització vers les accions de l'IRA. Amb això, l'Administració britànica aconseguirà fomentar la percepció de criminals que es tenia vers els presos republicans entre les comunitat unionistes. Per contra, entre la comunitat nacionalista, aquests comptaven amb un gran suport social, ja que la gran majoria de famílies tenien algun dels seus membres complint condemna o amb aquesta ja finalitzada.

2.4.2. SPECIAL CATEGORY STATUS A LA PRESÓ DE DONES D'ARMAGH

La historiografia desenvolupada sobre el conflicte només reflexiona al voltant de que l'estatus polític havia estat concedit per una vaga de fam desenvolupada per dos homes a la presó de *Crumlin Road*²⁰⁰. Tot i així, com ja s'ha desenvolupat anteriorment, algunes de les dones de la presó d'*Armagh* asseguren que també van participar-hi. Només en monografies de les pròpies presoneress, hi ha constància d'aquest fet:

"I spent four months on remand and during that time my comrades and I went on hunger strike for political status in support of our comrades in the Crum. We were kept locked in our cells twenty four hours a day because the screws couldn't risk us falling down the laundry stairs because we were weak. [...] Nineteen days after we started our hunger strike so many days apart the Governor sent for us and told us that we had been granted "Special Category Status"²⁰¹.

La introducció de l' *Special Category Status* permetrà l'organització interna dels presoners i les presoneress republicanes dins de la presó. El nombre de presoneress havia augmentat considerablement respecte els anys anteriors i arribaran a ser al voltant de 140 el 1974²⁰².

²⁰⁰ Vegeu nota 182.

²⁰¹ CARSON, M. (2011). 'Armagh Gaol 1972' dins de DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*. P. 84

²⁰² DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*.

Amb la introducció de l'estatus, les presoneres republicanes formalitzen les seves estructures dins de l'A *Company* de l'IRA provisional. Aquesta Companyia està dividida en tres seccions que portaven el nom de diferents voluntàries que havien mort en "servei actiu". Aquesta serà la primera estructura reconeguda pel sistema penitenciari a través de la qual les presoneres polítiques republicanes es relacionen de manera formal amb el personal administratiu de la presó d'*Armagh*. La comandant en cap, *Officer Commander* (OC), intercedeix en les disputes amb el funcionariat, negocia amb el Governador de la presó, manté la disciplina entre les internes i la comunitat mitjançant l'assignació de treball per a cada companyia, mantenint trobades polítiques i controlant les inspeccions a les ales. La OC és escollida per l'IRA fora de la presó i aquesta escull el seu personal: *Entertainment Officer*, *Welfare Officer*, *Quartermaster*, *Second-in-command*. Ningú té contacte directe amb cap dels membres del personal de la presó, incloent-hi el Governador, i tot es fa a través de l'OC.

"Our own Welfare Officer organises the visits, fills in the cards, and so on. If there are any problems about letters, she deals with the censor. The Entertainment Officer organises the nightly entertainments to keep up the morale. The Quartermaster is responsible for getting the Company's tobacco smuggled in and for doling out the ration of three thin roll – ups per day"²⁰³.

Tal com s'ha dit, les presoneres estan organitzades sota una estructura de comandament militar. Al capdamunt s'hi troba l' *Officer Commander*, encarregada de comunicar-se amb el personal penitenciari i encarregada de la disciplina de les presoneres. Aquesta estructura organitzativa és reconeguda pels oficials de la presó. El 1974, l'OC és Eileen Hickey i Marie Dillon és la sots – comandant. Kathlee McKinney és l'oficial

²⁰³ D'ARCY, M. (1981) *Tell Them Everything: A Sojourn in the Prison of Her Majesty Queen Elizabeth II at Ard Macha (Armagh)*. London: Pluto Press. Pp. 59 - 60

d'intendència, encarregada del contraban i de la dinamització de la *Green Cross*, organització destinada a l'ajuda dels familiars de presoners i presoneress²⁰⁴.

"Teníem una estructura militar. Teníem una OC i una adjunta. Totes havíem de seguir les normes. Estàvem sota les normes de l'exèrcit i t'havies de comportar com una republicana i sota els ideals del republicanisme i mai defallir davant de les guardes ni del Governador. Havies d'aprendre la teva pròpia llengua, l'irlandès, teníem classes d'irlandès i havíem de llegir i educar-nos. Vam fer lemes, banderes, manualitats. Passàvem el temps, però sota una estructura militar"²⁰⁵.

El funcionariat de presons faran que les presoneress i els presoners hagin de patir dia a dia maltractaments físics i psicològics, vexacions i càstigs desmesurats com a part del mètode disciplinari²⁰⁶.

L'any 1973, un intent de fuga de tres presoneress que havia estat planejat conjuntament, suposarà la imposició de càstigs i agressions per a totes les presoneress. La fuga havia estat preparada per les presoneress de l'ala A1. Es presentaran nombroses queixes per l'abast de la violència impartida contra presoneress que no havien participat de l'intent de fuga. Un diputat del *Social Democratic and Labour Party* (SDLP) fa la denúncia pública de que els càstigs s'havien seguit imposant un cop minimitzat l'intent de fuga i quan la situació estava ja controlada pel Governador de la presó. A més, denuncia que les presoneress no fossin ateses per un equip mèdic després de ser colpejades²⁰⁷.

El 16 d'octubre de 1974 els presoners republicans a les presons de *Long Kesh*, i *Armagh* desenvolupen diferents accions de protesta. Els presoners republicans de *Long Kesh* calen foc a una part de la presó després de ser colpejats i torturats pel personal

²⁰⁴ D'ARCY, M. (1981) *Tell Them Everything*.

²⁰⁵ Entrevista personal realitzada el 2/07/2013. Traducció de l'autora

²⁰⁶ DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*.

²⁰⁷ D'ARCY, M. (1981) *Tell Them Everything*.

penitenciaris en represàlia als disturbis que s'havien produït el mateix dia. Les dones reben notícies d'això i pregunten per l'estat de salut dels seus companys republicans, alguns dels quals eren familiars i amics. Les autoritats penitenciàries els hi neguen la informació, pel que les presoneres republicanes (i una lleialista), en senyal de protesta, prendran com a hostatges al Governador i a dos oficials de la presó. Mantindran el setge durant tot el dia i després de 14 hores seran alliberats gràcies a la mediació del capellà de la presó Raymond Murray, que farà possible un acord amb les autoritats per a que les presoneres implicades rebin les mínimes represàlies per la seva acció. Les presoneres seran tancades a les cel·les i el subministrament d'electricitat i aigua es tallarà durant tres dies. Aquest fet serà un dels que més ressò mediàtic tindrà del període.

Malgrat algunes situacions esporàdiques, des de l'aplicament de l' *Special Category Status*, l'ambient a la presó es manté estable. Les presoneres passen el temps fent manualitats, cosint, escrivint o llegint cartes i tenen accés a educació. Les presoneres del període, asseguren que tot i el patiment al que el funcionariat les sotmetia, la forta estructura que les unia com a presoneres republicanes feia que l'estada a la presó fos suportable. Diverses presoneres arribaran a afirmar que la seva estada a *Armagh* ha estat de les millors experiències de la seva vida:

"Eileen Hickey was a brilliant OC. She was always there for us no matter what problems we had. It is a time in my life that I would not have missed. I met so many friends and comrades. [...] I was only in for a year and this may sound strange, but it was the best year of my life"²⁰⁸

²⁰⁸ BARR, M. (2011). 'Interned Armagh Gaol 1974' dins de DDAA (2011) *In the footsteps of Anne*. P. 60

Durant el període, els problemes que ocupen les presoneress es basen en intentar establir la innocència de qui havia estat empresonat sense judici i assegurar que les detingudes rebessin un tracte humanitari²⁰⁹.

Les normes de conducta interna es regularan sota l' *Standing Order - 5th Batt*²¹⁰ que especificarà el comportament i les pràctiques de les presoneress republicanes. Entre d'altres, descriu el procediment a seguir en cas de la mort d'un *voluntari* i la conseqüent desfilada commemorativa o el procediment a seguir en cas que una interna necessiti realitzar un tràmit de l'administració britànica. Per assistir a missa els diumenges de commemoració i durant les desfilades, s'haurà de vestir l'uniforme republicà: faldilla i jersei negre. Regula que els programes nacionals irlandesos tindran preferència a ràdios i televisions. Les presoneress hauran de tenir la cel·la neta i endreçada abans de les 10'00h i a partir de les 12'00h de la nit l'ala haurà de restar en silenci. Les presoneress hauran de preparar-se, el dia de les visites, amb anterioritat, doncs no estarà permès fer esperar els visitants. De la mateixa manera, s'aconsella a les presoneress no demanar visites extres a no ser que siguin casos d'extrema necessitat. S'insta a les presoneress a participar en els programes educatius per no perdre el temps que passaran complint condemna.

Totes les presoneress han de complir aquestes normes i s'afegeix un últim paràgraf on s'explica que s'ha hagut de lluitar per aconseguir l'estatus polític i que depèn del seu comportament el fet de merèixer ser-ho o no:

²⁰⁹ MURRAY, R. (1998). *Hard time*.

²¹⁰ Vegeu Annex D. Pp. 131 - 133.

"Political Status was fought for and won by brave men and women. It is up to us to show by our behaviour that we are worthy to be called Political Prisoners. We can best do this by showing respect to our Officers in the Company who are doing their best to see that everything runs smoothly and fairly within the Gaol"²¹¹.

Com s'ha dit, el 1972 es postularà com el pitjor any en nombre de morts de la totalitat el conflicte. Hi haurà almenys 500 morts, 5.000 ferits, 2.000 explosions i almenys 10.000 bales disparades. L'IRA va matar 100 soldats britànics i en va ferir 500 més²¹².

Amb l'escalada de violència el Govern britànic estableix una estratègia de detenció vers les dones iniciada amb l'objectiu de neutralitzar la secció de dones de l'IRA, la *Cumann na mBan*. Les dones s'havien posat al capdavant de la lluita armada republicana i estaven desenvolupant les mateixes accions que havien desenvolupat els homes, però ni el Govern ni l'exèrcit britànics les considerava encara sospitoses d'activisme armat.

El 10 de gener de 1972, el quadre de presoners i presoneress a Armagh és el següent²¹³:

Total Presoners Sentenciats	32	Total Presoneress Sentenciades	14
Nombre de presoners sentenciats de la comunitat nacionalista	2	Nombre de presoneress sentenciades de la comunitat nacionalista	8
Total presoners preventius	77	Total Presoneress	2

²¹¹ 'Standing Order' dins de DDAA (2011) *In the footsteps of Anne. Stories of Republican Women Ex-Prisoners* P. 96

²¹² DDAA (2011) *In the footsteps of Anne*.

²¹³ MURRAY, R. (1998). *Hard time*. P. 15

		Preventives	
Nombre de presoners preventius de la comunitat nacionalista	64	Nombre de presoneres preventives de la comunitat nacionalista	2

Font: elaboració pròpia. Dades de MURRAY, R. (1998), *Hard Time*.

El nombre de presoneres polítiques empresonades augmentarà de 2 el 1971 a més de 100 entre 1972 i 1976. 32 d'aquestes dones seran internades sense judici²¹⁴. L'any 1973 seran al voltant de 70 presoneres²¹⁵. Des de l'1 de gener de 1973, 31 dones nacionalistes hauran estat empresonades sense judici previ al Nord d'Irlanda. Tish Holland, empresonada el 1973 descriu com en el moment àlgid de l'internament es comptaven 230 presoneres republicanes a *Armagh* entre preventives, internes i condemnades²¹⁶. L'any 1975, quan finalitza l'internament sense judici previ, resten 31 presoneres a *Armagh* pendants de judici.

"This was a time when three full wings of Armagh Gaol were packed with women who were either sentenced, on remand or interned. At the height of Internment there were approximately 230 women in the Gaol. There were women from every walk of life, mainly young; the majority ranged in age from their late teens to early thirties and some quite bit older. They were working women who were mothers, grandmothers, sisters, with trades such as nurses, waitress, hairdressers, students or on the dole"²¹⁷.

²¹⁴ MURRAY, R. (1998). *Hard time*.

²¹⁵ Ídem

²¹⁶ DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*.

²¹⁷ HOLLAND, T. (2011). 'Interned Armagh Gaol 1973' dins de DDAA (2011) *In the footsteps of Anne*. P. 69

2.5. CRIMINALITZACIÓ 1976 - 1981

El període de criminalització es caracteritzarà per la redefinició sistemàtica de la violència política com una activitat fonamentalment criminal. Així, s'eliminarà qualsevol aspecte polític del conflicte i es reduirà l'activitat del moviment republicà a actes terroristes. En aquest període, l'*Special Category Status* es retirarà i suposarà l'inici d'una llarga lluita a les presons republicanes per tal de restablir-lo.

En un informe desenvolupat anualment per Raymond Murray, capellà a la presó d'*Armagh*, l'any 1975 apunta les relacions estables existents entre les presoneres i el personal penitenciari. En elles, destaca la importància de que la situació jurídica no canviï per a que la vida a la presó continuï sent més o menys plàcida tenint en compte la gran quantitat de presoners i presoneres directament relacionats amb el conflicte.

"Unfortunately it has; in my opinion there is a blindness towards the extraordinary situation that faces us in a crisis period. Now new political prisoners, 14 on remand, and 4 sentenced, will be denied these rights"²¹⁸.

En un document oficial, el Govern britànic exposarà les raons per la retirada de l'estatus polític i ja preveu que aquesta retirada provocarà la resistència dels presoners:

"We cannot put the existing 1.500 special category prisoners into cells: but by a firm decision not to grant special category status to any prisoners convicted of an offence committed after 1 March 1976 we can be reasonably certain of having cellular accommodation, work and training available. [...] And above all we may expect resistance, possibly violent resistance, to the ending of new admissions to special category."²¹⁹

²¹⁸ MURRAY, R. (1998). *Hard time*. P. 46

²¹⁹ n.a. (1976). 'Presentation on Prisons: Special Category', (10 March 1976), Report from the Northern Ireland Office (NIO) ... to meeting of the Policy Coordinating Committee, (Hunger Strike), [PRONI Public Records PCC/1/5/7; 7 pages], Belfast: PRONI. Pp. 6 – 7. Vegeu annex B.7. Pp. 40 - 47

Així, qualsevol persona empresonada per cometre delictes posteriors a l'1 de març de 1976, serà considerada criminal comú, el que suposarà evidents diferències de condicions entre els presoners i presoneres polítiques i els que no. A les presons d'homes, va implicar l'obligació de portar uniforme de criminal comú i aquest va ser el detonant per a l'inici de la primera protesta. Kieran Nugent serà el primer presoner en ser sentenciat sota el nou règim. Refusarà vestir-se amb l'uniforme penitenciari pel que es taparà només amb una manta. Començarà així la *Blanket Protest* que durarà fins al gener de 1982.

Entre novembre i desembre, l'IRA començarà una campanya d'atemptats contra funcionaris i funcionàries de presó en protesta contra la retirada de l'estatus polític i per l'escalada de violència a les presons. El 19 d'abril de 1979, serà la primera vegada que l'IRA matarà una funcionària de la presó d'Armagh.

El gran nombre de presoners i l'augment en el nombre de presoneres provocarà que l'ambient a les presons sigui cada vegada més tens. L'any 1973, 688 persones estaven empresonades sota el règim d'estatus polític. Entre aquests, 25 eren dones. Al desembre de 1974, el nombre de persones empresonades era de 1.116 persones, entre les que es comptaven 51 dones. Al final de febrer de 1976, just abans de la retirada de l'estatus, hi ha 1.500 persones amb estatus polític a les presons, que es reduiran fins a 665 el 1978²²⁰. La davallada en el nombre d'interns coincidirà amb la retirada de l'internament sense judici previ.

²²⁰ n.a. (1978). 'The Current Protest Campaign in the Prisons against the Refusal of the Authorities to Grant "Special Category" to Convicted Prisoners', (n.d.), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/70; 6 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.11. Pp. 62 - 68

2.5.1. RETIRADA DE L' SPECIAL CATEGORY STATUS

A partir de la retirada de l'estatus polític, les relacions a les presons estaran marcades per la confrontació total entre els presoners republicans i el personal penitenciari, la violència institucional i l'ús de formes extremes de resistència. La política de criminalització serà promoguda al *Treatment of Offenders Act (Northern Ireland) 1976* que acabarà de manera oficial amb l'internament sense judici previ i revoca l' *Special Category Status* per a persones detingudes després de l'1 de març de 1976.

La retirada de l'estatus polític canviarà radicalment la situació i suposarà l'inici d'una etapa molt dura per a les presoneress. En paraules d' Eileen Hickey, *Officer Commander* de la presó d'*Armagh* en el moment de la retirada:

"In the horrific years in Armagh Gaol which followed the removal of Political Status, or Special Category Status as the NIO liked to call it, never, since the time of Ann Devlin's²²¹ incarceration in Kilmainham, did women suffer so much and for so long"²²².

L'etapa de criminalització canviarà l'estructura de la presó, doncs les presoneress amb estatus polític seran separades de les noves presoneress. S'assignaran diferents OC, una per a cada ala de la presó. L'any 1976 Eileen Hickey és l'OC de tota la presó. De l'ala preventiva ho és Mairéad Farrell²²³ i la segona en comandament és Angela Nelson.

²²¹ Anne Devlin (1780 – 1851) empresonada el 1803 a la presó de Kilmainham per la seva participació en l'alçament programat per 1803. Va ser empresonada durant dos anys i mig durant els quals va ser torturada contínuament – físicament i mental – i subornada per a que revelés el parador dels seus companys involucrats també en l'alçament. Va passar la majoria del seu empresonament en confinament solitari però no va revelar cap informació de la que se li va demanar.

²²² HICKEY, E. (2011). 'Armagh Gaol 1973' dins de DDAA (2011). *In the footsteps of Anne*. P. 108

²²³ Mairéad Farrell va ser *officer commander* de l'IRA a la presó d' Armagh des de desembre de 1979 fins el seu alliberament l'any 1986. Ella va ser una dels tres membres de l'IRA, juntament amb Daniel McCann i Seán Savage, assassinats pel SAS a Gibraltar el març de 1988. El Tribunal Europeu pels Drets

Les presoneress continuaran organitzades sota l'estructura de comandament militar i l'OC continuarà sent l'encarregada de relacionar-se amb el personal penitenciari i de la disciplina interna de les presoneress. Quan una nova presonera serà empresonada serà presentada d'immediat a l' *Officer Commander* i a la segona comandant de l'ala on es troba. La nova presonera i les OC s'encarregaran de passar la informació al moviment republicà a l'exterior de quina ha estat la informació revelada durant els interrogatoris per tal de pal·liar les possibles conseqüències²²⁴.

No hi ha segregació entre les presoneress republicanes, les lleialistes i les ordinàries. Tot i així, existeix un acord tàcit entre republicanes i lleialistes d'ignorància mútua i les diferències que puguin sorgir són resoltes mitjançant les respectives *Officers Commanders*²²⁵.

La comunicació entre les diverses ales estarà prohibida a partir de l'1 de març de 1976, pel que les OC republicanes de les diferents ales aprofitaran la missa de diumenge, on assistien totes les presoneress per a passar comunicats interns i fer contraban de tabac i aliments. A mesura que les presoneress que gaudeixen de l'estatus aniran abandonant la presó, les noves presoneress, sense l'estatus polític, esdevindran majoria, pel que Mairéad

Humans, el 27 de setembre de 1995, sentència que els tres membres de l'IRA van ser assassinats de manera il·legal, pel que el Govern britànic va ser acusat de no complir l'article 2 de la Convenció Europea dels Drets Humans, el Dret a la vida

²²⁴ DARRAGH, S. (2011). *'John Lennon's dead'. Stories of protest, hunger strikes & resistance*. Belfast: Beyond the Pale

²²⁵ Ídem.

Farrell, OC de l'ala de les presoneres sense estatus polític, adquirirà cada vegada més responsabilitat²²⁶.

Els primers mesos després de la retirada de l'estatus, el funcionariat d'*Armagh* no establiran una estratègia per al tracte amb les presoneres republicanes, pel que continuaran respectant la seva estructura organitzativa regulada pel codi intern republicà, l' *Standing Order*²²⁷. Totes les presoneres havien de complir el codi, ara inclús de manera més estricta que abans de la retirada de l'estatus. Totes les presoneres republicanes, encara que no formessin part de l'IRA fora de la presó, havien de sotmetre's a aquestes normes que s'aniran ampliant durant el període. El codi inclou diferents aspectes, d'entre els que es troben: comportament, disciplina i actituds vers el personal penitenciari i vers les altres presoneres. Entre les normes principals es troben la de no agredir sota cap concepte al personal penitenciari ni a altres presoneres. Després de la mitjanit no es poden tenir debats polítics amb altres presoneres en públic i totes les presoneres han de mantenir neta i endreçada la cel·la i ha de tenir cura de la higiene del propi cos. Cada matí, l'OC i l'adjunta (o segona en comandament) inspeccionaven les cel·les una per una²²⁸. Per cada dia que inspeccionaven les cel·les, el sistema penitenciari els retirava un dia de remissió de condemna com a càstig per a establir normes internes dins la presó. Els guardes i el Governador no estableixen comunicació amb les presoneres de manera individual i, com s'ha dit amb anterioritat, tota la comunicació es canalitza a través de l'OC i de la seva adjunta.

²²⁶ D'ARCY, M. (1981) *Tell Them Everything*; DARRAGH, S. (2011). *'John Lennon's dead'*; DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*.

²²⁷ Vegeu annex D. Pp. 131 - 133

²²⁸ DARRAGH, S. (2011). *'John Lennon's dead'*.

Síle Darragh, segona comandant des de 1976, declara que la vida en presó preventiva era fàcil. Reben 3 mitges hores a la setmana de visites i tres paquets dels familiar a la setmana. Tenien boines i faldilles negres amb les que feien desfilades militars en commemoració dels voluntaris morts en actiu l'últim diumenge de cada mes i de les dates assenyalades del republicanisme, com l' *Easter Rising* de 1916²²⁹. Totes les presoneres marxaven pel pati, ja fossin preventives, condemnades o presoneres polítiques.

Les presoneres preventives es poden moure entre les cel·les d'associació i el pati d'exercici lliurement. Tenen la cel·la oberta quasi tot el dia, només es tanca a les hores de menjar i a la nit. Poden comprar el que vulguin a la botiga *Tuck Shop* de la presó o demanar als guardes que comprin a fora el que falta a la botiga. En una cel·la tenen una mena de cuina improvisada, i poden cuinar-hi el que els envien els familiars o amics en els paquets²³⁰.

Durant la presó preventiva tenen accés a la biblioteca de la presó, poden rebre llibres dins dels paquets dels familiars i un cop per setmana es projecta una pel·lícula a l'església. Reben classes de manualitats, d'irlandès i de cultura i història irlandesa²³¹.

2.5.2. NO - WORK PROTEST, 1976 - 1980

Un mes després de la retirada de l'estatus, com a mesura de protesta, les dones republicanes traslladen a la institució penitenciària la seva intenció de retirar-se dels programes de benestar, de treball, d'educació i de qualsevol activitat introduïda a la

²²⁹ Vegeu apartat 1.1.7. Pp. 50- 53.

²³⁰ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*.

²³¹ Ídem.

presó per l'Estat. Aquesta mesura serà coneguda com la *No – work Protest*, la declaració de les presoneres serà la següent:

"A policy of non – participation with the governor in the running of the jail. By this course of action we will show our disgust at the British government in trying to class anyone charged with a political offence committed after March 1st as a criminal. We will support those affected by the removal of political status until they get what is rightfully theirs. The only way open to us is to make the system within the jail unworkable. They can imprison our bodies, but not our spirits²³²".

L'entrada a la protesta suposarà la retirada de qualsevol benestar o privilegis penitenciaris. Afectarà a la remissió de condemna de les presoneres, a l'enviament de paquets amb menjar i tabac per part dels familiars i al règim de visites.

El 1977 hi ha un total de 97 presoners en protesta dels que 10 seran dones. El Govern britànic redactarà un règim penitenciar excepcional per les protestes diferenciat entre les presons dels homes i la de les dones. Es descriurà quina és la situació actual a les diferents presons i com estan distribuïts els presoners en protesta en les mateixes:

"The male prisoners are refusing to work or to wear prison clothing. The female prisoners are refusing to work. They are not required to wear a prison uniform. (...) The protesters are located as follows: Maze 83 / Belfast 4 / Armagh 10. All male protesters are accommodated one to a cell. At Maze Prison the adult protestors of whom there are 34 are housed in 2 wings of H4; the Young Prisoner protestors who number 48 are located in 2 wings of H2"²³³.

Els presoners homes estaran tancats a les cel·les durant 24 hores en negar-se a sortir a l'hora d'exercici. Ho fan perquè un cop surten de les cel·les, són sotmesos a vexacions i

²³² *Irish News*, 21 April, 1976 a CORCORAN, M. (2006). *Out of order* P. 33

²³³ Barry, E. (1977). 'Prisoners protesting because they have not been granted Special Category Status', (4 April 1977), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/63; 4 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.12. Pp. 69 - 73

maltractaments físics per part del funcionariat de presons²³⁴. El govern britànic dirà que el seu és un "confinament voluntari":

"It follows from the foregoing that protestors are undergoing self imposed cellular confinement, and are spending their time sitting in their cell wrapped in a blanket"²³⁵

Respecte al fet que els presoners es neguin a dur l'uniforme penitenciari, el Govern britànic descriurà quina pèrdua de privilegis comportarà aquest fet:

"Refusing to wear prison clothing or to work is an offence against discipline and results automatically in loss of privileges, including association with other prisoners, the right to wear leisure clothing in association periods, the use of a radio, privilege visits, letters and parcels. Every prisoner is however allowed by statute to write and receive a letter on reception and thereafter once in four weeks and to receive a visit once in four weeks. Most protestors decline their statutory visits"²³⁶.

Tant els presoners com les presoneres perdran un dia de remissió de condemna per cada dia que es trobin desenvolupant protestes:

²³⁴ ADAMS, G. (2005) *Memorias Políticas*; ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence*; BELL, J. B. (2000). *The IRA, 1968-2000*; BERESFORD, D. (1997). *Ten men dead*; COOGAN, T. P. (2002). *On the blanket*; CORCORAN, M. (2006). *Out of order*; DARRAGH, S. (2011). *'John Lennon's dead'*; DDAA. (2006). *Nor Meekly serve my time*; ENGLISH, R. (2004). *Armed struggle*; ENGLISH, R. (2008). *Irish freedom*; FAIRWEATHER, E., MCDONOUGH, R., & MCFADYEAN, M. (1984). *Only the rivers run free*; FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*; HEARTY, R. (1995). *The evolution of the provisional IRA*; McKEARNEY, T. (2011). *The provisional IRA*; MURRAY, R. (1998). *Hard time*; PICKERING, S. (2002). *Women, policing and resistance in Northern Ireland*; SIERRA, L. A. (1999) *Irlanda del Norte*; WARD, M. (1983). *Unmanageable revolutionaries*.

²³⁵ Barry, E. (1977). 'Prisoners protesting because they have not been granted Special Category Status', (4 April 1977), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/63; 4 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.12. Pp. 69 - 73

²³⁶ Ídem.

"Adjudications take place at fortnightly intervals and the normal punishment is loss of remission – one day for each day that the prisoner is in breach of the prison rules"²³⁷.

A més, el matalàs, i el material de lectura els serà retirat de les cel·les durant el dia, que només comptaran amb una manta, una cadira i una taula. El matalàs i el somier estaran disponibles per la nit.

En el mateix document en que són relacionades les restriccions per als presoners en protesta es relacionen també les de les dones. Ja en el primer punt, s'evidencia el tracte diferencial per qüestió de gènere: "the regime operated in respect of female protestors is less restrictive"²³⁸. Les restriccions a les dones, efectivament, seran menys punitives:

"The Governor adjudicates on the protestors at fortnightly intervals and the normal punishment is loss of remission (1 day for each day spent on protest), loss privilege visits and parcels, loss of association with other prisoners at weekends, and ban on attendance at weekly film show. [...]Female protestors are permitted to associate with other prisoners in the evenings on week days. They are offered and they do take exercise each day. They share cells and they are not debarred from having a radio"²³⁹.

Així, veiem com a les dones no els serà retirat l'accés a la ràdio o el dret d'associar-se amb altres presoneres de dilluns a divendres fet que sí que havien retirat als homes. Tot i així, les dones estaran tancades a les cel·les 21 hores al dia.

El document conclou que les protestes no estaven rebent molta propaganda a l'exterior de les presons i que la situació era controlable però ja preveu que l'increment de presoners en protesta podrà provocar un augment de la conflictivitat:

²³⁷ Ídem.

²³⁸ Barry, E. (1977). 'Prisoners protesting because they have not been granted Special Category Status', (4 April 1977), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/63; 4 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.12. Pp. 69 - 73

²³⁹ Ídem.

"There has been very little propaganda of late regarding the protestors and this must be discouraging to them and frustrating for the paramilitary organisations. My own view is that no publicity is good news as regards this particular issue. [...] We can control the situation within the prisons. The longer this protest continues however and the more prisoners become involved the grater is the danger that it will attract outside support in the form of violent action by paramilitary organisations which may be directed against the prison service or take the form of widespread attacks on property and/or persons"²⁴⁰.

Al setembre del mateix any, el nombre de presoners i presonerres en protesta augmentarà. Segons documentació oficial, a *Armagh* hi ha un total de 82 presonerres i 13 presoners. Entre el total de les presonerres, 16 es troben en protesta i es neguen a fer tasques penitenciàries. A la presó per a homes de *Belfast Crumlin Road*, hi ha allotjats un total de 807 presoners. La majoria de presoners en aquesta presó estan pendents de ser traslladats a Long Kesh, pel que només 10 es troben desenvolupant la *blanket protest*. A Long Kesh hi ha un total de 1.531 presoners, entre aquests 170 es troben en la protesta de la manta²⁴¹.

La distribució de les presonerres canviarà des de la retirada de l'estatus polític. El 1977 es construirà l'ala C, totalment aïllada de la resta i s'hi ubicaran les presonerres amb estatus polític. Amb la intenció de dificultar la comunicació, l'ala A1 i A2 s'aïllaran i s'hi ubicaran les dones que estaran desenvolupant la protesta.

²⁴⁰ Barry, E. (1977). 'Prisoners protesting because they have not been granted Special Category Status', (4 April 1977), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/63; 4 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.12. Pp. 69 - 73

²⁴¹ Sweeney, R. (1977). 'Situation Report - NI Prisons 28-29 September 1977', (29 September 1977), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/63; 1 page], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.13. Pp. 74 - 75

2.5.2.1. De la pèrdua dels privilegis a la No - Wash Protest

En només un any, totes les presoneress republicanes condemnades havien deixat el treball presidiari i l'educació i havien refusat interactuar amb el personal penitenciari. L'any 1976 sis dones comencen la *no - work protest*, el 1979 el nombre haurà augmentat fins a 38. Síle Darragh, explica el procés de manera senzilla:

"There was no question about me joining the protest. If any of the women had ever questioned such a decision as regards themselves or anyone else there had never been any discussion of it. It was just how things were. I went to court, I got sentenced, I came back to Armagh and I joined the protest"²⁴².

Dos anys després, el 1979, 34 presoneress sentenciades i 4 preventives estaran participant de manera activa en la protesta, les 4 presoneress que gaudien encara de l'estatus per haver estat condemnades abans de l'1 de març de 1976, la recolzaven moralment amb petites accions simbòliques. A més, les presoneress que tenien estatus, intentaven compartir els beneficis que els suposava amb la resta de presoneress republicanes. Entre altres coses, repartien de manera equitativa els paquets de menjar i el tabac.

L'octubre de 1976 havia començat a *Long Kesh* la *Blanket Protest*. Kieran Nugent, un cop detingut i empresonat, en negar-se a vestir l'uniforme de criminal comú, s'havia convertit, com ja s'ha exposat amb anterioritat, en el primer *blanketmen*. Centenars de presoners republicans seguiran el seu exemple. Per refusar posar-se l'uniforme i fer treballs a la presó, se'ls negaran visites, cartes, paquets, dret a exercici i materials

²⁴² DARRAGH, S. (2011). *'John Lennon's Dead'*. Pp. 46 - 47

d'escriptura i lectura²⁴³. Les dones no es veuran afectades per aquesta problemàtica ja que elles podien dur la seva pròpia roba des de 1972, quan en concedir l'estatus polític, el Govern britànic estén a la presó d'*Armagh* la normativa de dur la pròpia roba a totes les presons de dones del Regne Unit.

Durant els primers mesos de la *No – Work Protest*, les presonerres s'adonen que la seva protesta no crea inconvenients seriosos al personal penitenciari.

"In Armagh Jail there has been nothing like the degree of tension [as in the Maze²⁴⁴]. Interference and communication between staff and prisoners has been kept to minimum by mutual consent"²⁴⁵.

L'aboliment de l' *Special Category Status* implica l'aplicació completa de les normes de la presó i de la reintroducció dels procediments normals de disciplina. Només el primer any, les infraccions disciplinàries registrades passaran de 33 a 550. El nombre de càstigs augmentarà 23 vegades l'any anterior. Els ratis d'ofenses recollides es doblarà el 1978, per sobre de 1.000 i el 1979 incrementa un altre 70%. La poca quantitat de dones sobre les que recauen els càstigs, demostren que aquests es concentren en les presonerres involucrades en les campanyes polítiques. El 1977, el nombre de dones castigades van ser 45 i aquestes van assumir 550 càstigs entre totes²⁴⁶. A mesura que avançava la protesta, es creaven noves normes cada vegada més repressives i estrictes. De la

²⁴³ ADAMS, G. (2005) *Memorias Políticas*; BERESFORD, D. (1997). *Ten men dead*; COOGAN, T. P. (2002). *On the blanket*; ; FAIRWEATHER, E., MCDONOUGH, R., & MCFADYEAN, M. (1984). *Only the rivers run free*.

²⁴⁴ El nom oficial de la presó és *Her Majesty's Prison Maze*. De manera col·loquial se la coneix com *Maze, the Maze, Long Kesh* o *The H - Blocks*

²⁴⁵ *Irish News*, 11 October, 1976 a CORCORAN, M. (2006). *Out of order* P. 33

²⁴⁶ CORCORAN, M.S., 2006. *Out of Order*. P. 35

mateixa manera, a mesura que les protestes aniran assolint seriositat i augmentaran el seu caràcter polític, les autoritats utilitzaran mètodes més repressius per a reduir els efectes de la protesta²⁴⁷.

Al març de 1978 a la presó de *Long Kesh* la situació serà ja insostenible. Els presoners comencen la *No – Wash Protest*. El juliol del mateix any, després d'una visita als *H - Blocks*, el cardenal Thomas Ó Fiaich, màxim dirigent de l'Església catòlica a Irlanda, declara:

"[There are]1.800 prisoners in the Maze Prison at Long Kesh. This is equivalent of all the young men of similar age groups in a typical parish of this diocese [Armagh]. [...] Having spent the whole of Sunday in the prison I was shocked by the inhuman conditions prevailing in H-Blocks 3, 4 and 5, where over 300 prisoners are incarcerated. One would hardly allow an animal to remain in such conditions, let alone a human being. The nearest approach to it that I have seen was the spectacle of hundreds of homeless people living in sewer – pipes on the slums of Calcuta. The stench and filth in some of the cells, with the remains of rotten food and human excreta scattered around the walls, was almost unbearable. In two of them I was unable to speak for fear to vomiting. The prisoners cells are without beds, chairs or tables. They sleep on mattresses on the floor and in some cases I noticed that these were quite wet. [...] Several prisoners complained to me of beating, of verbal abuse, of additional punishments (in cold cells without even a mattress) for making complaints, and of degrading searches carried out on the most intimate parts of their naked bodies. Of course, I have no way of verifying these allegations, but they were numerous. (...) The authorities refuse to admit that these prisoners are in a different category from the ordinary, yet everything about their trials and family background indicates that they are different. They were sentenced by special courts without juries. The vast majority were convicted on allegedly voluntary confessions obtained in circumstances which are now placed under grave suspicion by the recent report of Amnesty International. (...) How

²⁴⁷ Ídem.

can one explain the jump in the prison population of Northern Ireland from 500 to 3.000 unless a new type of prisoner has emerged?²⁴⁸".

La situació a la presó per a dones es manté diferent. Tot i haver perdut les visites, els paquets i el dret a remissió de condemna, encara vesteixen la pròpia roba i tenen dret a exercici. A més, la cel·la resta oberta durant dues hores cada vespre. El problema més greu de la presó d'Armagh és l'escassa alimentació. La pèrdua ràpida de pes els provoca, sobretot a les dones més grans, mals de cap, esvaïments, visió deficient, erupcions a la pell, problemes dentals i complicacions menstruals²⁴⁹.

El material sanitari per a la menstruació es lliura un cop al mes. Si a una presonera comença el seu període menstrual el dia 3 del mes corrent, el mes vinent rebrà el material sanitari el mateix dia 3. Això suposa un gran inconvenient. En paraules de Síle Darragh, presonera durant el període:

"If a woman had a particularly heavy period and needed more, or if someone's period began early then it was just hard luck"²⁵⁰.

La conflictivitat entre el funcionariat i les presoneress anirà augmentant a mesura que avançarà el període. Ellen McGuigan, una presonera que havia estat a la presó abans de 1976 i que torna a ser empresonada el 1978, afirma:

"I knew I wasn't going back to the prison regime I left in 1976 and this became evident as soon as I entered Armagh Gaol. Screws who once tried to be friendly were now

²⁴⁸ O'Fiach, T. (1978). 'Archbishop of O' Fiach's Statement on Maze Prison', (1 August 1978), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/68; 6 pages], Belfast: PRONI. Vegeu annex B.14. Pp. 76 - 82.

²⁴⁹ DARRAGH, S., 2011. *John Lennon's Dead*.

²⁵⁰ Ídem. P. 53

antagonistic towards me. The withdrawal of political status had 'empowered' them and allowed their true colours to shine through"²⁵¹.

Tot i l'augment de la conflictivitat, la situació a *Armagh* es mantindrà estable fins l'any 1980 en que, després de ser atacades pel funcionariat de presons, començaran la *no - wash protest*.

2.5.3. NO - WASH PROTEST, 1980

La *no - wash protest* consistirà en no sortir de la cel·la per a fer ús dels lavabos ni per dutxar-se. Els homes empresonats a *Long Kesh* estaven realitzant aquesta protesta des de 1978, en que després de ser sotmesos a constants vexacions i maltractaments físics en sortir de la cel·la, havien decidit no sortir-ne més. Durant aquest període, els homes estaran tancats a la cel·la 24 hores al dia. Les dones començaran aquesta protesta el 7 de febrer de 1980, després de ser atacades pel personal de seguretat de la institució penitenciària. Elles estaran tancades 23 hores al dia, doncs continuaran disposant de l'hora d'exercici diària. Durant aquest període, els presoners conviuran amb els seus propis excrements i orina, i les presoneres, a més, amb la sang menstrual.

2.5.3.1. Els fets del 7 de febrer de 1980

El 7 de febrer de 1980, 30 guardes de sexe masculí entren a l'ala de la presó, alguns d'ells portats directament de la presó per a homes de *Long Kesh*. S'anuncia que hi haurà per menjar pollastre i pastís de poma²⁵². El menjar a la presó continuava essent, segons el testimoni de les presoneres, força escàs i molt insípid. En anunciar un menú fora de l'habitual, les presoneres surten de pressa de les cel·les i es situen en filera ràpidament. Un cop estan en filera, el Governador de la presó fa l'anunci de que les cel·les seran

²⁵¹ MCGUIGAN, E. (2011). 'Armagh Gaol 1973' dins de DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*. P. 205

²⁵² DARRAGH, S., 2011. 'John Lennon's Dead'; Entrevista personal realitzada el 27/06/2013

escorcollades minuciosament. Acte seguit, per una porta lateral, entren desenes de guardes i les envolten²⁵³. Després d'això, el Governador i les guardes de sexe femení marxen de l'ala i es tanquen a l'oficina. Sembla que la raó de que el menjar fos més bo de l'habitual aquest dia serà per aconseguir que sortissin de les cel·les i es possessin en fila a la planta baixa més ràpidament del que era habitual, el que va permetre que, just després de l'anunci de l'escorcoll, les presonerres estiguessin completament envoltades²⁵⁴. Les presonerres són colpejades brutalment en diverses onades d'atacs. Els retiren de les cel·les tots els objectes personals: cartes, fotografies, pòsters. La seva resistència serà reprimida encara amb més violència i seran tancades a les seves cel·les sense rebre atenció mèdica. Durant diversos dies, no se les permetrà sortir per a res, ni tal sols per dutxar-se o anar al lavabo. Síle Darragh explica com, quan obren la seva cel·la després de tres dies per a realitzar l'hora d'exercici, es dirigeix al lavabo i el funcionariat intenta evitar-ho, però no ho aconseguixen. Ja a la zona d'exercici, la propera presonera que surt informa que al dirigir-se al lavabo havia comprovat que havien estat tancats amb clau²⁵⁵. Reclamaran durant hores el dret davant la necessitat d'anar al lavabo i de buidar els orinals, però les seves demandes seran denegades. Quan aquest dret els serà retornat després de tres dies, es negaran a utilitzar-lo i començaran la *no – wash protest*. Les presonerres es negaran a que els seus cossos siguin utilitzats en contra seva. Sota aquestes circumstàncies, les úniques armes de les que disposen les

²⁵³ Diverses entrevistes personals realitzades entre el 27/06/2013 i el 05/07/2013.

²⁵⁴ COOGAN, T. P. (2002). *On the blanket: The inside story of the IRA prisoners' dirty protest*. New York: Palgrave Macmillan.

²⁵⁵ DARRAGH, S. (2011). *'John Lennon's Dead'*.

presonerres són els propis cossos, armes que començaran a emprar "de manera intel·ligent i subversiva"²⁵⁶.

Fora de la presó, el moviment republicà intenta rebre informació sobre la situació a *Armagh* i busquen una manera d'invertir la situació per a que les dones no comencin la *no – wash protest*, però un cop la decisió estarà presa, les presonerres no es faran enrere. Així, el dissabte 9 de febrer, comença oficialment a la presó per a dones d'*Armagh* la *No – Wash Protest*. Síle Darragh explica com ningú, incloses les presonerres, volien aquesta situació, però els fets havien sobrepassat els límits.

“Women were still being assaulted, harassed and abused and we were in no mood for compromise”²⁵⁷.

La presonera Anne Marie Quinn, en un comunicat enviat als seus pares de manera clandestina, relata:

“At approximately 12’20 yesterday [Thursday, February 7, 1980], a squad of 30 – 40 male officers came into B wing, Armagh Prison. We were all at the hot plate getting our dinner and they lined in front of us. Our leader asked what was going on and the officer mumbled about cell searches. I turned to lift my dinner and turned back to see two male officers trail Shirley Devlin into a doorway so I ran toward them. Before I got near them a male officer put his arms around my head and throat and started manhandling me. He tripped me judo style and landed me on my back with full force. I must have blacked out for a minute or so for someone helped me up and stood me at the hot plate. [...] Anne Bateson asked me was I all right. She had a black eye and badly swollen face. Everyone got thrown into two Association cells where we were locked till after three o'clock. Then we were body searched and brought back to our cells one at a time. [...] Next we heard the screams from Anne Bateson, Eileen Morgan and Mairéad as they were beaten and trailed from their cells to the prison authorities. [...] Before we knew what was happening three men in riot gear and more behind them charged into the cell. I was banged

²⁵⁶ O'KEEFE, T. (2006). "Menstrual Blood as a Weapon of Resistance." P. 546

²⁵⁷ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*. P. 65

against the wall with a riot shield and two men jumped me – one jumped and dug his knees into my chest. I yelled with pain. The other one twisted my anus. [...] I didn't even notice Eilís being dragged from the cell but I heard her screams from downstairs. I shouted "Are ye all right" and then I had to keep my mouth shut for the next five minutes while they held me, because if I'd opened my mouth, I 'd have screamed and that's what they wanted because they kept twisting my wrists till I thought they were broken or would break. Then they jumped up and twisted my wrists till they got out of the door"²⁵⁸.

El 8 de febrer, la *Northern Ireland Office* (NIO) havia emès un comunicat informant de que un nombre de dones havien estat confinades a les seves cel·les i privades de sortir inclòs per anar al lavabo però que comptaven amb els seus orinals²⁵⁹. El dia següent, 9 de febrer, el servei penitenciari confirmava que el tancament s'havia implementat després de descobrir "roba i banderes paramilitars" durant un escorcoll a l'ala republicana de la presó²⁶⁰. La NIO informa de que quan les dones havien sortit de les cel·les per dinar, se les havia informat que es duria a terme un escorcoll, però no havien estat col·laboratives, fet que va provocar els aldarulls.

Aquesta versió contradiu la de les presoneres:

"Quan estàs a la presó, una de les coses importants és el menjar, perquè el menjar és generalment dolent. Aquell dia va ser particularment bo, van anunciar un bon dinar, i unes bones postres. Tothom va es va afanyar per a rebre el seu menjar ràpidament. Estàvem en fila, hi havia una porta que donava a un túnel i la porta es va obrir i molts guardes van entrar i ens van envoltar, amb escuts, cascos i porres, i immediatament ens van començar a atacar. Nosaltres estàvem sorpreses, ningú entenia què estava passant. Van colpejar-nos i a algunes ens van tancar a la sala d'associació, a altres a la sala de la TV, algunes dones van ser colpejades brutalment. [...] Hi havia dos persones per cel·la, i no hi havia lavabo. Tothom tenia un orinal, un pot de plàstic. Vam preguntar per anar al

²⁵⁸ QUINN, A. (2011). "Reporting from Armagh Gaol about forced searches" dins de DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*. Pp. 187 - 188

²⁵⁹ *Irish News*, 8 February, 1980 a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

²⁶⁰ Ídem.

lavabo, però ens ho van rebutjar. El dia següent els orinals vessaven, vam preguntar de nou per utilitzar els lavabos i ens va ser denegat un altre cop. Quan van obrir les portes per a l'esmorzar, les presoneres vam haver de buidar els orinals al passadís. Les guardes van venir i van colpejar de nou algunes presoneres. I així és com va començar la *no - wash protest a Armagh*²⁶¹.

"El Governador va dir-nos que retiraria tota la roba negra. Vam preguntar perquè deixaven entrar la roba, ja que aquesta entrava en els paquets dels familiars i passava el control de la presó. Per què no simplement no els deixeu entrar a la presó? Simplement va ser una excusa per atacar-nos. Van registrar i destrossar totes les cel·les, ens van prendre tots els objectes personals. Hi havia dones molt malmeses. Recordo un home saltant a sobre meu i després un altre i després un altre. Tres homes contra mi, era increïble. Ells van entrar a atacar-nos. No ens van deixar anar al lavabo en tres dies, Mairéad Farrell va demandar-ho diverses vegades, però ens ho van denegar. Teníem orinals a la cel·la però aviat van començar a vessar i vam començar a tirar-ho per sota de la porta. Vam ser forçades a la *no - wash*, no ho vam triar"²⁶².

Les presoneres reivindicaran que l'atac rebut les empeny a unir-se a la *no - wash protest* i que no s'hi han unit de manera voluntària sinó que han estat forçades a fer-ho. El dimarts 12 de febrer, les traslladaran des de l'ala B2 i B3 a l'A1 només amb la pròpia roba, sense cap objecte personal. El trasllat el fan una per una tapades amb llençols perquè no puguin veure on es dirigeixen²⁶³. Quan seran a la nova cel·la, veuran que la finestra ha estat tapiada, i que el "privilegi" de la llum solar també els seria retirat.

"Ens van canviar d'ala, quan vam arribar a les cel·les no hi havia res, ni llits, ni taula, ni cadira. Estaven completament buides. Les finestres estaven tapiades, havien posat una mena de tapa per fora"²⁶⁴.

²⁶¹ Entrevista personal realitzada el 27/06/2013. Traducció de l'autora.

²⁶² Entrevista personal realitzada el 28/06/2013. Traducció de l'autora.

²⁶³ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*

²⁶⁴ Entrevista personal realitzada el 27/06/2013. Traducció de l'autora.

Els familiars de les presoneress, faran arribar un comunicat al Secretari d'Estat d'Irlanda del Nord, H. Atkins, en el que denunciïn els fets del 7 de febrer i les condicions en que es troben les presoneress des d'aleshores. El comunicat data de 28 de maig de 1980. Després de denunciar l'atac rebut pels guardes, denunciïn que des del 7 fins el 12 de febrer se'ls va negar l'accés als lavabos i posteriorment se les tanca a la cel·la 23 hores diàries.

"We recognise that the means of protest available to our daughters were limited and that they were forced on to a no – wash protest by deliberate escalation of punishments which reached the final straw in physical beatings by men. This is not tolerable to Catholic people. All members of the families of these girls have been personally insulted and injured by the cruel, inhuman and degrading attacks on their sisters and daughters."²⁶⁵

La resposta a la carta serà el 17 de juny:

"I have written to you on a number of occasions answering these familiar allegations about the protest action at Armagh. I do not think it serves any useful purpose for me to go over the ground again. I would say, as I have before, that there is no foundation for the claim that the women were "forced" on to their dirty protest."²⁶⁶

Els familiars enviaran desenes de cartes i intentaran fer de mitjancers per a que les dones abandonessin la *no - wash protest*. Fan referència a que per als catòlics, que les noies siguin pegades per homes és intolerable i, un cop aquestes endeguen la protesta,

²⁶⁵Maguire, F. (1980). Letter from F. Maguire, then Independent MP for Fermanagh and South Tyrone, to H. Atkins, then Secretary of State for Northern Ireland, including a statement from families of women protesting in Armagh Prison, (28 May 1980), [PRONI Public Records NIO/12/176; 3 pages], Belfast: PRONI. P. 2. Vegeu annex B.15. Pp. 83 - 86

²⁶⁶Alison, M. (1980). Letter from M. Alison, then Minister of State at the Northern Ireland Office (NIO), to F. Maguire, then Independent MP for Fermanagh and South Tyrone, (17 June 1980). [PRONI Public Records NIO/12/176; 1 page], Belfast: PRONI. P. 1. Vegeu annex B.16. Pp. 87

les condicions físiques en les que es trobaran les dones feriran l'orgull de les famílies i les comunitats.

La NIO declararà quatre dies després de l'atac que “la majoria de dones” de la presó estaven rentant-se i que els reclams de que les dones havien estat “forçades a la *no – wash*” eren una invenció. Se les permetrà sortir de la cel·la i accedir a les dutxes cada matí, menjar i fer el temps d'exercici diari²⁶⁷.

El parlamentari a Westminster per Fermanagh, Frank Maguire, escriurà al Secretari d'Estat reclamant una investigació pública per les accions del 7 de febrer. Rebrà la resposta de Michael Alison, el Ministre responsable de presons, amb data de 25 de febrer:

"A full investigation of recent events at Armagh Prison has already been carried out by the Governor of the Prison. I am satisfied that there is no question of any prisoners having been attacked by staff, or having been denied access to toilets. I can see no justification for holding any form of Public Enquiry"²⁶⁸.

2.5.3.2. Les noves condicions sota la *no - wash* protest

A partir del 7 de febrer, les condicions de vida canviaran radicalment: la cel·la estarà tancada 23 hores al dia. Durant 13 mesos, un total de 34 dones (més tard disminuiran a 26), la majoria per sota dels 25 anys, viuran sense sortir de les cel·les per a res. Conviuran amb la seva pròpia orina, excrements i sang menstrual confinades a les seves

²⁶⁷ *Belfast Telegraph*, 14 February 1980 a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

²⁶⁸ COOGAN, T. P. (2002). *On the blanket*. P. 134

cel·les durant 23 hores al dia, sense cap element mobiliari amb excepció del llit i sense llum natural²⁶⁹.

Com que les finestres estaven tapiades, les presonerres hauran de buidar els orinals per l'espell i per sota de la porta de la cel·la. Els excrements hauran d'escampar-se a la paret de la pròpia cel·la, com estaven fent els homes des de 1978. Per a tenir més espai, decidiran empaquetar tota la roba que no necessitaran i donar-la als familiars en la propera visita. Decidiran canviar-se de roba un cop cada tres mesos, per disminuir la freqüència d'entrega als familiars de roba bruta i ocasionar-los menys problemes i fer menys traumàtica per a ells la situació²⁷⁰.

Síle Darragh, apunta: "And there we stayed, in semidarkness and surrounded by our own filth, for a year"²⁷¹. Explica la duresa de sobreviure en aquestes condicions i els vòmits constants dels primers dies. Afegeix que la mesquinesa de les guardes les porta a portar-los-hi cada vegada menys menjar i cada vegada més fred. Rose Callaghan, una presonera de 20 anys del barri nacionalista de Short Strand de Belfast, parla també sobre el primer dia:

²⁶⁹ ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence*; COOGAN, T. P. (2002). *On the blanket*; CORCORAN, M. (2006). *Out of order*; D'ARCY, M. (1981) *Tell Them Everything*; DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*; DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*; ENGLISH, R. (2008). *Irish freedom*; FAIRWEATHER, E., MCDONOUGH, R., & MCFADYEAN, M. (1984). *Only the rivers run free*; LOUGHRAN, C. (1986). Armagh and feminist strategy: Campaigns around republican women prisoners in Armagh jail. *Feminist Review*, (23), 59-79; McCAFFERTY, N. (1981). *The Armagh women*. Dublin: Co-op Books; McINTOSH, G., & URQUHART, D. (ed.). (2010). *Irish women at war*; MURRAY, R. (1998). *Hard time*; O'KEEFE, T. (2006). *Menstrual blood as a weapon of resistance*; PICKERING, S. (2002). *Women, policing and resistance in Northern Ireland*; WARD, M. (1983). *Unmanageable revolutionaries*; WEINSTEIN, L. (2006). The significance of the Armagh dirty protest. *Éire-Ireland*, 41(3), 11-41

²⁷⁰ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*; DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*.

²⁷¹ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*. P. 68

"I remember the first day, I'll never forget it, that I had to put my waste on the wall after they boarded up the windows. I was actually physically sick because I didn't realize how you had to steel yourself to do that"²⁷².

Les condicions en les que es troben les dones es poden copsar en aquest comunicat extret de la presó de manera clandestina per una de les presonerres:

"We have been here on 'A' wing since de 15th of February, and conditions have rapidly deteriorated. We are on a 23 hour look up and are living in cells completely covered with excreta... After three months of living under inhuman conditions, surrounded by our own excreta and denied basic human rights, we are suffering considerably. Our bodies are encrusted with dirt, our hair is matted and greasy to the touch, and the smell emanating from our bodies is really disgusting. To lie in a cell smeared with excreta is hideous experience, but we have to endure it. It is either this or accept the label 'criminals' and none of us here on this protest are criminals. We are prisoners of war, gaoled for political acts and firm in the knowledge that what we are fighting for is just. Our cells are dark and dreary and the fact that there are boards on the windows does not help. As a result of this, no daylight enters our cells and we have to keep the electric lights on. Very little air gets in either, so there is no way to dissapate [sic] the stench that assails us. We have one hour of exercise each day, one hour fresh air, a chance to stretch our legs and to see the sky. This may not sound like much, but to us it is the high point of our day. Not only do we get out of our cell but we also see nine of our comrades. The same nine girls each time, but at least we have some contact with each other."²⁷³

En un document oficial, l'abril de 1980, el Govern britànic, descriu la situació a la presó:

²⁷² FAIRWEATHER, E., MCDONOUGH, R., & MCFADYEAN, M. (1984). *Only the rivers run free: Northern Ireland: The women's war*. London: Pluto Press. a WEINSTEIN, L. (2006). The significance of the Armagh dirty protest. *Éire-Ireland*, 41(3), 11-41.

²⁷³ Comunicat oficial, signat per Anna Freil, 'A' Wing Armagh prison, May 1980 a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*. P. 39

“The situation at Armagh, where the dirty protest has been going on since early February, is particularly vexing; it is tending to become the main focus of the Provisionals' propaganda campaign. We have tried to avoid any steps likely to harden or consolidate the women's protest, or to give the propagandists any legitimate openings to complain of harsh treatment by the authorities. There has been no increase in the punishment meted out to the women protesters; they are still taking their daily exercise; they can have evening association but because of the nature of their recent behaviour must take it in the association room. Because of this restriction, they refuse to have their association. There is no restriction on the number of letters they can send out or receive.”²⁷⁴

Un dels principals arguments de les presoneres per a justificar que ha estat l'Estat el que les ha empès a unir-se a la protesta és que els anti avalots que desenvoluparan l'atac han estat portats directament des de la presó d'homes, són molt més violents que els d'*Armagh* i consideren que l'Estat és conscient de que aquest atac comportarà aldarulls. A més, les cel·les de les dones podien haver estat escorcollades fàcilment mentre aquestes es trobaven a missa o al pati.

"But there seems to have been some planning put into the choice of methods of heavy – handedness. All the prisoners in the other wings were locked in just before 12'00 that day and all social workers and ministers of religion sent off the premises"²⁷⁵.

Una de les presoneres, afirma de manera taxativa:

"Quan veus entrar guardes homes imagines que venen de *Lonk Kesh*. Quan veus que aquests guardes van armats amb cascs i escuts que els cobreixen tot el cos, entens que no han vingut a dialogar"²⁷⁶.

²⁷⁴ n.a. (1980). 'The Dirty Protest - Maze and Armagh Prisons', (n.d). [PRONI Public Records NIO/12/183A; 5 pages], Belfast: PRONI. P. 2. Vegeu annex B.17. Pp. 89 - 94

²⁷⁵ COOGAN, T. P. (2002). *On the blanket*. P. 134

²⁷⁶ Entrevista personal realitzada el 28/06/2013. Traducció de l'autora.

El 20 de febrer, en reacció a un article que publicat a l'*Irish Independent* on s'afirma que la protesta havia estat planejada per agreujar les condicions internes de la presó, el Ministre de presons, Michael Alison, respondrà que les dones empresonades són criminals que compleixen sentències per delictes greus i que en cap cas són presoneres polítiques:

"Ms. Cahill refers to the prisoners being 'detained for political offences'. All those women she refers have been sentenced to periods of imprisonment, having been found guilty in a court of law – after due trial – of serious criminal offences including murder, attempted murder, arson and explosives and firearms offences. There are no political prisoners in Northern Ireland"²⁷⁷

Mentre el debat continuava fora de les presons, la vida a la presó d'*Armagh* continuarà amb aquestes noves condicions. Les reunions es fan a l'hora de l'exercici, es dividiran en grups de 16, l'*Officer Commander* encapçalarà un dels grups i la segona en comandament l'altre²⁷⁸. Aquestes reunions tenen gran importància en l'estructura penitenciària del moviment, ja que és on es decidiran les estratègies a desenvolupar en els canvis d'actitud del sistema penitenciari respecte les condicions d'internament com l'alimentació, l'exercici o el règim de visites. Mairéad Farrell, *Officer Commander*, i Síle Darragh, segona en comandament, tenen contacte directe amb el moviment republicà a l'exterior.

Durant el període, existirà un frec a frec constant entre les presoneres i les guardes de presó. Com explica Síle Darragh:

²⁷⁷ COOGAN, T. P. (2002). *On the blanket*. P. 135

²⁷⁸ D'ARCY, M. (1981) *Tell Them Everything*.

"In the tradition of good republicans, we made life difficult for the screws²⁷⁹. [...] We liked to think they were afraid"²⁸⁰.

Durant aquest període la OC i la segona en comandament es reuniran un cop per setmana. En aquestes reunions es posaran al corrent del que passa a fora de la presó i llegiran i discutiran sobre comunicats que entren i surten de la presó de manera clandestina. Síle Darragh explica que, durant el dia, passen les hores conversant amb la companya de cel·la o amb les altres companyes cridant per la finestra. A la nit, quan es tanca la presó, comencen llargs debats sobre el paper de les dones a la societat, sobre l'eutanàsia, sobre l'impacte de les protestes a l'exterior, sobre la política irlandesa o sobre la política mundial. Mairéad Farrell els imparteix classes d'irlandès cridant a través de les parets. El contacte amb la vida personal de la resta de presoneres les ajudarà a sentir-se "humanes"²⁸¹.

Durant el dia les presoneres viuen a mercè dels guardes. Poden donar-los el menjar fred, deixar-les tancades tres dies si hi ha incidents a l'exterior, com per exemple algun assassinat de funcionaris de presons, o treure-les per a fer exercici sense respectar l'horari establert. Quan les obren per sortir a fer exercici, les presoneres han de buidar l'orinal de pressa o, al tornar, es troben que les guardes els hi han buidat per sobre el llit i escampat per tota la cel·la. En definitiva, el funcionariat té l'ordre de fer la vida de les presoneres el més complicada possible i d'intentar debilitar la moral de les presoneres,

²⁷⁹ 'Screws' respon al nom despectiu amb el que el moviment republicà anomena als i a les guardes de presons.

²⁸⁰ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*. P. 76

²⁸¹ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*.

tant individualment com col·lectivament. "It was their job to break us. It was our job not to let them"²⁸².

Com a conseqüència de la seva participació en la *no – wash protest*, les dones pateixen nombroses diarrees, infeccions d'orina, caiguda de cabell i infeccions a la pell. El metge de la presó, quan les tracta, assegura que no es deu a la seva exposició a la brutícia, sinó a un estat de nervis elevats. A més, argumenta que les dones són massa febles per desafiar el Govern i els hi administra tranquil·litzants²⁸³.

No és un fet que sorprengui les presoneres, doncs el servei mèdic de la presó d'*Armagh* sempre havia fet diagnòstics d'aquest tipus. Entre 1978 i 1981, vuit dones havien quedat en llibertat sota llicència o indultades per raons mèdiques o de compassió. Set d'aquestes presoneres havien estat detingudes per raons polítiques. Quatre d'aquestes dones van ser posades en llibertat per raons mèdiques. En dos dels quatre casos, l'anorèxia nerviosa va ser citada com la malaltia principal o la única que patien. Una d'aquestes presoneres va morir just després del seu alliberament. Les llicències només es donaven en el cas que la persona patís una malaltia terminal i la mort era imminent²⁸⁴. En un sentit ampli, el període conflictiu a la presó es va definir pels efectes contradictoris de la resistència. Les va reinscriure en xarxes més denses d'intervencions terapèutiques i punitives, va augmentar l'autoritat judicial i psiquiàtrica de la presa de decisions i va reforçar la legitimitat d'intrusions clíniques i correccionals en els seus cossos i ments²⁸⁵.

²⁸² Ídem. P. 83

²⁸³ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*.

²⁸⁴ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*.

²⁸⁵ O'KEEFE, T. (2006). "Menstrual blood as a weapon of resistance"

L'horari intern durant el període serà el següent²⁸⁶:

07'30h: Els guardes entren a l'ala i fan el recompte. Es serveix l'esmorzar una per una.

Mentre una de les presoneres agafa l'esmorzar, l'altra s'afanya a buidar els orinals.

09'30h: Els guardes recullen els estris de l'esmorzar.

10'15h– 11'15h: Es torna a fer recompte. Després, treuen un grup de 16 dones al pati a fer exercici.

12'00h: Es serveix el dinar. Es repeteix el mateix procediment que durant l'esmorzar. Les presoneres intenten fer-ho de pressa per a que a la última presonera li arribi el menjar encara una mica calent.

13'30h: Es recullen els plats del dinar.

14'15h - 15'15h: Treuen l'altre grup de 16 dones al pati d'exercici.

16'00h: Se serveix el menjar principal de la nit.

17'30h: Es recullen els plats.

19'30h: Es serveix un sopar lleuger.

20'30h: Recompte i es tanquen les ales.

21'00h: Entren guardes de sexe masculí a netejar les ales. Sovint, presoners lleialistes provinents de *Long Kesh*, que per conducta s'han guanyat el privilegi, treballen durant la nit a *Armagh*. Piquen les portes, insulten i tiren els potents desinfectants per sota les portes de les presoneres, el que els hi provoca ofecs i vòmits.

²⁸⁶ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*.

2.5.3.3. El moviment republicà vers la no - wash protest d'Armagh: una qüestió de gènere

L'opinió pública generalitzada posarà l'accent en l'horrible i incomprendible que és per a la majoria de població que un grup de dones joves estiguin vivint amb els seus propis excrements, orina i sang menstrual. Aquesta opinió és sovint compartida pels homes del moviment republicà, que inclús intentaran ferventment dissuadir-les de la seva protesta. El germà d'una de les presoneres en protesta li diu: "Come off. It's not right for women to do this!"²⁸⁷ El *Sinn Féin* fa aquestes declaracions de manera pública: "Don't do that. It's easier on men"²⁸⁸. Les presoneres estan convençudes que el problema que porta als homes a oposar-se a la seva protesta és la menstruació, no en poden parlar obertament i fa més complicada la justificació teòrica de la mateixa per al moviment:

"They didn't want us on dirty protest because of our periods. They didn't say that; they said that we are women, that we were different. But we knew it was because of our periods. These were men who had killed, had been imprisoned and they couldn't say the word 'period'!"²⁸⁹.

Cal entendre aquestes declaracions en el context irlandès, on el discurs catòlic conservador, tant al Nord com al Sud, ha convertit la sexualitat en un tema tabú. No existeix cap tipus d'educació sexual i el tema és sempre obviat socialment i familiarment. Les preses són gairebé adolescents i s'han criat en un ambient estrictament catòlic. Els constants escorcolls als seus cossos, l'obligatorietat de

²⁸⁷ ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence: Women, nationalism, and political subjectivity in Northern Ireland*. New Jersey: Princeton University Press. P. 127

²⁸⁸ Ídem.

²⁸⁹ ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence*. P. 127

despullar-se i els maltractaments físics els semblen la situació més degradant possible com a dones.

A principis de la dècada de 1980, l'actitud republicana vers el paper de les dones estava començant a canviar. El republicanisme estava dominat majoritàriament pels homes, però el conservadorisme catòlic que imperava en les estructures armades i polítiques, estava en procés de modernització cap un moviment més progressista enfocat cap al socialisme. El canvi es donarà de la mà de la branca política del moviment republicà, el *Sinn Féin*, que començarà a teoritzar de manera explícita en termes polítics, econòmics i socials. Part d'aquest procés implica la integració conscient de les dones en la maquinària del partit polític i de l'estructura militar. Tot i així, fins a mitjans de la dècada de 1990, la branca militar continuarà essent la dominant del moviment i demostrada en l'actitud vers l'entrada en la protesta de les dones d'*Armagh*, que reflecteix aquest conservadorisme.

A diferència dels homes, per les presoneres la subjectivitat de la protesta estarà dins les permutacions de gènere i de diferència sexual. Després de ser vexades i colpejades, necessitaran una manera de resistir-se. La *No -Wash Protest* d'*Armagh* va tenir motivacions polítiques, però també un gran nivell de motivació personal. Totes les presoneres coincidiran en que la moral els incrementarà molt un cop començada la protesta²⁹⁰.

²⁹⁰ DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*.

Les constants humiliacions a la presó són una simple extensió del que es podria denominar politització del cos femení per part de les forces de l'Estat britànic²⁹¹. L'assetjament sexual a les dones és, en efecte, extens i sistemàtic als barris nacionalistes, àrees considerades hostils vers les forces de seguretat. Pel carrer els homes són aturats i interrogats, les dones són, a més, víctimes de constants comentaris sexuals²⁹². L' *Association for Legal Justice*, una organització independent pro Drets Humans formada a Irlanda el 1971, havia recollit milers de declaracions que al·ludien a les intimidacions de naturalesa sexual per part de policies i militars.

La possibilitat d'una demanda legal satisfactòria contra la *Royal Ulster Constabulary*²⁹³ (RUC) o l'exèrcit britànic per assetjament sexual és impossible al Nord d'Irlanda, doncs el sistema judicial actua al servei de la policia i no com a òrgan independent²⁹⁴.

A les presonerres republicanes, la *No – Wash Protest* els resultarà duríssima, però els dóna quelcom amb que lluitar. Representa una nova forma de violència política, una manera d'utilitzar els cossos com a arma política que les fa sentir lluitadores²⁹⁵. La protesta representa, tant per les dones d'*Armagh* com pels homes de *Long Kesh*, "the hate, rage and pain"²⁹⁶.

²⁹¹ ARETXAGA, B. (2001). "The sexual games of the body politic: Fantasy and state violence in Northern Ireland." *Culture, Medicine and Psychiatry*, 25(1), 1-27; KELLY, L. (2000). "Wars against women: Sexual violence, sexual politics and the militarised state." *States of Conflict: Gender, Violence and Resistance*, , 45-65

²⁹² ARETXAGA, B. (1995). "Dirty protest: Symbolic over determination and gender in Northern Ireland ethnic violence". *Ethos*, 23(2), 123-148

²⁹³ Policia d'Irlanda del Nord, coneguda per la brutalitat amb que tracten la població nacionalista.

²⁹⁴ ENGLISH, R. (2008). *Irish freedom*.

²⁹⁵ O'KEEFE, T. (2006). "Menstrual blood as a weapon of resistance".

²⁹⁶ ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence*. P. 136

La relació entre el cos i les protestes és molt significativa. Els cossos són poderosos espais de resistència²⁹⁷. Enlloc la intersecció entre repressió i resistència és més evident que en la *No – wash Protest* dels presoners republicans²⁹⁸.

La protesta d'*Armagh* origina un conjunt de significats que desafien uns models de gènere molt arrelats en la cultura nacionalista i s'assenta un moviment per la transformació social i personal. La imatge de la sang menstrual a les parets esdevindrà un símbol complex de la diferència sexual que forçarà una discussió pública sobre les polítiques de gènere al Nord d'Irlanda. La participació de les dones en la *No – Wash Protest* serveix per fer més explícita, en termes generals, la naturalesa de gènere del conflicte en sí mateix²⁹⁹.

La comunitat nacionalista en general considera la protesta d'homes i dones diferent, i coincideix en que les dones pateixen molt més. És precisament aquesta diferència el que les dones d'*Armagh* intenten eliminar unint-se a la protesta³⁰⁰.

Durant la dècada de 1970 les dones havien demanat ser membres de l'IRA directament i no del *Cumann na mBann*³⁰¹ amb l'objectiu d'avançar en la igualtat de sexes dins del moviment republicà. És també perseguint aquest objectiu que les dones d'*Armagh* s'uneixen a la protesta. Però apareix un element diferenciador que se'ls gira en contra,

²⁹⁷ O'KEEFE, T. (2006). "Menstrual blood as a weapon of resistance".

²⁹⁸ O'KEEFE, T. (2012) "Power, Body Politics and Dirty Protest" a Seminar series on Jailers, prisons and prisoners. Warnings against the escalation of abuse of power. (Lisboa 2012)

²⁹⁹ Ídem.

³⁰⁰ ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence*.

³⁰¹ Organització que neix el 1914 dins dels *Irish Volunteers* (Voluntaris Irlandesos, futur *Irish Republican Army*). Les dones creen la seva pròpia organització per denunciar el tracte desigual que reben dins de l'organització.

la menstruació. En una societat en que les funcions reproductives de les dones estan governades per estrictes codis secrets, l'ús de la sang menstrual en una protesta pública és molt impactant tant per al personal de la presó com per a la societat en general. Decorar les parets de les cel·les amb sang menstrual serà un cop d'efecte que suposarà l'apoderament i la presa de control dels propis cossos per a desafiar el sistema penitenciari³⁰². Quan les dones republicanes fan visible la seva sang menstrual, el cos republicà femení serà transformat en un lloc de resistència, enlloc d'un objecte de disciplina i normalització³⁰³.

En un entorn majoritàriament conservador vers l'adequat paper de les dones, la *no – wash protest* sovint és vista com un pas més enllà del que s'espera d'una dona voluntària de l'IRA perquè, en aquest cas, no estan actuant segons el model tradicional de les dones republicanes. És permisible que una dona s'uneixi i faci accions als *Relatives Action Committee*³⁰⁴ perquè allà dona suport al seu fill o al seu marit. És també acceptable, en part, que una dona dispari armes i posi bombes. Però no ho són formes d'activisme que revelin aspectes de la sexualitat de les dones perquè fer-ho és inapropiat³⁰⁵.

La sang menstrual agreuja la situació ja que aquestes dones fan públic quelcom que, en la ment de la majoria de la població, hauria d'haver estat invisible. Aquest pensament

³⁰² O'KEEFE, T. (2006). "Menstrual blood as a weapon of resistance".

³⁰³ DAVIS, K. (1995). *Reshaping the Female Body. The Dilemma of Cosmetic Surgery*. New York and London: Routledge a O'KEEFE, T. (2006). *Menstrual blood as a weapon of resistance* P. 546

³⁰⁴ Organització en suport als presoners i presonerres republicanes. Vegeu apartat 3.2.1. Pp. 231 - 239

³⁰⁵ ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence*

porta a les 30 dones d'*Armagh* a ser considerades més repugnants que els 400 homes de *Long Kesh*³⁰⁶. El periodista Coogan, en una visita a la presó durant el període, afirma:

"I was taken to inspect "A" wing where the Dirty Protest is in full swing. Thins was sickening and appalling. Tissues, slops, consisting of tea and urine, some faeces, and clots of blood, -obviously the detritus of menstruation - lay in the corridor between the two rows of cells... I found the smell in the girl's cells far worse than at Long Kesh, and several times found myself having to control feelings of nausea"³⁰⁷

La sang menstrual serà considerada l'última classe de brutícia i els guardes de la presó no volen entrar a les cel·les sota cap circumstància. Això blindarà les dones i les protegirà del guardes. Com remarca una de les presoneres:

"They didn't like to touch you during the Dirty Protest... so that became our little weapon"³⁰⁸.

El personal penitenciari considera el material sanitari un privilegi, per tant limitarà l'accés a compreses i tampons per part de les presoneres. Podran disposar d'una caixa al mes, però sovint serà insuficient. La presonera Liz Lagrua, l'any 1981, ho descriu així:

"They know we wear them [compress] even when not menstruating to provide some protection against our knickers or jeans and avoid disease, but even so they restrict us to two package a month. That's the kind of thing that freaks you out about them and about the doctor. A few extra towels a month would help to combat the risk of infection. But no. Criminalisation and sanitary towels go together. Criminal means clean. Political means dirty, they try to tell us"³⁰⁹.

³⁰⁶ Ídem.

³⁰⁷ COOGAN, T. P. (2002). *On the blanket*. Pp. 215 - 216

³⁰⁸ ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence*. P.136

³⁰⁹ MCCAFFERTY, N. (1981). *The Armagh women*. Dublin: Co-op Books. P. 13

La *No – wash Protest* aprofita els tabús al voltant dels cossos i la intromissió pública i privada sobre l'actuació i el que és propi per al cos per a donar veu als cossos més marginals³¹⁰, els de les presoneres republicanes.

Les presoneres republicanes no consideren que la protesta s'endegui per disminuir les diferències per raons de gènere ni per lluitar contra elles. Per a elles, la seva protesta no serà diferent de la dels homes: estaven en la mateixa lluita amb els seus companys per al reconeixement de presoners i presoneres polítiques.

"Érem presoneres polítiques i volíem ser tractades així. Des de fora no es volia que les dones hi anessin, però van ser forçades i es va prendre la decisió. Les dones no eren criminals, i és una cosa molt important quan estàs a la presó per qüestions polítiques. El que volíem era recuperar l'estatus."³¹¹

Les dones repetiran constantment que elles estan en protesta per les mateixes raons que els homes, per l'estatus polític. La reafirmació rotunda de que els presoners i les presoneres eren un mateix grup de persones s'entén com un intent de contrarestar la invisibilitat de les dones sota el focus d'atenció que reben els homes. Aquesta invisibilitat serà en part conseqüència del fet que les dones no hagin de portar uniforme penitenciari, i per tant no portin tants anys en condicions lamentables com els homes des que van endegar la *blanket protest* el 1976. Aquest fet esdevindrà una diferència de gènere des del principi de les protestes que facilitarà la seva invisibilitat política. En aquest nivell, la *no - wash* es postularà com una oportunitat per a les presoneres d'eradicar aquesta diferència de gènere introduïda per la institució penitenciària que provocava gran part de la seva invisibilitat. Malauradament, apareixerà la menstruació que provocarà les contradiccions que envoltaven el procés i canviant el significat del

³¹⁰ O'KEEFE, T. (2012) "Power, Body Politics and Dirty Protest" .

³¹¹ Entrevista personal realitzada el 02/07/2013. Traducció de l'autora.

mateix³¹². Es visibilitzarà una diferència que les dones havien eliminat de les altres facetes de la seva vida política. Mentre que els cossos de les dones, quan són part de l'IRA al carrer, es "dessexualitzaran" i amb l'entrada a la *no - wash protest* es "desfeminitzaran", l'elevat nivell d'exposició d'un element com la sang menstrual, transformarà aquest procés canviant radicalment els cossos asexuals de les "nenes" a cossos "sexualitzats" de les dones³¹³.

La menstruació, com a signe elemental de la condició de dona, també marca la vulnerabilitat social de les dones³¹⁴. En aquest nivell de representació esdevé una metonímia que uneix el sexe i la maternitat, un signe de la naturalesa perillosa no controlada de "la carn" de les dones a la ideologia catòlica de la que només la Mare de Déu havia escapat³¹⁵. És una substància tabú i contaminant que ha de ser omesa dels discursos. El context de les detencions és una mena de sabotatge al cos de les dones. En un relat curt escrit després del seu arrest, una presonera republicana descriu aquest fet. En el relat, titulat "A Curse", una jove és arrestada i durant els interrogatoris li ve la regla:

"I've taken my period" she said simply. "I need some sanitary napkins and a wash." He looked at her with disgust. "Have you no shame? I've been married twenty years and my wife wouldn't mention things like that". What is the colour of shame? All she could see was red as it trickled down her legs."³¹⁶

³¹² LEWIN, E. (2009). *Feminist anthropology: A reader*. Oxford: Blackwell Publishing.

³¹³ Ídem.

³¹⁴ ARETXAGA, B. (1995). "Dirty protest: Symbolic over determination and gender in Northern Ireland ethnic violence." *Ethos*, 23(2), 123-148.

³¹⁵ WARNER, M. (1983) *Alone of all her sex: the myth and the cult of the Virgin Mary*. New York: Vintage a ARETXAGA, B. (1995). "Dirty protest."

³¹⁶ ARETXAGA, B. (1995). "Dirty protest." P. 143

Així, la menstruació esdevé un símbol que introdueix aquest patiment dins dels marges de "l'espai del que només li pot succeir a una dona"³¹⁷. Com que aquest espai havia estat silenciàt per la lògica cultural del nacionalisme, les tensions entre els diferents posicionaments polítics respecte això estaven forçades a aparèixer.

Tot i que les protestes dels presoners i les presoneress són un tema freqüent en l'anàlisi del conflicte, el rol que juga la menstruació com a concepte en els records de la protesta és estranyament discutit i analitzat. És un fet amagat en la història dels *Troubles*, no massa diferent del que s'ha fet amb la contribució de les dones a la lluita armada republicana en general³¹⁸.

2.5.3.4. Reaccions de les organitzacions feministes vers la no - wash protest³¹⁹

El moviment feminista va desenvolupar-se a Irlanda del Nord estretament vinculat al seu posicionament vers la *no - wash protest* de les presoneress d'*Armagh*³²⁰. El principal corrent feminista al Nord va ser molt crític amb el moviment republicà dominat pels homes, perquè el seu ús de la violència, deien, dividia les dones. Al capdavant d'aquest corrent es trobaven les dones de la *Northern Ireland Women's Rights Movement*³²¹

³¹⁷ SPIVAK, GAYATRI. CHAKRAVOTY (1988). *In Other Worlds: Essays in Cultural Politics* Pp. 179-196. New York: Routledge. a ARETXAGA, B. (1995). "Dirty protest" P. 145

³¹⁸ O'KEEFE, T. (2006). "Menstrual blood as a weapon of resistance".

³¹⁹ Un anàlisi exhaustiu de l'evolució del feminisme al Nord d'Irlanda es fa en l'apartat 3.2. Pp. 220 - 238

³²⁰ EVASON, E. (1991). *Against the grain: The contemporary women's movement in Northern Ireland*. Dublin: Attic Press; LOUGHRAN, C. (1986). "Armagh and feminist strategy: Campaigns around republican women prisoners in Armagh jail." *Feminist Review*, (23), 59-79; ROULSTON, C. (1989). "Women on the margin: The women's movement in Northern Ireland, 1973-1988." *Science & Society*, 53(2), 219-236; WARD, M. (ed.) (1987). *A difficult, dangerous honesty: 10 years of feminism in Northern Ireland - A Discussion*. Belfast; WARD, M. (1992). "Feminism and nationalism in Ireland: Can we learn from history?" *Journal of Gender Studies*, 1(4), 492-499.

³²¹ Vegeu apartat 3.2.1. Pp. 231 - 239

(NIWRM), una organització fundada el 1975 molt crítica amb el nacionalisme en general i amb el republicanisme en particular. La NIWRM no donarà suport a les dones republicanes en protesta fonamentant la seva decisió en que aquestes dones actuaven únicament en imitació dels homes republicans. Altres grups de dones, com el *Socialist Women's Group* o el *Belfast Women's Collective*, desapareixeran davant la seva incapacitat de posicionar-se en el que significava la *no - wash protest* i el grau de suport que havien d'oferir a les presoneress en protesta. S'obriran amplis debats interns en les organitzacions al voltant de les presoners. Donar-los suport, per a elles, suposava estar d'acord amb els ideals republicans, entre d'altres l'ús de la violència.

Per altra banda, el moviment republicà no serà menys hostil vers el moviment feminista, al que simplement titllarà de pro britànic per a descartar-lo. No es fals que les protestes de les dones puguin ser considerades mimetismes de les dels homes, però aquestes tenien importants implicacions polítiques³²². El mimetisme no suposa una simple repetició sinó una apropiació que comporta una redefinició de la protesta en si mateixa³²³ i és en aquesta línia en la que s'ha d'analitzar la *no - wash* de les dones.

Quan les dones havien demanat entrar a formar part de l'IRA, rebutjant haver de formar part del *Cumann na mBan*, estaven criticant un sistema jeràrquic al voltant de les diferències de gènere que les posicionava en una organització subsidiària de l'organització principal. Això va implicar canvis en tot el sistema. Quan s'apropien la *no - wash*, les dones negaran les diferències de gènere, emfatitzant el fet que la seva lluita era la mateixa que la dels homes. Però aquest intent de fugir d'un context de gènere es

³²² ARETXAGA, B. (1995). "Dirty protest"

³²³ CORNELL, D. (1991). "Sexual difference, the feminine, and equivalency: A critique of MacKinnon's toward a feminist theory of the state". *Yale Law Journal*, 100, 2247.

veurà troncat per l'aparició d'un element de diferència sexual, la menstruació. Per tant, l'apropiació mimètica va implicar un procés de reescriptura de la història de resistència a les presons, una reformulació que defineix la condició femenina en la seva forma més transgressora. A la vegada va suposar una refiguració d'aquesta condició en la mesura en que no era un fet essencial de les dones sinó un fet inseparable de la condició de classe i origen³²⁴.

El punt d'inflexió serà la publicació d'un article de McCafferty que posarà sobre la taula el que la majoria de la població d'Irlanda del Nord es negava a sentir i a considerar: que existia un patiment específic de les dones estretament vinculat, però no només reduït, a l'opressió exercida pels britànics en el seu procés de colonització.

"In the present situation of confrontation and hostility that exists in Armagh Jail, it would be fair to assume that the relationship between the women prisoners and the men charged with responsibility for them is not such as to allay anxiety about the bodily health of the women. What business, if any, is it of ours? The choice for feminists on the matter of Armagh Jail are clear cut. We can ignore these women or we can express concern about them"³²⁵

L'article tindrà molt ressò tant entre organitzacions feministes com en la societat irlandesa. Les funcions del cos femení no eren una qüestió tractada públicament i impressionarà molt a les comunitats. S'obrirà un debat al diari a partir de les cartes en suport o en contra de les presoneres que posarà les dones d'*Armagh* a l'epicentre del debat.

³²⁴ ARETXAGA, B. (1995). "Dirty protest"; ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence*; O'KEEFE, T. (2006). "Menstrual blood as a weapon of resistance"

³²⁵ McCAFFERTY, N. "It is my belief that Armagh is a feminist issue" *Irish Times*, 17 June, 1980.

Així, l'article generarà debat al voltant de les qüestions de les dones al Nord d'Irlanda i verbalitzarà, per primera vegada i de manera més important, les qüestions de les dones. A partir d'aquest moment, les presoneres començaran a fer explícita la seva diferència transformant les conseqüències físiques de la seva participació en la protesta en una crítica al feminisme al voltant de la seva incapacitat de recolzar-les³²⁶.

Davant el posicionament de la NIWRM de que la protesta d'*Armagh* no era una qüestió feminista, les presoneres publicaran un article al diari en que respondran davant d'aquest fet i reclamaran una redefinició del feminisme:

"It is our belief that not only is our plight a feminist issue, but a very fundamental social and human issue. It is a feminist issue in so far as we are women, and the network of this jail is completely geared to male domination. The governor, the assistant governor, and the doctor are all males. We are subject to physical and mental abuse from male guards who patrol our wing daily, continually peeping into our cells. If this is not a feminist issue then we feel that the word feminist needs to be redefined"³²⁷

Començarà un debat en que nacionalistes i feministes conclouran que ambdues ideologies són sovint molt excloents amb la resta de moviments. El moviment republicà, mesos després, redactarà un document en favor dels drets de les dones i obrirà un centre de dones a Belfast el 1982 davant l'oposició de molts dels homes de la comunitat. El centre donarà suport a les dones en aspectes com el divorci, les violacions o la violència domèstica. Una de les dones del moviment destacarà:

³²⁶ ARETXAGA, B. (1995). "Dirty protest"

³²⁷ LOUGHRAN, C. (1986). "Armagh and feminist strategy." P. 71

"There were battered women, incest, rape, appalling poverty. We had been too busy with the war and didn't realize until the Women's Centre that all these problems were there too"³²⁸.

El problema per bastir un feminisme al voltant del nacionalisme era que, igual que la resta de nacionalismes post colonials, el nacionalisme irlandès continuava utilitzant un discurs de gènere per avançar en reivindicacions polítiques. Les nacionalistes feministes del Nord d'Irlanda continuaran en permanent disputa interna entre les posicions antiimperialistes i les feministes, i ambdues les exclouen. Serà precisament aquest debat el que obrirà noves perspectives crítiques al Nord d'Irlanda³²⁹.

2.5.3.5. Ressò mediàtic i interpretacions de la no - wash protest d'Armagh

Les protestes atrauran l'atenció internacional sobre la situació dels presoners, provocaran forts debats públics i ajudaran a mobilitzar la comunitat republicana en un moment que esdevindrà clau per al moviment³³⁰. Ajudarà a construir el republicanisme del futur, en base a un suport social organitzat en favor del moviment i a través dels presoners i les presoneres i la seva demanda d'estatus polític.

La *no - wash protest* d'Armagh serà breument comentada pels periodistes, apareixent normalment com un apèndix de la protesta dels homes, a vegades inclús entre parèntesi. Abans de 1979, la difícil situació de les dones d'Armagh havia suscitat pocs esforços polítics. El gran nombre de presos homes (per sobre de quatre-cents), la llarga durada de la seva protesta i la brutalitat de les seves condicions guanyarà l'atenció de tots els mitjans i del moviment republicà.

³²⁸ ARETXAGA, B. (1995). "Dirty protest"

³²⁹ Ídem.

³³⁰ O'KEEFE, T. (2012) "Power, Body Politics and Dirty Protest"

Per a algunes autores, la *no – wash protest* ha estat un símbol de la història colonial entre Gran Bretanya i Irlanda i ha representat el rebuig a la missió civilitzadora del colonialisme britànic³³¹.

La protesta servirà també per fer pública la qüestió de la violència penitenciària. Tot i que organismes com Amnistia Internacional declarés la protesta com "auto – imposada", el reconeixement de les brutalitats exercides vers els presoners i les presonerres republicanes i les seves condicions de vida forçarà discussions en l'àmbit internacional.

El nivell de resistència de la protesta també posarà en relleu la difícil situació dels presoners i les presonerres republicanes i provocarà que oficialment i extraoficialment sigui vista com una forma legítima de protesta contra l'ordre penitenciari establert³³².

Un funcionari de presons, entrevistat uns anys després de les protestes declarava:

"At first we thought they were dirty animals. The stench was incredible. Our stomachs turned when we went near the cells and we couldn't understand how anyone could live in such filth. But eventually there was some grudging respect for those on the protest. They were incredibly determined. I didn't agree with what they were doing but you had to admire them for sticking it out. At first I thought it would only last a few days, or a week or two at the most, but they kept going for years and then queued up to give their lives. I don't think I would have been able to do it, no matter what the cause³³³."

Cal preguntar-se com una persona decideix involucrar-se en aquest tipus de protesta on s'imposa a ell o a ella mateixa condicions de vida molt pitjors de les que, a priori, pateix ja d'entrada en el centre penitenciari. La resposta es trobaria en els grans esforços fets pel sistema penitenciari per, de manera oficial i no oficial, deshumanitzar i subjugar les

³³¹ O'KEEFE, T. (2012) "Power, Body Politics and Dirty Protest."

³³² Ídem.

³³³ RYDER, C. (2000). *Inside The Maze – The Untold Story of the Northern Ireland Prison Service*. Methuen a O'KEEFE, T. (2012) "Power, Body Politics and Dirty Protest". P. 7

presoneress i els presoners en un esforç d'obligar-los a conformar-se amb les normes existents a la presó³³⁴.

Foucault identifica tres tècniques de poder penal dominant que actuen en els cossos dels presoners³³⁵:

- Poders sobirans que es dirigeixen al cos a través de la promulgació de càstigs corporals.
- Poders disciplinaris que regulen el cos dins les esferes legítimes de la conducta.
- Poders judicials que incorporen als individus en l'ordre representacional o simbòlic de la pena.

En la penologia feminista es reconeix un càstig continu en el sistema de justícia penal que reuneix models de control vers les dones en els sistemes judicials, socials i penals a través de diverses pràctiques malintencionades institucionalitzades³³⁶.

"In this context, the controls that women are subjected to in prison establish a continuum which ranges from the 'penal hammer' of legally sanctioned coercion, such as handcuffing and strip searching, to the 'bureaucratic screw' of procedural subordination"³³⁷

Com exemplifica una de les presoneress:

³³⁴BORDIEU, P. (2003). *La dominación masculina*. Barcelona: Anagrama; O'KEEFE, T. (2012) "Power, Body Politics and Dirty Protest."

³³⁵ FOUCAULT, M. (1991) *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Harmondsworth: Penguin Books a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*

³³⁶ CARLEN, P. (1998). *Sledgehammer* a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*

³³⁷ CORCORAN, M. (2006). *Out of order* P. 105

"A la presó tot està pensat per trencar el cor i la moral de les dones. La moral és una cosa molt important a la presó, així que treballàvem molt i molt dur per mantenir la moral de les dones sempre alta. Participar en les protestes i resistir, era la única manera de combatre el seu intent per a trencar el nostre esperit"³³⁸.

2.5.4. LA PRIMERA VAGA DE FAM, OCTUBRE - DESEMBRE DE 1980

La situació a les presons arribarà a un punt mort en que el Govern britànic no cessarà en la seva política de criminalització i els presoners i les presoneres no cessaran en les seves protestes. El moviment republicà, tan dins com fora de la presó, pretén aprofitar el cop moral que suposa la situació a les presons per a forçar al Govern britànic a negociacions. A més, a les presons són conscients de que la situació està estancada i que cal donar un cop d'efecte³³⁹.

L'any 1979 ja s'havia començat a plantejar la idea d'una vaga de fam, però el moviment republicà fora de la presó negarà la possibilitat d'endegar aquesta estratègia per l'alta probabilitat de que els implicats morissin. Els presoners i les presoneres sentien que era l'últim recurs considerant que en les condicions en que es trobaven, només una vaga de fam podria obligar als britànics a la negociació. Ni les protestes farien canviar d'opinió al Govern britànic ni aquest aconseguiria que els presoners i les presoneres abandonessin la seva lluita³⁴⁰.

A principis de 1980 Mairéad Farrell i Brendan Hughes, OC d'*Armagh* i *Long Kesh* respectivament, s'enviaven comunicats constants on valoraven les possibles

³³⁸ Entrevista personal realitzada el 27/06/2013. Traducció de l'autora.

³³⁹ DDAA. (2006). *Nor Meekly serve my time. The H-Block Struggle 1976 - 1981*. Belfast: Beyond the Pale; McKEOWN, L. (2001). *Out of Time: Irish Republican Prisoners Long Kesh, 1972 - 2000*. Belfast: Beyond the Pale.

³⁴⁰ DDAA. (2006). *Nor Meekly serve my time*; BERESFORD, D. (1997). *Ten men dead*.

conseqüències que tindria una vaga de fam i els efectes que les morts per vaga de fam podrien provocar tant en la pròpia comunitat com en la comunitat internacional³⁴¹.

Després de moltes discussions amb el moviment a l'exterior, els presoners convenceran al Consell Militar de l'IRA que la vaga de fam era la única opció que tenien per a desencallar la situació, pel que la direcció del moviment acabarà donant suport a la realització d'una vaga de fam. Durant les properes setmanes es va anar preparant l'estratègia de la vaga de fam: qui hi participaria i de quina manera³⁴².

A la presó d'*Armagh*, totes les dones que estaven en protesta es presentaran voluntàries per a participar en la vaga de fam. Mairéad Farrell i Síle Darragh, OC i segona en comandament, decidiran qui seran finalment les tres presoneress que hi participarien: Mairéad Farrell, Mary Doyle i Margaret Nugent.

El 27 d'octubre de 1980 comença una vaga de fam a la presó per a homes de Long Kesh amb l'objectiu de pressionar al Govern de Margaret Thatcher, elegida *Prime Minister* el 1979, per a que concedeixi de nou l'estatus de pres polític. Començaran la vaga set homes: Brendan Hughes, Leo Green, Raymond McCartney, Tom McFeely, Tommy McKearney, Séan McKenna i John Nixon. L'1 de desembre Mairéad Farrell, Mary Doyle i Margaret Nugent s'uniran a la vaga de fam.

El restabliment de l'estatus de presoners i presoneress polítiques es resumirà en cinc demandes per tal que les campanyes fossin més clares i concretes de cara a les comunitats i també per al Govern britànic:

- Dret a dur la pròpia roba de persones civils

³⁴¹ DARRAGH, S. (2011). *'John Lennon's dead'*.

³⁴² Ídem.

- Dret a la lliure associació dins d'un mateix bloc de cel·les
- Dret a no fer treball penitenciari
- Dret a instal·lacions educatives i recreatives
- Restauració de la remissió de condemna perduda pel temps passat en protesta.

El manifest d'inici de la vaga a la presó per a homes de *Long Kesh* cridarà als republicans a expressar el seu suport a les demandes:

“We call on the Irish people to lend us their support for our just demands and we are confident that this support will be very much in evidence in the coming days” We call on all solidarity and support groups to intensify their efforts”³⁴³

La vaga de fam comença després de que els presoners rebutgin una sèrie de concessions relacionades amb la roba i l'associació limitada que s'havien considerat com inadequades i no relacionades amb la qüestió del reconeixement del seu caràcter de presoners i presonerres polítics.

En una entrevista posterior al seu alliberament, Mairéad Farrell explicarà que la decisió de les dones d'unir-se a la vaga de fam es va prendre, en part, per la necessitat de crear un focus addicional de pressió a les autoritats britàniques. Així, consideraran primordial el "risc calculat" de l'efecte que la mort d'una dona podria provocar com a pressió afegida per al Govern britànic³⁴⁴.

La direcció de l'IRA fora de la presó s'oposarà a que les dones d'*Armagh* s'uneixin a la vaga de fam. Abans d'unir-s'hi, havien establert plans d'acció amb els presonerres de sexe masculí de la presó de *Long Kesh* per a dur a terme la vaga de fam de manera

³⁴³ Manifest dels presoners republicans a *Long Kesh*, a l'inici de la vaga de fam de 1980 a ROSS, F. S. (2011). *Smashing H-block: The rise and fall of the popular campaign against criminalization, 1976-1982*. Liverpool: Liverpool University Press. P. 92

³⁴⁴ ROSS, F. S. (2011). *Smashing H-block*.

coordinada a ambdues presons. Mairéad Farrell escriu a Bobby Sands³⁴⁵, comandant a la presó de *Long Kesh*, argumentant que les dones han arribat a la conclusió de que la *no – wash protest* és insuficient i per què la participació de les dones introduiria una pràctica addicional de grans dimensions simbòliques en la totalitat de les protestes de la presó:

"As was generally expected here the Cardinal/Atkins³⁴⁶ talks were a failure. We have been making a general assessment of the no – wash protest here to see if there is any way in which we could step up the protest for status. We all believe that something else, some other form of action is needed to ram it home to the Brits. So discussion at present is heavy."³⁴⁷

El significat de les protestes de les dones en l'intent d'assolir el seu estatus polític en l'amplitud de la campanya republicana a la presó serà conformada en un context ple de contradiccions ideològiques i de limitacions estratègiques. L'oposició a la participació en la vaga de fam per part de l'*Army Council* de l'exèrcit republicà estarà basada en la idea de que l'augment de les protestes a *Armagh* diluirà l'atenció de les protestes dutes a terme a *Long Kesh*. A la vegada, els líders temen que la campanya de les dones sigui més fàcil de derrotar i que aquestes campanyes posin per davant la moral i manllevin així el suport polític aconseguit per la campanya dels *Blanketmen*. Pel personal penitenciari les dones poden ser vistes com la baula feble del moviment. Elles es mantindran fermes en que la seva lluita no és en "solidaritat amb els presoners dels H -

³⁴⁵ *Officer Commander* a la presó de Long Kesh. Serà el primer presoner en morir de la vaga de fam de 1981. És autor de poemes i llibres, d'entre els que destaca *A day in my life*(1983) que havia estat escrit en paper higiènic durant el 1979 i extret de la presó de manera clandestina.

³⁴⁶ El Cardenal Tomás O'Fiach s'havia trobat amb el Secretari d'Estat, Humphrey Atkins, diverses vegades per intervenir en un possible acord entre els presoners i el Govern.

³⁴⁷ Comunicat oficial, signat per M. Farrell, Armagh Prison, 29 de setembre de 1980 a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*. P. 40

Blocks" sinó en l'autodefinició dels termes del "rebuig intransigent a deixar-se intimidar" i en "l'abandonament de la seva lluita per l'estatus polític"³⁴⁸.

Entre d'altres motius, la decisió de les presoneres d'elevat les seves protestes es basava en la certesa de derrota i dispersió de l'*A Company* si l'impàs polític sobre la política de criminalització continuava. La seva ruptura amb el lideratge extern es va decidir amb l'argument de no trencar files i dividir-se de la resta de presons.

L'actitud del Consell militar de l'IRA cal analitzar-lo en el context de que una possible mort d'una dona en vaga de fam tindria uns efectes potentíssims, com apunta Mairéad Farrell, però també podria suposar un daltabaix impossible de justificar per al moviment. Les vagues seran un èxit en l'establiment de les condicions i les demandes també per a les presoneres en el domini públic i legitimarà el seu rol en l'estructura republicana a les presons. Portant-ho a la pràctica, hi havia un elevat nombre de presoneres i es podia dur a terme una campanya igual de viable que la dels homes. Les tres vaguistes, a la vegada, també estaven influenciades per la necessitat de fer pujar la moral de les presoneres. Algunes d'elles, vist que la *no – wash protest* no estava assolint cap dels objectius, estaven decantant-se cap a abandonar aquesta protesta i conformar-se amb el règim regular a la presó. Farrell, que havia assumit el comandament el 1979, i Nugent, que havia mediat amb negociadors externs durant la *no – wash protest*, havia consolidat meticulosament els objectius i l'impuls de la protesta d'*Armagh* amb els de *Long Kesh*³⁴⁹.

³⁴⁸ Armagh Protest Committee press release, 27 de febrer de 1980 a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*. P. 42

³⁴⁹ CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

Així, l'1 de desembre de 1980 tres dones s'uneixen a la vaga de fam. El mateix dia, es publica el següent manifest, que presenta els grans eixos i motius sobre la decisió que s'havia pres. Es posa èmfasi en que la situació a les presons és conseqüència de que l'Estat britànic ha ignorat durant quatre anys les protestes dels republicans. A més, destaquen que la lluita per la llibertat d'Irlanda no és una lluita criminal, sinó una lluita política. Sota les mateixes demandes que els homes, criden a les dones d'Irlanda i de la resta del món a donar-los suport.

"On Monday, December 1st, 1980, we, the undersigned, began a hunger strike as a critical part of our four year protest for political status. We have reached this decision after suffering years of cruel and inhuman treatment and after having exhausted all other means of protest.

In August of this year, Cardinal Ó Fiaich, who had met Humphrey Atkins, was able to say that he was 'cautiously optimistic' about a breakthrough, but alas, his many efforts came nothing, so intransigent and inflexible was the British government.

The full responsibility for the Armagh Gaol and H – Block situation lies with the British government, who for four years have treated the issue with the utmost contempt, have ignored all protests and widespread expressions of concern, and have allowed the problem to drift to this final stage.

We women in Armagh wear our own clothes, but we refuse to do prison work, or cooperate with the prison regime, which is under orders from the British government to criminalise us in an attempt to criminalise what we believe in and have struggled for, Irish freedom. The cause of Irish freedom is not a criminal cause, but a political cause, and in order to assert this we are going on hunger strike.

Our demands are: the right not do prison work; the right to organise educational and recreational facilities, and the right to one weekly visit, parcel and letter; the right to association with other political prisoners; and restoration of remission lost as a result of protest. We also fully support the demand of our H – Block comrades: the right not wear prison uniform.

We call upon the Irish people to support us in our stand, and we especially call upon our sisters in Ireland and throughout the world to stand and be counted with us in the grave days ahead.

We are prepared to fast to the death, if necessary, but our love for justice and our country will live forever.

Signed:

Mary Doyle, Mairéad Farrell, Margaret Nugent

A'Wing, Armagh Gaol"³⁵⁰.

A l'inici la vaga de fam, el sistema penitenciari instal·la a les tres presonerres a la mateixa cel·la. Mary Doyle, la única de les tres vaguistes que continua viva, explica que això va ser positiu per qüestions de moral³⁵¹.

Durant la vaga de fam tornarà a parèixer l'ús del menjar com a forma de repressió³⁵².

"Prison food was notoriously bad. [...] The food was usually served cold and in small portions. But when we started the hunger strike, the screws would pass in plates overflowing with piping hot food. [...] The cell would never be without food, the uneaten suppers would remain in the cell overnight and be removed only when breakfast was passed in. That was something really petty, really childish and vindictive, on the part of the prison authorities that I remember being disgusted with"³⁵³

Durant el novembre, s'obrirà un canal de comunicació amb l'Estat britànic. Amb voluntat de pressionar, el dia 15 de desembre, s'uneixen a la vaga 23 homes més de *Long Kesh*. El 18 de desembre, les presonerres sentiran per ràdio que la vaga de fam a

³⁵⁰ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*. Pp. 103 - 104

³⁵¹ Entrevista personal realitzada el 29/06/2013. Traducció de l'autora

³⁵² CARLEN, P. (1998). *Sledgehammer*; CORCORAN, M. (2006). *Out of order*; PICKERING, S. (2002). *Women, policing and resistance in Northern Ireland*

³⁵³ The Armagh Women's Hunger Strike. [en línia] [Data de consulta 29/07/2012]

<<http://www.westbelfastsinnfein.com/news/18300>>

Long Kesh ha finalitzat. El 19 de desembre, després de rebre la informació oficial el moviment, finalitzarà la vaga de fam a *Armagh*. Mary Doyle, explica el final de la vaga d'aquesta manera:

"Teníem una petita ràdio amagada on només escoltàvem les notícies. El 18 de desembre a la nit, vam sentir com s'anunciava el final de la vaga de fam a *Long Kesh*. Vam pensar que no ho hauríem sentit bé, però a les notícies de l'hora després van tornar-ho a dir. Dany Morrison estava intentant entrar a la presó per a informar-nos de la decisió d'acabar amb la vaga de fam, però les autoritats penitenciàries no concedien el permís. El Governador de la presó ens va venir a dir que la vaga de fam s'havia acabat, però vam contestar-li que necessitàvem l'avís del moviment, pel que continuaríem en vaga. El dia següent, una visita va informar la OC del final de la vaga de fam, ens ho va dir i vam sortir-ne. Estàvem molt contents perquè creïem que les nostres demandes ens havien estat concedides, aviat veuríem que no havia estat així"³⁵⁴.

Les dones no seran recordades per participar en la *no – wash protest* i ni tan sols en la vaga de fam de 1980. Síle Darragh escriu:

"I have always been surprised to find that so many people didn't know that there had been a hunger strike by three women in 1980 or that we had been on a no – wash protest for a year. And I am also surprised at the admiration people show when they hear any of us talk about that time"³⁵⁵.

2.5.4.1. Final confús de la vaga de fam

A través de visites i comunicats, les dones seran informades sobre el procediment seguit des del moviment per finalitzar la vaga de fam de manera precipitada. Les converses amb l'Estat britànic estaven molt avançades i el 18 de desembre l'OC de la presó de *Long Kesh* rep la informació que el Govern britànic ha presentat un document que

³⁵⁴ Entrevista personal realitzada el 29/06/2013. Traducció de l'autora.

³⁵⁵ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*. P. 143

contempla les cinc demandes dels presoners i que té la intenció d'avançar en les negociacions. Seann McKenna, vaguista de *Long Kesh*, es trobava en molt mal estat i ja havia estat traslladat a l'hospital de fora de la presó per a que morís. Així, sabent que un cop el Govern presentés el document el moviment republicà donaria l'ordre de finalitzar amb la protesta i amb la vaga de fam, Brendan Hughes, OC de *Long Kesh*, signa l'autorització per a que Sean McKenna sigui intervingut mèdicament i per a que la resta de presoners finalitzin la vaga de fam.

En el document presentat pel Govern, en el que refereix al dret de dur la pròpia roba, el text és interpretable i està sotmès a una nota al peu en que s'especifica que tot i no dur l'uniforme de criminal comú, hauran de dur un uniforme que s'ha elaborat específicament per a ells. El moviment republicà interpretarà aquest fet com una traïció per part del Govern britànic a les negociacions³⁵⁶.

En un comunicat intern que envia Bobby Sands, que havia assumit el càrrec d'OC després que Brendan Hughes comencés la vaga de fam, descriu la situació a Síle Darragh:

“Dependent upon a sensible and responsible attitude from the British government in implementing their proposals, the blanket men will make a positive response. We are satisfied that the implementation of these proposals meets the requirement of our five basic demands. Republican prisoners will not be wearing any form of prison uniform and will not be participating in any form of prison work”³⁵⁷.

³⁵⁶ ADAMS, G. (2005) *Memorias Políticas*; BERESFORD, D. (1997). *Ten men dead*; MCEVOY, K. (2001). *Paramilitary imprisonment in Northern Ireland: Resistance, management, and release*. Oxford: Oxford University Press; ENGLISH, R. (2008). *Irish freedom*; ROSS, F. S. (2011). *Smashing H-block*.

³⁵⁷ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*. Pp. 114 - 115

A principis de gener, els homes de *Long Kesh* són traslladat a una ala neta on els hi ofereixen el nou uniforme. En mode de protesta trenquen tot el mobiliari de les cel·les. Són reduïts brutalment i traslladats de nou a les cel·les brutes. En aquest moment, començaran a planificar l'estratègia per la segona vaga de fam que serà anunciada el 5 de febrer posterior i es posa data a l'inici de la mateixa, l'1 de març 1981, just cinc anys després de la retirada de l'*Special Category Status*.

2.5.5. SEGONA VAGA DE FAM, MARÇ - OCTUBRE 1981

Les dones no participaran de la segona vaga de fam. Algunes de les presonerres tornaran a presentar-se voluntàries, però a mesura que avançaran les setmanes, retiraran el seu nom de la llista per no sentir-se amb forces. Després del fracàs de la primera vaga de fam, la moral a la presó d'Armagh estava molt malmesa³⁵⁸. En la seva decisió de no participar, sentiran que abandonen els homes en aquesta lluita, però es troben mentalment i físicament molt dèbils després de gairebé un any desenvolupant la *no - wash protest*. A més, després de l'engany del Govern britànic en les primeres negociacions, són conscients que aquesta vaga de fam les conduirà a la mort³⁵⁹.

"Només érem 30 dones republicanes a la presó. Sabíem que no teníem la capacitat dels homes per començar una altra vaga de fam, perquè nosaltres érem moltes menys"³⁶⁰.

Síle Darragh explica el difícil moment en que ha de comunicar-li a Bik McFarlane, nou OC després de que Bobby Sands anunciï que serà el primer en començar la vaga de fam, que les dones no participaran en aquesta segona vaga. Les dones pensaven que la seva decisió debilitaria el moviment. En un comunicat intern, Bik McFarlane i Bobby Sands,

³⁵⁸ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*.

³⁵⁹ Ídem.

³⁶⁰ Entrevista personal realitzada el 29/06/2013. Traducció de l'autora.

asseguraran que la seva decisió no els farà perdre força i que tindran presents les dones en qualsevol negociació. Mairéad Farrell havia rebutjat recuperar el càrrec d'OC i ara era segona en comandament³⁶¹.

La segona vaga de fam començarà l'1 de març de 1981. La data triada és significativa, doncs, com s'ha dit, és el dia en que es compleixen cinc anys de la retirada de l'*Special Category Status*. Aquesta nova vaga de fam tindrà els mateixos objectius que la primera, la recuperació de la categoria de presoners polítics i l'assoliment de les 5 demandes:

- Dret a dur la pròpia roba de persones civils
- Dret a la lliure associació dins d'un bloc de cel·les
- Dret a no fer treball penitenciari
- Dret a instal·lacions educatives i recreatives
- Restauració de la remissió de condemna perduda pel temps passat en protesta.

L'estratègia de pressió es millorarà en aquesta segona vaga. Cada setmana un nou presoner s'hi unirà, el que provocarà que sempre hi haurà presoners en vaga encara que els primers vagin morint. De la mateixa manera, quan mori un presoner, serà substituït per un altre, això augmentarà la pressió al Govern britànic.

El 2 de març, tant les presonerres com els presoners abandonaran la *no – wash protest* per centrar esforços en la lluita i en el suport a la segona vaga de fam.

El 3 de març, Síle Darragh rep un comunicat personal de Bobby Sands on valora l'esforç de les dones:

³⁶¹ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*.

"What I want to say is that you have done a great job up there since taking over and for what it's worth I'm only sorry it was not more rewarding, but the reward must be in the fact that we are still not beaten and never will be! Also you are very brave too, you all are and as far as everyone down here is concerned there are no others more served of victory than our girls. [...]The last hunger strike must have been wrecking on you. [...] Well Comrade keep your heart and save the tears for the later years 'cause as a movement we haven't suffered anything yet!"³⁶².

Les dones iniciaran una campanya propagandística de la vaga de fam a *Long Kesh*. Escriuran cartes i comunicats a tots els diaris nacionals i internacionals, consolats, ambaixades, governs, personalitats de tot el món intentant que la comunitat internacional es posicionés en favor de la causa dels presoners republicans³⁶³. Estaran en comunicació constant entre les presons. Bik McFarlane, OC als *H - Blocks* durant la vaga de fam, envia un comunicat a Síle Darragh, just abans que aquesta sigui escarcerada, moment en que Mairéad Farrell tornarà a assumir el càrrec d'OC a *Armagh*. En aquest, exposa com les dones republicanes han estat un exemple:

"The admiration felt here for you lot is something out of the ordinary... nowhere would be found courage, determination and example to equal that of the comrades in Armagh. You've been an inspiration to us all throughout the five years of torturous protest. I salute each and every one of you. [...] It's tragic that we didn't have a settlement by now. I too felt that it would be finished at this period. It now looks as though the price will be very great indeed. But we'll smash them in the end..."³⁶⁴.

El 5 de març mor Frank McGuire, parlamentari per l'SDLP, defensor de la causa dels presoners republicans i de les cinc demandes. El *Sinn Féin* decideix presentar Bobby Sands a les eleccions per ocupar aquest càrrec. Tenen el convenciment de que si és elegit parlamentari, el Govern britànic no el deixarà morir. SDLP decideix no presentar-

³⁶² DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*. Pp. 121 - 122

³⁶³ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*.

³⁶⁴ DARRAGH, S. (2011). *John Lennon's dead*. Pp. 140 - 141

se doncs hi ha una gran dosi d'emotivitat en l'ambient i presentar-se i guanyar l'escó podia suposar deixar morir Bobby Sands. Així, al·legaran no presentar-se per no dividir el vot nacionalista. El germà del Frank McGuire, demanarà el vot per Bobby Sands. Després d'una campanya totalment polaritzada, el 9 d'abril, Bobby Sands sortirà elegit parlamentari (*Member of Parliament*, MP) amb 30.493 vots per 29.046 vots pel candidat de l'UUP³⁶⁵. Que Bobby Sands guanyés les eleccions, demostra el gran impacte que estava tenint la vaga de fam en la societat del Nord d'Irlanda i a tota l'illa. A les eleccions generals de la República d'Irlanda, el juny de 1981, el *Sinn Féin* presentarà nou presoners, dels que quatre estaven en vaga de fam. Dos vaguistes de fam seran elegits parlamentaris (*Teachta Dáil*, TD) i la resta obtindran molt bons resultats. Mairéad Farrell va ser presentada per la circumscripció de Cork, però no sortirà elegida. El moviment republicà pensa que si els presoners o les presonerres són elegides a la República d'Irlanda, el Govern irlandès haurà de donar-los suport, ja que aquest fet demostraria que la societat els recolza en la seva demanda d'estatus polític.

Entre l'opinió pública republicana, s'havia anat generant la idea que si Bobby Sands era elegit parlamentari, l'Estat britànic no el deixaria morir en vaga de fam. Malgrat aquesta idea, menys d'un mes després, el 5 de maig, Bobby Sands morirà a la presó en defensa de les cinc demandes. Vint – i – tres presoners participaran en la vaga de fam, deu d'aquests moriran:

- Bobby Sands. 26 anys, membre de l'IRA i MP. Inici de la vaga de fam 1 de març de 1981, mort el 5 de maig després de 66 dies sense menjar.

³⁶⁵ Conflict and Politics in Northern Ireland [en línia] [Data de consulta 06/05/2013]
<<http://cain.ulst.ac.uk/issues/politics/election/rwby1981a.htm>>.

- Francis Hughes. 25 anys, membre de l'IRA. S'uneix a la vaga de fam el 15 de març de 1981, mort el 12 de maig després de 59 dies sense menjar.
- Raymond McCreesh. 24 anys, membre de l'IRA. S'uneix a la vaga de fam el 22 de març de 1981, mort el 21 de maig després de 61 dies sense menjar.
- Patsy O'Hara. 23 anys, membre de l'INLA. S'uneix a la vaga de fam el 22 de març de 1981, mort el 21 de maig després de 61 dies sense menjar.
- Joe McDonnell. 30 anys, membre de l'IRA. S'uneix a la vaga de fam el 8 de maig de 1981, mort el 8 de juliol després de 61 dies sense menjar.
- Martin Hurson. 29 anys, membre de l'IRA. S'uneix a la vaga de fam el 28 de maig de 1981, mort el 13 de juliol després de 46 dies sense menjar.
- Kevin Lynch. 25 anys, membre de l'INLA. S'uneix a la vaga de fam el 23 de maig de 1981, mort l'1 d'agost després de 71 dies sense menjar.
- Kieran Doherty. 25 anys, membre de l'IRA i TD. S'uneix a la vaga de fam el 22 de maig de 1981, mort el 2 d'agost després de 73 dies sense menjar.
- Thomas McElwee. 23 anys, membre de l'IRA. S'uneix a la vaga de fam el 8 de juny de 1981, mort el 8 d'agost després de 62 dies sense menjar.
- Michael Devine. 27 anys, membre de l'INLA. S'uneix a la vaga de fam el 22 de juny de 1981, mort el 20 d'agost després de 60 dies sense menjar.

La vaga de fam obtindrà el suport total a les comunitats nacionalistes. Les manifestacions i els disturbis seran constants durant el període i els funerals dels vaguistes de fam seran multitudinaris³⁶⁶. La campanya rebrà també molta atenció internacional. A la República d'Irlanda també es realitzaran manifestacions i campanyes en suport als presoners, però el Govern de la República no es posicionarà al respecte.

Des de l'inici de la vaga de fam, la direcció del moviment republicà es trobava en constant diàleg amb els representant del Govern britànic.

³⁶⁶ ROSS, F. S. (2011). *Smashing H-block*.

2.5.5.1. Final de la Segona Vaga de Fam

Després de la mort dels 10 vaguistes, les famílies d'alguns dels presoners començaran a demanar la intervenció mèdica quan els presoners perdin el coneixement. Davant d'aquesta situació, conscients de la quantitat de força que estava perdent la vaga de fam, el moviment republicà decideix acabar-la. La vaga de fam es donarà per finalitzada el 3 d'octubre. El 6 d'octubre, James Prior, Secretari d'Estat per Irlanda del Nord, anunciarà una sèrie de mesures que encetaran el camí cap a l'assoliment de les cinc demandes per part dels presoners. El Govern britànic concedirà les demandes dels republicans amb excepció de la remissió de condemna perduda durant les protestes, tot i així, no concedirà l'estatus de pres polític de manera oficial.

La vaga de fam de 1981 tindrà conseqüències molt importants per al Nord d'Irlanda i, amb el temps, s'ha demostrat que han estat un dels punts d'inflexió clau dels *Troubles*. El moviment republicà assolirà una gran victòria propagandística sobre el Govern britànic i obtindrà una gran simpatia internacional. En les zones nacionalistes, el suport actiu i tàcit vers l'IRA augmentarà. De la mateixa manera, el suport polític al *Sinn Féin* incrementarà molt, fet que es demostrarà en les posteriors eleccions generals i locals al Nord i en les generals a la República d'Irlanda. Així, faran que el *Sinn Féin* aparegui com una força política important al Nord d'Irlanda. El Govern britànic començarà a témer la superació de l'SDLP per part del *Sinn Féin* com a partit representant de la població nacionalista a Irlanda del Nord.

La conflictivitat social augmentarà molt durant el període de la segona vaga de fam. Entre juliol i agost es produiran 61 morts relacionades amb disturbis. La violència passarà a ser gairebé endèmica, polaritzant encara més la població.

2.6. NORMALITZACIÓ

El període de normalització comença el 1982 quan hi ha un abandonament explícit de les polítiques de criminalització, en el sentit concret, per part del Govern britànic. Hi haurà cada vegada un reconeixement més explícit del sistema penitenciari com un mecanisme per a gestionar les conseqüències humanes de la violència política. Així, s'avançarà en el reconeixement de la normalitat de la divisió entre comunitats i la violència entre aquestes³⁶⁷.

La normalització té dos objectius interconnectats. Políticament, fa referència a un canvi ostensible fora de les ortodòxies de la 'derrota del terrorisme' que havien prevalgut des de 1976 cap a una adaptació oficial a la realitat de la influència paramilitar a les presons. La moderació tàcita de la política de criminalització es fa en favor d'una major flexibilitat i estratègies més pragmàtiques per minimitzar el conflicte. De totes maneres, la política de criminalització per ella mateixa, mai ha estat formalment revocada, tot i que als alts directius de les presons se'ls permet un grau de discrecionalitat en la relació amb els presos en una estreta gamma de problemàtiques. A la pràctica, la normalització cobreix gairebé dues dècades d'avenços i retrocessos en una sèrie de qüestions relacionades amb el fet central del reconeixement polític a les presons³⁶⁸.

La política de normalització es desenvolupa en dues fases:

- 1) 1981 – 1987: és vista com a continuació del conflicte. Centrada en canvis a règims en gran mesura similars anteriors estratègies per imposar la criminalització. Específicament, es refereix, entre d'altres a mesures a la política d'integració que intenta finalitzar amb l'empresa inacabada de

³⁶⁷ MCEVOY, K. (2001). *Paramilitary imprisonment in Northern Ireland: Resistance, management, and release*. Oxford: Oxford University Press.

³⁶⁸ Ídem.

desmantellar les estructures paramilitars i dispersa tant els presoneres republicans com els lleialistes entre els presoners comuns. Els presoners defensen la segregació com a dret i com a condició simbòlica de la seva detenció. El sistema penitenciari advoca per la no segregació al·legant el fet de que l'associació entre presos provoca més intents de fuga organitzats i més aldarulls entre bàndols.

- 2) A partir de 1987: sorgeix com a conseqüència de la millora en matèria de seguretat penal, fet que va ser vist pels presoners i les presoneres com una usurpació dels drets d'associació autònoma i d'autogestió que havien adquirit a través de les lluites culminades amb les vagues de fam. En termes més generals, els presos polítics van rebutjar l'afany rehabilitador a base d'incentius fonamentats en el nou enfocament lligat a maneres de governabilitat que requereix la conformitat individual i l'autoreforma, fet que implica a la vegada renunciar al seu caràcter polític i dissoldre les seves estructures com a tal.

2.6.1. PRESÓ D'ARMAGH DESPRÉS DE LES PROTESTES

Els mesos posteriors a les vagues de fam les presoneres i els presoners republicans abandonen les protestes i es declaren aptes per a realitzar les feines penitenciàries. En aquest moment hi havia 32 presoneres republicanes que haguessin participat de les protestes de la presó d'*Armagh*³⁶⁹. Aquestes dones, es continuaran resistint a ser integrades en el sistema penitenciari. El període es caracteritzarà per la introducció de la política de l'*strip searching*. És vista com una pràctica brutal contra la integritat de les presoneres. Va provocar molt rebuig entre les presoneres i entre les comunitats i es van endegar campanyes i manifestacions contra aquesta pràctica. Es van realitzar 4.000 *strip searching* des de 1982 i les dones republicanes a la presó no van ser mai més de 32³⁷⁰.

³⁶⁹ DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne*.

³⁷⁰ Ídem.

L'*strip searching* és una pràctica utilitzada a Irlanda del Nord des de 1949. Consisteix en un escorcoll exhaustiu del cos del presoner o la presonera mentre es troben despullats íntegrament. Aquesta pràctica havia quedat relegada al moment d'entrada a la presó i al de sortida, però es va revisar el novembre de 1982 i es va començar a utilitzar de manera "aleatòria". La pràctica de l'*strip searching* comença a aplicar-se en l'entrada i la sortida de la presó, abans i després de cada visita a presoners/es i visites, abans i després de comparèixer davant del tribunal (les presoneres preventives hi havien de comparèixer setmanalment), a l'entrada i la sortida de la llibertat condicional, en les visites internes i en l'entrada i la sortida d'un hospital que no fos el de la presó.

Després de diverses denúncies, es va fer una revisió de l'ús d'aquesta pràctica l'any 1983 que conclou que l'*strip searching* es farà "només de forma aleatòria"³⁷¹. No obstant això, les circumstàncies i la freqüència de l'*strip searching* va continuar aixecant crítiques generalitzades de fonts humanitàries, polítiques, acadèmiques i religioses. El Govern argumenta:

"It is regrettable that many grossly inaccurate, and often malicious accounts of the procedures have been and still are in circulation. The government is satisfied that it is necessary to have recourse to this form of searching in the interests of security, including the safety of the prisoners themselves"³⁷²

L'any 1985 es publica el pamflet *Armagh Prison Strip Searching: The Facts*. En aquest, es denuncia la gran quantitat d'*strip searching* a la que se sotmeten la majoria de presoneres republicanes. La *Northern Ireland Office* (NIO) es defensarà argumentant

³⁷¹ Northern Ireland Office (1982) *The Prison Rules* (Northern Ireland) Belfast: HMSO a CORCORAN, M. (2006). *Out of order* P. 52

³⁷² Northern Ireland Prison Service (1983) *Report of the Administration of the Prison Service for 1984* (Cmnd 608). Belfast: HMSO a CORCORAN, M. (2006). *Out of order* P. 52

que les investigacions que s'han fet per a les dades d'aquest pamflet no són oficials. Al·lega, a més, que totes les presoneres tenen la obligació legal de ser escorcollades quan entren a la presó “and at such subsequent times as the governor may order”³⁷³. Tant presoneres com presoners han de ser escorcollades tan sols per guardes del mateix sexe.

La gran quantitat de testimonis recollits per diferents organitzacions pro drets civils mostren una gran diferència de percepcions entre el personal penitenciari i les presoneres. Mentre els primers asseguren que el procés és discret i impersonal, les presoneres asseguren que és degradant, molt llarg i forçat.

La *National Council for Civil Liberties* (NCCL) demana que es redueixin els nombres de *strip searching*, la NIO al·lega altra vegada a la seguretat, argumentant sobre la perillositat de les presoneres, tal com feia durant el període de les protestes:

"Three quarters of women prisoners in Armagh prison are charged or convicted of terrorist – related [sic] offences, including murder, attempted murder and possession of explosives and firearms"³⁷⁴.

És significatiu el cas de Catherine Moore, que va patir l'*strip searching* més de 120 vegades entre 1982 i 1984³⁷⁵. Donada la freqüència amb la que els presos preventius com Moore havien de fer compareixences al tribunal o rebien visites legals, fins i tot l'aplicació de l'*strip searching* rutinari de sortida i reingrés a la pròpia ala es recolzava

³⁷³ Northern Ireland Office (1982) *The Prison Rules* (Northern Ireland) Belfast: HMSO a CORCORAN, M. (2006). *Out of order*. P. 52

³⁷⁴ Ídem. P. 54

³⁷⁵ CORCORAN, M. (2006). *Out of order*.

invariablement en la percepció de que l'aplicació de la política de seguretat a Armagh era rudimentària, excessiva i retributiva.

L'any 1986 tancarà la presó d'Armagh i les dones seran traslladades a una nova presó, *Her Majesty's Maghaberry*. Allà la lluita de les presoneres serà pels drets de les presoneres polítiques, per la segregació i en contra de l'*strip searching*.

6.2. TRASLLAT DE LES PRESONERES A MAGHABERRY

La reforma de la presó al Nord d'Irlanda s'implementarà en tres aspectes que sorgeixen d'una sèrie de revisions de l'administració penitenciària entre 1987 i 1991. El tancament d'*Armagh* i el trasllat de les presoneres a *HMP Maghaberry* presentarà també una oportunitat a les autoritats per implementar mesures consistents per a la "normalització":

- En la primera revisió, el 1987, que encarna principis fonamentals del nou pensament penal, es va posarà èmfasi en proporcionar un alt nivell de seguretat i allotjament, capacitat, educació, assistència social i serveis de llibertat condicional.
- En segon lloc, el pla intentarà restaurar el principi de rehabilitació i reforma personal al centre de la institució penitenciària introduint incentius progressius per a les presoneres cooperants amb el règim i encoratjarà als presos a aprofitar al màxim les oportunitats ofertes durant el seu confinament. Fonamentalment, l'assoliment d'aquests objectius anirà lligat al tractament dels presoners individualment, com a subjectes desvinculats de creences religioses i d'opinions polítiques i en mesura del possible, oferir-los l'oportunitat de complir condemnes sense formar part d'una estructura militar i política organitzada.
- El tercer element de la reforma de la presó implicarà la construcció d'associacions entre la comunitat i el servei

penitenciari, i la millora de la rendició pública de comptes i la transparència dels seus procediments.

Les dones seran traslladades a la nova institució penitenciària el 1986. L'any després, també hi seran traslladats els homes en dependències separades. Inicialment, les dependències dels homes estaven pensades per internar presoners amb condemnes llargues però després del tancament de la *HM Belfast Crumlin Road*, l'any 1996, acollirà també presoners amb condemnes curtes no relacionats amb delictes paramilitars. Una de les conseqüències dels Acords de Divendres Sant³⁷⁶ (1998) serà la gran reducció en el nombre de reclusos. Així, també la presó *HM Maze* tancarà l'any 2000 pel que els presoners sense dret a escarceració recollit als Acords, seran transferits a la presó de *Maghaberry*. A la presó de *Maze*, els presoners republicans i lleialistes s'internaven de manera segregada, no serà així a *Maghaberry*, que es regia per un nou règim integracionista que obligava a internar els presoners de manera mixta:

"HMP Maghaberry has historically functioned as an integrated establishment in which prisoners of all persuasions and backgrounds are required to live and work together."³⁷⁷

Tot i així, després de nombrosos problemes que afectaven la convivència i posaven en risc la seguretat dels interns, el 2003 es separaran els presoners, tot i que no seran segregats. Les dones, per contra, continuaran internades totes juntes, sense separació entre presoneres comunes i polítiques ni entre republicanes ni lleialistes. Les presoneres republicanes, demanaran ser separades de les lleialistes i endegaran una campanya que

³⁷⁶ Vegeu apartat 2.7. Pp. 196 - 210.

³⁷⁷ House of Commons, Select Committee on Northern Ireland Affairs, *Second Report*, 2004, a SCRATON, P., & MOORE, L. (2004). *The hurt inside: The imprisonment of women and girls in Northern Ireland*. Belfast: Northern Ireland Human Rights Commission. P. 114

consistirà, entre d'altres accions puntuals, a no associar-se amb altres presonerres, el que provocarà que estiguin a la cel·la durant un període llarg de temps.

El conjunt de presonerres i presonerres en una mateixa presó esdevindrà molt complex amb el pas del temps. La gran diversitat de subgrups, tots amb necessitats específiques:

"Males and females; ordinary remand prisoners; sex offenders; asylum seekers; members of different Loyalist organisations, both on remand and on sentence; members of different Republican organisations on remand and sentence; short-term sentenced ordinary prisoners, long-term sentenced ordinary prisoners, and so on."³⁷⁸.

L'any 2002, l'Inspector en Cap de Presons començarà un informe sobre la presó dient que és "the most complex and diverse prison establishment in the UK"³⁷⁹.

Actualment, la presó de Maghaberry continua allotjant als presoners i les presonerres republicanes que formen part d'organitzacions contràries als Acords de Divendres Sant. S'han realitzat campanyes de *no - wash* i contra l' *strip searching*. Les organitzacions a les que pertanyen els presonerres no compten amb el suport social dels anys de conflicte, el que farà que aquestes campanyes hagin rebut poca atenció de l'opinió pública i de les pròpies comunitats.

³⁷⁸ House of Commons, Select Committee on Northern Ireland Affairs, *Second Report*, 2004, P.4 a SCRATON, P., & MOORE, L. (2004). *The hurt inside*. P. 40

³⁷⁹ *Maghaberry Inspection 2002* SCRATON, P., & MOORE, L. (2004). *The hurt inside*. P. 40

2.7. EL CANVI DEL MOVIMENT REPUBLICÀ. DE LES PROTESTES A LES PRESONS, AL GOOD FRIDAY AGREEMENT (1998)

Les protestes a la presó per la recuperació de l'estatus polític i en especial la segona vaga de fam, provocaran un canvi clau per a la resolució del conflicte d'Irlanda del Nord. El recolzament multitudinari que havien rebut els presoners i les presonerres, provocarà un canvi en el *Sinn Féin*, branca política del moviment republicà, en adonar-se de la gran quantitat de suport social amb el que compta el republicanisme. Aquest fet, canviarà l'estratègia del moviment en la seva totalitat³⁸⁰.

Les campanyes de protesta a les presons, en especial la segona vaga de fam, revitalitzarà l'IRA i l'estratègia armada gaudirà de major suport social en els àmbits moderats del nacionalisme³⁸¹. De la mateixa manera, l'opinió internacional sobre l'organització, fins el moment negativa, canviarà. Tot i que la violència com a mitjà seguirà obtenint valoracions negatives, les pràctiques de l'organització es consideraran justificades. El *London Sunday Times*, realitzarà una enquesta a 73 diaris de tot el món on la conclusió serà que des que Bobby Sands havia començat la vaga de fam, l'opinió mundial havia canviat favorablement:

³⁸⁰ ADAMS, G. (2005) *Memorias Políticas*; ENGLISH, R. (2008). *Irish freedom.*; FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*; HEARTY, R. (1995). *The evolution of the provisional IRA*; MAILLOT, A. (2004). *New Sinn Féin: Irish republicanism in the twenty-first century*. New York: Routledge; McALLISTER, I. (2004). 'The armalite and the ballot box': Sinn Féin's electoral strategy in Northern Ireland. *Electoral Studies*, 23(1), 123-142; McDOWELL, S. (2007). Armalite, the ballot box and memorialization: Sinn Féin and the state in post-conflict Northern Ireland. *The Round Table*, 96(393), 725-738; McKEARNEY, T. (2011). *The provisional IRA*; O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*; SIERRA, L. A. (1999) *Irlanda del Norte*

³⁸¹ ADAMS, G. (2005) *Memorias Políticas*; ENGLISH, R. (2008). *Irish freedom*; ENGLISH, R. (2004). *Armed struggle*; FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*; O'BRIEN, B. (1999). *The long war*; O'BRIEN, B. (2000). *A pocket history of the IRA*.

"The *London Sunday Times* reported that a survey of 73 newspapers around the world since Sands began hunger strike March 1 showed the world opinion shifting toward the IRA"³⁸²

L'elecció de Sands i la seva posterior defunció generaren una àmplia solidaritat amb la causa republicana entre l'opinió pública irlandesa i internacional. De forma paral·lela, es produirà una generalitzada repulsa i condemna a la política del Govern britànic. El procés de legitimació de la protesta republicana també es va veure beneficiat per la mediació efectuada a càrrec d'un enviat especial del Papa i representants de la Comissió Europea de Drets Humans, cap dels quals va aconseguir que el Govern britànic cedís davant les demandes.

L'elecció de Sands com a parlamentari donarà un gran impuls a la causa republicana, portant als seus líders a plantejar-se els beneficis que es podrien aconseguir mitjançant la via electoral. Tot i l'evidència d'una creixent base social i electoral als dos costats de la frontera, per a que el *Sinn Féin* pogués créixer políticament, necessitava trencar amb el tabú que tradicionalment condemnava "l'electoralisme" entre les bases republicanes. Cal destacar que en contra del que es pot interpretar analitzant aquest període amb certa distància històrica, la mort de Sands no causarà un viratge instantani i unànimе dins la ideologia del moviment republicà respecte la participació electoral i institucional. Si bé és cert que dins el moviment agafa força la idea de donar un paper més destacat a la política, també ho és que el *Sinn Féin*, de moment, no qüestionarà la seva estratègia absentista³⁸³.

³⁸² Two killed in violence in Ulster. *Boston Globe*, 1 June 1981. P. 10

³⁸³ GARVIN, T. (1981). *The evolution of Irish nationalist politics*. New York: Holmes & Meier; FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*; MURRAY, G., & TONGE, J. (2005). *Sinn Féin and the SDLP: From*

Fins a les vagues de fam, el *Sinn Féin* sempre havia estat supeditat a la posició predominant de l'IRA. Seran els mesos posteriors a aquestes quan els dirigents de major influència del moviment, és a dir, el Consell Militar de l'IRA, decideixi que calia ampliar el paper del *Sinn Féin*.

Fins el moment, per al moviment republicà les eleccions a Irlanda del Nord formaven part d'una estratègia contra la insurgència, eren vistes com un mitjà per a restaurar la "normalitat" o com un mètode d'oposició política a la lluita armada³⁸⁴. Sense institucions, Irlanda del Nord podia ser vista com una colònia conservada mitjançant un exèrcit d'ocupació pel que pensava que, si es permetia la participació en els comicis per a les institucions del Nord, el camí cap a un procés de negociacions amb el Govern britànic es bloquejaria, entenent que només mitjançant la lluita armada es podria obligar al Govern de Londres a negociar.

El *Sinn Féin* recolzarà l'anàlisi que fa l'IRA sobre el conflicte. El partit defensa que la solució consisteix en demostrar que un elevat percentatge del poble irlandès, del Nord i del Sud, recolza la posició republicana que reivindica la retirada dels britànics i que l'IRA té dret a recórrer a la lluita armada contra l'exèrcit del Regne Unit per a forçar-la. Si l'IRA pot demostrar que el *Sinn Féin* compta amb un suport electoral ampli, podrà afirmar que aquest suport empara la seva política d'acció.

En aquesta línia, l'*Ard Fheis* de 1981 posarà les bases per al canvi. Tal com descriu Gerry Adams en les seves memòries polítiques, un sector del partit ja feia anys que teoritzava sobre la possibilitat d'utilitzar també l'estratègia electoral. Danny Morrison,

alienation to participation. London: Hurst; O'HEGARTY, P. S. (1998). *The victory of Sinn Féin: How it won it and how it used it*. Dublin: University College Dublin Press.

³⁸⁴ FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*.

director de propaganda del partit republicà, durant la seva intervenció al congrés verbalitzarà l'estratègia dual que desenvoluparà el partit a partir d'aquest moment:

"Who here really believes we can win the war through the ballot box? But will anyone here object if, with a ballot paper in this hand and an Armalite³⁸⁵ in the other, we take power in Ireland?"³⁸⁶

En aquest congrés els partidaris de l'estratègia dual aconseguixen aixecar la prohibició d'ocupar els escons en les eleccions locals d'Irlanda del Nord i, sorprenentment, aconseguixen també que el partit autoritzés la possibilitat de participar a les diverses eleccions parlamentàries, tot i que sobre la base de l'absentisme.

Això permetrà al partit concórrer per primera vegada a les eleccions del Nord l'octubre de 1982. El *Sinn Féin* es presentarà a set de les dotze circumscripcions dels sis comtats, triades en funció de la quantitat de població nacionalista, que aquell any suposava un 38,5% del total de la població del Nord³⁸⁷. Els resultats, que encendran l'alarma de la classe política dominant tant al Nord com al Sud, demostren que els partidaris de l'estratègia dual havien encertat en el seu plantejament. El partit obtindrà un percentatge del 10,1% sobre el total de la població, el que es tradueix en 5 escons per a l'Assemblea del Nord: Gerry Adams, Martin McGuinness, Danny Morrison, Owen Carron i Jim McAllister. El percentatge supera en un 2% als resultats que els presos van obtenir el 1981, el que demostra que els vots no es devien a una circumstància excepcional ni estaven basats en les altes dosis d'emotivitat que va comportar el moment. Cal destacar

³⁸⁵ Fusell utilitzat tradicionalment per l'IRA.

³⁸⁶ ENGLISH, R. (2004). *Armed struggle*. Pp. 24 - 25

³⁸⁷ Elections in Ireland [en línia] Dades disponibles a <<http://electionsireland.org/>> [Data de consulta 10/08/2012]

que aquest 10,1% de vots, suposen el 35% dels vots nacionalistes, fet que evidencia la derrota contundent dels candidats presentats per l'SDLP³⁸⁸. Serà en aquest moment quan el Govern de la República d'Irlanda començarà a considerar l'estratègia electoral del *Sinn Féin* com una amenaça, ja que temien que aquest partit substituís a l'SDLP com a representant de la majoria nacionalista del Nord, fet que faria cert l'argument del moviment republicà explicat anteriorment, segons el qual la majoria dels nacionalistes del Nord recolzen la lluita armada contra l'ocupació britànica al nord de l'illa. Si aquest argument es demostrava, el Govern irlandès temia que no hi hagués avenços polítics de cap tipus, ja que el Govern britànic no cediria en cap cas a demandes o propostes provinents del que es considerava el braç polític de l'IRA.

Per part seva, els parlamentaris del *Sinn Féin*, tot i que no van prendre possessió de les actes i que no van rebre el sou del seu càrrec públic, van dedicar-se a la representació política a temps complet. El compromís amb les reivindicacions de la societat irlandesa i el recolzament a les iniciatives comunitàries centrà la feina del partit. Gerry Adams en les seves memòries polítiques destaca la importància del treball local, destinat a millorar d'una manera concreta les condicions de vida dels ciutadans. En aquesta línia, i com a representants electes dels barris més deprimits i marginats del Nord, van desenvolupar campanyes per la justícia social i econòmica i per l'habitatge, que esdevenia un dels problemes més rellevants entre la comunitat catòlica. Això els va permetre adquirir gran reputació entre el seu electorat. D'aquesta manera, el *Sinn Féin* s'anava convertint en un subjecte actiu en la política del Nord. Després dels èxits electorals del moviment republicà, l'Administració de la República d'Irlanda concentra tots els seus esforços en apuntalar l'SDLP i el nacionalisme constitucional del Nord.

³⁸⁸ FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*.

Amb aquest objectiu, s'impulsa el Fòrum de la Nova Irlanda que tindrà lloc entre maig de 1983 i maig de 1984 i on participaran tots els partits amb representació parlamentària amb excepció del Sinn Féin, que no serà convidat pel seu suport a la lluita armada. Els partits unionistes seran convidats de manera reiterada, tot i el seu suport implícit a les organitzacions paramilitars lleialistes i unionistes. Aquests, rebutjaran participar-hi. L'informe que en surt el 1984 està subscrit pels tres principals partits polítics del Parlament irlandès – El *Fiana Fáil*, el *Fine Gael* i el *Labour Party* irlandès - i per SDLP com a únic representant del nord, i estableix les bases de negociació amb el Govern britànic, que portaran a l'Acord Anglo-irlandès al novembre de 1985.

A les eleccions legislatives britàniques de 1983, el Sinn Féin lluitarà per 15 escons. El titular després dels resultats serà la victòria de Gerry Adams a Belfast Oest, desbancant al veterà Gerry Fitt, que portava ocupant aquest escó des de 1966 i havia estat el màxim dirigent de l'SDLP fins a 1981, moment en que va ser substituït per John Hume. El Sinn Féin obté 102.000 vots, és a dir, el recolzament del 13.4% del total de l'electorat i un 43% de l'electorat nacionalista³⁸⁹. L'elecció de Gerry Adams és considerat un dels avenços més importants i significatius del Sinn Féin.

L'augment de la polarització de la població originat durant les protestes dels presoners, s'havia extremat gràcies a l'entrada del *Sinn Féin* a l'escenari electoral. El vot al *Sinn Féin* suposava, per a la població dels guetos republicans, l'única manera per oposar-se a la política de Margaret Thatcher, d'expressar-li la seva alineació.

³⁸⁹ Elections in Ireland [en línia] Dades disponibles a <<http://electionsireland.org/>> [Data de consulta 10/08/2012]

"Des de 1969 el ejército patrullaba las calles de Irlanda del Norte, en 1983, no había persona menor de 30 años que no hubiera sufrido agresiones físicas o verbales por parte de las fuerzas de ocupación británicas"³⁹⁰.

D'altra banda, l'estratègia dual comença a incomodar a l'IRA, que veu com les seves accions s'han de supeditar a les campanyes electorals del *Sinn Féin*. Els diferents sectors del moviment comencen a plantejar-se què és el que més pesa, la lluita armada o la lluita electoral. Respecte l'IRA, Adams els demana un marge de dos anys a partir de 1983 per a comprovar si l'estratègia electoral dóna els resultats que ell espera.

"Como parlamentario por Belfast Oeste, uno de los jefes del IRA i el creador de la estrategia que había otorgado al SF más de 100.000 votos en el Norte, a duras penas se podía refutar su petición"³⁹¹

Aquesta estratègia, requerirà canvis radicals en la ideologia del partit. La Constitució del *Sinn Féin* prohibia explícitament la discussió entorn l'absentisme. L'*Ard Fheis* de 1983, suposarà el canvi definitiu en l'estratègia del partit i, amb ell, del moviment republicà irlandès. Gerry Adams serà elegit president del partit i Martin McGuinness vicepresident. Aquest relleu en la presidència suposa, a més d'un canvi generacional, un canvi territorial. Per primera vegada, el partit passarà a estar controlat per un sector de polítics del Nord que tenen com a prioritat avançar per la via política i que, per assolir aquest objectiu, estan disposats a obrir-se a la plena participació institucional a tota l'illa. Serà també a partir d'aquest congrés que la direcció del moviment republicà en el seu conjunt passarà a estar en mans dels "polítics" i no dels "militars".

Un cop president, Adams aprofitarà les eleccions europees de 1984 per a traslladar als estatuts del partit la seva estratègia. Com que el partit reconeixia el Parlament europeu,

³⁹⁰ FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*. P. 393

³⁹¹ FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin*. P. 398.

tot i estar en contra de la ideologia neoliberal de la Unió Europea, es modifiquen els estatuts per a que els candidats a aquestes eleccions puguin ocupar els seus escons a Europa.

El lideratge de Gerry Adams i la seva voluntat d'avançar per la línia política, incomodarà als sectors unionistes i a l'Administració britànica. Que el líder del moviment republicà irlandès, apostés per la via política posava en entre dit la política de criminalització, fent encara més evident que les reivindicacions republicanes eren polítiques, i que la lluita armada era una estratègia per aconseguir uns fins essencialment polítics.

Les eleccions locals de maig de 1985 seran tot un èxit, el que demostrarà que l'estratègia dual d'Armalite i urna funcionava a la perfecció. Assolir 57 regidories reafirmarà al partit com una força política important dins l'àmbit polític del Nord.

Serà l'*Ard Fheis* de 1986 la que canviarà definitivament l'esdevenir del moviment republicà irlandès. Gerry Adams, Martin McGuinness, Dan Morrisson i Jim Gibney, entre d'altres, havien anat preparant l'estratègia sobre l'abstenció des de 1982 de manera molt lenta i acurada. En aquest Congrés defensaran la participació parlamentària a la República d'Irlanda, tot i entendre-la de manera instrumental i no com a objectiu. El *Sinn Féin* no podria esdevenir un partit d'àmbit nacional si renunciava a ser representatiu a tota la nació. El canvi no qüestiona en cap cas "el derecho del pueblo irlandès a defenderse con las armas contra la ocupación británica"³⁹². La resolució s'aprovarà amb la majoria requerida de dos terços sobre el total. La minoria, entorn al 6% dels delegats, abandonen l'*Ard Fheis* i funden el Sinn Féin Republicà. La principal

³⁹² ADAMS, G. (1997). *Antes del Amanecer*; ADAMS, G. (2005) *Memorias Políticas*.

diferència amb la resta d'escissions que s'havien donat al llarg de la història és que aquesta serà molt minoritària i que, a més, no comptarà amb el suport de cap dirigent destacat del moviment, fet que farà que no suposi un daltabaix en l'estabilitat republicana.

Després de 64 anys, el veto al Parlament de la República d'Irlanda, s'havia aixecat. Els polítics del Sinn Féin tenien via lliure per ocupar els seus escons al *Dáil*. Gerry Adams seguia el camí de De Valera, però encapçalant la totalitat del moviment republicà irlandès i, el que resulta més significatiu, des del Nord i amb expectatives polítiques de resoldre el conflicte com mai abans s'havien generat. Gerry Adams i els dirigents més propers a ell es presentaran com a líders indiscutibles, polítics i militars, del republicanisme a Irlanda. Havien triomfat on els anteriors líders havien fracassat. Van aconseguir el suport de l'IRA a la pugna electoral del Sinn Féin en un estat que no reconeixien, Irlanda del Nord, i el seu consentiment per a que els parlamentaris elegits al Sud ocupessin els escons d'un Parlament del que no reconeixien la seva legitimitat, el *Dáil*. Ho aconseguen demostrant que el Sinn Féin podia guanyar eleccions mentre l'IRA continuava la seva campanya militar contra l'ocupació britànica, demostrant que la política no suposava una amenaça per a la lluita armada. Tot i que el final de l'absentisme suposa una ruptura decisiva amb el passat, només representarà un pas més en l'evolució del moviment republicà.

A partir d'aquest moment i fins l'alto al foc de l'IRA el 1994, se succeiran processos de negociació entre el Govern britànic i els dirigents del moviment republicà, i entre la República d'Irlanda i el moviment republicà. El *Sinn Féin* s'esforçarà per millorar la seva imatge i guanyar pes en l'escenari polític i el Govern britànic continuarà sense

voler fer concessions respecte Irlanda del Nord. Les negociacions que portaran a l'alto al foc de 1994 fracassaran però ja es preveia que el final del conflicte armat no estava tan lluny com en les dècades anteriors. El 1997, l'IRA declara un nou alto al foc. Serà clau per això el paper de la nova administració britànica sota el *Labour Party*, encapçalat per Tony Blair, que apostaran per al diàleg amb el *Sinn Féin* com a representant de la comunitat nacionalista. El 1997, s'instal·larà al Parlament d'Irlanda el Nord una comissió per al procés de pau. El 10 de setembre del mateix any, per primera vegada des de 1921, el Primer Ministre britànic rebrà a un líder del *Sinn Féin* per iniciar les negociacions sobre el futur del Nord d'Irlanda.

Les negociacions, que tenen com a objectiu l'assoliment d'un acord que acabi amb el conflicte d'Irlanda del Nord, es desenvoluparan en tres escenaris: entre les comunitats del Nord, entre el Nord i el Sud i entre Irlanda i Gran Bretanya. Els líders del Sinn Féin són conscients que hauran de fer concessions que toparan amb principis tradicionals del republicanisme. Davant d'això, entenen que per al bon desenvolupament del procés, caldrà saber si es podria arribar a un acord que no complís estrictament tots els principis sense que l'IRA trenqués la treva.

Gerry Adams i Martin McGuinness, són conscients que un dels errors de l'alto el foc de 1995 va ser no tenir prou en compte la postura del Consell Militar de l'IRA. Assumeixen que si es tornen a cometre errors que facin fracassar el procés de pau, el projecte polític del partit acabarà. Per a que l'IRA pogués acceptar les concessions que s'haurien de fer durant el procés, s'hauria de canviar la seva Constitució.

Per a canviar la Constitució de l'IRA cal una Convenció Militar, que es durà a terme a l'octubre de 1997. Els negociadors del Sinn Féin a la convenció van aconseguir el seu

objectiu, i s'aprovarà fer els canvis. Aquests canvis giraven entorn l'acceptació de la modificació de la *Bunreacht na hÉireann* (Constitució de la República d'Irlanda), en els seus articles segon i tercer, que feien referència al dret de la República d'Irlanda sobre la sobirania d'Irlanda del Nord. El sector contrari a aquests canvis, molt minoritari, s'escindirà i crearà l'IRA Autèntic.

L'important d'aquesta convenció, més enllà de l'acord arribat, serà l'evidència de que el Sinn Féin, ara ja sense cap mena de dubte, dominava el moviment republicà. Si històricament havien estat les decisions de l'IRA les que marcaven l'esdevenir del partit, després d'aquesta convenció es pot afirmar que la tasca desenvolupada per Gerry Adams i Martin McGuinness, amb el clar objectiu de desplaçar el moviment republicà cap a l'escena política estava completa. Ara calia veure si, mitjançant la política, es podrien assolir els objectius del moviment republicà irlandès.

McGuinness convencerà als dos governs – l'irlandès i el britànic – que demanar-li a l'IRA la destrucció de l'armament abans d'arribar a un acord és inviable. El líder republicà defensa que si s'arriba a un acord satisfactori per als republicans aprovat per referèndum, no existirà la necessitat de continuar amb la lluita armada, pel que l'IRA destruirà l'armament pel seu propi peu. Durant tot el procés de pau, la destrucció de l'armament serà un punt important.

El 29 de gener de 1998, Tony Blair anuncia l'obertura d'un procés d'investigació³⁹³ sobre els fets ocorreguts durant el 30 de gener de 1972 conegut com el *Bloody Sunday*.

³⁹³ El juny de 2010 finalitza la investigació i es publica l'informe que confirma que les víctimes del *Bloody Sunday* eren innocents i anaven desarmades. El Primer Ministre britànic, David Cameron, demana disculpes a la comunitat nacionalista i qualifica els fets "d'injustificats i injustificables".

Aquest anunci és de gran importància ja que serà el primer moment en que el Govern britànic qüestiona les accions de les seves forces de seguretat, a la vegada que suposa un reconeixement vers les víctimes innocents del conflicte. Tot i que no deixa de ser un gest simbòlic, es rebrà aquesta notícia amb esperança.

Les negociacions avançaran a marxes forçades durant els propers mesos fins que el 10 d'abril de 1998, Divendres Sant, és farà pública la signatura del tractat conegut com *The Good Friday Agreement*³⁹⁴ (Acord de Divendres Sant) que signaran tots els partits d'Irlanda, amb excepció de l'unionista UDP d'Ian Paisley.

El contingut de l'Acord de Divendres Sant es pot resumir en els següents punts:

- L'assumpció per part del Govern britànic i irlandès que, si bé fins el moment el desig majoritari de la població d'Irlanda del Nord és el de mantenir la unió amb Gran Bretanya, si en el futur el poble de l'illa d'Irlanda exercís el seu dret a l'autodeterminació, seria obligació d'ambdós governs endegar els mecanismes necessaris per a que aquest desig es fes realitat. Serà la població d'Irlanda del Nord, la que haurà de votar-ho en referèndum.
- El rebuig absolut a la violència utilitzada amb el fi de resoldre qüestions polítiques i el recolzament decidit a que aquestes es resolguin per la via pacífica i democràtica.

³⁹⁴ Per a consultar el document complet <<http://www.sinnfein.ie/files/goodfriday.pdf>> [Data de consulta 19/08/2010]

- Avançar vers la reconciliació i l'acostament entre ambdues comunitats dins d'un marc democràtic i de consens.
- La creació d'una Assemblea d'Irlanda del Nord composta per 108 diputats i elegida democràticament amb representació de tota la societat. Aquest nou parlament tindria a les seves mans el poder executiu i legislatiu i garantiria la protecció dels drets i interessos de tots els sectors socials.
- L'organització d'un Consell Ministerial Nord – Sud (*North – South Ministerial Council*) amb el fi de desenvolupar tasques consultives, de cooperació i actuació a l'illa d'Irlanda.
- L'establiment d'un Consell Britànic – Irlandès (*British – Irish Council*) que tindria la funció de fomentar les relacions entre els ciutadans d'ambdues illes.
- L'entrega de les armes per part de totes les organitzacions armades en un termini de dos anys a partir de la data de l'aprovació dels referèndums, això és, per a finals de 2000.
- El compromís dels Govern irlandès i britànic per a posar en funcionament mecanismes que permetin l'alliberació de presos pertanyents a organitzacions armades que contemplin l'alto el foc.
- El compromís dels Govern irlandès i britànic per a posar en funcionament mecanismes que permetin l'alliberació de presos pertanyents a organitzacions armades que contemplin l'alto el foc.

- La creació d'una comissió per a revisar el paper de la policia de l'Ulster, RUC, capaç de suggerir propostes per a convertir-la en un cos no sectari i deslligat del caràcter repressius que ostentava.
- La revisió dels sistema judicial penal i de les polítiques sobre drets humans i igualtat entre les comunitats.
- El canvi dels articles 2 i 3 de la Constitució de la República d'Irlanda de 1937. Referits a la legitimitat de la República a reclamar la sobirania de l'Ulster. Es substitueixen per "la potestat i dret inalienable de tota persona nascuda a l'illa d'Irlanda a ser part de la nació irlandesa"

L'Acord es ratificarà el 22 de maig mitjançant un referèndum tant al Nord com al Sud de l'illa, on es preguntava pel canvi en la Constitució de la República.

L'acceptació de l'Acord de Divendres Sant per part del Sinn Féin evidenciarà la culminació, dins del moviment republicà, d'una tendència revisionista que havien endegat Gerry Adams i Martin McGuinness. Així ho confirma una anàlisi acurada sobre l'evolució dels principis bàsics del republicanisme, que han deixat de ser-ho o s'han moderat per tal d'encaixar el partit republicà dins de l'escenari polític convencional

El 15 d'agost de 1998, l'IRA Autèntic farà explotar un cotxe bomba a un carrer d'Omagh, localitat nord irlandesa, matant a 31 persones. Gerry Adams condemnarà l'atemptat, sent la primera vegada que qüestiona públicament accions del republicanisme. Aquesta condemna suposarà la culminació d'un procés de moderació republicana a través del qual el moviment ha desenvolupat la seva vessant política

enfrent el militarisme que durant dècades ha ocupat un lloc preeminent en la seva estratègia.

L'Acord de Divendres Sant està dirigit a blocs polítics amb interessos diametralment oposats. Per això, el llenguatge que adopta recorre sovint a una vaguetat que permetrà a nacionalistes i unionistes interpretar el text de maneres totalment contraposades. El motiu és que es prima una estructura sense un final predeterminat que podria ser definida com “oberta”, al no excloure la materialització de cap de les aspiracions tradicionals defensades per les dos comunitats nord irlandeses. En conseqüència, mentre Trimble el presenta com un enfortiment de la Unió d'Irlanda del Nord amb el Regne Unit, Adams en destaca el valor com a instrument de transició vers la consecució última del seu objectiu d'unificació de l'illa.

Aquesta lògica reflecteix la pròpia naturalesa d'un conflicte la resolució del qual resulta impossible si es manté fidel als estrictes criteris que l'han definit durant dècades i que s'han basat en l'enfrontament entre dues comunitats, una amb voluntat immobilista, l'altra amb voluntat de resistència i autodeterminació.

Capítol 3. NACIONALISME I FEMINISME

"I'm oppressed as a woman, but I'm also oppressed because I'm Irish... We can't
succesfully end our oppression as women until we first end the oppression of our
country."

Mairéad Farrell

3.1. GÈNERE I NACIÓ

“Els tres segles d’existència del feminisme han comportat, amb moments de més incidència i d’altres de reacció, canvis pel que fa als comportaments de les dones i envers les dones. Així, les dones, durant segles, paral·lelament a molts projectes nacionals, han viscut i viuen uns processos de canvi per poder passar d’objectes a subjectes, per obtenir la plena ciutadania amb igualtat de drets i per poder exercir i decidir la seva pròpia llibertat. [...] El repte per aconseguir autonomia, llibertat i dret al reconeixement de la diferència mou les relacions entre territoris, entre els estats nació i les nacions sense estat; i és un repte també que comparteixen moviments de dones i/o feminismes.”³⁹⁵

Quan la prioritat ideològica és la creació de l'estat nació, la resta de contribucions ideològiques queden obviades. El nacionalisme tendeix a acaparar i subordinar rere els seus objectius qualsevol altra mobilització tant en la dimensió política com l’epistemològica, esdevenint així una mena de paraigua totalitzador³⁹⁶. D’aquesta manera, la capacitat del nacionalisme per a imposar-se com a forma més autèntica de col·lectivitat i el mode normatiu de la política de manera tal que les aspiracions feministes han d’assumir una expressió nacionalista per a ser ateses políticament, la qual cosa no impedeix, d’altra banda, que restin relegades a un lloc secundari³⁹⁷.

³⁹⁵ PALAU, M. & TODA, A. (eds.) (2012). *In/dependents: Dones i projectes nacionals*. València: Edicions València 3i4. Pp. 9 - 10

³⁹⁶ UGALDE, M. (1996). "Notas para una historiografía sobre nación y diferencia sexual." *Arenal: Revista De Historia De Mujeres*, 3(2), 217-256.

³⁹⁷ DUCH, M. (2012) "Tot pensant històricament el sexe de les nacions" dins de PALAU, M. & TODA, A. (eds.) (2012). *In/dependents*. P. 35

En referència al concepte de nació, podem diferenciar tres concepcions³⁹⁸:

- La nació basada en els orígens o l'ètnia.
- La nació de base cultural: religió, costums, llengua on les dones hi tenen assignat el rol de *border - guards*, de manteniment dels límits i les fronteres nacionals.
- La ciutadania com a criteri bàsic en la definició de la nació on el criteri de gènere presenta una naturalesa dual, ja que les dones es troben incloses en el conjunt de la ciutadania però, per contra, són objecte d'unes polítiques normatives diferencials³⁹⁹.

La construcció nacional no contempla la igualtat de gènere com a pilar fonamental vist que parteix d'uns antecedents històrics que han consolidat la societat patriarcal. Per tant, assigna un rol específic a les dones vinculat a la simbologia Mare Pàtria - Dona i continuïtat - fecunditat.

La teoria feminista ha desenvolupat anàlisis amb indicadors de gènere que han demostrat que les dones actuen com a objectes en les estructures de poder tradicional i la reivindicació nacional no les converteix en subjectes⁴⁰⁰, sinó que perpetua les relacions socials entre homes i dones que es continuen fonamentant en la polarització de les diferències entre unes i altres i en la consideració dels homes com a norma i de les dones com a éssers subordinats.

³⁹⁸ YUVAL-DAVIS, N. (1997). *Gender & nation*. London: Sage Publications.

³⁹⁹ DUCH, M. (coord.). (2013). *El gènere de la polis. La trajectòria de les dones en el catalanisme polític*. Tarragona: Arola Editors.

⁴⁰⁰ PALAU, M. & TODA, A. (eds.) (2012). *In/dependents*.

Les dones, doncs, per motius diversos, s'han vist relegades a l'esfera de l'àmbit domèstic tot i participar, des de sempre, en la construcció de les nacions. Aquest confinament hauria de resultar incomprensible si es té en compte que les dones, a pesar d'una reclusió que els impedeix produir discursos, són les encarregades d'assumir la tasca reproductora⁴⁰¹.

La historiografia ha mostrat el caràcter masculí de la fraternitat que construeix la nació. La identitat nacional s'ha construït sobre l'alienació de les dones en la seva funció reproductiva i maternal. Així, el paper del gènere i de la sexualitat serà central en la construcció de les nacions⁴⁰².

La naturalesa dual de la ciutadania de les dones, simultàniament incloses i excloses, mostra els rols de les dones com les transmissores de cultura i els agents actius de la col·lectivitat nacional no exemptes, sinó fonamentalment dedicades al seu paper com a reproductores biològiques de la nació⁴⁰³.

Si bé les dones s'han vist relegades a funcions subalternes, quan no inexistents, a l'hora de participar en l'edificació de nacions, existeix no obstant això, una visibilitat metafòrica i simbòlica de les dones per a referir-se a la mare pàtria. Aquest ús metafòric de la dona i del seu cos produeix una sèrie d'estereotips inamovibles que desbanquen el paper real de les dones en el teixit social i polític de la seva nació:

"El rol de la dona en el nacionalisme és metafòric o simbòlic; l'omnipresència simbòlica de la Mare Pàtria en tots els nivells de cultura vol fer oblidar

⁴⁰¹ LÓPEZ, M. (2010). *Pensar la nació en femení: Una construcció inacabada*. Borriana: Agrupació Borrianenca de Cultura.

⁴⁰² UGALDE, M. (1996). "Notas para una historiografía sobre nación y diferencia sexual."

⁴⁰³ DUCH, M. (2012) "Tot pensant històricament el sexe de les nacions"

l'absència de la dona real en la reconstrucció social i política de la nació on aquesta és pràcticament invisible"⁴⁰⁴.

En resum, la imatge de la dona ha estat, sovint, el millor reclam per a la construcció de la identitat nacional:

"Els projectes nacionals van ser inicialment definits per homes, i les dones, en aquest context nacionalista, van ser construïdes en relació amb els homes, per la qual cosa la feminitat habitualment s'ha utilitzat com un suport simbòlic i moral. Justament perquè són projectes masculins, les nacions es feminitzen figuradament al servei de les necessitats masculines"⁴⁰⁵.

D'aquesta manera, es cosifica la dona i es transforma el seu cos en la referència simbòlica de la pàtria, erigint-la en dipositària, en guardiana, de la identitat del grup, la qual cosa la confina encara més en l'àmbit del privat. Això reforça la fusió nació/comunitat i mare/dona abnegada, i amb això s'intensifica la voluntat de defensar-les i morir per elles⁴⁰⁶. Aquesta idea, fonamental per a cohesionar la idea del territori i de la comunitat que el compon, es posa a prova durant les èpoques de conflictes⁴⁰⁷.

La confusió entre la mare pàtria i la mare social situa a les dones en el compromís de vetllar per la tradició que s'encarna en l'idioma amb una separació rígida d'aquelles

⁴⁰⁴ "Mujer y Nación en el cine español de posguerra: los años 40", *Arizona Journal of Hispanic Culture Studies*, 3, 51-70 a LÓPEZ, M. (2010). *Pensar la nació en femení*. P. 5

⁴⁰⁵ PALAU, M. (2006). "La mare pàtria. Dones i construcció cultural de la nació" dins de SUNYER, M. (ed.) (2006). *Paraula donada*. Benicarló: Onada, 121-133 a LÓPEZ, M. (2010). *Pensar la nació en femení* P. 7

⁴⁰⁶ "Malaise identitaire: les femmes et la nation", *Millenium: Journal of International Studies*, 20/3, 429-443 a LÓPEZ, M. (2010). *Pensar la nació en femení*

⁴⁰⁷ LÓPEZ, M. (2010). *Pensar la nació en femení*

esferes que la història de les dones ja ha superat entre l'esfera privada – domèstica i l'esfera pública – política⁴⁰⁸.

D'aquesta manera, en l'àmbit de la construcció nacional la dona apareixerà o bé sacralitzada com a símbol d'identitat o bé com a mecanisme de cohesió social en l'àmbit domèstic i comunitari però sempre al marge de la contribució ideològica directa i dels papers més actius en la lluita política. En el procés de construcció nacional irlandès es constata la perpetuació dels models patriarcals i dels rols tradicionals de les dones.

Com a conseqüència de la llarga història de colonització, l'illa d'Irlanda es troba, encara avui, en un constant procés d'autodefinició. Al llarg d'aquest procés, s'han silenciats sistemàticament les veus de les dones en la reconstrucció nacionalista i catòlica de la República d'Irlanda. Nacionalisme, catolicisme i patriarcat conflueixen en el context cultural i polític per a crear mites i metàfores reduccionistes que sustenten les seves ideologies i que, en conseqüència, releguen les dones a una posició secundària dins de la societat⁴⁰⁹.

D'acord amb això trobem com al llarg dels segles, l'imaginari cultural irlandès ha estat caracteritzat per múltiples símbols femenins al voltant de la idea de nació que, a través

⁴⁰⁸ DUCH, M. (coord.). (2013). *El gènere de la polis*

⁴⁰⁹ PORTER, E. "Identity, location, plurality: women, nationalism and Northern Ireland" 32 - 54 dins de MILLER, R. E., & WILFORD, R. (ed.) (2004). *Women, ethnicity and nationalism: The politics of transition*. London: Routledge; ROSENDE PÉREZ, A. (2010). "La iconografía femenina de Irlanda. creación y re/construcción de una nación en femenino." *Lectora: Revista De Dones i Textualitat*, (14), 251-267.

de la ideologia al voltant dels mateixos, han pretès invisibilitzar l'existència de les dones reals, silenciant les seves veus i negant els seus cossos i identitats en l'àmbit públic⁴¹⁰.

En el cas irlandès, cal destacar que la representació al·legòrica de la nació com a dona a Irlanda no ha estat una estratègia utilitzada només pel nacionalisme irlandès, sinó també per la potència colonitzadora:

"La influencia del imperialismo británico no debe ser subestimada, ya que crea una imagen de la colonia como nación emasculada que el nacionalismo irlandés tratará de invertir, a través de la misma ideología patriarcal, para acceder a un rol "masculino" de poder que anteriormente les había sido negado"⁴¹¹.

La imatge de dona que rep Irlanda en la construcció colonial constitueix la primera gran simplificació tant de les dones irlandeses com de la realitat política, social i històrica de la nació. A la vegada, des del nacionalisme - hegemònic a l'illa - es subverteixen els missatges polítics que el poder colonial transmet per adaptar-los a les pròpies reivindicacions, però es perpetua la metàfora que equipara la nació a la dona convertida en musa i símbol primordial de la lluita nacionalista.

"Así, el contexto irlandés se convierte en un espacio hostil para ellas que les niega la participación activa (política i cultural) y las relega a la categoría de mitos nacionales, musas que presentan todas las características que el patriarcado asocia e impone a "la mujer" y que son irreales y, en muchos casos, irrealizables"⁴¹².

D'aquesta manera, la ideologia nacionalista irlandesa, lluny de deconstruir la imatge d'Irlanda com una representació femenina projectada des de la potència colonitzadora, utilitzarà aquesta idea per a assolir els seus propis objectius polítics i socials.

⁴¹⁰ ROSENDE PÉREZ, A. (2010). "La iconografía femenina de Irlanda".

⁴¹¹ Ídem. P. 252

⁴¹² Ídem. P. 255

"De esta forma, se genera una pugna por ejercer el poder (masculino) sobre un territorio definido como femenino (la nación - mujer), que podría liberar a Irlanda del colonialismo británico, pero que en ningún caso iba a liberar a las mujeres irlandesas, que continuarían sometidas por los estereotipos de feminidad patriarcales y atrapadas en construcciones alegóricas que las borra de los sistemas de representación y del discurso socio - político de Irlanda.⁴¹³"

Les guerres, en tant que situacions extremes, aconseguen, de manera paradoxal, trencar certes estructures rígides que encasellen les dones i, amb tals ruptures, els concedeixen l'oportunitat de sortir de la seva esfera privada. Així, en trobar-se el propi concepte de nació en perill, es comença a permetre la intrusió de la dona en la lluita armada i, mentre duren les ofensives, coexisteixen la imatge de la mare i la imatge de la combatent, com havia succeït, per exemple, a la Guerra Civil espanyola⁴¹⁴. En el cas nord irlandès, on les nocions cristianes al voltant de la domesticitat de la dona, que les restringeix a un destí maternal biològicament determinat, tot relacionant el seu organisme amb la incapacitat per a l'acció política, desapareixeran de la cultura de les comunitats catòliques/nacionalistes. Com que les dones s'apoderaran, de manera provisional, de l'accés a l'esfera pública mitjançant la participació política - sempre complementada amb la seva posició com a administradora de la pròpia llar – la xarxa social i comunitària que requeria la lluita armada va ser suportada per les dones d'aquestes comunitats. Així, la seva actitud, en tant que dones, es convertirà en una forma específica de protesta política i social contra l'exèrcit opressor i, per tant, serà

⁴¹³ ROSENDE PÉREZ, A. (2010). "La iconografía femenina de Irlanda." P. 255

⁴¹⁴ LÓPEZ , M. (2010). *Pensar la nació en femení*; NASH, M., & CIFUENTES, I. (2006). *Rojas: Las mujeres republicanas en la guerra civil*. Madrid: Taurus; NASH, M., & TAVERA, S. (2003). *Las mujeres y las guerras: El papel de las mujeres en las guerras de la edad antigua a la contemporánea*. Barcelona: Icaria Editorial.

acceptada i defensada per la pròpia comunitat. Les dones colpejaren tapes i faran sonar xiulets cara a cara amb els militars britànics, alertant els membres de la comunitat d'imminents registres i detencions per part d'aquests militars⁴¹⁵. Com recorda Devlin, el comportament agressiu i de confrontació de les dones durant el conflicte modern (1969 – 1998) confonia els soldats que patrullaven els carrers de Belfast:

“I saw women who could reduce soldiers to tears... When soldiers were foul-mouthed to them they were foulmouthed back”⁴¹⁶

Aquesta ansietat sobre la identitat i operativitat sexual, que amera la literatura contemporània irlandesa, funciona com a metàfora de la problemàtica i ambivalent identitat nacional⁴¹⁷. També a Irlanda és prominent la metàfora familiar. La família es presenta, així, com a metàfora de la nació. La mare, que ja constituïa una de les al·legories de la nació, es convertirà en la guardiana de la tradició nacional. La família hi té un lloc central. El silenci que uneix la violència política amb la violència domèstica en el discurs nacional, convertirà la família en una metàfora de la paràlisi nacional. I no serà fins cinquanta anys després quan, a finals dels anys setanta, a Irlanda del Nord un grup de dones intenti reconciliar un projecte nacional i feminista amb plena consciència de la intersecció dels discursos, de les pràctiques i de la diferent evolució del nacionalisme en ambdues Irlandes, fet que ha comportat una reformulació tant del concepte de gènere com del de nació⁴¹⁸.

⁴¹⁵ PICKERING, S. (2002). *Women, policing and resistance in Northern Ireland*.

⁴¹⁶ DEVLIN, B. (1969). *The price of my soul*. New York: Knopf. P. 37

⁴¹⁷ ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence*.

⁴¹⁸ DUCH, M. (2012) "Tot pensant històricament el sexe de les nacions."

En els anys del conflicte modern, el nacionalisme irlandès es renovarà al voltant dels valors tradicionals de l'esquerra, trobant un nou encaix entre l'esfera privada i la pública a través de la nació i de la comunitat. L'emancipació de les dones és part integral del desenvolupament d'un moviment socialista viable i, per tant, fonamental per als objectius del republicanisme irlandès. En tant que hi són, les dones de l' *Irish Republican Army* (IRA) desvirtuen el discurs imperialista dominant que prohibeix les dones - i també els homes - irlandeses la participació política. Paradoxalment, el discurs nacionalista irlandès pretén confinar-les a elles, com a dones, a l'espai domèstic⁴¹⁹. Les dones que participen activament en la lluita armada o que hi col·laboren, prenen consciència de com el discurs nacionalista/republicà enalteix el seu paper com a mares engendradores de revolucionaris⁴²⁰. Tot i així, la idea de que les dones irlandeses – catòliques, nacionalistes i republicanes en igual mesura que els homes – prenguin les armes per combatre les forces d'ocupació continuarà inquietant la majoria d'homes irlandesos.

L'IRA, com tots els exèrcits, és definit en termes al voltant de la masculinitat. Així, els homes que hi formen part simplement compleixen el que la comunitat espera del seu sexe, adherint-se i desenvolupant com a propis les definicions socials del seu gènere esdevenint forts, poderosos i essencialment masculins. Contràriament, les dones de l'IRA hauran de reflectir una "desexualització" dels seus cossos per a projectar-se com a subjectes i membres actives d'un exèrcit davant de la comunitat. En la teoria

⁴¹⁹ ROWBOTHAM, S. (1972). *Women, Resistance, and Revolution: A History of Women and Revolution in the Modern World*. New York: First Vintage Books a ROULSTON, C. (1997). "Gender, nation, class: The politics of difference in Northern Ireland." *Scottish Affairs*, , 54-68.

⁴²⁰ CRILLY, A. (Dir.). (1989). *Mother Ireland*, DVD. New York: Cinema Guild a ROULSTON, C. (1997). "Gender, nation, class."

republicana sobre la lluita armada, el sexe de les dones s'ocultarà rere aquesta "desexualització" en no desenvolupar un comportament socialment acceptable en conseqüència amb els valors primordials de la comunitat. Així, les dones hauran de disciplinar els seus cossos amb un objectiu clar d'ajustament a les característiques de la feminitat convencional⁴²¹. En paraules d'una *voluntària* de l'IRA:

"I am very conscious of being a woman volunteer. Within the army you have to assert your position to be treated equally... The leadership recognizes this and I honestly couldn't say that there's much discrimination at that level. It's the lower ranks mainly... It still shocks me that I have two battles to fight – one against the Brits and secondly with the men of my own organization. I constantly have to prove myself to them (at least in their eyes, not my own)... In the past it did happen that some men refused to work with female volunteers, but not now. We wouldn't stand for that kind of attitude."⁴²²

En el nacionalisme modern, quan els valors nacionalistes tradicionals i els catòlics ja eren pràcticament una mateixa cosa, les al·legories femenines de la nació es transformen per adaptar-se a la "mística de la feminitat"⁴²³ propugnada per la ideologia catòlica que impregnava ja per complet, com s'ha dit, el nacionalisme irlandès⁴²⁴. La imatge de les dones serà reduïda a una funció exclusivament reproductiva de la nació, el que generarà una patró de sacrifici - la mare ofereix els seus fills a la nació per a que morin per la *Mare Irlanda* - i crea un model de maternitat asexual impossible d'assolir a

⁴²¹ CRAWLEY, L., LARA J., & L. SHEHAN. (2008). *Gendering Bodies*. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers a ROULSTON, C. (1997). "Gender, nation, class."

⁴²² FAIRWEATHER, E., MCDONOUGH, R., & MCFADYEAN, M. (1984). *Only the rivers run free: Northern Ireland: The women's war*. London: Pluto Press P.241

⁴²³ FRIEDAN, B. (1963). *The feminine mystique*. New York: W.W. Norton and Co.

⁴²⁴ ROSENDE PÉREZ, A. (2010). "La iconografía femenina de Irlanda."

la realitat i que encasella les dones irlandeses en uns determinats rols reduccionistes i opressors⁴²⁵.

Així, "catolicismo y nacionalismo no tardan en formar un bloque único para marcar la diferencia con los colonizadores protestantes"⁴²⁶, assegurant que els valors catòlics seran presents en la nació irlandesa.

Amb la formació de la República d'Irlanda l'any 1948, la ideologia nacionalista i catòlica serà assumida pel nou Estat. Així, mentre l'Església propugna els valors i la moral catòlica, basats en la feminitat tradicional, en la castedat, el matrimoni i la maternitat, l'Estat la ratifica a través d'una legislació que imposarà un model de feminitat determinat: control exhaustiu de la sexualitat i la reproducció i prohibició del divorci. L'Estat i l'Església s'aliaran per destacar com a singularitat cultural irlandesa "l'ideal de dona domèstica i virtuosa"⁴²⁷.

Com s'ha dit, la necessitat de reconstruir la identitat de la nació irlandesa davant l'estat opressor i la seva influència cultural i religiosa, provocarà que aquesta s'estructuri al voltant dels trets identitaris de la cultura irlandesa. S'idealitzarà, així, el paper de les dones i les relegarà a funcions reproductives tan necessàries per a la nació. El gran poder atorgat a l'Església en matèria educativa, social i cultural, farà que el model de

⁴²⁵ ROSENDE PÉREZ, A. (2010). "La iconografía femenina de Irlanda."

⁴²⁶ GONZÁLEZ, L.M. (2000) *Otra Irlanda: La estética postcolonialista de poetas y artistas irlandesas contemporáneas*, Oviedo, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Oviedo a ROSENDE PÉREZ, A. (2010). La iconografía femenina de Irlanda P. 265

⁴²⁷ NASH, M. (2013) *Legislació i perspectives de gènere en la construcció de la ciutadania: una comparativa entre Irlanda i Catalunya al segle XX*. [informe en línia] [Data de consulta 10/10/2013] <<http://www.recercat.cat/bitstream/handle/2072/211596/PBR2010%20MARY%20NASH%20mem%C3%B2ria%20cient%C3%ADfica.pdf?sequence=1>> P. 9

feminitat catòlic propugnat per Església i Estat es consolidi com a model nacional⁴²⁸. La crítica a aquest model ideal de les dones esdevindrà una crítica a la nació. Així, catolicisme i nació esdevindran els pilars que definiran les relacions de gènere. D'aquesta manera les dones no són subjectes actius sinó "instruments en mans de l'Estat"⁴²⁹.

Així, en el cas irlandès, es reproduïx l'esquema general de dona com a símbol de la pàtria i dona com a resistent i perpetuadora de la nació. Només l'excepcionalitat i la cruïlla del conflicte portarà a les dones a ocupar espais tradicionalment masculins per la mateixa necessitat i imposició del moviment de construcció nacional sense suposar en cap cas la incorporació de les demandes feministes en la ideologia nacionalista majoritària en el territori.

⁴²⁸ McWILLIAMS, M. (1993). "The Church, the State and the Women's Movement in Northern Ireland," dins de SMYTH, A. (ed.) (1993) *Irish Women's Studies Reader*. Dublin: Attic Press, 79 - 100

⁴²⁹ NASH, M. (2013) *Legislació i perspectives de gènere en la construcció de la ciutadania*. P. 10

3.2. EVOLUCIÓ DEL FEMINISME AL NORD D'IRLANDA

La història del feminisme i de l'activisme pels drets de les dones ha estat marcat pels efectes del conflicte entre Gran Bretanya i Irlanda en les seves diverses fases i facetes. La dificultat rau en com una dona s'identifica i s'organitza al voltant d'afers que l'afecten en tant que dona i troba l'encaix amb la resta d'afers, organitzacions i campanyes que l'afecten en tant que membre d'una comunitat. A més, se suma la dificultat de decidir quines són les problemàtiques prioritàries a les que hauria de dedicar els esforços.

L'any 1968, es crea la *Northern Ireland Civil Rights Association* (NICRA), on moltes dones hi prendran part. De la mateixa manera, moltes de les dones s'integren en el moviment denominat *People's Democracy*. Ambdues organitzacions duren a terme accions pacífiques en demanda de drets civils per a la comunitat catòlica - nacionalista.

Durant aquest anys, a altres països, els grups de la "nova esquerra" donaran llum al feminisme radical, i les dones convertiran en ideals revolucionaris les demandes feministes. Pel gran nivell de conflictivitat social i polític, al Nord d'Irlanda el feminisme de la segona onada arribarà amb retard⁴³⁰. Moltes dones participaran en les campanyes pels drets civils, però no se sentiran capaces d'incloure en les reivindicacions civils qüestions de gènere⁴³¹.

El lent desenvolupament del feminisme no sorprèn considerant els esdeveniments que seguiran a les campanyes pels drets civils. Un any després del seu inici, el Govern d'Irlanda del Nord havia perdut el control de les manifestacions públiques. L'odi i la venjança sectària reviuran al nord i l'*Irish Republican Army* s'armarà de nou en

⁴³⁰ ROULSTON, C. (1997). "Gender, nation, class."

⁴³¹ ROULSTON, C. (1989). "Women on the margin: The women's movement in Northern Ireland, 1973-1988." *Science & Society*, 53(2), 219-236

protecció de la comunitat nacionalista i es reorganitzarà per endegar de nou la campanya per la unificació d'Irlanda. Les actituds vers el rol esperat de les dones a la societat continuarà sent conservador en ambdues comunitats⁴³².

A la dècada de 1960, les dones nord irlandeses havien començat a gaudir de noves oportunitats laborals i educatives gràcies a l'expansió del sector públic i a noves empreses multinacionals que es començaven a instal·lar al territori en detriment de les indústries tèxtils. Els empleats estaven segregats per sexe - com ho estaven a Gran Bretanya - i els salaris de les dones eren inferiors als dels homes, també com a la resta de Gran Bretanya. L'alta taxa d'atur masculina entre la comunitat nacionalista, convertia a les dones en el principal sosteniment econòmic familiar, a més de ser la responsable de les tasques domèstiques i de la cura dels fills en absència total de llars d'infants públiques⁴³³.

Quan el Govern britànic introdueix l'internament sense judici previ (1971), les dones de la comunitat nacionalista organitzen grups de resistència. En ocasions, dones catòliques - nacionalistes i dones protestants - unionistes es mobilitzaran juntes contra la violència que generen les organitzacions armades. Així, la pau començarà a ser vista com una responsabilitat de les dones. Les dones s'organitzaran també en protestes contra la pobresa i la precarietat en l'habitatge. En aquestes campanyes, les dones són vistes com a lluitadores pel benestar familiar i comunitari i no com a combatents en benefici dels drets i el benestar de les dones. Les mobilitzacions de les dones sovint s'han basat en

⁴³² MONTGOMERY, P. & DAVIES, C. (1991). "A Woman's Place in Northern Ireland," dins de ROBINSON, G. (eds.) (1991) *Social Attitudes in Northern Ireland*, Belfast: Blackstaff Press, 74-96

⁴³³ ROULSTON, C. (1997). "Gender, nation, class."

una crida a les seves responsabilitats familiars més que apel·lar a les seves necessitats individuals en tant que dones⁴³⁴.

En aquest context, algunes dones polititzades al voltant del sindicalisme apareixen a la dècada de 1970. El primer grup es forma precisament en una comunitat de classe treballadora que, mantenint l'enfocament clar cap a les necessitats de la comunitat, endeguen una campanya contra les condicions d'habitatge i la forta pobresa que impregna la zona incloent les necessitat de les dones i encoratjant les dones a que demandin ser consultades en assumptes de benestar i habitatge.⁴³⁵ L'any 1974, es crearà un grup de conscienciació a la Nova Universitat de l'Ulster que endegarà una campanya que centrarà l'atenció sobre l'existència de violència domèstica contra les dones i sobre la problemàtica que pateixen les mares soles (solteres/vídues/dones de presoners).

Poc a poc, les idees de la segona onada del feminisme arribaran al Nord d'Irlanda i es convertiran en atractives per alguns grups de dones, principalment en cercles acadèmics de zones urbanes o en cercles políticament actius. El 1975 es funda el *Northern Ireland Women's Rights Movement* (NIWRM) per part de dones del *Communist Party* d'Irlanda, dones de la NICRA, dones sindicades, dones properes al republicanisme però que desaproven les accions de l'IRA i dones a tall individual interessades en qüestions feministes. La idea inicial era desenvolupar un moviment de masses que aglutinés totes les dones de classe obrera de la zona però no es va assolir l'objectiu. Després d'això, sorgiran múltiples grups de dones de diversos tipus i importància per tot el Nord d'Irlanda però no formaran una xarxa estructurada prou sòlida. No coordinaran agendes

⁴³⁴ ROULSTON, C. (1997). "Gender, nation, class."

⁴³⁵ BELFRAGE, S. (1988) *The Crack: A Belfast Year*. London, Grafton Books

ni activitats i el moviment sucumbirà per divisions entre els diferents grups en qüestions clau, sobretot per la qüestió nacionalista. Des de l'inici el moviment havia estat dividit per la qüestió nacional, a més, l'ús de termes com "alliberament" de les dones, "opressió" vers les dones, incomodava algunes de les membres hostils vers l'acció republicana per la semblança que l'ús dels conceptes tenia amb el moviment republicà⁴³⁶. Patirà diverses escissions, la més important la que acabarà amb la formació del *Socialist Women's Group*. Des de l'inici, els grups començaran a mostrar les seves divergències respecte com les feministes han de respondre al conflicte que viu Irlanda del Nord i que divideix la seva població en dos. La primera organització aglutinarà dones unionistes i nacionalistes contràries a la violència i les qüestions que afectaven a les comunitats en tant que nacionalistes o unionistes no podien ser esmentades a les reunions, per no dividir el moviment. Va tenir efectes contradictoris, doncs projectarà la idea de que les dones que formen part del moviment, no estan polititzades ni són subjectes actius al voltant del conflicte nord irlandès. El segon grup, el *Socialist Women's Group*, rebutjarà l'opció de no posicionar-se ver el conflicte. De totes maneres també van tenir problemes per conciliar diferents variants del feminisme, el socialisme i el republicanisme que caracteritzaven la majoria de membres del grup. Aquest moviment conclourà que la principal causa d'opressió vers les dones tant a la República d'Irlanda com al Nord, és l'imperialisme britànic i que el veritable alliberament vindrà només de la mà d'una Irlanda socialista i unificada. Per algunes, la lògica evolució les convertirà en feministes republicanes, el que suposarà acceptar els objectius del moviment republicà i que el moviment republicà simpatitzés amb els objectius

⁴³⁶ EVASON, E. (1991). *Against the grain: The contemporary women's movement in Northern Ireland*. Dublin: Attic Press.

feministes. Altres membres es mostraran reticents a perdre autonomia en favor d'un moviment militarista i elitista liderat per homes. El moviment socialista patirà escissions en relació a aquestes consideracions i es desmantellarà.

Amb la retirada de l'estatus polític l'any 1976 per part del Govern britànic, les dones republicanes endegaran protestes per a la recuperació del mateix. Inicialment, s'embarquen en la *no - work protest*, que consistirà en no col·laborar en les tasques ni el treball de la presó. L'any 1980 començaran la *no - wash protest* i el desembre del mateix any participaran de la vaga de fam conjunta a totes les presons on hi ha interns presoners i presoneress republicans. Davant d'aquesta situació, les organitzacions feministes es veuen en l'obligació de posicionar-se davant les condicions de vida de les presoneress republicanes a la presó, en tant que dones. Es formaran els *Relatives Action Committees* en els que la majoria dels membres seran dones i aquests rebran el suport d'una nova organització feminista sorgida a partir de la desaparició del *Socialist Women's Group* anomenada *Women Against Imperialism*. Les dones d'aquesta organització, recolzaran les presoneress republicanes quan entraran en les protestes. El NIWRM decidirà no posicionar-se respecte les presoneress. Els familiars i els membres de les comunitats que donen suports als presoners i presoneress en la seva totalitat, estaran molestos amb la decisió del moviment feminista de no implicar-se en les campanyes per ser obertament republicanes i a la vegada parlar d'opressió i alliberament per les dones.

Les diferències, doncs, es mantenen i han estat un obstacle per a la cooperació entre els diferents grups o moviments feministes en moltes ocasions⁴³⁷. Començaran a desenvolupar-se petits grups feministes també en les comunitats unionistes. Entre la població a Irlanda del Nord en general hi ha força reticències vers el terme "feminisme" en si mateix. Entre d'altres, es considera les membres del feminisme dones de classe mitjana no afectades en la seva totalitat pels problemes socials, econòmics i polítics que afecten de manera contundent a les comunitats de classe treballadora que, al cap i a la fi, són la majoria de la població⁴³⁸. A la vegada, des de les comunitats unionistes, es mostra reticència vers el feminisme per considerar-lo directament vinculat amb el republicanisme⁴³⁹.

Més enllà del fracàs d'intentar crear un moviment de masses feminista al Nord d'Irlanda, hi ha un moviment de dones latent al territori que ha perdurat fins avui. Aquest moviment de dones es focalitza en els nombrosos centres de dones existents en diverses comunitats que realitzen campanyes i accions contra problemes concrets com la violència domèstica. Aquests grups de dones estan estretament vinculats a la voluntarietat de les seves membres de participar en les afers que afecten les comunitats i les dones de la pròpia comunitat. Aquests centres de dones, molt nombrosos en comunitats de classe treballadora nacionalista, ajudaran a canviar la percepció catòlica conservadora vers el divorci, l'homosexualitat i els anticonceptius - no en l'avortament - de les comunitats catòliques - nacionalistes.

⁴³⁷ SALES, R. (1997). *Women divided: Gender, religion, and politics in northern ireland*. New York: Routledge.

⁴³⁸ COULTER, C. (1999). *Contemporary Northern Irish society: An introduction*. London: Pluto Press.

⁴³⁹ MILLER, R. L., WILFORD, R., & DONOGHUE, F. (1996). *Women and political participation in Northern Ireland*. Aldershot: Avebury a ROULSTON, C. (1997). "Gender, nation, class."

A la dècada de 1990 es crearà la *Women's Coalition*, una coalició de dones unionistes i nacionalistes per la pau que, fent un pas endavant, demanden participar en les converses de pau que caracteritzaran el conflicte entre mitjans i finals de la dècada de 1990 i que acabaran amb la signatura dels Acords de Divendres Sant⁴⁴⁰.

Com s'ha vist, el feminisme al Nord d'Irlanda ha recorregut un camí extremadament complex en haver-se de posicionar vers afers extremadament sensibles per a les diverses comunitats. Això ha ajudat a destacar que certes diferències són més fàcils d'obviar que d'altres. Les ideologies dominants - el nacionalisme a les comunitats catòliques i l'unionisme a les protestants - i la distribució desigual dels recursos que estén la pobresa i la injustícia social pels barris de classe treballadora de les ciutats del Nord d'Irlanda guanyen pes en detriment del feminisme, que és deixat de banda per no considerar-se un problema primordial en aquestes comunitats. De la mateixa manera, la història ens demostra com les dones que decidiren organitzar-se al voltant del feminisme, hauran de renunciar, en la seva majoria, a la resta d'identitats en favor del feminisme. Així, les qüestions feministes al Nord no han rebut la importància que mereixen ja que la conflictivitat i la desigualtat entre comunitats és tant important, que fan que la població obviï les desigualtats per raons de gènere.

3.2.1. LES MOBILITZACIONS I CAMPANYES DE LES DONES

Durant el primer període de l'internament sense judici previ, com s'ha expressat amb anterioritat, les dones no eren detingudes en no ser considerades subjectes actives en les

⁴⁴⁰ DOBROWOLSKY, A. (2002). "Crossing boundaries: Exploring and mapping women's constitutional interventions in England, Scotland, and Northern Ireland." *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 9(2), 293-340; HOFFMAN, M. (2002). "Perspectives on the Northern Ireland Women's Coalition." *Study Abroad: Student Essays*, 69

seves comunitats. Aquest fet, provocarà que les dones es posin al capdavant de l'activisme de carrer i de les mobilitzacions, sovint dirigides vers la millora de les condicions de benestar social⁴⁴¹. Tot i que moltes d'aquestes dones ja porten anys participant activament en la lluita política i social de la comunitat, mai han considerat les seves aptituds de lideratge⁴⁴². A aquestes dones s'uneixen a la lluita les que es podrien emmarcar dins el concepte d'*activisme accidental* desenvolupat per Susan Hyatt, que és descrit com aquell "que no ha nascut de l'arrel d'una creença ideològica preexistent, sinó de l'experiència directa de la injustícia social"⁴⁴³. A través d'aquest activisme accidental, dones que no desenvolupaven un activisme polític passen a ser defensores i agents de canvi social. El terme s'aplica a un grup de dones la consciència política de la qual es desperta i evoluciona a través de les diferents accions directes en les que desenvolupen papers clau⁴⁴⁴. A Irlanda del Nord, seran aquestes dones de classe treballadora, les que s'organitzaran amb l'objectiu de millorar el benestar de les seves famílies i de les seves comunitats i acabar participant activament de la lluita armada un cop superada la primera fase de resistència als carrers. A partir d'aquest moment, la participació de les dones en la lluita comença a prendre diverses direccions connectades entre elles⁴⁴⁵:

- mitjançant el contacte directe en combats paramilitars

⁴⁴¹ CONNOLLY, L. (2002). *The Irish women's movement: From revolution to devolution*. Basingstoke and New York: Palgrave; WARD, M. (1991). *The Missing Sex: Putting Women Into Irish History*. Dublin: Attic Press

⁴⁴² FAIRWEATHER, E., MCDONOUGH, R., & MCFADYEAN, M. (1984). *Only the rivers run free*.

⁴⁴³ McWILLIAMS, M. (1998). "Luchando por la paz y la justicia: Reflexiones sobre el militancia de las mujeres en Irlanda del norte." *Arenal: Revista De Historia De Mujeres*, 5(2), 307-337.

⁴⁴⁴ Ídem.

⁴⁴⁵ Ídem.

- mitjançant el suport a les operacions de l' *Irish Republican Army*
- mitjançant l'agitació política en general

La primera acció organitzada específicament per dones serà la reacció al Toc de Queda de *Falls Road*⁴⁴⁶. El 3 de juliol de 1970, l'exèrcit britànic comença una onada d'escorcolls i detencions massives a *Lower Falls* que desemboca en disturbis generalitzats entre voluntaris de l'*Irish Republican Army* (IRA) i l'exèrcit britànic. El govern britànic imposa el toc de queda que durarà fins el 5 de juliol. Durant el transcurs d'aquest, centenars de famílies es veuran obligades a romandre bloquejades a les pròpies vivendes, sense poder-ne sortir per a res⁴⁴⁷. Ja la primera nit, l'exèrcit britànic impedeix l'entrada a la zona de camions carregats amb aliments. Quan la notícia arriba a *Upper Falls* i a *Andersonstown*⁴⁴⁸, les dones d'aquests barris nacionalistes s'organitzen. Lilly Fitzsimons ho explica així:

"Las mujeres de los demás barrios nacionalistas decidimos llenar nuestros carritos de la compra con pan, leche, té, alimentos para niños y víveres de primera necesidad. Nos reunimos en grupos en distintos puntos de *Falls Road* y esperamos a que otros centenares de mujeres descendieran por *Glen Road*, *Whiterock* y *Beechmount* para reunir-se con nosotras. Después, con nuestros carritos llenos de comida nos dirigimos todas juntas en dirección a *Lower Falls*, para llevar los alimentos que habíamos recogido para las familias sitiadas en sus casas. Cuando nuestra procesión, encabezada por Máire Drumm⁴⁴⁹, llegó al cruce entre *Falls Road*, *Springfield Road* y *Grosvenor*

⁴⁴⁶ Carrer de Belfast Oest que creua la majoria dels barris nacionalistes de la ciutat.

⁴⁴⁷ CAMPBELL, C., & CONNELLY, I. (2003). "A model for the 'war against terrorism'? military intervention in Northern Ireland and the 1970 falls curfew." *Journal of Law and Society*, 30(3), 341-375; HEENAN, D. (1997). "Getting to go: Women and community relations in Northern Ireland." *Community Development Journal*, 32(1), 87-95; WARNER, G. (2006). "The falls road curfew revisited." *Irish Studies Review*, 14(3), 325-342.

⁴⁴⁸ Barris nacionalistes de Belfast, Nord d'Irlanda.

⁴⁴⁹ Comandant del *Cumman na mBan*, branca de dones de l'Exèrcit Republicà Irlandès i Vicepresidenta del Sinn Féin assassinada l'octubre de 1976 per lleialistes mentre es trobava ingressada a l'hospital.

Road, nos encontramos enfrente a una auténtica barrera de vehículos blindados y decenas de soldados británicos en posición de ataque. Sin embargo, las mujeres que estaban en primera fila no se dejaron intimidar i no se detuvieron. Con una gran determinación seguimos adelante entre dos flancos de soldados fuertemente armados. Todas sentíamos un gran entusiasmo: habíamos logrado entrar en *Lower Falls* a pesar del toque de queda. La mayor parte de los soldados se quedó atónita al vernos pasar junto a ellos"⁴⁵⁰.

L'acció es du a terme el 5 de juliol i hi participen 3.000 dones. L'àmplia participació desconcerta l'exèrcit britànic i fa palesa la seva incapacitat d'acció davant un gran grup de dones que, per primera vegada, s'organitzen de manera independent i s'enfronten directament a la repressió exercida pels soldats britànics i per la policia. L'exèrcit aixecarà el toc de queda aquell mateix dia. Les dones s'organitzen per primera vegada quan altres dones de classe treballadora i les seves famílies presenten necessitats alimentàries, compartint una mateixa preocupació entre elles i creant un gran sentiment de solidaritat. Aquesta seria només la primera de continuades accions que enfrontarien directament a les dones amb l'Estat britànic.

"Entonces, no obstante, no sabíamos que aquello sería solo el primer 'encuentro', el primero de tantos, que nosotras, las mujeres, tendríamos con los soldados británicos"⁴⁵¹

Després de l'acció del toc de queda de *Falls Road*, la propera mobilització de dones pel benestar de les seves famílies es durà a terme quan el Govern britànic decideix acabar amb la distribució gratuïta de llet per als nens i nenes a les escoles. La prohibició afecta a tot el territori britànic i això fa que al Nord d'Irlanda les dones de classe treballadora,

⁴⁵⁰ CALAMATI, S. (2006). *Hijas del Erin: Voces de mujeres de Irlanda del Norte*. Barcelona: Icaria. P. 29.

⁴⁵¹ Ídem. P. 30

independentment del seu origen o religió, s'organitzin sota un mateix objectiu i organitzin una campanya i múltiples accions al respecte. Després de setmanes de treballar plegades, dones de la comunitat unionista acusen i denuncien a les dones de la seva pròpia comunitat que participen en la campanya i les pressionen per a que l'abandonin, al·legant que la campanya és una protesta nacionalista i catòlica dirigida contra l'Estat. S'aconsegueix mantenir un front comú unit superant divisions sectàries, però les tensions polítiques entre els diferents grups de dones desembocaran en una crisi interna. Tot i les divisions i que moltes de les dones unionistes abandonaran la campanya per les amenaces rebudes, aquesta serà un èxit pel que fa a participació i organització de les dones dels barris de classe més baixa del Nord, tot i que no aconseguirà que el Govern faci marxa enrere en la decisió.

La campanya finalitzarà l'agost de 1971 amb la instauració de l'internament sense judici previ. L'efecte més devastador de l'internament seran les dures conseqüències en centenars de famílies, els homes seran separats dels seus fills i les seves dones i, aquestes, es quedaran soles al capdavant de la unitat familiar.

"Al principio, el papel de muchas mujeres como yo fue ir a visitar a la cárcel a maridos, hijos e hijas. [...] Sin embargo, cada día que pasaba estábamos cada vez más en primera línea, defendiendo como podíamos nuestras casas y nuestra comunidad de la represión de soldados y policía"⁴⁵²

Des de l'inici de l'internament, les dones començaran a defensar les seves comunitats en una etapa de confrontació directa amb els soldats britànics.

⁴⁵² CALAMATI, S. (2006). *Hijas del Erin*. Pp. 30 - 31

"En los seis condados, mujeres de todas las edades, desde adolescentes a las que ya eran abuelas, empezaron a organizarse. El resultado fue la constitución de las llamadas *Hen Patrols*"⁴⁵³.

Les *Hen Patrols* seran patrulles de dones que perseguiran l'exèrcit britànic des de les 10 de la nit fins les 6 del matí, hores en que s'acostumaven a realitzar les detencions i els escorcolls a les cases, fent sonar xiulets i picant amb tapes metàl·liques a terra, per alertar a les persones de la comunitat de l'entrada de l'exèrcit britànic al barri⁴⁵⁴. A més, aquestes dones deixaran les portes de casa seva obertes per si algun membre de la comunitat necessitava amagar-se o fugir mitjançant els carrerons interiors al posteriors de les cases característics dels barris del Nord d'Irlanda. Durant els primers mesos els soldats no respondran davant les provocacions de les dones i no tindran un pla d'acció determinat respecte a elles. Però aquesta situació canviarà radicalment el 23 d'octubre de 1971, en que l'exèrcit obrirà foc vers aquestes patrulles i matarà dues de les dones. A partir d'aquest moment, les dones estaran directament exposades al *shoot to kill*⁴⁵⁵, pràctica que havia estat reservada exclusivament per utilitzar contra els homes.

"About three weeks afterwards, the Brits opened up in the Clonard area on the women and I was shot in the foot. On the news the next morning they said I was a 'gunman'. Kathleen Thompson of Derry was shot dead by the British army on 6 November. She'd been trying to alert people in the area with her bin lid. They shot her in the back garden

⁴⁵³ CALAMATI, S. (2006). *Hijas del Erin*. P. 31

⁴⁵⁴ PICKERING, S. (2002). *Women, policing and resistance in Northern Ireland*

⁴⁵⁵ Pràctica de la que l'exèrcit britànic ha estat acusat d'utilitzar que consisteix en disparar a matar directament a una persona sospitosa abans d'intentar detenir-la.

and claimed it was an accident... the Hen Patrols died down, but the women would continue to sit in their houses and listen for raids and go out with the bin lids"⁴⁵⁶

Aquestes morts posaran fi a les *Hen Patrols* però les dones continuaran realitzant accions similars tot i que de manera menys organitzada.

L'abril de 1975 es desenvolupen a Belfast unes jornades de debat al voltant dels drets de les dones⁴⁵⁷. D'aquestes jornades, sorgeix una campanya per lluitar contra la discriminació sexual. La campanya agafa cada vegada més força i acaba convertint-se en un moviment en favors dels drets de les dones. Es constituirà com a tal sota el nom *Northern Ireland Women's Rights Movement* (NIWRM). Una de les primeres campanyes serà la lluita per l'avortament, legal a Gran Bretanya però il·legal a Irlanda del Nord. El moviment aviat serà utilitzat per dones de la comunitat nacionalista i de l'unionista com una organització d'assessorament en aspectes com el divorci o la violència domèstica. Finalment van obrir un centre específic d'assessorament finançat per l'Ajuntament⁴⁵⁸. Els objectius del moviment se centraran, en els anys més durs del conflicte, al voltant de les qüestions de les dones i la necessitat d'una igualtat real per a elles dins de la societat nord irlandesa. Des del primer moment, l'organització té la voluntat d'unir dones unionistes i nacionalistes en els problemes feministes, com ja havia fet la NICRA. Tot i que durant les primeres campanyes va ser així, les membres, pel simple fet de pertànyer a una o altra comunitat, es diferenciaven massa en els seus

⁴⁵⁶ *Women in Struggle* (Sinn Féin Women's Department, Autumm 1994), p. 10 a RUTH. W. (2000). *Peace in their time. war and peace in Ireland and Southern Africa*. New York: IB Tauris Publishers

⁴⁵⁷ Aquestes jornades s'emmarcaven dins de l'Any Internacional de la Dona declarat per la ONU.

⁴⁵⁸ N. A. "Newsletter of the socialist feminist current of the women's Liberation movement" *Scarlet Women II.* June 1980. P. 27

ideals polítics i no es posaven d'acord en les problemàtiques que patien com a dones perquè les entenien i els afectava de manera diferent. El cas més clar va ser el de les presonerres d'*Armagh*. El moviment, tot i reivindicar la seva universalitat, refusa donar suport a les dones nacionalistes i republicanes d'*Armagh* sota l'argument que aquestes només pretenen imitar els seus camarades masculins interns a la presó de *Long Kesh*, que estan desenvolupant la *no - wash protest* des de 1978. El moviment considera que les condicions en les que es troben les preses d'*Armagh* i la seva demanda d'estatus polític no és una qüestió feminista. L'organització del moviment demana a les integrants que deixin els problemes fora de les reunions i que allà tractin només problemàtiques feministes. Les mares de les preses d'*Armagh* no poden obviar la problemàtica de la situació de les seves filles i consideren que aquesta hauria de ser la campanya principal⁴⁵⁹. Finalment, l'any 1980 Neil McCafferty, líder del moviment, declara "la decisió sobre la problemàtica de les dones d'*Armagh* ens divideix clarament"⁴⁶⁰.

A finals de la dècada de 1970 s'organitzarà la campanya de *Turf Lodge*, un barri nacionalista. És una campanya que denuncia les condicions nefastes en les que es troben les vivendes d'aquest veïnat nacionalista i, de retruc, de la política d'habitatge discriminatòria que du a terme el Govern britànic. Les dones estaran al capdavant de la campanya en tot moment i aconseguiran la demolició de les cases i la seva reconstrucció en el mateix espai⁴⁶¹.

⁴⁵⁹ McWILLIAMS, M. (1998). "Luchando por la paz y la justicia."

⁴⁶⁰ Vegeu apartat 2.5.3.4. Pp. 167 - 169.

⁴⁶¹ HEENAN, D. (1997). "Getting to go"

Davant detencions massives, interrogatoris brutals i disturbis civils en augment, el moviment per la lluita per drets socials limitats anirà perdent força. Aquest esquema es repetirà al llarg de la dècada, campanyes en favor de la comunitat i per objectius concrets coexistiran amb altres formes més radicals de lluita política. Quan el Govern retira l'estatus de presoners i presoneres polítiques el 1976, començaran les campanyes de protesta a les presons. Les dones amb familiars a les presons hauran d'enfrontar-se a múltiples problemàtiques. Hauran de combinar la responsabilitat de sobreviure i mantenir les cases en les seves comunitats afectades fortament per l'atur i deprimides econòmicament amb la criança i educació dels fills. A més, patiran la repressió de l'exèrcit britànic i els registres sistemàtics a les seves llars. Aquestes responsabilitats hauran de ser combinades amb l'angoixa provocada per les brutals condicions que pateixen els seus familiars a les presons. Una de les dones afectades per aquesta problemàtica, expressa així el seu estat d'ànim:

"La noche anterior a las visitas me sentía muy mal. El día después iba de visita y después, día a día, me sentía mal de nuevo pensando en las terribles condiciones en las que vivían nuestros hijos e hijas, sobre todo los jóvenes que estaban efectuando la *blanket protest*"⁴⁶²

Abans i després de cada visita les dones havien de sotmetre's a l'*strip searching*. Si no acceptaven ser escorcollades, se'ls negava la visita. La mateixa dona descriu així el procediment i el sentiment d'humiliació que les dones patiran per ser sotmeses a aquesta pràctica:

⁴⁶² CALAMATI, S. (2006). *Hijas del Erin* P. 34

"Se trataba cada vez de una experiencia extremadamente humillante y vejatoria: nos hacían desnudar y nos sometían a un duro registro corporal. No podíamos negarnos si deseábamos ver a nuestros cónyuges. El personal femenino de la cárcel no tenía ninguna sensibilidad, sobre todo con las personas de cierta edad. Recuerdo el caso de una mujer a la que se le ordenó que entregara la compresa higiénica, para que también fuera inspeccionada. Una señora anciana, que por primera vez se había atrevido a visitar a su nieto, fue obligada a quitarse el sujetador y permanecer con los pechos al aire delante de las funcionarias. Cuando salió de la sala de registros estaba trastornada. Se sentó y se puso a llorar por la vergüenza que sentía por lo que le habían hecho"⁴⁶³.

Els familiars dels empresonats i les empresonades, principalment les dones, començaran a organitzar-se al voltant del *Relative Action Committee* (RAC), una organització que promourà campanyes i mobilitzacions en favors dels presoners i oferirà suport a les famílies dels mateixos.

3.2.2. RELACIÓ DE LES PRINCIPALS ORGANITZACIONS DE DONES AL NORD D'IRLANDA

- *Daughters of Erin - Inghinidhe na hÉireann*: fundada el 1900 quan les dones són excloses de tota la resta de grups nacionalistes existents. Quan es fundi el *Cumann na mBan* es dissoldran. Duran a terme accions contundents que les farà guanyar el respecte de tot el moviment republicà. Sobre el moviment sufragista, creuran que no han de demanar el vot - ni les dones ni els homes - en un

⁴⁶³ Ídem. Pp. 34 - 35

Parlament d'un estat aliè. Endegaran campanyes pel benestar dels infants a Irlanda⁴⁶⁴.

- *Belfast Women's Collective (BWC)*: Organització formada el 1977 a partir de la dissolució del *Socialist Women's Group*. L'organització deixarà de banda explícitament el socialisme i l'antiimperialisme per a fer campanya exclusivament per als drets de les dones. Coincidien en que l'ocupació britànica comportava problemes socials a les comunitats però no es vincularan al republicanisme per com la visió republicana generalitzada sobre el rol de les dones. Són nacionalistes i advoquen per la unificació d'Irlanda, però consideren que el republicanisme no ha considerat les dones en aquesta lluita. Tot i així, seran titllades de republicanes per les altres organitzacions feministes. *Women Against Imperialism* les titllarà de burgeses per les seves crítiques al moviment republicà. El col·lectiu, sotmès a fortes crítiques des de totes les vessants, es dissoldrà el maig del mateix any.
- *Committee for Women's Affairs*: Creat per dones del moviment republicà amb l'objectiu de donar visibilitat als afers de les dones.
- *Cumann na mBan*: organització creada el 1914 dins de l'*Irish National Volunteer* (precedent de l'IRA) com a branca de dones després de que sigui negada la seva entrada com a membres de l'organització masculina.
- *Irish Women's Franchise League*: Creada el 1908, és una organització militant amb posicions socialistes radicals. Endegaran accions en favor del sufragi femení. Algunes de les seves integrants seran empresonades i faran vagues de

⁴⁶⁴ n. a. "Newsletter of the socialist feminist current of the women's Liberation movement" *Scarlet Women II*. June 1980

fam. La majoria de les membres eren nacionalistes, però l'organització no es definia com a tal.

- *Northern Ireland Women's Coalition (NIWC)*: Coalició creada el 1996 formada per membres d'ambdues comunitat amb l'objectiu de la reconciliació mitjançant el diàleg i la inclusió. Fonamentarà la participació de les dones en els afers polítics. Obtindran representació en els comicis, fet que les permetrà participar en les converses de pau multi partidistes iniciades el juny de 1996 i que culminaran amb els Acord de Divendres Sant. Es dissoldrà el maig de 2006⁴⁶⁵.
- *Northern Ireland Women's Rights Movement (NIWRM)*: Moviment en favor dels drets de les dones creat el 1975. Entre els principals objectius es trobaran la promoció dels debats al voltant de les qüestions de dones. Tenien la voluntat d'unir dones unionistes i nacionalistes en els problemes feministes⁴⁶⁶.
- *Protestant and Catholic Encounter (PACE)*: Creada el 1968 en conseqüència de l'esclat del conflicte modern. Els principals objectius seran promoure l'harmonia i la bona voluntat entre les comunitats animada pel respecte mutu i la comprensió⁴⁶⁷.
- *Relatives' Action Committee - H-Blocks/Armagh Committee (RAC)*: Grup de pressió creat entorn la retirada de l'estatus polític als presoners i les presoneres. Realitzarà campanyes en relació a la millora de les condicions dels mateixos i

⁴⁶⁵ Conflict and Politics in Northern Ireland [en línia] [Data de consulta 29/05/2012]

<<http://cain.ulst.ac.uk/othelem/organ/norgan.htm#nhbac>>.

⁴⁶⁶ n. a. "Newsletter of the socialist feminist current of the women's Liberation movement" *Scarlet Women II*. June 1980

⁴⁶⁷ Conflict and Politics in Northern Ireland [en línia] [Data de consulta 29/05/2012]

<<http://cain.ulst.ac.uk/othelem/organ/norgan.htm#nhbac>>

donarà suport a les famílies dels empresonats. Es mostrarà especialment activa els anys 1980 i 1981 durant les vagues de fam.

- *Women's Against the Imperialism (WAI)*: organització creada el 1977 per combatre l'opressió de les dones. Consideren que la lluita nacional no es posiciona en favor de les dones i que és l'imperialisme britànic el culpable de d'aquesta opressió. Serà la primera organització que combinarà feminisme i republicanisme. Endegaran campanyes en favor de l'avortament, de l'alliberament sexual i per a l'establiment de llars d'infants públiques. Donaran suport explícit a les dones presoneres en protesta⁴⁶⁸.
- *Women's Peace Movement*: organització creada el 1976 dins del *Peace People*. Defensaran una resolució no violenta del conflicte i treballaran pel benestar i la justícia social. Dos de les seves fundadores rebran el Premi Nobel de la Pau.
- *Women's Support Network*: xarxa d'unió entre diversos centres d'assistència a la dona de Belfast. Provocarà bones relacions entre les dones unionistes i les nacionalistes d'aquests centres. Tindran relació personal tot i que diferents idees polítiques en base al respecte a la diversitat.

⁴⁶⁸DDAA (2002). *The field day anthology of Irish writing: Irish women's writing and traditions*. New York: New York University Press. (vol. 4- 5); n. a. "Newsletter of the socialist feminist current of the women's Liberation movement" *Scarlet Women II*. June 1980

Capítol 4. MEMÒRIES DE L'EMPRESONAMENT

"We stand for the honour of Ireland
As our sisters in days that are gone,
And we'll march with our brothers to freedom
The soldiers of Cumann na mBan."
The Soldiers of Cumann na mBan song

4.1. ANÀLISI DE LES FONTS ORALS

En la present investigació s'ha trobat oportú complementar la recerca bibliogràfica i documental amb la història oral. Essent conscient de les crítiques d'aquest recurs considerat molt subjectiu⁴⁶⁹, es considera necessària la seva aportació, sobretot en la denominada història del temps present, per la necessitat de confrontar les fonts escrites i les orals⁴⁷⁰. En la present investigació, l'entrevistada actua com a testimoni ja que el passat al que es refereix és un passat proper que fa referència a allò viscut per la persona entrevistada⁴⁷¹.

Les històries orals aporten una vessant qualitativa de les històries de vida per avançar cap a una història més inclusiva i total⁴⁷². S'ha pretès que les característiques de les informants establissin una representació de les presoneres que van estar encarcerades durant el període d'estudi (1971 - 1982). Amb això, s'ha intentat superar el fet que sempre recordin i narrin els mateixos (els homes de les elits) mentre les majories socials resten en la invisibilitat⁴⁷³. Perquè uns conten i transmeten llur veritat als seus, la seva memòria construïda que atorga identitat, però no podem oblidar que les narracions corresponen a subjectes, a persones de classe, de gènere, d'edat, a persones que presenten uns trets biogràfics conseqüents amb el seu origen. És per això que és més rellevant en els relats de la història oral l'enunciació (qui parla, un esdeveniment) que l'enunciat (allò que diu), també amb pretensió de bastir una memòria inclusiva i

⁴⁶⁹ ORMIÈRES, J. L. (2003) "Las fuentes orales: ¿instrumento de comprensión del pasado o de lo vivido?" *Historia, Antropología y Fuentes Orales*, 30, 119 - 132.

⁴⁷⁰ DUCH, M. i FERRÉ, M. (2009) *De súbdites a ciudadanas. Dones a Tarragona, 1939 - 1982*. Tarragona: Cercle d'estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona.

⁴⁷¹ MARINAS, J.M. (2007) *La escucha en la historia oral. Palabra dada*. Madrid: Síntesi.

⁴⁷² DUCH, M. i FERRÉ, M. (2009) *De súbdites a ciudadanas*.

⁴⁷³ Ídem.

democràtica, tot el contrari de les societats autoritàries on és propi vetar el record i els relats comuns i peculiars⁴⁷⁴. L'aprofundiment de la veritat en l'autobiografia conté una paradoxa que és la relació entre veritat i desig, i la consciència del límit d'allò que podria ser dit, tant perquè és impossible anomenar-ho tot com també perquè la veritat, sovint, no es pot dir del tot, tot i que s'intenti⁴⁷⁵.

Amb la història oral es reconstrueix el circuit de la significació dels subjectes que parlen així com, amb el testimoni biogràfic, accedim a diversos codis (la parla de gènere, els localismes, les expressions d'una posició ideològica, la semàntica de classe...). La història oral és una bona eina per reconstruir la diacronia de les dones⁴⁷⁶, el discórrer del temps. Perquè mitjançant la història oral no obtenim una senzilla transmissió de dades o notícies sinó que qui escolta es troba sospesant amb la seva pròpia biografia el pes de la vida que li confien, la informació vital que transfereixen, ja que no s'escolta amb la utilitat documental del relat sinó intentant comprendre els comptes que fa qui relata la seva vida.

La història oral és sempre individual i subjectiva⁴⁷⁷, i en tant que subjectiva el millor que ens ofereixen les memòries⁴⁷⁸ històriques són les raons subjectives de les accions

⁴⁷⁴ BOBBIO, N. (2006) *Ensayos sobre fascismo*. Buenos Aires: Universidad Nacional de Quilmes i Prometeo; CAMPOS, C. i GONZÁLEZ, M. (coord.) (1996). *Mujeres y dictaduras en Europa y América: el largo camino*. Málaga: Universidad de Málaga; DDAA. (2002). *Las políticas hacia el pasado. Juicios, depuraciones y olvido en las nuevas democracias*. Madrid: Itsmo; MELLÓN, J. A. (com.) (2002). *Orden, jerarquía y comunidad: fascismos, dictaduras y postfascismos en la Europa Contemporánea*. Madrid: Tecnos.

⁴⁷⁵ DUCH, M. i FERRÉ, M. (2009) *De súbdites a ciudadanas*.

⁴⁷⁶ AGUADO, A. (coord.). (1997) "Historia de las Mujeres y Fuentes Orales". *Arenal: Revista de Historia De Mujeres*, 4(2).

⁴⁷⁷ FRASER, R. (2007), *Recuérdalo tu y recuérdalo a otros: historia oral de la guerra civil española*. Barcelona: Crítica

conscientment dutes a terme per aconseguir determinats fins, ja siguin polítics, socials o culturals⁴⁷⁹.

Les fonts escrites tendeixen a referir-se als grups socials hegemònics més que als grups subalterns, de la mateixa manera que les dones que s'hi manifesten apareixen amb menor freqüència que els homes, o simplement l'experiència de les dones s'evapora en congruència amb un món bastit sobre postulats androcèntrics; per això la historiografia parteix massa sovint dels biaixos socials de gènere que dificulten la comprensió de l'experiència històrica de les majories socials. Un dels impulsors originals de la història oral com a disciplina, especialment a Europa, va ser la voluntat d'esmenar els biaixos socials. Un instrument per fer una "història des de baix" o per escriure la història d'aquells i aquelles que no han tingut veu en la història⁴⁸⁰.

El gran desafiament de la història oral i del treball amb els records és que els testimonis no accepten reduir les seves vides a un conjunt de fets, sinó que produeixen narratives que van més enllà d'un conjunt de xifres, i treuen a la superfície les seves subjectivitats a l'interpretar com van viure les relacions socials i van entendre els fets⁴⁸¹.

En la present investigació, ha estat especialment difícil l'accés a les fonts orals. La proximitat temporal amb el conflicte i les altes dosis de conflictivitat social que han marcat la vida i el caràcter de les persones durant i en el post conflicte han estat els principals motius. Tot i que el conflicte és un tema recurrent al Nord d'Irlanda, accedir a

⁴⁷⁸ CUESTA, J. (2008). *La odisea de la memoria*. Madrid: Alianza; MATE, R. (2008). *La herencia del olvido*. Madrid: Errante naturae ed.; PASSERINI, L. (2006). *Memoria y utopia: la primacía de la intersubjetividad*. València: Universitat de València i Granada: Universitat de Granada.

⁴⁷⁹ FRASER, R. (2009) "Història i memòria dels vençuts". *L'Avenç*, 342, 29 - 36.

⁴⁸⁰ DUCH, M. i FERRÉ, M. (2009). *De súbdites a ciutadanes*

⁴⁸¹ PORTELLI, A. (1996). "A filosofia e os fatos." *Revista Tempo*, 1, RJ, UFF.

ser entrevistat per un treball d'investigació del que es desconeixen la persona que l'elabora i l'ús i difusió del mateix és d'entrada complicat. El període d'estudi, que va concloure amb la mort de deu presoners en vaga de fam en lluita pel restabliment de l'estatus de presoners polític, és especialment delicat de tractar amb els subjectes directament implicats en aquestes protestes. Cal destacar que les disputes internes del moviment republicà en relació al procés de pau i als Acords que se'n van derivar, que posaran fi al conflicte armat, han generat discrepàncies entre els seus membres, així com acusacions de dissidència i traïdoria⁴⁸² que també provocaran reticències a l'hora d'expressar opinions o vivències personals sobre el període en qüestió. Així, ha estat necessari l'establiment d'una xarxa social propera al republicanisme abans que cap d'elles accedís a concedir una entrevista.

S'han realitzat un total de set entrevistes orals a presoneress del moviment republicà irlandès durant el període. Les persones han estat seleccionades en funció al seu període d'encarcerament: dues presoneress que van gaudir de l'estatus de presonera política, una abans de la retirada (1976) i una un cop restablert (1982) i cinc que van ser empresonades durant el període de les protestes (1976 - 1981) i que van participar en les mateixes. Cal considerar especialment l'entrevista realitzada a la única presonera viva de les tres que van participar en la vaga de fam de desembre de 1980. Les presoneress també han estat seleccionades en funció del seu posicionament ideològic abans i després dels Acords (1998). Així, s'ha seleccionat una dona que en el moment d'entrada a la presó formava part de l' *Irish National Liberation Army* (INLA), organització armada vinculada al republicanisme de tendència socialista i dues dones que tot i estar

⁴⁸² TONGE, J. (2012). 'No-one likes us; we don't care': 'Dissident' Irish republicans and mandates. *The Political Quarterly*, 83(2), 219-226.

vinculades al republicanisme majoritari i formar part de l'IRA en el moment de la seva detenció, es mostren crítiques amb el paper del republicanisme majoritari avui i estan vinculades a altres organitzacions polítiques del republicanisme crítiques amb la política actual desenvolupada pel *Sinn Féin*. Les quatre restants es posicionen ideològicament al voltant del republicanisme majoritari, del que el *Sinn Féin* és la màxima expressió.

Algunes de les presoneres han demanat explícitament que no s'utilitzessin les seves dades personals. S'ha cregut oportú, ho expressessin de manera explícita o no, no utilitzar el nom de les presoneres així com no exposar les dades personals de les que ho han demanat explícitament. Per tant, aquestes dades no apareixeran a les taules. S'enumeraran les presoneres sota la nomenclatura "*Prisoners of War*" (POW), tal com el moviment republicà es refereix als presoneres i les presoneres republicanes durant i en el post conflicte armat.

4.2. TAULES DE CONTINGUTS DE LES ENTREVISTES

Taula 1.

Entrevistada i any de naixement: POW 1

Període i lloc d'empresonament: *HM Armagh Prison: 1977 - 1984*

Període polític i Protestes: Criminalització i Normalització: *No - work protest* i *No - wash protest*

Vinculació organitzacions. Principals motivacions	Organització a la presó i presa de decisions	Tractament de les protestes per part del moviment republicà i per part de les comunitats	Relació amb el feminisme	<i>Good Friday Agreement</i> - Lectura retrospectiva
- De família fortament republicana. - En l'actualitat treballa pel <i>Sinn Féin</i>.	- <i>Officer Commander</i> (OC) triada des de la direcció del moviment a l'exterior. L' OC tenia certa autonomia interna. Triava les OC de les diferents ales. - L'objectiu era clar: recuperar l'estatus polític. Les qüestions d'estratègia eren triades pel moviment. - Participar en la primera vaga de fam és una decisió presa per les dones. - No participar en la segona vaga de fam és una decisió de les dones. Es decideix essent conscients que són menys i que algú pogués morir seria devastador per la moral del	- Els presoners són "els homes dels <i>H - Blocks</i>", les presoneres són "les nenes d' <i>Armagh</i>". - Quan les dones comencen la <i>no - wash</i> i la vaga de fam, tant la comunitat com el moviment no recolza la seva decisió. Entre d'altres motius, per la menstruació. - Quan finalitza la protesta, canvia la percepció de la comunitat i del moviment respecte el paper de les dones en la lluita. - Les protestes dels homes tapaven les de les dones perquè ells eren centenars i les dones una trentena.	- Les presoneres són republicanes, no s'emmarquen dins d'altres descripcions ideològiques. Poques dones del moviment republicà es consideren feministes. - Membres de les organitzacions feministes s'averonyeixen de l'activitat republicana de les presoneres. - Mala experiència amb persones feministes que la titllen de terrorista.	- És el millor que ha passat al país. Són el marc que diu que la unitat d'Irlanda no s'aconseguirà mitjançant la lluita armada. S'ha d'aconseguir mitjançant la negociació. Els Acords permetran acabar amb el sectarisme i construir una Irlanda unida des de la pau.

	grup. A més, això centrarà l'atenció en la vaga de Bobby Sands. - No desenvolupen les protestes com a mimetisme del que fan els homes. Prenen les seves decisions i són conseqüents amb les conseqüències de les mateixes.	- Els homes constantment expliquen la seva història i el seu patiment, les dones no ho fan. - Les commemoracions es redueixen a un cercle de persones. Mairéad Farrell és pràcticament l'única dona commemorada.		

Taula 2.

Entrevistada i any de naixement: POW 2, 1959

Període i lloc d'empresonament: *HM Armagh Prison: 1976 - 1985*

Període polític i Protestes: Criminalització i Normalització: *No - work protest* i *No - wash protest*

Vinculació organitzacions. Principals motivacions	Organització a la presó i presa de decisions	Tractament de les protestes per part del moviment republicà i per part de les comunitats	Relació amb el feminisme	<i>Good Friday Agreement</i> - Lectura retrospectiva
- De família republicana i classe treballadora. - Injustícies i atacs sectaris. - No hi ha grans raons per al republicanisme, només cal ser part d'una comunitat i patir la injustícia. - En l'actualitat afiliada al <i>Sinn Féin</i>.	- <i>Officer Commander</i> triada des de la direcció del moviment a l'exterior. L'estructura interna es regia per les normes de l'IRA a l'exterior. - Comencen la <i>no - work protest</i> en negar-se a la criminalització. La comencen a la vegada que els homes. - Tant els presoners com les presoneress endeguen les protestes per les mateixes raons: la recuperació de l' estatus polític. - En la segona vaga de fam, tant el moviment republicà com els homes als <i>H - Blocks</i> neguen la participació a les dones després de la consternació que havia	- Tractament igualitari per part del moviment, però com que hi ha moltes menys dones han rebut menys publicitat. - Els homes estan sotmesos a més atacs físics i mentals per part del sistema penitenciari. - El moviment republicà es nega a que participin a la <i>no - wash protest</i>.	- Confrontació amb el moviment feminista. Les organitzacions feministes no s'alineen amb el republicanisme i qüestionen la seva estructura militar.	- Molt bona opinió al respecte. Donen una oportunitat a la gent. Encara no han canviat grans coses, però després de 38 anys de guerra, 15 anys són poc temps.

	provocat la seva entrada a la <i>no - wash protest</i> i a la primera vaga de fam. Eren vistes com a nenes que necessitaven protecció. Provocarà frustració entre algunes presoneres. A més, considera que no eren suficients i que la seva salut s'havia debilitat molt ràpidament en la primera vaga de fam. Com a presoneres, eren part duna estratègia de guerra.			

Taula 3.

Entrevistada i any de naixement: POW 3, 1955

Període i lloc d'empresonament: *HM Armagh Prison: 1973 - 1975*

Període polític i Protestes: Ulsterització

Vinculació organitzacions. Principals motivacions	Organització a la presó i presa de decisions	Tractament de les protestes per part del moviment republicà i per part de les comunitats	Relació amb el feminisme	God Friday Agreement- Lectura retrospectiva
- Família republicana. No cal ser republicà, només part de la comunitat.- Vinculació en defensa de la comunitat, no per assolir els objectius de l'IRA.- No hi havia perspectives de futur per la comunitat.	- Estructura interna molt estricta.- Els presoners eren la prioritat i tenien prioritat en les decisions per l'experiència dels anys de militància i l'edat.	- La lluita armada dóna la possibilitat a les dones de sortir de l'espai privat. En la clandestinitat de la lluita armada, homes i dones realitzen les mateixes funcions.- Tractament igualitari.	- La lluita permetrà que les dones alcin la veu en favor del benestar de les seves famílies. Mai més tornaran a la vida passiva.	- És un exemple per a altres països, molt bona opinió.- L'objectiu continua sent el mateix, però s'ha de construir en pau.- Cal el respecte cultural entre comunitats.

Taula 4.

Entrevistada i any de naixement: POW 4, 1956

Període i lloc d'emprisonament: *HM Armagh Prison*: 1974 - 1976 / 1977 - 1983

Període polític i Protestes: Ulsterització, criminalització i Normalització: *No - work protest, No - wash protest* i Vaga de fam

Vinculació organitzacions. Principals motivacions	Organització a la presó i presa de decisions	Tractament de les protestes per part del moviment republicà i per part de les comunitats	Relació amb el feminisme	<i>Good Friday Agreement</i> - Lectura retrospectiva
- Família republicana. - Desvinculació de la lluita armada quan té fills. Marit presoner, canvi de prioritats. - En l'actualitat està afiliada i treballa per al <i>Sinn Féin</i>.	- Estructura molt definida. Contacte amb el funcionariat de la presó només a través de la OC. Positiu també per les guardes de la presó. - Molt bona comunicació entre presons a través de comunicats clandestins a les visites. - Les decisions importants es prenen des de fora, internament només es donava la opinió.	- El moviment i els presoners als <i>H - Blocks</i> es neguen a que les dones participin a la <i>no - wash protest</i> i a la vaga de fam. Són vistes com a nenes que necessiten la seva protecció. - Continuaran fermes en la decisió en la convicció que han arribat a la presó fent les mateixes accions que els homes i pateixen la criminalització de la mateixa manera. - Dins del moviment no hi ha diferències per raons de gènere. Tots desenvolupem les mateixes tasques. - És un fet generalitzat que les dones no es posin al capdavant. Acostumen a ser a la	- Opinió reticent vers el moviment feminista. - Tot i aportar bones idees, les organitzacions feministes es tapaven els ulls davant la realitat del moment.	- Bona opinió. Han millorat les condicions de vida de les comunitats. Ara hi ha oportunitats per als joves.

		reraguarda. No és deliberat, és un fet generalitzat. - Els homes rebran més atenció perquè són centenars i perquè porten més temps en les protestes. A més, pateixen més les condicions penitenciàries i reben més atacs físics per part dels funcionaris de presons.		

Taula 5.

Entrevistada i any de naixement: POW 5

Període i lloc d'empresonament: *HM Armagh Prison*

Període polític i Protestes: Criminalització. *No - work protest* i *No - wash protest*.

Vinculació organitzacions. Principals motivacions	Organització a la presó i presa de decisions	Tractament de les protestes per part del moviment republicà i per part de les comunitats	Relació amb el feminisme	<i>Good Friday Agreement</i> -Lectura retrospectiva
- Família republicana. - Reunificació d'Irlanda com a principal motiu. - Les condicions de les comunitats i la guerra són conseqüència de l'ocupació britànica i s'ha de combatre. - Quan surt de la presó es desvincula de la lluita armada per responsabilitats familiars. El seu marit involucrat. Els fills han de tenir un dels pares a casa. - Després dels Acords es desvincula del moviment republicà provisional.	- Estructura de comandament militar sota l' <i>A Company</i> d' <i>Armagh</i>. Molta disciplina. Dins de la presó continuaves sent <i>voluntària</i> de l'IRA. - L'OC no tenia autonomia per prendre decisions importants. - Contacte amb el personal penitenciari només mitjançant l'OC. - Molt bona comunicació interna i entre presons.	- Hi ha jerarquies pel que fa als presoners i presoneress. Les presoneress eren de la classe baixa, com en la societat irlandesa en general. - Els homes es neguen a que les dones participin de les protestes perquè no és digne per les "nenes", els homes irlandesos sempre han pensat així. - En la lluita no hi ha discriminació per raons de gènere. - El 1972 les dones s'uneixen a l'IRA en les mateixes condicions. Abans transport d'armament i tasques de suport. És un fet social, no s'està preparat per a que les dones	- No es considera feminista, però defensa la igualtat entre homes i dones. - El moviment feminista es victimitza. No considera el conservadorisme imperant de les comunitats nacionalistes o catòliques ni del moviment republicà. - El feminisme no entén la lluita republicana.	- Mala opinió. - No fan justícia a les morts ni als llargs anys de condemna. - El moviment republicà provisional abandona el socialisme un cop signats els Acords. - No són una resposta a 40 anys de lluita. - El Republicanisme potser ha canviat la seva mentalitat, ella continua volent la reunificació d'Irlanda.

		participin activament en la lluita armada. Però el 1972, no tenen més opcions que acceptar-ho. - Les commemoracions sovint són del <i>Sinn Féin</i> i tendeixen a commemorar un cercle de persones. És perillós doncs obvien el patiment de la resta de famílies. - Les dones no expliquen gaire el seu testimoni. Els homes gaudeixen fent-ho. Les dones tenen altres obligacions: fills i llar. Els costa menys passar pàgina. - Els homes, 30 anys després, es continuen presentant com ex presoners. Les dones no ho fan.		

Taula 6.

Entrevistada i any de naixement: POW 6

Període i lloc d'empresonament: *HM Armagh Prison*

Període polític i Protestes: Criminalització i Normalització: *No - work protest* i *No - wash protest*

Vinculació organitzacions. Principals motivacions	Organització a la presó i presa de decisions	Tractament de les protestes per part del moviment republicà i per part de les comunitats	Relació amb el feminisme	<i>Good Friday Agreement</i>-Lectura retrospectiva
- Família republicana.- Resposta davant l'ocupació britànica i davant l'exèrcit als carrers.- Vinculació amb el republicanisme Oficial. Canvia al Provisional per participar en la lluita armada ja que l'Oficial havia declarat alto el foc⁴⁸³.- Activa políticament quan surt de la presó. Es vincula al <i>Sinn Féin</i>.- A mitjans dels 90 desvinculació dels Provisionals en desacord amb les polítiques	- Estructura interna molt marcada. Sota les normes de l'IRA dins i fora de la presó.- Es decideix entrar a la <i>no - wash</i> perquè són atacades i per donar suport als homes.- Els homes decideixen fer una vaga de fam i les dones decideixen unir-s'hi.- Les dones decideixen no participar en la segona vaga de fam per qüestió de nombre i per centrar l'atenció en un sol espai.- Les presoneres són autònomes per abandonar les protestes quan	- Els homes es neguen a que les dones participin a la vaga de fam perquè són menys i perquè són més dèbils.- En la segona vaga de fam els homes es preocupen de que les dones morin massa de pressa com per pressionar el Govern britànic a negociar.- En la societat irlandesa la dona es queda a casa i cuida els fills. Però durant la lluita la situació canvia. Lluites pel teu país, però també en benefici de la teva igualtat com a dona.- Lluita molt dura. Els homes en la lluita armada intenten cuidar	- Molt de contacte amb organitzacions feministes, es va rebre suport i es va agrair.- El problema de les feministes és que són tancades en el pensament.- Les feministes encasellaven les persones i no sortien d'aquí.	- Mala opinió.- Amb els Acords no ha canviat res.- Els Acords han acorralat el republicanisme i no hi ha perspectives de futur.

⁴⁸³ Vegeu apartat 1.2. Pp. 78 - 84.

del <i>Sinn Féin</i>.	així ho decideixin. - Les presoneres opinaven i l'OC s'encarregava de fer arribar les opinions a la direcció del moviment.- Els presoners influenciaven més en les decisions perquè eren molts. Elles són poques i no tenen capacitat d'influència.	les "nenes" perquè són el sexe dèbil. - La lluita va canviar les consciències i es va entendre que les dones també eren importants i necessàries fora de la llar. Estaven en la mateixa guerra i operaven de la mateixa manera que els homes i anaven a la presó per les mateixes raons.- La societat estava consternada al voltant de la <i>no - wash protest</i> de les dones.- No hi ha diferència en les commemoracions a homes i dones, però tot és al voltant dels homes.- El 99% de les històries fan referència als homes.		

Taula 7.

Entrevistada i any de naixement: POW , 1955

Període i lloc d'empresonament: *HM Armagh Prison*

Període polític i Protestes: Criminalització. Estatus polític

Vinculació organitzacions. Principals motivacions	Organització a la presó i presa de decisions	Tractament de les protestes per part del moviment republicà i per part de les comunitats	Relació amb el feminisme	<i>Good Friday Agreement</i> -Lectura retrospectiva
- De comunitat i família republicana. - Vincular-se a les organitzacions és com un pas més després de l'adolescència. - S'uneix a l'INLA com una opció personal. - En sortir de la presó manté la vinculació amb l'organització fins el 1998, moment en que es vincula a l'IRSP, branca política de l'organització.	- Bona organització interna.	- No hi ha diferències en el tractament, tothom rep el mateix suport familiar i de les comunitats. Les dones són moltes menys. - Socialment sí que hi ha diferències entre homes i dones, però no dins de les organitzacions en lluita. La seva és una organització més petita que el <i>Sinn Féin</i> i creu que ajuda a reduir les diferències sexuals.	- No té mala relació amb el feminisme. No es declara feminista en considerar-se socialista, com a ideologia que inclou tot això. Davant de tot és una dona en lluita. - Membre del col·lectiu de dones de l'IRSP. No sentien discriminació abans de crear-lo, però els mancava un espai on fer sentir la pròpia veu	- Els considera positius en alguns aspectes. Els troba necessaris però no creu que funcionin. La guerra no els portava enlloc. Els Acords han portat la pau, però els escorcolls a les cases segueixen, actualment és igual que fa 20 anys en aquest aspecte. - El <i>Sinn Féin</i> cataloga els membres d'altres organitzacions com a dissidents. Considera que no ho són, simplement formen part d'un altre partit. - Després dels Acords continuo lluitant per una Irlanda unida de 32 comtats.

2.1. ANÀLISI DE LES ENTREVISTES

La llarga lluita contra l'ocupació britànica de la comunitat nacionalista del Nord, ha provocat que tinguin un gran sentiment de pertinença a la comunitat. Les comunitats nacionalistes del Nord d'Irlanda són totes de classe treballadora i la taxa d'atur durant el període és al voltant del 80% entre la població masculina. La discriminació en quant a religió, habitatge, sistema laboral i cultural ha fet que la majoria de la població s'identifiqui amb els valors del republicanisme.

Així, les presoneres entrevistades coincideixen en que no existeixen raons específiques per vincular-se al republicanisme i a les seves organitzacions sinó que és un fet inherent de les comunitats durant el període. L'esclat del conflicte modern el 1969, que genera una nova onada d'atacs sectaris contra les comunitats catòliques al Nord i l'enviament de les tropes de l'exèrcit britànic provocaran la reacció de la comunitat, que organitzarà la seva defensa al voltant de l'IRA. Les presoneres entrevistades, a finals de la dècada de 1960 i principis de la de 1970 tenien al voltant de 10 anys. Coincideixen en destacar que són les injustícies socials i civils que patien com a comunitat el que les va fer desenvolupar simpatia i vinculació amb el moviment republicà com a estructura. Un cop arriben a l'adolescència, s'uneixen a les organitzacions de joves vinculades al republicanisme que seran el trampolí per a una futura integració a les principals organitzacions armades, sis de les entrevistades formaran part del *Cumann na mBan*/IRA i una de l'INLA, com ja s'ha destacat anteriorment.

"Jo vaig créixer en una família republicana de classe treballadora. Els catòlics estaven sent expulsats de les seves llars pels protestants. Ens atacaven en totes les vessants que ens podien atacar. Des dels 9 anys recordo converses de la meva mare, històries que les dones discutien als carrers, anant a comprar, sobre com els catòlics eren torturats, sobre

com no podien aconseguir feina. Érem com una segona classe. [...] Recordo tenir 12 anys i tornar de l'escola i fixar-me en un soldat britànic patrullant el carrer. Vaig qüestionar-me per què passava això, per què havíem de viure en aquelles condicions. [...] Quan tenia 14 anys, anant a l'escola, vaig veure com mataven un home al carrer. Aquestes són les memòries de quan jo vaig créixer, veure l'exèrcit britànic pels carrers atacant-nos i els protestants atacant els catòlics. Aquestes són les raons per les que vaig voler ser part del moviment, com una manera de lluitar contra el tracte inhumà que rebíem com a comunitat. Des de que tenia 12 anys vaig anar a totes les protestes i als funerals de persones mortes de la comunitat. Tothom hi anava per mostrar suport a les famílies i per mostrar el rebuig respecte això. No hi ha grans raons per esdevenir part del moviment en una comunitat republicana. És per això que la majoria de la gent s'unia a les organitzacions⁴⁸⁴."

La opinió d'aquesta presonera es pot extrapolar a la de la majoria de les entrevistades que recullen anècdotes del moment en que van sentir que havien de combatre les injustícies a les que estaven sotmeses per la simple pertinença a la comunitat. Només una de les presonerres posa èmfasi en que el motiu principal de la seva vinculació amb el republicanisme no havien estat aquestes injustícies, sinó la partició de l'illa d'Irlanda i la voluntat de reunificació de l'illa:

"Molta gent ara et podrà dir que es va unir pels drets civils, per la igualtat. Jo he de dir que no, la meva raó va ser la reunificació del nostre país."⁴⁸⁵

Així, es pot afirmar que les dones ex presonerres es vinculen al moviment republicà sota el denominat activisme accidental que, a grans trets, respon a aquell que es produeix en reaccionar a una injustícia patida directament més que a una vinculació política o ideològica amb el moviment. Les mares i àvies d'aquestes dones, amb responsabilitats familiars, no s'involucraran en la lluita armada directament, però desenvoluparan

⁴⁸⁴ POW 2. Entrevista realitzada el 28/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁴⁸⁵ POW 6. Entrevista realitzada l'1/07/2013. Traducció personal de l'autora.

campanyes pel benestar de les comunitats i campanyes en favor dels presoners i les presoneress. Seran les noies joves, sense responsabilitats familiars i polititzades durant el conflicte les que s'involveraran directament com a activistes en la lluita armada.

Aquesta vinculació respon a diferents factors. L'entrada de les dones a l'IRA directament, sense necessitat d'adherir-se a la branca de dones, *Cumann na mBan*, es regularà a partir de 1972. El 1971 havia començat l'internament sense judici⁴⁸⁶ previ i tots els homes sota sospita de col·laboració amb banda armada es trobaven a la presó. El moviment, mancat d'efectius, decidirà que les dones passin a desenvolupar les mateixes tasques que ells, enlloc de centrar-se en el transport d'armament com s'havia fet fins aleshores. A partir d'aquest moment, tots els membres de l'organització armada seran responsables del mateix tipus d'activitats sense que aquestes estiguin diferenciades per raons de gènere. Tot i així, les presoneress coincideixen en que aquesta situació és excepcional en trobar-se en una situació de guerra. Els següents testimonis descriuen aquest fet:

"Jo sempre he pensat que a Irlanda, abans, les dones havien d'estar perfectes, embarassades i a la cuina, i l'home a fora. Però quan la lluita va començar, sempre he sentit que són igual que els homes. Vull dir, la camaraderia existent entre els homes també ho és vers les dones, fas el mateix que ells, tot el que fan ells. Crec que el moviment republicà dóna un tractament igualitari, especialment des de la lluita. Mai m'he sentit discriminada o infravalorada per ser dona. Durant la lluita érem tots iguals."⁴⁸⁷

"Jo sempre m'he sentit una més. Mai m'han dit no perquè ets una noia. Però al principi, crec que al voltant 1972, quan les dones van esdevenir dones *voluntàries* directament vinculades a l'IRA i no al *Cumann na mBan* desenvolupaven tasques diferents.

⁴⁸⁶ Vegeu apartat 2.3. Pp. 101 - 116.

⁴⁸⁷ POW 3. Entrevista realitzada el 28/06/2013. Traducció personal de l'autora.

Abans, les dones acostumaven a transportar armes pels voluntaris i coses així. Però quan entren a l'IRA ja desenvolupen les mateixes tasques com a *voluntàries*, les dones van ser internades en les mateixes tasques que els homes. Però crec que és una cosa de la societat, que no està preparada per que les dones posin bombes o que disparin. Però ells realment no tenien més opcions. Moltes dones eren millors que els homes fent les mateixes coses.⁴⁸⁸

"Hi va haver diferències en el tractament. Perquè a la societat irlandesa l'home treballa i la dona cuida de la casa. Però en aquest moment hi havia una lluita, i en aquesta lluita, lluites per la teva independència i la teva llibertat però també lluites per ser reconeguda com a igual. Al final dels 70's les dones del moviment republicà, elles volien reconeixement de que eren iguals i volien rebre tractament igualitari. Però va ser una lluita molt dura, perquè... els homes pensen: he de cuidar d'aquesta pobre nena. Ella és del sexe dèbil. Però també penso que molts homes i dones van començar a respectar que les dones eren iguals i que les dones havien de tenir un lloc a fora, al costat dels camarades homes. Perquè estàvem en la mateixa lluita, operant de la mateixa manera, a la presó igual que ells. No hi havia diferències en això.⁴⁸⁹"

Els homes, dirigents del moviment republicà, assignen rols a les dones en lluita sense tenir en compte la seva diferència sexual perquè així ho necessita el moviment. Tot i que hi haurà discrepàncies, no es qüestiona el fet que les dones participin activament en la lluita armada. Però un cop les dones seran empresonades ja no seran necessàries en termes efectius i estratègics, pel que es qüestionarà el dret de participar en les campanyes per la recuperació de l'estatus analitzant les seves accions, de nou, des d'una perspectiva sexista.

Quan les dones sortiran de la presó, hauran de valorar la seva situació personal. Les que no tindran responsabilitats i càrregues familiars, continuaran vinculades a les organitzacions armades, les que sí, es desvincularan de l'activisme armat i es vincularan

⁴⁸⁸ POW 5. Entrevista realitzada l'1/07/2013. Traducció personal de l'autora.

⁴⁸⁹ POW 6. Entrevista realitzada el 2/07/2013. Traducció personal de l'autora.

al polític de la mà del *Sinn Féin*. A més, quan el company o el marit de les dones estarà vinculat amb l'activisme armat, elles es desvincularan amb més freqüència, per l'alt risc que suposa i l'alta probabilitat de tornar a la presó. Consideraran que un dels membres de la parella ha de ser a casa per responsabilitzar-se de la mateixa i de la cura i educació dels fills (que tenen o tindran). Sovint, el membre de la parella que es desvincularà de la lluita armada seran les dones, com recullen aquests testimonis:

"Quan vaig sortir de la presó la primera vegada vaig continuar vinculada a la lluita armada, i vaig tornar a la presó. Quan vaig tornar a sortir em vaig involucrar més amb el *Sinn Féin*, perquè havia conegut el meu marit i teníem un parell de fills i llavors... estava en un grup de dones, un grup d'ex presoneres, i vaig prendre un altre camí. Vull dir, el meu marit estava entrant i sortint de la presó, teníem dos fills, així que vaig canviar la meua manera de participar en l'activitat republicana, és diferent quan surts de la presó i tens una família. Les teves prioritats canvien.⁴⁹⁰"

"Ell també estava involucrat amb el moviment republicà. Ens vam casar mesos després i vam tenir una nena petita, després ell va ser arrestat l'any següent. Jo no estava directament involucrada perquè quan jo vaig estar a *Armagh* vaig veure dones que estaven a la presó i tenien fills, i els seus marits també estaven a la presó, i els nens havien de créixer amb les àvies o amb les tietes. I jo mai he pensat que aquesta sigui una bona manera de créixer, jo penso que si un dels pares està a la presó és suficient pels nens. Jo vaig continuar fent coses, i ajudant a la gent, però no estava estrictament activa, realment involucrada.⁴⁹¹"

Així, veiem com les dones, en sortir de la situació excepcional de noies joves en guerra i convertir-se en mares i esposes, tornen a adoptar el rol que les comunitats i el moviment esperen d'elles. Seran actives políticament, però ja no participaran de la lluita armada en ser responsables d'una unitat familiar.

⁴⁹⁰ POW 4. Entrevista realitzada el 29/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁴⁹¹ POW 5. Entrevista realitzada l'1/07/2013. Traducció personal de l'autora.

Aquest serà el primer moment en que les dones es desvincularan de les principals organitzacions armades. El segon el trobarem durant la dècada de 1990, durant l'inici de les negociacions que marcaran el procés de pau i culminaran amb la signatura dels Acords l'abril de 1998⁴⁹² que posaran fi al conflicte armat. Les dones que ideològicament s'emmarquen dins del moviment republicà majoritari, tindran una opinió molt favorable amb els mateixos, mentre que les dones crítiques amb el procés de pau i amb el posicionament del moviment republicà majoritari respecte el mateix, abandonaran les organitzacions i es polititzaran de nou al voltant de noves organitzacions republicanes que sorgiran a partir de la primera dècada del segle XXI. El moviment republicà majoritari, encapçalat pel *Sinn Féin*, titllarà aquestes organitzacions de dissidents i traïdores, fet que provocarà una ruptura i un distanciament personal entre les persones implicades. Es pot constatar que les dones que es vincularan a la lluita armada contra les injustícies que pateixen les seves comunitats, tindran una opinió favorable als Acords:

"M'encanten. Simplement m'encanten i me'n sento molt orgullosa. Seguim volent una Irlanda unida, però la gent ara pot viure i créixer en pau. Tothom ha de ser tractat amb respecte i ha de ser escoltat i la seva cultura ha de ser acceptada, igual que ho ha de ser la nostra cultura. Penso que els acords han estat una de les millors coses que ens han passat."⁴⁹³

Per contra, les que s'hi havien vinculat per qüestions ideològiques, els consideraran una traïció a la pròpia lluita republicana:

"Quan miro enrere i veig totes les vides perdudes... No hi estic d'acord, absolutament en contra. Després dels Acords van deixar de parlar de socialisme, van deixar de parlar de

⁴⁹² Vegeu apartat 2.7. Pp. 196 - 210.

⁴⁹³ POW 3. Entrevista realitzada el 28/06/2013. Traducció personal de l'autora.

la República. Ara és una nova Irlanda. I quan sento el que diuen penso: és per això que la gent va lluitar? Això no era pel que jo lluitava. Per això la majoria de la gent va anar a la presó o va morir? Això és el que els hi has donat? Jo no vaig anar a la presó per això.⁴⁹⁴”

Per entendre el grau d'autonomia de les presoneres per prendre decisions internes a la presó i per influenciar en el moviment republicà a fora, s'han fet preguntes al voltant de l'organització de les presoneres com a republicanes i sobre la presa de decisions pel que fa a les protestes. Les presoneres, sense distinció pel que fa als períodes, coincideixen en afirmar que estaven organitzades sota una estructura de comandament militar molt estructurada. Fan una valoració positiva d'aquesta estructura i destaquen que, tot i que emprisonades, continuen sent *voluntàries* de l'IRA i que, per tant, les normes de conducta internes han d'estar supeditades a la ideologia i els objectius de l'IRA. Les presoneres de l'INLA, un cop entraven a la presó, s'havien de regir també sota les normes de l'IRA. Això era un fet comú amb els homes. La *Officer Commander*, cap de les dones i representant a la presó, era triada des de fora, per la direcció del moviment. Aquesta era l'encarregada de comunicar-se amb el moviment i traslladar la informació a les presoneres. El grau d'autonomia de les dones era limitat a qüestions internes i a decisions en els afers diaris de la presó.

"Òbviament les qüestions d'estratègia les decidia el moviment, nosaltres decidíem internament. L'estratègia era per recuperar l'estatus polític i contra la política de criminalització, però hi ha un moment a la presó que has de decidir coses, i has de decidir quin camí prendràs. Tu saps quina és la línia dels homes, però després has de triar tu.⁴⁹⁵”

⁴⁹⁴ POW 5. Entrevista realitzada l'1/07/2013. Traducció personal de l'autora.

⁴⁹⁵ POW 1. Entrevista realitzada el 27/06/2013. Traducció personal de l'autora.

Quan les dones començaran la *no - work protest*, no hi haurà controvèrsia vers aquesta decisió. Per contra, la seva entrada a la *no - wash protest* provocarà moltes discussions internes en el si del moviment i en les comunitats nacionalistes. Totes coincidiran en els motius d'entrada a aquesta protesta, l'atac rebut per part de les forces de seguretat de l'Estat.

"Vam ser forçades a la *no - wash*, no ho vam triar. Volem acabar amb la criminalització i recuperar l'estatus polític, com els homes. Però el moviment republicà ens va dir: no, vosaltres no hauríeu d'estar fent això. Però no teníem una altra opció, i ho vam fer."⁴⁹⁶

Tot i que el moviment i els homes empresonats denunciaran aquest atac, es mostraran contraris a la participació de les dones per raons explícitament relacionades amb el gènere. Les dones entrevistades, destacaran el tracte sexista en la simple nomenclatura utilitzada per a referir-se a elles:

"Hauereu sentit frases com "els homes als *H - Blocks*" i "els homes a la presó". Nosaltres hem estat les nenes a *Armagh*, i això ha estat així durant molt de temps: les nenes a *Armagh*."⁴⁹⁷

Els motius que exposen les dones entrevistades a la negació del moviment republicà a la seva participació en la protesta, responen de la mateixa manera a argumentatives sexistes:

"Quan nosaltres vam anar a la vaga de fam i a la *no - wash* des de fora ens van dir: no. No us volem a vosaltres fent això, la gent estava horroritzada. Perquè nosaltres érem nenes i també perquè nosaltres teníem els períodes mensuals i tot això. I la gent no podia ni volia sentir parlar d'això."⁴⁹⁸

⁴⁹⁶ POW 2. Entrevista realitzada el 28/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁴⁹⁷ POW 1. Entrevista realitzada el 27/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁴⁹⁸ POW 1. Entrevista realitzada el 27/06/2013. Traducció personal de l'autora.

"Òbviament hi havia més consternació al voltant de les dones a la *no - wash* perquè hi ha una gran paraula: 'menstruació'. Els camarades patien molt i s'estressaven molt per les dones. Perquè érem dones... el moviment republicà no es va alegrar de la decisió, però la decisió estava presa.⁴⁹⁹"

Aquestes declaracions posen sobre la taula el fet que les dones, com els homes, estaven supeditats a les decisions del moviment. Tot i així, en tant que presoners i presoneres, el moviment no podia evitar les decisions que es prenién internament. El moviment dirà de manera explícita a les dones que no volien que participessin en la protesta, però aquestes refugiaran la seva decisió en que ha estat l'Estat el que les ha forçat a desenvolupar-la. A més, que els homes estiguessin desenvolupant la mateixa protesta i que aquests fossin recolzats per la direcció del moviment, només podien oposar-se a la protesta de les dones amb argumentària sexista. Cal considerar que el moviment està compost per membres de les comunitats, fonamentades en els valors del catolicisme tradicional. Les presoneres a *Armagh*, en ser membres d'aquestes comunitats, desenvolupen un comportament "indigne" per a les seves famílies i societats perquè són dones. Els homes, per contra, desenvolupen un comportament de lluita i resistència heroic per a les seves famílies.

La participació en la primera vaga de fam generarà controvèrsia en la mateixa línia. Mentre que durant la *no - wash* les comunitats s'havien d'enfrontar a aspectes dels cossos de les dones pels que no estaven preparats, com la menstruació o el fet que una dona escampi els propis excrements per les parets d'una cel·la, la primera vaga de fam farà que s'enfrontin a la possibilitat que una dona mori per uns ideals polítics. Aquest fet suposaria l'apoderament de les dones de l'espai públic i polític i l'entrada, per primera vegada en la història del republicanisme, d'una dona en qualitat de màrtir per Irlanda. El

⁴⁹⁹ POW 6. Entrevista realitzada el 2/07/2013. Traducció personal de l'autora.

republicanisme assumirà els màrtirs com a propis i la història demostrarà que han estat necessaris per a la propagació absoluta del nacionalisme. Així, el moviment està preparat argumentativament per a que els fills de la Mare Irlanda morin per ella. Però les comunitats no ho estan per a que una dona mori per Irlanda. Així, la mort d'una dona podria tenir efectes devastadors que farien qüestionar l'estratègia del moviment en la seva totalitat.

L'estratègia definida per a la primera vaga de fam no estarà molt clara, pel que les dones aprofitaran aquest fet i decidiran unir-s'hi:

"Es va decidir que hi hauria una vaga de fam i se'ns va informar, òbviament. I en vam parlar molt i en vaig pensar molt. No és una cosa que només m'inclogués a mi, havia de pensar també en la meva família. Però vaig decidir posar el meu nom i ho vaig fer. Vam començar la vaga de fam l'1 de desembre. Ens van posar a una mateixa cel·la a Margaret Nugent, Mairéad Farrell i a mi durant tot el període.⁵⁰⁰"

Els homes van començar la vaga de fam el 27 d'octubre de 1980 i no va ser fins un mes amb escaig més tard, l'1 de desembre, que les dones s'hi uniran. El per què d'aquesta dilació no s'ha pogut aclarir en les entrevistes, ni preguntant directament a una de les vaguistes de fam:

"No sé perquè vam començar més tard que els homes, ells van començar el 27 d'octubre i nosaltres l'1 de desembre. Sé que quan vam començar un dels homes ja estava molt malament. Com és obvi quan la vaga de fam va acabar no havíem aconseguit res.⁵⁰¹"

Un cop les dones van entrar en vaga de fam, l'oposició del moviment a la participació de les dones va ser clara, igual que ho havia estat durant la *no – wash* i fonamentalment basada, novament, en connotacions sexistes.

⁵⁰⁰ POW 4. Entrevista realitzada el 29/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵⁰¹ POW 4. Entrevista realitzada el 29/06/2013. Traducció personal de l'autora.

"Tothom havia posat el nom per participar en la vaga de fam. A mi només se'm va dir si encara volia participar-hi, vaig dir que sí i això va ser tot. Al principi el moviment estava totalment oposat a que les dones participéssim en la vaga de fam. Els homes als *H - Blocks* també. Pels homes nosaltres érem les germanes petites i volien cuidar de nosaltres. Però nosaltres estàvem a la presó i en les protestes per les mateixes raons que ells, així que vam continuar endavant amb la nostra decisió.⁵⁰²"

"Òbviament hi va haver moltes reticències des de l'exterior perquè nosaltres érem molt poques i també perquè les dones érem vistes com a persones més dèbils que els homes. El moviment estava molt dividit a fora respecte això i hi va haver debats aferrissats. Finalment ens van preguntar personalment si volíem anar a la vaga de fam. Vam respondre sí, volem posar-nos en vaga de fam.⁵⁰³"

Les dones van finalitzar la vaga de fam un dia després que els homes, el 19 de desembre, mentre els homes l'havien finalitzat el 18. L'explicació és que des del moviment se les estava intentant avisar però el funcionariat de presó no deixava entrar a cap persona que representés a la direcció del moviment a la presó per avisa-les. Se les va poder informar el dia 19 i immediatament van abandonar la vaga de fam. És difícil justificar que les dones formessin part de la mateixa estratègia que els homes quan la direcció del moviment decideix abandonar la vaga sense tenir contacte previ amb les presoneress. Més enllà de que aquest tipus de protesta té un risc molt elevat per a la salut, costa imaginar que el moviment hagués actuat de la mateixa manera amb els homes. La justificació a aquest fet per part del moviment serà que un dels presoners estava a punt de morir i que, un cop signat l'acord, desconvocaran la vaga ràpidament. Deixant de banda els motius, el cert és que les dones s'assabentaran de la notícia per ràdio. L'evident diferència en el tractament a presoneress i presoneress demostra, de manera contundent, que les presoneress són, en paraules d'una de les entrevistades, "presoneress

⁵⁰² POW 4. Entrevista realitzada el 29/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵⁰³ POW 6. Entrevista realitzada el 2/07/2013. Traducció personal de l'autora.

de segona classe" i que són un simple apèndix a l'estratègia desenvolupada per homes i per als homes, tot i que elles s'esforcin en reivindicar el contrari.

"El 18 de desembre vam sentir per una petita ràdio que teníem camuflada que la vaga de fam als *H - Blocks* havia acabat. Ens van avisar el següent dia de manera oficial i vam abandonar la vaga el dia següent, el 19 de desembre.⁵⁰⁴"

Un cop finalitzada la primera vaga de fam, el Govern britànic no complirà l'Acord en base a una nota que s'havia afegit a peu de pàgina del document. Es començarà a planificar des de la presó per a homes i des de la direcció del moviment, una estratègia per a la segona vaga de fam. Aquesta serà més forta organitzativament i pressionarà el Govern britànic fins al punt que l'única via resolutiva serà una negociació respecte la situació a les presons. Les dones no participaran en aquesta vaga de fam. S'han identificat contradiccions en les versions de les presoneress. Mentre unes destacaran que la decisió de que no hi participin serà presa des del moviment, altres afirmaran que la decisió la van prendre les pròpies presoneress. L'argumentativa utilitzada respon sempre a la gran diferència existent entre el nombre de presoners i el de presoneress.

"Vam discutir-ho entre nosaltres, però essent realistes, només érem 34. Si tres anaven a la vaga de fam i morien, imagina com afectaria això a la moral de les presoneress, seria el final de nosaltres mateixes. Si morien primer tres, i després unes altres tres, imagines la devastació? La moral s'enfonsaria. Si no participàvem, la totalitat de l'atenció seria per Bobby Sands i els homes en vaga de fam a *Long Kesh*.⁵⁰⁵"

"Es va decidir que hi hauria una segona vaga de fam. I en aquesta vaga de fam ens van dir que no hi volien les dones, els homes dels *H - Blocks* i del moviment republicà no volien les dones a la segona vaga de fam.[...] Van preferir que les dones no hi participéssim. Per tothom les tres dones d'*Armagh* havien estat tres noies joves, què estan fent? [...] Probablement la primera vaga de fam va preparar el terreny per la

⁵⁰⁴ POW 4. Entrevista realitzada el 29/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵⁰⁵ POW 1. Entrevista realitzada el 27/06/2013. Traducció personal de l'autora.

segona, que va ser més preparada, més cautelosa. Algunes de les dones van estar molt frustrades de no poder-hi participar. Però nosaltres no teníem els nombres, després d'estar un any a la *no - wash* estàvem molt dèbils. I les tres dones que havien estat en vaga de fam durant tres setmanes s'havien debilitat molt ràpidament. No érem suficients dones. Érem part d'una estratègia de guerra.⁵⁰⁶"

"Els homes van ser triats per començar la vaga de fam, llavors es va preguntar a les dones si volien participar una altra vegada. Hi va haver molt debat, particularment per part dels presoners, ells estaven preocupats de que les dones poguessin morir abans, més de pressa. Les vagues de fam eren sota les 5 demandes i no volíem prendre cap atenció respecte això, havia de ser el focus d'atenció principal. I va ser molt dur però vam decidir no anar a la vaga de fam i ajudar els homes en el que poguéssim. Aquesta és la història.⁵⁰⁷"

Respecte el tracte diferencial en les protestes per part del moviment i per part de la societat, les presonerres tornen a coincidir en destacar la important diferència entre el nombre d'homes i de dones en protesta. Mentre els presoners eren entre 300 i 400, les dones eren 30. Si bé aquesta és una dada certa que fa que els homes, òbviament, rebien més atenció, les crítiques que es fan des del moviment a la participació de les dones sempre són en clau de gènere, tot i que s'amaguin darrera de les xifres. Les dones han coincidit en afirmar que els homes empresonats rebien un tracte més inhumà que elles, rebien més pallisses per part dels guardes i portaven molt de temps desenvolupant les protestes, mentre elles portaven mesos. Diverses de les entrevistades, també han fet al·lusió a que els homes repeteixen constantment la seva història després del conflicte, mentre que les dones no ho fan. A grans trets, consideren que el tracte als presoners i presonerres era molt bo des del moviment, però que elles rebien menys publicitat perquè eren menys.

⁵⁰⁶ POW 2. Entrevista realitzada el 28/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵⁰⁷ POW 6. Entrevista realitzada el 2/07/2013. Traducció personal de l'autora.

"Penso que certament hi ha diferències. Hi havia una percepció diferent generalitzada per diferents motius. El nombre de dones i homes era molt diferent, les dones en protesta érem 34, els homes eren centenars. Ens tapava la seva ombra. A més els homes ploreten molt més que les dones, ho sento. Els homes republicans es queixen sempre i potser per això la història dels homes és més coneguda⁵⁰⁸"

"Penso que hi ha menys dones i probablement els homes van rebre més publicitat. Un altre aspecte és que els homes estaven patint molt més. Les pallisses que rebien els homes als *H - Blocks* eren absolutament terrorífiques. Les funcionàries de presons no eren bones, però no ho tenien tan fàcil per atacar-nos perquè nosaltres érem menys i la nostra estructura era molt clara. [...] Per part del moviment republicà, el tracte a presoneress i presoners va ser exactament el mateix. Però hi havia 300 homes a la *blanketmen protest* i nosaltres érem 30, hi ha molta diferència. I entenc i és normal que el moviment republicà donés més atenció als homes. Crec que el tractament va ser molt bo per tots, ells eren 300, nosaltres 30.⁵⁰⁹"

"Crec que els homes eren molts més i els maltractaven molt més que a nosaltres. Ells estaven a la *no - wash* des de feia molt més temps que nosaltres, un parell d'anys abans que nosaltres. [...] Les dones no s'acostumen a posar al capdavant, acostumen a estar al darrere, a la reraguarda. No és una cosa deliberada, és simplement una cosa generalitzada.⁵¹⁰"

"La gent parla ara de jerarquia i jo penso que, per ser honesta, que hi havia també jerarquia entre els presoners. Les dones d'Armagh eren de la classe baixa per la societat, per ser honesta. És el mateix en la societat irlandesa, que els homes sempre... tu sempre veus les mares irlandeses amb els seus fills. Era el mateix entre els presoners i les presoneress. Quan les protestes van començar i les dones van unir-se a la vaga de fam... Els homes, quan les dones van anar a la *dirty protest*... la gent deia que no és el que les dones havien de fer. No era digne per les nenes, i aquestes crítiques sovint venien dels homes. Ells sempre han pensat així.⁵¹¹"

⁵⁰⁸ POW 1. Entrevista realitzada el 27/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵⁰⁹ POW 2. Entrevista realitzada el 28/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵¹⁰ POW 4. Entrevista realitzada el 29/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵¹¹ POW 5. Entrevista realitzada l'1/07/2013. Traducció personal de l'autora.

"Crec que les dones no parlen molt del que van fer. Saps el que vaig fer? saps qui sóc? Les dones no fan coses així. Jo vaig estar a la presó... Però als homes els hi encanta fer-ho, us ho asseguro, els hi encanta. Per les dones va ser més difícil, tenien fills, els havien de fer créixer. Ara estàs a la presó, surts, ho deixes. Que la gent en vol parlar, d'acord, en parlo. Però no ho és tot a la teva vida. Tens coses a fer després, els homes que van estar a la presó, continuen dient 30 anys després: sóc un ex presoner. Jo no vull ser recordada com ex alguna cosa.⁵¹²"

De la mateixa manera que les protestes van servir per evidenciar una clara diferència per raons de gènere entre presoneres i presoners de les mateixes organitzacions, també van servir per a conscienciar les persones d'aquestes organitzacions de que calia un canvi i que les dones ja no tornarien a l'esfera privada, les dones podien vincular-se a la lluita armada i desenvolupar-s'hi igual que els homes, i les protestes faran que les dones comencin a ser considerades subjectes actives pel propi moviment.

"Però un cop havia finalitzat la protesta crec que la percepció va canviar i el pensament de la gent va canviar. Nosaltres no ens vèiem a nosaltres mateixes només seguint els homes, o fent el que els homes feien. Nosaltres estàvem prenent les nostres decisions i assumint les conseqüències de les nostres pròpies decisions. Penso que, definitivament, a finals de la dècada de 1970 hi va haver una diferència, una evolució, especialment a través de les protestes i de la vaga de fam, les percepcions, sens dubte, van canviar.⁵¹³"

"Crec que les dones també van participar en les protestes, no per ser feministes, però sí per aconseguir igualtat. Quan estàs a la presó continues lluitant a la guerra. Estàs a la presó, però continues lluitant allà dins. I qualsevol cosa que vam fer va ser per la guerra.⁵¹⁴"

Respecte el moviment feminista i les organitzacions que donaven suport a les presoneres, hi ha molta diversitat d'opinions. Tot i així, totes coincideixen en una visió

⁵¹² POW 5. Entrevista realitzada l'1/07/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵¹³ POW 1. Entrevista realitzada el 27/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵¹⁴ POW 5. Entrevista realitzada l'1/07/2013. Traducció personal de l'autora.

negativa vers el moviment feminista a través d'experiències personals durant les protestes. Probablement són aquestes experiències concretes les que les han portat a tenir una visió negativa del feminisme en general. Les discrepàncies internes del moviment feminista respecte el seu posicionament en les protestes de les dones, les disputes entre les diferents organitzacions feministes respecte a això i el fet de que moltes de les organitzacions qüestionessin les actituds de les presoneres republicanes en protesta i la seva vinculació amb el republicanisme i la seva crítica a la violència com a arma legítima de resistència, provocarà que les entrevistades no tinguin cap vinculació amb el feminisme. A més, les presoneres es consideren a elles mateixes exclusivament republicanes, no feministes. El nacionalisme, com a ideologia predominant en les comunitats, absorbeix i limita la resta d'ideologies, entre les que es troba el feminisme. Entre les entrevistades, es percep la sensació que apropar-se al feminisme, quan aquest critica l'estructura patriarcal del moviment republicà, serà percebut com una crítica general que podria debilitar el propi moviment en les seves estratègies contra l'ocupació britànica.

"Les dones a la presó d'Armagh érem republicanes, això és tot el que érem, republicanes. No ens emmarcàvem en altres nivells o descripcions. Les dones del *Women Against Imperialism* i algunes d'altres organitzacions del moviment feminista eren... Estaven com avergonyides de nosaltres, pel que havíem fet. Eren molt cauteloses en què donar-nos suport i en què no.[...] Quan vaig sortir de la presó em vaig reunir amb moltes dones que s'autoanomenaven feministes, grups feministes, i la seva opinió era increïble. No totes, però moltes em van dir que això era perquè jo era una terrorista. Ets una terrorista i hauries d'acceptar-ho. Estic horroritzada per com va ser la meva experiència amb el moviment feminista. Així que no sé, crec que molt poques dones del

moviment republicà es defineixen com a feministes, per ser honesta. Nosaltres som republicanes, això és tot el que som.⁵¹⁵"

"Elles venien a la presó i ens deien: jo sóc feminista. Ens veiem com a dones molt dures del moviment republicà. [...] Crec que hi ha una línia molt fina entre ser una dona forta i voler ser un home. Jo penso que moltes de les dones que estaven a la presó mai han volgut associar-se amb el moviment feminista perquè teníem confrontació. Jo crec que hi ha moltes dones fortament feministes dins del moviment republicà, però mai han volgut alinear-se amb els grups perquè molts d'aquests grups estaven associats amb altres línies polítiques, no volien el mateix que nosaltres. Moltes d'elles no ens entenien, no entenien la nostra estructura militar. Sóc feminista? Probablement ho sóc, però no vull estar en el moviment feminista.⁵¹⁶"

"Les organitzacions feministes venien de tot arreu i ens donaven suport. Però algunes de les feministes ho eren amb una "f" molt petita. Algunes d'elles eren vàlides, tenien bones idees, però es tapaven els ulls davant la realitat, davant les coses que estaven passant.⁵¹⁷"

"Mai he estat en una organització feminista. I no em considero feminista. M'agrada més pensar que els homes i les dones som iguals, per ser honesta. Personalment penso que algunes de les organitzacions feministes porten una càrrega. Les feministes es victimitzen. Moltes de les organitzacions ignoraven que els republicans són molt conservadors en les seves visions. I algunes de les organitzacions pensaven que les dones republicanes havien de ser com elles. No és pel que nosaltres estàvem lluitant, i no ho entenien. Estàvem lluitant contra la discriminació i per la llibertat, però mai vaig estar en cap organització feminista. Vull ser igual que els homes. No m'agrada que els homes marxin de casa i les dones es quedin netejant i cuidant els nens, no hi estic d'acord. Estic d'acord en que les dones tinguin una vida igualitària pel que fa als homes. Però a vegades em sento que moltes de les organitzacions feministes a Belfast eren les seves pròpies adversàries. Sí que reivindicaven que les dones no havien de quedar-se amb els nens i a casa, però crec que al final és una decisió que has de prendre tu mateixa. No estic d'acord que els homes tinguin privilegis davant les dones. No estic

⁵¹⁵ POW 1. Entrevista realitzada el 27/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵¹⁶ POW 2. Entrevista realitzada el 28/06/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵¹⁷ POW 4. Entrevista realitzada el 29/06/2013. Traducció personal de l'autora.

d'acord en que en les empreses o els partits hagi d'haver-hi paritat. Has de donar la feina per les seves capacitats, no perquè sigui una dona o un home.⁵¹⁸"

"Vam tenir molt contacte amb diferents organitzacions feministes d'arreu del món. Vam rebre molt de suport, i el vam agrair molt. Estàvem en contacte constant a través de cartes i escrits. Personalment, el problema sobre el feminisme i les feministes... és que són molt tancades. Sempre he pensat que sóc igual que un home. I la meua vida l'he viscuda així, igual que qualsevol home. Vers la vida, vers la lluita, vers educar els fills, vers tot. El problema amb el feminisme és que encasellen a la gent i no surten d'aquí.⁵¹⁹"

Finalment i per concloure, s'ha percebut que les entrevistades que avui continuen formant part del moviment republicà majoritari, expressen una actitud poc crítica vers el mateix que probablement s'emmarqui en els mateixos motius que en la dècada de 1970 i 1980. Mantenir una opinió crítica vers el moviment, les seves decisions i el tractament desigual entre homes i dones, es podria considerar un intent de debilitar-lo. Així, en destacar les diferències per qüestions de gènere, ràpidament justifiquen aquest fet i s'alineen amb l'opinió majoritària del moviment. Això convida a reflexionar sobre la importància que té, encara avui, el moviment republicà en les comunitats nacionalistes. Tot i la seva evolució ideològica ha aconseguit mantenir a la majoria de les persones d'aquestes comunitats alineades a les seves polítiques i continuen sent fervents defensores dels valors i les estratègies del republicanisme. A més, acusant de dissidència a les persones que s'han estructurat al voltant de noves organitzacions republicanes, desacrediten qualsevol crítica que des d'aquestes noves plataformes puguin rebre.

⁵¹⁸ POW 5. Entrevista realitzada l'1/07/2013. Traducció personal de l'autora.

⁵¹⁹ POW 6. Entrevista realitzada el 2/07/2013. Traducció personal de l'autora.

BALANÇ FINAL

1. CONCLUSIONS

El conflicte irlandès troba el seu origen en l'ocupació i posterior colonització britànica. La població irlandesa estarà durant segles discriminada políticament, econòmica i social. L'any 1948, es proclama la República d'Irlanda, dividint el país i la societat, ja que els sis comtats seguiran sota jurisdicció britànica. Al Nord la població d'origen irlandès és minoria, donat que els principals assentaments de colons es feren en aquesta part de l'illa. El sentiment d'aïllament de la comunitat nacionalista del Nord augmentarà en el moment de la partició. La divisió del país en dues parts, una com a estat independent i l'altra sota la jurisdicció d'un estat d'ocupació, evidencia que les fronteres no responen a la realitat social, cultural ni històrica sinó als interessos polítics i econòmics d'un imperi en decadència. La comunitat d'origen britànic voldrà seguir formant part del Regne Unit, ja que en cas contrari perdrien els privilegis econòmics, polítics i socials que aquest els garanteix, convertint-se aquest en el seu argument principal per justificar l'unionisme. Entenent a més que la unificació d'Irlanda els convertiria en minoria davant d'una majoria irlandesa ressentida vers la població britànica després d'anys de repressió. L'Administració britànica establirà nombroses lleis que fomentaran la discriminació vers la població nacionalista que contribuiran a la segregació social entre la comunitat unionista i la nacionalista. La resistència i reivindicacions irlandeses entraran en constant conflicte amb les agressions unionistes, emparades per les forces de seguretat britàniques. La radicalització d'ambdues comunitats serà insostenible al final de la dècada dels 60, pel que l'Estat britànic desplegarà les seves tropes a Irlanda del Nord. Començarà el període dels *Troubles*, que durarà fins 1998, moment en que es signa l'Acord de Divendres Sant.

La dimensió social del conflicte irlandès troba les seves arrels en la continua discriminació i repressió per part dels britànics i una manca de reconeixement del dret legítim de la població irlandesa del Nord de formar part de la República. Les polítiques que desenvolupa el Regne Unit en territori irlandès no van anar mai encaminades a la cohesió social i la integració real de la població, sinó que van reforçar l'odi i el sectarisme entre comunitats. Odi que alimentarà un llarg conflicte que provocarà un total de 3.568 víctimes.

Parlem de dos tipus de trencament: d'un costat el polític expressat clarament en el partiment territorial d'un estat ocupat, de l'altre, una entitat territorial dividida pels interessos i les peculiaritats de dos grups de població clarament diferents i sense voluntat d'inclusió. D'altra banda, caldrà tenir en compte el trencament que es forjarà entre els irlandesos del Sud i els del Nord, que si bé podria semblar que actuen motivats per un mateix objectiu - l'establiment d'un estat lliure que integri tot el territori nacional – a mesura que avancin els esdeveniments, es mouran amb interessos ben diferenciats. Si bé, els irlandesos del Nord mai perdran la voluntat de construir una Irlanda unida, els del Sud es centraran en el seu propi desenvolupament social i econòmic, sacrificant, si cal, part del seu territori nacional.

La societat irlandesa, tant del Nord com del Sud, gira entorn els valors conservadors del catolicisme i l'Església Catòlica ha gaudit d'un poder d'influència sobre la política i la societat del territori que supera els de qualsevol altre país de l'Europa occidental durant el període. El poder i el domini moral continu i perllongat de l'Església Catòlica a l'illa és conseqüència de la colonització de la mateixa per part de l'Imperi britànic. Les constants agressions contra el catolicisme nacional durant segles d'ocupació ha provocat

que els irlandesos i les irlandeses hagin convertit la seva alineació amb l'Església Catòlica en una forma de desafiament als colonitzadors, convertint la religió en un tret distintiu nacional a defensar i promoure. Així, identificar-se amb el catolicisme i els seus valors serà un acte de resistència contra el colonialisme, contra les ideologies i contra la religió protestant dominant.

L'IRA es rearticula durant el conflicte modern i incorpora les seves demandes ideològiques de principis de segle XX al voltant de la independència d'Irlanda. Davant la inactivitat de les tropes britàniques, part de la població decideix organitzar-se com a grup armat que pretén defensar legítimament la població irlandesa dels territoris ocupats. Per aquest motiu, la lluita armada gaudirà d'amplis suports entre la societat civil del Nord, donat que és l'única resposta possible als grups paramilitars organitzats unionistes. Aquests, el naixement del qual està lligat a la ferma defensa del territori nord irlandès com a part integrant de Gran Bretanya, exerceixen de manera indiscriminada accions violentes vers la població civil, sempre amb la tolerància explícita o no de les forces de seguretat britàniques. L'augment de l'activitat armada de l'IRA i del suport social amb que aquesta compta durant la dècada dels 70 i gran part dels 80, es deu a les constants agressions físiques i polítiques que desenvolupen per una banda l'exèrcit britànic i per l'altra el seu Govern, que és en aquesta època quan instaura l'internament sense judici previ i retira l'estatus de pres polític als membres de l'IRA. Els esforços del Regne Unit semblen més encaminats a criminalitzar el moviment republicà que a trobar el camí per a la fi de les accions armades. Això pot explicar el pas de considerar el conflicte irlandès com a una guerra binacional a considerar-lo la lluita jurídica i militar contra un grup armat terrorista. Si bé les accions militars d'un i d'altre bàndol són

injustificables pel cost humà que suposen, ambdues haurien de valorar-se segons el mateix varem.

Durant tot aquest procés històric, el paper que han desenvolupat les dones ha estat invisibilitzat.

En el context territorial d'Irlanda del Nord, en trobar-se en un estat de guerra, el paper de les dones deixarà d'estar relegat a l'esfera privada i se les permetrà participar de la vida pública, política i armada de la comunitat. Tot i així, les seves pràctiques, en no trobar-se emmarcades dins dels dogmes de la feminitat tradicional, seran qüestionades constantment tant per les forces d'ocupació com pels membres de les seves pròpies comunitats i del propi moviment nacionalista i republicà. A més, quan el conflicte armat acabarà, el rol desenvolupat per elles serà invisibilitzat.

L'exèrcit britànic patrullarà els carrers de les comunitats nacionalistes. En un primer període, interrogarà, empresonarà i considerarà la majoria dels membres masculins de les comunitats com a sospitosos de col·laboració amb l'IRA. A les dones, les assetjarà i vexarà verbalment. Les dones, conscients que elles no són considerades membres "perilloses" de la comunitat, establiran una xarxa comunitària segura per als membres de l'IRA, i les dones més joves de les comunitats, sense responsabilitats familiars, començaran a unir-se a l'organització armada republicana. Així, utilitzaran els seus cossos que, tot i estar subjectes a mirades i comentaris sexistes per part dels militars britànics, no són vistos com a cossos possibles de polititzar, pel que transportaran armes, actuaran d'escuts humans per als homes i desafiaran l'exèrcit d'ocupació de les maneres més transgressores. Quan l'exèrcit britànic interferirà en l'espai comunitari i assetjarà les ments i els cossos de les dones del Nord, elles respondran esdevenint

subjectes actives en el conflicte. Trencaran amb els cànons de comportament i instauraran la inestabilitat en el discurs de gènere sexista predominant en les comunitats catòliques. A més, en no desenvolupar aquesta resistència de manera submissa, el seu comportament invertirà la visió masculina dels colonitzadors en actuar al marge de l'heteronormativitat i creant així un espai per a l'associació o l'activisme social a través del desafiament constant i l'ús dels propis cossos com a armes polítiques de resistència.

Les dones utilitzaran els seus cossos de manera intel·ligent i subversiva i utilitzaran les nocions tradicionals de la feminitat i de la passivitat al seu favor quan les activitats subversives del republicanisme ho requeriran. Les dones utilitzaran la seva invisibilitat política per al trasllat d'armament i l'establiment de la xarxa comunitària "segura" per al desenvolupament de la lluita armada. Així, actuaran en consonància al que s'espera de la seva conducta com a dones i, de manera conscient, reproduiran la passivitat i la banalitat pròpies de les dones per dur a terme aquestes accions.

Més enllà de la col·laboració amb la lluita armada, desenvoluparan campanyes i mobilitzacions en favor del benestar de les seves comunitats, extremadament afectades per la pobresa. Les forces d'ocupació britàniques, en no considerar les dones subjectes polítics, no sabran com fer front a l'activisme femení. Així, acostumats a actuar contra un enemic masculí, hauran de reconsiderar la seva percepció vers les dones irlandeses, en aquest moment ja subjectes polítics en favor de les comunitats. El desconcert britànic es fa patent en l'incompliment del toc de queda a *Falls Road* l'any 1970 en que les dones avançaran fins al barri en una manifestació multitudinària carregades de menjar per als membres de la comunitat. La resposta del Govern britànic serà aixecar el toc de queda davant la insubmissió d'aquestes dones, una reacció impensable en el cas que haguessin

estat homes els protagonistes d'aquesta acció. Així, veiem com la discriminació de gènere frenarà una represàlia violenta.

Aquesta participació també crearà desconcert dins de les pròpies comunitats nacionalistes en no respondre a l'imaginari cultural del rol adequat de les dones vers la nació, l'església i la llar. Les dones es desmarcaran així del que s'espera d'elles, que es limitin a engendrar futurs lluitadors per la llibertat de la Mare Irlanda. Aquesta actitud de les dones no serà mai acceptada dins de la comunitat nacionalista, però serà tolerada en tant que el territori es troba en un estat excepcional de guerra. En aquest sentit els atacs constants de la comunitat unionista i els escorcolls per part de l'exèrcit britànic a les llars nacionalistes potenciaran la resistència directa de les dones vers les forces de seguretat de l'estat. Les detencions massives han convertit les dones en l'únic cap visible de la llar i, per tant, han assumit la responsabilitat de defensar-lo.

Els atacs i l'assetjament vers els cossos de les dones simbolitzaran no només atacs als seus cossos com a individus, sinó també l'atac als espais socials i polítics de les comunitats nacionalistes. Així, la seva resistència activa serà legitimada moralment pel moviment nacionalista, en considerar-les el col·lectiu vulnerable i desprotegit de la comunitat.

Durant la dècada de 1970, apareixerà un nou col·lectiu, les dones joves sense responsabilitats familiars que havien crescut en comunitats ocupades i militaritzades i en un context de greus agressions i violacions als drets civils de la pròpia comunitat. Aquestes dones, víctimes de l'assetjament militar de les forces de seguretat britàniques, pretendran participar activament de la resistència armada contra l'ocupació britànica.

Des de la dècada de 1930, les dones havien estat apartades del panorama polític i militar nacionalista i no serà fins a principis de la de 1970 que tornaran a la primera línia de lluita. Amb la instauració de l'internament sense judici previ l'agost de 1971, una gran quantitat de *voluntaris* de l'IRA seran empresonats. En aquest moment l'organització traslladarà les dones de l'esfera privada a l'esfera pública, posicionant-les en la primera línia militar. Les dones esdevindran membres de l'IRA i desenvoluparan les mateixes accions que els homes en la lluita armada: posaran bombes i obriran foc contra les forces d'ocupació. La militarització de les dones provocarà el canvi en la visió androcèntrica de l'enemic per part de les forces de seguretat britàniques que les consideraran a partir d'aquest moment subjectes actives de l'IRA. Com a tals, començaran a ser empresonades el 1972.

Quan les dones passaran de "*voluntàries* actives" a "dones republicanes empresonades", les connotacions sexistes vers el seu comportament sortiran novament a la llum. Empresonades, es tornarà a qüestionar el seu comportament en no respondre als ideals tradicionals propis del seu gènere i la seva participació en les protestes per a la recuperació de l'estatus polític tornarà a aixecar fermes discrepàncies dins de la comunitat i dins del propi moviment republicà.

Els presoners republicans, tant a les presons d'homes com a la de les dones, s'organitzaran sota una estructura de comandament militar encapçalada per una *Officer Commander* a partir de 1972. Aquest any, havia estat concedit l'estatus de presoner i presonera política. A la presó, totes les persones vinculades al republicanisme hauran d'actuar i de comportar-se sota les normes i la disciplina dictades des del moviment. L'any 1976, aquest estatus els serà retirat i els presoners i les presoneres endegaran

campanyes i protestes de resistència a l'intent de criminalització de la seva condició de presoners polítics.

Les institucions penitenciàries reproduiran els rols de gènere present en les societats i els traslladaran a la política penitenciària. Així, les dones seran víctimes d'aquest sexisme penitenciari que provocarà que les seves accions siguin menys simbòliques i, per tant, menys reconegudes.

La participació de les dones en la lluita armada i social i el seu paper com a presoneress republicanes ha estat invisibilitzada pel propi moviment republicà. Així, el seu activisme, en no emmarcar-se en els rols tradicionals de gènere assignats a les dones, ha estat obviat pel moviment.

Les dones participaran en les mateixes protestes que els homes: *no - work protest*, *no - wash protest* i en la primera vaga de fam. Només en la primera de les protestes esmentades, les dones comencen en el mateix moment que els homes, la resta de protestes, tot i coincidir en algun període de temps, cal considerar-les diferents a les dels homes. Els homes estaven obligats a dur uniforme penitenciari i les dones no. Això marcarà un punt d'inflexió en la simbologia i el patiment a les presons per als republicans. Des de 1976 fins a 1982, els homes estaran tancats a les cel·les únicament vestits amb una manta. Les dones, com a conseqüència d'una política sexista que fa que elles puguin dur la pròpia roba, no participaran d'aquesta protesta. El sexisme, en aquest cas, farà que elles pateixin les condicions penitenciàries d'una manera més atenuada que els homes, però aquest fet provocarà que la resta de protestes de les dones siguin menystingudes. Les condicions infrahumanes en les que viuran els homes, que començaran la *no - wash protest* el 1978, relegarà les dones a simples apèndix en les

reivindicacions i campanyes contra la repressió a les presons, on el gran lema generalitzat serà "*Smash the H - Blocks!*", una frase que fa referència explícita a la presó dels homes on els mòduls tenien forma d' "H".

A principis de 1980, les dones començaran la *no - wash protest* després d'un atac brutal per part de les forces de seguretat penitenciàries. Aquest atac, que serà dut a terme pels guardes masculins portats expressament de la presó dels homes i sense provocació prèvia, farà que les dones endeguin la protesta. La comunitat nacionalista i el moviment republicà, després de denunciar l'atac físic cap a les presoneres, es negarà a acceptar que les dones hi participin. Que un home visqui en una cel·la amb la seva pròpia orina i els seus propis excrements és un acte de resistència legítim, que les dones visquin en les mateixes condicions, amb l'afegit de la sang menstrual, serà un acte improp, indigne i humiliant per a elles i per a les seves famílies i comunitats. Així, el moviment republicà instarà a les presoneres a abandonar la protesta, actitud que contrasta amb la que tenen vers els homes, de constant suport i admiració. Ens trobem com, un cop a la presó, les dones de l'IRA ja no són les activistes de ple dret que són en combat i, a diferència dels homes, ja no tenen l'obligació de resistir davant l'intent de criminalització per part del Govern britànic. S'ha considerat la menstruació com un element diferencial per al tracte de les dones. En la societat catòlica conservadora irlandesa, les funcions corporals de les dones són un tema tabú. Així, les dones en fer visible el que la societat irlandesa es nega a verbalitzar, posaran en un verdader problema el moviment republicà, incapaç de justificar i recolzar el rol que les dones estaven desenvolupant com a presoneres en protesta. Que les dones prenguin el poder i el control sobre els seus propis cossos sense el dictamen explícit dels homes es postularà com un fet incomprensible per al moviment. Així, trobaran inapropiat el paper de les dones en considerar-lo inhumà i

humiliant, pel que els cossos de les dones representen per a la comunitat i per al moviment nacionalista i republicà. El cos de les dones és considerat la Mare Irlanda en si mateixa i que ella, fervent defensora dels valors tradicionals del catolicisme es trobi en condicions que la desmitifiquen, els semblarà inacceptable. La "sexualització" dels cossos de les dones en fer visible la menstruació i la seva exposició a la brutícia que genera el propi cos, serà un atac a l'ideal de castedat, puresa i divinitat construït per l'imaginari irlandès. Les dones, en aquest context, fent visible la sang menstrual fan us de les pròpies eines que pretenen subordinar-les i reivindiquen no només la seva condició de membres d'una nació ocupada, sinó també la seva condició de dones oprimides tant per les forces d'ocupació, com pels membres de la seva pròpia comunitat i de la seva pròpia lluita política. Els cossos de les dones, mentre són part de l'IRA es "dessexualitzaran" en tant que es troben en una situació excepcional de guerra, amb l'entrada a la *no - wash protest* es "desfeminitzaran". L'exposició a un element com la sang menstrual transformarà aquest procés canviant radicalment els cossos asexuals de les "nenes" a cossos "sexualitzats" de les dones.

L'actitud republicana serà reproduïda en la primera vaga de fam del moviment republicà en el conflicte modern, els últims mesos de 1980. Un cop programada, les dones decideixen participar-hi. Des del moviment i des de les comunitats, intentaran dissuadir les dones d'aquesta decisió, igual que havien fet quan havien endegat la *no - wash protest*. Aquesta negativa torna a girar entorn les diferències per qüestions de gènere. El moviment republicà qüestiona el fet de que una dona pugui estar el suficient temps en vaga de fam per a aconseguir pressionar el Govern britànic, considerant-la més dèbil que els homes en les mateixes condicions. A més, la possible mort d'una dona en vaga de fam, el que vol dir, una dona morta per la llibertat d'Irlanda, es postularà com un fet

injustificable per al moviment. Aquesta possibilitat suposaria l'apoderament de les dones de l'espai públic i polític i l'entrada, per primera vegada en la història del republicanisme, d'una dona en qualitat de màrtir per Irlanda. El republicanisme assumirà els homes màrtirs com a propis i la història demostrarà que han estat necessaris per a la propagació absoluta del nacionalisme. Els arguments a les teories republicanes estan preparats per a que els fills de la Mare Irlanda morin per ella, però no per a que ho facin les filles, doncs el seu paper és el de reproduir la nació culturalment i biològicament. Així, la mort d'una dona podria tenir efectes devastadors que farien qüestionar l'estratègia del moviment en la seva totalitat.

Al voltant de la participació de les dones en aquesta vaga de fam hi ha molts aspectes translúcids a considerar. No s'ha pogut saber, ni preguntant directament a una de les participants de la vaga, per què les dones van començar la vaga un mes i tres dies més tard que els homes. A més, la vaga de fam a la presó per a homes va acabar un dia abans que a la de les dones, fet que s'ha justificat en que el sistema penitenciari no va permetre l'accés d'un membre del moviment a la presó de les dones per tal d'informar-les que la vaga havia estat desconvocada. Després d'un estudi exhaustiu de l'important paper que han tingut els presoners i la gran influència sobre les decisions del moviment, es pot afirmar que el moviment republicà mai desconvocaria una vaga de fam de manera oficial sense haver informat abans els principals involucrats, els vaguistes, i més considerant que en aquest tipus de protesta, la vida dels activistes es posa en risc extrem. La simbologia del moviment republicà s'ha construït en base a l'ocupació britànica i la població irlandesa és la víctima d'aquesta ocupació. Així, qualsevol membre involucrat en la causa republicana serà un heroi i gaudirà d'un respecte generalitzat conseqüència de la seva lluita per la llibertat. El moviment, en desconvocar

la vaga sense avisar les dones, les exclou d'aquesta consideració i les relega a simples complements de la lluita dels homes. La lluita de les dones serà, doncs, menys important i menys respectada que la dels homes, el que posa en relleu la jerarquia existent entre presoners i presoneress

Les negociacions polítiques generades a partir d'aquesta primera vaga de fam no comportaran avenços en la millora de les condicions dels presoners i les presoneress, així que es convocarà una nova vaga de fam.

Les dones decidiran no participar-hi per considerar que no tenen el capital humà necessari per a dur-la a terme. Aquesta decisió, sens dubte, estarà marcada per la controvèrsia que havia generat la seva participació en la primera i per la poca publicitat i reconeixement vers les dones, tot i que el seu patiment fos el mateix que els dels homes, així com els motius del seu empresonament i les seves reivindicacions d'estatus polític.

L'autonomia de la que disposaran les presoneress serà relativa. En el marc de la presó, fora de l'abast del moviment, les dones prendran decisions autònomes. En mancar-los directives precises, reaccionaran a les accions repressives amb directives pròpies. És el cas de la seva participació a la *no - wash protest*. Tot i que el moviment no recolzarà la seva participació en aquesta protesta, elles la justificaran en tant que ha estat l'Estat el que les ha forçat a aquesta situació. Complementaran aquest argument, amb el fet que elles també han de ser considerades presoneress polítiques i que per tant se'ls ha de concedir el mateix estatus que als presoners. La mateixa argumentació la utilitzaran per participar en la primera vaga de fam.

En la segona vaga de fam, tot i la negativa exhaustiva del moviment a la seva participació, també serà decisió seva el fet de no participar-hi, tot i que aquesta decisió estarà clarament influenciada per un any de lluita en condicions inhumanes contra la repressió penitenciària.

La poca repercussió social i reconeixement que rebran les dones participants de la protesta, es mou en les directrius del gènere. Que les dones desenvolupin un paper actiu a les presons, utilitzant els seus cossos com a armes de resistència política, contradirà el que s'espera d'elles en una societat tan conservadora com la irlandesa. Això farà que el moviment, incapaç de teoritzar sobre aquest aspecte, invisibilitzi les seves accions en no respondre al rol tradicional de les dones. Tot i que les organitzacions republicanes es definien com organitzacions revolucionàries de caire socialista, la controvèrsia interna sobre la participació de les dones en les protestes revelarà que la majoria dels homes republicans continuaven defensant arcaiques nocions sobre el paper de les dones. A més, posarà en entredit les seves connotacions socialistes i revolucionàries, fetes bandera durant el conflicte armat, però relegades a un segon pla pel republicanisme majoritari, organitzat al voltant del *Sinn Féin*, un cop aquest va finalitzar.

Sorprenentment, les dones justificaran el poc reconeixement de les seves protestes amb arguments relatius al gran nombre de presoners homes en protesta (al voltant de 400 homes per una trentena de dones). A més, coincidiran en afirmar que els homes patien molt més que elles, per les condicions que els imposava el sistema penitenciari i pel nombre d'anys que portaven en protesta. Els homes rebien agressions físiques constants. En cap moment, fan referència als abusos físics i psíquics als que elles van ser sotmeses. Això es pot relacionar amb el fet de que l'heteronormativitat assumeixi

que les dones no són conscients del seu propi patiment amb la finalitat de recolzar i dotar de més valor la campanya dels homes. Tot i que les dones pateixen les mateixes condicions i desenvolupen, a grans trets, les mateixes protestes que els homes i sota les mateixes motivacions, el patiment dels homes ha estat dotat d'un valor heroic, inclús per les pròpies dones. El patiment de les dones, per contra, quedarà implícit en el patiment dels cossos dels seus companys masculins.

Aquesta actitud vers les dones es reproduirà de la mateixa manera en les comunitats. El comportament socialment desviat de les dones farà que les comunitats no assumeixin com a pròpies les reivindicacions de les dones ni el seu sacrifici, fet que contrasta amb l'actitud comunitària vers els homes en protesta.

Tot i així, les protestes portaran al moviment republicà a reflexionar sobre les dones com a subjectes actives políticament. Les protestes a la presó d'*Armagh* provocaran la sensibilització del moviment vers les dones, que culminarà en la creació d'una plataforma per les dones i de l'obertura d'un centre on es tractaran problemes que afecten les dones a principis de la dècada de 1980. D'aquesta manera, una conseqüència de la participació de les dones en les protestes, serà l'inici del canvi en l'actitud republicana vers el paper de les dones. El canvi es donarà de la mà de la branca política del moviment republicà, el *Sinn Féin*, que començarà a teoritzar de manera explícita en termes polítics, econòmics i socials. Part d'aquest procés implica la integració conscient de les dones en la maquinària del partit polític i de l'estructura militar.

Així, l'entrada de les dones en la lluita armada i les conseqüents protestes a la presó, provocarà la transformació del moviment, que serà més sensible a les qüestions de les dones a partir d'aquest període, i es traslladarà de la intolerància a l'acceptació de les

dones com a subjectes actives de la lluita armada i la lluita política. D'aquesta manera, la participació de les dones en les protestes canviarà el que s'espera d'elles i farà plantejar als homes si l'ideal de la dona irlandesa concorda amb l'autèntica i real dona irlandesa.

El nacionalisme, predominant entre les comunitats d'origen irlandès del Nord, ha actuat com a ideologia absorbent de la resta d'ideologies en un estat de guerra. La prioritat dels objectius nacionals, actuarà en detriment d'altres moviments reivindicatius entre els quals es troba el feminisme. Les protestes obligaran a les organitzacions feministes a definir el seu posicionament vers l'activitat republicana. Aquest fet provocarà grans discrepàncies en el si del moviment feminista perquè el context les obligarà a posicionar-se ideològicament a favor del republicanisme en el moment en que assumeixen com a propi el suport a les presoneress en protesta. Les organitzacions que intentin mantenir-se neutrals, desapareixeran. Es pot ser nacionalista sense ser feminista, però no es pot ser feminista sense ser nacionalista. Veure's forçades a un posicionament portarà a les organitzacions feministes a un qüestionament sobre la seva capacitat de representar i aglutinar les presoneress republicanes. La capacitat de la teoria convencional feminista per a afrontar les necessitats de les dones, que viuen i es polititzen en un estat excepcional de guerra contra una força d'ocupació en una societat dividida entre comunitats irreconciliables, serà posada en dubte.

En no trobar-se còmodes amb el feminisme majoritari, les dones republicanes, en tant que subjectes actives dins de les seves comunitats, reconstruiran els seus propis discursos considerant les seves necessitats en relació a unes vides desenvolupades en una esfera privada i una esfera pública, dins d'un territori en guerra.

La capacitat de les dones d'esdevenir subjectes actius políticament en la llarga lluita contra la colonització britànica, demostrarà que les dones no han desenvolupat un simple paper de suport als homes i a les seves accions sinó que seran socialment i políticament autònomes i desenvoluparan el seu propi rol, lluny del que la societat androcèntrica espera, per a fer front a les forces d'ocupació britàniques i lluitar per l'assoliment del gran objectiu republicà, encara avui per concloure, d'una República d'Irlanda socialista i unificada de 32 comtats. La invisibilitat a la que ha estat sotmesa la seva participació activa en totes les facetes del republicanisme irlandès es considera, com a principal, el fet de que les dones activistes s'hagin desmarcat del rol de gènere predeterminat. Per una banda, els homes valoraran la seva tasca i la trobaran necessària per al moviment, per l'altra els provocarà incomoditat i els costarà desenvolupar un discurs en favor de la capacitat de les dones en la lluita política, social i armada del republicanisme.

Tot i el canvi evident en el moviment republicà vers el paper de les dones, aquestes continuaran sent obviades. Durant la realització de la present investigació, s'ha constatat que ni l'Estat britànic ni el moviment republicà ni la historiografia general respecte aquest, han evolucionat gaire en atorgar a les dones el paper que han desenvolupat. En referències i cronologies exhaustives sobre el conflicte, s'obvia constantment la participació de les dones en la vaga de fam i en la *no - wash protest*. A més, en la documentació oficial analitzada, les dones d'*Armagh* i les seves protestes, són generalment obviades.

Si bé la invisibilització de les dones en el conflicte irlandès ha estat fruit de l'assumpció dels rols tradicionals com podria passar en altres conflictes, així com de prioritzar les

aspiracions nacionalistes en detriment de les reivindicacions feministes, durant aquesta investigació s'ha pogut constatar que el principal instrument d'invisibilització durant i després del conflicte ha estat el propi moviment republicà que ha utilitzat a les dones com una arma de guerra per mantenir la comunitat, la cohesió social, les tradicions i la generació de nous revolucionaris i quan n'han tingut necessitat com a arma de guerra directa contra l'exèrcit opressor. La instrumentalització i la militarització de les dones ha respès a l'objectiu únic de la independència i posterior reunificació d'Irlanda encara que això hagi significat la reclusió en l'àmbit domèstic i el silenciament del seu activisme sempre pel bé de la Mare Irlanda. Així, la discriminació per raó de gènere s'utilitzarà com a avantatge per militaritzar les dones, però també serà l'argument per negar-los els drets de presoneres quan les protestes suposin posar en risc els valors tradicionals de la construcció nacional.

2. PERSPECTIVES DE RECERCA

Un cop finalitzada la recerca i durant la realització de la mateixa, han sorgit noves perspectives de recerca que, en un futur, serviran per orientar i bastir noves investigacions. A continuació s'exposen de manera resumida les que es consideren més rellevants.

Un dels aspectes de la recerca que ha fet emergir noves preguntes és el paper de les dones de les comunitats nacionalistes que no van vincular-se a les organitzacions armades durant el conflicte modern, però que van desenvolupar un rol polític actiu en les seves comunitats. S'ha fet una investigació sobre el tema basada en la bibliografia i es contempla la possibilitat de fer-ne un anàlisi més exhaustiu en primera persona a partir dels propis testimonis.

La present investigació ha posat en rellevància l'important paper de les dones republicanes de principis del segle XX, estretament vinculades al socialisme. Així, es considera interessant un estudi biogràfic exhaustiu sobre les figures d'aquestes dones, la història de les quals ha quedat relegada als apèndix de la historiografia nacionalista republicana, per intentar establir una relació entre el moviment socialista de principis del segle XX i la demanda de drets per les dones en el territori.

La relació entre la construcció nacional i el gènere ha servit en la present investigació per complementar la principal línia de recerca. El tractament de la bibliografia especialitzada ha generat grans inquietuds en aquesta línia i es contempla realitzar un estudi comparatiu amb altres moviments nacionalistes en nacions sense estat.

Per últim, es considera la possibilitat d'una investigació de les dones actives en la lluita armada en altres conflictes nacionals, com podria ser el cas basc, i quin ha estat el paper de les presoneres d'aquest conflicte, per tal de poder desenvolupar una anàlisi comparativa amb les principals conclusions de la present investigació.

BIBLIOGRAFIA I FONTS DOCUMENTALS

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- AALTIO, I. & MILLS, A. J. (Eds.) (2002) *Gender, Identity and the Culture of Organizations*, New York: Routledge.
- ADAMS, G. (1986). *The politics of Irish Freedom*. Dingle: Brandon Book Publishers.
- (1997). *Antes del Amanecer. Autobiografía*. Txalaparta. Tafalla.
- (2001). *La búsqueda de la paz*. Tafalla: Txalaparta.
- (2005). *Memorias Políticas. El largo camino de Irlanda hacia la paz*. Santillana Ediciones Generales, S. L. Madrid.
- ALISON, M. (2009). *Women and political violence. female combatants in ethno - national conflict*. New York: Routledge.
- ALMEDA, E. (2002). *Corregir y castigar: El ayer y hoy de las cárceles de mujeres*. Barcelona: Bellaterra.
- (2003). *Mujeres encarceladas*. Barcelona: Ariel.
- (coord.) (2008). *Cinquanta - una veus trenquen el silenci. Fer present la memòria*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra.
- ALONSO, R. (2000). *La paz de Belfast*. Madrid: Alianza Editorial, S. A.
- (2001). *Irlanda del Norte. Una historia de guerra y la búsqueda de la paz*. Madrid: Editorial Complutense, S.A.
- (2003). *Matar por Irlanda. El IRA y la lucha armada*. Madrid: Alianza Editorial, S. A.
- ÁLVAREZ, G. F. (2008). *Protagonistas y olvidadas: De la mujer de la independencia a la independencia de la mujer* Ediciones Orbe Libros.
- AMELANG, J. S. & NASH, M. J. (1990). *Historia y género: Las mujeres en la Europa moderna y contemporánea* Universidad de Valencia.

- AMORÓS, C., & DE MIGUEL, A. (2005). *Teoría feminista: De la ilustración a la globalización*. Madrid: Minerva.
- ANDERSON, B. (2005). *Comunitats imaginades. reflexions sobre l'origen i la propagació del nacionalisme*. Catarroja i València: Editorial Afers i Publicacions de la Universitat de València.
- ANDERSON, B. S., ZINSSER, J. P., & CAMPRODÓN, T. (1991). *Historia de las mujeres: Una historia propia*. Barcelona: Crítica.
- ARBIZU, N. (2011). *Irlanda del Norte: Historia de un conflicto*. Nuria Arbizu.
- ARETXAGA, B. (1997). *Shattering silence: Women, nationalism, and political subjectivity in Northern Ireland*. New Jersey: Princeton University Press.
- BELFRAGE, S. (1988) *The Crack: A Belfast Year*. London, Grafton Books.
- BELL, J. B. (1990). *IRA: Tactics and targets*. Dublin: Poolbeg.
 - (1999). *The secret army: The IRA*. Dublin: Poolbeg.
 - (2000). *The IRA, 1968-2000: Analysis of a secret army*. London: Portland.
- BERESFORD, D. (1997). *Ten men dead: The story of the 1981 Irish hunger strike*. New York: Atlantic Monthly Press.
- BIELENBERG, A. (2000). *The Irish diaspora*. Harlow: Longman.
- BOBBIO, N. (2006). *Ensayos sobre fascismo*. Buenos Aires: Universidad Nacional de Quilmes i Prometeo.
- BOCK, G. (2001). *La mujer en la historia de Europa: De la edad media a nuestros días*. Barcelona: Crítica
- BORDIEU, P. (2003). *La dominación masculina*. Barcelona: Anagrama.
- BOSWORTH, M. (1999). *Engendering Resistance: Agency and Power in Women's Prisons*. Dartmouth: Ashgate.

- BOYLE, K., HADDEN, T. & HILLARD, P. (1980). *Ten Years on in Northern Ireland: The legal control of political violence*. London: Cobden Trust.
- BRUNI, A., & GHERARDI, S. (2002). "En-gendering differences, transgressing the boundaries, coping with the dual presence" dins de AALTIO, I. & MILLS, A. J. (Eds.) (2002) *Gender, Identity and the Culture of Organizations*, 21-38
- CALAMATI, S. (2006). *Hijas de Erin: Voces de mujeres de Irlanda del Norte*. . Barcelona: Icaria.
- CAMPOS, C. i GONZÁLEZ, M. (coord.) (1996). *Mujeres y dictaduras en Europa y América: el largo camino*. Málaga: Universidad de Málaga.
- CAMPS, V. (1998). *El siglo de las mujeres*. Madrid: Cátedra
- CARLEN, P. & RAMSBOTHAM, D. (2002). *Women and punishment: The struggle for justice*. Cullompton, UK: Willan.
- CARLEN, P. (1983). *Women's imprisonment: A study in social control*. London: Routledge & Kegan Paul
- (1998). *Sledgehammer :Women's imprisonment at the millennium*. Basingstoke: Macmillan
- CARLEN, P.& COOK, D. (1989). *Paying for crime*. Milton Keynes: Open University Press.
- CARLEN, P., & WORRALL, A. (2004). *Analysing women's imprisonment*. Cullompton, UK: Willan.
- CHRISTIE, N. (1981). *Limits to pain*. Oxford: Oxford University Press.
- COAKLEY, J. (1994). "The election that made the first Dáil." dins FARRELL, B., & LITTLETON, M. (Eds.) (1994). *The creation of the dáil: A volume of essays from the thomas davis lectures*. Dublin: Blackwater Press, 31-37.
- COLLINS, T. (1986). *The Irish hunger strike*. Dublin: White Island Book Company

- CONLON, L. (1969). *Cumann na mBan and the women of Ireland, 1913-25*.
Kilkenny: Kilkenny People Limited.
- CONNOLLY, L. (2002). *The Irish women's movement: From revolution to devolution*.
Basingstoke and New York: Palgrave
- COOGAN, T. P. (1993). *The IRA*. London: Harper Collins.
 - (1996). *The troubles: Ireland's ordeal 1966-1996 and the search for peace*.
London: Arrow.
 - (2002). *On the blanket: The inside story of the IRA prisoners' dirty protest*.
New York: Palgrave Macmillan.
- COOPER, M. (2011). *The Prison Story*. Derry: Tar abhaile.
- CORCORAN, M. (2006). *Out of order. The political imprisonment of women in Northern Ireland 1972-1998*. Cullompton: Willan Pub.
- CORMACK, R. J., & OSBORNE, R. D. (1991). *Discrimination and public policy in Northern Ireland*. Oxford: Oxford University Press.
- COULTER, C. (1993). *The hidden tradition: Feminism, women, and nationalism in ireland* Cork University Press.
 - (1999). *Contemporary Northern Irish society: An introduction*. London:
Pluto Press.
- COX, M., GUELKE, A., & STEPHEN, F. (2000). *A farewell to arms? from "long war" to long peace in Northern Ireland*. Manchester: Manchester University Press.
- CRONIN, M. (2001). *A History of Ireland*. New York: Palgrave.
- CRUELLS, M. & IGAREDA, N. (2005). *Mujeres, integración y prisión*. Barcelona:
Aurea Editores.
- CUESTA, J. (2008). *La odisea de la memoria*. Madrid: Alianza.

- D'ARCY, M. (1981) *Tell Them Everything: A Sojourn in the Prison of Her Majesty Queen Elizabeth II at Ard Macha* (Armagh). London: Pluto Press.
- DARRAGH, S. (2011). *'John Lennon's dead'. Stories of protest, hunger strikes & resistance*. Belfast: Beyond the Pale.
- DDAA (2002). *The field day anthology of Irish writing: Irish women's writing and traditions*. New York: New York University Press. (vol. 4- 5).
- DDAA. (2002), *Las políticas hacia el pasado. Juicios, depuraciones y olvido en las nuevas democracias*. Madrid: Itsmo.
- DDAA. (2006). *Nor Meekly serve my time. The H-Block Struggle 1976 - 1981*. Belfast: Beyond the Pale.
- DDAA. (2011). *In the footsteps of Anne. Stories of Republican Women Ex-Prisoners*. Belfast: Shanway Press.
- DEVLIN, B. (1969). *The price of my soul*. New York: Knopf.
- DIXON, P. (2008). *Northern Ireland: The politics of war and peace*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- DUBY, G., & PERROT, M. (1991). *Historia de las mujeres en occidente*. Madrid: Taurus Ediciones.
- DUCH, M. (2012) "Tot pensant històricament el sexe de les nacions" dins de PALAU, M. & TODA, A. (eds.) (2012). *In/dependents: Dones i projectes nacionals*. València: Edicions València 3i4.
- DUCH, M. (coord.). (2013). *El gènere de la polis. la trajectòria de les dones en el catalanisme polític*. Tarragona: Arola Editors.
- DUCH, M. i FERRÉ, M. (2009). *De súbdites a ciutadanes. Dones a Tarragona, 1939 - 1982*. Tarragona: Cercle d'estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona.

- DUNPHY, R. (1995). *The making of Fianna Fáil power in Ireland, 1923-1948*. Oxford: Oxford University Press.
- EDWARDS, O. D., & PYLE, F. (1968). *1916: The Easter rising*. London: MacGibbon & Kee.
- EDWARDS, R. D., & WILLIAMS, T. D. (1994). *The great famine: Studies in Irish history 1845-52*. Dublin: Lilliput Press.
- ELLIOTT, M. (1989). *Wolfe Tone: Prophet of Irish independence*. New Haven, CT: Yale University Press.
- ENGLISH, R. (2004). *Armed struggle: The history of the IRA*. New York: Oxford University Press
- (2008). *Irish freedom. the history of nationalism in Ireland*. London: Pan Macmillan.
- EVASON, E. (1991). *Against the grain: The contemporary women's movement in Northern Ireland*. Dublin: Attic Press.
- FAHEY, T., HAYES, B. C., & SINNOTT, R. (2005). *Conflict and consensus: A study of the values and attitudes in the republic of Ireland and Northern Ireland*. Dublin: Institute of public administration.
- FAIRWEATHER, E., MCDONOUGH, R., & MCFADYEAN, M. (1984). *Only the rivers run free: Northern Ireland: The women's war*. London: Pluto Press.
- FAUL, D. (1978). *Women in Jail in Northern Ireland*. Dungannon: D. Faul.
- (1983). *The Stripping Naked of women prisoners in Armagh Prison, 1982 - 1983*. Armagh: D. Faul.
- FEENEY, B. (2005). *Sinn Féin: Un siglo de historia irlandesa*. Barcelona: Edhasa
- FELDMAN, A. (1991). *Formations of violence: The narrative of the body and political terror in Northern Ireland*. Chicago: University of Chicago Press.

- FOUCAULT, M. (1991) *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Harmondsworth: Penguin Books.
- FOX, R. M. (1944). *The history of the Irish Citizen Army*. Dublin: James Duffy&Co.
- FOY, M. T., & BARTON, B. (2011). *The Easter Rising*. London: Faber & Faber.
- FRASER, R. (2007). *Recuérdalo tú y recuérdalo a otros: historia oral de la guerra civil española*. Barcelona: Critica.
- FRIEDAN, B. (1963). *The femenine mystique*. New York: W.W. Norton and Co.
- GARVIN, T. (1981). *The evolution of Irish nationalist politics*. New York: Holmes & Meier.
- GERAGHTY, T. (2000). *The Irish war: The hidden conflict between the IRA and british intelligence*. Boston, MA: Johns Hopkins University Press.
- HADFIELD, B. (1992). *Northern Ireland: Politics and the Constitution*. Bristol: Open University Press.
- HARRIS, M. (1993). *The Catholic Church and the foundation of the Northern Ireland state*. Cork: Cork University Press.
- HAVERTY, A. (1988). *Constance Markievicz: An independent life*. London: Rivers Oram Press.
- HEARTY, R. (1995). *The evolution of the provisional IRA*. Belfast: Queen's University Belfast.
- HOPKINSON, M. (1988). *Green against green: The Irish Civil War*. Dublin: Gill and Macmillan.
- (2004). *The Irish war of independence*. Montreal: McGill-Queen's Press.
- HUGHES, E. (1991). *Culture and Politics in Northern Ireland*. Bristol: Open University Press.

- INGLIS, T. (1998). *Moral monopoly: The rise and fall of the Catholic Church in modern Ireland*. Dublin: University College Dublin Press.
- JAIME, M.E., (2007). *Análisis de género en los estudios irlandeses*. Almería: Universidad de Almería.
- JONES, A. (1991). *Women who kill*. London: Victor Gollancz.
- KAPLAN, G. (2012). *Contemporary western European feminism*. London: Routledge
- KINEALY, C., & MCFARLANE, S. (1995). *This great calamity: The Irish famine 1845-52*. Dublin: Gill & Macmillan.
- KISSANE, B. (2005). *The politics of the Irish civil war*. Oxford: Oxford University Press.
- LEE, J. J. (1993). *Ireland 1912 - 1985: Politics and Society*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LEVENSON, S. (1977). *Maud gonne*. London: Cassell&Co.
- LEWIN, E. (2009). *Feminist anthropology: A reader*. Oxford: Blackwell Publishing.
- LLYWELYN, M. (2001). *Pocket history of Irish rebels*. Dublin: O'Brien Press
- LÓPEZ, M. (2010). *Pensar la nació en femení: Una construcció inacabada*. Borriana: Agrupació Borrianenca de Cultura.
- MAILLOT, A. (2004). *New Sinn Féin: Irish republicanism in the twenty-first century*. New York: Routledge.
- MANDARAKA, A. (1986). *The dynamics of aggression in women's prisons in England* Aldershot: Gower Publishing.
- MARINAS, J.M. (2007). *La escucha en la historia oral. Palabra dada*. Madrid: Síntesi.
- MARTIN, F. X. (1967). *Leaders and men of the Easter Rising: Dublin 1916*. New York: Cornell University Press.

- MATE, R. (2008). *La herencia del olvido*. Madrid: Errante naturae.
- MATTHEWS, A. (2012). *Dissidents: Irish republican women, 1923-1941* Cork: Mercier Press, Limited.
- McCAFFERTY, N. (1981). *The Armagh women*. Dublin: Co-op Books.
- McELROY, G. (1991). *The catholic church and the Northern Ireland crisis 1968-86*.
Dublin: Gill and Macmillan.
- McEVOY, K. (2001). *Paramilitary imprisonment in Northern Ireland: Resistance, management, and release*. Oxford: Oxford University Press.
- McINTOSH, G., & URQUHART, D. (ed.). (2010). *Irish women at war: The twentieth century*. Dublin: Irish Academic Press
- McKEARNEY, T. (2011). *The provisional IRA. From insurrection to parliament*.
New York: Palgrave Macmillan.
- McKEOWN, L. (2001). *Out of Time: Irish Republican Prisoners Long Kesh, 1972 - 2000*. Belfast: Beyond the Pale.
- MEANEY, G. (1991). *Sex and nation: Women in irish culture and politics*. Dublin:
Attic Press.
- MELLÓN, J. A. (com.) (2002). *Orden, jerarquía y comunidad: fascismos, dictaduras y postfascismos en la Europa Contemporánea*. Madrid: Tecnos.
- MILLER, D. (1998). *Rethinking Northern Ireland*. London and New York: Longman
- MILLER, R. E., & WILFORD, R. (ed.) (2004). *Women, ethnicity and nationalism: The politics of transition*. London: Routledge
- MILLER, R. L., WILFORD, R., & DONOGHUE, F. (1996). *Women and political participation in Northern Ireland*. Aldershot: Avebury
- MONTGOMERY, P. & DAVIES, C. (1991). "A Woman's Place in Northern Ireland,"
dins de ROBINSON, G. (eds.) (1991) *Social Attitudes in Northern Ireland*,
Belfast: Blackstaff Press, 74-96.

- MOODY, T. W., & MARTIN, F. X. (2001). *The course of Irish history*. Cork: Mercier Press.
- MORAN, S. F. (1997). *Patrick Pearse and the politics of redemption: The mind of the Easter Rising, 1916*. USA: CUA Press.
- MURRAY, G., & TONGE, J. (2005). *Sinn Féin and the SDLP: From alienation to participation*. London: Hurst.
- MURRAY, R. (1998). *Hard time: Armagh gaol 1971-1986*. Dublin: Mercier Press.
- NASH, M., & TAVERA, S. (1994). *Experiencias desiguales: Conflictos sociales y respuestas colectivas (siglo xix)*. Madrid: Síntesis.
- (2003). *Las mujeres y las guerras: El papel de las mujeres en las guerras de la edad antigua a la contemporánea*. Barcelona: Icaria Editorial.
- NASH, M. (2004). *Mujeres en el mundo: Historia, retos y movimientos*. Madrid: Alianza.
- NASH, M., & CIFUENTES, I. (2006). *Rojas: Las mujeres republicanas en la guerra civil*. Madrid: Taurus.
- NELSON, S. (1984). *Ulster's uncertain defenders: Protestant political, paramilitary, and community groups, and the Northern Ireland conflict*. Belfast: Appletree Press.
- O'BEIRNE, J. (1999). *Historia de Irlanda*. Madrid: Cambridge University Press.
- O'BRIEN, B. (1999). *The long war: The IRA and sinn féin*. New York: Syracuse University Press
- (2000). *A pocket history of the IRA*. Dublin: O'Brien Press
- O'BROIN, L. (1976). *Revolutionary underground: The story of the Irish republican brotherhood, 1858-1924*. Dublin: Gill and Macmillan.

- O'DOWD, L., ROLSTON, B., & TOMLINSON, M. (1980). *Northern Ireland: Between civil rights and civil war*. London: CSE books.
- O'HEGARTY, P. S. (1998). *The victory of Sinn Féin: How it won it and how it used it*. Dublin: University College Dublin Press.
- ÓTUAMA, S. (1972). *The gaelic league idea*. Cork and Dublin: Mercier Press.
- OWENS, R. C. (1984). *Smashing times: A history of the Irish women's suffrage movement 1889-1922*. Dublin: Attic Press.
- PALAU, M. (2006). "La mare pàtria. Dones i construcció cultural de la nació" dins de SUNYER, M. (ed.) (2006). *Paraula donada*. Benicarló: Onada, 121-133.
- PALAU, M. & TODA, A. (eds.) (2012). *In/dependents: Dones i projectes nacionals*. València: Edicions València 3i4.
- PASSERINI, L. (2006). *Memoria y utopía: la primacía de la intersubjectividad*. València: Universitat de València i Granada: Universitat de Granada.
- PÉREZ GARZÓN, J. S. (2011) *Historia del feminismo*. Madrid: Catarata.
- PICKERING, S. (2002). *Women, policing and resistance in Northern Ireland*. Belfast: Beyond the Pale.
- PÓIRTÉIR, C., & ÉIREANN, R. T. (1995). *The great Irish famine*. Cork: Mercier Press.
- ROLSTON, B. (2011). *Children of the Revolution. The lives of sons and daughters of activists in Northern Ireland*. Derry: Guildhall Press.
- ROSS, F. S. (2011). *Smashing H-block: The rise and fall of the popular campaign against criminalization, 1976-1982*. Liverpool: Liverpool University Press.
- ROWBOTHAM, S. (1972). *Women, Resistance, and Revolution: A History of Women*
- RUANE, J. (1996). *The dynamics of conflict in Northern Ireland: Power, conflict and emancipation*. Cambridge: Cambridge University Press.

- RUTH, W. (2000). *Peace in their time. war and peace in Ireland and Southern Africa*. New York: IB Tauris Publishers.
- SALES, R. (1997). *Women divided: Gender, religion, and politics in northern ireland*. New Work: Routledge.
- SANDS, B. (2001). *Un dia en la meva vida*. Lleida: Edicions el Jonc.
- SAPRIZA, G. (1985). *Obreras y sufragistas: Un diálogo imposible?* GRECMU, Grupo de Estudios sobre la Condición de la Mujer en el Uruguay.
- SCRATON, P., & MOORE, L. (2004). *The hurt inside: The imprisonment of women and girls in Northern Ireland*. Belfast: Northern Ireland Human Rights Commission.
- SIERRA, L. A. (1999) *Irlanda del Norte. Historia del Conflicto*. Sílex. Madrid.
- SINN FÉIN WOMEN'S DEPARTMENT (1981). *Women in the New Ireland*. Dublin: Sinn Féin.
- SINNOTT, R. (1995). *Irish voters decide: Voting behaviour in elections and referendums since 1918*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SOLÉ, G. (2011) *Historia del feminismo (siglos XIX-XX)*. Pamplona: EUNSA
- SPIVAK, G. (1988). *In Other Worlds: Essays in Cultural Politics*. New York: Routledge.
- SULLIVAN, M. (1999). *Women in Northern Ireland*. Florida: University Press
- TAYLOR, P. (1997). *The IRA and Sinn Féin*. London: Bloomsbury.
- WARD, A. J. (1987). *The Easter Rising: Revolution and Irish nationalism*. Arlington Heights: Harlan Davidson.
- WARD, M. (1983). *Unmanageable revolutionaries: Women and Irish nationalism*. London: Pluto Press.

- (ed.) (1987). *A difficult, dangerous honesty: 10 years of feminism in Northern Ireland - A Discussion*. Belfast.
- (1991). *The Missing Sex: Putting Women Into Irish History*. Dublin: Attic Press.
- WARNER, M. (1983) *Alone of all her sex: the myth and the cult of the Virgin Mary*. New York: Vintage.
- WEST, L. A. (1997). *Feminist nationalism*. New York: Routledge.
- WHYTE, J. (1983). "How much discrimination was there under the unionist regime, 1921-1968?" dins de GALLAGHER, T. & O'CONNELL, J. (1993) *Contemporary Irish Studies*. Manchester: Manchester University Press, 1-35.
- (1991). *Interpreting Northern Ireland*. Oxford: Oxford University Press.
- YUVAL-DAVIS, N. (1997). *Gender & nation*. London: Sage Publications.

ARTICLES

- AGUADO, A. (coord.). (1997) "Historia de las Mujeres y Fuentes Orales". *Arenal: Revista de Historia De Mujeres*, 4(2).
- ALONSO, R. (2004). "Pathways Out of Terrorism in Northern Ireland and the Basque Country: The Misrepresentation of the Irish Model". *Terrorism and Political Violence*, 16, 695 - 713.
- ANDERSON, J. (2008). "Partition, consociation, border-crossing: some lessons from the national conflict in Ireland/Northern Ireland", *Nations and Nationalism*, 14, 85 - 104.
- ARETXAGA, B. (1995). "Dirty protest: Symbolic over determination and gender in Northern Ireland ethnic violence". *Ethos*, 23(2), 123-148.

- (2001). "The sexual games of the body politic: Fantasy and state violence in Northern Ireland." *Culture, Medicine and Psychiatry*, 25(1), 1-27.
- BEINER, G. (2007). Between trauma and triumphalism: The Easter Rising, the Somme, and the crux of deep memory in modern Ireland. *Journal of British Studies*, 46(2), 366-389.
- BLOOM, M., GILL, P., & HORGAN, J. (2012). "Tiocfaidh ár mná: Women in the provisional Irish Republican Army." *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 4(1), 60-76.
- BROWN, A., DONAGHY, T. B., MACKAY, F., & MEEHAN, E. (2002). Women and constitutional change in Scotland and Northern Ireland. *Parliamentary Affairs*, 55(1), 71-84.
- CAMPBELL, C., & CONNELLY, I. (2003). "A model for the 'war against terrorism'? military intervention in Northern Ireland and the 1970 falls curfew." *Journal of Law and Society*, 30(3), 341-375.
- CHARTERS, D. A. (1977). "Intelligence and psychological warfare operations in Northern Ireland." *The RUSI Journal*, 122(3), 22-27.
- COAKLEY, J. (2003). "Ethnic conflict and its resolution: the Northern Ireland model". *Nationalism and Ethnic Politics*, 9, 25 - 53.
- CORNELL, D. (1991). "Sexual difference, the feminine, and equivalency: A critique of MacKinnon's toward a feminist theory of the state". *Yale Law Journal*, 100, 2247.
- DE BRÚN, B. (1988). "Women and imperialism in Ireland." *Women's Studies International Forum*, , 11(4) 323-328.
- DINGLEY, J. (2001). "Peace in our time? The Stresses and Strains on the Northern Ireland Peace Process", *Studies in Conflict & Terrorism*, 25, 357 - 382.
- DOBROWOLSKY, A. (2002). "Crossing boundaries: Exploring and mapping women's constitutional interventions in England, Scotland, and Northern

- Ireland." *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 9(2), 293-340.
- DOWLER, L. (1998). "And they think I'm just a nice old lady'women and war in belfast, northern ireland." *Gender, Place and Culture: A Journal of Feminist Geography*,5(2), 159-176.
 - ERGAS, Y. (1993). El sujeto mujer: El feminismo de los años sesenta-ochenta. *Historia De Las Mujeres En Occidente*, 5, 539-566
 - FRASER, R. (2009) "Història i memòria dels vençuts". *L'Avenç*, 342, 29 - 36.
 - GALLAGHER, P. (1997). "Women imprisoned as a result of the struggle." *Canadian Woman Studies*, 17(3)
 - GUILLIGAN, C. (2007). "The Irish question and the concept identity in the 1980s". *Nations and Nationalism*, 13, 599 - 617.
 - HAYES, B. & McALLISTER, I. (2005). "Public Support for Political Violence and Paramilitarism in Northern Ireland and the Republic of Ireland". *Terrorism and Political Violence*, 17, 599 - 617.
 - HEENAN, D. (1997). "Getting to go: Women and community relations in Northern Ireland." *Community Development Journal*, 32(1), 87-95.
 - HEWITT, C. (1981). "Catholic grievances, catholic nationalism and violence in Northern Ireland during the civil rights period: A reconsideration." *British Journal of Sociology*, 362-380.
 - HOFFMAN, M. (2002). Perspectives on the Northern Ireland Women's Coalition. *Study Abroad: Student Essays*, 69.
 - HOGAN, G. W. (1987). Law and religion: Church-state relations in Ireland from independence to the present day. *The American Journal of Comparative Law*, 35(1), 47-96.

- KELLY, L. (2000). "Wars against women: Sexual violence, sexual politics and the militarised state." *States of Conflict: Gender, Violence and Resistance*, , 45-65.
- KREMER, J., & CURRY, C. (1987). "Attitudes toward women in Northern Ireland." *The Journal of Social Psychology*, 127(5), 531-533.
- LARKIN, E. (1975). Church, state, and nation in modern Ireland. *The American Historical Review*, 80(5), 1244-1276.
- LOUGHRAN, C. (1986). "Armagh and feminist strategy: Campaigns around republican women prisoners in Armagh jail." *Feminist Review*, (23), 59-79.
- LOUGHREY, G., BELL, P., KEE, M., RODDY, R., & CURRAN, P. (1988). "Post-traumatic stress disorder and civil violence in northern ireland." *The British Journal of Psychiatry*, 153(4), 554-560.
- LOWRY, D. R. (1975). "Internment: Detention without trial in Northern Ireland". *Hum.Rts.*, 5, 261.
- LYONS, L. (1996). "Feminist articulations of the nation: The" dirty" women of Armagh and the discourse of Mother Ireland." *Genders*, , 110-149.
- McALLISTER, I. (2004). 'The armalite and the ballot box': Sinn Fein's electoral strategy in Northern Ireland. *Electoral Studies*, 23(1), 123-142.
- McDOWELL, S. (2007). Armalite, the ballot box and memorialization: Sinn Féin and the state in post-conflict Northern Ireland. *The Round Table*, 96(393), 725-738.
- McWILLIAMS, M. (1993). "The Church, the State and the Women's Movement in Northern Ireland," dins de SMYTH, A. (ed.) (1993) *Irish Women's Studies Reader*. Dublin: Attic Press, 79 - 100.
- (1998). "Luchando por la paz y la justicia: Reflexiones sobre el militatismo de las mujeres en irlanda del norte." *Arenal: Revista De Historia De Mujeres*, 5(2), 307-337.

- MÉROLA, G. (1985). Feminismo: Un movimiento social. *Nueva Sociedad*, 78, 112-117
- MILLER, D. W. (1975). Irish Catholicism and the great famine. *Journal of Social History*, 9(1), 81-98.
- MOORE, L. (2011). "Nobody's pretending that It's ideal": Conflict, women, and imprisonment in Northern Ireland. *The Prison Journal*, 91(1), 103-125.
- MOSS, R. (2007). Women in the front line. *New Scientist*, 194(2605), 55
- MUNCK, R. (1984). "Repression, insurgency, and popular justice: The Irish case." *Crime and Social Justice*, (21/22), 81-94.
- n.a. "Newsletter of the socialist feminist current of the women's Liberation movement". *Scarlet Women II*. June 1980.
- n.a. (1974). "71 Internment'74", Supplement to *Hibernia*, *Hibernia: Fortnightly Review*, 8 pages.
- O'TUATHAIL, S., (1971). *They Came in the Morning*; 3 pages.
- O'KEEFE, T. (2006). "Menstrual blood as a weapon of resistance." *International Feminist Journal of Politics*, 8 (4), 535 - 556.
 - (2012) "Power, Body Politics and Dirty Protest" a Seminar series on Jailers, prisons and prisoners. Warnings against the escalation of abuse of power. (Lisboa 2012).
- ORMIÈRES, J. L. (2003) "Las fuentes orales: ¿instrumento de comprensión del pasado o de lo vivido?" *Historia, Antropología y Fuentes Orales*, 30, 119 - 132.
- PORTELLI, A. (1996). "A filosofia e os fatos." *Revista Tempo*, 1, RJ, UFF.
- ROONEY, E. (1995). "Political division, practical alliance: Problems for women in conflict." *Journal of Women's History*, 7(1), 40-48.

- ROSENDE PÉREZ, A. (2010). "La iconografía femenina de Irlanda. creación y re/construcción de una nación en femenino." *Lectora: Revista De Dones i Textualitat*, (14), 251-267.

- ROULSTON, C. (1989). "Women on the margin: The women's movement in Northern Ireland, 1973-1988." *Science & Society*, 53(2), 219-236.

- (1997). "Gender, nation, class: The politics of difference in Northern Ireland." *Scottish Affairs*, , 54-68.

- RYAN, L. (1999). "'Furies' and 'Die-hards': Women and Irish republicanism in the early twentieth century." *Gender & History*, 11(2), 256-275.

- SARMA, K. (2007). "Defensive Propaganda and IRA Political Control in Republican Communities". *Studies in Conflict & Terrorism*, 30, 1073 - 1094.

- SHANNON, C. B. (1992). "Recovering the voices of the women of the north." *The Irish Review (1986-)*, (12), 27-33.

- SMITH, M., & NEUMANN, P. R. (2005). "Motorman's long journey: Changing the strategic setting in Northern Ireland." *Contemporary British History*, 19(4), 413-435.

- TONGE, J. (2004). "They haven't gone away, you know. Irish republican dissidents and armed struggle". *Terrorism and Political Violence*, 16, 671 - 693.

- (2012). "'No-one likes us; we don't care': 'Dissident' Irish republicans and mandates." *The Political Quarterly*, 83(2), 219-226.

- UGALDE, M. (1996). "Notas para una historiografía sobre nación y diferencia sexual." *Arenal: Revista De Historia De Mujeres*, 3(2), 217-256.

- VALIULIS, M. G. (1995). "Power, gender, and identity in the Irish free state." *Journal of Women's History*, 7(1), 117-136.

- WARD, M., & MCGIVERN, M. (1980). "Images of women in Northern Ireland." *The Crane Bag*, 4(1), 66-72.

- WARD, M. (1982). 'Suffrage first, above all else!' an account of the Irish suffrage movement. *Feminist Review*, (10), 21-36.
- (1992). "Feminism and nationalism in Ireland: Can we learn from history?" *Journal of Gender Studies*, 1(4), 492-499.
- WARNER, G. (2006). "The falls road curfew revisited." *Irish Studies Review*, 14(3), 325-342.
- WEINSTEIN, L. (2006). "The significance of the Armagh dirty protest." *Éire-Ireland*, 41(3), 11-41
- WILFORD, R. (1996). "Women and politics in Northern Ireland." *Parliamentary Affairs*, 49(1), 41-54.
- WILFORD, R., & GALLIGAN, Y. (1999). "Gender and party politics in Northern Ireland." *Contesting Politics: Women in Ireland, North and South*, , 169-184.
- WILFORD, R., MILLER, R., BELL, Y., & DONOGHUE, F. (1993). "In their own voices: Women councillors in Northern Ireland." *Public Administration*, 71(3), 341-355.

DOCUMENTS I ARTICLES EN LÍNIA

- ALMEDA, E. (2006) "Mujeres y cárceles. Pasado y presente de las cárceles femeninas en España" a Congrés penitenciari internacional: la funció social de la política penitenciària. (Barcelona, 2006) [ponència en línia] [Data de consulta 23/03/2013]
<http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIUS/doc_40694288_1.pdf> .
- ANGLO IRISH TREATY. Conflict and Politics in Northern Ireland (CAIN)
<<http://cain.ulst.ac.uk/issues/politics/docs/ait1921.htm>> [Data de consulta 21/07/2010].

- BOOTH, J. (1999). "Women in the Irish nationalist movement: 1900 - 1916" *Workers' Liberty*, 56. [article en línia] [Data de consulta 15/03/2012]
<<http://www.workersliberty.org/node/5204>>

- COAKLEY, J. (2004) "Ethnic Conflict and the Two-state Solution: The Irish Experience of Partition" [article en línia] *Passia Seminars* [Data de consulta 20/10/2012] <<http://www.passia.org/seminars/2004/John-Coakley-Ireland-Seminar.htm>>

- GOLOBOFF, M. (2013) "La condesa roja" [article en línia]. *Página 12* [Data de consulta 10/09/2013].

- GOOD FRIDAY AGREEMENT [en línia] [Data de consulta 19/08/2010]
<<http://www.sinnfein.ie/files/goodfriday.pdf>>.

- MARGARET THATCHER FOUNDATION ARCHIVE [en línia] [Data de consulta 01/08/2013] <<http://www.margaretthatcher.org/document/111133>>.

- NASH, M. (2013) *Legislació i perspectives de gènere en la construcció de la ciutadania: una comparativa entre Irlanda i Catalunya al segle XX*. [informe en línia] [Data de consulta 10/10/2013]
<<http://www.recercat.cat/bitstream/handle/2072/211596/PBR2010%20MARY%20NASH%20mem%C3%B2ria%20cient%C3%ADfica.pdf?sequence=1> >

- SANTANDER, S. (2009) *Republicanism y femineidad: las mujeres del levantamiento de pascua (Dublín,1916)*. [comunicació en línia] Centro de Investigaciones de Historia Universal. Escuela de Historia. FHE. UCV [Data de consulta 26/5/2012]. <<http://innisfree1916.files.wordpress.com/2009/10/las-mujeres-del-levantamiento-de-pascua-de-1916-de-sol-santander.pdf>>

- THE ARMAGH WOMEN'S HUNGER STRIKE. [en línia] [Data de consulta 29/07/2012] <<http://www.westbelfastsinnfein.com/news/18300>>.

- YUSTE, C. (2006) "El cambio en Irlanda. Tiempos de paz en el centenario del Sinn Féin (1905 – 2005)". [article en línia] *Ebro: Revista Aragonesa de*

Pensamiento. N. 6. [Data de consulta 02/09/2010]

<<http://innisfree1916.files.wordpress.com/2007/08/el-cambio-en-irlanda-chyuste.pdf>>

- United Nations Standard Minimum Rules For The Treatment Of Prisoners. Art. 5 [en línia] [Data de consulta 03/08/2013]
<<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TreatmentOfPrisoners.aspx>>.
- "1916 Easter Rising" [article en línia] *BBC Home*. [Data de consulta 12/02/2012]
<<http://www.bbc.co.uk/history/british/easterrising/aftermath/af01.shtml>>
- "Bloody Sunday Report Published" *BBC News Northern Ireland*. [article en línia] 15 June 2010. [Data de consulta 29/09/2011]
<<http://www.bbc.co.uk/news/10320609>>.
- "El norte de Irlanda: personajes" [en línia] [Data de consulta 05/05/2012]
<<http://nortedeirlanda.blogspot.com.es/2009/04/personajes-historicos.html>>
- Conflict and Politics in Northern Ireland [cronologia en línia] [Data de consulta 12/07/2012] <<http://cain.ulst.ac.uk/othelem/chron/ch72.htm>>
- Declaració Universal Dels Drets Humans. Art. 5 [en línia] [Data de consulta 03/08/2013] <<http://www.amnesty.org/es/universal-declaration-human-rights-anniversary/declaration-text>>.
- Elections in Ireland [en línia] [Data de consulta 10/08/2012]
<<http://electionsireland.org/>>.

DOCUMENTACIÓ D'ARXIU

- Ministry of Home Affairs. (1971). 'Civil Authorities (Special Powers) Acts (Northern Ireland), 1922-43, Internees: Representations Against Internment Orders - Procedure', [PRONI Public Records HA/32/2/54; 3 pages], Belfast: PRONI.

- n.a. (1971). 'Internment - Note of a Meeting held in Room 406, Home Office, Whitehall on Thursday, 15th July 1971', (15 July 1971), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 3 pages], Belfast: PRONI.
- n.a. (1971). 'Contingency Plan for Internment', (n.d.), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 4 pages], Belfast: PRONI.
- Great Britain Parliament. (1971). 'Report of the enquiry into allegations against the security forces of physical brutality in Northern Ireland arising out of events on the 9th August, 1971', [Compton Report], (Cmnd. 4823), (16 November 1971). London: HMSO.
- Faulkner, B. (1972). 'Processions', Extract from Conclusions of a Meeting of the Cabinet', (18 January 1972), (Bloody Sunday), [PRONI Public Records HA/32/2/44; 3 pages], Belfast: PRONI
- Ministry of Defence. (1972). 'Events in Londonderry on 30 January 1972', (31 January 1972), (Bloody Sunday), [PRONI Public Records CAB/9/R/238/7; 6 pages], Belfast: PRONI.
- McKeown, R. (1976). 'Management of Mass Hunger / Thirst Strikes', Memorandum by R. McKeown, then Principal Medical Officer at the Department of Health and Social Services, (27 February 1976), [PRONI Public Records HSS/32/1/10/10A; 2 pages]. Belfast: PRONI.
- Barry, E. (1977). 'Prisoners protesting because they have not been granted Special Category Status', (4 April 1977), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/63; 4 pages], Belfast: PRONI.
- Sweeney, R. (1977). 'Situation Report - NI Prisons 28-29 September 1977', (29 September 1977), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/63; 1 page], Belfast: PRONI.
- O'Fiach, T. (1978). 'Archbishop of O' Fiach's Statement on Maze Prison', (1 August 1978), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/68; 6 pages], Belfast: PRONI.

- n.a. (1978). 'The Current Protest Campaign in the Prisons against the Refusal of the Authorities to Grant "Special Category" to Convicted Prisoners', (n.d.), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/70; 6 pages], Belfast: PRONI.
- Maguire, F. (1980). Letter from F. Maguire, then Independent MP for Fermanagh and South Tyrone, to H. Atkins, then Secretary of State for Northern Ireland, including a statement from families of women protesting in Armagh Prison, (28 May 1980), [PRONI Public Records NIO/12/176; 3 pages], Belfast: PRONI.
- Alison, M. (1980). 'Letter from M. Alison, then Minister of State at the Northern Ireland Office (NIO), to F. Maguire, then Independent MP for Fermanagh and South Tyrone, (17 June 1980). [PRONI Public Records NIO/12/176; 1 page], Belfast: PRONI
- n.a. (1980). 'The Dirty Protest - Maze and Armagh Prisons', (n.d). [PRONI Public Records NIO/12/183A; 5 pages], Belfast: PRONI.
- Faulkner, B. (1971). 'Press Release', (9 August 1971), Statement by B. Faulkner, then Northern Ireland Prime Minister, (internment), [PRONI Public Records PM/5/169/14; 4 page], Belfast: PRONI.
- n.a. (1971). 'Notes on Internment', (11 October 1971), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 4 pages], Belfast: PRONI.
- n.a. (1976). 'Presentation on Prisons: Special Category', (10 March 1976), Report from the Northern Ireland Office (NIO) ... to meeting of the Policy Coordinating Committee, (Hunger Strike), [PRONI Public Records PCC/1/5/7; 7 pages], Belfast: PRONI.
- Jones, R.G. (1978). 'The Protest in Maze Prison', (9 October 1978), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/68; 4 pages], Belfast: PRONI.
- London Armagh Group (1984) 'Strip Searches in Armagh Jail. Women behind the wire.' [P. 2194] Political Collection - Linnen Hall Library Northern Ireland.

- n. a. (1983). 'Northern Ireland Information Service' (15 March 1983). Belfast:
Northern Ireland Prison Service (NIPS).
- n. a. (1983). 'Telecopy to Miss J. Lewis from W.G. Cleand' (21 March 1983). Belfast:
Northern Ireland Prison Service (NIPS).
- n. a. 'Strip Searching. An inquiry.' [P. 2022] Political Collection - Linnen Hall Library
Northern Ireland.
- National H - Block Committee. (1980) 'Report on Action Groups'. (8 November
1980). Political Collection - Linnen Hall Library Northern Ireland.
- National H - Block Committee. (1980) 'To All Action Groups (Commencement of
Hunger Strike)'. (29 October 1980). Political Collection - Linnen Hall Library
Northern Ireland.
- Spare Rib (1980) 'Armagh and Feminist Strategy'. [P. 7731] Political Collection -
Linnen Hall Library Northern Ireland.
- WOMEN AGAINST IMPERIALISM (1980) 'Women Protest for Political Status in
Armagh Gaol.' [P3039] Political Collection - Linnen Hall Library Northern
Ireland.

FONTS HEMEROGRÀFIQUES

- *An Poblacht/Republican News.*
- *Belfast Telegraph.*
- *La Vanguardia.*
- *The Irish Times.*

ARXIUS I CENTRES DE DOCUMENTACIÓ

- Conflict Archive - Belfast Central Library.

- Conflict Archive on the Internet vinculat a la University of Ulster.
- Irish Republican History Museum Archive.
- Northern Ireland Prison Service (NIPS), Belfast.
- Political Collection - Linnen Hall Library Northern Ireland.
- Public Records Office Northern Ireland (PRONI), Belfast.

ANNEXOS

ÍNDEX D'ANNEXOS

ANNEX A - CRONOLOGIA _____ **341**

ANNEX B - DOCUMENTACIÓ D'ARXIU _____ **348**

- B.1. Ministry of Home Affairs. (1971). 'Civil Authorities (Special Powers) Acts (Northern Ireland), 1922-43, Internees: Representations Against Internment Orders - Procedure', [PRONI Public Records HA/32/2/54; 3 pages], Belfast: PRONI _____ 349
- B.2. n.a. (1971). 'Notes on Internment', (11 October 1971), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 4 pages], Belfast: PRONI _____ 354
- B.3. n.a. (1971). 'Internment - Note of a Meeting held in Room 406, Home Office, Whitehall on Thursday, 15th July 1971', (15 July 1971), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 3 pages], Belfast: PRONI. _____ 359
- B.4. Faulkner, B. (1971). 'Press Release', (9 August 1971), Statement by B. Faulkner, then Northern Ireland Prime Minister, (internment), [PRONI Public Records PM/5/169/14; 4 page], Belfast: PRONI _____ 363
- B.5. n.a. (1971). 'Contingency Plan for Internment', (n.d.), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 4 pages], Belfast: PRONI. _____ 368
- B.6. Jones, R.G. (1978). 'The Protest in Maze Prison', (9 October 1978), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/68; 4 pages], Belfast: PRONI _____ 373
- B.7. n.a. (1976). 'Presentation on Prisons: Special Category', (10 March 1976), Report from the Northern Ireland Office (NIO) to meeting of the Policy Coordinating

Committee, (Hunger Strike), [PRONI Public Records PCC/1/5/7; 7 pages], Belfast:

PRONI _____ 378

B.8. Faulkner, B. (1972). 'Processions', Extract from Conclusions of a Meeting of the Cabinet', (18 January 1972), (Bloody Sunday), [PRONI Public Records HA/32/2/44; 3 pages], Belfast: PRONI _____ 386

B.9. Ministry of Defence. (1972). 'Events in Londonderry on 30 January 1972', (31 January 1972), (Bloody Sunday), [PRONI Public Records CAB/9/R/238/7; 6 pages], Belfast: PRONI _____ 390

B.10. McKeown, R. (1976). 'Management of Mass Hunger / Thirst Strikes', Memorandum by R. McKeown, then Principal Medical Officer at the Department of Health and Social Services, (27 February 1976), [PRONI Public Records HSS/32/1/10/10A; 2 pages]. Belfast: PRONI _____ 397

B.11. n.a. (1978). 'The Current Protest Campaign in the Prisons against the Refusal of the Authorities to Grant "Special Category" to Convicted Prisoners', (n.d.), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/70; 6 pages], Belfast: PRONI _____ 400

B.12. Barry, E. (1977). 'Prisoners protesting because they have not been granted Special Category Status', (4 April 1977), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/63; 4 pages], Belfast: PRONI _____ 407

B.13. Sweeney, R. (1977). 'Situation Report - NI Prisons 28-29 September 1977', (29 September 1977), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/63; 1 page], Belfast: PRONI _____ 412

B.14. O'Fiach, T. (1978). 'Archbishop of O' Fiach's Statement on Maze Prison', (1 August 1978), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/68; 6 pages], Belfast: PRONI _____	414
B.15. Maguire, F. (1980). Letter from F. Maguire, then Independent MP for Fermanagh and South Tyrone, to H. Atkins, then Secretary of State for Northern Ireland, including a statement from families of women protesting in Armagh Prison, (28 May 1980), [PRONI Public Records NIO/12/176; 3 pages], Belfast: PRONI _____	421
B.16. Alison, M. (1980). 'Letter from M. Alison, then Minister of State at the Northern Ireland Office (NIO), to F. Maguire, then Independent MP for Fermanagh and South Tyrone, (17 June 1980). [PRONI Public Records NIO/12/176; 1 page], Belfast: PRONI _____	425
B.17. n.a. (1980). 'The Dirty Protest - Maze and Armagh Prisons', (n.d). [PRONI Public Records NIO/12/183A; 5 pages], Belfast: PRONI _____	427
ANNEX C - LLEIS RELLEVANTS DEL PERÍODE _____	433
C.1. Civil Authorities (Special Powers) Act (Northern Ireland), 1922. Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland _____	434
C. 2. Northern Ireland (Temporary Provisions) Act 1972. Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland _____	449
C. 3. Northern Ireland Constitution Act 1973. Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland _____	456
ANNEX D - STANDING ORDER ARMAGH PRISON - NORMES DE CONDUCTA INTERNA	
REPUBLICANES _____	471

ANNEX E - TAULA DEL NOMBRE DE MORTS DURANT EL CONFLICTE	475
ANNEX F - CARTOGRAFIA I GRÀFICS DEL CONFLICTE	478
F.1. REPÚBLICA D'IRLANDA I IRLANDA DEL NORD	478
F.2. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER RELIGIONS	482
F.3. MORTS I ASSASSINATS	489
ANNEX G - CARTELLS I FOTOGRAFIES	505
G.1. FOTOGRAFIES DE LA PRESÓ D'ARMAGH	505
G.2. MATERIAL DIVERS, <i>IRISH REPUBLICAN HISTORY MUSEUM</i>	517

ANNEX A - CRONOLOGIA

- 1169 Primers assentaments d'anglesos i gal·lesos a Irlanda.
- 1585 La Corona anglesa controla les províncies irlandeses de Leinster, Munster i Connacht, però no la de l'Ulster.
- 1603 La derrota de l'últim cap gaèlic que havia resistit a la corona a l'Ulster dóna lloc a la colonització d'aquesta província irlandesa.
- 1610 Acord entre la corona i la ciutat de Londres per a la repoblació de la ciutat de Derry. Colons anglesos i escocesos s'instal·len a l'Ulster.
- 1641 Insurrecció dels irlandesos començada a l'Ulster.
- 1650 Cromwell acaba amb la rebel·lió irlandesa i finalitza la conquesta d'Irlanda.
- 1652 – 1653 Cromwell confisca les terres als irlandesos.
- 1690 El rei protestant Guillem d'Orange derrota al monarca catòlic Jacob II a la Batalla de Boyne, victòria que serà celebrada anualment pels unionistes fins a l'actualitat.
- 1791 Fundació de la *United Irishmen Society*.
- 1795 En un marc d'intensa violència sectària entre catòlics i protestants neix l'Ordre d'Orange, que aviat es convertirà en una influent organització política i religiosa per a la comunitat unionista.
- 1798 Fracassada insurrecció de nacionalistes irlandesos enfront el poder anglès sobre l'illa.
- 1800 Irlanda passa a formar part del Regne Unit a través de l'anomenada *Union Act* que uneix als parlaments britànic i irlandès en un de sol.

- 1845 – 1847 *The Great Famine* a Irlanda provocada per la caiguda del cultiu de patata. Les conseqüències seran la mort d'un milió de persones i l'emigració de dos milions.
- 1848 Insurrecció nacionalista irlandesa. Serà sufocada ràpidament.
- 1858 Fundació de l' *Irish Republican Brotherhood*.
- 1886 El Govern britànic proposa un sistema d'autonomia legislativa que és rebutjat al Parlament de *Westminster*, obtenint el mateix resultat el 1893.
- 1905 Fundació del *Sinn Féin*.
- 1912 L'oposició dels unionistes desbarata un nou intent d'introduir l'autonomia legislativa per a Irlanda.
- 1913 Fundació dels *Irish Volunteers*, que més endavant passaran a ser denominats *Irish Republican Army (IRA)*.
- 1916 *Easter Rising*. Insurrecció de Pasqua duta a terme pels republicans contra l'ocupació britànica a Dublín, serà violentament reprimida.
- 1918 El *Sinn Féin* obté 73 dels 105 escons que representen a Irlanda al Parlament britànic, però els seus membres es neguen a prendre possessió dels mateixos.
- 1920 El Govern britànic introdueix la *Government of Ireland Act* que divideix l'illa entre "Irlanda del Sud", amb un Parlament autònom a Dublín, i "Irlanda del Nord", amb un parlament autònom a Belfast.
- 1921 Després de les negociacions entre el Govern britànic i Michael Collins, líder de l'IRA, conclou la guerra de la independència iniciada el 1918, es signa el Tractat Anglo irlandès que crea l'Estat Lliure irlandès, integrat per tots els comptats de l'illa amb excepció dels sis que conformen Irlanda del Nord. Sessió inaugural del Parlament autònom d'Irlanda del Nord amb seu a Stormont, a les afores de Belfast, que, controlat exclusivament per unionistes protestants, serà responsable de pràctiques antidemocràtiques contra la població nacionalista.

- 1922 El Parlament d'Irlanda del Nord aprova l' *Special Powers Act*. Comença la Guerra Civil irlandesa.
- 1923 Al maig conclou la guerra civil a Irlanda entre partidaris i detractors del Tractat, amb la victòria dels primers i l'acceptació, per tant, de la partició d'Irlanda.
- 1926 Fundació del *Fianna Fáil*.
- 1933 Fundació del *Fine Gael*.
- 1948 L'Estat Lliure irlandès es constitueix en la República d'Irlanda i un any després abandona la *Commonwealth*.
- 1966 Fundació de l' *Ulster Volunteer Force* (UVF), primera organització paramilitar protestant.
- 1968 – 1969 La *Northern Ireland Civil Rights Association* (NICRA) organitza multitudinàries manifestacions en les que s'exigeix igualtat de drets per a la comunitat nacionalista del Nord d'Irlanda. Són reprimides violentament per la policia i es produeixen violents enfrontaments sectaris entre catòlics i protestants considerats com el detonant de l'inici dels *Troubles*.
- 1970 Fundació del *Social Democratic and Labour Party* (SDLP). Fundació del *Democratic Unionist Party* (DUP).
- 1972 El 30 de gener, tropes de l'exèrcit britànic enviades tres anys abans obren foc contra una manifestació pacífica convocada per la NICRA. Catorze persones desarmades perden la vida en el denominat *Bloody Sunday*. Treva de l'IRA que dura des del 26 de juny fins el 9 de juliol. Els presos republicans adquireixen la condició de presos polítics.
- 1972 Abolició del Parlament autònom i instauració del sistema de govern directe des de Londres, *Direct Rule*. S'intensifiquen les accions armades de l'IRA i de les organitzacions lleialistes, fent d'aquest l'any amb major nombre de víctimes dels *Troubles*.
- 1974 Fundació de l' *Irish National Liberation Army* (INLA).

- 1975 Treva de l'IRA que durarà de febrer a octubre.
- 1976 Es nega la condició de presos polítics als presos polítics republicans. Comença la *No - Work protest* als *H - Blocks* de la presó de *Long Kesh* i a la presó per a dones d'Armagh. A la presó d'homes començarà també la *Blanket Protest*.
- 1978 Comença la *No - Wash Protest* a *Long Kesh*.
- 1980 Comença la *No - Wash Protest* a *Armagh*. Entre octubre i desembre els presoners i presoneres republicans durant a terme una vaga de fam en defensa de l'estatus polític.
- 1981 A la presó de *Long Kesh*, deu activistes republicans moren en vaga de fam reclamant l'estatus de presos polítics.
- 1982 El *Sinn Féin* obté cinc escons i el 10% dels vots a les eleccions a l'Assemblea del nord d'Irlanda.
- 1983 Gerry Adams és elegit membre del Parlament britànic per West Belfast. Gerry Adams és elegit president del *Sinn Féin*.
- 1985 Signatura de l'Acord Angloirlandès entre el Govern britànic i l'irlandès. Triomf del *Sinn Féin* a les eleccions municipals.
- 1986 La convenció de l'IRA i, a continuació, l'*Ard Fheis* del *Sinn Féin* posen fi a la política abstencionista al *Dáil* (Parlament de la República d'Irlanda). Gerry Adams és reelegit membre del Parlament britànic per West Belfast.
- 1988 Primera reunió pública entre John Hume, president de l'SDLP, i Gerry Adams. Una delegació del *Sinn Féin* manté reunions amb representants del Fianna Fáil.
- 1990 L'IRA anuncia un alto el foc per Nadal.
- 1992 Gerry Adams perd l'escó per West Belfast a les eleccions generals del Regne Unit. Inici de les negociacions entre els Govern irlandès i el *Sinn Féin*. Alto el foc de l'IRA de tres dies per Nadal.

- 1993 Es fan públiques les reunions entre Gerry Adams i John Hume. Paramilitars unionistes ataquen amb bombes la casa de Gerry Adams. Es fan públics els contactes secrets entre el *Sinn Féin* i el Govern britànic. Signatura de la Declaració de Downing Street per part del Govern britànic i l'irlandès.
- 1994 Gerry Adams visita Nova York. L'IRA declara un alto el foc. Reunió a Dublín de Gerry Adams, John Hume i Albert Reynolds, president de la República d'Irlanda.
- 1996 L'IRA trenca la treva el 9 de febrer, després que el Govern britànic incomplís les bases de l'acord al que s'havia arribat.
- 1997 A les eleccions generals al Parlament britànic, el *Sinn Féin* augmenta significativament el nombre de vots. Gerry Adams recupera l'esco per West Belfast i Martin McGuinness en guanya un altre a Mid-Ulster. El laborista Tony Blair es converteix en Primer Ministre britànic després d'una àmplia victòria a les eleccions generals de maig. Al juliol Bertie Ahern, del *Fianna Fáil*, guanya les eleccions a la República d'Irlanda. L'IRA declara una nova treva.
- 1998 El 10 d'abril, els Governos irlandès i britànic i els principals partits polítics del Nord d'Irlanda, amb l'excepció de diverses formacions unionistes, signen el *Good Friday Agreement* (Acord de Divendres Sant). El 22 de maig el document és sotmès a referèndum al Nord i al Sud d'Irlanda de manera simultània, obtenint el suport majoritari de la població en ambdues jurisdiccions. Eleccions a l'Assemblea on el Sinn Féin obté més vots que en tota la història, 18 escons, el que garanteix dos ministeris a l'Executiu d'Irlanda del Nord.
- 1998 A l'agost, 31 persones són assassinades per dissidents de l'IRA contraris a l'Acord de Divendres Sant, a l'esclatar un cotxe bomba a la localitat d'Omagh.
- 1998 Al desembre, David Trimble, líder del Partit Unionista de l'Úlster, i John Hume, líder del principal partit nacionalista, l'SDLP, reben el Premi Nobel de la Pau.
- 1999 Es constitueix el primer Govern autonòmic d'Irlanda del Nord, compartit per nacionalistes i unionistes, en el que figuren dos membres del Sinn Féin, braç

polític del moviment republicà irlandès. David Trimble és elegit Primer Ministre, Seamus Mallon, nacionalista constitucional de l'SDLP, Viceprimer Ministre.

- 2000 A començaments d'any el Govern britànic suspèn les institucions autonòmiques davant la negativa de les bandes armades a desarmar-se tal i com exigia l'Acord de Divendres Sant. A finals de maig torna a reinstaurar-se l'autonomia després que l'IRA faci pública la seva intenció de posar les seves armes *fora d'ús completament i de manera verificable* acceptant que dos observatoris internacionals inspeccionin regularment els llocs on es troben emmagatzemats els seus arsenals.
- 2001 L'any comença amb una nova amenaça de suspensió de les institucions autonòmiques. Els unionistes acusen a l'IRA d'incomplir les promeses realitzades sobre el desarmament. A la vegada, els republicans acusen al Govern britànic de no portar a terme una reforma radical de la policia i de no avançar en el denominat procés de desmilitarització de la regió.
- 2002 El grup paramilitar més importat d'Irlanda del Nord, l'*Ulster Defense Association* (UDA) decreta un any d'alto el foc.
- 2003 L'IRA fa la major entrega d'armes fins el moment. David Trimble encara ho considera insuficient. El *Democratic Ulster Party*, DUP (Partit Democràtic de l'Úlster), d'Ian Paisley, l'únic partit contrari a l'Acord de Divendres Sant, guanya les eleccions a l'Assemblea d'Irlanda del Nord, desbancant al moderat *Ulster Unionist Party*, UUP (Partit Unionista de l'Úlster). El *Sinn Féin* es converteix en la segona força política.
- 2005 El 28 de juliol de 2005, els líders de l'IRA, en una declaració històrica, renuncien a la lluita armada i ordenen destruir el seu arsenal, el que serà verificat per la Comissió Internacional Independent de Decomiso, en la seva declaració pública el 26 de setembre.
- 2006 Els primers ministres britànic i irlandès, Tony Blair i Bertie Ahern, donen un ultimàtum per a desbloquejar el procés de pau: restauren l'Assemblea

d'Stormont exclusivament amb el mandat de que els partits es posin d'acord per a formar un govern compartit abans del 24 de novembre. El 13 d'octubre s'arriba a l'Acord de Saint Andrews entre els dos Governos i els partits nordirlandesos amb un full de ruta per a desbloquejar el procés de pau, construir el govern compartit i procedir a la devolució dels poders a les institucions d'Irlanda del Nord.

2007 El 28 de gener a l'*Ard Fheis* (Congrés anual) extraordinari el *Sinn Féin* reconeix a la Policia d'Irlanda del Nord en una decisió històrica. El 7 de març, a les eleccions a l'Assemblea d'Irlanda del Nord, obtenen el triomf el DUP i el Sinn Féin com a forces majoritàries a les comunitats unionista i nacionalista respectivament.

El 26 de març Ian Paisley, líder del DUP, i Gerry Adams, president del *Sinn Féin*, es reuneixen cara a cara per primera vegada i acorden construir un Govern de poder compartit entre unionistes i republicans el 8 de maig següent, els que permetrà la devolució de les competències a les institucions nord irlandeses i desenvolupar l'Acord de Divendres Sant.

El 8 de maig es construeix el govern de poder compartit a Irlanda del Nord amb Ian Paisley (DUP) com a Primer Ministre i Martin McGuinness (Sinn Féin) com a Viceprimer Ministre.

El 31 de juliol acaba la campanya militar més llarga de la història del Regne Unit, l'*Operació Banner*, que va mobilitzar des de 1969 a 300.000 soldats a Irlanda del Nord. La desmilitarització dels Sis Comptats forma part dels Acords de Divendres Sant.

2009 Comença el desarmament de l'UVF.

2010 L'UDA confirma el seu desarmament. L'Assemblea d'Irlanda del Nord aprova la transferència de les competències de Policia i Justícia.

ANNEX B - DOCUMENTACIÓ D'ARXIU

B.1. Ministry of Home Affairs. (1971). 'Civil Authorities (Special Powers) Acts (Northern Ireland), 1922-43, Internees: Representations Against Internment Orders - Procedure', [PRONI Public Records HA/32/2/54; 3 pages], Belfast: PRONI

~~CONFIDENTIAL~~ ~~TOP SECRET~~

Donegal
John S. in Pale

CIVIL AUTHORITIES (SPECIAL POWERS) ACTS *Division (6)*
(NORTHERN IRELAND), 1922-1943 *21 Feb 80*

I N T E R N E E S

R E P R E S E N T A T I O N S A G A I N S T I N T E R N M E N T O R D E R S

P R O C E D U R E

A. PRELIMINARY PROCEDURE IN MAKING REPRESENTATIONS

1. The internee will hand in a written statement of his representations against the internment order to the Governor or other official of the place of internment. This statement must be the statement of the internee himself and not one made on his behalf, but in the case of an illiterate internee the Governor will cause his statement to be written down and will cause the internee's mark to it to be witnessed. In his statement the internee will state fully the reasons which he wishes to put forward against his internment. The Governor will have the statement forwarded without delay to the Ministry of Home Affairs.

2. The Ministry of Home Affairs will arrange:-

- (a) a time and place for the internee to appear before the Advisory Committee;
- (b) for the production of his statement;
- (c) for the production of a statement of the case against the internee or of such extracts from his dossier as can be produced, and
- (d) if necessary, for the attendance before the Committee of a representative of the Ministry of Home Affairs.

B. THE HEARING

3. Each case will be heard separately and no one is to be present save the Committee, their Secretary, a shorthand writer, the internee, with an escort, if considered necessary by the Governor, and the representative, if any, of the Ministry of Home Affairs.

Neither counsel nor solicitor may appear either on behalf of the Ministry of Home Affairs or of the internee. The Committee will inform the internee that he may now make further representations by word of mouth to them and they will impress on him that he may speak freely as nothing he may have stated in his written representations and nothing he may say to them will be used in evidence against him on any charge on which he may be tried.

CONFIDENTIAL

over/

© PRONI HA/32/2/54

CONFIDENTIAL

2.

The Committee will also give an undertaking to the internee, in such cases as they consider it desirable, that his name will never be divulged in connection with any statements he may make to them unless he himself afterwards publishes false statements as to the proceedings before them. It would not, however, be desirable to give such an undertaking in any case where the Committee considered that an internee did not come before them in good faith, but that his object was to discover the procedure of the Committee with a view to endeavouring to intimidate his fellow internees from speaking freely to the Committee.

4. The Committee will ask the internee such questions as they think fit, including questions relating to the information in the statement against him. The greatest care should be taken to avoid asking any questions which could indicate to an internee the identity of an informant.

The following active organisations have been declared by Regulation to be unlawful associations in Northern Ireland:-

The Irish Republican Brotherhood
The Irish Republican Army
The Irish Volunteers
The Cumann na m'Bean
The Fianna na h'Eireann
Scor Eire

The National Guard
Cumann Poblachta na h'Eireann
Scor Uladh
Sinn Fein
Fianna Uladh
Republican Clubs
The Ulster Volunteer Force

The Committee will satisfy themselves by such questions as they think fit as to the internee's degree of membership of or association with any of these organisations, and, in particular, as to his attitude to the Crown and the Constitution of Northern Ireland.

The replies to these questions should be recorded.

5. The Committee will bear in mind that in the past, whilst the authorities of the I.R.A. and other dangerous illegal organisations took no interest in their rank and file, whether prisoners or internees, they exhausted every method both by way of appeal and by way of prison breach and rescue to set free important members of their organisation.

6. The Committee will cause as full a record as practicable to be made of the proceedings before them, including the written and oral representations of the internee and his answers to questions.

C. THE RECOMMENDATIONS

7. The Committee will forward confidentially to the Ministry of Home Affairs their recommendations with their record of the proceedings, including the written and oral representations of the internee and his answers to questions

CONFIDENTIAL

over/

CONFIDENTIAL

3.

Any further enquiries rendered necessary will be made by the Ministry of Home Affairs and the Police Authorities will be consulted.

All the papers will then be laid before the Minister for his decision.

MINISTER OF HOME AFFAIRS

CONFIDENTIAL

B.2. n.a. (1971). 'Notes on Internment', (11 October 1971), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 4 pages], Belfast: PRONI

NOTES ON INTERMENT

CONVICTIONS

1. One important reason for the introduction of internment was the difficulty in securing the conviction of persons who, as members of the IRA, were engaged in an armed conspiracy against the State. Every effort, however, has been and is being made to bring charges in the Courts. About 42 members of the IRA are in fact at present serving prison sentences in Northern Ireland. Some 25 cases are still pending. In the great majority of cases the evidence for the prosecution is supplied by members of the security forces. This means that a conviction can usually be obtained only if the accused has been caught red-handed, eg in illegal possession of firearms, ammunition or explosives. Because of intimidation it is rare for civilian witnesses to come forward. Partly because of this and partly because of the confusion of events evidence is frequently insufficient to secure a conviction. And in view of the large number of incidents it is obvious that the police cannot always carry out the detailed investigations which the Courts quite properly require before convicting.

PROCEDURES FOR INTERMENT

2. Lists of persons recommended for detention or internment are drawn up jointly by the Army and the RUC. The evidence on which the recommendations are based is drawn from Army Intelligence and the RUC Crime Special Branch. The Government itself has no lists of suspects, nor does the Government keep any lists of members of political or terrorist organizations.

3. Under Regulation 10 of the Special Powers Regulations persons may be arrested and held for up to 48 hours for interrogation: the arrest is carried out by the police or by the Army acting under the authority of the police. The police or the Army may also make arrests under Regulation 11 where persons are suspected of an offence under the Regulations. The Civil Authority, ie the Minister of Home Affairs, has no power to direct arrests.

4. Where a person has been arrested under Regulation 11 he may be released by the police after a matter of some hours. Since 9 August 1971 250 persons have been released in this way. If the police want the person to be held for more than

- 2 -

48 hours the Chief Constable has to apply to the Minister for a Detention Order. Once a Detention Order is made the detainee can be released only on the direction of the Attorney-General or of the Courts. Since 9 August 1971 45 detainees have been released by the Attorney-General, in the great majority of cases at the request of the police. Altogether 7 detainees have been brought before the Courts.

5. Recommendations for internment are also made by the Chief Constable who supplies information on which each recommendation is based. If an internment order is made it is in the attached form which indicates that the person concerned is suspected of having acted, or being about to act, in a manner prejudicial to the preservation of the peace and the maintenance of order. So far the Minister has made internment orders only on the following grounds :-

"I have made no internment order without being satisfied on evidence placed before me that the person was, and still is, an active member of the Official or Provisional wing of the IRA, or has been closely implicated in the recent IRA Campaign."

(Statement of 15 September 1971)

6. The information available to the Minister may indicate that the person concerned is a full member of the IRA or is a "volunteer", has taken part in named shooting or bombing incidents, or has attended IRA meetings, training centres or parades. The person may be a gunman or bomber himself; he may be an Intelligence or Training Officer; or he may be engaged in recruitment or in the financial, administrative or "Q" Work of the organization to which he is attached. It is important to bear in mind that both wings of the IRA have at their disposal not only their own sworn members but also individuals who take part in ad hoc missions.

THE ADVISORY COMMITTEE

7. The task of the Advisory Committee set up under Regulation 12 is to consider representations by internees against the making of internment orders. The Minister has issued no directions to the Committee. This has been quite deliberate, and in the application of criteria and in matters of procedure the Committee has been left free to adopt its own rules.

- 3 -

8. The Committee is, of course, aware of the stated grounds on which the Minister has made internment orders to date.

A dossier containing the relevant documents is prepared for each member of the Committee. This includes the police recommendation for internment and any letters or submissions on behalf of the internee. The internee may have the assistance of a solicitor in the preparation of his submission, and free legal aid is granted for this purpose. The internee is invited to attend before the Committee to state his own case in person and to answer any questions put to him by the Committee. No other person is present. The Committee may, before or after the hearing, call upon a police officer who is familiar with each internee's case to elaborate on the reasons why a recommendation for internment was made.

9. In considering whether or not to recommend release of an internee the Committee is free to form its own conclusions as to the evidence on which the police recommendation has been based, the case put by the internee himself, and the credence to be placed on any undertaking which he may give that he will not, if he is released, engage in or encourage acts of political violence.

10. The Committee is at present meeting on about 2-3 days each week. It has so far heard 16 cases. In 3 instances the internee himself had initiated the appeal. In the remaining 13 cases representations had been received on the internee's behalf.

11. It is proposed that appeals should be given first priority. Appellants have generally indicated that they wish to have legal assistance in the preparation of their cases, and the rate at which appeals are heard depends, therefore, to a large extent on how soon submissions are made.

12. The Committee has been asked to consider all internment cases as soon as possible, whether or not representations are made. Experience so far suggests that a number of internees will wish neither to attend before the Committee nor to have their cases considered by it.

- 4 -

13. When all cases have been considered it is proposed to ask the Committee to review earlier cases at regular intervals.

14. The Committee has so far recommended two releases and the Minister is considering the recommendations.

WELFARE ETC OF INTERNEES

15. A copy of Directions as to internees is attached. Subject to these directions internees are treated in the same way as prisoners on remand. Facilities at Long Kesh are being improved, especially with a view to reducing the number of men per hut and to providing more opportunities for recreation and education. Internees are required to clean their huts and other accommodation used by them, but, like prisoners on remand, they cannot be required to do other work.

16. Other matters raised include the number of visits. These amount to one per week per internee; the visit is limited to 30 minutes and to 3 adults and 2 dependent children. Additional visits are also allowed from MPs and legal advisers. Regulations have been made to enable an internee to be allowed out on parole in exceptional circumstances. One internee has already been permitted to attend his daughter's funeral.

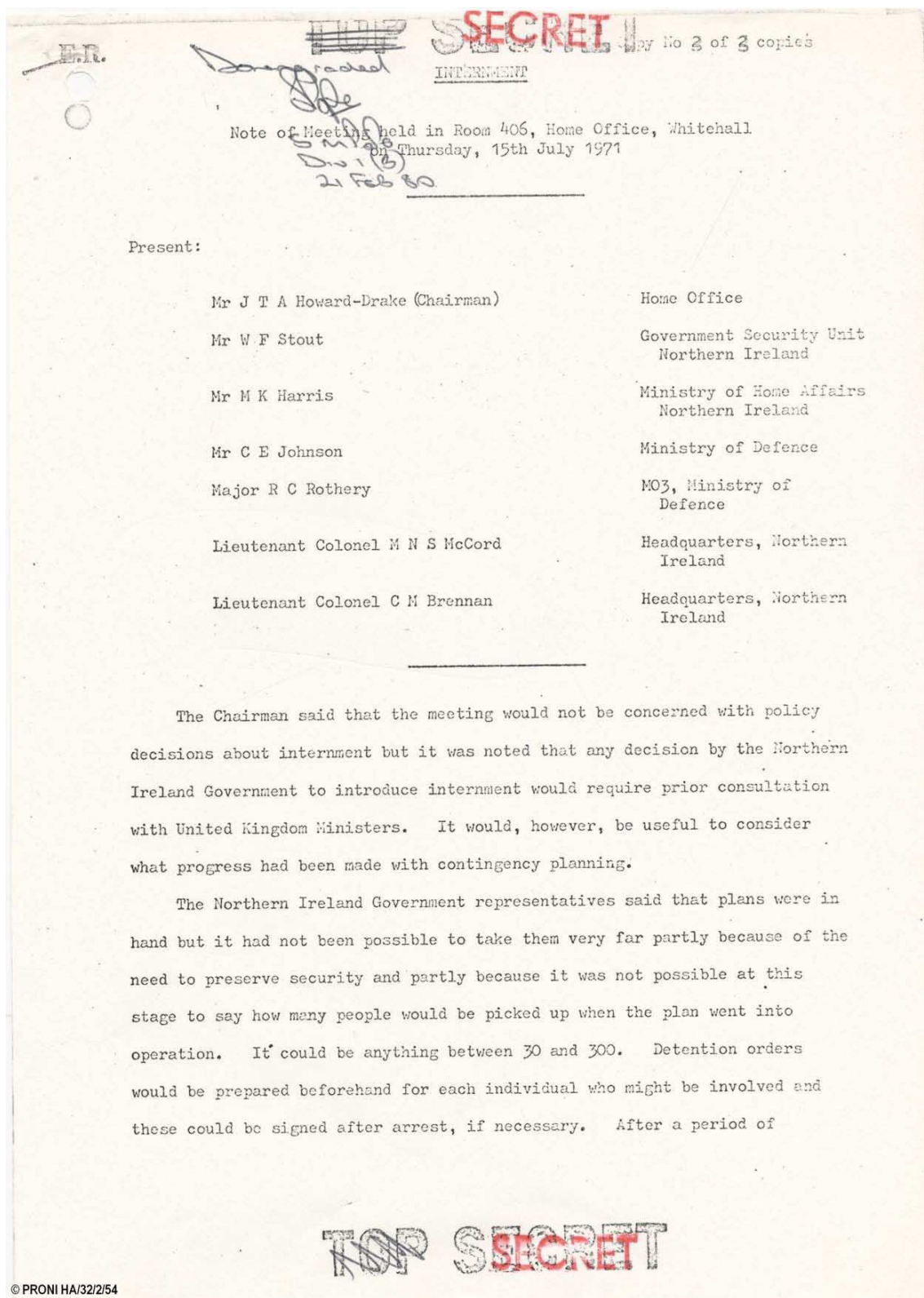
17. Supplementary benefits are payable to dependants. The Supplementary Commission has a fairly wide field of discretion in fixing scales of benefits.

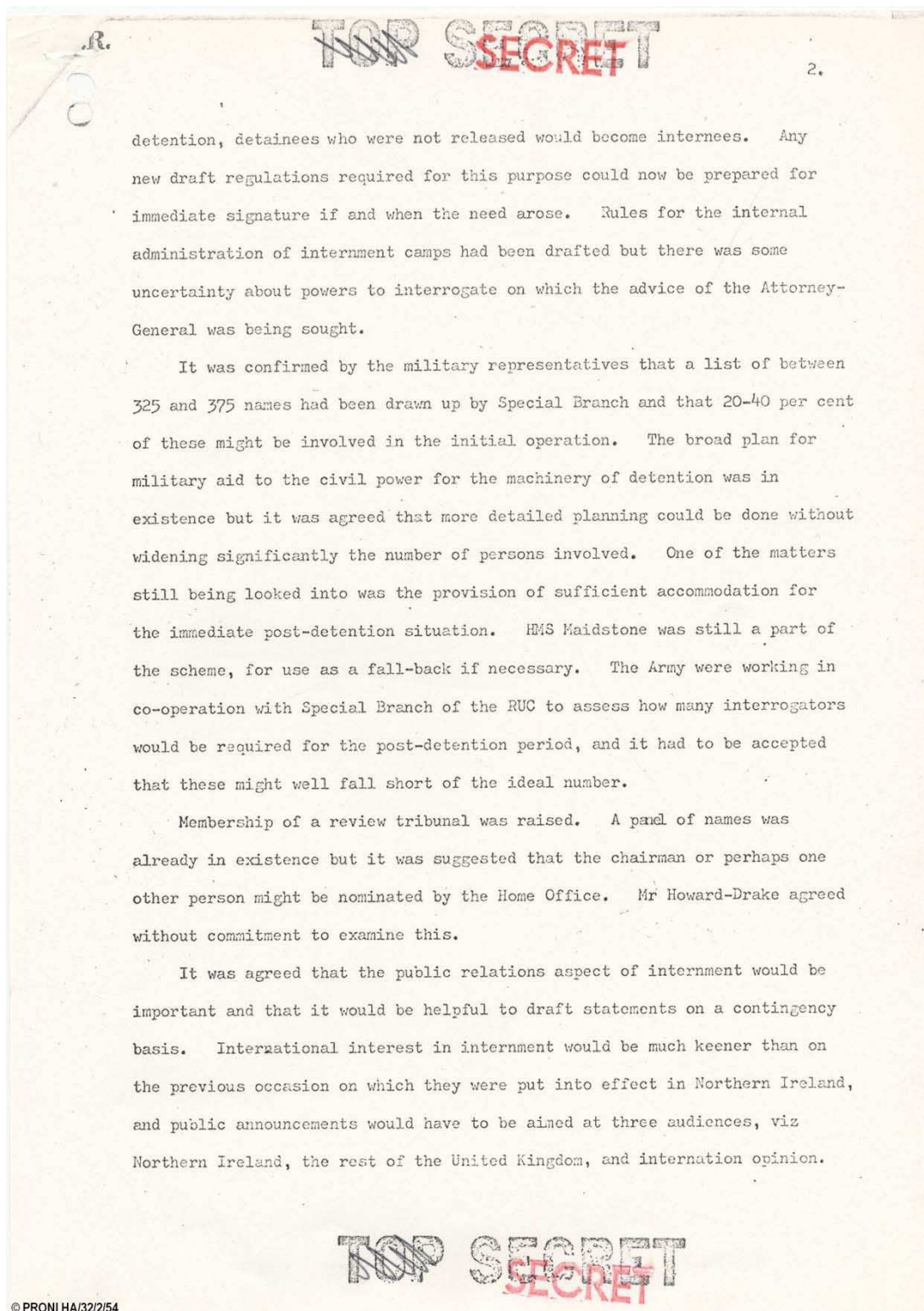
STONEYMOUNT CASTLE

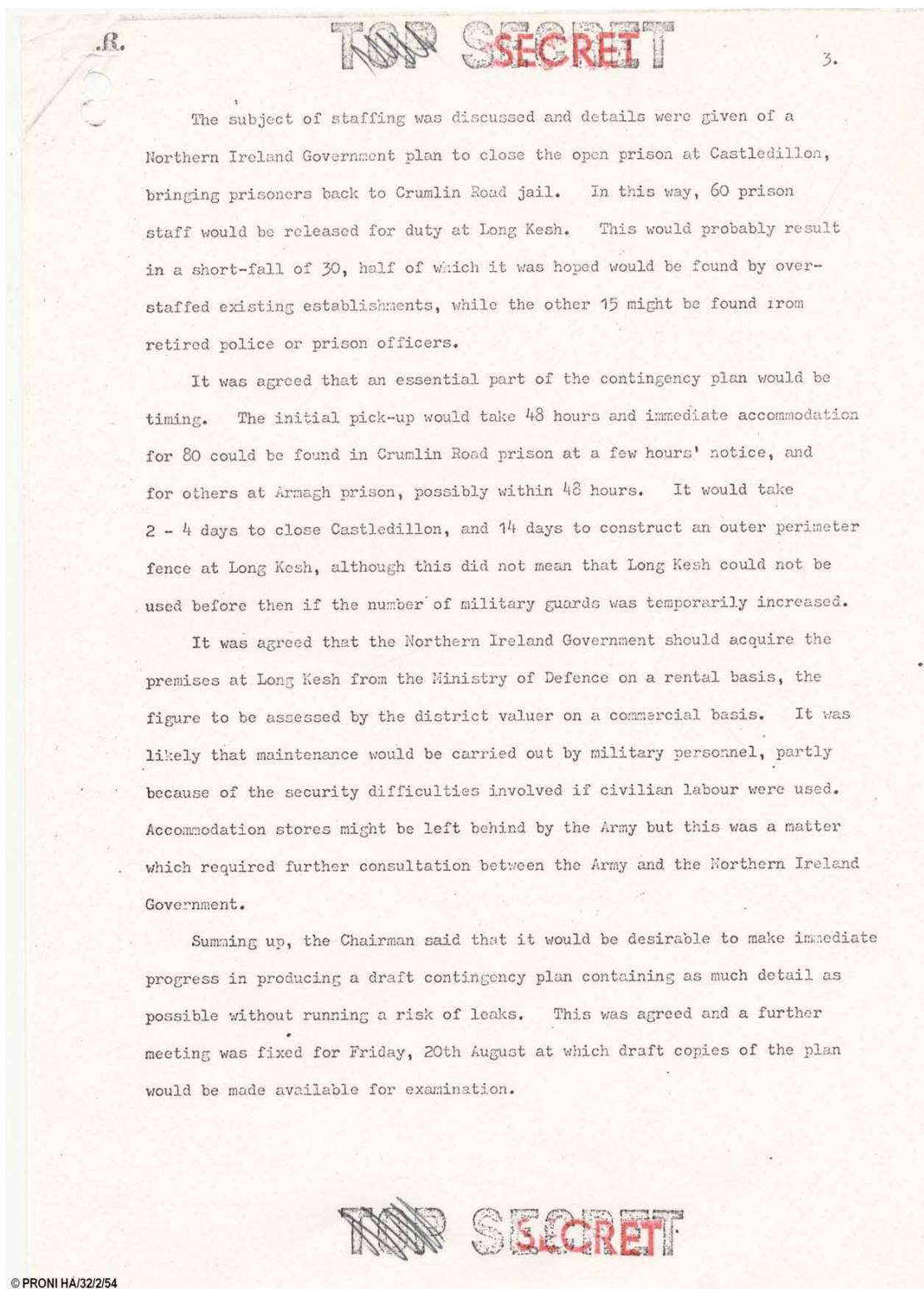
11 October 1971

B.3. n.a. (1971). 'Internment - Note of a Meeting held in Room 406, Home Office, Whitehall on Thursday, 15th July 1971', (15 July 1971), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 3 pages], Belfast: PRONI.

Presonerres del Moviment Republicà Irlandès. Her Majesty's Armagh Prison 1971 - 1982

B.4. Faulkner, B. (1971). 'Press Release', (9 August 1971), Statement by

B. Faulkner, then Northern Ireland Prime Minister, (internment),

[PRONI Public Records PM/5/169/14; 4 page], Belfast: PRONI

4

Issued by the NORTHERN IRELAND INFORMATION SERVICE
Stormont Castle, Belfast BT4 3ST. Telephone BELFAST 63011

PRESS RELEASE

STATEMENT BY THE PRIME MINISTER, MR BRIAN FAULKNER DL MP
AT 11 15 AM ON MONDAY 9 AUGUST 1971

If Northern Ireland is to survive and prosper, two things are essential. We must sustain a continuing programme of economic and social development, and we must find the means to create a more united society here - one in which all men of goodwill, however divergent their legitimate political views, may participate to the full. These things are, and will continue to be, the aims of our policy.

Neither will be possible in a climate of terrorism and violence. The outrages to which we have been subjected now threaten our economic life and create every day deeper divisions and antagonism within our community. These, indeed, are the clear objects of those who carry them out.

Every means has been tried to make terrorists amenable to the law. Nor have such methods been without success, because a substantial number of the most prominent leaders of the IRA are now serving ordinary prison sentences. But the terrorist campaign continues at an unacceptable level, and I have had to conclude that the ordinary law cannot deal comprehensively or quickly enough with such ruthless viciousness.

I have therefore decided, after weighing all the relevant considerations, including the views of the security authorities and after consultation with Her Majesty's Government in the United Kingdom last Thursday to exercise where necessary the powers of detention and internment vested in me as Minister of Home Affairs.

Accordingly, a number of men have been arrested by the security forces at various places in Northern Ireland this morning. I will be making Internment Orders in respect of any of these men who constitute a serious and continuing threat to public order

© PRONI PM/5/169/14

and safety. This will be done only after a careful scrutiny of information furnished to me in respect of each such person, sufficient to convince me that the individual in question is a threat to the preservation of peace and the maintenance of order. Any such person will then have the right to have his case considered by an Advisory Committee, which will hear his representations and make recommendations to me.

I have taken this serious step solely for the protection of life and the security of property. At all times I have consistently emphasized that it was not a step towards which I would be moved by any political clamour. Equally, I cannot now allow the prospect of any misrepresentation to deflect me from my duty to act.

This is not action taken against any responsible and law-abiding section of the community. Nor is it in any way punitive or indiscriminate. Its benefits should be felt not least in those areas where violent men have exercised a certain sway by threat and intimidation over decent and responsible men and women.

The main target of the present operation is the Irish Republican Army which has been responsible for recent acts of terrorism, and whose victims have included Protestant and Roman Catholic alike. They are the present threat; but we will not hesitate to take strong action against any other individuals or organisations who may present such a threat in the future.

It is with understandable reluctance that one uses these exceptional powers, but the organisations concerned are those which have murdered in cold blood, created situations which have led to death or injury to people quite uninvolved in disorder, maimed numerous people including young children and put at risk the jobs and the whole future of entire communities. I ask those who will quite sincerely consider the use of internment powers as evil to answer honestly this question:- is it more of an evil than to allow the perpetrators of these outrages to remain at liberty? I cannot guarantee that the action we have now taken will bring this campaign swiftly to an end. We may yet have much to endure as a

community; but if we endure it with courage and steadiness, the utter defeat of terrorism is sure.

That is the aim we must now put before everything else, and for this reason I have also decided that the security forces must not, at this critical time, be diverted from their essential tasks. Because of this, and taking into account also the further damage which any serious public disorder, however occasioned, would do to commerce, industry and indeed the community as a whole, I have today made an Order prohibiting all processions throughout Northern Ireland, with the exception of customary Remembrance Day parades organised by ex-Servicemen's organisations, for a period of six months. Thereafter I will review the position in the light of circumstances prevailing at that time.

I am sorry that this decision will inevitably interfere with rights and traditions cherished by many people, but I must ask all concerned to accept it as truly necessary in the vital interests of the country. We are, quite simply, at war with the terrorist, and in a state of war many sacrifices have to be made, and made in a co-operative and understanding spirit.

The action we have now taken does not indicate any policy of repression. We are acting not to suppress freedom, but to allow the overwhelming mass of our people to enjoy freedom - including freedom from fear of the gunman, of the nightly explosion, of fire-raising, of kangaroo courts and all the apparatus of terrorism. The rest of us cannot truly be free while people determined to commit such outrages are at large.

In particular, I want to say a word directly to my Catholic fellow-countrymen. I do not for one moment confuse your community with the IRA or imagine that these acts of terror have been committed in your name or with your approval. I have always had great respect for the God-fearing people - albeit with political views different from my own - I have met in every part of Ulster. I respect the way in which your religious leaders, and many of your public representatives, have outspokenly condemned violence as immoral. We are now acting to remove the shadow of fear which hangs over too many of you. I appeal to you to come out and join us in building this community up again; not to restore it simply to what it was, for many of us in the past have failed each other,

but to build it on better, sounder and stronger lines. Unless you take the place in our community which awaits you, all of us will be the losers. My door is open to any of your leaders, political or religious, who want to discuss how we can now move forward.

Over the last couple of years we have taken many steps to make it clear that we want all the people of Northern Ireland to play a part in administering and developing the country. But neither changes in law nor changes in administrative structures can unite this community until we defeat - and unite to defeat - those violent men who seek to divide us. Firm action on security is not a substitute for constructive change nor is it a switch of policy; it is simply what is needed to allow the democratic process to prevail over the rule of force. For force stands in the way of all progress and the men of force, whatever their protestations, are the enemies of us all.

B.5. n.a. (1971). 'Contingency Plan for Internment', (n.d.), [PRONI Public Records HA/32/2/54; 4 pages], Belfast: PRONI.

SECRET

CONTINGENCY PLAN FOR INTERNMENT

POWERS AND PROCEDURES

1. The decision to introduce internment will be taken by the Minister of Home Affairs as Civil Authority under the Civil Authorities (Special Powers) Acts (NI) 1922-1943. He will act on advice tendered to the Joint Security Committee by the General Officer Commanding and the Chief Constable, and before doing so will consult the Home Secretary and the Northern Ireland Cabinet.
2. Internment will be preceded by detention, and the relevant powers are contained in regulations 11, 12 and 13 of the Regulations made under the Special Powers Acts (Appendix B).
3. Arrests will be made under Regulation 11 by the police, supported by the Army, in accordance with joint operational orders (Appendix A). Where, after preliminary interrogation, it is desired to detain a person for further enquiries, the police will apply to the Civil Authority for a Detention Order (Appendix C). The Detention Order is an authority for the detention of the suspected person in prison or elsewhere subject to such conditions as may be set out in the Order. When enquiries have been completed (normally within 30 days) the suspected person will then either be formally charged with a criminal offence, or be discharged from detention by direction of the Attorney-General. In the latter case the police will consider whether to apply to the Civil Authority for an Internment Order (Appendix D), and if an Order is granted the person will be removed to a place of internment.
4. Directions as to detainees and internees are set out in Appendices E and F.

ACCOMMODATION

5. Work is in hand on the provision of a hatted camp at Long Kesh suitable for (a) battalion accommodation, or (b) internees. Phase I is due for completion by 15 September 1971. This will accommodate 150 internees plus custodians. A further 2½ months will be required for completion of Phase II; there will then be room for 450 internees, plus 100 custodians. In addition a fortnight will be needed to provide special perimeter defences, and until these are in position extra external guards will be required.
6. There is room in HM Prison, Crumlin Road, for 100 detainees. This accommodation will be available at 4 hours notice.

SECRET

SECRET

7. Accommodation can be provided at HM Prison, Armagh, for 85 detainees at 72 hours' notice. Necessary works have been carried out, but in order to make accommodation available prisoners will have to be first moved to Crumlin Road.

8. There will be room in HMS "Maidstone" for 150 detainees or internees at 48 hours' notice. This will give time for troops to be moved out. Within a further fortnight accommodation can be provided for a total of 300, but only on a short-term basis.

9. In addition, up to 100 arrested persons can be accommodated initially in local police or army guardrooms, or at Ballykelly. These places are referred to as interrogation centres.

NUMBERS INVOLVED

10. A provisional list of 325 - 375 internees has been prepared. The aim will be to arrest and detain all these for interrogation. But some may then have to be released, and further persons may be arrested later. The total number of internees may, therefore, be of the order of 300 - 400. The first swoop may be highly successful and bring in 300, or it may be relatively unsuccessful and bring in not more than say 50.

TIMING

11. The following alternative assumptions are made -

- (a) that internment will be introduced on or after 15 September 1971 at a time of the United Kingdom and Northern Ireland Governments' own choosing,
- (b) that it will have to be introduced earlier to meet an emergency situation.

12. As many persons as possible who are brought in initially will be dealt with at interrogation centres. Thereafter accommodation will be provided as follows -

- (1) 75 detainees at Crumlin Road;
- (2) if the number of detainees exceeds this figure, up to a further 75 will be accommodated at Armagh;
- (3) if the number exceeds 150 the balance will be accommodated in HMS "Maidstone";
- (4) detainees at Crumlin Road and Armagh will be moved to internment at Long Kesh;
- (5) the balance of detainees in HMS "Maidstone" will remain there as internees until Phase II of Long Kesh is completed.

SECRET

SECRET

STAFFING, ACCOMMODATION AND FINANCE

13. The Ministry of Home Affairs will be responsible for all arrangements at the HM Prisons in Belfast and Armagh. Existing staff will be sufficient to cater for the numbers visualized in paragraph 12.

The Ministry of Defence will be responsible for staffing, guards and administration at HMS "Maidstone".

14. Arrangements at Long Kesh will be as follows :-

- (1) The hatted camp will be provided by the Ministry of Defence. When it is brought into use for internment a rent will be negotiated by the Commissioner of Valuation and the Lands' Officer. The Ministry of Home Affairs will be responsible for -
 - (a) the agreed rent,
 - (b) the cost of perimeter defences and other special requirements,
 - (c) the cost of reconversion to Army use on termination of the lease.
- (2) The Ministry of Home Affairs will purchase from the Ministry of Defence such accommodation stores as may be agreed for fitting out the camp.
- (3) The Army will provide external guards, including guards at entrances, and will be responsible for maintaining all perimeter defences.
- (4) Arrangements may be made on a repayment basis for the Army to carry out internal maintenance.
- (5) The Ministry of Home Affairs will be responsible for all internal staffing and for the administration of the camp generally. On a decision being made to introduce internment the inmates of the open prison at Castledillon will be moved to HM Prison, Belfast. Prison officers (approximately 60) will then be moved to Long Kesh. The numbers will be made up to 90, partly by special engagements and partly by recruiting above establishment (already proceeding).

ACTION FOLLOWING FIRST SMOOP

15. As soon as the first snoop takes place it will be necessary for the two Governments to issue a joint statement (Appendix G).

16. The Advisory Committee provided for under Regulation 12 will be appointed (a short list of appointees is now being prepared). A Secretary has been earmarked and a shadow branch created in the Ministry of Home Affairs to handle correspondence. The procedures to be followed by the Advisory Committee are set out in Appendix H.

SECRET

SECRET

17. No action will be required internationally. The European Commission of Human Rights (Article) recognizes the right of a signatory Government to introduce internment in a situation of emergency and HM Government have already entered the necessary derogation under Article

18. It will, however, be necessary to grant facilities for the International Red Cross to inspect the camp at Long Kesh. It will also be necessary to be prepared for petitions to the European Commission of Human Rights under Article 25 of the Convention.

FURTHER REACTIONS

19. Apart from international pressures and the reactions of Parliament and the news media, there will remain two possibilities -

- (1) demonstrations and riots, and
- (2) a stepping-up of terrorist activity.

Contingency plans will be needed for both these eventualities.

SECRET

B.6. Jones, R.G. (1978). 'The Protest in Maze Prison', (9 October 1978), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/68; 4 pages], Belfast: PRONI

THE PROTEST IN MAZE PRISON

The Government decided late in November 1975 to make a start with the phasing out of special treatment for certain convicted prisoners; "special category" status, which was granted by the Government of the day in June 1972 and among other things meant that the prisoners concerned were not required to wear prison clothing or to work, has not been granted to any prisoner convicted of an offence committed after 1 March 1976. The number of special prisoners has fallen from over 1500 on 1 March to about 600.

2. Predictably, some prisoners have protested against this decision by refusing to wear prison clothes or to work. These are the prisoners said to be "on the blanket". The behaviour of the prisoners constitutes a breach of prison discipline, for which they are dealt with appropriately under the disciplinary procedures laid down in Prison Rules.

3. Since the middle of March this year the prisoners have escalated their protest by refusing to wash, use the toilets, take showers or sleep out; they have been fouling their cells with excreta, urine and waste food, and have been systematically damaging their cells and furniture and fittings.

4. The protesting prisoners are accommodated in modern cell-blocks (known as H blocks because of their shape) which are on a par with the best prison accommodation in the United Kingdom. The present conditions have been deliberately created by the prisoners, all of whom have been convicted of criminal offences under due process of law, in support of their claim to be treated differently from ordinary prisoners.

5. The protesters' cells are being cleaned with modern steam-cleaning equipment every three weeks or so, and this process will continue as long as may be necessary. The medical aspects of the protest are being closely monitored by the doctors.

6. Government Ministers have repeatedly made it plain that they intend to stand firm on the policy of phasing out special category status. That remains the position; the Government will not be deflected from its policy, which has had overwhelming support in Parliament, by protests of any kind, inside or outside the prisons.

REQUIREMENT FOR PRISONERS TO WORK

7. Imprisonment with hard labour has been abolished in Northern Ireland. Under rule 44 of the Prison Rules (Northern Ireland) 1954 every convicted prisoner is required to engage in useful work and so far as practicable at least 8 hours must be spent in associated or other work outside the cells. The maximum period of work in any one day must not exceed 10 hours. The Government may on a report of the Medical Officer excuse a prisoner from work and no prisoner must be set to work unless he is certified as fit for that type of work by the Medical Officer.

8. A prisoner can be charged with a disciplinary offence if he refuses to work, but if he is determined not to work he obviously cannot, and is not, forced to do so.

REQUIREMENT FOR PRISONERS TO WEAR PRISON CLOTHING

9. As stated in the United Kingdom's report, unconvicted prisoners may wear their own clothing and have changes of it sent in. As a general rule, however,

all men convicted of criminal offences are required to wear prison clothing whilst in prison. The reasons for this requirement are, first, that the wearing of prison clothing is more conducive to good order and discipline, including the prevention of escapes and, second, that it is administratively convenient and economical. However convicted prisoners in Northern Ireland may wear their own clothing of an approved type during evening association periods. This privilege has been withdrawn from the protesters for disciplinary reasons.

VISITS

10. Although the protesting prisoners lost their privilege visits as a part of the disciplinary measures, they are still allowed their statutory monthly visit, and more than two-thirds of them put on prison clothes for this purpose. MPs' constituency visits and pastoral visits still take place, but general interest visits have been temporarily suspended.

RIGHT TO TAKE EXERCISE

11. The Northern Ireland prison rules, like those which apply in GB, require all prisoners to be permitted to take one hour's exercise in the open air each day. We are willing to allow the protesters to take exercise, weather permitting, wearing prison underwear [or naked,] but they refuse to do so.

RESTRICTED DIETS

12. It has recently been decided to discontinue the use of dietary punishment in Northern Irish prisons. The Prison Rules (Northern Ireland) 1954 will be amended as soon as there is a convenient opportunity.

For use if necessary

13. Restricted diet as used in Northern Ireland consisted of 12 oz of bread (approx 330 grams) and 8 oz of potatoes (approx 220 grams) with water daily, a pint of tea morning and night and a pint of soup at mid-day. Dietary punishment was used during the current protest campaign for the disciplinary offences

of refusing to work or wear prison clothing, but it had been applied to prisoners (including protesters) found guilty of offences such as assaults on staff.

The Government have repeatedly emphasised that they do not authorise, and will not condone, the ill-treatment of persons in custody; and the Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary has made it clear that any such activity is forbidden and will be dealt with in accordance with the law. While the Government are determined to bring terrorists to book by the legal process, this is not and will not be done at the expense of the rights of the individual in custody.

2. A series of enquiries - Compton, Diplock Gardner and others - are evidence ready to investigate matters causing independent that the Government of the day has always been public concern, and to take advice on what further measures might be necessary to safeguard the rights of the individual. When Amnesty International's research mission visited Northern Ireland towards the end of 1977, the authorities co-operated to the fullest extent with the mission to ensure that they were given extensive access to prison practices and procedures. Their report does not prove that malpractice was widespread, it points to a need for investigation. Amnesty looked at only 78 individual cases, while themselves acknowledging that nearly 3500 people were interviewed by the RUC during the first 11 months of 1977. In only 13 cases did they both interview the person concerned and consider medical evidence. The mission itself carried out medical examinations in only 5 cases of the 78.

3. Nevertheless RUC take allegations of this sort seriously, and at the suggestion of the Chief Constable have appointed an independent committee of inquiry under Judge Macneil to look at police procedures and practices in Northern Ireland governing the interrogation of terrorist suspects, and at the operation of the complaints system. With the reports of this committee and the conclusions of the Secretary of State for Northern Ireland on it will be published.

-4-

4. A more detailed question and answer brief on specific points is at Annex A.

RUC's Parliamentary Statement of 8 June 1978 is at Annex B.

B.7. n.a. (1976). 'Presentation on Prisons: Special Category', (10 March 1976), Report from the Northern Ireland Office (NIO) to meeting of the Policy Coordinating Committee, (Hunger Strike), [PRONI Public Records PCC/1/5/7; 7 pages], Belfast: PRONI

SECRET

PRESENTATION ON PRISONS:

SPECIAL CATEGORY

Special category was introduced in June 1972 in the early days of Direct Rule. It sought to distinguish between ordinary criminals and those who found themselves in prison serving sentences arising directly from the disturbed political situation. The demand for some form of special recognition of politically motivated offenders has been a recurring theme of troubled times in Irish history. The classification of special category introduced in 1972 is a purely administrative arrangement; it is not in any sense a legal classification.

It is available only for ^{convicted} prisoners serving sentences of 9 months or more.

Prisoners apply to the Governor for special category. The Governor seeks advice from the security forces as to whether the prisoner was associated with the paramilitary group of which he claims membership. On the basis of this advice a decision is taken. Refusal of applications is comparatively rare; indeed prisoners do not normally apply unless they are confident of being accepted by members of the group in prison to which they claim to belong.

SECRET

SECRET

Male special category prisoners are accommodated in compound conditions at Maze and Magilligan Prisons. There are 3 elements in special category status. First, they are not required to work; second they can wear their own clothing; thirdly they are allowed weekly letters at public expense; and weekly visits and parcels which may include food and tobacco. I should add that there are scales for letters, parcels and visits for ordinary prisoners varying with length of sentence and time served; in general special category prisoners are more generously treated; and food and tobacco are not normally allowed in parcels for ordinary prisoners. Special category prisoners are, however, less generously treated than other prisoners as regards Summer and Christmas Home Leave because in general they are a greater security risk.

Slide (11)

The population of special category prisoners has grown rapidly both in numbers and as a proportion of the total population of convicted prisoners. At the beginning of 1973 there were 379 special category prisoners representing about 42% of the population of convicted prisoners. The current position is that there are ~~1,462~~ ^{1,498} special category prisoners representing ~~60%~~ ^{64.68%} of the population. It will be seen too that the proportion of "Loyalist" prisoners in the special category group has steadily increased.

Slide off

Slide (12)

A recent analysis shows the seriousness of the offences we are dealing with. This diagram shows the nature of the

SECRET

SECRET

offences which led to the conviction of all special category prisoners on 30.11.75. No less than 15% of them - 226 prisoners, were sentenced for murder or violence against the person. Firearms and explosives offences account for another 56% - 834 prisoners.

Slide off

The basic sanction in a normal prison is to confine the recalcitrant prisoner to his cell. The unprecedented growth in prison population meant that this sanction was not available. With up to 80 prisoners living together in a compound it has not been possible to apply the normal measures or to have anything approaching a normal prison regime.

Inevitably the compounds have thrown up their own leaders, who may in some cases exert considerable power and influence over the men in the compounds. Special category is in effect a declaration of continued allegiance to para-military groups which organise or condone violent crime. The para-military groups themselves seek to improve their standing and reputation by providing financial and moral support for their members in prison and for their families. Community attitudes to crime and to prison are blurred when offenders can be represented as loyalist or republican prisoners of war. Special category is regarded as a badge of respectability particularly amongst young prisoners. No matter what efforts are made to explain to a young prisoner or his parents that it is very much in his own interests to accept work or training as

SECRET

SECRET

an ordinary prisoner rather than spend his time in idleness under the evil influence of adult criminals in a special category compound the family attitude is almost invariably that they can hold up their heads in the local community if their son is with his para-military colleagues; but they would be ashamed to regard him as an ordinary criminal. Finally, special category status encourages prisoners, their organisations and their families to hold firmly to the mistaken belief that one day they will be the subject of an amnesty.

The special category problem has to be dealt with but ^{we have no} ~~let no one be under any~~ illusion about its deep rooted nature or the difficulties which have to be overcome. The crucial first requirement is for cells. To seek to abolish special category when the prisoners concerned remain in compounds is out of the question. It would be virtually impossible to enforce the necessary changes in treatment because of the absence of effective sanctions in compounds.

Accordingly, the problem must be tackled progressively. Firstly we have to increase the availability of cells and the building programme has already been described to you. Second, we need room to manoeuvre. The introduction of conditional release in the new Treatment of Offenders Order will lead to a reduction of about 500 in the prison population spread over a 4-month period. Thirdly, we have to develop the penal system as a whole, to return to the positive practical and sensible treatment of offenders as

SECRET

SECRET

individuals both in prison and in the community.
Fourthly, the ending of special category can only be made to work by starting with new offenders.

The Treatment of Offenders Order ~~now before Parliament~~ is one aspect of this return to normality. As well as producing an immediate reduction in the prison population it ~~will be~~^{is} the long awaited Northern Ireland equivalent of the Parole Scheme; while reducing the part of sentence spent in custody by $\frac{1}{6}$ th it will give the courts a useful additional sanction against those who offend again after release from prison; they will be liable to serve the outstanding balance of their existing sentence in addition to any new sentence. The Order will also provide for community service orders, an alternative to imprisonment which has proved its worth in England. The relevance of community service orders to the immediate situation in Northern Ireland may be limited but in the longer term they will provide a useful new weapon in the armoury of the courts.

Inside the prisons the return to normality involves regime as well as buildings. Steady progress is being made in the field of education. Since 1973 our professional staff at headquarters has grown from one ~~person~~^{person} to four: and the establishment of teachers in institutions has grown from 1 full-time and 15 part-time to 19 full-time and 62 part-time. In addition about 500 prisoners have been provided with correspond-

SECRET

SECRET

6

ence courses. Prison industries and vocational training were until recently largely confined to Belfast Prison and little provision was possible in the crowded conditions of compound prisons. But an important start has now been made. Three vocational training courses are now available at Maze Prison; a fourth ^{should} ^{start} ~~will~~ ^{this} ~~next~~ month. Arrangements are in hand to provide similar facilities at Magilligan. A major programme of industrial work for prisoners is now being studied; the main emphasis in the short term will be to provide useful work for those in the new cellular accommodation at Maze.

The expected intake of prisoners of the kind who now receive special category status is about 60 each month. We cannot put the existing 1500 special category prisoners into cells; but by a firm decision not to grant special category status to any prisoner convicted of an offence committed after 1 March 1976 we can be reasonably certain of having cellular accommodation, work and training available.

In the long run, therefore, the number of special category prisoners will gradually decline as new admissions cease and existing prisoners are released on completion of sentence. A hard core of existing special category prisoners will remain with us for many years to come. But as new accommodation becomes available and compounds are phased out it should eventually be possible to house all these prisoners in

SECRET

SECRET

cells in normal prisons.

Undoubtedly, there are difficult times ahead. The supply of accommodation in cells will probably only just keep pace with demand. And above all we may expect resistance, possibly violent resistance, to the ending of new admissions to special category. But there is widespread agreement that this problem simply must be tackled. We cannot go on bringing new prisoners into our institutions and treating them in a way so remote from proper prison discipline.

SECRET

B.8. Faulkner, B. (1972). 'Processions', Extract from Conclusions of a Meeting of the Cabinet', (18 January 1972), (Bloody Sunday), [PRONI Public Records HA/32/2/44; 3 pages], Belfast: PRONI

PROCESSIONS

In August last an order was made under the Public Order Act prohibiting for six months the holding of processions in Northern Ireland.

This order runs out on 8 February 1972.

As I mentioned at our last Cabinet the question now arises of the policy to be followed in present circumstances.

The existing ban was imposed to lessen the demands on the security forces, in protecting those taking part in processions and in dealing with the riot or near riot conditions that processions could at times and in places precipitate. This when the ban was imposed was of particular importance in view of the escalation of violence by the IRA at that time and the additional duties likely to arise on internment.

While internment is weakening the IRA and, in the view of the Army, must be continued with unabated vigour if the terrorists are to be defeated, the level of violence is still very high. So high, in fact, that it would be quite unreasonable to divert the security forces from what must now be their prime objective - the defeat of the IRA - or impose any additional or potential burden on them.

While many processions attract little or no attention there are a considerable number that arouse criticism, are provocative or are likely to lead to trouble. In the extreme case those taking part can easily be attacked, perhaps with fatal results. The attendance of security forces for duty at processions can make them easy targets for assassins.

In recent weeks we have seen what could well be the beginning of a series of processions organised by Civil Rights and other "front" organisations of the IRA, which could increase in number and enter 'flashpoint' areas.

1.

Although the existing ban has created difficulties in its enforcement on two recent occasions the consequences of not continuing it or of continuing it with modifications are in the views of the Army much more serious. The absence of a ban with a plethora of processions would in their view place an intolerable burden on the security forces, partly in the multiplicity of security commitments and partly in the consequential escalation of violence. If there were no general prohibition all processions would have to be considered and many prohibited on security grounds.

In the circumstances the Joint Security Committee recommends that the present policy be continued for a further period, which should it is felt be for twelve months, but kept under review in the light of changes in the security position. If this is agreed an early announcement should be made in the interest of the organisers of the various processions.

Consideration was given to allowing processions on a limited number of days partly to provide traditional safety valves and partly to maintain continuity but the Committee is satisfied that it would not be justified in asking the security forces to assist in this and feels that the Government would have no answer to opinion both inside and outside Northern Ireland if any permitted procession ended in rioting. We must it is felt concentrate our efforts on defeating the IRA and not be diverted from this for partial relief from criticism. Any course of action will of course be criticised.

If we agree to ban we must be assured that all reasonable steps will be taken to make the ban effective. To this end I have had the action taken on 25 December in relation to the Long Kesh procession and on 3 January in relation to the Falls Park demonstration examined and the directions issued by their commanding officers to police and Army reviewed and revised as necessary.

While it may be expected that breaches of the ban will be dealt with in the majority of cases in a similar manner to offences under other branches of the law, ie by the prosecution of identifiable offenders, the strengthening of enforcement procedures which will now take place may result in procession routes being closed entirely and

not even allow anyone to continue on the pavements (as was done recently) or in the case of multiple converging processions to get to the place of the demonstration; On the spot arrest of ringleaders may well include persons well known in the community such as members of Parliament.

Some discretion must however be allowed to officers on the spot, particularly where women and children are put in the front as a shield or processions are confined in the main to difficult and non-flashpoint areas. It may well be at times that a generally firmer line will precipitate violence in what might otherwise be a non-violent situation and anti-riot measures may be required. This should now be recognised.

As the prohibition on processions will be made under the Public Order Act, offences against the order will attract a mandatory sentence of six months imprisonment.

If my colleagues agree with this proposal I will bring it to a meeting of the parliamentary party and inform the leaders of the organisations of traditional processions.

It will be recollected that the 12th July processions did not take place during the war years. The case for following this practice is stronger today than then.

B.9. Ministry of Defence. (1972). 'Events in Londonderry on 30 January 1972', (31 January 1972), (Bloody Sunday), [PRONI Public Records CAB/9/R/238/7; 6 pages], Belfast: PRONI

CONFIDENTIAL

LISBURN
5111

HEADQUARTERS
NORTHERN IRELAND,
LISBURN,
CO. ANTRIM.

(32)

NISEC 11/1 ← 31 January 1972

Ministry of Defence

EVENTS IN LONDONDERRY ON 30 JANUARY 1972

Lead-Up to the NICRA March

1. The intention of NICRA and others to defy the Government ban on marching, by staging a mammoth march on Sunday, 30 January 1972 from the Creggan and Bogside to the Guildhall Square for an anti-Internment meeting, first became known on 13 January. It was heavily publicised thereafter with figures of 12,000-15,000 marchers predicted.
2. In the two weeks prior to the march, the IRA was particularly active within the City and the Security Forces were fired on in 61 separate incidents and had a total of 52 nail bombs thrown at them. Security Force casualties during this period were two killed and three wounded. Two features of the IRA tactics in these attacks were the deliberate use of crowd cover (demonstrators or the general public in shopping areas) and the use of the hooligan elements in creating suitable opportunities for attacks against the Security Forces. A reliable and detailed intelligence report received during the week preceding the march confirmed earlier reports by including the forecast that the IRA would be using the crowd and hooligan cover technique during the march on 30 January to provide opportunities for attacks on the Security Forces.
3. The Joint Security Committee agreed on 27 January that the march would be stopped just inside the exits from the Bogside/Creggan. It was recorded that the operation might well develop into rioting and even a shooting war, and it was accepted that it was to be primarily an Army operation.

The Army Plan

4. 8 Infantry Brigade was reinforced by two and a half additional battalions (1 PARA, 1 KINGS OWN BORDER and 3 RRF less two companies) to a total of six and a half battalions. Three of these were to man barriers inside the perimeter of the Bogside and Creggan to block all exits from it. A fourth battalion, 1 PARA, was to maintain a Brigade Arrest Force, to be launched only on the orders of the Brigade Commander. The other battalions were in reserve or on Brigade tasks elsewhere.

SR

CONFIDENTIAL

© PRONI CAB/9/R/238/7

LISBURN
5111

HEADQUARTERS
NORTHERN IRELAND,
LISBURN,
CO. ANTRIM.

5. The concept of operations was to take no action against the marchers unless an attempt was made to breach the blocking points or violence was directed at the troops. Since it was anticipated that the march organisers would have no control over the hooligans, the arrest force was held back centrally behind the blocking points to be launched in an arrest operation if necessary. A Commanding Officer was to fly over the area in order to advise the Brigade Commander personally if and when the marchers had moved away far enough from the hooligan element for the arrest force to be launched safely at the latter.

The Main March

6. The Civil Rights March assembled in the Bishop's Field, Creggan from about 1400 hrs onwards. By 1447 hrs when it had grown to approximately 800 it set off via Linsfort Drive, Cromor Gardens, Rathlin Drive, Southway, Lonemoor Road, Brandywell Road, Lecky Road, Westland Street, Lonemoor Road and Creggan Road arriving at the Security Forces barricade in Williams Street at 1537 hrs.

7. During the march the crowd had gradually built up to a strength of some 3,000. Throughout it was well marshalled and great efforts were being made to prevent it degenerating into a rabble.

8. After arrival at the barricade there was a brief discussion between the march leaders, the Army and the RUC. However after two minutes the stewards lost control and the hooligan element took over. Attacks by rioting crowds throwing a variety of missiles, including some CS, developed at several barriers in the Williams Street area. At 1546 hrs a water cannon was used and the bulk of the crowd, some 2,000 in number, moved back to the waste ground around Rossville Street, leaving the rioters in the area of the barricades. At this stage Security Forces used CS gas and baton rounds against the rioters. By 1604 hrs the crowd in Rossville Street area dispersed down Westland Street, leaving some 500 in Rossville/Fahan Street where they were addressed by a speaker. By then there was clear separation between the rioters at the barricades and the remnants of the marchers.

Launching the Arrest Operation

9. At 1607 hrs, the Brigade Commander accordingly gave verbal orders to 1 PARA to launch the preplanned arrest operation. They were instructed to arrest as many rioters as possible in the area of the junction William Street/Rossville Street, and to conduct this operation without getting drawn into a confrontation with the NICRA marchers who were withdrawing peaceably.

10. By this time, two gunmen had already fired at troops and subsequently two shots had been fired at a nail bomber (details at Annex). No specific orders were given about opening fire during the arrest operation since these were covered by the 'Yellow Card'.

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

LISBURN
5111

HEADQUARTERS
NORTHERN IRELAND,
LISBURN,
CO. ANTRIM.

The 1 PARA Arrest Operation

11. Three companies of 1 PARA were launched at 1612 hrs with clear-cut routes and tasks. 'A' Coy advanced into ~~Lisburn~~ Road and turned East into Williams Street to assist Sp-Coy in their task of arresting rioters at the Williams Street/Rossville Street junction. This caused rioters to their front to run in the direction of Sp Coy where some were arrested. 'C' Coy advanced up Williams Street and made 22 arrests. Neither of these companies were directly involved in a gun battle, although both clearly heard bursts of fire and individual shots coming from the area of Rossville Flats, including the fire of low velocity weapons and M1 Carbines.

12. OC Sp Coy of 1 PARA, which played the major part in the operation, describes events as follows:

- " 1612 hrs The Coy was ordered to deploy down Little James to arrest rioters in William St. Due to the regrouping of the Coy, the Coy did not move until 1615. On arrival at Barrier 12 there was a delay while the barrier was opened. The rioters anticipated the ensuing action and began to withdraw towards Rossville Flats. The company followed them on to the open ground east of Rossville St and north of Rossville Flats. The leading pl, the Mor Pl, finally stopped in the car park area east of the northern most block of flats.
- 1617 hrs Three rounds struck the second flg of the Mor Pl. My veh stopped on Rossville St/Pilot Row junction in the close vicinity of two rioters. The crew of my veh debussed to arrest these men. At this time a burst of approx 15 rounds of .45 calibre SMG were fired at my crew, but the rounds struck the ground 20m in front of the soldiers.
- 1618-
1635 hrs By this time the Coy had all debussed and were arresting rioters. The Anti Tk Pl was West of Rossville St and the Composite Pl was either side of Rossville and Behind the leading pls. A total of 28 arrests were made over a period of a few minutes. During the arrest phase the two forward pls were subjected to SA fire from the area of Rossville Flats and Glenshada Park. Two gelignite bombs exploded in the Car Park 20 m from the leading soldier of the Mor Pl. Acid bombs were also thrown from the top storey of the flats, striking two soldiers on the legs. During the next 10 minutes or so, the engagements listed at Annex A took place. The stone throwing rioters had withdrawn from view except those beyond the Flats numbering some 300. During this phase 51 rubber bullets were fired at rioters, apart from those aimed 7.62mm rounds fired at gunmen, nail-bombers, and petrol bombers. The apparent disregard for the use of cover by these terrorists was very surprising.
- 1635 hrs
approx The situation had stabilized and although several more high velocity rounds were fired at the coy, no shots were returned as no targets were positively identified. "

CONFIDENTIAL

LISBURN
5111

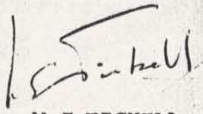
HEADQUARTERS
NORTHERN IRELAND,
LISBURN,
CO. ANTRIM.

13. Other shooting incidents During the same period, 1600-1700 hrs there were six other shooting incidents in which 1 R ANGLIAN and 22 Lt AD Regt RA were involved. These are listed at Annex A. They add further emphasis to the fact that the IRA were determined to fire at soldiers at every opportunity which the NICRA march gave them.

Conclusion

14. Statements have already been taken from all soldiers who fired and claim that they hit someone. These and the statements from Commanders confirm that the arrest operation itself was fully justified and carefully staged, and that the subsequent casualties were all caused by a fully justified response to armed attack on the soldiers. It is suggested that the following points can usefully be emphasised in public:

- a. That investigations confirm that all Army shooting was at identified targets, within the terms of the law, i.e. in self-defence or defence of others threatened.
- b. That the IRA fired first.
- c. That at no time did the Army fire indiscriminately, least of all "into a peaceful crowd".
- d. That exchanges of fire involving units other than 1 PARA doubtless accounted for some of the casualties.
- e. That ~~all~~ those hit were men of "military age", which would have been remarkable had we fired into a crowd.
- f. That we had reliable intelligence prior to the march that the IRA in Derry had plans to use the crowd as cover from behind which they would engage troops.
- g. That the "peaceful crowd" was well separated from the hooligans before 1 PARA's operation to arrest them was launched.

M E TICKELL
Brigadier
for General Officer Commanding

Annex A: Shooting Incidents Londonderry 30 Jan 72

ANNEX A TO HQNI NISEC 11/1
DATED 31 JANUARY 1972

SHOOTING INCIDENTS LONDONDERRY 30 JAN 72

1. 1551 hrs. 2 x HV shots were fired at BRANDYWELL Tac Loc from KILDOWN Gdns area. No cas and no fire returned.
2. 1555 hrs. One high velocity round was fired from the direction of Rossville Flats at a 1 PARA wire cutting party in Queens Street. The shot struck a drainpipe on the East Wall of the Presbyterian Church approx 4 ft above the heads of the wire cutting party. The drain pipe is holed. A few moments after this a member of the MG Pl observed a man preparing to ignite a nail-bomb at the corner of the building GR 43251699 on the South side of Williams St. The Pl Comd then gave orders to a Cpl and a soldier to open fire as the bomber prepared to throw. These two soldiers did so and the man was seen to fall and was dragged away by his comrades.
3. 1617 - 1635 hrs (1 PARA Gun Battle)
 - a. One nail bomber at GR 43291683 shot from GR 43321684. Hit in thigh (Back of houses in Chamberlain St).
 - b. One petrol bomber at GR 43281679 shot from GR 43291683. Apparently killed (Car Park).
 - c. One bomber at GR 43261683 (top floor of flats) shot from GR 43281684. Apparently killed.
 - d. One gunman with pistol at GR 43321678 behind barricade at end of Chamberlain St shot from GR 43271686. Hit.
 - e. One nail bomber (bomb had lighted fuse) at GR 43281683 (Car Park) shot from GR 43271686. Hit.
 - f. One nail bomber at GR 43281675 (Car Park) shot from GR 43271686. Hit.
 - g. 1 gunman with pistol fired 2 rounds at a soldier armed only with a baton gun at GR 43231688 (Alleyway). Soldier fired one baton round and withdrew swiftly.
 - h. 1 nail bomber at GR 43251698 (William St) shot from GR 43271711. Hit.
 - j. 3 nail bombers at GR 43201685 (Glenfada Park) shot from GR 43241687. All hit.
 - k. 2 gunmen with pistols at GR 43181686 (Glenfada Park) shot at from GR 43231687. One hit, one unhurt.
 - l. 1 sniper in toilet window at GR 43191683 fired upon. Not hit.
 - m. 1 gunman with pistol at GR 43261684 (3rd floor of Rossville Flats) shot at from GR 43261692. Possibly hit.
 - n. 1 gunman with rifle at GR 43241680 (ground floor of Rossville Flats) shot from GR 43261692. Hit.
 - o. 1 gunman with rifle at GR 43231682 (barricade) shot from GR 43261682. Killed Body recovered.
 - p. 1 gunman with rifle at GR 43231682 (barricade) shot from GR 43261682. Killed. Body recovered.

4. Other Shootings not involving 1 PARA

a. At 1617 hrs 4 shots were fired at a 1 R ANGLIAN foot ptl in LONG TOWER STREET by BOGSIDE INN from GR 43061657. 1 rd was returned. No mil cas. The gunman was hit.

b. At 1630 hrs 3 shots were fired at a 1 R ANGLIAN foot ptl at BRANDYWELL TAC LOC from GR 42231603. 1 rd was returned. No hits or cas.

c. At 1641 hrs 2 LV shots were fired at a 1 R ANGLIAN foot ptl in BARRACK ST from GR 43021633, one hitting a soldiers flak jacket. 2 rds were returned. 10 more rds were fired at the gunman at GR 43011629 a minute later. No hits or cas.

d. At 1645 hrs 1 burst of auto shots were fired at BRANDYWELL TAC LOC from GR 42531589. 1 rd returned. No cas or hits. **Unit involved 22 Lt AD Regt.**

e. Between 1600 - 1700 hrs 5 shots were fired at a gunman by K2 at GR 42571625 and he was hit. **Unit involved 1 R ANGLIAN.**

f. At 1656 hrs 1 shot was fired by 22 Lt AD Regt at a gunman at a factory at ABBEY ST/WILLIAM ST Junction and he was hit.

g. At 2257 hrs 3 shots were fired at a 1 COLDM GDS OP at BLICHS LANE. 2 rds returned. No hits or cas.

B.10. McKeown, R. (1976). 'Management of Mass Hunger / Thirst Strikes', Memorandum by R. McKeown, then Principal Medical Officer at the Department of Health and Social Services, (27 February 1976), [PRONI Public Records HSS/32/1/10/10A; 2 pages]. Belfast: PRONI

Reference

CMO
DCMO
Captain Davies, Prisons Branch (OPs)

MANAGEMENT OF MASS HUNGER/THIRST STRIKES

1. Mass Hunger Strikes, in the past, have been commenced by the initial action of a few prisoners generally 10 - 20 with the addition of a further 5 - 6 each day. By this method in a comparatively short time Prison Medical Staff generally find themselves embarrassed by sheer numbers requiring daily medical check in addition to those requesting attention on Sick Parade. A fact that this latter figure usually increases at the same time is not to be wondered at as the general purpose of mass food/fluid refusal is to embarrass and disrupt Prison Services (Medical and Administrative) to the greatest possible extent. However these "strikes" have usually occurred in pursuance of one grievance or another, and judging by the fact that these grievances have always been resolved after a comparatively short lapse of time, I have always been tempted to think that the "strike action" was initiated or should I say "timed" as to create maximum inconvenience with a minimum risk to those taking part.

2. However on the approach of the date where after special category will no longer be granted to prisoners, it is certain that some disruptive action will be taken by those prisoners already holding special category and also by those to whom it is refused. This will very likely take the form of, or include, mass refusal of food and possibly of fluid. Whether or not the recent death of Prisoner Staggs will be any deterrent is a matter for conjecture but plans for dealing with such a demonstration must be drawn up.

3. Prison Medical Officers have already been notified by SMO Circular Letter of 19.7.74 of the policy regarding artificial feeding of hunger strikers and the management of hunger strikers in general. A copy of CMO's letter of 19.7.74 is appended.

4. In the case of Mass Hunger Strikes it is recommended that:-

- (a) in Cellular Prisons, strikers remain in their locations, and
- (b) in Compound Prisons, strikers remain in their Compounds

health and general physical condition permitting.

5. In the event of the Strike Action being prolonged - generally by a small determined number - to the stage when progressive weight loss is established, together with persistent Ketouria and evident signs of dehydration, these prisoners should be transferred:-

- (a) to the Prison Hospital for more frequent monitoring of their condition. This stage may be expected towards the end of the first week, if those concerned are genuinely on hunger strike.
- (b) to a National Health Service Hospital, should these signs become more pronounced and are accompanied by:-
 - (i) Falling Blood Pressure
 - (ii) Postural Hypotension
 - (iii) Rising Pulse Rate
 - (iv) Decreasing Urinary output
 - (v) Increasing dehydration

CODE 18-77

© PRONI HSS/32/1/10/10A

/over

This stage may be anticipated at or about the end of the 3rd - 4th week.

They will be transferred to the National Health Service Hospital for expert observation rather than treatment by Consultants, the Consultants being free to offer expert advice and the prisoners being equally free to accept or refuse this advice, as they may wish. This point should be stressed to strikers at an early stage, ie, on their transfer to the Prison Hospital, but certainly before cerebation is likely to become impaired.

6. (a) In the case of Compound Prisoners, should the Prison Hospital be unable to accommodate those requiring admission, as at 5(a) above, it may be necessary to equip a special compound for their accommodation (ie, a compound no longer in use for pure accommodation purposes).
 - (b) In the case of Cellular Prisons, eg, Belfast Prison where Hospital patient accommodation is severely restricted, it may be necessary to transfer such prisoners to the nearest Compound Prison where accommodation is more likely to be available - possibly Maze Prison.
7. Where fluid refusal is allied to food refusal the onset of signs of deterioration are much more rapid and may be expected within days - a prominent sign being the inability to maintain cerebation for any period beyond a few minutes at a time.
8. (a) It is essential that prisoners embarking on Hunger/Thirst Strike be fully documented:-
 - (i) as regards their Confidential Medical Records, using Forms IMR 7 and 8.
 - (ii) as regards daily notification to this Department, using the prescribed forms.
 - (b) As part of the procedure of warning strikers of the inherent dangers of their action, Medical Officers should stress the additional dangers in relation to known pre-existing medical conditions from which some may be already "at risk" eg, Renal Disease, Peptic and Duodenal Ulcer, Diabetes, etc.
9. Should extra beds and allied equipment be required, eg, Compound type Prisons where recreational or other compounds are pressed into service, this can be arranged at short notice on application to this Department.
10. The various stages of management may be set out diagrammatically as attached.

R A McKeown
Principal Medical Officer
Department of Health and Social Services

27 February 1976

B.11. n.a. (1978). 'The Current Protest Campaign in the Prisons against the Refusal of the Authorities to Grant "Special Category" to Convicted Prisoners', (n.d.), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/70; 6 pages], Belfast: PRONI

THE CURRENT PROTEST CAMPAIGN IN THE NORTHERN IRELAND PRISONS AGAINST THE REFUSAL OF THE AUTHORITIES TO GRANT "SPECIAL CATEGORY" STATUS TO CONVICTED PRISONERS

The Background to the Protest

In June 1972, in the face of a hunger strike involving a number of prisoners, the Government of the day introduced "special category" status for prisoners involved with paramilitary organisations, both Republican and Loyalist, who had been convicted and sentenced to more than 9 months' imprisonment for offences related to the civil disturbances in Northern Ireland. Because of the large numbers involved and the lack of normal cell accommodation special category prisoners were housed in compounds. They were not to be required to work, could wear their own clothes and were allowed additional privileges including extra visits and food parcels.

By the end of 1973 there were 688 special category prisoners including 25 women. By 31 December 1974 the number had increased to 1116 including 91 women. At the end of 1974 there were 545 male special category prisoners in compounds at Maze, 502 in compounds at Magilligan, and 18 in Belfast. The women were in Armagh prison, the only women's prison in Northern Ireland.

The use of compound accommodation gave rise to serious problems of control and administration. The whole question of special category status for certain convicted prisoners, and the use of compound accommodation, was closely examined by the Committee under the chairmanship of Lord Gardiner, (the former Lord Chancellor) which reported in January 1975*. The following is an extract from the Committee's Report:-

"Prisons of the compound type, each compound holding up to 90 prisoners, are thoroughly unsatisfactory from every point of view; their major disadvantage is that there is virtually a total loss of disciplinary control by the prison authorities

*Report of a Committee to consider in the context of civil liberties and human rights, measures to deal with terrorism in Northern Ireland: Cmd 5847

inside the compounds, and rehabilitation work is impossible."

The report recommended that the earliest opportunity should be taken to end special category and that the first priority should be to stop admitting new prisoners to it.

In November 1975 the Secretary of State, Mr Rees, announced the Government's intention to start to phase out special category status. This phasing out process began with effect from 1 March 1976; no prisoner convicted of an offence committed on or after that date has been granted special category treatment, regardless of the nature of his offence. All prisoners who would formerly have been placed in the special category have been placed in cells, most of them in Maze Prison, where eight new cell blocks of 100 cells each have been constructed. These are the blocks which are known as "H Blocks" because of their design in the shape of a letter H.

At the end of February 1976 there were more than 1500 special category prisoners. Now (17 September 1978) the number has fallen to 665. At one time 30 compounds were needed to house the special category prisoners, now only 11 - all at Maze - are needed for this purpose. This has enabled the former compounds to be converted to other constructive uses, particularly to accommodate the modern facilities for industrial work and vocational training which have been provided.

The Protest Campaign

In September 1976 the first prisoners were sentenced for offences committed after 1 March 1976, and it was then that the protest, in the form of refusing to work or to wear prison clothing, began. This action is a breach of the Prison Rules (Northern Ireland) 1954; all the prisoners concerned have been dealt with under the disciplinary procedures laid down in the Rules. These are the prisoners said to be "on the blanket".

The disciplinary awards made against the protesting prisoners include loss of remission, generally a day for each day of protesting, and loss of privileges. This means, for example, that the prisoners are not allowed privilege visits, newspapers, radios or parcels.

The prisoners protesting by refusing to work or to wear prison clothing are still allowed their statutory monthly visits, normal meals, to use the toilets, and normal medical facilities. Exercise is available, as required by the Prison Rules, provided that the prisoners put on prison clothes to take it (or, in suitable weather conditions, ^{they} may exercise in prison underwear or naked). It is the prisoners' own choice not to take exercise in any of these ways.

The cell blocks at Maze Prison in which the protest is taking place have only recently been built and provide prison accommodation on a par with the best in Western Europe. Each block cost over a million pounds. Good recreational facilities including a £1,000,000 sports hall and two all-weather sports pitches have been specially provided for the use of the inmates in the Cellular Prison. Each block also has its own classroom and a library, and each wing has its own dining hall. The central heating system in the blocks maintains a minimum temperature of about 65°F.

Women prisoners in Northern Ireland are not required to wear prison clothing. The women prisoners in Armagh who are protesting against the refusal of special category status are doing so by refusing to work. They are also being dealt with under the disciplinary procedures set out in the Prison Rules.

The Intensification of the Protest

Since March 1978, rather more than 300 of the protesting prisoners in three of the eight H Blocks at Maze have intensified their protest by refusing to clean their cells, to use the toilets or empty their chamber pots. They have deliberately damaged the contents and fittings of their cells, and at one time they were pouring urine and excreta out into the corridors through the

Governor of the prison was obliged to order the removal of beds and all other cell furniture which were in any case being destroyed or damaged by the prisoners; the prisoners are now sleeping on their mattresses. The corridors are no longer being fouled to the same extent, but this is only because the apertures in the doors have been modified by staff. Some of the protesting prisoners are still pouring their urine under the cell doors, throwing excreta out of their windows and smearing it on the windows, the window-frames and the outside walls.

The cells which the prisoners are fouling in this way are being systematically cleaned by prison staff using modern steam-cleaning equipment; this means that every cell is cleaned every 3-4 weeks or so. The prisoners are immediately dirtying the clean cells to which they are transferred.

During recent weeks the protesting prisoners have broken all their cell windows. These are being replaced with a different type of glass which it is hoped will prevent further breakages.

The Medical Aspects of the Current Protest Campaign

The medical and public health aspects are being closely watched; the Northern Ireland Office receives frequent reports from the doctors at the prison. Any protester who wants to do so can report sick in the ordinary way. So far no prisoner has been found to be suffering from any illness, physical or mental, other than a few minor skin conditions, attributable to the protest. The prisoners are being fed in their cells, and there is no evidence whatever that any prisoner is suffering from under-nutrition.

Treatment of the Protesters by Prison Staff

The Governor and the staff have acted with great restraint in the face of this prolonged and most provocative form of protest action. There is no doubt that one of the objectives of the current protest is to harass and provoke staff, but the prison officers - despite the murder in the course of the terrorist campaign of six of their colleagues and many other attacks - have continued to carry out their duties responsibly, and indeed with compassion and understanding, in spite of the unpleasant conditions which the prisoners are deliberately creating. 4

There is no truth in allegations that prison staff have beaten the protesting prisoners or maltreated them in any way. The prison Governor would not condone rough treatment of prisoners, of whatever nature, by staff. Prison officers know that any complaints by prisoners of ill-treatment are thoroughly and promptly investigated, and if substantiated will lead to disciplinary action.

The Board of Visitors

Like all prisons, the Maze has an independent Board of Visitors, members of which are drawn from all sectors of the community. The Board has access to all parts of the prison and the Chairman, who pays frequent visits to the protesters' cell blocks, has written to Mr Concannon warmly commending the work of the Governor and his staff in the face of the difficult conditions in the cell blocks where the protest is taking place.

The Government's Attitude to the Protest

The Government is seeking, in the face of a prolonged terrorist campaign in which more than 1800 people have been killed and another 20000 injured, to maintain the rule of law. It is an essential element of the Government's approach that those found guilty after due process of law shall, if they are sent to prison by the courts, serve out their sentences in prison conditions which are as fair and humane as possible. Any fair and humane prison system must rest upon compliance with a set of Rules which apply to all convicted prisoners, not just to some of them.

The declared objective of the protesting prisoners and those who support them is to secure the restoration of a form of special treatment for certain offences. The prisoners concerned, however, are in no sense political prisoners detained for what they believe; of those taking part in the "dirty" protest, more than 70 have been convicted of murder or attempted murder, and more than 80 of explosives offences. The Government has made it plain on repeated occasions that it will not be deflected from its policy of phasing out special treatment for prisoners, no matter what protests are

made inside or outside the prisons.

Nor is there any scope for compromise by the introduction of some form of separate classification, such as "emergency status", for certain sentenced prisoners. No matter what name might be used, this would essentially be a return to special category with an implication of amnesty in due course.

It is not the Government's wish that the protesting prisoners should continue to endure their present conditions, conditions which they themselves have created. But the choice rests with them, and perhaps even more with those who influence them and their families from outside prison.

The publicity given to the activities of the protesting prisoners, who constitute only 20% or so of the non-special category convicted prisoners, has taken attention away from the notable progress which has been made in Northern Ireland during the last 2-3 years in establishing a modern prison system with first-class facilities for work, vocational training, education and recreation. The arrangements in Northern Ireland in regard to such matters as visits, parcels and the wearing by prisoners of their own clothing during leisure periods are in advance of those in the rest of the United Kingdom.

The use of compound accommodation gave rise to serious problems of control and administration. The whole question of special category status for certain convicted prisoners, and the use of compound accommodation, was closely examined by the Committee under the chairmanship of Lord Gifford, the former Lord Chancellor, when reported in January 1970. The following is an extract from the Committee's Report:

"Prisoners of the compound type, each compound holding up to 50 prisoners, are thoroughly unsatisfactory from every point of view. Their use is a relic of a time when there was a shortage of places in the main prisons and they were used as a means of relieving the overcrowding in the main prisons. The use of compounds is a relic of a time when the main prisons were overcrowded and the use of compounds was a means of relieving the overcrowding in the main prisons. The use of compounds is a relic of a time when the main prisons were overcrowded and the use of compounds was a means of relieving the overcrowding in the main prisons."

B.12. Barry, E. (1977). 'Prisoners protesting because they have not been granted Special Category Status', (4 April 1977), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/63; 4 pages], Belfast: PRONI

CONFIDENTIAL

PMC PAPER 11/77

PRISONERS PROTESTING BECAUSE THEY HAVE NOT BEEN GRANTED SPECIAL
CATEGORY STATUS

Numbers

1. The number of protesters as at 1 April 1977 was 97. A statement (Appendix A) is attached listing the prisoners involved chronologically in order of dates of commencement of protests. The statement shows also their para-military affiliation and their length of sentence.
2. The total of 97 includes 10 female prisoners.
3. All protesters are republican prisoners -
94 are PIRA and 3 are IRSP.
4. The male prisoners are refusing to work or to wear prison clothing. The female prisoners are refusing to work. They are not required to wear a prison uniform.

Location

5. The protesters are located as follows:-

Maze	83
Belfast	4
Armagh	10

6. All male protesters are accommodated one to a cell. At Maze Prison the adult protesters of whom there are 34 are housed in 2 wings of H4; the Young Prisoner protesters who number 48 are located in 2 wings of H2.

7. One protestor is at present held in the ^{Punishment} cell block. He is a PIRA prisoner (McFeely) and is being held there under Prison Rule 24(1) with the approval of the Board of Visitors. McFeely was a disruptive influence and was removed from association with other prisoners for the maintenance of good order and discipline.

Regime (Male Protestors)

8. Each protestor is provided with a bed, a mattress, bedding, a table, a chair and a chamberpot. Prison clothing (including underclothing) is also available to him in his cell at all times as is a bible.
9. Except for visits to the Welfare Officer, the Medical Officer, and legal representatives, attendance at religious services, appearances before the Governor, time spent in the ablutions, or the receipt of statutory visits protesters normally remain in their cells 24 hours a day.
10. They conform to the extent of brushing out and helping to clean up their cells each day; they slop out themselves and they collect their own meals from the trolley when it comes round.
11. They wear a shirt and prison trousers when visiting the Welfare Officer or the Medical Officer or attending religious services. They wear full prison clothing for their statutory visits.
12. Each prisoner has a statutory right to not less than one hours exercise in the open each day. This is offered daily to the protesters but they do not avail themselves of it.
13. On average they leave their cells about twice a week for a shower.

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL
2

14. A library is available in each cell block and every prisoner is allowed to have library books and exchange them as often as practicable. In practice however I am advised that few of the protesters avail themselves of this facility. Prison Chaplains are permitted to leave religious journals with the protesters subject to scrutiny by prison staff. Most prisoners have a few of these journals.

15. Convicted prisoners are allowed, as a privilege, to have a radio in their cells. Protestors however lose all privileges and are not therefore allowed the use of a radio.

16. It follows from the foregoing that protestors are undergoing self imposed cellular confinement, and are spending their time sitting in their cell wrapped ~~up~~ in a blanket.

17. Refusing to wear prison clothing or to work is an offence against discipline and results automatically in loss of privileges, including association with other prisoners, the right to wear leisure clothing in association periods, the use of a radio, privilege visits, letters and parcels. Every prisoner is however allowed by statute to write and receive a letter on reception and thereafter once in four weeks and to receive a visit once in four weeks. Most protestors decline their statutory visits.

18. Adjudications take place at fortnightly intervals and the normal punishment is loss of remission - one day for each day that the prisoner is in breach of the prison rules. In addition the Governor normally imposes a punishment of 3 days cellular confinement in respect of each appearance before him by a protestor.

19. The latter punishment is served in the prisoner's own cell, and in this period the bed, mattress and bedding are removed from the cell during the day. All that he is then left with is a blanket, ~~and~~ a table and a chair. A mattress and bedding are always available at night.

20. Prison rule 68(3) provides that the Medical Officer shall once every day, or oftener, visit every prisoner under punishment or under special discipline or any other prisoner to whom his attention is specially directed. I am assured that this is done.

21. The temperature in the cells is kept at about 65°F and the heat is controlled centrally for each wing - it cannot be cut off in a particular cell or cells.

22. Electric light in the cells is controlled by the prisoners and is on all day and late into the evening.

Regime (Female Protestors)

23. The regime operated in respect of female protestors is less restrictive.

24. The Governor adjudicates on the protestors at fortnightly intervals and the normal punishment is loss of remission (1 day for each day spent on protest), loss of privilege visits and parcels, loss of association with other prisoners at weekends, and ban on attendance at weekly film show.

25. Female protestors are permitted to associate with other prisoners in the evenings on week days. They are offered and they do take exercise each day. They share cells and they are not debarred from having a radio.

CONFIDENTIAL

~~CONFIDENTIAL~~

Duration of Protests

26. A statement (Appendix B) is attached summarising the duration of protests by weeks and the numbers involved. This shows that 31 prisoners have been on protest for over 3 months; 45 for over 2 months and 71 for over 1 month.

27. A statement (Appendix C) is also attached giving details in respect of 53 prisoners who were protesting at one time but are now conforming. These include 27 PIRA, 1 OIRA, 3 IRSP, 5 UDA and 17 UVF.

Attitudes

28. A number of the protestors are defiant, truculent and unrepentant. They either refuse to plea, answer in Irish or make utterances such as "the system will break before we will". There are other protestors however who would be prepared to conform but are afraid to do so because of pressure from both inside and outside the prison. Their main concern is for the safety of their families. Some protestors undergo considerable emotional stress immediately following a statutory visit and resort to tears in their cells. McShane is a case in point.

Prison Management

29. Protestors are demanding as regards accommodation since doubling up is not practicable. They are time consuming also in relation to Medical supervision and in adjudications by the Governor but so far as normal prisons management is concerned they present no immediate problems and ironically the work load on the discipline staff is much reduced because of the protestors self imposed cellular confinement.

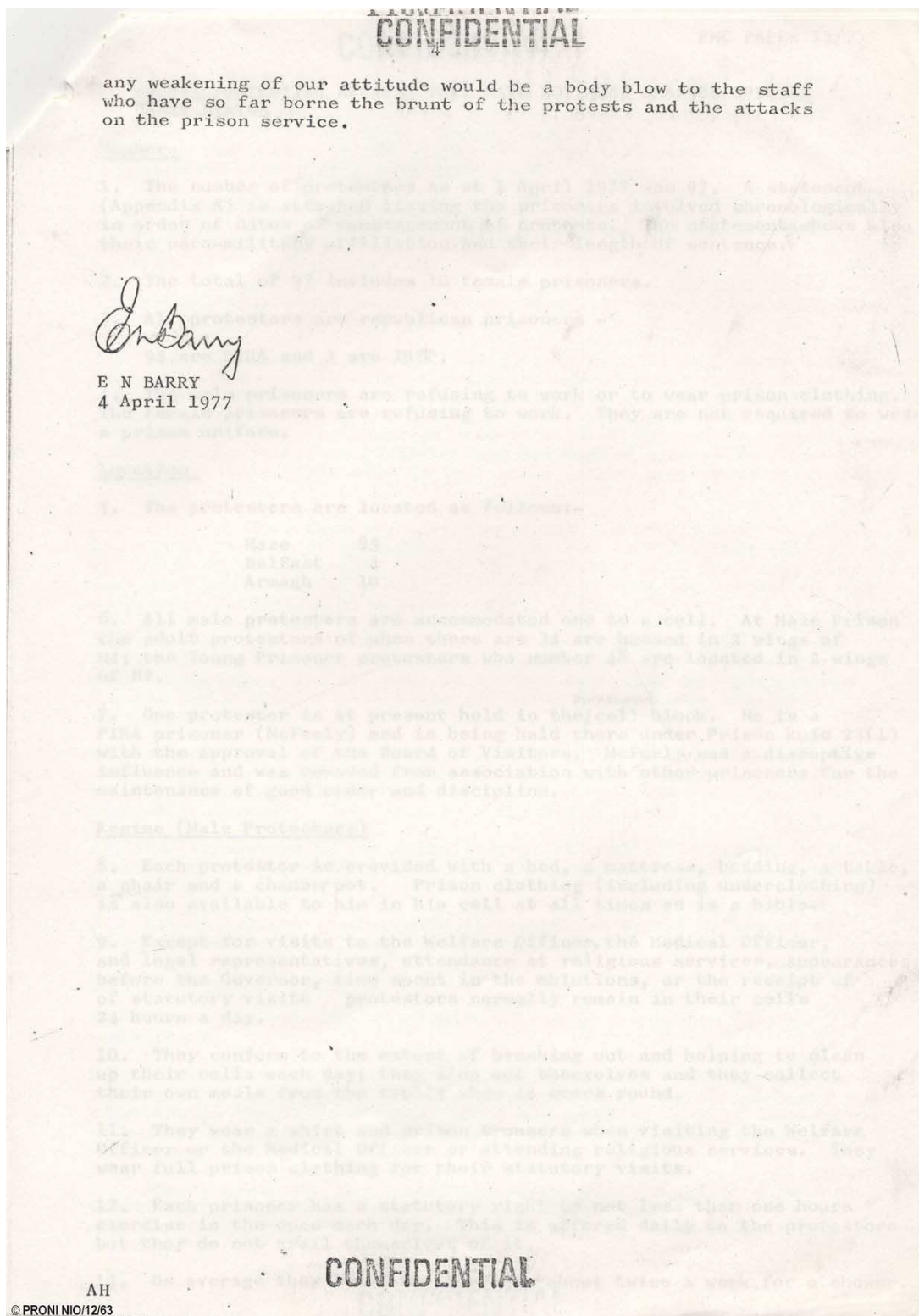
30. This protest is however an important facet of the special category battle and not only could the numbers of new committals swell the ranks of existing protestors but there is always the danger of some of the present conformers joining the protestors either by choice or as a result of pressure from within the command structure. This is particularly true of the Easter period.

31. There is no room for compromise. The position could become acute if the physical or mental condition of any of the long term protestors seriously deteriorated. Fortunately there is no problem at present in relation to the medical condition of any of the existing protestors.

32. There has been very little propaganda of late regarding the protestors and this must be discouraging to them and frustrating for the para-military organisations. My own view is that no publicity is good news as regards this particular issue and any initiative on our part might be construed as a sign that we were worried about this problem and that the protestors were making an impact on the system.

33. We can control the situation within the prisons. The longer this protest continues however and the more prisoners become involved the greater is the danger that it will attract support in the form of violent action by para-military organisations which may be directed against the prison service or take the form of widespread attacks on property and/or persons.

34. We never of course expected the ending of special category to be accepted without protest and we can be thankful that to date this is the most serious protest we have had to cope with inside the prisons. It will no doubt become worse before we can look for an improvement on the present position but it is a case of sticking it out and

B.13. Sweeney, R. (1977). 'Situation Report - NI Prisons 28-29 September 1977', (29 September 1977), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/63; 1 page], Belfast: PRONI

RESTRICTED

SITUATION REPORT - NI PRISONS

PS/S of S
PS/Mr Concannon
PS/PUS
Mr Irvine
Mr Jamieson
Mr Barry
Mr Jackson

Mr Sterling
Mr Truesdale
Mr Mullin
Mr Gibson
Mr Walker
Mr O'Dowd
Mr Brown
Mr Storey

Mr Ryan
Mr G Hamilton
Mr Cradock
Mr
Mr Stephens
Mr Neilson
NIO Press Office
TC(1)

Summary of situation in NI Prisons over the period 0830 hours on 28 September 1977
to 0830 hours on 29 September 1977.

ARMAGH (82 female 13 male)

There are now 16 female prisoners refusing to work. Prisoner M Gibson who was sentenced to three years yesterday has joined the protest.

BELFAST (807)

The self imposed segregation in A and C Wings continues and seven prisoners are now refusing to work; three of the strikers were transferred to the Maze yesterday. In Belfast CC yesterday morning 4 Young Prisoners who were each sentenced to 15 years shouted "up the UDA" as they left the dock. They reacted when officers attempted to remove them from court, with the result that one officer (Brownlee) sustained injuries.

MAGILLIGAN (383)

The prison remains quiet.

MAZE (1532)

Four new commitals Hunter, Sands, Finnuache and McDonald have joined the protest and are refusing to wear prison clothes. This brings the total number of strippers to 170. Yesterday all prisoners in Phase 5 (PIRA) refused prison food in support of the protestors in H5.

MILLISLE (76 2 absconders)

The Borstal remains quiet.

R SWEENEY
29 September 1977

RESTRICTED

B.14. O'Fiach, T. (1978). 'Archbishop of O' Fiach's Statement on Maze Prison', (1 August 1978), (Hunger Strike), [PRONI Public Records NIO/12/68; 6 pages], Belfast: PRONI

*IMMEDIATE MUFAX

TO: *PS/Secretary of State

*PS/Mr. Concannon

Mr. Janes

Mr. Hannigan

*Mr. Marshall

Mr. Parker

Mr. Cliff

Mr. Neilson

Mr. R. Templeton

Mr. Irvine, DH

ARCHBISHOP O'FIACH'S STATEMENT ON MAZE PRISON

Herewith full text of Archbishop O'Fiaich's statement issued this morning following his visit to the Maze on Sunday.

We intend to issue a full press statement in reply during the course of this afternoon.

DR Ford

D R FORD
1 August 1978

STATEMENT BY ARCHBISHOP OF ARMAGH, DR TOMAS O'FIAICH
CONCERNING HIS VISIT ON SUNDAY LAST TO H-BLOCK AT LONG KESH
PRISON, NORTHERN IRELAND.

There are nearly 3,000 prisoners in Northern Ireland today. This must be a cause of grave anxiety to any spiritual leader. Nearly 200 from the Archdiocese of Armagh are among a total of almost 1,800 prisoners in the Maze Prison at Long Kesh. This is the equivalent of all the young men of similar age groups in a typical parish of this diocese.

Last Sunday I met as many as possible of these Armagh prisoners as the bishop appointed to minister to themselves and their families, conscious of Christ's exhortation about visiting those in prison. I am grateful for the facilities afforded me by the authorities.

On this, my second visit as Archbishop to Long Kesh, I was also aware of the grave concern of the Holy See at the situation which has arisen in the prison, and I wanted to be able to provide the Holy See with a factual account of the present position of all prisoners there, something which I shall do without delay.

Having spent the whole of Sunday in the prison I was shocked by the inhuman conditions prevailing in H-Blocks 3, 4 and 5, where over 300 prisoners are incarcerated. One would hardly

allow an animal to remain in such conditions, let alone a human being. The nearest approach to it that I have seen was the spectacle of hundreds of homeless people living in sewer-pipes in the slums of Calcutta. The stench and filth in some of the cells, with the remains of rotten food and human excreta scattered around the walls, was almost unbearable. In two of them I was unable to speak for fear of vomiting.

The prisoners' cells are without beds, chairs or tables. They sleep on mattresses on the floor and in some cases I noticed that these were quite wet. They have no covering except a towel or blanket, no books, newspapers or reading material except the Bible (even religious magazines have been banned since my last visit), no pens or writing material, no TV or radio, no hobbies or handicrafts, no exercise or recreation. They are locked in their cells for almost the whole of every day and some of them have been in this condition for more than a year and a half.

The fact that a man refuses to wear prison uniform or to do prison work should not entail the loss of physical exercise, association with his fellow prisoners or contact with the outside world. These are basic human needs for physical and mental health, not privileges to be granted or withheld as rewards or punishments. To deprive anyone of them over a long

period - irrespective of what led to the deprivation in the first place - is surely a grave injustice and cannot be justified in any circumstances. The human dignity of every prisoner must be respected regardless of his creed, colour or political viewpoint, and regardless of what crimes he has been charged with. I would make the same plea on behalf of Loyalist prisoners, but since I was not permitted to speak to any of them, despite a request to do so, I cannot say for certain what their present condition is.

Several prisoners complained to me of beatings, of verbal abuse, of additional punishments (in cold cells without even a mattress) for making complaints, and of degrading searches carried out on the most intimate parts of their naked bodies. Of course, I have no way of verifying these allegations, but they were numerous.

In the circumstances I was surprised that the morale of the prisoners was high. From talking to them it is evident that they intend to continue their protest indefinitely and it seems they prefer to face death rather than submit to being classed as criminals. Anyone with the least knowledge of Irish history knows how deeply rooted this attitude is in our country's past. In isolation and perpetual boredom they maintain their sanity by studying Irish. It was an indication of the triumph of the human spirit over adverse material surroundings to notice Irish words, phrases and songs being shouted from cell to cell and then written on each cell wall with the remnants of

toothpaste tubes.

The authorities refuse to admit that these prisoners are in a different category from the ordinary, yet everything about their trials and family background indicates that they are different. They were sentenced by special courts without juries. The vast majority were convicted on allegedly voluntary confessions obtained in circumstances which are now placed under grave suspicion by the recent report of Amnesty International. Many are very youthful and come from families which had never been in trouble with the law, though they lived in areas which suffered discrimination in housing and jobs. How can one explain the jump in the prison population of Northern Ireland from 500 to 3,000 unless a new type of prisoner has emerged?

*Comment
Approved to
2. 10/10/78
see below
L. 10/10/78*

The problem of these prisoners is one of the great obstacles to peace in our community. As long as it continues it will be a potent cause of resentment in the prisoners themselves, breeding frustration among their relatives and friends and leading to bitterness between the prisoners and the prison staff. It is only sowing the seeds of future conflict.

Pending the full resolution of the deadlock, I feel it essential to urge that everything required by the normal man to maintain his physical and mental health and to live a life which is tolerably human should be restored to these prisoners without delay.

B.15. Maguire, F. (1980). Letter from F. Maguire, then Independent MP for Fermanagh and South Tyrone, to H. Atkins, then Secretary of State for Northern Ireland, including a statement from families of women protesting in Armagh Prison, (28 May 1980), [PRONI Public Records NIO/12/176; 3 pages], Belfast: PRONI

HOUSE OF COMMONS
LONDON SW1A 0AA

Lisnaskea,
Co. Fermanagh.
28th May, 1980.

Rt.Hon.Humphrey Atkins
Secretary of State for N.Ireland
Stormont.

Dear Humphrey,

I have been asked by the parents and relatives of the girl protesters in Armagh Jail to forward this statement to you and have it brought before the notice of the British Government. A similiar statement has been sent to the Irish Government.

Yours sincerely

M.F. Maguire, M.P.

Presoneres del Moviment Republicà Irlandès. Her Majesty's Armagh Prison 1971 - 1982

Statement addressed to the Rt Hon. Humphrey Atkins MP, Secretary of State, N. Ireland.

We the parents and relatives of the protesting girls in Armagh Prison have met in Belfast on 4th May 1980 and have agreed to support the prisoners in their protest, firstly against the beatings by male officers on 7th February 1980, now known as Black February, and the subsequent denial of access to the toilets 7th-12th February, denial of laundry and visits from concerned persons in that period, and secondly against the 23 hour lock-up for refusal to work. This latter punishment is cruel and degrading and is not alleviated by the offer of partial association which would be a locked one.

We are concerned that the dignity, spiritual rights, and self respect of the girls ~~had~~ been violated to a serious degree in Armagh Prison. We recognise that the means of protest available to our daughters ~~was~~ ^{were} limited and that they were forced on to a "city protest" ^{no, wash, no sleep-out} by a deliberate escalation of punishments which reached the final straw in physical beatings by men. This is not tolerable to Catholic people. All the members of the families of these girls have been personally insulted and injured by the cruel, inhuman and degrading attacks on their sisters and daughters.

We find the actions of the British Government and its agents deplorable but not unexpected after three years of a deteriorating regime in Armagh Prison. We support the ^{choice of} five demands of the girls (1) voluntary work (2) free association (3) free recreation and education (4) one visit, letter, parcel per week (5) restoration of full remission.

We maintain that any humane prison system would allow these. We appeal to the Irish people at home and abroad to demand decent standards of treatment.

Mr Daniel Beattie
Mrs Ellen Beattie
Miss Ellen Callaghan
Mrs. Jean O'Neill
Miss NOREEN DARRAGH
Mrs Jean Markey
Katherine McFay
Maria Gibson
James Gibson
Mr Dan McLaughlin
Mrs N. McLaughlin
Maread Linnell.

Raymond Quinn
Kathleen Quinn
Mrs. Alice Moore
Charles McGearty
Valerie Batsin
Elizabeth Mc Coy
Mr J. Mc Garry
Daniel Farrell
A.A. Linnell
Susan Molloy
Mary Mc Linnell

Mrs Margaret Breun
Mrs Anne O'Connor
Patricia O'Connor
James Brownlee
Mary Brownlee
Mrs Mary Bateson
Mrs Margaret Nugent
Frederick Nugent.
Danny Mook
Mrs Alice Nolan
Mr Kevin Nolan
Mr & Mrs Sam Pettigrew.
Mrs Peter M. Connell
Angela M. Connell
Mrs Elizabeth M. Clenaghan
Mr James M. Clenaghan
Margaret M. Clenaghan
Mrs Sadie M. Clenaghan
Mrs Mary M. Genny
Phyllis Glenn
David O'Connell
Evelyn O'Connell.
Hugh Wakely

B.16. Alison, M. (1980). 'Letter from M. Alison, then Minister of State at the Northern Ireland Office (NIO), to F. Maguire, then Independent MP for Fermanagh and South Tyrone, (17 June 1980). [PRONI Public Records NIO/12/176; 1 page], Belfast: PRONI

30.5.7

5
Frank Maguire Esq MP
Main Street
LISNASKEA
Co Fermanagh

17 June 1980

..... You wrote to the Secretary of State on 28 May enclosing the attached statement from the relatives of the women prisoners at Armagh who are protesting against the refusal of special category status.

I have written to you on a number of occasions answering these familiar allegations about the protest action at Armagh. I do not think it serves any useful purpose for me to go over the ground again. I would only say, as I have before, that there is no foundation for the claim that the women were "forced" on to their dirty protest.

I note that the demands set out in the statement are identical with those of Provisional Sinn Fein and the Provisional IRA. We have repeatedly made it clear that the Government has no intention of giving way to such demands nor of restoring any form of special category status for particular groups of sentenced prisoners; but we shall continue to run a prison regime which is as fair and humane as possible to all prisoners, including those who are taking part in the current protest.

cc PS/sgs (k)
PS/Mr Alison (k)

MICHAEL ALISON

B.17. n.a. (1980). 'The Dirty Protest - Maze and Armagh Prisons',

(n.d). [PRONI Public Records NIO/12/183A; 5 pages], Belfast: PRONI

CONFIDENTIAL

For more info
LETTERS FILE
cc letters through file

THE DIRTY PROTEST - MAZE AND ARMAGH PRISONS

There were three strands to the Secretary of State's statement on 26 March:

- (i) no concession on the central issue of special category status
- (ii) no special category for persons charged on or after 1 April 1980, irrespective of the date of the offence
- (iii) three new measures in regard to the Maze protesters -
 - (a) two visits a month instead of one,
 - (b) a letter in and out weekly rather than monthly, and
 - (c) daily exercise in PT gear.

2. The Republican prisoners have refused to take up any of the offered changes. The five Loyalists on the clean blanket protest are taking the extra visit and the extra letters; they gave their shoe sizes so that PT shoes could be obtained for them, and while they have not taken exercise yet under the new arrangements the Governor thinks that they may do so later.

3. The women protesters are continuing their version of the dirt campaign. There has been some damage to cell walls and the apertures in the cell-doors. Some if not all this damage was caused by chair legs and the Governor has felt obliged to withdraw the chairs. A programme for cleaning the women's cells has been drawn up but this cannot be put into effect until discussions have taken place with the POA. This will take place as soon as possible - the delay has been on the POA side.

The way forward

4. At the last of the private discussions with the Cardinal and Bishop Daly on 1 April it was suggested that it might be reassuring to them if they were to meet members of the Boards of Visitors of Maze and Armagh prisons. We hope to arrange for this meeting to take place at an early date: the proposal will be particularly welcome to the Armagh Board, who have been deeply upset by the lying propaganda put about by Father Faul and others about the regime at the women's prison.

1
CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

5. It is difficult to see what more can be done by way of humanitarian gestures at Maze Prison in view of the prisoners' refusal to take up any of the last batch of measures. They seem clearly bent on maintaining their protest action in its present form unless all the ingredients of special category are conceded.
6. The situation at Armagh, where the dirty protest has been going on since early February, is particularly vexing; it is tending to become the main focus of the Provisionals' propaganda campaign. We have tried to avoid any steps likely to harden or consolidate the women's protest, or to give the propagandists any legitimate openings to complain of harsh treatment by the authorities. There has been no increase in the punishments meted out to the women protesters; they are still taking their daily exercise; they can have evening association but because of the nature of their recent behaviour must take it in the association room. Because of this restriction, they refuse to have their association. There is no restriction on the number of letters they can send out or receive.
7. We have considered whether the protesters might be allowed the weekly privilege parcel which is permitted to all conforming women prisoners (these parcels can contain reading material, food, fruit, up to 200 cigarettes and toilet articles). It would, however, be an extraordinary step to restore the privilege parcel a few weeks after the escalation of the protest; both the Governor and the Director of Prison Operations at Headquarters are strongly opposed to this step.
8. We think that the policy for the time being must be to maintain the present regime (apart from the introduction of a regular cleaning programme, which we aim to institute as soon as the arrangements can be agreed with the POA). We shall however keep in close touch with the prison Governor, and shall keep in mind the possibility of allowing the prisoners more freedom of movement during association periods.

PR

9. Sandra Chapman of the Belfast Telegraph visited Armagh on Tuesday 15 April.

CONFIDENTIAL

10. There is one further step on the information front which we think might be worth taking ^{in regard} to the close relatives of the protesting prisoners. In the discussions with the SDLP, and with the Cardinal and the Bishop, much has been made of the anxieties of the parents. They have to rely, for their picture of the conditions in which their sons/daughters are living, on what they hear at visits and what they read in the newspapers. A kind of Republican mythology has developed which the parents may come to believe in wholly or partly.

11. Perhaps a letter from Mr Alison to each of the parents drawing attention to the true facts about the conditions in the parts of the prisons concerned would at least cause the parents to question the mythology. At the same time the terms of the letter could be released to the media: the unusual nature of the communication might well lead to the NIO side of the case getting much more coverage than is given to our periodic denials of the allegations of the black propagandists.

12. The disadvantages of a letter of this kind are that:-

- (i) it draws the Minister personally into the fray to a greater extent than previously;
- (ii) it will almost certainly goad the other side into further counter-allegations, which would probably have to be countered by the conventional means since the Minister could hardly conduct a running correspondence;
- (iii) it may in practice be unrealistic to expect that the Minister's letter, which can say nothing that NIO has not already put out in other statements and, correspondence, will bring about a change in the attitudes of the parents.

13. Nevertheless we think, on the whole, that a letter would be helpful in putting over the true facts to the people most closely concerned and in gaining publicity for the Government's side of the argument. Draft letters to (i) the Maze parents, (ii) parents of the women protesters, are attached.

A further Parliamentary statement

14. It seems desirable to follow up the statement of 26 March with a further statement about the non-acceptance of the measures previously announced. This should be helpful as a means of publicising the intransigence of the prisoners concerned. At the same time we could say that the Minister is writing to the next-of-kin of all the protesting prisoners explaining the conditions in the parts of the prisons concerned and the facilities which are available to the prisoners.

CONFIDENTIAL

15. A suggested draft Question and Answer are attached.

April 1980

4

CONFIDENTIAL

QUESTION

To ask the Secretary of State for Northern Ireland if he will make a statement about the response of the prisoners protesting against the refusal of special category status to the further humanitarian measures which he announced on 26 March.

DRAFT REPLY

I believe that some of the parents of the prisoners concerned may have been misled by some of the reports which have appeared in the press about the new arrangements. The Minister of State, Mr Alison, has written to the next-of-kin of all the prisoners explaining the additional humanitarian measures.

The prisoners taking part in the "dirty" protest at Maze prison have refused to accept the additional visits or letters, or to take exercise in PT gear. The few prisoners who are protesting only by refusing to wear prison uniform or to work are taking the additional visits and letters, but so far have not taken exercise.

ANNEX C - LLEIS RELLEVANTS DEL PERÍODE

C.1. Civil Authorities (Special Powers) Act (Northern Ireland), 1922.

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Civil Authorities (Special Powers) Act (Northern Ireland), 1922.

A.D. 1922.

An Act to empower certain authorities of the Government of Northern Ireland to take steps for preserving the peace and maintaining order in Northern Ireland, and for purposes connected therewith.
[7th April, 1922.]

BE it enacted by the King's most Excellent Majesty, and the Senate and the House of Commons of Northern Ireland in this present Parliament assembled, and by the authority of the same, as follows

Powers for 1.
preserving
peace and
maintaining
order.

(1) The civil authority shall have power, in respect of persons, matters and things within the jurisdiction of the Government of Northern Ireland, to take all such steps and issue all such orders as may be necessary for preserving the peace and maintaining order, according to and in the execution of this Act and the regulations contained in the Schedule thereto, or such regulations as may be made in accordance with the provisions of this Act (which regulations, whether contained in the said Schedule or made as aforesaid, are in this Act referred to as "the regulations"): Provided that the ordinary course of law and avocations of life and the enjoyment of property shall be interfered with as little as may be permitted by the exigencies of the steps required to be taken under this Act.

(2) For the purposes of this Act the civil authority shall be the Minister of Home Affairs for Northern Ireland, but that Minister may delegate, either unconditionally or subject to such conditions as he thinks fit, all or any of his powers under this Act to any officer of police, and any such officer of police shall, to the extent of such delegation, be the civil authority as respects any part of Northern Ireland specified in such delegation.

(3) The Minister of Home Affairs shall have power to make regulations—

(a) for making further provision for the preservation of the peace and maintenance of order, and

(b) for varying or revoking any provision of the regulations;

and any regulations made as aforesaid shall, subject to the provisions of this Act, have effect and be enforced in like manner as regulations contained in the Schedule to this Act.

(4) All regulations made as aforesaid shall be laid before both Houses of Parliament as soon as may be after they are made, and, if an address is presented to the Lord Lieutenant by either House within the next fourteen days on which such House shall be sitting after any such regulation is laid before it praying that the regulation may be annulled, the Lord Lieutenant may annul that regulation and it shall thenceforth be void, without prejudice to the validity of anything done thereunder, or to the power of making a new regulation; and regulations made as aforesaid shall not be deemed to be statutory rules within the meaning of section one of the Rules Publication Act, 1893.

General provisions as to offences

2. (1) It shall be the duty of every person affected by any order issued by the civil authority or other person in pursuance of the regulations to comply with that order, and if he fails to do so he shall be guilty of an offence against the regulations.
- (2) Any person who attempts to commit, or solicits or incites or endeavours to persuade another person to commit, or procures, aids or abets, or does any act preparatory to, the commission of, any act prohibited by the regulations, or any order, rules or other instrument made thereunder, or harbours any person whom he knows, or has reasonable grounds for supposing, to have acted in contravention of the regulations, or any order, rules, or other instrument made thereunder, shall be guilty of an offence against the regulations.
- (3) It shall be the duty of any person who knows, or has good reason for believing, that some other person is acting, has acted, or is about to act, in contravention of any provisions of the regulations to inform the civil authority of the fact, and if he fails to do so he shall be guilty of an offence against the regulations.
- (4) If any person does any act of such a nature as to be calculated to be prejudicial to the preservation of the peace or maintenance of order in Northern Ireland and not specifically provided for in the regulations, he shall be deemed to be guilty of an offence against the regulations.
- (5) Where the offence against the regulations is committed by a corporation or company, every director and officer of the corporation or company shall be guilty of the like offence, unless he proves that the act constituting the offence took place without his knowledge or consent.
- (6) Where under the regulations any act if done without lawful authority or without lawful authority or excuse is an offence against the regulations, the burden of proving that the act was done with lawful authority or with lawful authority or excuse shall rest on the person alleged to be guilty of the offence.

(7) Sections one to four, inclusive, of the Criminal Evidence Act, 1898, shall apply in the case of a person charged with an offence against the regulations.

- Trial offences of 3. (1) A person alleged to be guilty of an offence against the regulations may be tried by a court of summary jurisdiction constituted in accordance with this section, and not otherwise.
- (2) An offence against the regulations shall not be prosecuted except by such officer or person as may be authorised in that behalf by the Attorney General for Northern Ireland, and in accordance with such directions as may be given by the said Attorney General.
- (3) Any person aggrieved by a conviction of a court of summary jurisdiction for any such offence may appeal in manner provided by the Summary Jurisdiction (Ireland) Acts.
- (4) A court of summary jurisdiction when trying a person charged with an offence against the regulations shall be constituted of two or more resident magistrates, but one resident magistrate may act alone in doing anything antecedent to the hearing of the charge under this Act, or in adjourning a court or the hearing of a case, or in committing the defendant to prison or admitting him to bail, until the time to which the court or case has been adjourned; and a court of quarter sessions, when hearing and determining an appeal against a conviction of a court of summary jurisdiction for any such offence, shall be constituted of the recorder or county court judge sitting alone.
- Punishment of 4. offences against the regulations. A person convicted of an offence against the regulations shall be liable to be sentenced to imprisonment with or without hard labour for a term not exceeding two years or to a fine not exceeding one hundred pounds or to both such imprisonment and fine, and the court may, in addition to any other sentence which may be imposed, order that any goods or articles in respect of which the offence has been committed shall be forfeited.
- Special punishments for certain offences of 5. Where after trial by any court a person is convicted of any crime or offence to which this section applies, the court may, in addition to any other punishment which may lawfully be imposed, order such person, if a male, to be once privately whipped, and the provisions of subsection (6) of section thirty-seven of the Larceny Act, 1916, as to sentences of whipping shall apply accordingly. The crimes and offences to which this section applies are as follows: -
- (1) Any crime under the Explosive Substances Act, 1883, as extended by section eighteen of the Firearms Act, 1920.
- (2) Any offence against the Firearms Act, 1920, in relation to the having, keeping- or using of firearms.
- (3) Any offence against the regulations in relation to the carrying,

having or keeping of firearms, military arms, ammunition or explosive substances.

(4) Any offence against section thirty of the Larceny Act, 1916, (which relates to demanding with menaces, with intent to steal).

(5) Arson, whether by common law or by statute, and any offence punishable on indictment under the Malicious Damage Act, 1861. Provided that this section shall not be deemed to apply to any crime or offence committed before the passing of this Act.

Death penalty **6.** A crime under section two or section three of the Explosive Substances Act, 1883, shall be a crime punishable by death: provided that this section shall not apply to any such crime committed before the passing of this Act.

Where a sentence of death is pronounced by the court upon conviction for a crime to which this section applies, the sentence may be pronounced and carried into execution, and all other proceedings thereupon and in respect thereof may be had and taken, in the same manner as sentence might have been pronounced and carried into execution, and proceedings might have been had and taken, upon a conviction for murder.

Power of arrest **7.** Any person authorised by the civil authority, or any police constable, or any member of any of His Majesty's forces on duty may, where it is necessary for the purpose of effecting an arrest in respect of any crime or any offence against the regulations, exercise the like powers as may at common law be exercised by a police constable in effecting arrest in a case where a felony has been committed.

Power of police in Northern Ireland **8.** Where any enactment or other provision of law (including this Act or the regulations) provides for the exercise of any power by, or imposes any duty on, any inspector, head-constable, sergeant, or constable of the Royal Irish Constabulary in connection with the arrest, prosecution, remand, trial or conviction of any person for any crime or offence, whether punishable on indictment or summary conviction, that enactment or provision shall in Northern Ireland have effect as if the said power were also exercisable by, or the said duty were also imposed on, the corresponding officer or member (by whatever title designated) of any police force under the management and control of the Government of Northern Ireland; and references in any such enactment or provision to any inspector, head-constable, sergeant, or constable of the said constabulary, shall be construed accordingly.

Extension of 14 & 15 Vict. C.93 **9.** The provisions of section fourteen of the Petty Sessions (Ireland) Act, 1851, in relation to the reading of depositions as evidence upon the trial of a person charged with an indictable crime or offence, shall extend so

as to authorize the reading of such depositions as evidence, where it is proved that a witness is so ill as to be unable to travel or where the attendance of the witness cannot be procured, owing to the prevalence of a state of disorder

Provisions as **10.** (1) For the purpose of preserving the peace and maintaining order, the Minister of Home Affairs may by order:-

(a) Prohibit the holding of inquests by coroners on dead bodies in any area in Northern Ireland specified in the order, either absolutely or except in such circumstances or on such conditions as may be specified in the order;

(b) Prohibit the holding of any particular inquest specified in the order; and

(c) Provide for the duties of a coroner and a coroner's jury (or of either of them) as respects any inquest prohibited by the order being performed by such officer or court as may be determined by the order.

(2) Any such officer or court shall have and may exercise, for the purposes of any inquiry directed to be held in pursuance of such order or any report thereon, all or any of the powers which might have been exercised by the coroner or coroner's jury for the purposes of the inquest which has been prohibited and the finding thereon, whether conferred by statute or at common law.

Provisions as **11.** (1) Where, under the powers conferred by this Act or the regulations, any to lands, buildings, goods, chattels or other property are taken, occupied or destroyed, or any other act is done involving interference with private compensations rights of property, compensation shall, subject to the provisions of this section, be payable by the civil authority out of moneys provided by Parliament.

(2) If any question arises as to such compensation, such question, if not settled by agreement, shall be referred for settlement to the county court or an arbitrator to be appointed by that court, and all questions in dispute shall be settled in accordance with such procedure as may be prescribed by rules made by the Lord Chief Justice of Northern Ireland after consultation with the civil authority.

(3) Nothing in this section shall be construed as giving to any person, where an offence against the regulations has been committed, any right to compensation in respect of lands, buildings, goods, chattels or other property taken, occupied or destroyed in connection with such offence.

Duration of **12.** This Act shall continue in force for one year and no longer, unless Act otherwise determines.

Short title. **13.** This Act may be cited as the Civil Authorities (Special Powers) Act (Northern Ireland), 1922.

SCHEDULE.

REGULATIONS FOR PEACE AND ORDER IN NORTHERN IRELAND.

1. The civil authority may by order require every person within any area specified in the order to remain within doors between such hours as may be specified in the order, and in such case, if any person within that area is or remains out between such hours without a permit in writing from the civil authority or some person duly authorised by him, he shall be guilty of an offence against these regulations.
2. The civil authority may by order
 - (1) Require all or any licensed premises within any area specified in the order to be closed, either altogether, or subject to such exceptions as to hours and purposes, and to compliance with such directions, as may be specified in the order
 - (2) Make such provisions as he thinks necessary for the prevention of the practice of treating in any licensed premises within any area specified in the order.

Any order of the civil authority under this regulation may be made to apply either generally or as respects all or any members of the police or other forces mentioned in the order, and may require copies of the order to be exhibited in a prominent place in any licensed premises affected thereby.

If any person contravenes or fails to comply with any of the provisions of an order made under this regulation or any conditions or restrictions imposed thereby, he shall be guilty of an offence against these regulations, and the civil authority may cause such steps to be taken as may be necessary to enforce compliance with the order.

In this regulation the expression "licensed premises" includes any premises or place where the sale of intoxicating liquor is carried on under a licence.

3. (1) The civil authority may make orders prohibiting or restricting in any area
 - (a) The holding of or taking part in meetings, assemblies (including fairs and markets), or processions in public places;
 - (b) The use or wearing or possession of uniforms or badges of a naval, military or police character, or of uniforms or badges indicating membership of any association or body specified in the order;
 - (c) The carrying in public places of weapons of offence or articles capable of being used as such
 - (d) The carrying, having or keeping of firearms, military arms, ammunition or explosive substances; and

(e) The having, keeping, or using of a motor or other cycle, or motor car by any person, other than a member of a police force, without a permit from the civil authority, or from the chief officer of the police in the district in which the person resides.

(2) Any order under this regulation may be made so as to apply generally to the whole of the area aforesaid or to any special localities in that area, and so as to prohibit all or any of the Acts and matters afore-said absolutely or subject to such exceptions or save upon such conditions as may be specified therein.

(3) If any person contravenes, or fails to comply with, any provision of any order made under this regulation, or fails to comply with any condition subject to which anything is authorised under any such order, he shall be guilty of an offence against these regulations.

(4) The civil authority, or any person authorised by him in writing, or any police constable, or any member of His Majesty's forces on duty (without prejudice to the powers given by any other regulation)

(a) If he suspects that any firearms, military arms, motor or other cycles or motor cars, ammunition or explosive substances are, or are kept, in or upon any house, building, land, vehicle, vessel, or other premises in contravention of an order under this regulation, or otherwise unlawfully, may enter, if need be by force, the house, building, land, vehicle, vessel, or premises, at any time of the day or night and examine, search and inspect the same or any part thereof, and may seize any firearms, military arms, motor or other cycles or motor cars, ammunition or explosive substances found therein or thereon which he suspects to be, or to be kept, therein or thereon in contravention of the order, or otherwise unlawfully; and

(b) If he suspects that any person is carrying any firearms, military arms, ammunition, or explosive substances in contravention of any such order, may stop that person and search him and

(c) May seize any firearms, military arms, ammunition, explosive substances or other articles carried by any person in contravention of any such order, or otherwise unlawfully, or any motor or other cycle or motor car used by or in the possession or custody of any person in contravention of any such order.

Any firearms, military arms, ammunition, explosive substances, motor cycles, motor cars, or other articles seized under this regulation may be destroyed or otherwise disposed of as may be ordered by the civil authority or chief officer of police.

4. Where there appears to be reason to apprehend that the assembly of any persons for the purpose of the holding of any meeting will give rise to grave disorder, and will thereby cause undue demands to be made upon the police forces, or that the holding of any procession will conduce to a breach of the peace or will promote disaffection, it shall be lawful for the civil authority, or for any magistrate or chief officer of police who is duly authorised for the purpose by the civil authority, or for two or more of such persons so authorised, to make an order prohibiting the holding of the meeting or procession, and if a meeting or procession is held or attempted to be held in contravention of any such prohibition, it shall be lawful to take such steps as may be necessary to disperse the

meeting or procession or prevent the holding thereof ; and every person taking part in any such prohibited meeting or procession shall be guilty of an offence against these regulations.

5. (1) The Minister of Home Affairs may, by order, declare this regulation to be in force in any area, and in any such area no person other than a member of the police forces, shall, subject to any exceptions for which provision may be made in the order, practise, take part in, or be concerned in any exercise, movement, evolution, or drill of a military nature, or be concerned in, or assist the promotion or organisation of any such exercise, movement, evolution, or drill, by persons other than members of the police forces.
(2) If any person acts in contravention of this regulation he shall be guilty of an offence against these regulations.
(3) The provisions of this regulation are in addition to and not in derogation of any other provision of law relating to the same subjectmatter.
6. The civil authority, and any person duly authorised by him shall have right of access to any land or buildings or other property whatsoever.
7. The civil authority, if he considers it necessary so to do for the purposes of any work of defence or other defended work, or for any other purpose for which it is deemed necessary for preserving the peace or maintaining order to afford protection, may, by order, close, stop, or divert any road, lane, passage, pathway, or ferry, for so long as the order remains in force:
Provided that where any public road or ferry is so closed, stopped or diverted the civil authority shall publish notice thereof in such manner as he may consider best adapted for informing the public, and where any road is stopped by means of any physical obstruction he shall cause lights sufficient for the warning of passengers to be set up every night whilst the road is so stopped.
8. It shall be lawful for the civil authority and any person duly authorised by him, where for the purposes of this Act it is necessary so to do:—
 - (a) To take possession of any land and to construct works, including roads, thereon, and to remove any trees, hedges, and fences therefrom;
 - (b) To take possession of any buildings or other property, including works for the supply of gas, electricity or water, and of any sources of water supply;
 - (c) To take such steps as may be necessary for placing any buildings or structures in a state of defence;
 - (d) To cause any buildings or structures to be destroyed, or any property to be moved from one place to another, or to be destroyed;
 - (e) To take possession of any arms, ammunition, explosive substances, equipment, or stores intended or liable to be used for purposes prejudicial to the preservation of the peace or the maintenance of order ; to take possession of any horses, vehicles or mechanically propelled vehicles, or other means of transport, or require them to be placed at the disposal of any Government Department or person specified by

the Civil Authority in that behalf, either absolutely or by the way of hire, and either for immediate or future use.

- (f) To do any other act involving interference with private rights of property which is necessary for the purposes of this Act.

If, after the civil authority has issued a notice that he has taken or intends to take possession of any movable property in pursuance of this regulation, any person having control of any such property sells, removes or secretes it without the consent of the civil authority, he shall be guilty of an offence against these regulations.

9. Every person who uses or keeps motor spirit, whether for the purpose of supplying motive power to motor-cars or for any other purpose, shall supply such information in relation to the motor spirit used or kept by him, and the purposes for which and the manner in which it is used or kept by him, as the civil authority may by any general or special order require, giving such particulars in such form and at such times as the civil authority may by order direct and if any person fails to comply with this regulation, or with any order made thereunder, or knowingly gives any false information, he shall be guilty of an offence against these regulations. For the purposes of this regulation motor spirit " has the same meaning as in section eighty-four of the Finance (1909-10) Act, 1910.
10. No person shall, without lawful authority, collect, record, publish or communicate, or attempt to elicit, any information with respect to the movement, numbers, description, condition, or disposition of any police force, or with respect to the plans or conduct, or supposed plans or conduct, of any operations by any such force, or any information of such a nature as is calculated to be or might be directly or indirectly useful to persons hostile or opposed to the preservation of the peace or maintenance of order, and if any person contravenes the provisions of this regulation, or without lawful authority or excuse has in his possession any document containing any such information as aforesaid, he shall be guilty of an offence against these regulations.
11. No person without lawful authority shall injure, or tamper or interfere with, any wire or other apparatus for transmitting telegraphic or telephonic messages, or any apparatus or contrivance intended for or capable of being used for a signalling apparatus, either visual or otherwise, or prevent or obstruct or in any manner whatsoever interfere with the sending, conveyance or delivery of any communication by means of telegraph, telephone, or otherwise, or be in possession of any apparatus intended for or capable of being used for sending messages, or tapping messages sent, by wireless telegraphy or otherwise, and if any person contravenes the provisions of this regulation he shall be guilty of an offence against these regulations.
12. If any person, without lawful authority or excuse, uses or has in his possession or under his control any cipher, code, or other means adapted for secretly communicating information which may be prejudicial to the preservation of peace or the maintenance of order he shall be guilty of an offence against these regulations, unless he proves that the cipher, code, or other means of secret communication is intended and used solely

for commercial or other legitimate purposes. Any person who has in his possession or under his control any cipher, code, or other means of secret communication shall, if required by the civil authority, or any person authorised by him, or by any police constable, supply the key or other means for deciphering it, and if he fails to do so shall be guilty of an offence against these regulations.

13. If any person does any injury to any railway, or is upon any railway, or on, under or near any tunnel, bridge, viaduct, or culvert, or loiters on or in any road or path or other place near a railway tunnel, bridge, viaduct or culvert, with intent to do injury thereto, he shall be guilty of an offence against these regulations.
- 13a. Where a person employed by a Government Department or by a municipal authority or by any company or contractor upon whom is imposed by Act of Parliament the duty, or who have otherwise assumed the duty of supplying any city, borough, town or place, or any part thereof, with electricity, gas, or water, wilfully and maliciously breaks a contract of service with that department, authority, company, or contractor, knowing or having reasonable cause to believe that the probable consequence of his so doing, either alone or in combination with others, will be to deprive the inhabitants of that city, borough, town, place or part, wholly or to a great extent of their supply of electricity, gas or water, he shall be guilty of an offence against these regulations.
14. The civil authority may by order prohibit any person from approaching within such distance as may be specified in the order of any camp, barrack, work of defence or other defended work, or any work or place to which it is deemed necessary in the interest of the preservation of the peace or maintenance of order to afford protection, and if any person contravenes any such order he shall be guilty of an offence against these regulations.
15. If any person by the discharge of firearms or otherwise endangers the safety of any police officer or constable or other person who is charged with the execution of any duties under these regulations, he shall be guilty of an offence against these regulations.
16. If any person attempts or does any act calculated or likely to cause mutiny, sedition, or disaffection in any police force or among the civilian population, or to impede delay or restrict any work necessary for the preservation of the peace or maintenance of order he shall be guilty of an offence against these regulations.
17. No person shall obstruct, knowingly mislead or otherwise interfere with or impede, or withhold any information in his possession which he may reasonably be required to furnish from an officer or other person who is carrying out the orders of the civil authority, or who is otherwise acting in accordance with his duty under these regulations, and if he does so shall be guilty of an offence against these regulations. If any person obstructs, impedes, or otherwise interferes with any member of any police or other authorised force in the execution of his duties, he shall be guilty of an offence

against these regulations.

18. The civil authority, or any person duly authorised by him, or any police constable, or any member of any of His Majesty's forces on duty, may, if he has reason to suspect that any house, building, land, vehicle, vessel, aircraft, or other premises or any things therein are being or have been, or are about to be, constructed, used or kept for any purpose or in any way prejudicial to the preservation of the peace or maintenance of order, or that a crime or an offence against these regulations is being or has been committed thereon or therein, enter, if need be by force, the house, building, land, vehicle, vessel, aircraft, or premises at any time of the day or night, and examine, search and inspect the same or any part thereof, and may seize anything found therein or any such vehicle or vessel which he has reason to suspect is being used or intended to be used for any such purpose as aforesaid, or is being kept or used in contravention of these regulations, and the civil authority may order anything so seized to be destroyed or otherwise disposed of.
19. Where the civil authority, or any superior officer of police, is of opinion that a meeting or assembly is being or about to be held of such a character that an offence against these regulations may be committed thereat, he may authorise in writing a police constable or other person to attend the meeting or assembly, and any police constable or person so authorised may enter the place at which the meeting or assembly is held and remain there during its continuance. In this regulation the expression "superior officer of police -", means an officer of police of a rank superior to that of constable. The powers given by this regulation shall be in addition to and not in derogation of any powers of the civil authority, constables, or superior officers of police.
20. If a justice of the peace is satisfied, by information in writing upon oath laid before him by any person duly authorised by the civil authority, that any house, land, building, or other premises are being or are about to be used for any purpose or in any way prejudicial to the preservation of the peace or maintenance of order by persons suspected of attempting to cause mutiny, sedition, or disaffection among the police forces or among the civil population, the justice may by order require the premises either to be closed altogether or not to be used for any purpose prohibited by the order, or not to be used except in accordance with conditions and restrictions imposed by the order, and if the owner or occupier of the premises or any other person contravenes or fails to comply with any of the provisions of the order or any conditions or restrictions imposed thereby, he shall be guilty of an offence against these regulations, and the civil authority may cause such steps to be taken as may be necessary to enforce compliance with the order.
21. Any police officer or constable may stop any vehicle travelling along any public road, and, if he has reason to suspect that any vehicle upon any public road is being used for any purpose or in any way prejudicial to the preservation of the peace or maintenance of order, or otherwise unlawfully, may search and seize the vehicle and seize anything

found therein which he has reason to suspect is being used or intended to be used for any such purpose as aforesaid.

22. The civil authority may by order require any person or persons of any class or description to furnish him, either verbally or in writing, with such information as may be specified in the order, and the order may require any person to attend at such time and such place as may be specified in the order for the purpose of furnishing such information, and if any person fails to comply with the order he shall be guilty of an offence against these regulations.

23. Any person authorised for the purpose by the civil authority, or any police constable, or member of any of His Majesty's forces on duty when the occasion for the arrest arises, may arrest without warrant any person whose behaviour is of such a nature as to give reasonable grounds for suspecting that he has acted or is acting or is about to act in a manner prejudicial to the preservation of the peace or maintenance of order, or upon whom may be found any article, book, letter, or other document, the possession of which gives ground for such a suspicion, or who is suspected of having committed an offence against these regulations, or of being in possession of any article or document which is being used or intended to be used for any purpose or in any way prejudicial to the preservation of the peace or maintenance of order, and anything found on any person so arrested which there is reason to suspect is being so used or intended to be used may be seized, and the civil authority may order anything so seized to be destroyed or otherwise disposed of.

Any person so arrested may, on the order of the civil authority, be detained in any of His Majesty's prisons as a person committed to prison on remand, until he has been discharged by direction of the Attorney General or is brought before a court of summary jurisdiction. Any person to be brought before a court under this regulation shall receive at least twenty-four hours' notice in writing of the nature of the charge preferred against him.

On a person being taken into custody under this regulation he may apply to the civil authority for release on bail, and, if the civil authority so directs in writing, any resident magistrate may discharge the person so in custody upon his entering into a recognizance, with, or without, sureties, for a reasonable amount to appear at a time and place to be named in the recognizance.

If any person assists or connives at the escape of any person who may be in custody under this regulation, or knowingly harbours or assists any person who has so escaped, he shall be guilty of an offence against these regulations.

24. (1) Any person who does any act with a view to promoting or calculated to promote the objects of an unlawful association within the meaning of section 7 of the Criminal Law and Procedure (Ireland) Act, 1887, shall be guilty of an offence against these regulations.

(2) If any person, without lawful authority or excuse, has in his possession any document relating or purporting to relate to the affairs of any such association, or emanating or purporting to emanate from an officer of any such association, or

addressed to the person as an officer or member of any such association, or indicating that he is an officer or member of any such association, that person shall be guilty of an offence against these regulations unless he proves that he did not know or had no reason to suspect that the document was of any such character as aforesaid or that he is not an officer or member of the association.

Where a person is charged with having in his possession any such document, and the document was found on premises in his occupation, or under his control, or in which he has resided, the document shall be presumed to have been in his possession unless the contrary is proved.

25. No person shall by word of mouth or in writing, or in any newspaper, periodical, book, circular, or other printed publication —
- (a) spread false reports or make false statements; or
 - (b) spread reports or make statements intended or likely to cause disaffection to His Majesty, or to interfere with the success of any police or other force acting for the preservation of the peace or maintenance of order in Northern Ireland; or
 - (c) spread reports or make statements intended or likely to prejudice the recruiting or enrolment of persons to serve in any police or other force enrolled or employed for the preservation of the peace or maintenance of order in Northern Ireland, or to prejudice the training, discipline, or administration of any such force; and no person shall produce any performance on any stage, or exhibit any picture or cinematograph film, or commit any act which is intended or likely to cause any disaffection, interference or prejudice as aforesaid, and if any person contravenes any of the above provisions he shall be guilty of an offence against these regulations.

If any person without lawful authority or excuse has in his possession or on premises in his occupation or under his control, any document containing a report or statement the publication of which would be a contravention of the foregoing provisions of this regulation, he shall be guilty of an offence against these regulations, unless he proves that he did not know and had no reason to suspect that the document contained any such report or statement, or that he had no intention of transmitting or circulating the document or distributing copies thereof to or amongst other persons.

26. The civil authority may by notice prohibit the circulation of any newspaper for any specified period, and any person circulating or distributing such newspaper within such specified period shall be guilty of an offence against these regulations.
27. If any person in any newspaper, periodical, circular or other printed publication, or in any public speech, without lawful authority shall publish the contents of any confidential document belonging to, or of any document which has in confidence been communicated by, or any confidential information obtained from, any Department of the Government of Northern Ireland, or any person in the service of that Government, such first mentioned person shall be guilty of an offence against these regulations.

- 28.** Every document purporting to be an order or other instrument issued by the civil authority and to be signed by that authority shall be received in evidence and be deemed to be such an order or instrument without further proof unless the contrary is shown, and the Documentary Evidence Act, 1868, as amended by the Documentary Evidence Act, 1882, shall apply as if the civil authority were mentioned in the first column of the schedule to the first-mentioned Act, and as if the civil authority or any person authorised by the civil authority to act on his behalf were mentioned in the second column of that schedule.
- 29.** The powers conferred by these regulations are in addition to and not in derogation of any powers exercisable by the civil authority and other persons to take such steps as may be necessary for securing the preservation of the peace or maintenance of order, and save as otherwise expressly provided by these regulations nothing in these regulations shall affect the liability of any person to trial and punishment for any offence or crime otherwise than in accordance with these regulations. Provided that no person shall be liable to be punished twice for the same offence or crime.
- 30.** The civil authority, or any other person by whom an order is made in pursuance of these regulations, shall publish notice of the order in such manner as he may consider best adapted for informing persons affected by the order, and no person shall, without lawful authority, deface or otherwise tamper with any notice posted up in pursuance of these regulations, or any other notice, advertisement or placard, relating to any matters connected with the preservation of the peace or maintenance of order, exhibited or posted up under lawful authority, and if he does so shall be guilty of an offence against these regulations.
- 31.** Any person claiming to act under any permit or permission granted under or for the purposes of these regulations shall, if at any time he is required to do so by the civil authority or any person authorised by him, or by any officer of police, produce the permit or permission for inspection, and if he refuses to do so he shall be guilty of an offence against these regulations.
- Any permit or permission granted under or for the purposes of any provision of these regulations may at any time be revoked.
- 32.** In addition and without prejudice to any powers which a court may possess to order the exclusion of the public from any proceedings, if in the course of such proceedings application is made by the prosecution on behalf of the civil authority that in the public interest all or any portion of the public shall be excluded during any part of the hearing, the court may make an order to that effect.
- 33.** If it is made to appear to a county court judge or recorder that personal service of any civil bill returnable to his court, or such other service as is by law prescribed, cannot be effected owing to the prevalence of a state of disorder or otherwise, he may, in addition and without prejudice to any other powers in that behalf, make such order for substituted or other service, or for the substitution for service of notice by

advertisement or otherwise as may seem just, or may declare the service actually effected sufficient.

- 34.** For the purposes of the trial of a person for an offence under these regulations, or under the Firearms Act, 1920, by a court of summary jurisdiction and the punishment thereof, the offence shall be deemed to have been committed either at the place in which the same actually was committed or in any place in which such person may be or to which he may be brought, and the trial, or any proceedings antecedent thereto or connected therewith, may take place on any date appointed by a resident magistrate having jurisdiction in such place, and a summons may be issued by a justice to a witness who is not within his jurisdiction, and any such summons may be issued, served and enforced in the same manner as a summons to a witness within the jurisdiction of the issuing justice.
- 35.** These regulations shall not, save as therein expressly provided, be construed as applying to members of His Majesty's forces when acting within the scope of their duties.

C. 2. Northern Ireland (Temporary Provisions) Act 1972. Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Northern Ireland (Temporary Provisions) Act 1972 **1972 CHAPTER 22**

An Act to make temporary provision for the government of Northern Ireland, and for purposes connected therewith.
[30th March 1972]

BE IT ENACTED by the Queen's most Excellent Majesty, by and with the advice and consent of the Lords Spiritual and Temporal, and Commons, in this present Parliament assembled, and by the authority of the same, as follows. -

1.- (1) So long as this section has effect, the Secretary of Exercise of State Exercise of shall act as chief executive officer as executive and respects Irish services instead executive and of the Governor legislative of Northern Ireland, and no person shall be legislative powers in N.I appointed or hold office under and in accordance with section 8 powers in N.I. of the Government of Ireland Act 1920 c. 67. 1920 as minister of Northern 1920 c. 67. Ireland or head of a department of the Government of Northern Ireland; and, subject to the provisions of this Act and any Order in Council thereunder,-

(a) all functions which apart from this Act belong to the Governor, or to the Governor in Council, or to the Government or any minister of Northern Ireland or head of a department of the Government of Northern Ireland, shall be discharged by the Secretary of State; and

(b) functions which belong to a department of the Government of Northern Ireland may be discharged by the Secretary of State or (except in so far as he otherwise directs) may, notwithstanding that there is no head of the department, be discharged by the department on behalf of the Secretary of State and subject to his direction and control.

Paragraphs (a) and (b) of this subsection shall apply to functions conferred by any enactment or instrument after the passing of this Act, except in so far as provision to the

contrary is made by that enactment or instrument.

(2) So long as this section has effect, the Attorney General for England and Wales shall by virtue of that office be Attorney General for Northern Ireland also, and he and the Solicitor General shall by virtue of membership of the bar of England and Wales have in Northern Ireland the same rights of audience as members of the bar of Northern Ireland.

(3) So long as this section has effect, the Parliament of Northern Ireland shall stand prorogued (and no writ need be issued to fill any vacancy); and Her Majesty shall have power by Order in Council to make laws for any purpose for which the Parliament of Northern Ireland has power to make laws, and may by any such Order in Council confer powers or duties on the Secretary of State or any other Minister or department of the Government of the United Kingdom.

Subject to the provisions of this Act, any Order in Council under this subsection may include the like provisions and shall have the same validity and effect as an Act passed (with any necessary consent) by the Parliament of Northern Ireland, and shall accordingly be subject to amendment and repeal by such an Act or by a further Order in Council under this section, and be deemed to be included (so far as the context permits) in any reference to enactments of that Parliament.

(4) Save as provided by this section or any Order in Council made thereunder, Irish services shall continue to be administered, and the cost thereof to be met, as nearly as may be as if this section had not been passed; but the Schedule to this Act shall have effect to make provision as regards the discharge of functions which are by this section made exercisable by the Secretary of State or Attorney General, and as regards other consequential, supplementary or transitional matters.

(5) Subject to any provision made by the Schedule to this Act, this section shall continue in force until the end of the period of one year beginning with the passing of this Act and shall then expire, but, at any time before the expiry of this section, Her Majesty may by Order in Council direct that it shall continue in force for a further period of one year from the time at which it would otherwise expire:

Provided that Her Majesty shall not be recommended to make an Order under this subsection unless a draft of the Order has been approved by resolution of each House of Parliament.

Status of **2.** Nothing in this Act shall derogate or authorise anything to Northern be done in derogation from the status of Northern Ireland as

Ireland as part of the United Kingdom.

part of the

United

Kingdom

Short title. 3. This Act may be cited as the Northern Ireland
(Temporary Provisions) Act 1972.

Section 1

SCHEDULE
CONSEQUENTIAL, SUPPLEMENTARY AND
TRANSITIONAL PROVISIONS

*Discharge of functions exercisable by Secretary of State
or Attorney General*

- 1.-(1) So long as section I of this Act has effect, there shall be a body, to be known as the Northern Ireland Commission, to give advice to the Secretary of State on such matters connected with the discharge of his functions relating to Northern Ireland as he may refer to them; and it shall be the duty of the Secretary of State, unless in any case it appears to him impracticable by reason of urgency or otherwise so to do, to refer to the Commission for their advice any proposal to recommend to Her Majesty the making of an Order in 1922 c. 5 Council under section 1(3) of this Act and any proposal to (N.I.) make regulations under section 1(3) of the Civil Authorities (Special Powers) Act (Northern Ireland) 1922.
- (2) The Commission shall consist of such number of persons appointed by the Secretary of State as he may from time to time determine, but a person shall not be appointed a member of the Commission unless he is at the time of his appointment ordinarily resident in Northern Ireland.
- (3) At any meeting of the Commission the chair shall be taken by the Secretary of State or, in his absence, by a person nominated by him to take his place (whether specially nominated for that meeting or more generally).
- (4) A member of the Commission shall hold and vacate office as such in accordance with the terms of his appointment, but may at any time, by notice in writing addressed to the Secretary of State, resign his membership.
- (5) The Secretary of State may pay to the members of the Commission, out of moneys provided by Parliament, such remuneration and allowances as he may with the approval of the Minister for the Civil Service determine.
- (6) No provision requiring the advice of any minister or of the Privy Council of Northern Ireland in relation to any action of the Governor shall be taken to apply in connection with the discharge of the Governor's functions by the

Secretary of State under this Act.

2.- (1) The Secretary of State may by order appoint such persons as he sees fit -

(a) to discharge any functions exercisable by him by virtue of section 1(1) of this Act, other than the power which is conferred by section 1(3) of the Civil Authorities (Special Powers) Act (Northern Ireland) 1922 to make regulations with respect to the preservation of peace and maintenance of order; or

(b) subject to any provision to the contrary in any Order in Council under section 1(3) of this Act, to discharge any functions conferred on him by such an Order in Council.

(2) Anything done in pursuance of an appointment under sub-paragraph (1) above shall be of the same validity and effect as if done by the Secretary of State; but no such appointment shall preclude the Secretary of State from discharging any functions himself.

(3) Any appointment under sub-paragraph (1) above may at anytime be revoked by a further order of the Secretary of State.

3.- (1) If at any time when section 1 of this Act has effect the office of Attorney General for England and Wales is vacant, then any functions authorised or required by any enactment or otherwise to be discharged by the Attorney General for Northern Ireland may be discharged by the Solicitor General for England and Wales as his deputy, and any certificate, petition, direction, notice, proceeding or other document, matter or thing whatsoever authorised or required to be given, delivered, served, taken or done to, on or against the Attorney General for Northern Ireland may be given, delivered, served, taken or done to, on or against the Solicitor General for England and Wales.

(2) The Solicitor General for England and Wales may also, so long as section I of this Act has effect, act as Attorney General for Northern Ireland as deputy for the Attorney General for England and Wales, if the Attorney General is unable to act owing to absence or illness, or if the Attorney General authorises the Solicitor General to act in any particular case.

*Parliamentary procedure for Orders in Council
N.I statutory rules etc.*

4.- (1) Her Majesty shall not be recommended to make an Order in Council under section 1(3) of this Act unless either a draft of the Order has been approved by resolution of each House of Parliament or the Order declares that it has been

made to appear to Her Majesty that by reason of urgency the Order requires to be made without a draft having been so approved.

(2) Any Order in Council under section 1(3) of this Act, other than an Order in Council of which a draft has been approved by resolution of each House of Parliament shall be laid before Parliament after being made and, if at the end of the period of forty days (computed in accordance with section 7(1) of the Statutory Instruments Act 1946) after the day on which it is made the Order has not been approved by resolution of each House, shall then cease to have effect (but without prejudice to anything previously done under the Order or to the making of a new Order).

1922 c. 5 (3) The Secretary of State shall not make any regulations (N.I.) under section 1(3) of the Civil Authorities (Special Powers) Act (Northern Ireland) 1922 unless either a draft of the regulations has been approved by a resolution of each House of Parliament or the regulations declare that it appears to the Secretary of State that by reason of urgency the regulations require to be made without a draft having been so approved; and where any regulations are so made by the Secretary of State without a draft having been so approved, the last foregoing sub-paragraph shall apply to them as it applies to an Order in Council under section 1(3) of this Act.

(4) An Order in Council under section 1(3) of this Act may, in relation to any statutory rules (including any such rules made by virtue of such an Order in Council), make provision corresponding to the last foregoing sub-paragraph or provision for the rules to be subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament in like manner as a statutory instrument and for section 5 of the 1946 c. 36. Statutory Instruments Act 1946 to apply accordingly.

(5) Where under any enactment or instrument it is a condition for the taking of any step (other than the annulment of any instrument), or for the coming of anything into operation, that a resolution or motion has been passed or address presented by one or both of the Houses of the Parliament of Northern Ireland, then so long as section 1 of this Act has effect the step may be taken or the thing shall come into operation without any such resolution, motion or address; but this sub-paragraph shall have no application to the consent required under subsection (2) of Section 1 of the Ireland Act 1949 (which provides that in no event will Northern Ireland nor any part thereof cease to be part of His Majesty's dominions and of the United Kingdom without the consent of the Parliament of Northern Ireland); and-

(a) any statutory instrument made or coming into operation by virtue of this sub-paragraph shall be subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament; and

(b) subject to any provision made by virtue of the last foregoing sub-paragraph, any statutory rules so made or coming into operation shall be subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament in like manner as a statutory instrument and section 5 of the Statutory Instruments Act 1946 shall apply accordingly.

(6) So much of any enactment or instrument as makes the taking of any step, or the coming of anything into operation, conditional on the laying of any instrument or document before the Parliament of Northern Ireland or either House of that Parliament, or on any lapse of time after an instrument or document is so laid shall not apply so long as section 1 of this Act has effect.

5. So long as section 1 of this Act has effect, section 10(3), (4) and (5)(a) of the Parliamentary Commissioner Act (Northern Ireland) 1969 and section 11(3) of the Commissioner for Complaints Act (Northern Ireland) 1969 shall have effect as if any reference therein to the Parliament of Northern Ireland were a reference to the Parliament of the United Kingdom. 1969 c. 10 (N.I.)
1969 c. 25 (N.I.)

Transitional

6.-(1) Subject to any provision of this Act or of any Order in Council under section 1(3) of this Act,-

(a) anything required or authorised by or under any enactment or instrument to be done to or in relation to the Governor or any minister of Northern Ireland in connection with any functions exercisable by virtue of section 1(1) of this Act by the Secretary of State shall, so long as section I of this Act has effect, be done instead to or in relation to the Secretary of State or any person for the time being appointed by him to discharge the relevant functions; and

(b) any enactment or instrument shall have effect, so far as may be necessary for or in consequence of the exercise of any functions by the Secretary of State by virtue of section 1(1) of this Act, as if references to the Governor of Northern Ireland or to the Governor in Council, or to the Government or any minister of Northern Ireland (including any reference which is to be construed as such a reference) were references to the Secretary of State or any person appointed by him

to discharge the relevant functions.

(2) This Act shall not invalidate anything done before it comes into force; and, subject as aforesaid,-

(a) anything which is then in process of being done by or in relation to the Governor or by or in relation to any minister of Northern Ireland may be continued by or in relation to the Secretary of State or any person appointed by him to discharge the relevant functions; and

(b) any order, regulation, rule, direction, authority, appointment, authentication, approval or other instrument or act effective at the coming into force of this Act as that of the Governor in Council or Governor or any minister of Northern Ireland (other than any appointment as parliamentary secretary in a department of the Government of Northern Ireland) shall continue to have effect as that of the Secretary of State.

7. The expiry of section I of this Act shall not affect the operation thereof as respects things previously done or omitted to be done, or affect the continuance or effect of any Order in Council, regulations or other instrument or act effective by virtue of that section at the expiry thereof; and any Order in Council, regulations or instrument made or issued under or by virtue of that section may make provision having permanent effect or provision to take effect on or after the expiry of the section.

Interpretation

1958 c. 18
(N.I.).
1946 c. 36.

8. In this Schedule " enactment " includes an enactment of the Parliament of Northern Ireland, " statutory rules " has the same meaning as it has for purposes of the Statutory Rules Act (Northern Ireland) 1958, and " statutory instrument " means a statutory instrument within the meaning of the Statutory Instruments Act 1946.

PRINTED IN ENGLAND BY C. H. BAYLIS, CB
Controller of Her Majesty's Stationery Office and Queen's Printer of Acts of Parliament

C. 3. Northern Ireland Constitution Act 1973. Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Northern Ireland Constitution Act 1973 1973 CHAPTER 36

An Act to make new provision for the government of Northern Ireland. [18th July 1973]

BE IT ENACTED by the Queen's most Excellent Majesty, by and with the advice and consent of the Lords Spiritual and Temporal, and Commons, in this present Parliament assembled, and by the authority of the same, as follows:-

PART I PRELIMINARY

Status of Northern Ireland

1. It is hereby declared that Northern Ireland remains part of Her Majesty's dominions and of the United Kingdom, and it is hereby affirmed that in no event will Northern Ireland or any part of it cease to be part of Her Majesty's dominions and of the United Kingdom without the consent of the majority of the people of Northern Ireland voting in a poll held for the purposes of this section in accordance with Schedule 1 to this Act.

Status of
Northern Ireland
as part of United
Kingdom

Devolution orders

2. (1) If it appears to the Secretary of State-
 - (a) that the Northern Ireland Assembly (in this Act referred to as "the Assembly") has made satisfactory provision by its standing orders for the purposes mentioned in section 25(2) to (5) below ; and
 - (b) that a Northern Ireland Executive can be formed which, having regard to the support it commands in the Assembly and to the electorate on which that support is based, is likely to be widely accepted throughout the community,and that having regard to those matters there is a reasonable basis for the establishment in Northern Ireland of government by consent, he shall lay before Parliament the draft of an Order in Council appointing a day for the commencement of Part II of this Act and declaring what matters shall, subject to section 3 below,

Initial
devolution of
legislative and
executive
responsibility.

- be transferred matters for the purposes of this Act.
- (2) The matters declared by an Order under this section to be transferred matters shall not include-
- (a) any of the matters specified in Schedule 2 to this Act (in this Act referred to as "excepted matters"); or
- (b) any of the matters specified in Schedule 3 to this Act.
- (3) If the draft laid before Parliament under subsection (1) above is approved by resolution of each House of Parliament the Secretary of State shall submit it to Her Majesty in Council and Her Majesty in Council may make the Order in terms of the draft.
- (4) On the day appointed by an Order under this section for the commencement of Part II of this Act (in this Act referred to as "the appointed day") section 1 of the Northern Ireland (Temporary Provisions) Act 1972 shall expire. ^{1972 c. 22.}
3. (1) If at any time after the appointed day it appears to the Secretary of State- ^{Alterations in}
- (a) that any matter (not being an excepted matter) which is not a transferred matter by virtue of an Order under section 2 above or a previous Order under this section should become a transferred matter; or ^{devolved responsibilities.}
- (b) that any matter which by virtue of any such Order is a transferred matter should cease to be such a matter,
- he may, subject to subsection (2) below, lay before Parliament the draft of an Order in Council declaring that the matter shall be or, as the case may be, shall cease to be a transferred matter with effect from such date as may be specified in the Order.
- (2) The Secretary of State shall not lay before Parliament the draft of an Order in Council declaring that any matter not specified in Schedule 3 to this Act shall cease to be a transferred matter unless the Assembly has passed a resolution praying that it should cease to be a transferred matter.
- (3) Subsection (3) of section 2 above shall have effect in relation to any draft laid before Parliament under this section as it has effect in relation to a draft laid before Parliament under that section.
- (4) Any matter (not being an excepted matter) which is not for the time being a transferred matter is in this Act referred to as a "reserved matter".

PART III
PREVENTION OF RELIGIOUS AND
POLITICAL DISCRIMINATION

17. (1) Any Measure, any Act of the Parliament of Northern Ireland and any relevant subordinate instrument shall, to the extent that it discriminates against any person or class of persons on the ground of religious belief or political opinion, be void. Discrimination in legislation.
- (2) In this section "relevant subordinate instrument" means an instrument of a legislative character (including a byelaw) made (whether before or after the coming into force of this section) under any Act of the Parliament of the United Kingdom or the Parliament of Northern Ireland or under any Measure and extending only to Northern Ireland or a part of Northern Ireland.
18. (1) If it appears to the Secretary of State to be expedient in the public interest that steps should be taken for the speedy decision of any question whether a provision of a Measure, Act of the Parliament of Northern Ireland or relevant subordinate instrument within the meaning of section 17 above is void by virtue of that section, he may recommend to Her Majesty that the question be referred for decision to the Judicial Committee of the Privy Council. Special procedure for validity of legislation.
- (2) If it appears to the Secretary of State that a proposed Measure transmitted to him after being passed by the Assembly contains a provision which, if the Measure were enacted, might be void by virtue of the said section 17 he shall refer it back to the Assembly for further consideration; and if-
- (a) it is again transmitted to him with or without modification; and
- (b) it still appears to him to contain such a provision as aforesaid,
- he shall recommend to Her Majesty that the question whether that provision would be void by virtue of the said section 17 be referred for decision to the Judicial Committee of the Privy Council.
- (3) For the purposes of their consideration of any question referred to them under this section the Judicial Committee may hear any person who appears to them to be interested in the determination of that question.
- (4) The decision of the Judicial Committee under this section as to the validity of any provision shall be stated in open court and shall be binding in all subsequent legal proceedings.

- (5) Where the Judicial Committee decide that a provision in a proposed Measure would be void the Secretary of State shall not submit the proposed Measure for the approval of Her Majesty in Council; and where they decide that such a provision would not be void their decision shall be taken as applying also to that provision if contained in the Measure when enacted.
- (6) Subsection (6) of section 5 above shall apply where the Secretary of State is precluded by subsection (5) above from submitting a proposed Measure for approval as it applies where he withholds his consent under that section and as if the reference to subsection (5) of that section included a reference to subsections (2) and (5) above.
- (7) This section is without prejudice to any power of Her Majesty to refer to the Judicial Committee any questions other than those mentioned in this section.
- 19.** (1) It shall be unlawful for a Minister of the Crown, a member of the Northern Ireland Executive or other person appointed under section 8 above, the Post Office and any authority or body listed in Schedule 2 to the Parliamentary Commissioner Act 1967,

Discrimination	by	public
authorities.		
1967	c.	13.
1969	c.	10
(N.I.)		
1969	c.	25
(N.I.)		

 Schedule 1 to the Parliamentary Commissioner Act (Northern Ireland) 1969 or Schedule 1 to the Commissioner for Complaints Act (Northern Ireland) 1969 to discriminate, or aid, induce or incite another to discriminate, in the discharge of functions relating to Northern Ireland against any person or class of persons on the ground of religious belief or political opinion.
- (2) The obligation to comply with subsection (1) above is a duty owed to any person who may be adversely affected by a contravention of that subsection, and any breach of that duty is actionable in Northern Ireland accordingly.
- (3) Without prejudice to the right of any person apart from this subsection to claim an injunction restraining another from continuing or repeating any act which is unlawful by virtue of subsection (1) above, the plaintiff may in an action in respect of an act alleged to be unlawful as aforesaid claim any such injunction as is mentioned below on the grounds-
- (a) that the act was done by the defendant and was unlawful as aforesaid;

(b) that the defendant had previously done such unlawful acts of the same kind as, or of a similar kind to, that act; and

(c) that he is likely, unless restrained by order of the court, to do further acts of the same or of a similar kind;

and the court may, if satisfied as to those grounds and whether or not damages are awarded, grant such injunction as appears to the court to be proper in all the circumstances, being an injunction restraining the defendant from doing, or causing or permitting others to do, further acts of the same or a similar kind.

20. (1) There shall be constituted a Commission to be known as the Standing Advisory Commission on Human Rights (and hereafter in this section referred to as the Advisory Commission) for the purpose of-

(a) advising the Secretary of State on the adequacy and effectiveness of the law for the time being in force in preventing discrimination on the ground of religious belief or political opinion and in providing redress for persons aggrieved by discrimination on either ground;

(b) keeping the Secretary of State informed as to the extent to which the persons, authorities and bodies mentioned in section 19(1) above have prevented discrimination on either ground by persons or bodies not prohibited from discriminating by that law.

(2) The Advisory Commission shall consist of-

(a) a chairman appointed by the Secretary of State from among the members of the Advisory Commission;

(b) the chairman of the Northern Ireland Community Relations Commission;

(c) the Northern Ireland Commissioner for Complaints;

(d) the Northern Ireland Parliamentary Commissioner for Administration; and

(e) such other members as may be appointed by the Secretary of State;

and any member mentioned in paragraphs (b) to (d) above is hereafter in this section referred to as an ex-officio member.

- (3) An ex-officio member of the Advisory Commission shall on ceasing to hold the office by virtue of which he is a member of the Commission cease to be a member of the Commission and, if he is the chairman, to be chairman.
 - (4) The members of the Advisory Commission, other than the ex-officio members, shall hold and vacate office in accordance with the terms of their respective appointments and shall, on ceasing to hold office, be eligible for re-appointment, but any such member may at any time by notice addressed to the Secretary of State resign his office.
 - (5) The Secretary of State may out of moneys provided by Parliament pay the members of the Advisory Commission, other than the ex-officio members, such remuneration and such allowances as may be determined by the Secretary of State with the consent of the Minister for the Civil Service.
 - (6) The Secretary of State shall provide the Advisory Commission with such officers and such accommodation as may be appropriate.
 - (7) The Advisory Commission shall make annual reports to the Secretary of State with respect to the exercise of their functions and make copies of those reports available to the Assembly; and the Secretary of State shall lay any such report before each House of Parliament.
- 21.** (1) Subject to subsections (2) and (3) below, it shall be unlawful for an authority or body to which this section applies to require any person to take an oath, make an undertaking in lieu of an oath or make a declaration, as a condition of his being appointed to or acting as a member of that authority or body, or of serving with or being employed under that authority or body. Unlawful oaths, undertakings and declarations,
- (2) Subsection (1) above shall not prevent a person being required to take an oath or make an undertaking or a declaration which is specifically required or authorised to be taken or made-
 - (a) by the law in force immediately before the coming into force of that subsection; or
 - (b) by or under this Act or by a subsequent Measure for the time being in force;but, except as aforesaid, has effect notwithstanding anything in any enactment, any Measure or any

instrument made under an enactment or a Measure.

- (3) Subsection (1) above shall not prevent a person being required to make a declaration of acceptance of office or a declaration that he is qualified to act, serve or be employed, or not disqualified from acting, serving or being employed, in any capacity.
- (4) This section applies to the Assembly and to any authority or body listed in Schedule 1 to the Parliamentary Commissioner Act (Northern Ireland) 1969 or Schedule 1 to the Commissioner for Complaints Act (Northern Ireland) 1969. ^{1969 c. 10 (N.I.). 1969 c. 25 (N.I.).}
- (5) Subsections (1) to (3) above shall apply with the necessary modifications to a member of the Northern Ireland Executive or other person appointed under section 8 above as they apply to any such authority or body.
- (6) Subsections (2) and (3) of section 19 above shall apply in relation to subsection (1) above as they apply in relation to subsection (1) of that section.
- 22.** (1) The enactments mentioned in subsection (2) below (which preclude a Commissioner appointed under any of the Acts so mentioned from conducting an investigation under the relevant Act when the person aggrieved has or had a remedy investigation by way of proceedings in a court of law) shall not apply to an investigation of a complaint alleging maladministration involving discrimination on the ground of religious belief or political opinion or a requirement in contravention of section 21 above to take an oath or make an undertaking or declaration. ^{Removal of restrictions on investigation into}
- (2) The said enactments are : -
- (a) section 5(2)(b) of the Parliamentary Commissioner Act 1967 c. 13. 1967;
- (b) section 5(2)(b) of the Parliamentary Commissioner Act (Northern Ireland) 1969; and ^{1969 c. 10.}
- (c) section 5(3)(b) of the Commissioner for Complaints Act (Northern Ireland) 1969. (N.I.). ^{1969 c. 25.}
- 23.** (1) For the purposes of this Part of this Act a Measure, an Act of the Parliament of Northern Ireland or any other instrument discriminates against any person or class of persons if it treats that person or that class less favourably in any circumstances than other persons are treated in those circumstances by the law for the time being in force in Northern Ireland. ^{Interpretation and supplemental.}

- (2) For those purposes a person discriminates against another person or a class of persons if he treats that other person or that class less favourably in any circumstances than he treats or would treat other persons in those circumstances.
- (3) No Measure, Act of the Parliament of Northern Ireland or other instrument and no act done by any person shall be treated for the purposes of this Act as discriminating if the instrument has the effect, or, as the case may be, the act is done for the purpose, of safeguarding national security or protecting public safety or public order.
- (4) A certificate purporting to be signed by or on behalf of the Secretary of State and certifying that an act specified in the certificate was done for the purpose of safeguarding national security shall be conclusive evidence that it was done for that purpose.
- (5) No provision of this Part of this Act shall affect the operation before the coming into force of that provision of any Measure, Act of the Parliament of Northern Ireland or other instrument.
- (6) No provision of this Part of this Act shall render unlawful anything required or authorised to be done by any Act of the Parliament of the United Kingdom, whenever passed.

PART IV

THE NORTHERN IRELAND ASSEMBLY

- 24.** (1) The Assembly elected under the Northern Ireland Assembly Act 1973, and every Assembly subsequently elected, shall as its Presiding officer and Clerk of the first business elect one of its members to be the presiding Assembly officer of the Assembly. 1973 c. 17.
- (2) The person so elected shall hold office until the dissolution of the Assembly unless he previously resigns or ceases to be a member of the Assembly or is removed from office by resolution of the Assembly: and if the presiding officer vacates his office before the expiration of his term of office the Assembly shall elect another person to fill his place for the remainder of that term.
 - (3) There shall be a Clerk to the Assembly appointed by Her Majesty on the recommendation of the Secretary of State.
 - (4) The Clerk to the Assembly shall, with the consent of the Ministry of Finance for Northern Ireland as to numbers, appoint such other officers and servants of the Assembly as he considers requisite.

- (5) The remuneration of the Clerk to the Assembly shall be such as may be determined by the Ministry of Finance for Northern Ireland; and the remuneration and conditions of service of the other officers and servants of the Assembly shall be such as may be determined by the Clerk to the Assembly with the consent of that Ministry.
 - (6) The remuneration of the Clerk to the Assembly shall be charged on and paid out of the Consolidated Fund of Northern Ireland and the remuneration of the other officers and servants of the Assembly shall be defrayed out of moneys appropriated by Measure.
 - (7) The Clerk to the Assembly shall act as presiding officer while that office is vacant pending an election under subsection (1) or (2) above.
 - (8) Any functions of the Clerk to the Assembly (including functions under section 5 above or under subsection (7) above) may, if the office of Clerk is vacant or the Clerk is for any reason unable to act, be discharged by any other officer for the time being discharging the duties of the Clerk.
25. (1) The Assembly shall make standing orders for regulating its procedure.
- (2) The standing orders shall include provision- Procedure.
 - (a) for general debate of a proposed Measure with an opportunity for members to vote on its general principles
 - (b) for the consideration of, and an opportunity for members to vote on, the details of a proposed Measure; and
 - (c) for a final stage at which a proposed Measure can be passed or rejected but not amended.
 - (3) The standing orders shall include provision for the procedure to be adopted where the Secretary of State has withheld his consent to a proposed Measure under subsection (3) of section 5 above or has referred a proposed Measure back to the Assembly for further consideration.
 - (4) The standing orders shall include provision for the establishment of consultative committees to advise and assist the head of each of the Northern Ireland departments in the formulation of policy with respect to matters within the responsibilities of his department, and a committee may be so established either in relation to a single department or in relation to more than one.
 - (5) Standing orders made by virtue of subsection (4) above shall, subject to subsection (6) below, provide for the head of the department or the heads of departments in relation to which a consultative committee is established to be chairman or joint

chairmen of that committee and shall make provision for securing that the balance of parties in the Assembly is, so far as practicable, reflected in the membership of the consultative committees taken as a whole.

- (6) Her Majesty may by Order in Council repeal or amend so much of subsection (5) above as relates to the chairmanship of consultative committees and make such consequential or transitional provision in connection with the repeal or amendment as appears to Her Majesty to be necessary or expedient; but the power to make Orders under this subsection (which includes power to vary or revoke a previous Order) shall not be exercisable before the appointed day and no recommendation shall be made to Her Majesty to make such an Order unless a draft of it has been approved by resolution of each House of Parliament.
 - (7) The standing orders may provide for enabling a consultative committee to obtain from any department in relation to which it is established such information as the committee may require for the purpose of discharging its functions but shall not enable the committee or any member thereof to have access to any papers of that department.
 - (8) The standing orders shall include provision for the examination by a committee of the Assembly of the manner in which moneys charged on or appropriated out of the Consolidated Fund of Northern Ireland have been applied.
 - (9) The Secretary of State may give directions for regulating the procedure of the Assembly so far as he considers requisite pending the making of standing orders by the Assembly.
 - (10) Subsection (8) above does not apply to the application of moneys before the appointed day.
26. (1) The powers, privileges and immunities of the Assembly and of the members and committees thereof shall be the same as those for the time being held and enjoyed by the House of Commons and its members and committees but this subsection has effect subject to section 25(7) above and to any provision made by Measure.
- Privileges,
remuneration,
etc.
- (2) There shall be paid to each member of the Assembly such salary and allowances as may be prescribed by Order in Council; and provision may be made by Order in Council for the payment of pensions to or in respect of persons who have been members of the Assembly.
 - (3) Any salary or allowances payable to a member by virtue of an Order in Council under subsection (2) above shall accrue from the date on which he is returned as a member but shall not be payable unless he takes his seat in the manner prescribed by

standing orders.

- (4) Special provision may be made by Order in Council under subsection (2) above in respect of the member who is the presiding officer of the Assembly and in respect of such other members (if any) as may be elected by the Assembly to discharge other functions in relation to the Assembly.
 - (5) Any salaries or allowances payable by virtue of an Order under subsection (2) above, and any sums required by such an Order relating to pensions to be paid out of public funds, shall be defrayed out of moneys appropriated for that purpose by Measure.
 - (6) Any Order in Council under subsection (2) above may be varied or revoked by a subsequent Order.
 - (7) A member of the Assembly may resign his seat by giving notice in writing to the presiding officer of the Assembly; and if a seat becomes vacant by resignation, death or disqualification the presiding officer shall as soon as practicable inform the Assembly thereof.
 - (8) Provision may be made by Order in Council under subsection (2) above for increasing the salary specified in section(5) of the Northern Ireland Assembly Act 1973 or for altering the allowances there mentioned but, save as aforesaid, neither that 1873 c. 17. 1 subsection nor subsection (3) above affects any payment to be made under the said section 1(5) to any person by virtue of his membership of the Assembly elected under that Act.
 - (9) Subsection (5) above shall, as from the appointed day, apply to any salaries or allowances payable under the said section 1(5).
- 27.** (1) The Assembly elected under the Northern Ireland Assembly Act 1973 shall by virtue of this subsection be dissolved- Dissolution and prorogation.
- if an Order in Council is made under section 2 above before
- (a) 30th March 1974, on 'the fourth anniversary of the appointed day;
 - (b) if no Order in Council is so made, on 30th March 1974.
- (2) Any Assembly elected after that mentioned in subsection (1) above shall by virtue of this subsection be dissolved-
- (a) except where paragraph (b) below applies, on the fourth anniversary of the dissolution of its predecessor;
if its predecessor was dissolved by virtue of paragraph (b) of subsection (1) above and no Order in Council is made under
 - (b) section 2 above before the expiration of the period of six months beginning with the day on which it was elected, at the expiration of that period.
- (3) If, apart from this subsection, the date of dissolution under subsection (1) (a) or (2) above would fall on a Saturday,

- Sunday or public holiday it shall fall on the next subsequent day which is not a Saturday, Sunday or public holiday.
- (4) The Secretary of State may by order direct that any date of dissolution under paragraph (a) of subsection (1) or (2) above shall, instead of being determined in accordance with that paragraph and subsection (3) above, be a date specified in the order, being a date falling not more than two months before or after the date so determined.
 - (5) If it appears to Her Majesty that the composition of the Assembly is such that it is not possible for the Secretary of State to make appointments under section 8 above which comply with the requirements of subsection (4) of that section and that it is in the public interest that the Assembly should be dissolved, Her Majesty, after taking into account any vote or resolution of the Assembly which appears to Her Majesty to be relevant, may by Order in Council direct that the date of dissolution for the Assembly, instead of being determined in accordance with the foregoing provisions of this section, shall be such earlier date as may be specified in the Order.
 - (6) In any case in which an Order could be made under subsection (5) above Her Majesty may, instead of or before making an Order under that subsection, by Order in Council prorogue or further prorogue the Assembly.
 - (7) If the Assembly is dissolved in accordance with subsection (1) (b) or (5) above Her Majesty may by Order in Council appoint a day for the election of members of a new Assembly; and the first meeting of the new Assembly shall be held on such day as the Secretary of State may by order direct.
 - (8) An Order in Council under this section may be varied or revoked by a subsequent Order and, except in the case of an Order proroguing the Assembly for a period of four months or less and not extending a previous period of prorogation, no recommendation shall be made to Her Majesty to make an Order under this section unless a draft of it has been approved by resolution of each House of Parliament.
 - (9) Any power of the Secretary of State to make an order under subsection (4) or (7) above includes power to vary or revoke a previous order and, in the case of an order under subsection (4), shall be exercisable by statutory instrument subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament.
 - (10) An Order in Council under this section proroguing the Assembly shall specify the period of prorogation and the Assembly shall meet at the expiration of that period but without prejudice to the power of Her Majesty to recall it earlier and subject to any further prorogation or any dissolution by or

under this section before the expiration of that period.

28. (1) Section 1(2) of the Northern Ireland Assembly Act 1973 and the Schedule to that Act (which provide for the members of the Assembly to be returned for the constituencies in Northern Ireland which would return members to the Parliament of the United Kingdom if a general election were held at the passing of that Act and specifies the number of members to be returned by each constituency) shall apply also in relation to any subsequent election of members of the Assembly and, subject to subsection (6) below, shall so apply as if for the reference to the passing of that Act there were substituted a reference to the date on which the election is held. Constituencies and number of members. 1973 c. 17.
- (2) Where the Boundary Commission for Northern Ireland submit to the Secretary of State a report under section 2(1) or (3) of the House of Commons (Redistribution of Seats) Act 1949 showing the constituencies into which the whole of, or any area in, Northern Ireland should be divided they shall submit therewith a supplementary report showing the number of members which they recommend should be returned to the Assembly by each of those constituencies. 1949 c. 66.
- (3) The recommendations in a supplementary report shall not be such as substantially to alter the number of members specified in section 1(1) of the said Act of 1973 (total number of members of Assembly); and those recommendations shall be such as to secure, so far as practicable, that the ratio of the electorate of each constituency to the number of members to be returned by that constituency is the same in every constituency. In this subsection "the electorate ", in relation to a constituency, means the number of persons whose names appear on the register of electors for that constituency in force on the enumeration date (as defined in Schedule 2 to the said Act of 1949) under section 29 below.
- (4) Section 2(4) and (5) and section 3 of the said Act of 1949 (publication of notice of proposed report of Boundary Commission and implementation of recommendations in report) shall apply to a supplementary report under this section as they apply to a report under that Act.
- (5) An Order in Council under the said Act of 1949 for giving effect, with or without modifications, to the recommendations contained in a report or supplementary report of the Boundary Commission for Northern Ireland may amend section 1(1) of the said Act of 1973 by altering the number of members there specified and may amend the Schedule to that Act by altering the name of any of the constituencies there mentioned or the number of members there specified in relation to any constituency.

- (6) Any provision of an Order in Council under the said Act of 1949 altering the boundaries of any constituency in Northern Ireland or the number of members specified in the said section 1(1) or the said Schedule in relation to any constituency shall not affect any election to the Assembly before the next general election to the Assembly or affect the constitution of the Assembly then in being.
- (7) The officers of the Boundary Commission for Northern Ireland shall include the Chief Electoral Officer for Northern Ireland as an additional assessor.
29. (1) The following provisions of section 2 of the Northern Ireland Assembly Act 1973, that is to say- Elections and franchise. 1973 c. 17.
- (a) subsection (3) (voting in poll for election under that Act to be by single transferable vote);
- (b) subsection (4) (deposits by candidates at that election);
- (c) subsection (5) (power of Secretary of State by order to make provision as to the conduct etc. of that election);
- shall apply also to any subsequent election of members of the Assembly, including bye-elections.
- (2) The provision that may be made by an order under subsection (5) of the said section 2 as extended by this section shall include provision for determining, subject to section 27(7) above, the date of the poll for any such subsequent election, provision as to the persons entitled to vote at any such election and the registration of such persons and provision for such other matters relating to any such election as the Secretary of State thinks necessary or expedient.
30. (1) For section 10 of the House of Commons Disqualification Act 1957 (which applies certain provisions of that Act to the Senate and House of Commons of the Parliament of Northern Ireland) there shall be substituted- Disqualification for membership of Assembly. 1957 c. 20.
10. - (1) Subject to subsection (2) of this section, the following provisions of this Act, that is to say- Provisions relating to Northern Ireland Assembly.
- (a) section 1(1), (3) and (4) and sections 3, 5, 8 and 9; and
- (b) Parts I, II and III of Schedule 1,
- shall apply in relation to the Northern Ireland Assembly as they apply in relation to the House of Commons of the Parliament of the United Kingdom, and references in those provisions to the House of Commons shall be construed accordingly.
- (2) In relation to the Northern Ireland Assembly for Parts II and III of Schedule 1 to this Act there shall be substituted the Parts set out in Schedule 3 to this Act."
- (2) In Schedule 3 to the said Act of 1957 the heading shall be

changed to "Provisions substituted for Parts II and III of Schedule 1 in relation to Northern Ireland Assembly" and all the other provisions of that Schedule except the substituted Parts II and III shall be omitted.

- (3) In section 3 of the Northern Ireland Assembly Act 1973 (disqualification for membership of Assembly) in subsection (1) for the words from "a person is disqualified for membership of the Assembly" onwards there shall be substituted the words "a person is disqualified for membership of the Assembly if he is disqualified for membership of the Commons House of the Parliament of the United Kingdom otherwise than by the House of Commons Disqualification Act 1957" and in subsection (3) of that section references to a disqualification imposed by that section shall include references to a disqualification imposed by the said Act of 1957 as amended by this section.

ANNEX D - STANDING ORDER ARMAGH PRISON - NORMES DE CONDUCTA INTERNA REPUBLICANES

A Company - Armagh Gaol

Standing Order – 5th Batt

- 1. Any Volunteer found guilty of undermining the Staff, will be dealt with severely.*
- 2. Anyone found guilty of Loose Talk will be dealt with accordingly.*
- 3. Smuggling of letters (in or out) will not be tolerated, unless permission is granted beforehand by the Staff.*
- 4. Any Volunteer applying for Compassionate Parole, must get permission from the Batt. Staff, (if permission is granted and she wishes an extension, she must work through Sinn Féin outside).*
- 5. All statements going to the papers must go through the Batt. R.R.O. via Company P.R.O.*
- 6. On the day of the funeral of a Volunteer, all radios, T.V.'s, record players and recreation will be suspended for that day (except for News) until after the funeral. There will be Commemoration Parades on the first Sunday after the burial of a Vol. Full dress on this Sunday to be worn to Mass.*
- 7. News, Irish Political and National Music Programmes will have first preference on Radios and T.V's.*
- 8. Aggro with Screws of Loyalist will not be tolerated (if a Volunteer has complaint against either of these parties, she is to report it to her Company staff immediately.*
- 9. All Volunteers must have cells cleaned out by 10.00 a.m.*
- 10. All Volunteers reporting sick must remain in bed until the following morning.*
- 11. There is to be no noise after twelve midnight.*
- 12. Anyone wishing to see the Welfare must have prior permission from Company O.C. Any Welfare matter the O.C. deals with will be kept in strict confidence.*

13. *All Volunteers must be ready on the day of their visits. This is to ensure that our Visitors are not kept waiting.*
14. *No property within the Company is to be damaged or destroyed and all Company notices are to be obeyed.*
15. *All volunteers must be locked in cells ten minutes after meals are brought onto the wing to enable the checks to be made. All Volunteers must be locked up a night at the time decided by O.C. and Staff of Company Prison.*
16. *All Volunteers must make the best possible use of Educational Facilities in Gaol. This is to ensure that Volunteers do not waste their time.*
17. *All Volunteers must duly elect their O.C. twice a year in the months of January and July. Company Staff must also be elected.*
18. *It must be stressed that P.D.F work is an important aspect of working for the Republican Movement. By helping the Green Cross Volunteers in Prison will be helping the families of prisoners who might otherwise be in need.*
19. *Drill is an important part of discipline in the gaol but the times and regularity of drill will be left to the discretion of the T.O. and Staff of the gaol. Anyone with genuine complaint or reason as to why they should not partake in drill can obtain permission to absent themselves from the O.C.*
20. *Staff Meetings will be held once a month unless there is an emergency.*

Standing Order 2

1.

Cell Inspection at 10.00 a.m.

Drill immediately after inspection.

Fall in immediately order is given at night. If you want permission to stay up late see your Branch O.C. Once dismissed order is given, go straight to cells.

First Sunday Parades

Wear uniform – black jumper and skirt – to mass.

Parade at 3.00 p.m. Full uniform to be worn.

2.

VISITS & PARCELS

Visits don't overstay if screw objects. Visitors can be barred by Governor.

If anything is missing from Parcel - cigarettes or letters etc., inform Branch O.C.

Letters to go out on visit must be handed in on the day before visit.

Do not ask for Special Visit unless really needed.

3.

LOCK – UP

12.30 p.m. – 1.30 p.m. 4.30 p.m. – 5.30 p.m. 8.30 p.m.

Do not ask for cell door to be opened unless sick.

No more than three girls in a cell.

Do not ask for Stand – By unless emergency.

Keep noise down at night and silence after twelve.

4.

CLEANING

To be done early morning. O.C. and Adjutant to check Cleaning.

Monthly Springclean. Cleaning leaders to sort out jobs.

Political Status was fought for and won by brave men and women. It is up to us to show by our behaviour that we are worthy to be called Political Prisoners. We can best do this by showing respect to our Officers in the Company who are doing their best to see that everything runs smoothly and fairly within the Gaol.

If you are have any complaints they will be listened to and acted upon. You have only to see your Branch O.C. or Adjutant.

ANNEX E - TAULA DEL NOMBRE DE MORTS DURANT EL CONFLICTE

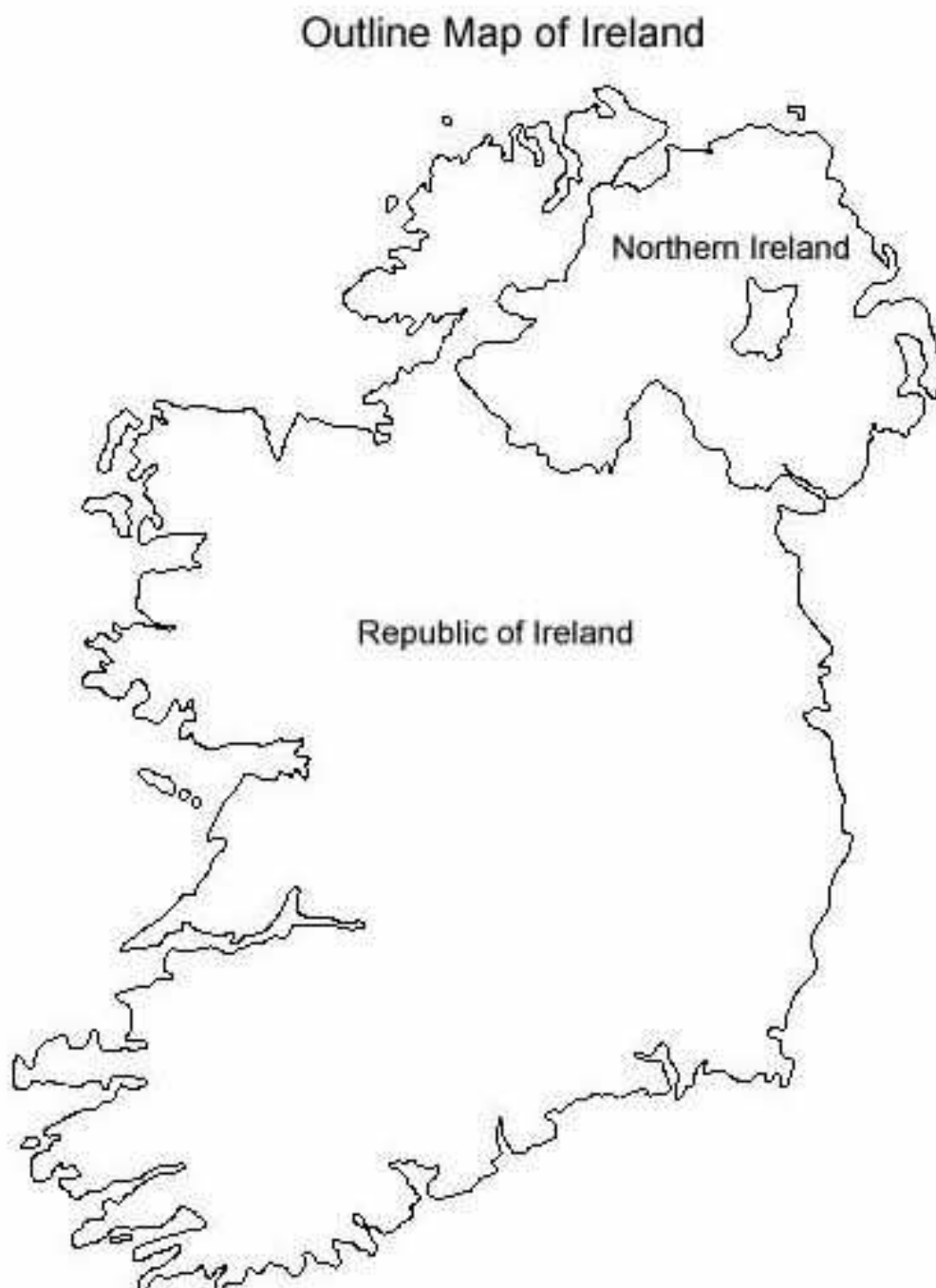
Deaths from the Conflict in Ireland by year and status						
Year	Civilian	British Security	Republican Paramilitary	Loyalist Paramilitary	Irish Security	Totals
1969	12	2	1	1		16
1970	17	2	6		1	26
1971	89	60	20	2		171
1972	249	148	70	11	1	479
1973	119	82	37	15		253
1974	191	73	23	7		294
1975	174	35	24	27		260
1976	207	61	17	9	1	295
1977	49	50	6	6		111
1978	40	35	7			82
1979	38	76	7			121
1980	34	37	6	2	1	80
1981	42	51	18	2		113
1982	36	58	10	5	1	110
1983	34	39	8	2	2	85
1984	22	32	13	1	1	69
1985	17	31	7	1	1	57
1986	27	25	7	2		61
1987	41	29	24	4		98
1988	38	46	15	5		104
1989	30	40	3	3		76
1990	36	34	8	3		81
1991	52	24	15	5		96
1992	58	11	17	3		89
1993	62	18	6	2		88
1994	48	7	3	6		64
1995	6	1	1	1		9
1996	6	1	8	2	1	18
1997	12	5	2	3		22
1998	46	2	2	5		55
1999	5		2	1		8

Presonerres del Moviment Republicà Irlandès. *Her Majesty's Armagh Prison 1971 - 1982*

2000	8		1	10		19
2001	9			7		16
2002	9			2		11
2003	4		1	5		10
2004	3			1		4
2005	6		1	1		8
2006	3					3
2007			2			2
2008						0
2009		2			1	3
2010			1			1
TOTAL	1.879	1.117	399	162	11	3.568

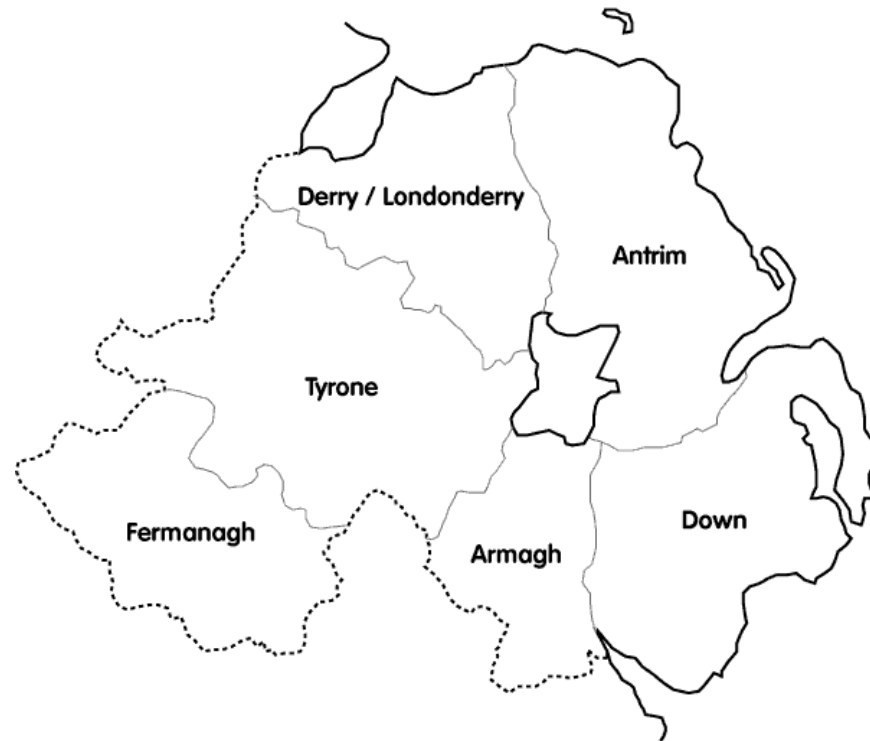
ANNEX F - CARTOGRAFIA I GRÀFICS DEL CONFLICTE

F.1. REPÚBLICA D'IRLANDA I IRLANDA DEL NORD

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Outline Map of Northern Ireland: Counties

Outline Map of Northern Ireland; District Council Areas

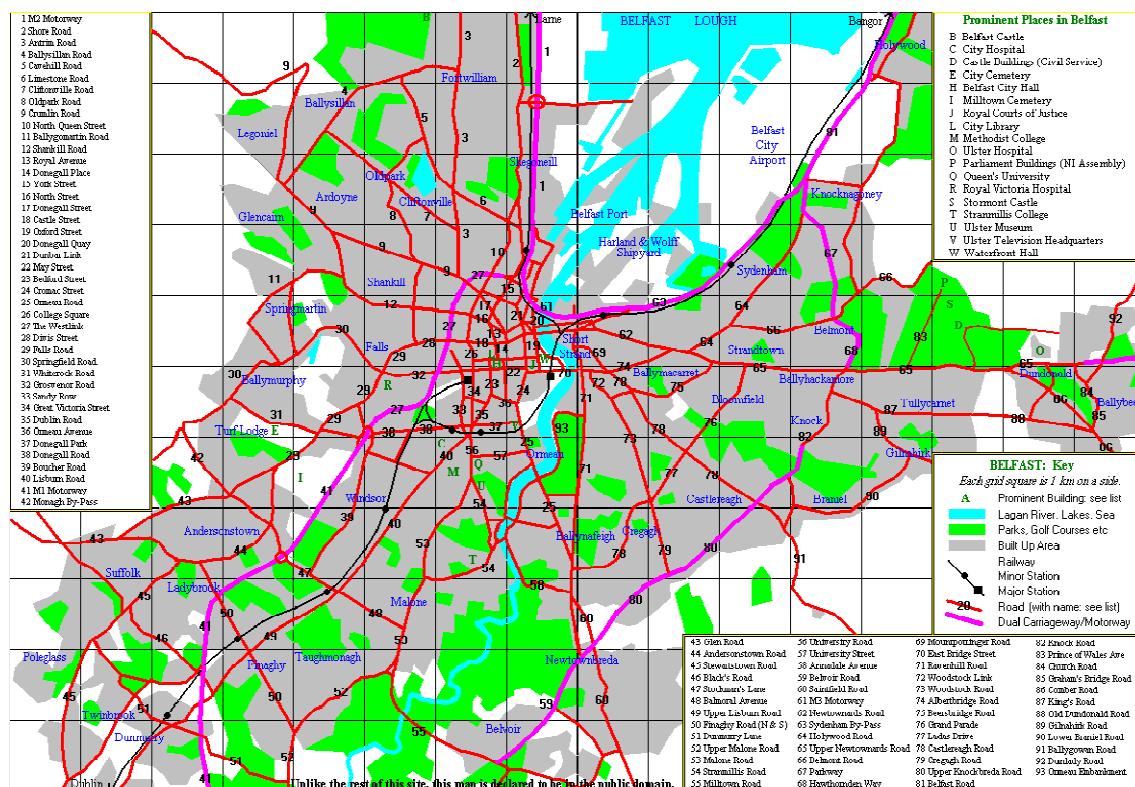
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Outline Map of Northern Ireland: Main Cities, Towns and Villages

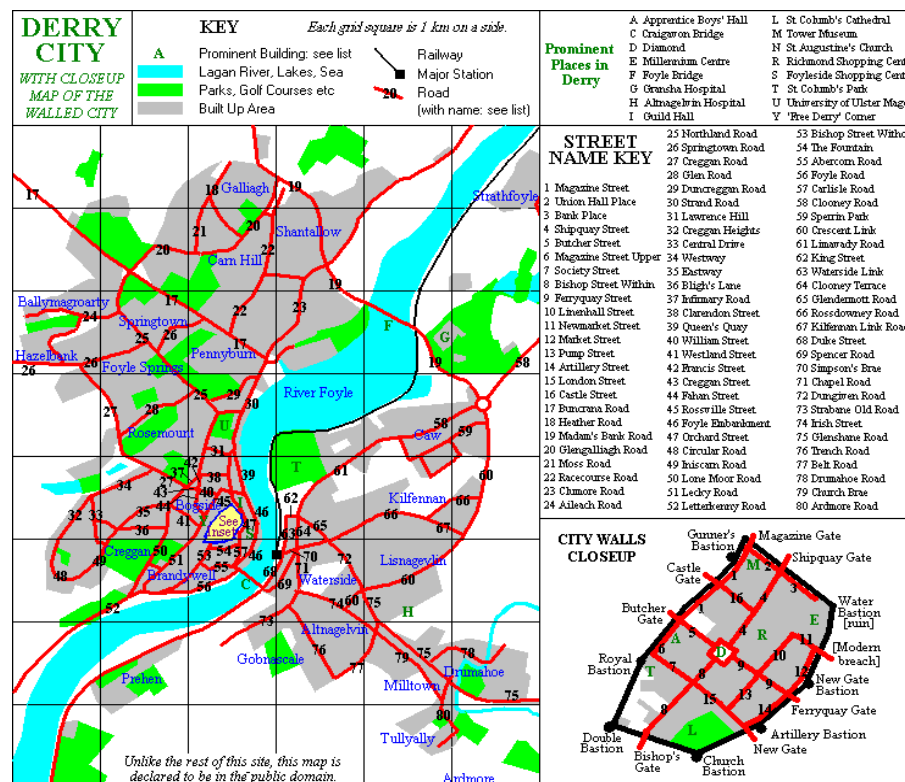

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

F.1.1 PRINCIPALS CIUTATS D'IRLANDA DEL NORD

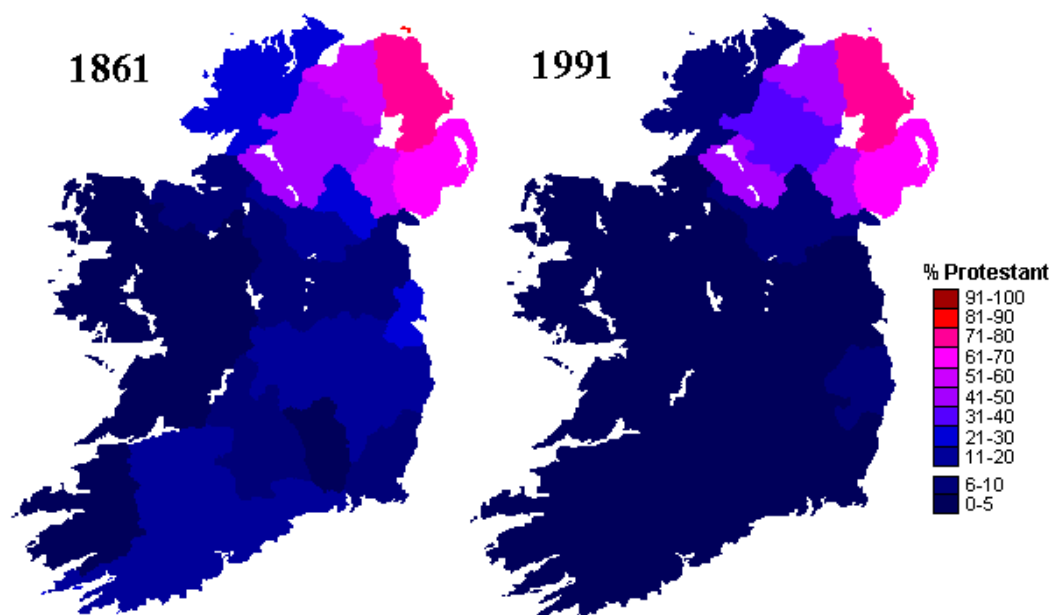
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

F.2. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER RELIGIONS

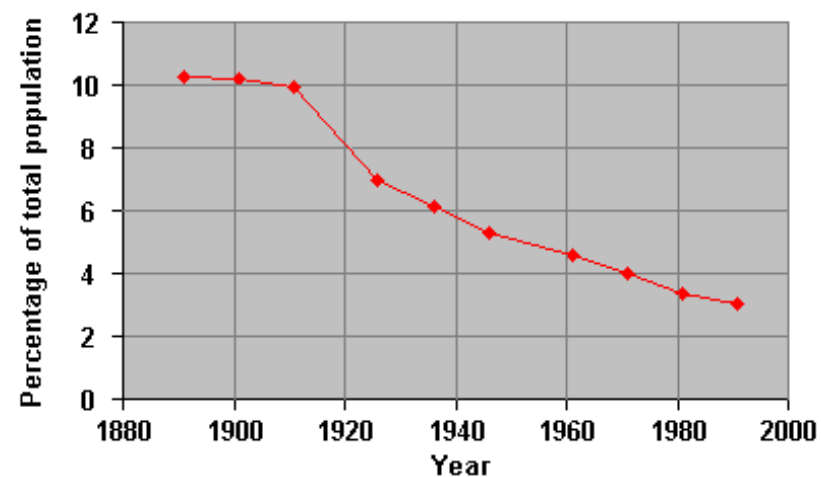
Distribution of Protestants in Ireland, 1861 & 1991
All based on county figures

Unlike the rest of this site, this map is declared to be in the public domain.

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

The declining Protestant population in
the Republic of Ireland,* 1891 to 1991

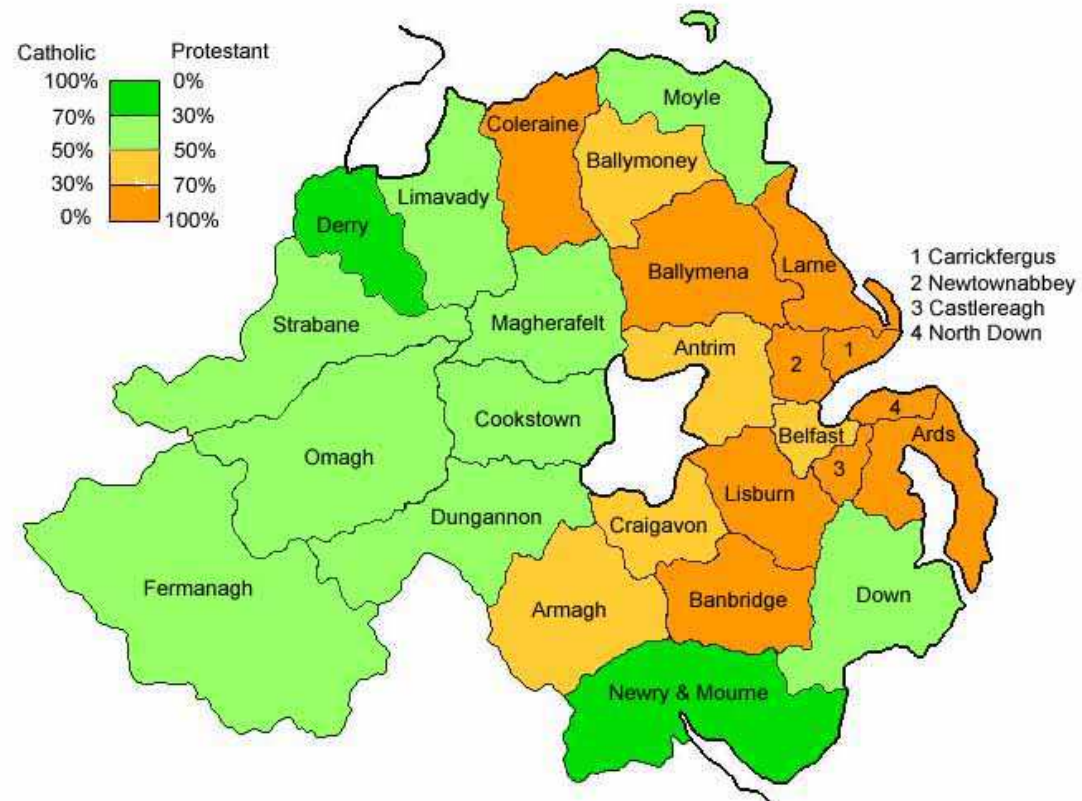

*For the period before 1921, these figures are for the 26 counties that later constituted the Republic of Ireland.

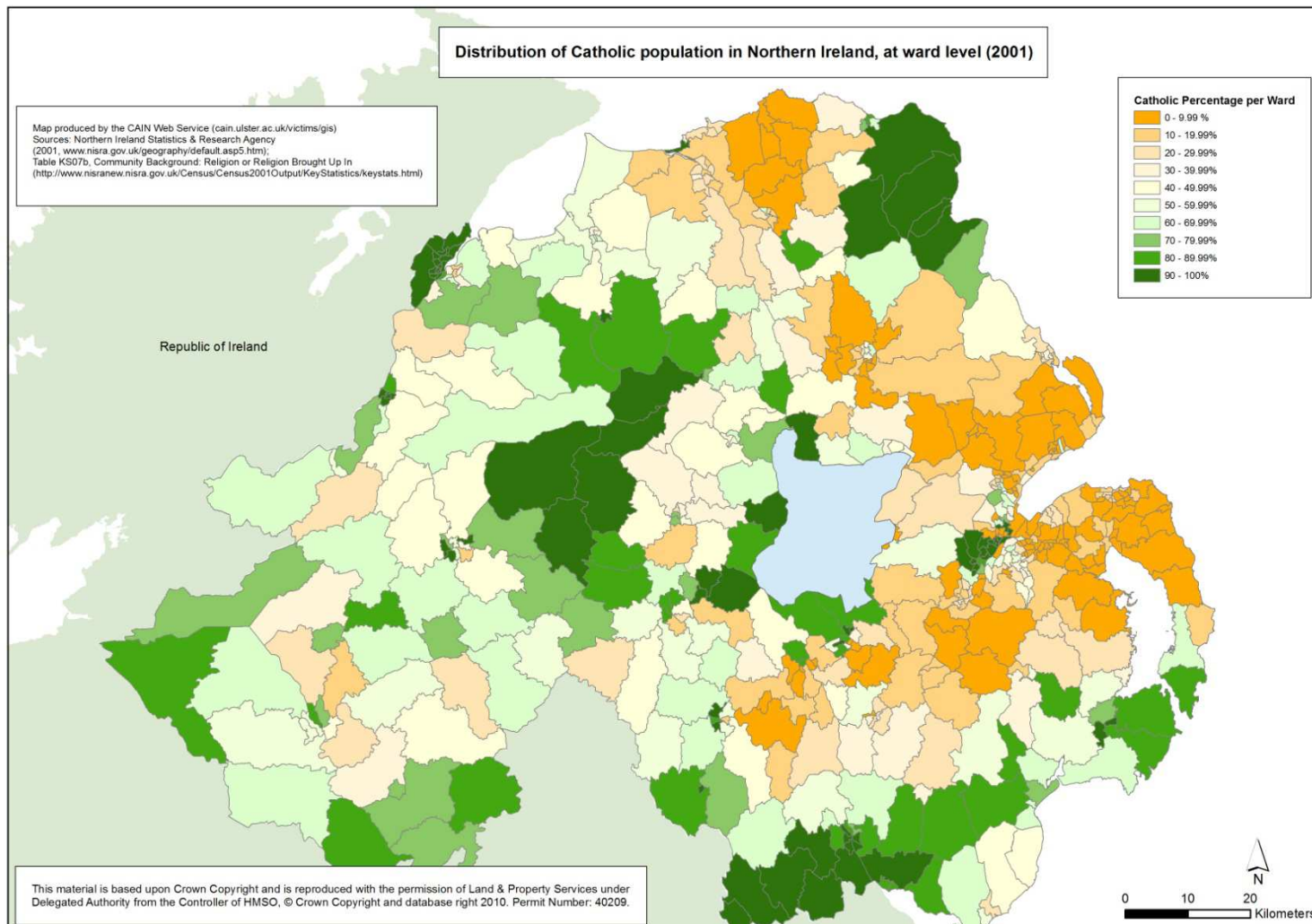
Unlike the rest of this site, this chart is declared to be in the public domain.

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

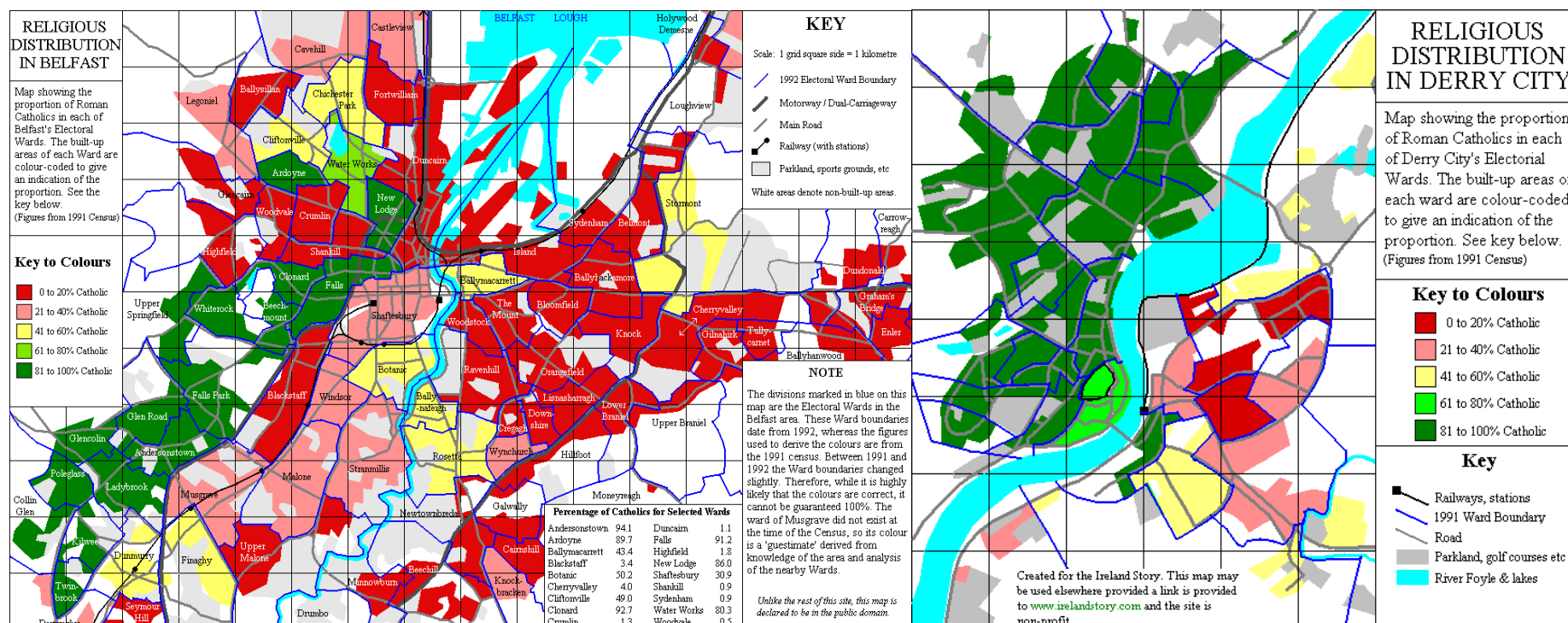
Catholics and Protestants as a Percentage of the Population, District Council Areas, 1991

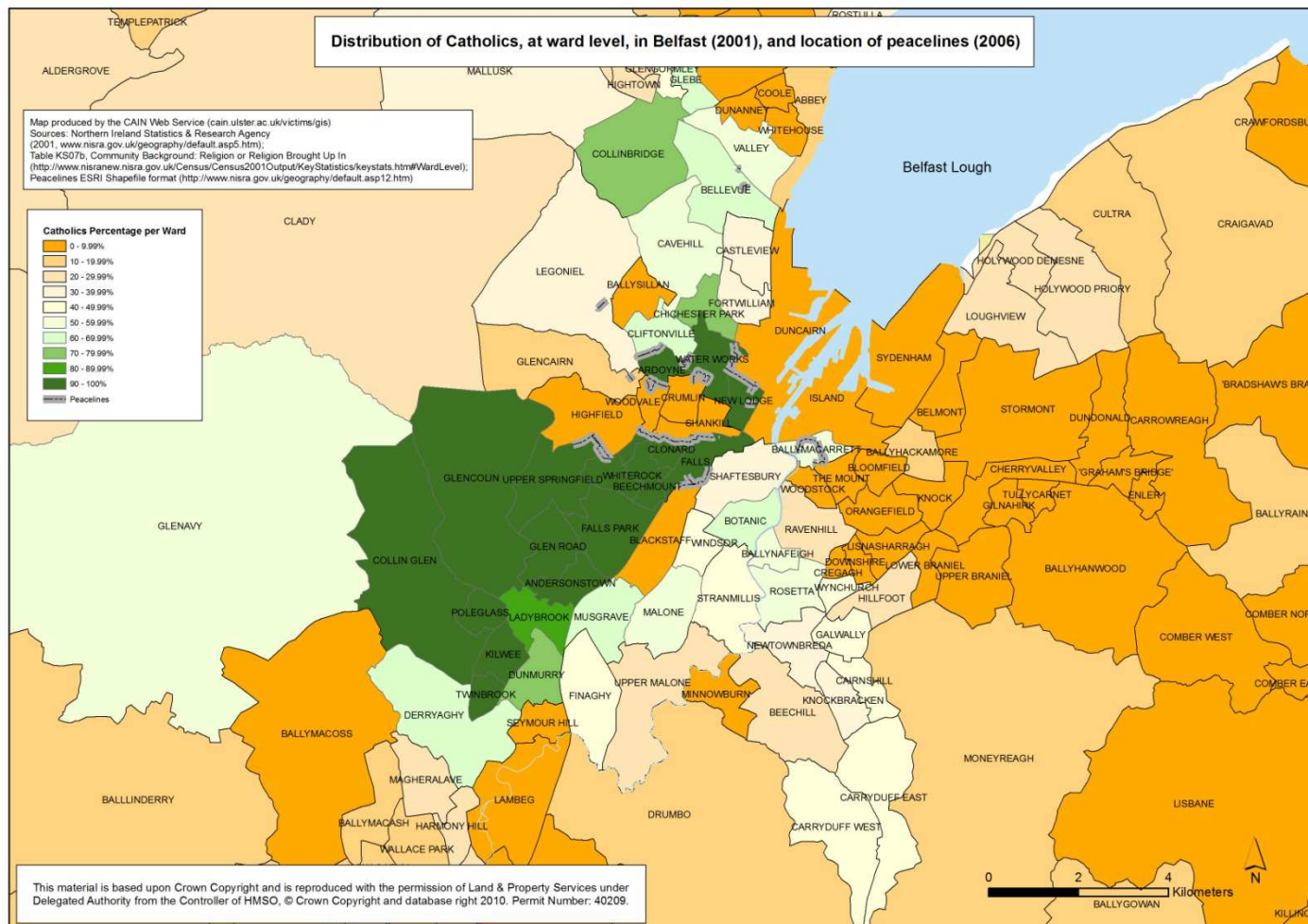
Source: Information based on the Religion Report of the 1991 Census

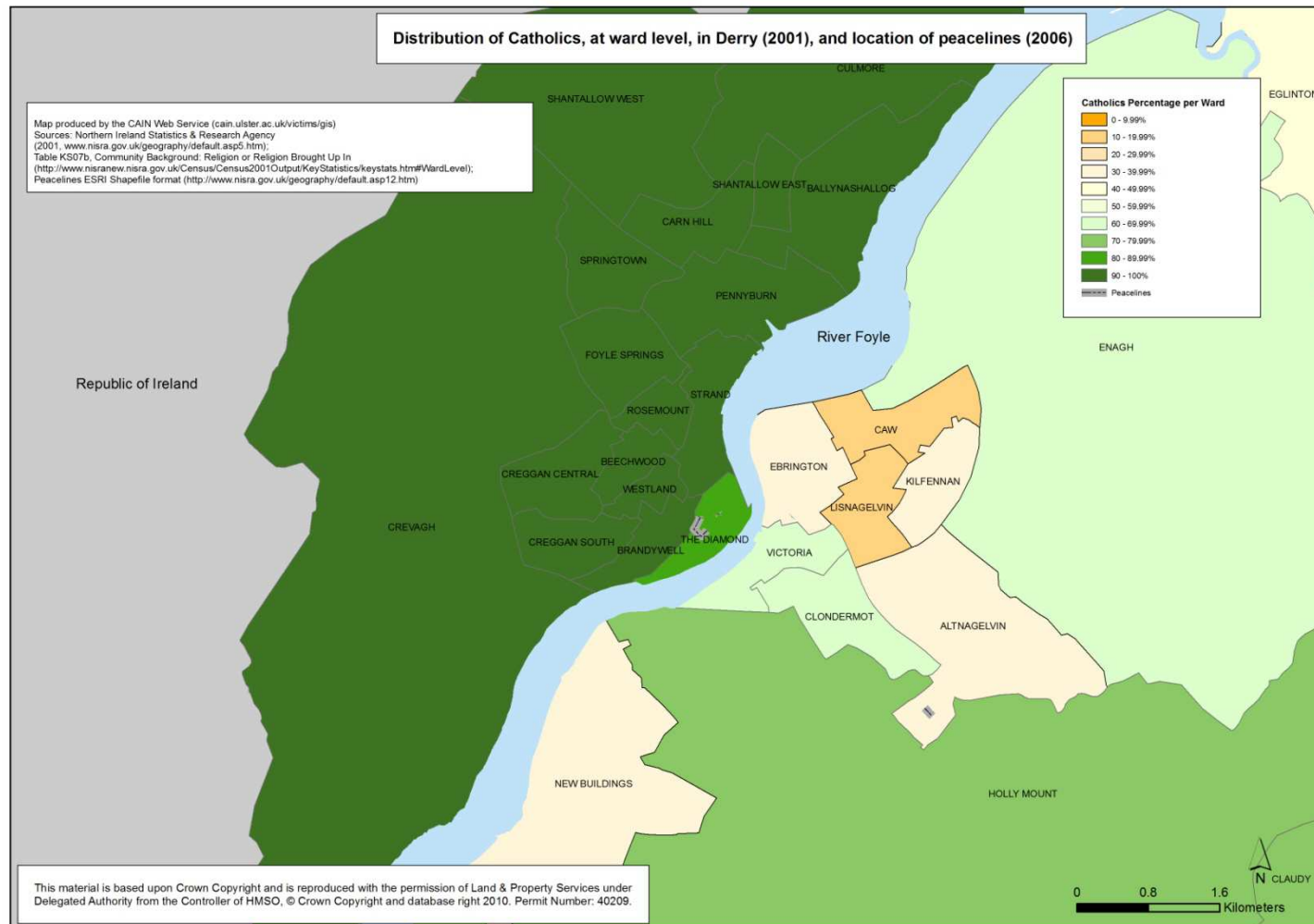
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

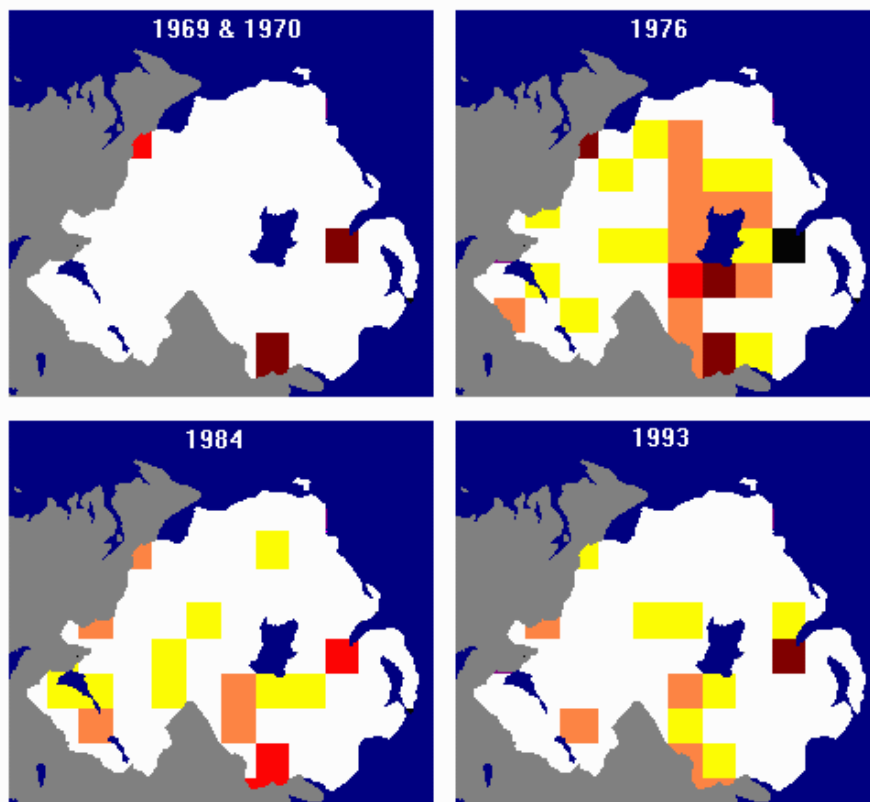

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

F.3. MORTS I ASSASSINATS

Changing Republican Activity in Northern Ireland 1969-1993

Each square represents: □ zero ■ 1 ■ 2 to 4 ■ 5 to 9 ■ 10 to 40 ■ 41+ murders.

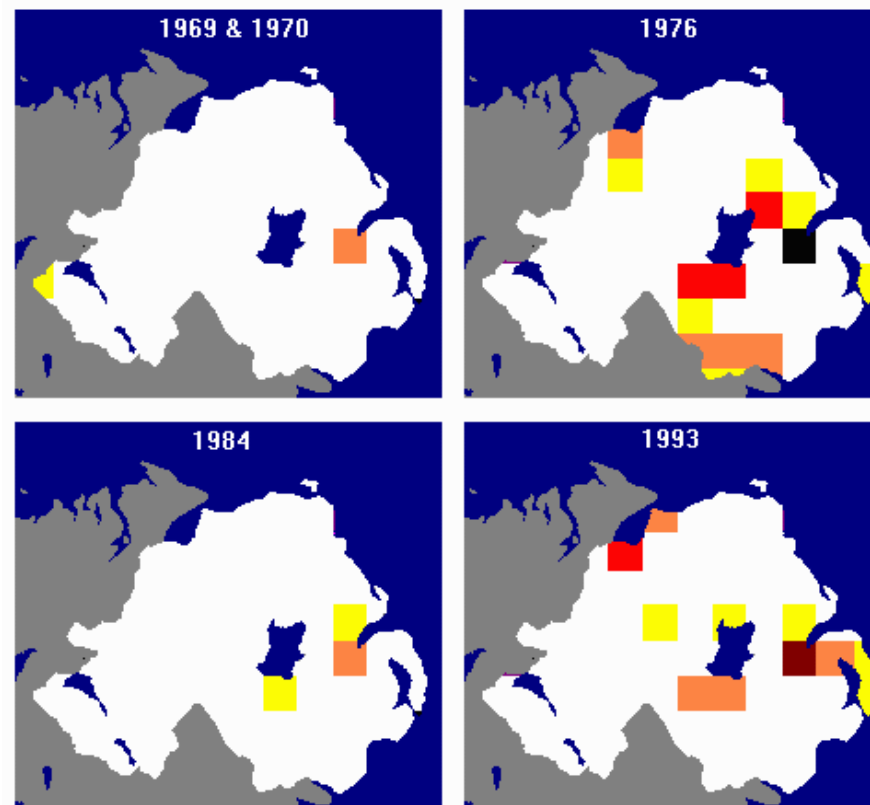

Unlike the rest of this site, this map is declared to be in the public domain.

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Changing Loyalist Activity in Northern Ireland 1969-1993

Each square represents: □ zero ■ 1 ■ 2 to 4 ■ 5 to 9 ■ 10 to 40 ■ 41+ murders.

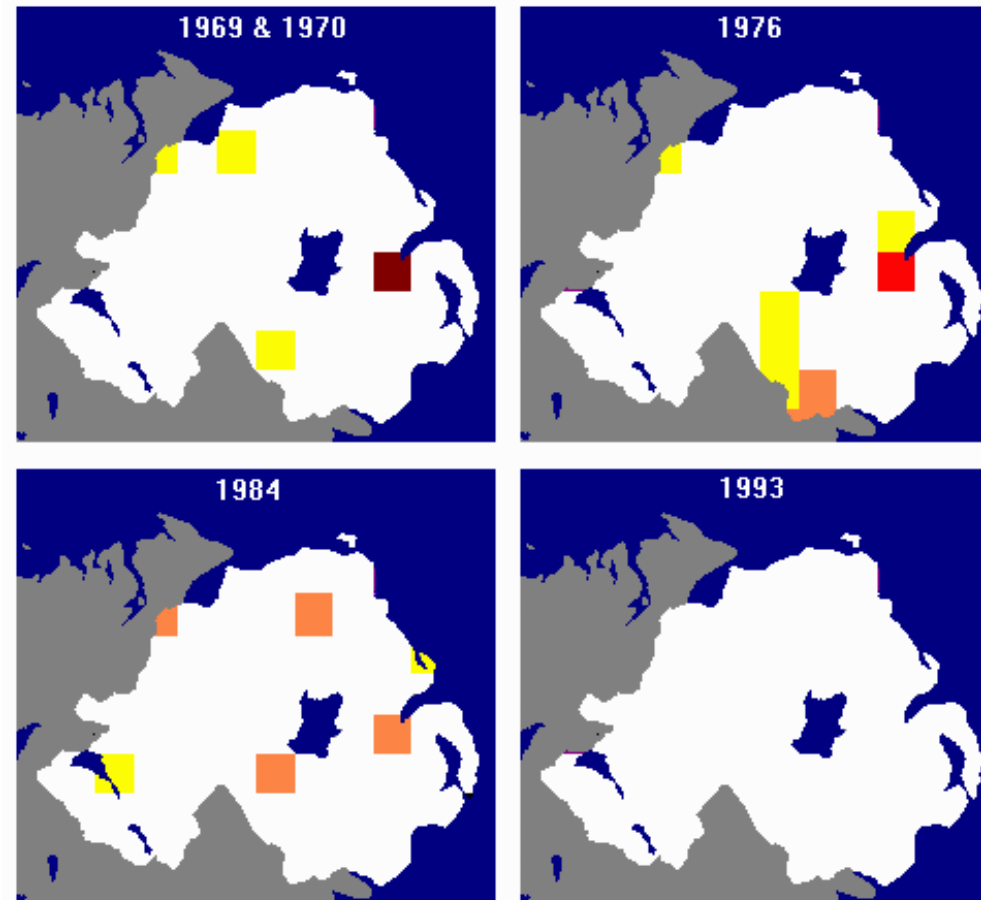

Unlike the rest of this site, this map is declared to be in the public domain.

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

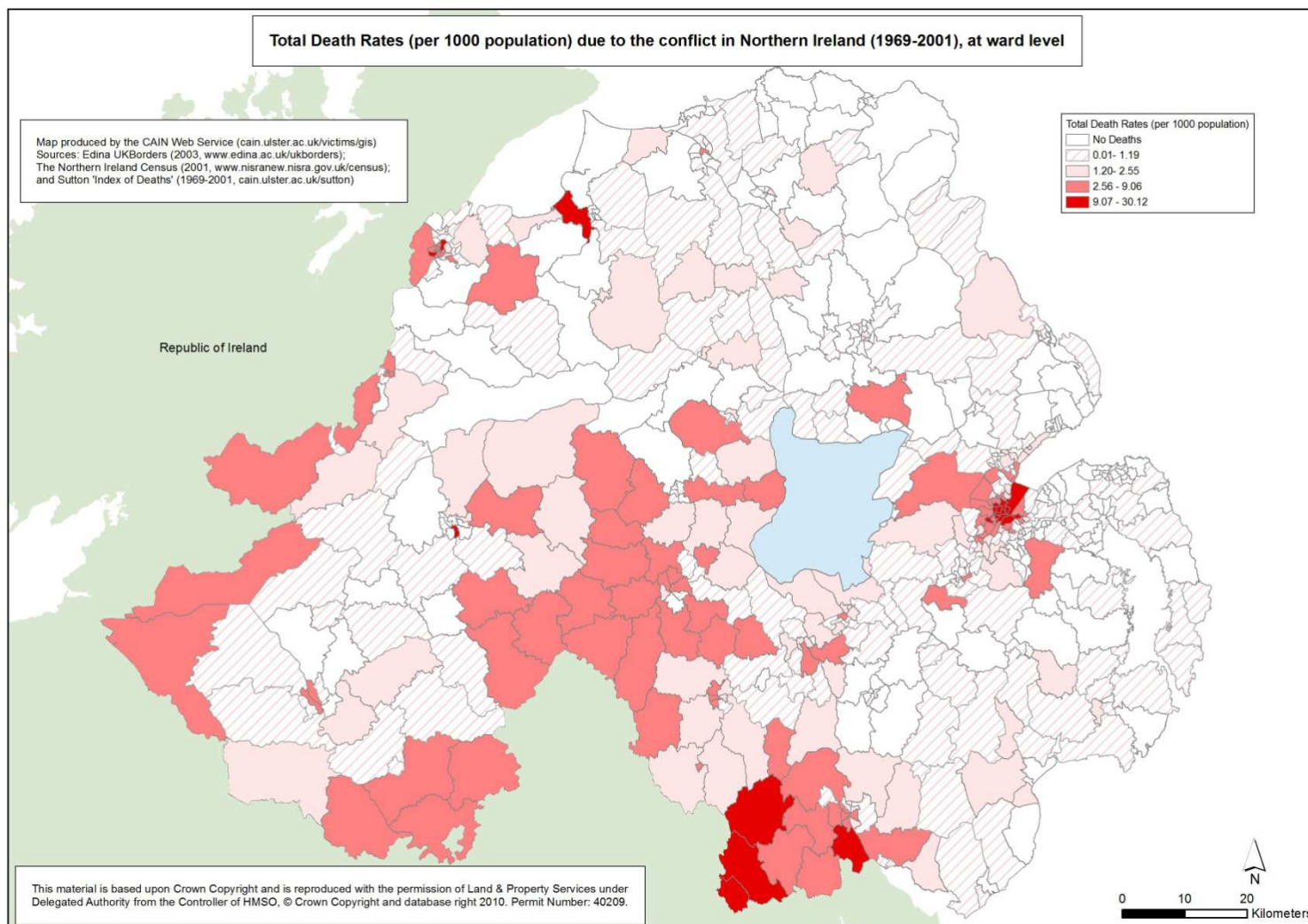
Changing Army/RUC Activity in Northern Ireland 1969-1993

Each square represents zero 1 2 to 4 5 to 9 10 to 40 41+ murders.

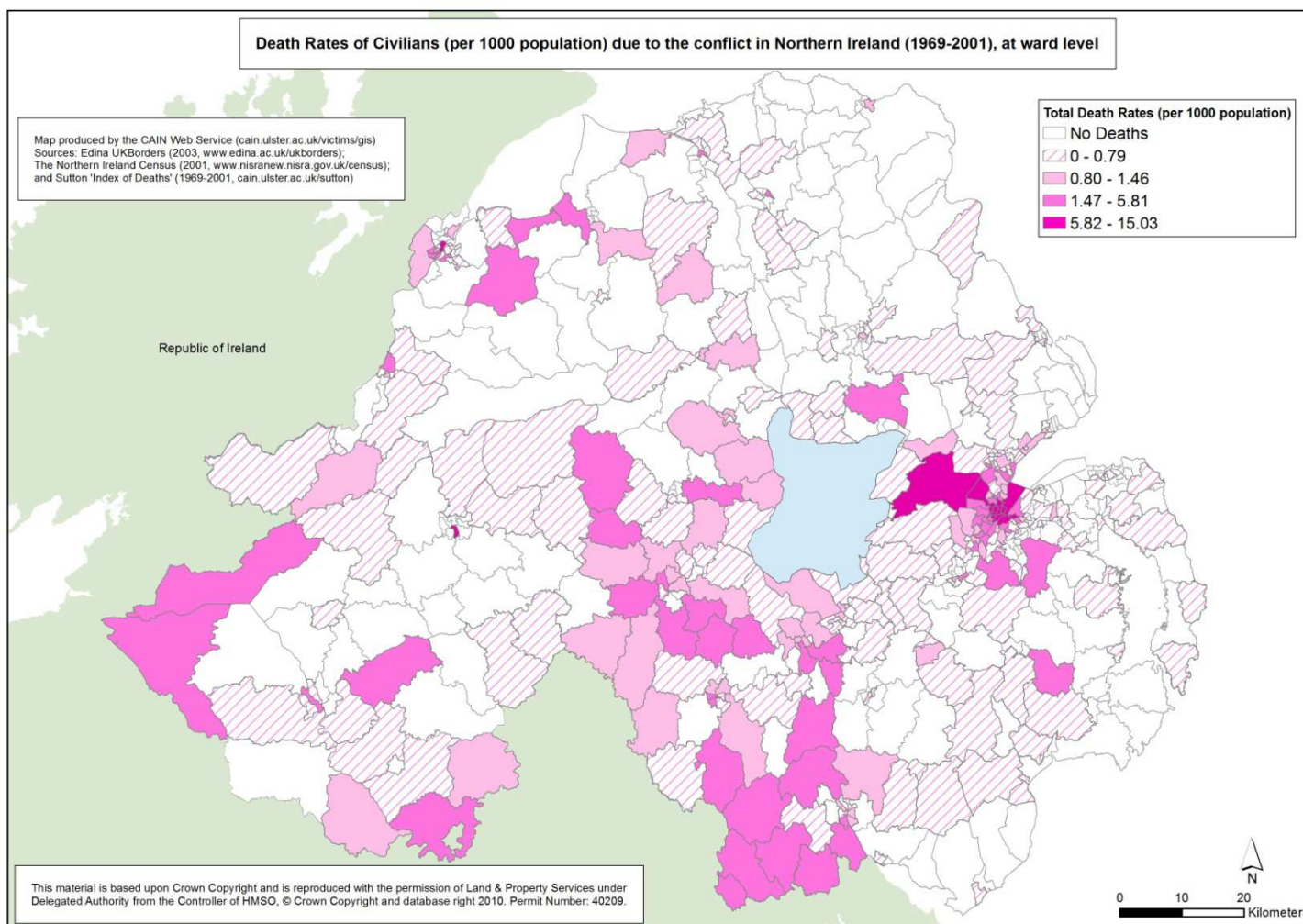

Unlike the rest of this site, this map is declared to be in the public domain.

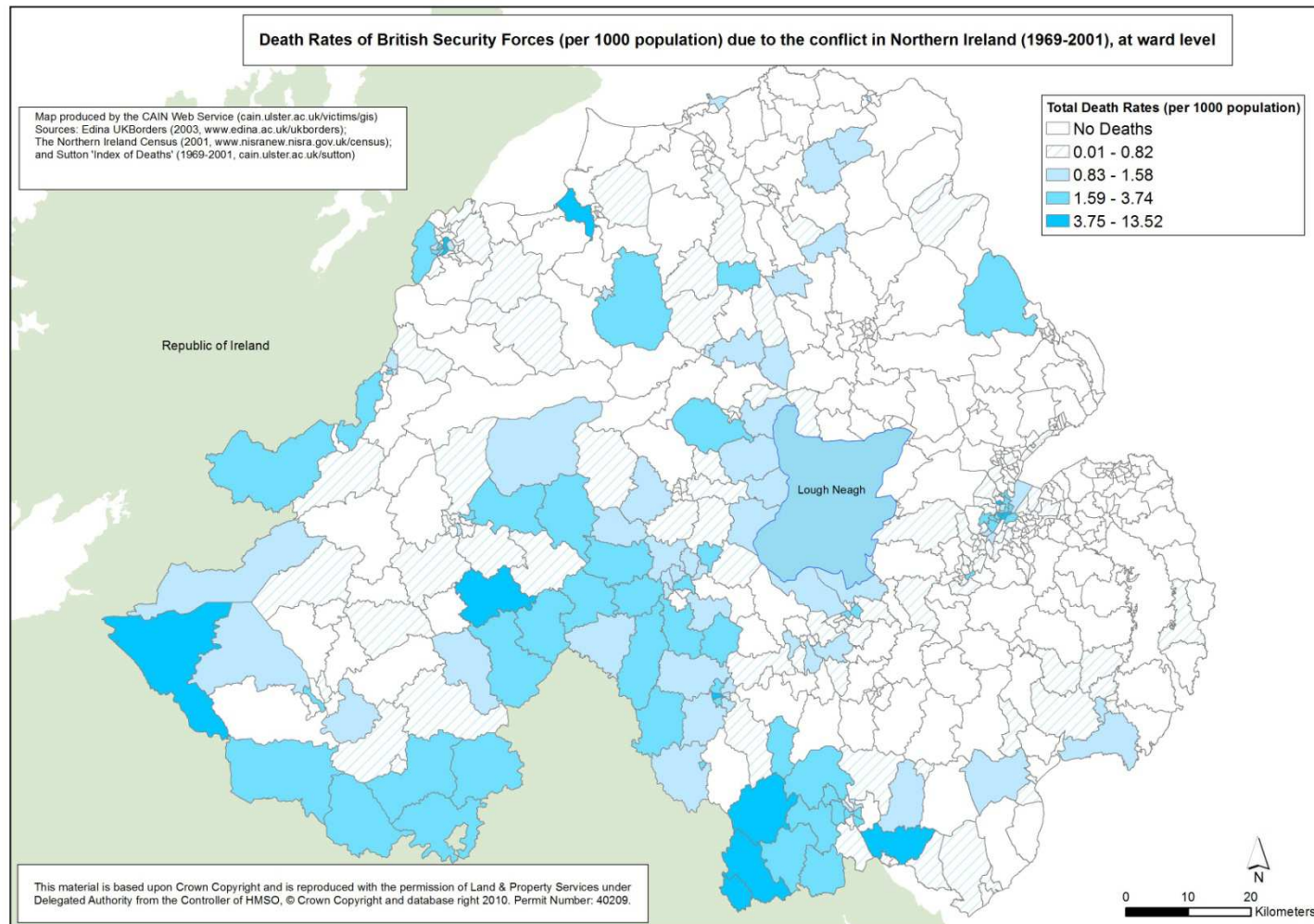
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

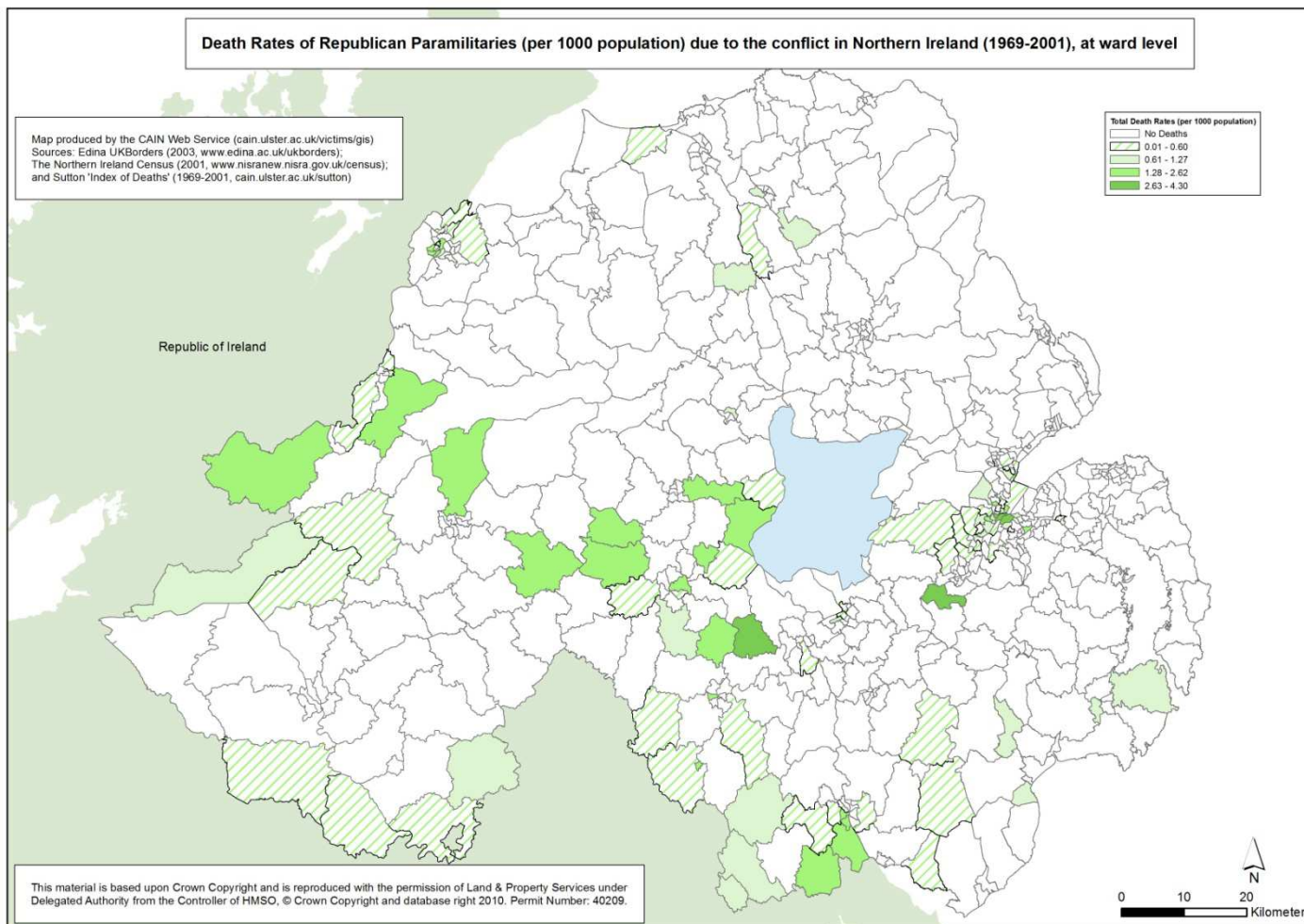
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

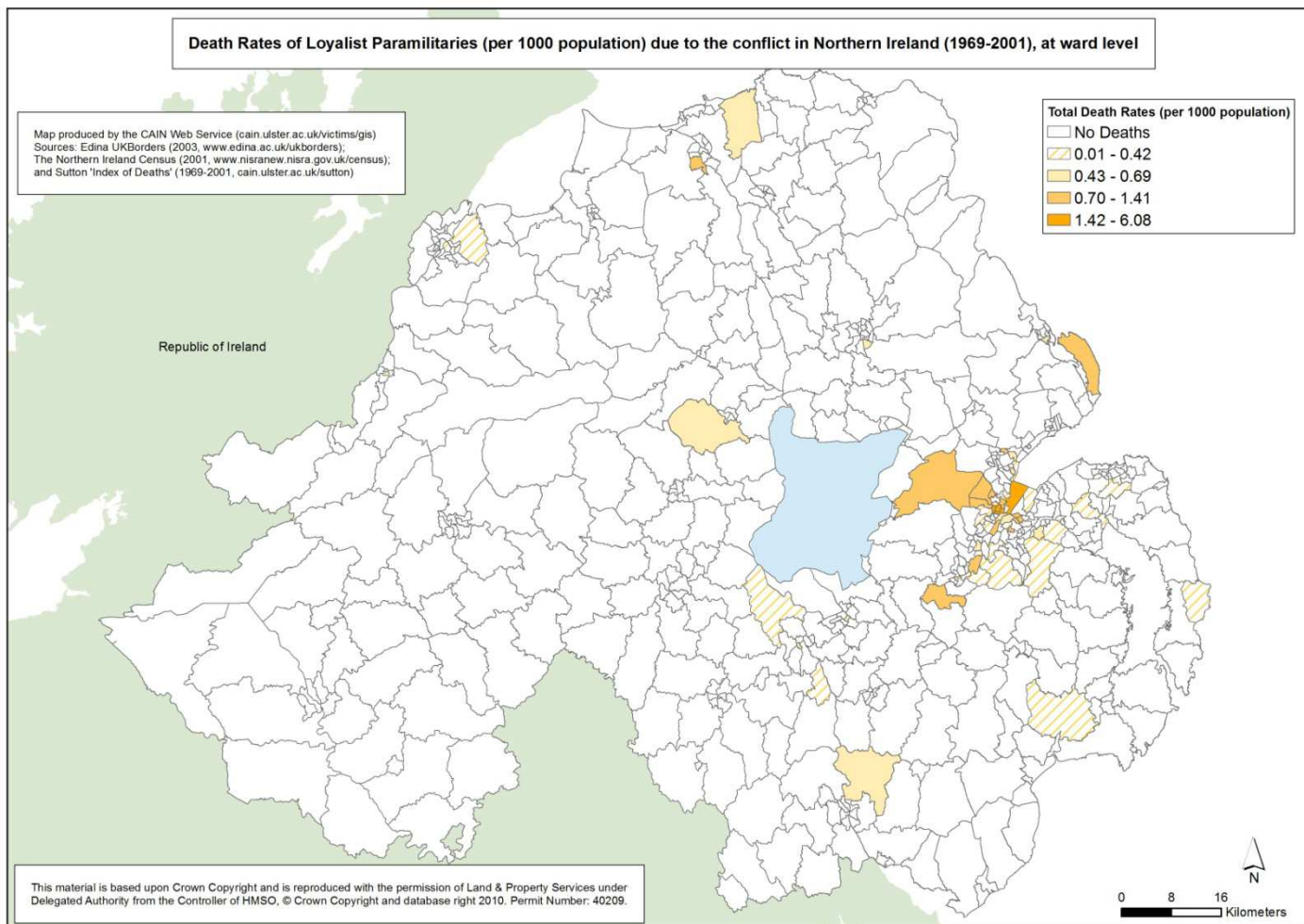
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

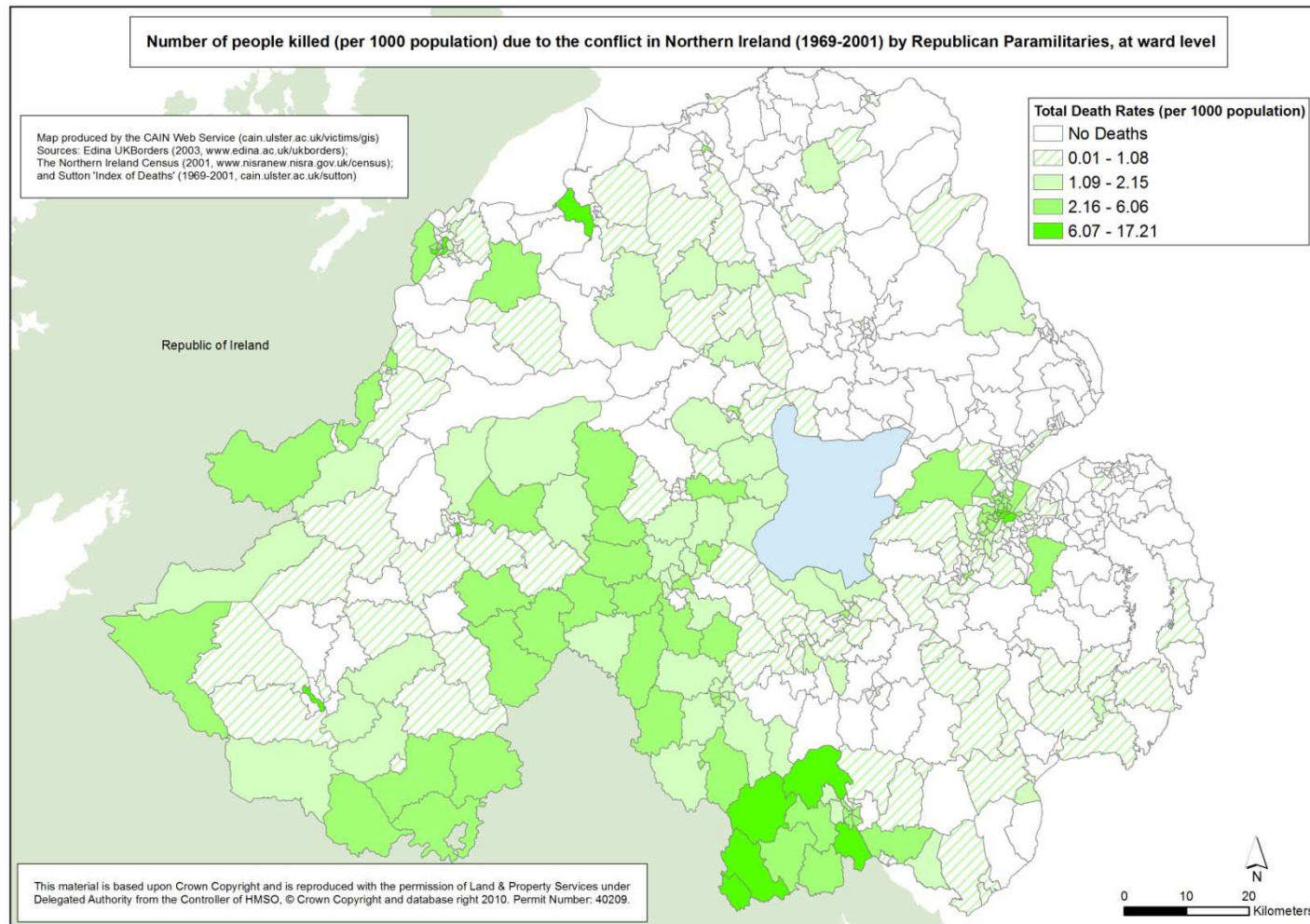
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

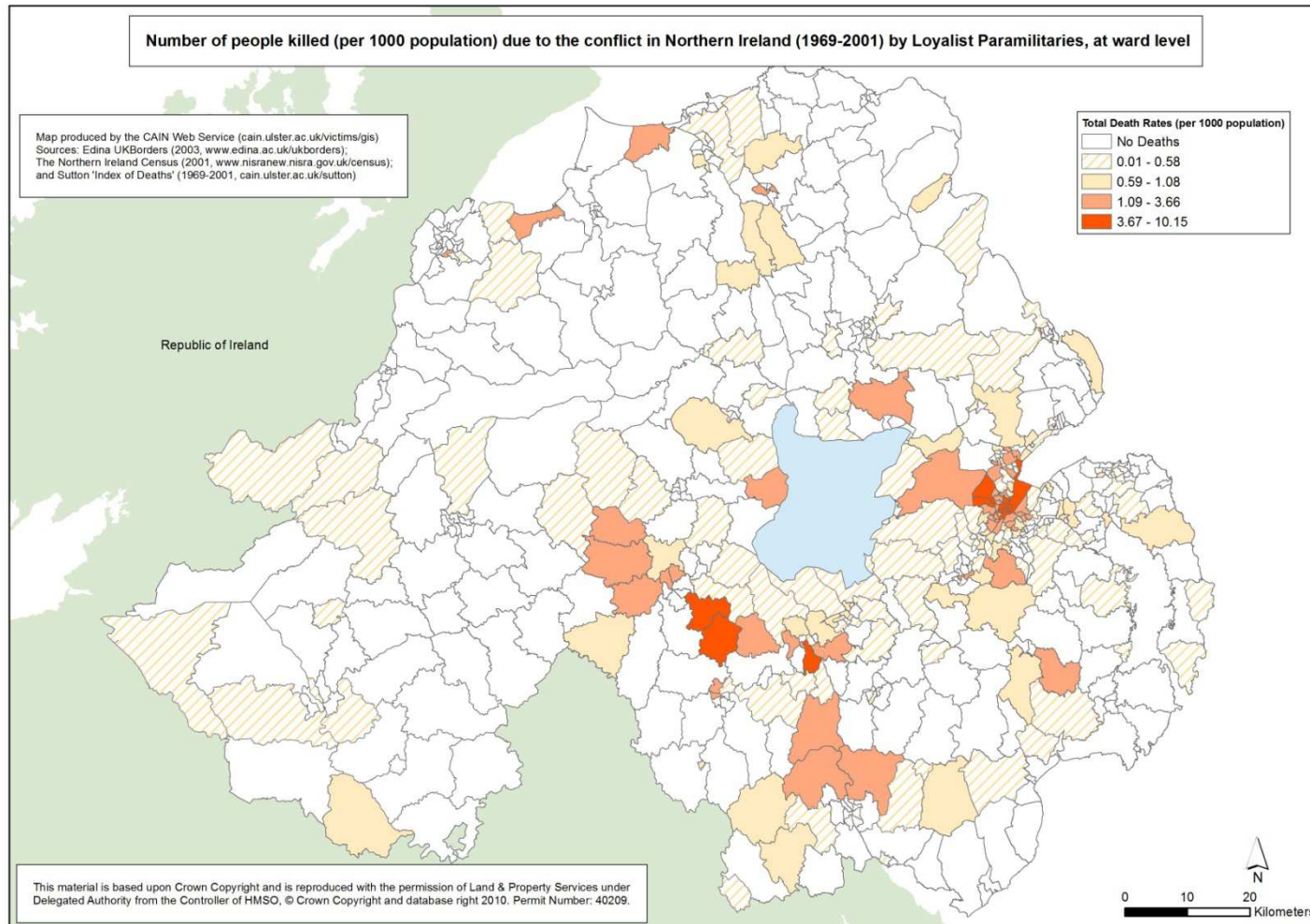
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

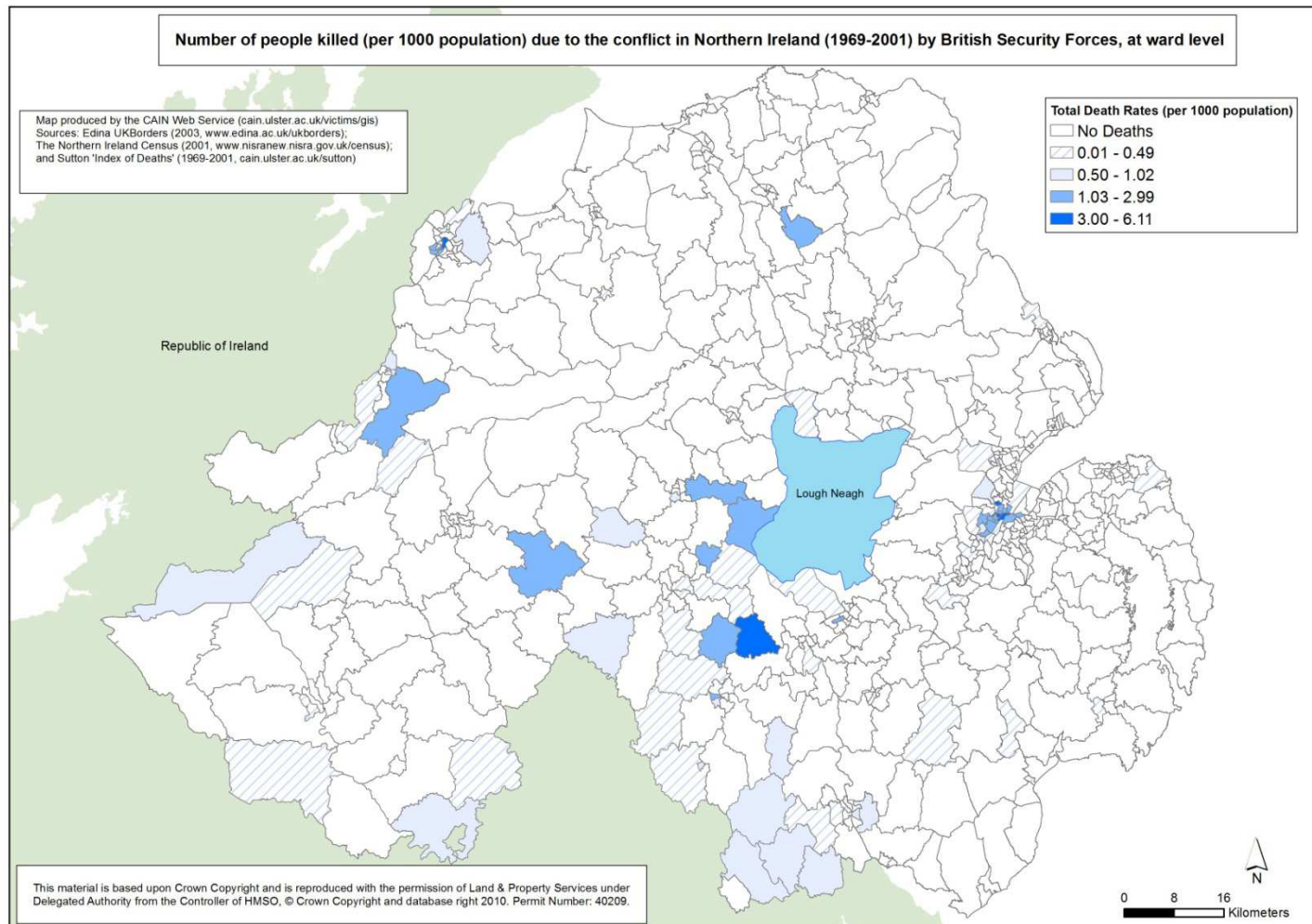
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

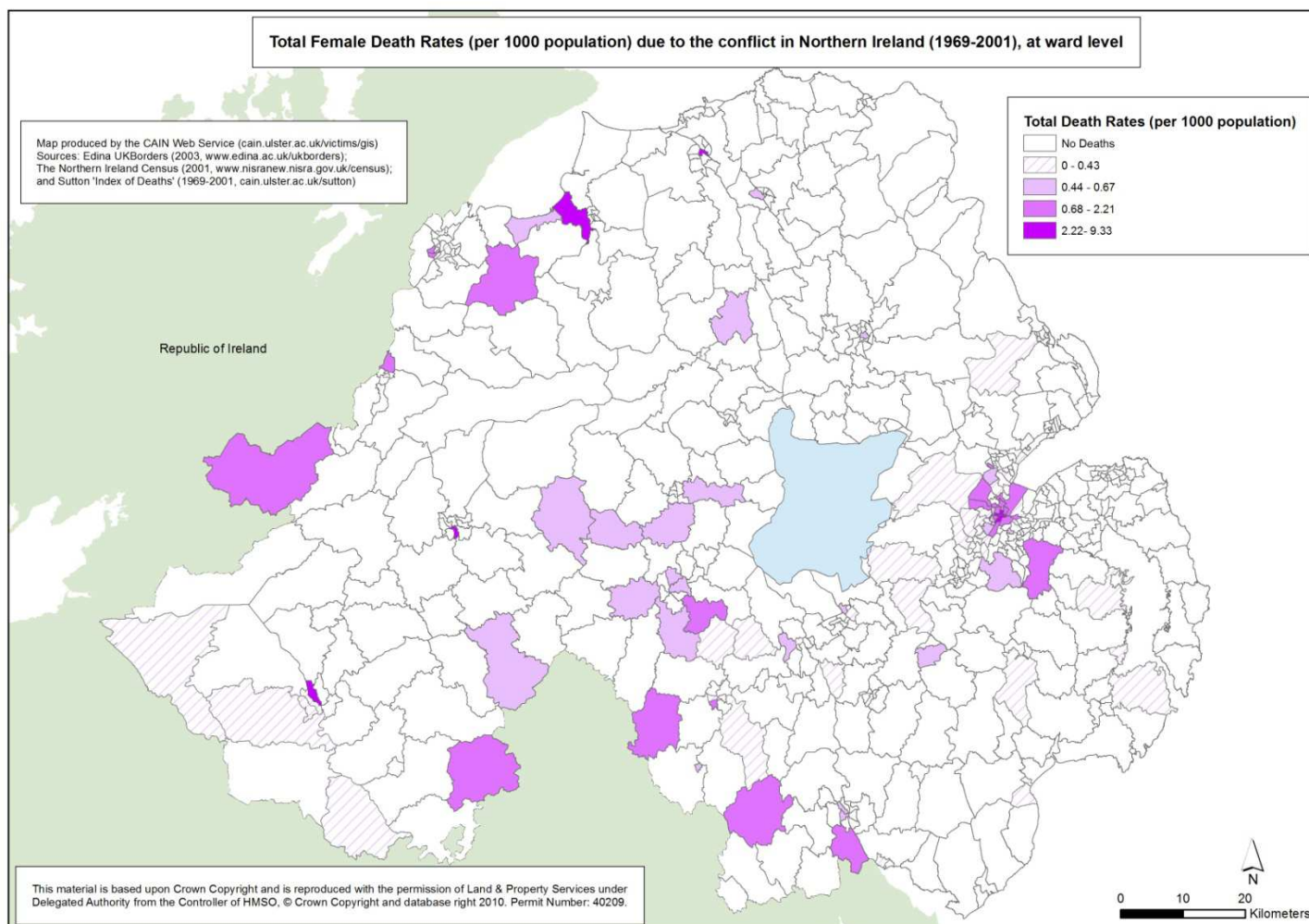
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

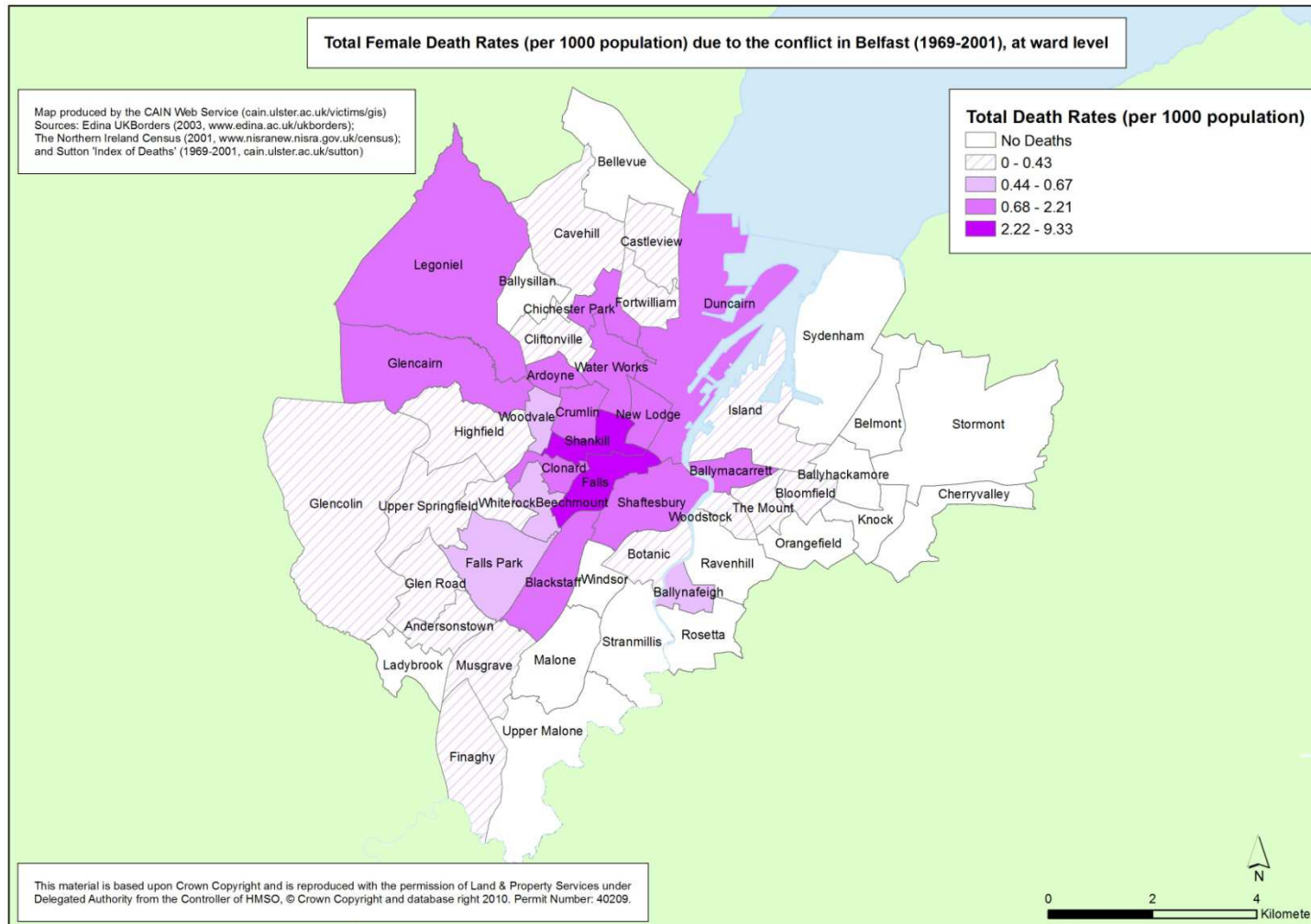
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

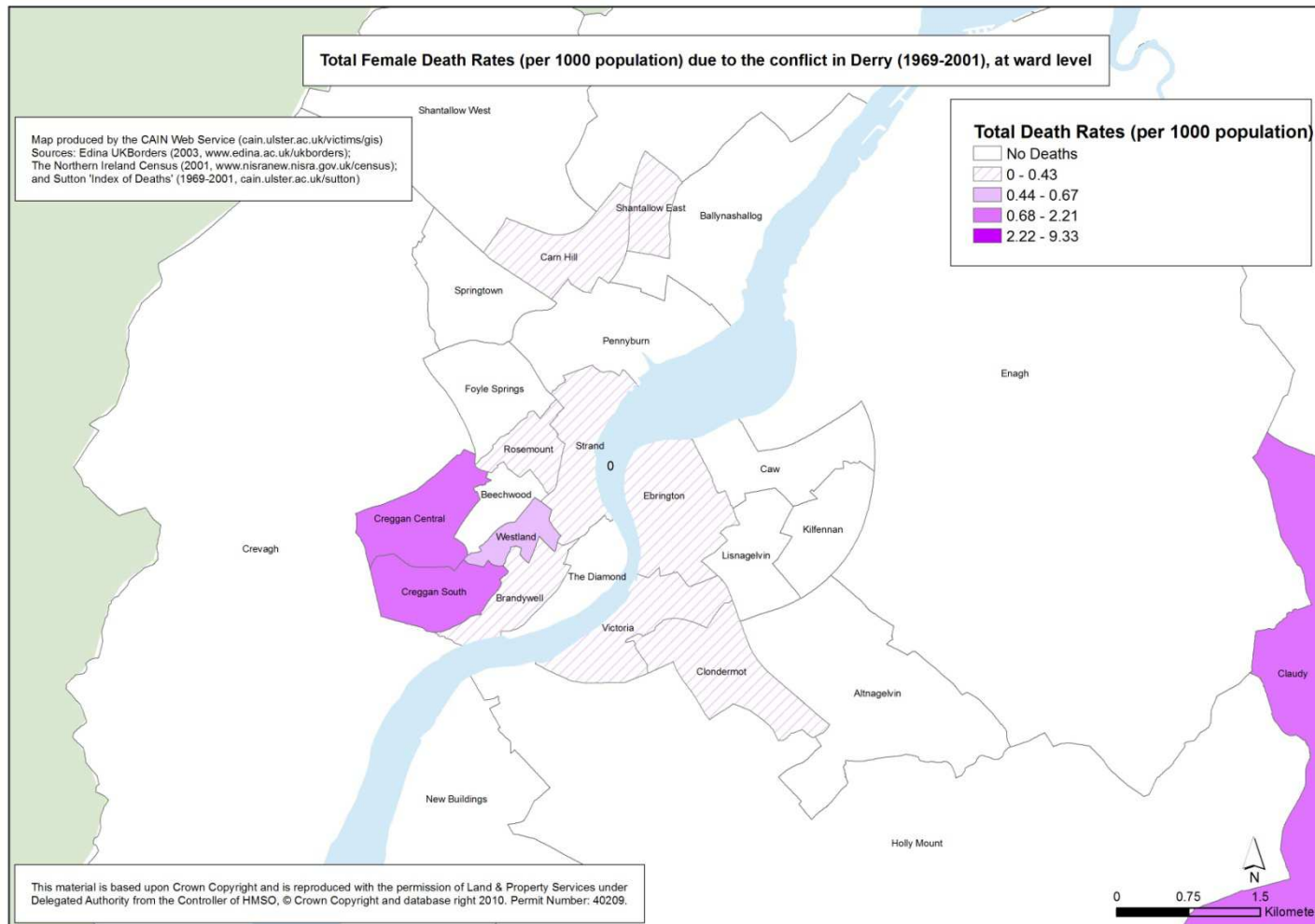
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

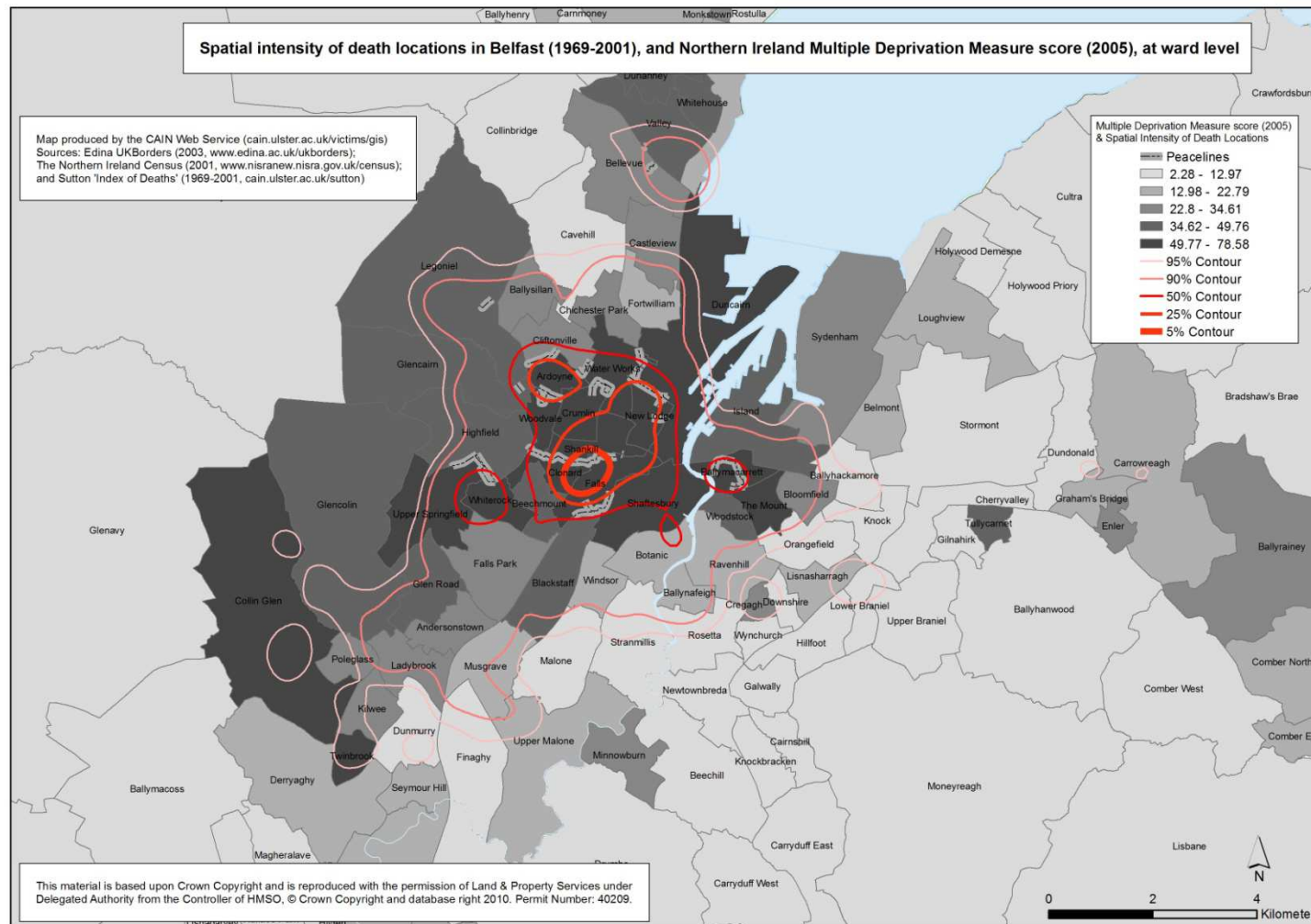
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

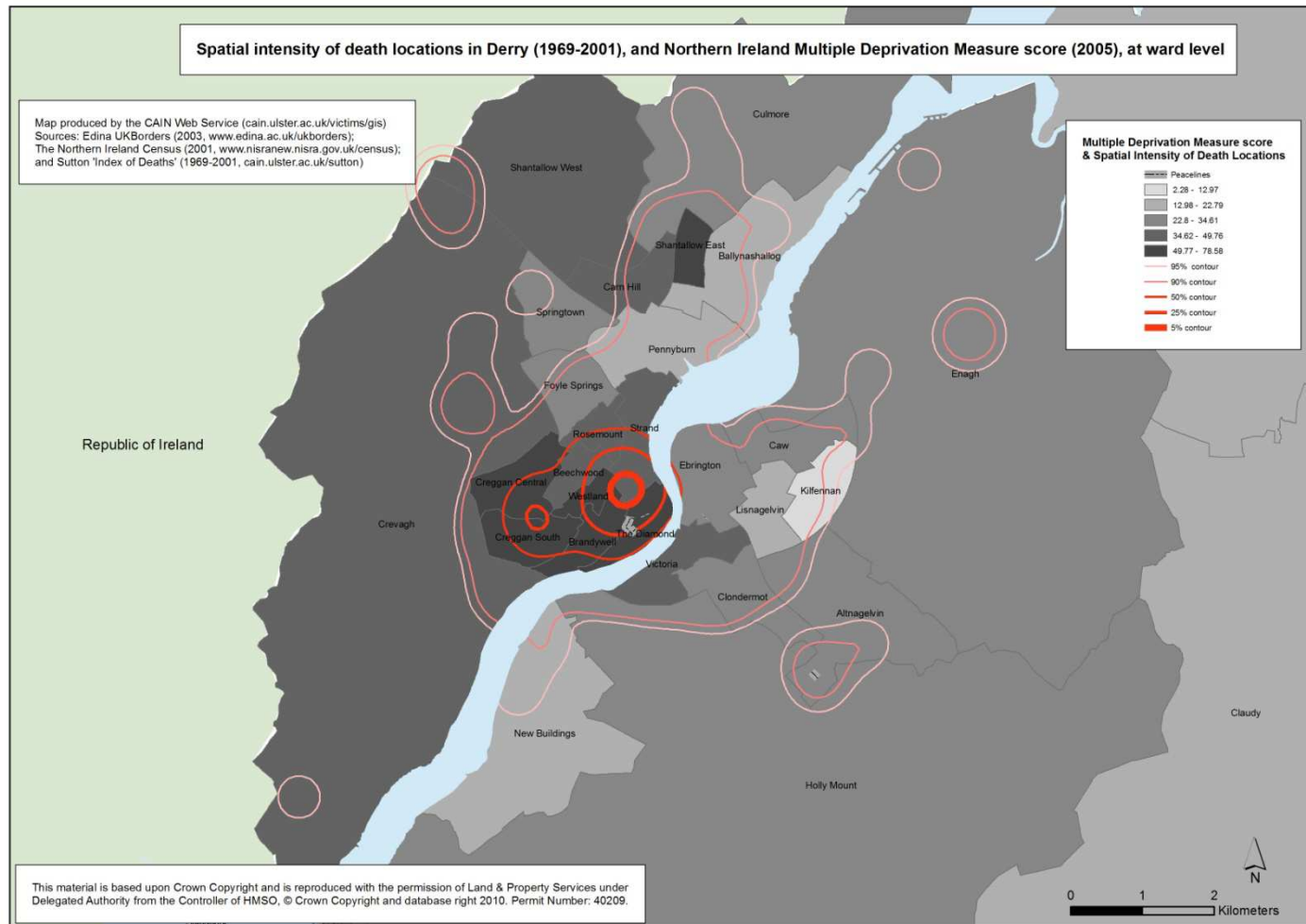
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

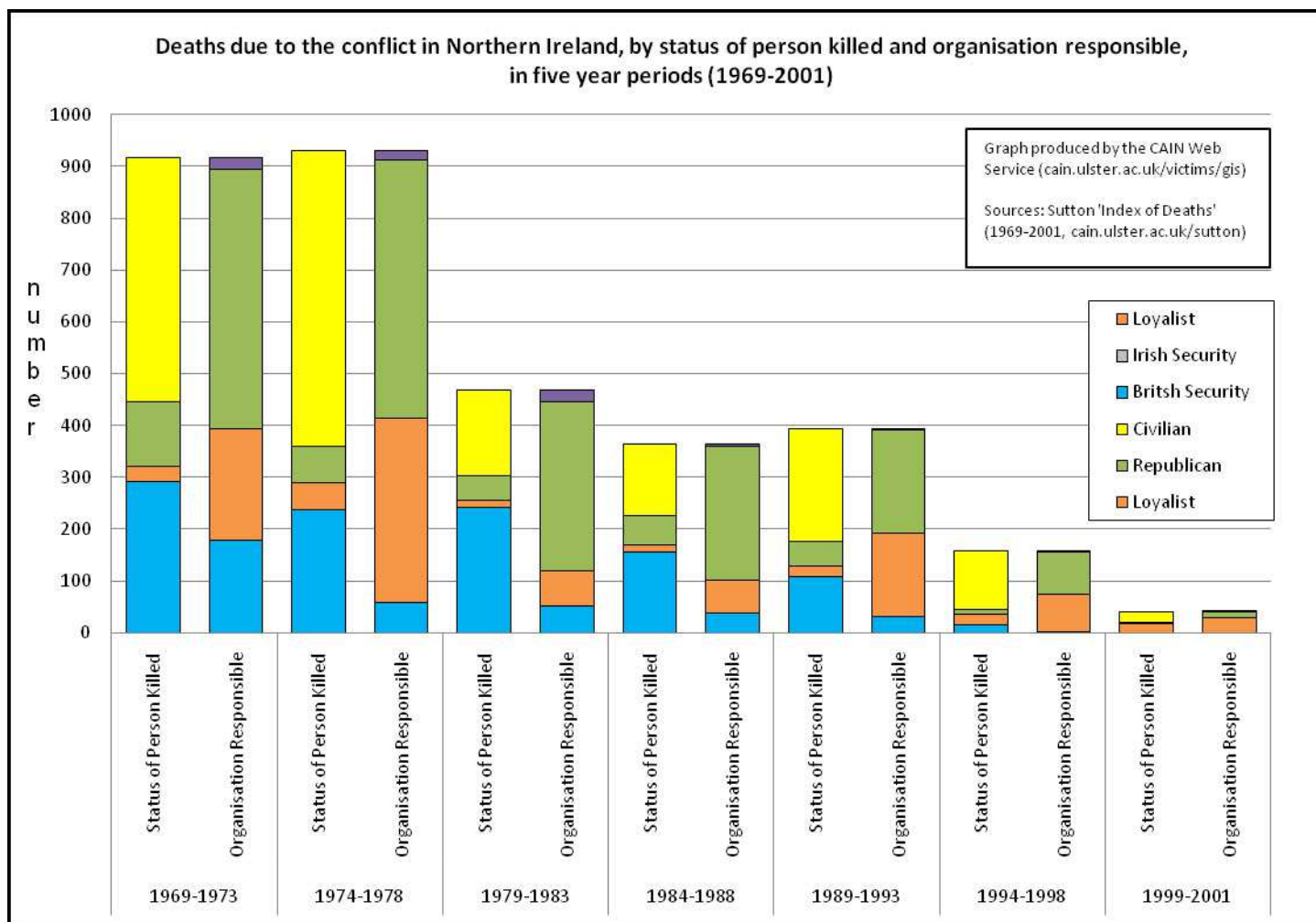
Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

Font: CAIN - Conflict and Politics in Northern Ireland

ANNEX G - CARTELLS I FOTOGRAFIES

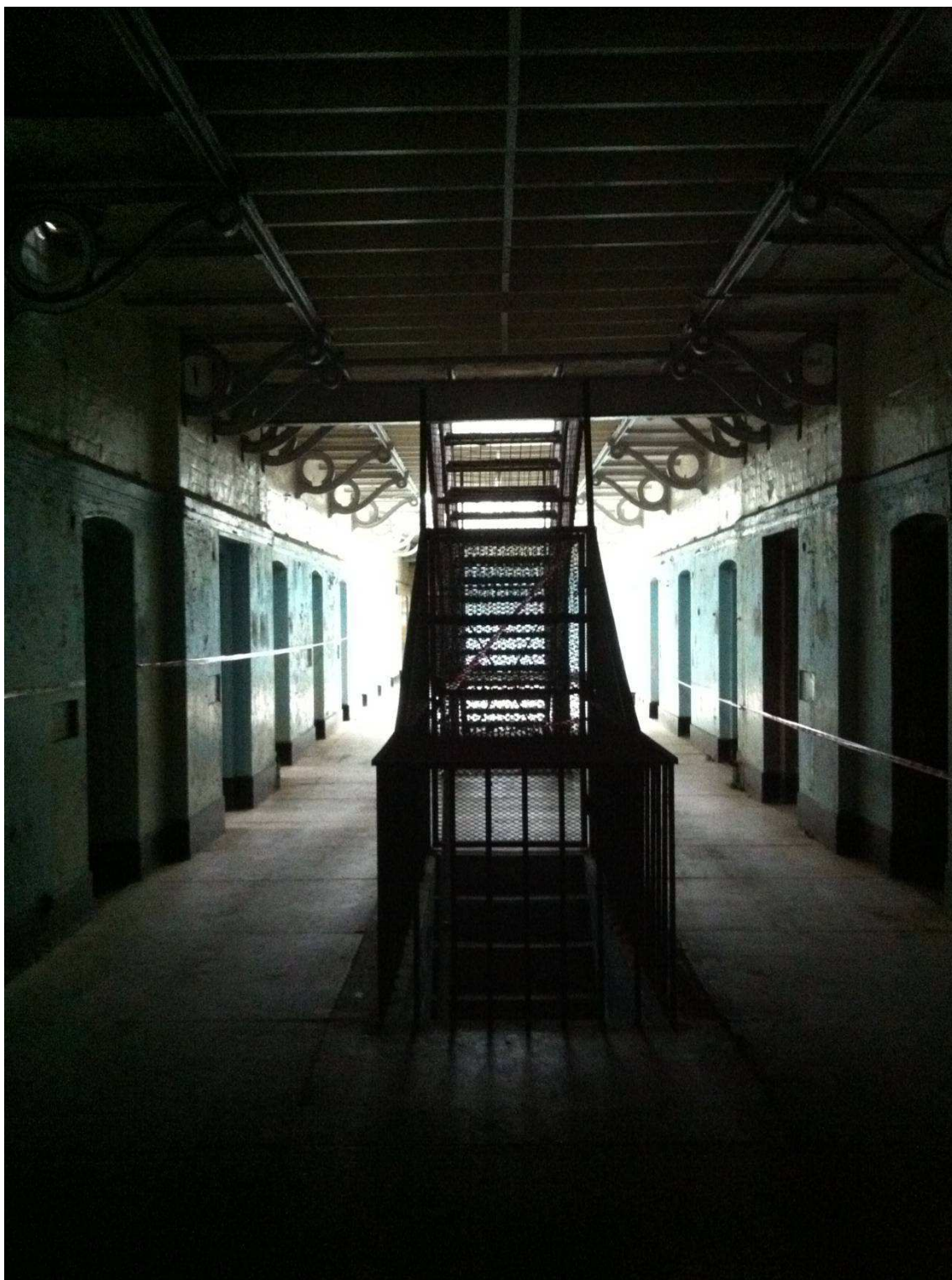
G.1. FOTOGRAFIES DE LA PRESÓ D'ARMAGH

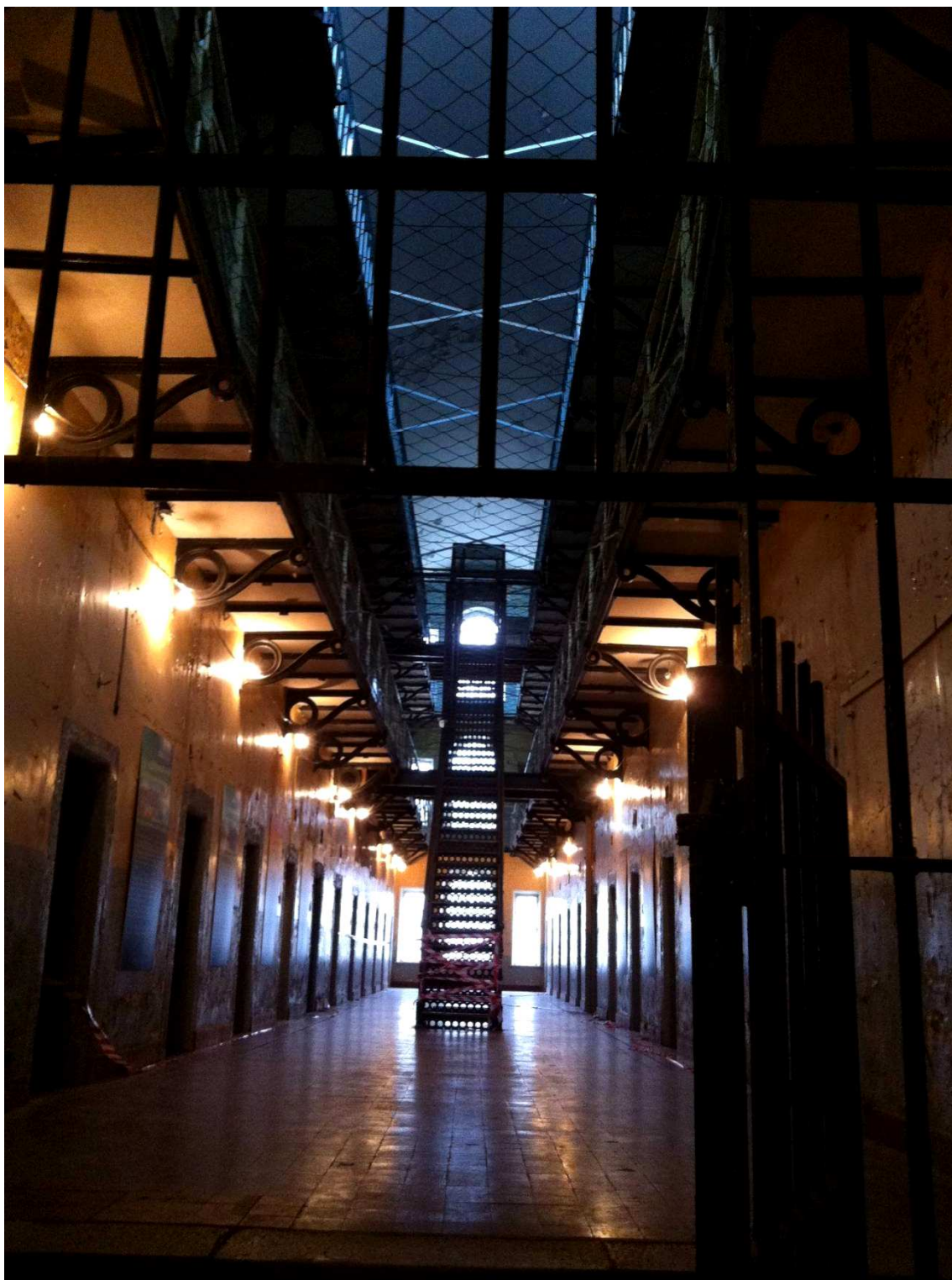
Ala "A", Presó d'*Armagh* - Es poden veure les finestres de la primera planta tapiades durant la *no* -

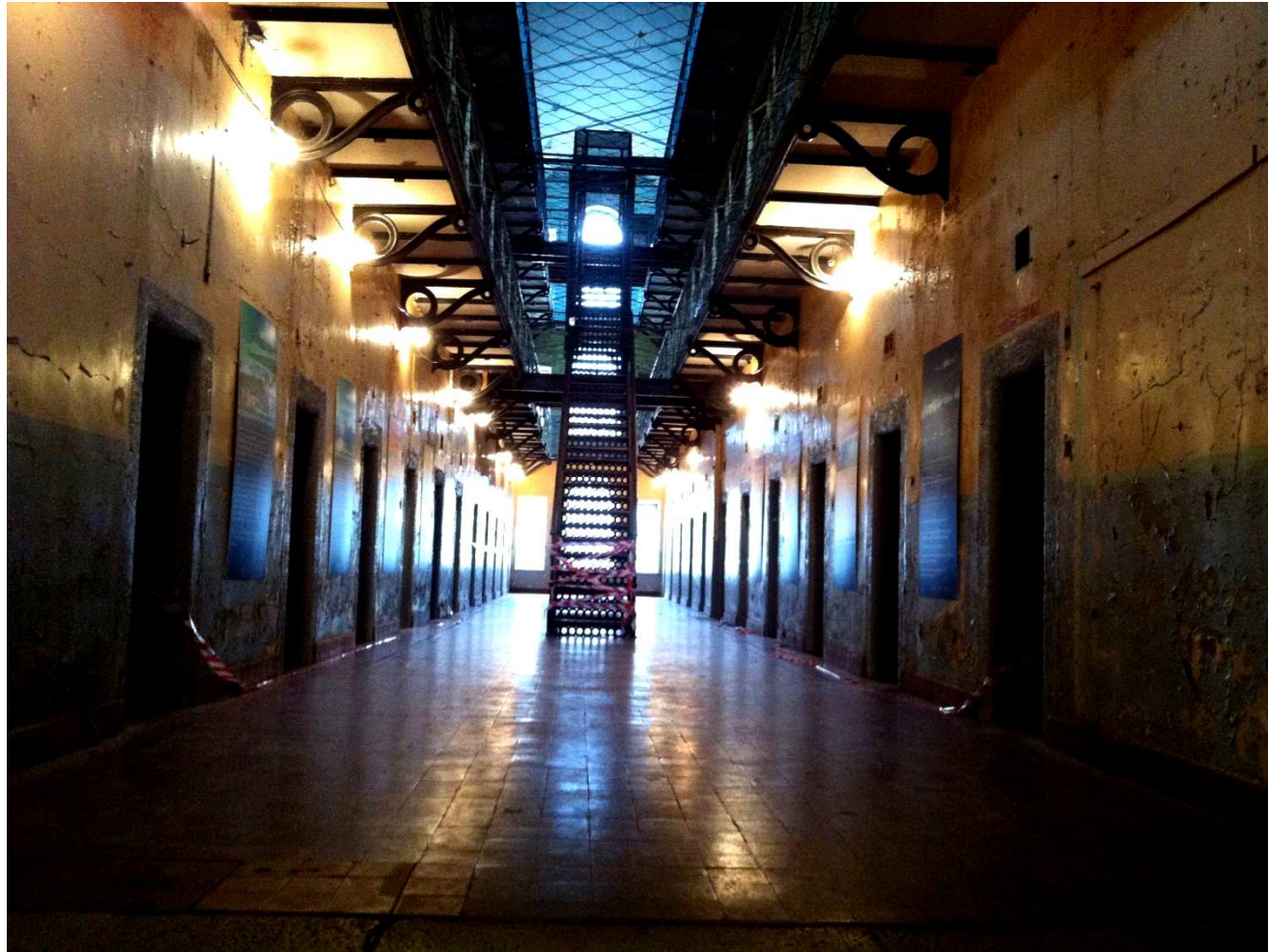
Ala "A" (dreta) i Ala "B" (al fons) des del pati. Presó d'Armagh. Juliol de 2013

Interior Ala "B" - Presó d'Armagh. Juliol 2013

Interior Ala "A" - Presó d'Armagh. Juliol 2013

Interior Ala "A" - Presó d'*Armagh*. Juliol 2013

Interior Ala "A" - Presó d'Armagh. Juliol 2013

G.2. MATERIAL DIVERS, *IRISH REPUBLICAN HISTORY* *MUSEUM*

Presoneres del Moviment Republicà Irlandès. *Her Majesty's Armagh Prison 1971 - 1982*

Presoneres Republicanes en desfilada commemorativa al pati de la Presó d' Armagh. Fotografia: Irish

Mairead Nugent Mary Doyle Mairead Farrell

Save these lives!

Support the H-Block and Armagh hunger-strikers

Three young Irish women, after protesting for several years in Armagh prison for political status, embarked upon a hunger strike on Monday 1st December, the 36th day of the hunger-strike by seven men in the H-Blocks.

The women, all from Belfast, are Mairead Farrell (23), Mairead Nugent (21), and Mary Doyle (24).

Mairead Farrell has been in jail since April 1976, and was one of the first three women to go on the non-cooperation protest in Armagh that autumn, against the criminalisation policy of the British government.

Because of the protest the women have been subjected to all the humiliations and denials of the H-Block blanketmen — no weekly visits, parcels or letters, no newspapers, books or radio, have been locked up 23 hours each day.

On February 7th 1980 the women were attacked by male prison warders, especially brought in from the H-Blocks. They were locked in their cells and denied washing and toilet facilities and were forced to use their cells as a toilet. Since then they have lived in excreta-covered cells.

In addition the women have been refused medical treatment which all of them require because of the severely restricted diet, lack of exercise and fresh air. All but three weigh less than seven and a half stone, most have skin ailments and menstrual disorders are common. Sanitary protection is severely restricted by the prison regime leading to a severe risk of permanent damage from infection.

The refusal of any medical treatment for Pauline McLaughlin, even though she eventually came off the protest for that purpose, continues to be a total indictment of Britain. Weighing only four and a half stone she still lies in a deteriorating condition in Armagh prison.

Mary Doyle was in Armagh jail in 1974 and had political status, which when it was withdrawn by the British government in 1976 led to the present crisis in the H-Blocks and the hunger-strikes there and in Armagh. Thus the present situation (the disastrous criminalisation policy) was created by the British administration and it is their responsibility to urgently resolve this crisis.

While Mary Doyle was in jail, for her first term, her mother was killed in a loyalist bomb attack on Conway's bar on the Shore Road in Belfast. This is her second time in jail (sentenced

to 8 years) and with remission, which she has lost as a result of the political status protest, Mary would have been due for release in 10 months time.

Mairead Nugent is the youngest of the Armagh and H-Block hunger-strikers. She was nine years of age when the civil rights movement started in 1968. She has been in jail since October 1976 and was sentenced the day after her eighteenth birthday to a total of 25 years in jail, to run concurrently for 12 years.

These three women, who represent over 30 political prisoners in Armagh, have gone on hunger-strike in support of 4 basic demands (they also support a fifth demand being made by the blanket men — the right to wear their own clothes, a right which the women already have.)

Their demands are: the right not to work; the right to weekly visit, parcel and letter (which the other prisoners have); the right to organise education and recreation, and to free association with each other; and the restoration of remission lost as a result of protesting for the other demands.

In their statement announcing their hunger-strike the three women made their appeal:-

"We call upon the Irish people to support us in our stand, and we especially call upon our sisters in Ireland and throughout the world to stand and be counted with us in the grave days ahead."

They went on to say:-

"We are prepared to fast to the death, if necessary, but our love for justice and our country will live forever."

The British government has adopted a completely inflexible approach to the demands of the prisoners, and have been criticised by the European Commission of Human Rights, and a wide spectrum of political and religious leaders. The British have also refused to accept mediation and Margaret Thatcher, British prime minister, has taken up an extremely intransigent attitude. She stated that if the prisoners *"continued with their hunger-strike it will have no effect whatsoever ... there will be and can be no concessions ... I shall not move."*

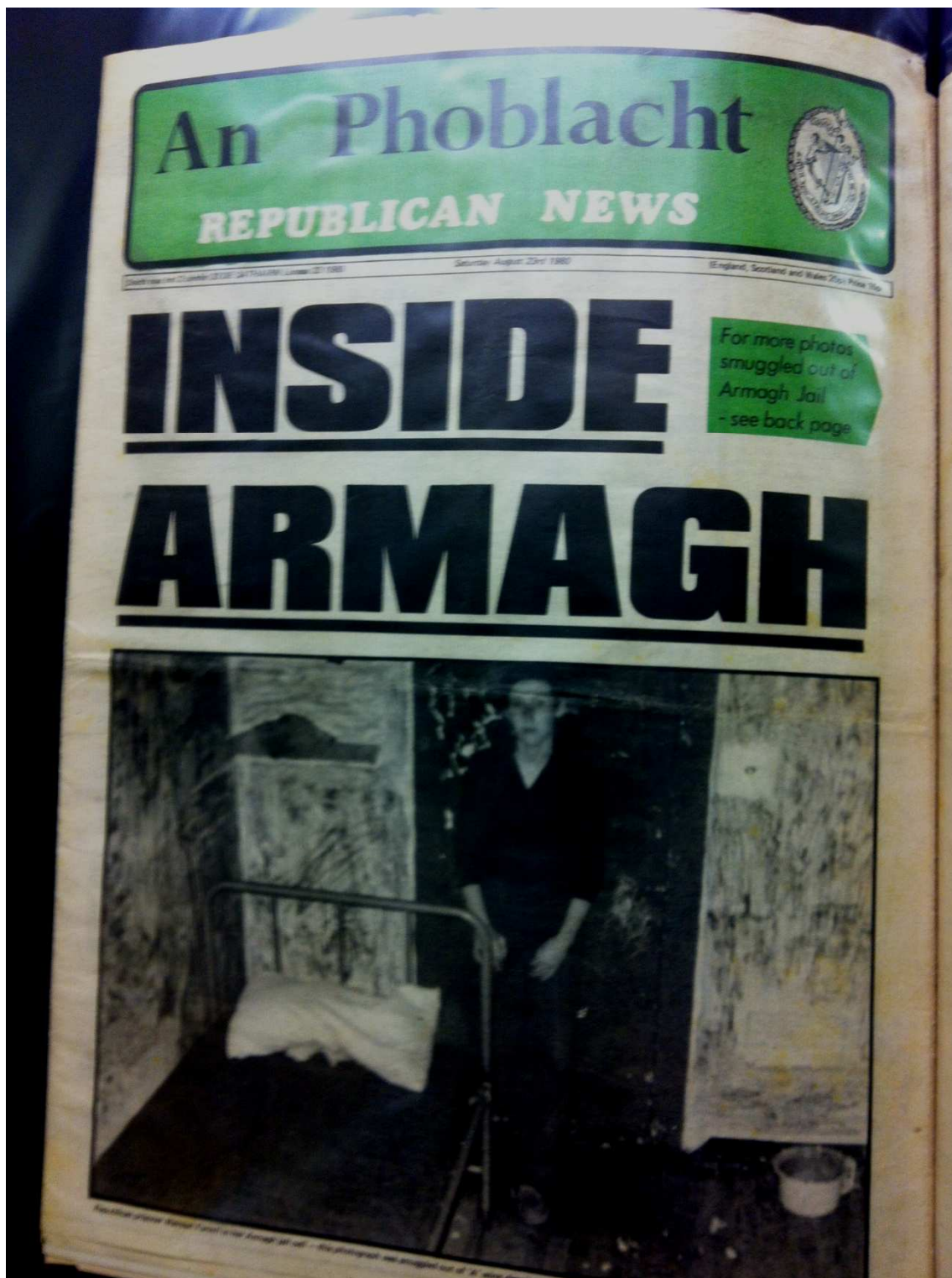
This is a typical British attitude to Ireland and to Irish people's rights, and it is up to you to show that you are against Thatcher and support the Armagh women and the blanket men's five just demands.

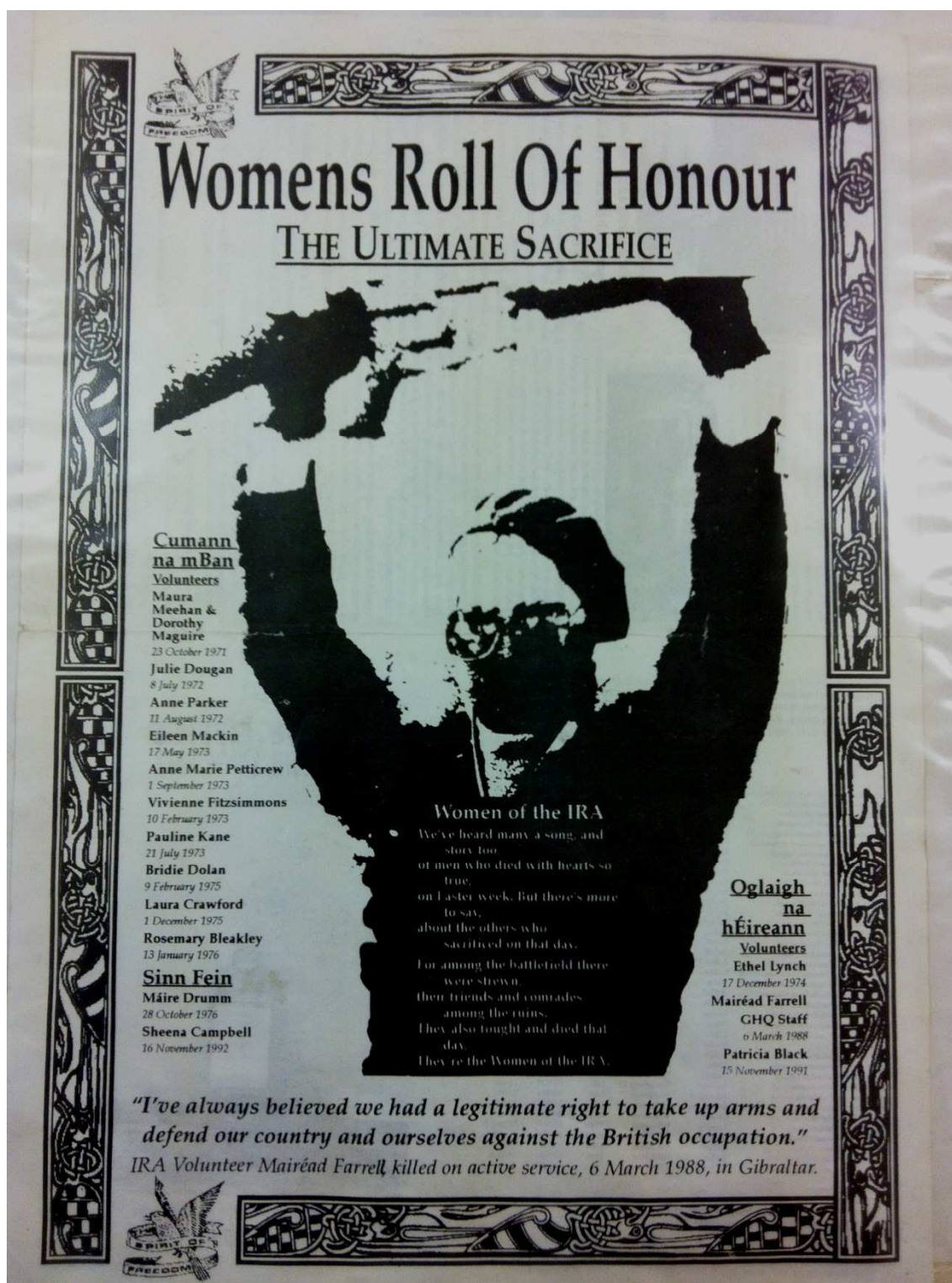
The National Smash H-Block Committee calls upon you to come out now; participate in all protests; lobby all influential groups and individuals to support the five demands; and act now to put an end to British torture in Ireland.

Support these brave Irish men and women now!

Issued by the National Smash H-Block Committee, 30 Mountjoy Square, Dublin 1, Telephone 747200

Cartell en suport a les vaguistes de fam (1980). Emès per *The National Smash H -*

Cartell amb el llistat de dones de l'IRA mortes en "servei actiu" - Irish

Cartell contra els *strip searches* - *Irish Republican History Museum*

